

בְּעֵזֶה חֶלֶק יוֹרֵה דְעָה שְׂאֵלָה כִּב אֶל הָאָרֶז בִּלְבָנוֹן.

יָפָה פָּרִי עֵץ רַעְנָן. פָּרֶק הַשְּׁנוֹן.

הוא ניהו הרב המאור הגאון הגדול גן הדסי' שמו נודף פשמן אפרסמון מלתא עמיקתא ומסתרתא מתבונן כש"ת מו"ה משה נ"י ויופיע עד ביאת המושיע: בקשתי שטוחה לפני מעלתו הרמה והנשאה שיאיר עינינו בדינו דהשוחט וש"ץ דפה"ק יצו היות ששחט בהמה בבית המטבחים והכשיר אותה אחר הבדיקה וכשקלה מן הבדיקה ליקח הכרפשתא פנהוג פה לקח הטבח הריאה שהכשיר ותלה אותה על פנתל בית המטבחים במגוד ובעת שתלה אותה שמע הטבח קצת איזה קול קריעה בריאה ונבהל הטבח מהקול והיה נדמה בשכלו שנקרע איזה סירכא דבוקה שהיה בריאה וצעק אחר השוחט אם בנדק הריאה יפה והשיב השוחט פבר בנדקתי והיא פשיגרה והשיב לו הטבח בדוק יפה כי אני לא אכשיר אם לא תבדוק היטב כי לדעתי היה סירכא דבוק או לשון הגרגרת או לשון הלב ונקרע והחזיר הריאה על השולחן והלך הטבח הזה למלאכתו למפור בשור בבית המטבחים לבעלי המלחמות וטבח השני שנתפזר לקח הריאה והשוחט מיעד הסירכא והטריף הבהמה זה הי' מעשה בימי סליחות העבר וכעת ימים לא פבירים אשר כעס טבח אהד על השוחט מחמת איזה פרענות דברים שהי' ביניהם נתונדע הטבח לאנשים שהוא יודע על השוחט איזה דברים ואם ישאל הרב אותי בתו"ע אהיה עד בדבר ושלחתי אחר הטבח וסיפר לי הדברים פנ"ל זה הי' במ"ש ותיקף קודם אור היום בא השוחט אצלי והתנצל לפני אפשר שהלשין הטבח עלי במעשה הנ"ל והודה בדברי הטבח אף השיב שהוא שוחק על זה שלא היה סירכא פלל רק דלדול ומה שבצבץ פו היה נכון בעיני שיבצבץ ועשיתי זאת להם להקעים מחמת שפעם א' אמרתי שהוא פשר על מה צעק אחרי שאבדוק עוד וכיון שהם בעצמם רוצים שיהיה טריפה לכו טרפתי אותה והיה לכאורה אפשר להדמות דין זה לדין המבואר ב"ד סי' א' סעיף י"ג טבח שעשה סי' כו' אם נתן אמתלא הוא פשר וגם פאן פרי לו שהיה פשר ומה שהטריף מחמת כעס בדבריו הנ"ל אף אין הנידון דומה לרא' שם הי' אמתלא במה שבא לו הנאה במה שהטריף פדי שיקח בזול וכאן איזה הנאה הי' לו בזה שהטריף ואדרבא הכרפשתא פשהיא פשרה היא שנה יותר מעט מטריפה וכי בשביל שעשה הטבח פהוגן ומחמת שעלה ספק בידו צנה לבדוק הטריף לו ואף גם על דין הש"ע הנ"ל חולק הט"ז פמבואר והנה הגאון בעל ת"ש בשמ"ח בסי' א' סעיף מ' התנה היכי מהני אמתלא שפשעה שהחזיק הטריפה הי' אמתלא כו' ע"ש ובאופן שלא הוחזקה הבהמה בעיני הרואים והשומעים הסי' לטריפה כו' עדיין הרשות ביד השוחט להחזיקה בכשירה כו' ואם הוחזקה בעיני פל לטריפה בנדאי לא מהני אמתלא ואין להאמינו ומדמה שם הת"ש להחזקה נדה בשכנותי' שלא מהני אמתלא וכאן שהטריף לגמרי לדעתי שלא מהני אמתלא הקלה שנותן בנדאי שהיה סירכא גמורה והוציא טריפה מת"י ומה גם שבמהרש"ל ביש"ש פרק הפל שוחטין סי' ט' חולק על דין זה לגמרי ואומר שחלילה לומר אמתלא כזו לאמר שציער לישראל ורוצה להפסידו ובאמת בנדאי היה טריפה ומכ"ש בנד"ד מה התם שהיה לו קצת הנאה ונדחה אמתלא ומכ"ש שלא היה לו שום הנאה בזה שהטריף שנדאי שהי' סירכא פנ"ל והוי פמוציא טריפה מת"י והי' לכאורה דינו פמבואר בש"ף סי' א' ס"ק י"א בנדאי הוציא יש להעבירו וכאן לפי דרפנינו הוא בנדאי הוציא טריפה אף האחרונים חלקו על דברי הש"ף ויש

מְפָרְשִׁים דְּבָרֵי הַש"ף לְשִׁטְתָם שְׁבוּדָאֵי בְּמָקוֹם שְׂאִין מְפִירִין מַעֲשָׂהוּ וְאוּלַי מְשַׁגָּה הִיא אֲזַ אֲסוּר אֶפִּילוּ בְּפַעַם א' וּמִסְתַּמָּא בְּפַעַם א' י"ל מְשַׁגָּה הִיא וְלֹא בְּפַעַם שְׁנִית כֵּן הִיא דַּעַת הַכְּרוּ"פ וּבִמְהֵרָשׁ"ל בַּפ' ג"ה בִּישׁ"ש סִי' י"ז ש"ץ שְׁהִי שו"ב וּמְכַר טְרִיפוֹת בְּעַר פְּשִׁירוֹת וּמְאַרִיף שֵׁם בְּהִיתָר בְּתִירוּצוֹ שְׁנַתְחַלֵּף כּו' וּבְמִנְקָר שְׁמַצָּא אַחֲרֵיו חֶלֶב אִפִּי' בְּשׁוּגַג אֵין מְתַרְצִין מֵאַחַר שְׁהַעוֹלָם סוּמְכִין עָלָיו הִי' לְדַקְדָּק וְעַלֵּי' דִּינִי' רַמִּי' וְאֵין לוֹ הַתְּנַצְלוֹת וְלְכַאוּרָה גַם בְּבִדְיָקוֹת הַרְיָאָה כֵּן וּמְהֵרָשׁ"ל בַּנְד"ד מְבוֹנָר שֵׁם בְּאַמְצַע הַתְּשׁוּבָה אִם רוּצִים הִקְהֵל כּו' רַק שְׁלֹא יִקְנֹפַח אֵין לְהַעֲבִירוֹ וּכְמ"ש בִּישׁ"ש בַּפ' גִּיד הַנְּשָׂה סִמָּן ט"ז בְּפַעַם א' יֵשׁ לְדוֹנוֹ כְּשׁוּגַג הִנֵּה עֲדִיין צְרִיכִים אָנוּ לְמוֹדַעֵי הַיּוֹת שְׁבִשְׁעָה שְׁהִיהַ הַעֲדָתָא הַעֲדוֹת לִפְנֵי הַזְּהֵרְתִי לְשׁוֹחֵט בְּאַזְהָרוֹת גְּדוּלוֹת שְׁיִהְיֶה נִזְהָר מִמְּכָשׁוּל וְכַעַת בְּשָׁבוּעַ הַעֲבַר בָּא לִפְנֵי ב"ד שְׁלֵי אִישׁ א' תָּם וַיֵּשֶׁר וַיֵּרָא אֱלֹקִים הַעֲיֵד בְּתו"ע אִיף שְׁבִפַּעַם א' בָּא הַשׁוֹחֵט אֲצִלוֹ לְשַׁחֵט אֲנוּזוֹת וְשָׁהָה כְּמוֹ חֲצֵי שְׁעָה אוֹ יוֹתֵר עִם הַסְּפִין לְתַקְנוֹ וְאַחַר שְׁתִּיקוֹן הַסְּפִין שְׂאֵל הַעֵד לְהַשׁוֹחֵט הַטּוֹב הוּא הַסְּפִין וְהַשֵּׁיב שְׁהוּא טוֹב וְלִקְחָה הַעֵד הַסְּפִין מֵאַתּוֹ וּבְדַק הַסְּפִין וּמְצָא פְּגִימָה וְהַחֲזִיר לְהַשׁוֹחֵט הַסְּפִין וְאָמַר לוֹ שְׂיֵשׁ פְּגִימָה בְּהַסְּפִין וּבְדַק הַשׁוֹחֵט הַסְּפִין וְהוֹדָה לוֹ וְתִיקוֹן הַסְּפִין וְשׁוֹב בְּדַק הַעֵד הַסְּפִין וְלֹא מְצָא כָּף הַעֲיֵד הַעֵד בְּאִם לֹא יִגִּיד כּו' וְהוּא הַכְּחִישׁ וְאָמַר שְׁהִי טוֹב וְלֹא הִי' כָּלֵל מַעֲשָׂה זֶה וְהִנֵּה לְכַאוּרָה זֶהוּ דוּמָה מְמַשׁ לְמַהֲרִי"ק בְּשׁוּרֵשׁ ל"ג בְּהַכְּחָשׁת ע"א שְׁמַסִּיק אֵין ע"א נֶאֱמָן בְּהַכְּחָשָׁה אִף לְפִי מַה שְׁמַסִּיק שֵׁם אִם כְּבָר נִכְשַׁל יֵשׁ לְאֶסְרוֹ וְהִנֵּה ש"ץ שְׁלָנוּ נִכְשַׁל פַּעַם א' בְּמַה שְׁהַטְרִיף הַבְּהֵמָה הַנְּ"ל הִנֵּה לָנוּ לְאֶנְסְרוֹ כְּמ"ש מַהֲרִי"ק וְהִנֵּה בְּמְהֵרָשׁ"ל פ' הַפֵּל שׁוֹחֲטִין בְּסִי' ט' מְבִיא דְּבָרֵי מַהֲרִי"ק הַנְּ"ל וּמְסַפִּים לְדְּבָרֵיו וּמ"מ מְסִיִּים אִף בַּכַּה"ג אֵין לְהַעֲבִירוֹ בְּתוֹף זְמָנוֹ וּלְקַפֵּחַ פְּרִנְסוֹתוֹ אִף בַּנְד"ד הֵוִי כְּמוֹ בְּכָלוֹת זְמָנוֹ שְׁשִׁטְרוֹ נִכְתַּב סֵתָם וּלְדַעֲתִי כֹל יוֹמָא זְמָנוֹ וְאַפְשָׁר לְדַמּוֹתוֹ כְּמוֹ בַח"מ סִי' שְׁמ"א אֲצֵל שְׂאֵלָה בְּכָל יוֹמָא זְמָנוֹ וְגַם מְהוֹדְעָנָא שְׁזָה הַשׁוֹחֵט אֵינוֹ מִתּוֹשְׁבֵי ק' מְנַעוּרֵיו רַק לְעַרְףֵהּ ה' אוֹ ו' פְּרִסְאוֹת מִק' רַק בַּעַת שְׁנַתְחַבֵּל הַזְּהִירוֹ לוֹ אֲנָשִׁי ק' וְגַם אֲנִי בְּכָלֵם שְׁלֵיף בְּדַרְףֵהּ הַיֵּשֶׁר מִחֲמַת שְׁהִיהַ נְעֵלָם מֵאַתְנוֹ דְּרַכּוֹ וְכִף הַזְּהִירוֹהוּ מַעֲשִׂיף יִקְרַבּוּ כּו' וּמַעַכ"ת יִבְחַר בְּעַסְק הִנֵּה בַשְׁמ"ח סִי' ב' סְעִיף ד' וְד"א בְּפַעַם א' יֵשׁ לְדוֹנוֹ כְּשׁוּגַג וּבִישׁ עַד בְּהַכְּחָשָׁה אִם הַעֵד בַּר סְמָכָא יֵשׁ לְהַעֲבִירוֹ וְאֵין מְחַלֵּק בֵּין תּוֹף זְמָנוֹ וּלְאַחַר זְמָנוֹ כְּמְהֵרָשׁ"ל רַק כְּמַהֲרִי"ק וְהִנֵּה הַעֵד הַמַּעֲיֵד עָלָיו בְּעַסְק הַפְּגָם הַנְּ"ל בַּר סְמָכָא אִישׁ תָּם וַיֵּשֶׁר וַיֵּרָא אֱלֹקִים אִף זֹאת מְהוֹדְעָנָא שְׁכַעַת הַזְּמִין לִפְנֵינוּ הַשִּׁי"ת ש"ץ וְשׁו"ב אִישׁ חָכֵם וַיֵּרָא אֱלֹקִים מְרַבִּים וְעָרוּם בְּיָרְאָה וְאֵין אָנוּ רוּצִים לְדַחוֹת ש"ץ וְשׁו"ב שְׁמַאֲז עַד שְׁיַצָּא דִּינוֹ לְאוֹר הֵיכָן הוּא וְאַשְׁתַּ זֶה הַעֵד הוּא קִצָּת קָרוֹב לְזֶה הַש"ץ הַחֲדָשׁ וְאַפְשָׁר לוֹמַר דְּהוּי נוֹגַע בְּעֲדוֹת וְלֹא יַדְעָתִי לְדוֹן בְּזֶה וּלְפַסְלוֹ מִשׁוּם נוֹגַע הָאִף שְׁמְבוֹנָר בַּח"מ סִי' ל"ז סִפִּי' כ"א אִם יֵשׁ צַד הַנְּאָה בְּדַרְףֵהּ רַחוּקָה אֵין לְהַעֲיֵד לֹא יַדְעָתִי מַהוּ הַנְּאָה הִיא זֶה וְגַם שֵׁם הִיא בַּד"מ וּבְדִינֵי אִיסוּר לְפִי מְשַׁמְעוֹת הַפֵּל הוֹלֵף עַל דְּבַר הַרְגָּלִים לְדַבֵּר וְלְכַאוּרָה אֲפָשָׁר שְׂאִין לְדַמּוֹת זֶה הַדִּין לְדִינוֹ שְׁלֵ מַהֲרִי"ק דְּשֵׁם הַעֵד הִי' מַעֲיֵד שְׁהוֹצִיא טְרִיפָה וְהִי' לְהַעֵד חֲזָקָה בְּהֵמָה בַּחֲ"י בְּחֻזְקָת אִיסוּר כְּמְבוֹנָר שֵׁם וּמְבַטֵּל חֻזְקָת הַשׁוֹחֵט רֹב הַמְּצוּיִים אֲצֵל שְׁחִיטָה אֲבָל כָּאֵן בַּנְד"ד שְׁהַעֲדָתָא הַעֵד עַל הַסְּפִין שְׁהִי פְּגוּם וְלֹא עַל עַסְק הַבְּהֵמָה וְלְכַאוּרָה נִשְׂאָר חֻזְקָת הַשׁוֹחֵט שׁוֹב רֹב הַמְּצוּיִים כּו' וְנִתְבַטֵּל דְּבָרֵי הַעֲדוֹת לְגַמְרֵי נֶגֶד חֻזְקָה כְּמוֹ שְׁהִי רוּצָה מַהֲרִי"ק לוֹמַר לְהִיפּוֹף אִף לְדַעֲתִי גַם הַסְּפִין יֵשׁ לוֹ חֻזְקָה בְּחֻזְקָת אֵינוֹ בְּדוּק וּבְפִרְט כְּפִי הַעֲדָתוֹ שְׁעַתָּה עַסְק בְּתִיקוֹנוֹ שְׁלֵ הַסְּפִין

בפני העד וכפי המבואר בשע"ח בשם מוהר"מ בשוחט שנמצא פגימה יש להעבירו על חודש ולהמנות אחריו שינדקדק ובהמצא עוד יש להעבירו ומעכ"ת יבחר ולא אני והנה חדשים מקרוב באו לפני שו"ת שחיבר הגאון החסיד אלקי המנוח הרב דק"ק זלאטשוב נקרא בת עיני ומצאתי שם שאלה ו' ממש דומה לנד"ד שבפעם א' היו עדים גמורים שהניח סירכ' בכסדרן ולא דיבר ממנה פלום ולפי תשובתו של אותו השוחט דשם הי' נראה שלא הרגיש פלל בסירכא ועל פעם ב' הנה עד אחד שהעיד שהניח סירכ' שצריכה בדיקה והוא הכחיש וחלק שם על הגאון תב"ש ופסק שם בתרי זימני לא הני חזקה ומסיים דינו שם להעבירו על חודש ולמנות אחריו איש הגון ופסק הפס' בשם הפ"ח בסתם דוקא בשלשה פעמים יש להעבירו אף לכאורה כל הני פוסקים מדברים בתוך זמנו אבל בכלות זמנו ונדאי יש לפסוק כת"ש ובנד"ד לכאורה הוא אחר זמנו כמבואר ועתה עתה הוא פלות שנתו שנתקבל ועדיין צריכין אנו למודעי שזה הש"ץ החדש אשר היא ירא ד' מרבים והיא בדוק לנו שהיה מתפלל אצלנו בהשפחה זה ג' פעמים בימים נוראים ומעשיו נתונדעו העיד לפני ג"כ באם ליונ"ע איה שראה אותו בימי' נוראים שהיה שוחט כמה אונזות ולא בדק בדיקה אחרונה אחריהם רק תיכף אחר השחיטה הניח בתיק הספין והאף שהוא בנדאי לכאורה נוגע בדבר מ"מ לצורך רגלים לדבר לא ידענו איה ידונו אותו והנה בזה להמנות אחריו איש הגון לא ראיתי בקדמאי רק בהגאון ת"ש ובהגאון ב"ע ולכאורה אמרתי שזה אפשר רק לזריזות ולחומרא ולדעתי שזהו דין גמור בהמצא איזה מכשול עליו שהנה בר"אש פ' הפל שוחטין סי' ט"ז ובגמ' ד' י' שם בהגהת הרא"ש מפלפל שם איה להאמין לשוחט הא אין עד א' נאמן באיסורין במקום שיש חזקת איסור ובהמה בחי' בחזקת איסור ומסיים שם בשם ר"ב שיש רוב המצויים כו' והנה שם ברא"ש עצמו מקשה נימא סמוך מיעוט' לחזקה דבהמה ואיתרע רובא ותי' שמיעוט של אינו יודעין הוא מיעוט שאינו שכיח אמנם בהזדמן לו מכשול הני מיעוט השכיח ואיתרע לי' הרוב מחמת החזקה דבהמה וצריף ב' עדים אף על עתה באתי לבקש מעכ"ת יורנו מורינו דרף המלך שגלה בו בעסק השוחט הנה גם אני ידעתי שיש לאל ידו לנגח צפונה ונגבה בקרני הוד חקמתו ופלפולו אף קצרה דעתנו מלהכיל רק אנו מבקשים ממעלתו הרמה והנשאה שיתריות עצמו לבאר לנו בקיצור דינו דהשוחט הנה ואף גם איש עני הוא ויש לו בנים וכעת אליו להאומנות הנה הוא נושא את נפשו ומה לנו לעשות כפר בארתי דברי קצת בארנפה דרף קצרה היא אליו ומאוד בקשתי פעמים ושלש שישב תשובתו ע"י המוכ"ז מחמת שאין הזמן גרמא שיתעכב הדבר וד"ל והנה באמת קצת מאנשי ק' יש מהם יראים רצונם הנה להעבירו ויתלקטו אליו כו' להחזיקו ועלה במנספם פולם כפי אשר יצא דינו פן יהיה ועל אלה השלוהיני יוצאין המוכ"ז לבקש ממכ"ת שיודיעני הדבר איה להתנהג הכ"ד השפל יודע מכאוביו אסקנפה הנדרסת לפני פבוד חכמים הק' משה גויטלויב החונה פ"ק לובישוב: תשובה גיה"ק קבלתי והנה מחמת דטרנדא טובא וגם השלית נחפז מאוד לזרכו לא יכולתי להאריף ואשיב מפני הכבוד בקצרה: הנה בדין אמתלא אם הנה זו אמתלא הנה מקום לומר מפמה טעמים דמהני פאן אמתלא האף דמפקקים על האי דינא דעשה סי' בראש הכפיש א' דכאן לא עשה שום מעשה רק שהנה אומר שהיא טריפה ושם עשה מעשה בסי' ומשו"ז חולק הט"ז ע"ש.

ב' לפי דברי מְהַר"ל מפּרָגא בט"ז סי' קפ"ה ס"ק ב' דָּשָׁם לָא מְהַי אַמְתְּלָא דְלָאו כ"ע יְדַעֵי מִן הָאֲמְתְּלָא וּבִיאוּר דְּבִרְיוּ הוּא דְאִח"פ כְּשֶׁתְּחִזִּיק עֲצָמָה בְּחִזְקַת טְהוּרָה הֲרִי מְשִׁיאָה שָׁם רַע בְּשִׁכְנוּתֵי לְכַף לָא עֲבָדָה מְעִיקְרָא כּוּן מְשׁוּם הָאֲמְתְּלָא וְכּוּן בִּיאוּר דְּבִרְיוּ בַּכְרוּ"פ לֵה' נִדָּה שָׁם ע"ש א"כ זֶה לֹא שִׁינְיָה פֶּאן דְּהֲרִי לֹא רִצָּה לְהַכְשִׁיר אִח"פ י"ל שֶׁהֲטְרִיף מְשׁוּם הָאֲמְתְּלָא: ג' לְפִי דְּבִרְי הַשֵּׁנִי שָׁם בַּס"ק ה' דָּגַם בְּעֵשָׂה מְעֵשָׂה מְהַי אַמְתְּלָא כִּשְׂא"א בְּלֹא מְעֵשָׂה א"כ כ"ש פֶּאן אִם גִּימָא דְּזוּ אַמְתְּלָא הִיא שֶׁהֲטְרִיף מְחַמַּת כְּעַס וְעֵשָׂה לְהַתְנַקֵּם עַל שֶׁצְּנוּחַ אַחֲרֵי א"כ פְּדִי לְגִמּוֹר נִקְמְתוּ אֲשֶׁר זָמַם הָיָה צ"ל שֶׁהִיא טְרִיפָה ד' לְפִי דְּבִרְי הַפְּלִי שָׁם דְּהָא דְּלָא מְהַי אַמְתְּלָא שָׁם בְּלִבְשָׁה בְּגַדֵי נְדוּת הִיא מְשׁוּם דְּכִבְרָ שׁוּי' לְנִפְשָׁה חַד"א אֲבָל לְאַחֲרִים מְהַי אַמְתְּלָא א"כ ה"נ לְאַחֲרִים הִיא וּמִי' בְּתַפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל בַּק"א הַקְּשָׁה שָׁם עָלָיו מְהָא דְּבַעֲלָה לּוֹקָה עֲלֵי ע"ש וְלִכְאוּרָה נ"ל דְּלִק"מ דָּגַם לְגַבֵּי בַעֲלָה אֲמַרִּינּוּ שׁוּי' עֲצָמָה חַד"א לּוֹ וְאִינוּ דּוֹמָה לְטַמְאָה אֲנִי לָךְ דְּהִתָּם לָאו כָּל כְּמִינָה לְאַסּוֹר עֲצָמָה לְבַעֲלָה לְעוֹלָם דְּמִשְׁנֵעֲבָדַת לּוֹ אֲבָל לְעַנּוּן נִדָּה מְהִימָנָא וְשׁוּנֵי' נִפְשָׁה חַד"א לּוֹ דְּהֲרִי בִּינְדָה לְאַסּוֹר עֲצָמָה לְבַעֲלָה מְשׁוּם נִדָּה א"כ לִפ"ז י"ל דָּגַם פֶּאן הֲרִי שׁוּי' נִפְשֵׁי' חַד"א לְהִיּוֹת שׁוֹחֵט בְּמָה שֶׁהֲטְרִיף וְאִינוּ מוֹעִיל אַמְתְּלָא מִיְהוּ לִפ"ז קִשָּׁה ג"כ מְעֵשָׂה סִי בְּרֹאשׁ הַכְּפֹשׁ דְּהֲרִי אָדָם נֶאֱמָן עַל שְׁלּוֹ לְאַסּוֹר א"כ הֲרִי שׁוּי' חַד"א לְכָל א"ו דְּהַפְּלִי לָא נְחִית לְחִילּוּק זֶה.

וְעִי"ל בְּשִׁלְמָא הִתָּם בְּלוּבְשֵׁת בְּגַדֵי נִדָּה אוּ בְּעֵשָׂה סִי בְּרֹאשׁ הַכְּפֹשׁ הֲרִי כְּבָר שׁוּי' חַד"א וְאִח"פ בָּאִתָּה לְהוֹצִיא עֲצָמָה לְהִיָּתֵר אֲבָל פֶּאן הֲרִי לֹא שׁוּי' נִפְשֵׁי' חַד"א מְעוֹלָם כִּי תִיְכַף כְּשֶׁהוֹדָה לְדְּבִרְי הַטְּבַח הֲרִי נִתַּן אַמְתְּלָא וְקוּל וְשׁוּבְרוּ עִמּוֹ וְעוֹד דְּהִטְעַם שֶׁכְּתַב הַפְּלִי דְּמֵאן דְּשׁוּנֵי' נִפְשֵׁי' חַד"א לָא מְהַי אַמְתְּלָא מְטַעַם דְּלָא עֲדִיף אַמְתְּלָא מְעַדִּים וְהֲרִי עֲדִים לָא מְהַי כְּמִבְּנָאָר בִּי"ד סִי א' סְעִיף י"ב בִּש"ע כְּמִבְּנָאָר בְּפְלִי לֵה' נִדָּה שָׁם הִנֵּה ע"ז הַדִּין גּוֹפ' יֵשׁ לְפַקְפַק מִתְּשׁוּבַת מְהֵרָאנ"ח ח"א סִי מ"ח שֶׁכְּתַב שָׁם אִם אָרוּס מְכַחֲשֵׁה שֶׁאִינוּ מְמַנּוּ דְּקִי"ל דְּהֵאֲשָׁה אִינוּ בְּחִזְקַת זִנְיָה אֲבָל לְאָרוּס אֲסוּרָה דְּשׁוּנֵי' אֲנִפְשֵׁי' חַד"א כְּתַב שָׁם דָּאִם יֵשׁ יְדִים מוֹכִיחוֹת דְּמִשְׁקֵר לָא אֲמַרִּינּוּ דְּשׁוּנֵי' אֲנִפְשֵׁי' חַד"א עַכ"ל וְא"כ כְּשֶׁעֲדִים מְעִידִים אֵין יְדִים מוֹכִיחוֹת יוֹתֵר מִזֶּה וְא"כ אִף בְּמִקוּם דְּשׁוּנֵי' אֲנִפְשֵׁי' חַד"א יֵשׁ מְקוּם לְפַלְפֵּל אִי מְהַי עֲדִים אוּ אַמְתְּלָא.

ה' לְפִי מָה שֶׁכְּתַב הַפְּלִי בֵּה' נִדָּה שָׁם דְּעִיקָר הַטְּעַם דְּלָא מְהַי אַמְתְּלָא הִינּוּ מְשׁוּם דְּהִיָּתָה בְּחִזְקַת טְמֵאָה ע"ש אֲבָל בְּעֵשָׂה סִי בְּרֹאשׁ הַכְּפֹשׁ הֲרִי הִבְהֵמָה בְּחִזְקַת הִיָּתֵר ע"ש א"כ פֶּאן נְמִי הֲרִי בל"ז הִבְהֵמָה הִיָּתֵה בְּחִזְקַת כְּשִׁרוֹת.

ו' לְפִי דְּבִרְי הַשְּׂמ"ח דְּכִבְרָ הַחִזּוֹק לְטְרִיפָה ע"ש י"ל דְּבִשְׁלְמָא אִם הָיָה דְּנִין עַל הִבְהֵמָה שֶׁהָיָה עֲדִינּוּ לְפִנֵּינּוּ אִם נִכְשִׁירָה בְּאֲמְתְּלָא זֶה הֲנִי אֲמַרִּינּוּ דְּכִבְרָ הַחִזּוֹק לְטְרִיפָה בְּעִין כָּל אֲבָל אֲנִי דְּנִין עַל הַשׁוֹחֵט וְהוּא בְּחִזְקַת כְּשִׁרוֹת רָאוּי לִזְמַר דְּמְהַי אַמְתְּלָא לְגַבֵּי עֲצָמוֹ.

ז הֲרִי י"ל דְּכָאן יֵשׁ לּוֹ מִיְגוֹ דְּאִיבְעִי הַכְּחִישׁ לְהַטְבִּיחַ שֶׁהָפָה שֶׁאֲסַר כּו' אִף כָּל זֶה אִם הָיָה פֶּאן אַמְתְּלָא אֲבָל אַמְתְּלָא זֶה אִינוּ פְּלוּם דְּלְדְּבִרְיוּ הֲרִי מְשׁוּנָה עֲצָמוֹ רִשְׁעָה שֶׁהִפְסִיד מְמוֹן יִשְׂרָאֵל בְּחִנָּם לְהַכְעִיס וְאִין נֶאֱמָן אִף הִיכָא דְּאִית לִי מִיְגוֹ כְּמִבְּנָאָר לְהִדְי' בְּסוּגֵי' דְּעֲדִים שֶׁאֲמַרו דְּקִי"ל דָּאִם אֲמַרו אֲנוּסִים הִינּוּ מְחַמַּת מְמוֹן דְּאִינָם נֶאֱמָנִים אִף בְּאִין כַּת"י יוֹצֵא מְמִקוּם אַחַר וְהֲנִי הִפָּה שֶׁאֲסַר כּו' מְשׁוּם דְּאִין אָדָם מְשִׁים עֲצָמוֹ רִשְׁעָה אִף דְּאִין אַמְתְּלָא

זו פלום אין בַּיְדֵינוּ לְפִנְסֵלוּ חֲדָא דְאַף אִי הָוֵי יְדַעֲנִין בְּנוּדְאֵי שְׁהוּצִיא טְרַיְפָה מִת"י כְּבָר
הָאֲרִיכוּ בְּזַה הֶרְבֵּה הִישׁ"ש בַּפ' ג"ה ס' י"ז וְהַפְר"ח בַּסִּי' קל"ט ס"ק כ"ח וְהַת"ש
וְהַשִּׁמ"ח בַּסִּי' ב' וְהַפ"מ וְהַנֶּהָה הָעֵינְקָר כַּשִּׁמ"ח וְהַפ"מ דְּבַמְנוּחָה בְּכַשְׁרוֹת תְּלִינָן בְּשִׁגְגָה
וְאַף בָּאִין מְנוּחָה בְּכַשְׁרוֹת וְהַגּוֹן וַיֵּשׁ בּוֹ מְשׁוּם חִימוּד מְמוֹן פְּתַב הַפ"מ דְּנִי בְּסִיגוּפִין
וְתַעֲנִית בְּעִירוֹ וְכֹאֵן לֹא שְׁיִיחָדָה דְהָרִי לֹא נַעֲשֶׂה מַעֲשֶׂה וְלֹא הִכְשִׁיל עֲדִינָן וְגַם פֶּאֵן נִרְאֶה
דְּשִׁגְגָה הֵיטָה דְמְשׁוּם רִינוּחַ פּוֹרְתָא שְׁהַפְרַכְשִׁתָּא שְׁוֵה טְפִי בְּכַשִּׁירָה אִין לְחִשׁוּד שׁוּם אָדָם
מִיִּשְׂרָאֵל וְנִרְאֶה דְבְּלֹא יֵצֵא מְכַשׁוּל וְלֹא נַעֲשֶׂה הַמְכַשׁוּל כ"ע מוֹדִים דְּאִין לְדוּנוּ כְּמִזִּיד
דְּבִינְצָא מְכַשׁוּל שְׁאֵנִי דְמַגְלָגְלִין חוּב ע"י חֲזִיב וְתוֹלִין הַשְּׁלֵקְלָה בְּמַקְלָק לֹמֵר דְּמִזִּיד הֵיטָה
מִשָּׂא"כ בְּלֹא יֵצֵא מְכַשׁוּל הָרִי פֶּל אָדָם מִיִּשְׂרָאֵל בְּחֻזְקַת כְּשָׁרוֹת פְּנ"ל וְדוּמָה לְסִבְרָא זֹו
קִצַּת יֵשׁ בְּתוֹס' בַּב"מ ד' ה' ע"ב בַּד"ה דְּחֻשִׁיד אֲמֻמוּנָא בְּשֵׁם ר"י חֲסִיד דְּבַחֲשִׁיד אֲמֻמוּנָא
אֲמֵרִינָן דְּלֹא חֻשִׁיד אֲשַׁבּוּעָה מְשׁוּם דְּשָׂמָא ע"י שְׁבּוּעָה יִפְרוּשׁ וְלֹא יִגְזוּל מִשָּׂא"כ בְּשִׁכְבָּר
גְּזוּל דְּחֻשִׁיד נְמִי לְשַׁבּוּעָה ע"ש וְסִבְרָא שְׁלִי הוּא בַּש"כ וְדו"ק וּמ"ש כַּת"ר לֹמֵר לְחַלֵּק
בֵּין תוֹף זְמַנּוֹ וּבֵין לְאַחַר זְמַנּוֹ ע"פ הִיש"ש אִין עֲנִין זֶה לְעֲנִין פְּסוּל כְּלָל דְּהִיש"ש בְּיֵאָר
דְּאִין לְפִנְסֵלוּ רַק מ"מ אִוִּילִי לֹא יִהְיֶה חֲפָצִים בּוֹ בְּזַה וְדֹאֵי יֵשׁ חִילּוּק בֵּין תוֹף זְמַנּוֹ לְאַחַר
זְמַנּוֹ דְּלֹאחַר זְמַנּוֹ יֵשׁ לְהֵם רְשׁוּת לְדַחּוּתוֹ מְעִירוֹ אִף שְׁאִין טַעַם לְפִנְסֵלוֹ וּבַתוֹף זְמַנּוֹ אִין
לְהֵם לְדַחּוּתוֹ אֲבָל לְעֲנִין לְפִנְסֵלוֹ מַה הַפְרַשׁ יֵשׁ בֵּין תוֹף זְמַנּוֹ לְאַחַר זְמַנּוֹ דְּאֵם הוּא נְפִסֵל
גַּם תוֹף זְמַנּוֹ הוּא פְּסוּל וְאֵם אִינוּ כְּפִסֵל גַּם לְאַחַר זְמַנּוֹ אִינוּ מְפִסֵל רַק דִּיכּוּלִים לְדַחּוּתוֹ
מְעִירָם מְחַלֵּק בֵּין תוֹף זְמַנּוֹ לְאַחַר זְמַנּוֹ אֲבָל הַפּוֹסְקִים דְּלֹא דְבָרוּ רַק מְגוּף הַדִּין אֵם הוּא
פְּסוּל אוֹ כְּשֶׁר לְכֹף לֹא הִזְכִּירוּ כְּלָל מִתוֹף זְמַן וְלֹאחַר זְמַן וּז"ב כְּשֶׁמֶשׁ.

גַּם מ"ש כַּת"ר לְדַמּוּתוֹ לְשִׂאֵלָה לֹא קָרַב זֶה אֶל זֶה דְּשִׂאֵלָה לְמַהֲדַר קִינְיָמָא לְכֹף כְּשִׂלָּא
הַתְנָה שׁוּם זְמַן פֶּל יוֹמָא זְמַנְי' דַּאֲל"כ לְעוֹלָם לֹא יִחְזִיר אֲבָל בְּסַתֵּם קְבֵלָה הוּא פֶּל זְמַן
שְׂלֵא נְפִסֵל וּז"ב: אִף מ"מ אֵם רוּצִים לְדַחּוּתוֹ מְעִירָם הֶרְשׁוּת בְּיָדָם כְּמוֹ שְׁאֲבָאָר בְּסִמּוּף
אֲבָל אִין לְפִנְסֵלוֹ אִף אֵם הֵיטָה נִתְבָּרַר הַמַּעֲשֶׂה ע"פ עֲדִים וְכַש"כ פֶּאֵן דְּלֹא נִתְבָּרַר בְּעֲדִים
רַק ע"פ הוֹדְאָתוֹ הָרִי קי"ל דְּאִין אָדָם נְפִסֵל ע"פ עֲצָמוֹ אִף דִּישׁ פֶּאֵן עַד אֶחָד וְהָרִי פְּתַב
הַמַּהֲרִי"ק וְהוּבָא בַּש"ע ס"ס א' סְעִיף י"ד ע"א בְּהַכְחָשָׁה לְאוֹ פְּלוּם מְשַׁמַּע דְּשִׂלָּא
בְּהַכְחָשָׁה מְהַי' ע"א א"כ דֵּל הוֹדְאָתוֹ מְהַכָּא מ"מ הו"ל ע"א שְׂלֵא בְּהַכְחָשָׁה דְּהָא מ"מ
אִינוּ מְכַחֲשִׁי ז"א דְּהֵתֵם לְעֲנִין לְאַסּוֹר הַבְּהֵמָה אֲבָל לְעֲנִין לְפִסּוּל אָדָם וְדֹאֵי אִין כְּפִסֵל
ע"פ א' אִף אֵם אִין פֶּאֵן מִי שְׁיִכְחֻשְׁנוּ א"כ אִף אֵם הֵיטָה רְאוּי לְפִנְסֵלוֹ אֵם נִתְבָּרַר הַמַּעֲשֶׂה
ע"פ עֲדִים אִינוּ נְפִסֵל ע"פ עֲצָמוֹ כְּמַבְנֹאָר בַּח"מ ס' ל"ד סְעִיף כ"ה ע"ש וַא"ל הָרִי מ"מ
מְבֹנְאָר שְׁם דְּאִין עוֹשִׁין אוֹתוֹ עַד לְכַתְחָלָה ע"ש בַּהַג"ה דְּהִינּוּ לְמִסּוֹר לוֹ עֲדוּת לְכַתְחָלָה
ע"ש בַּש"כ ס"ק כ"ז וְשׁוּחַט הָרִי נְאֻמְנוֹתוֹ מְטַעַם ע"א נְאֻמְן בְּאִיסוּרִין וְאִיף נִתִּיר לוֹ
לְכַתְחָלָה לְהִיֹּת שׁוּחַט וּבּוֹדֵק ז"א דְּהָרִי לֹא נִתְבָּרַר הַדְּבָר מִפִּי דְּבַפְשִׁיעָה רְצָה לְהַכְשִׁיר
אִף דְּלִפִּי דְּבָרִיו וְאִמְתָּלָא שְׁלוֹ מְשִׁים עֲצָמוֹ רְשַׁע כַּמ"ש הָרִי רְשַׁעוֹת זֶה אִינוּ פּוֹסֵל לְשַׁחֲטָה
דְּהָרִי אִף פְּסוּל לְעֲדוּת גְּמוּר א"צ לְבִדּוּק לוֹ סְפִין אֲפִילוֹ לְהַרְמֵב"ם כְּמַבְנֹאָ' בִּי"ד ס' ב'
סְעִיף ו' רַק אֵם הִי' נִתְבָּרַר ע"פ דְּבָרִיו דְּרְצָה לְהַכְשִׁיר בְּפְשִׁיעָה אַזְ וְדֹאֵי דְּלֹא הִי' מִתִּירִין
לוֹ לְהִיֹּת שׁוּחַט לְכַתְחָלָה מְטַעַם דְּאִף דְּאִין אָדָם נְפִסֵל ע"פ עֲצָמוֹ מ"מ אִין מוֹסְרִין לוֹ
עֲדוּת לְכַתְחָלָה וְהָרִי לְפִי דְּבָרִיו הוּא חֻשׁוּד לְאוֹתוֹ דְּבָר וְאִינוּ נְאֻמְן אֲבָל בְּמַה שְׁלִדְבָרִיו
הַפְּסִיד מְמוֹן אַחֲרִים בְּחַנּוּם לֹא הָוֵי חֻשִׁיד עַל הַשְּׁחִיטָה וְעַל הַבְּדִיקָה מִש"ז וְדו"ק וּבְאֻמַּת

כְּרֵאָה דְאִמְתָּלָא הִלְזוּ אָמַר רַק מְשׁוּם שֶׁהוּא מְדַמָּה בְּדַעְתּוֹ שֶׁיִצְדִּיק נִפְשׁוֹ בְּזָה וְאִינוּ בְּחֻזְקָתוֹ
רְשָׁע מִשׁ"ז וְאִינוּ נֶאֱמָן כָּלֵל בְּאִמְתָּלָא הִלְזוּ אַבְל מ"מ אִם רְצוּ בְּגִי הָעִיר לְדַחְתוֹ מְשׁוּם
דְּלִדְבְּרֵי אֵין מוֹסְרִין לוֹ עֲדוּת לְכַתְחֻלָּה בְּשִׂאָר דְּבָרִים הָרִי יֵשׁ לָהֶם לֹאמַר אֲדַעְתָּא דְּהָכִי
דְּאִתְרַע קֶצֶת חֻזְקָת פְּשָׁרוֹת דִּינָךְ לֹא קִבְּלִנּוּךְ אַבְל אֵין לְפִנְסֵלוֹ וְגַם מְשׁוּם הַמַּעֲשֵׂה שֶׁפְּתַב
כַּת"ר שְׁנַתֵּן הַסְּפִין פ"א בְּחֻזְקָת בְּדוּק וְהִי בּוֹ פְּגִימָה מְשׁוּם פְּעַם א' וְדַאי לֹא אִתְרַע כָּלֵל
אִף אִם הָאֱמַת כְּדָבְרֵי הָעֵד רַק אִם יִבְרַר שְׂאִין לוֹ הַרְגָּשָׁה אֲזִי יֵשׁ לְפִנְסֵלוֹ וְעֵינֵין בְּתִשׁוּבָה
מֵאֲמַר מְרָדְכֵי סִי י"ז וְאֵין לֹא דִּיהָ נִחְשָׁב שְׂתֵי פְּעָמִים עִם הַמַּעֲשֵׂה דְּבִדִּיק' הַרְיָא' מִתְרִי
טַעְמֵי חֲדָא דְּאֵין עֵנִין בְּדִיקָת סְפִין לְעֵנִין בְּדִיקָת הַרְיָאָה דְּשְׁנֵי מִינִים הֵן דְּזָה שְׂתֵי שְׂתֵי לְשׁוּחַט
וְזָה לְבֹדֵק וּבְדָבָר א' בְּעֵינֵין וְעוֹד דְּזָה הָעֵנִין לֹא מִחְשָׁב רַעוּתָא כָּלֵל בְּפַעַם א' לְצָרְפוֹ כַּמ"ש
הַפּוֹסְקִים הִלָּא תְרָאָה כִּי פְּעָמִים וְשִׁלְשׁ יַעֲבִיר אָדָם וְלֹא יִרְגִישׁ כּוֹ וּבְחִינּוֹת חוּשׁ הַמִּשְׁוֹשׁ
לֹא בְּכָל עֵתִים שְׁנֵה וְלֹא נִתְנָה הַתּוֹרָה לְמַה"ש וְהָא דְּהַחְמִיר בִּשׁ"ע סִי י"ח סְעִיף י"ט
הֵינּוּ מְפִנֵי שְׁלֹא בְּדָק הִי"ב בְּדִיקוֹת וְרָצָה לְשַׁחוּט וְעוֹד כְּבָר נִכְשַׁל וְרַגְלִים לְדָבָר בְּעֵינֵין
וְכַאֵן הֵוִי רַגְלִים לְדָבָר לְהִיפּוֹ דְּהָא הֵוִי נוֹגַע.

וְעוֹד דְּהָא הַסְּכֵמַת רַבֵּי הַפּוֹסְקִים הוּא דְּבַתְלַת זִמְנֵי הֵוִי חֻזְקָה: וְהִנֵּה מ"ש לְעֵיל לְחֻלְקָא בֵּין
נַעֲשֵׂה הַמְּכַשׁוֹל עַל יְדוֹ אוֹ לֹא לֹא נַעֲלַם מְעֵינֵי מ"ש הַשִּׁמ"ח סִי ב' ס"ס י"ח וְאִם עֲדִינֵין
לֹא עֲשֵׂה רַק נִתְבָּרַר שְׂרָצָה לְעֲשׂוֹת וְלֹא עָלְתָה בְּיָדוֹ דִּינוֹ כְּאִלוֹ עֲשֵׂה עַכ"ל דְּאֵין זֶה לְמ"ש
סְתִירָה דְּהָרִי הַשִּׁמ"ח בְּעֲשֵׂה בְּמִזִּיד אֵינִירִי שָׁם א"כ פִּינֵן שְׂאֵנוּ רֹאֵין שְׂרָצָה לְהַאֲכִיל
טְרִיפּוֹת וְדַאי שׁוֹב אֵין לוֹ נֶאֱמָנוּ אַבְל אֲנִי אֲמַרְתִּי בְּאִם שְׁלֹא נֹודַע כָּלֵל שְׂעֲשֵׂה בְּמִזִּיד דְּאִף
לְהַפּוֹסְקִים דְּסוֹבְרִים דְּלֹא תְלִינֵן בְּמְכַשׁוֹל וּשְׂגָגָה הֵינּוּ בְּנַעֲשֵׂה מַעֲשֵׂה מִהַטְעַם שֶׁפְּתַבְתִּי
(אַבְל בְּלֹא נַעֲשֵׂה מַעֲשֵׂה דִּינֵינֵין לִי לְכַף זְכוּת דְּבִשְׂגָגָה הִי כ"ז שְׁנוּכַל לֹאמַר דְּבִשְׂגָגָה הִי)
דְּאִף אִם נִימָא דְּשְׂגָגָה הִי מ"מ מְקוֹלְקַל הוּא דְּמַגְלָגְלִין חוֹב ע"י חֲזִיב וּא"כ פִּינֵן שְׂבִין כְּפֹ
וּבִין כְּפֹ מְקוֹלְקַל הוּא הָרִי קו"ל תּוֹלִין הַמְּקוֹלְקַל בְּמְקוֹלְקַל לְכַף אֲמַרִּינוּ דְּמִזִּיד הִי אַבְל
בְּלֹא נַעֲשֵׂה מַעֲשֵׂה דְּלֹא נִתְגַּלְגַּל מִדִּינֵין חוֹב ע"י וְדַאי יֵשׁ לְדוֹן לְכָל אָדָם מִיִּשְׂרָאֵל לְכַף
זְכוּת וְלֹאמַר דְּלֹא מְקוֹלְקַל הוּא כְּבָר וּבִשְׂגָגָה הִי כ"ז שְׁנוּכַל לֹאמַר דְּבִשְׂגָגָה הִי.

וְהִנֵּה אִם לֹא בְּדָק בְּדִיקָה אַחְרוּנָה וְדַאי הוּא דְּבָר רַע וְיַמַּר אִף זֶה נוֹגַע הוּא. וּמ"ש כַּת"ר
דְּבַהֲזַדְמֵן מְכַשׁוֹל כְּבָר הוּא מִיַּעוּט דְּשִׁכִּיחַ לֹא יַדְעָתִי מֵאֵין יָצָא לוֹ לְכַת"ר פֶּן וְהוּא מְנַגֵּד
לְכָל הַפּוֹסְקִים וּבְכַפְרֵט הָרִי יָכוֹל לְבָדְקוֹ אִם הוּא בְּקִי בְּשַׁחֲטוֹת וּבְדִיקוֹת וְגַם עַל קוֹשְׁתֵי
הָרֵא"ש הַנִּזְ"ל יֵשׁ כְּמָה וְכְמָה תִּירוּצִים כְּמִבְּרָאָר בְּחִידוּשֵׁי הַרְשָׁב"א וְהָרִיטְב"א לְחֻלְוִין
וּבַת"א וּבַב"ה וּבַע"ב ע"כ לְדַעְתִּי הוּא אֵיל וְעֵנִי הוּא וְטַפְלֵי תְלִי בִי אֵין לְדַחְתוֹ וּלְפִנְסֵלוֹ
רַק לְהַזְהִיר אוֹתוֹ מְאֹד מְאֹד וּיִקְבַּל עָלָיו דְּבָרֵי חֲבִירוֹת וְלִמְנוֹת אִישׁ הֵגוֹן שְׂיִלְךָ תְּמִיד
לְבָדוּק אַחְרֵי וּיִקְבַּל עָלָיו פְּרִישׁוֹת וְטְהָרָה וְאִם הוּא נִרְאָה קַל הַדְּעַת וְאִינוּ י"ש יֵשׁ
לְהַעֲבִירוֹ אַבְל אִם הוּא י"ש וְדַאי יֵשׁ לְדוֹנוֹ לְכַף זְכוּת אַבְל מ"מ יְמָנָה אִישׁ הֵגוֹן שְׂיִלְךָ
תְּמִיד אַחְרֵי לְבָדוּק וְגַם הַסְּפִין יְבָדוּק תְּמִיד אַחְרֵי וְהָרֹאָה צָרִיף שְׂיִהֵי מְרָגִישׁ בְּבְדִיקוֹת
הַסְּפִין אִף שְׂאִינוּ בְּקִי בְּהַשְׁחָזָה וְצָרִיף שְׂיִהֵי בְּקִי בְּדִינֵי בְּדִיקוֹת הַרְיָאָה וּבְעֵנֵי הַרְיָאָה
שְׂיִבִין הֵיטֵב עַכ"פ בְּרֵאֵי חוּץ כַּנ"ל בְּרוּר דְּעֵנֵין הַתְּמַנּוֹת הָרֹאָה יָצָא לְהַגְדוּלִים ז"ל מְהָא
דְּאִיתָא בְּמַס' יוֹמָא דְּרַף י"ב ע"א בְּגִמְר' פִּינֵן דְּעַבְדִּינֵן לִיהָ צָרָה כַּש"כ דְּמַזְדְּרֵי טְפִי ע"י אִם
כֶּן ה"נ מְזַדְרֵי עִי"ז וּבְכַפְרֵט דְּהָרֹאָה יִרְאָה אַחְרֵי וְאִף שְׂאִין הָרֹאָה אֲנִינֵן גְּמוּר מ"מ
הַשׁוּחַט נִזְהָר מְאֹד עַל יְדוֹ דְּהָא שָׁם בְּמַס' יוֹמָא אֵין הַשְׂנֵי מְשַׁגִּיחַ עָלָיו כָּלֵל אֲמַרִּינוּ דְּהוּא

מזדרז מחמת שיזע דמתקינין לו ואף שאין לדמות לזריות דכה"ג וגם יש לבע"ד לחלק דשם מתקינין שיהא במקומו מ"מ בְּכָאן לְעוֹמֵת זֶה הוּא מְשַׁגֵּיחַ וְרוֹאֵה כְּנ"ל.

ובאותו ענין פתב אלי חכם אחד ונ"ל גראה לפענ"ד לתרץ קושית הש"ך סי' ב' ס"ק י"א מה שמקשה על הרמ"א שהוכיח פן ממהרי"ק ולא משמע פן ממהרי"ק. ולפענ"ד פראה שהוכיח שפיר כי הנה פראה מיותר מה שהביא הד"מ סוף הלשון ממהרי"ק מ"ש אם כבר נכשל בפדיקה מעבירין אותו שיש רגלים לדבר שהוא ללא צורך לדעת הש"ך שעיקר הדיוק מהעד א"ו נלפע"ד שעיקר מסוף הלשון שאמר אם כבר נכשל בפדיקה כו' וקשה אם כבר נכשל למה לנו זה העדות הלא הוא פסול מקודם א"ו בפעם ראשון אף בב' עדים עדיין אין לפוסלו רק בפעם ב' אף בע"א נמצא שפיר מוכיח שפפעם א' אין לפסלו ע"כ.

תשובה הנה מ"ש לתרץ קושית הש"ך על זקני הרמ"א ו"ל יפה דיבר רק לא לשיטת הש"ך דסובר דזקני הרמ"א ו"ל איירי ביצא במזיד טריפה מת"י ואעפ"כ הכשיר הרמ"א ו"ל א"כ לפ"ז אינו מבואר פן במהרי"ק דהא אם כבר נכשל קאמר ומכשול היינו שוגג כדאימא במס' יומא דף פ"ז ע"ב הא עון מזיד הוא וקרי ליה מכשול ע"ש לכך לא נפסל אז דהיה שוגג אבל הרמ"א דאיירי במזיד לפי דעת הש"כ מקשה הש"כ שפיר רק למה שפירש בת"ש סימן ב' ס"ק ל' לדברי זקני הרמ"א ו"ל דברי כת"ר נכונים ובודאי דלזה פוןן התב"ש וז"ב.

שאלה כג אם שחט וחתף כל הראש דעדיין במחלוקת שנויה פמו שאבאר והוא דבר המצוי בעוף מקודם אכתוב שורש ומקור הדין מהיכן נובע וכל הדיעות של הראשונים ואחרונים הלא הם בספריהם אשר הגיע אלינו ובסוף אחנה דעתי אף אני פהדין גרמיזא הבה בפוף.

אף פי יודע אני מיעוט ערפי ושפל מצבי לנגד ההרים הרמים בעלי מחברים זכר פולם לחיי עולם הבה: וקטנם עבה ממתני ואין ליחס אותי אליהם אף פכנס לגבי ענק השוים במינו ואף לא פקוף בפני אדם השוים בסוג רק פאין וכאפס המוחלט ואיך ארים ראש פנגדם לחלוק על דבריהם ולברר מה שלא פרוו הם פי בעו"ה נחלש עין שפלינו להביט בזכות ובהירות אור חקמתם פעיני העטלף פאור השמש ומכ"ש להתחכם עליהם.

אף פמאמר המשורר המובא בהקדמת בעל המאור בשם החכם המורה אבן גנא"ח יעו"ש תמכתי יתדוטי ומזקנים אתבונן ואדברה בעזותיה נגד מלכים ולא אבוש ובה' פטחתי ואשאל עזר פאלהי החונן לאדם דעת וזמנין פאפרסקיתא דקני' מרגניתא משתכחא ובפרט פי לא פאתי לסתור דבריהם חלילה רק לברר וללבן דבריהם פראיות חזקות פראי מוצקות מים התלמוד ומדבריהם על דבריהם וראיות פרורות יתנו עדיהן ויצדקו ועשיתי לי טלית משלהם ועטרה לראשי מאור עטרוטיהם.

ונה החלי בעזר צורי וגואלי גרסינן במס' חולין ר"פ השוחט דף כ"ז ע"א אמר רב פהכא מנין לשחיטה שהיא מן הצואר שנאמר ושחט את הבקר במקום ששחחטו פי' רש"י ששחח שכופף חטו הכשירהו לאכילה וטהרהו לישנא אחרניא הוציא את דמו ונקוהו שם פגמרא ואימא מאזנו שהוה כופפה וכו' ותו שהי' דרסה וכו' מנ"ל אלא גמרא שחיטה מן

הצנאר כמי גמרא וקרא למאי אתא דלא לשוני' גסטרא פ'י רש"י שלא יחתוך כל המפרקת לשנים דהכי משמע חטוה הוציא את דמו ותו לא ולא ידך לישנא הכשר אכילתו דהיינו הסימנים ותו לא לישנא אחרינא דלא לשוני' גסטרא שלא ידרוס אע"ג דהלכות שחיטה הלכה למשה מסיני הם יש מהם שנקתבו פגון דרסה דמפקינו לקמן מןשחט אין ושחט אלא לשון ומשך ודרסה קרי גסטרא וכו' [קצת קשה בגמרא הנ"ל לפי מאי דמשגי בעינו דם הנפיש א"כ ושחט למה דשחיטה מן הצנאר היא ע"כ מן הצנאר דהא בעינו דם הנפיש ולא קשה מידי דבלב נמי איפא דם הנפיש והא דהקשה בגמרא ואימא מלבו היינו לרב יימר כו'].

שם ר' יימר אמר ונבחת ממקום שזב חתהו פירש"י שזב שדמו זב חתהו שפרהו פלומר חתכהו שם ואימא מלבו ותו שהי' דרסה חלדה וכו' מנ"ל אלא גמרא שחיטה מן הצנאר כמי גמרא וקרא למאי אתא דלא לשוניה גסטרא פירש"י שלא ידרוס דהכי משמע חתהו עד שיזוב ותו לא אבל דורס אין בידו למנוע ולמשוך ידו ובלישנא אחרינא כדפרישית חתהו עד מקום שהוא זב ותו לא מר יליף מהאי קרא ומר יליף מהאי קרא עכ"ל והתוס' בד"ה ותו שהי' וכו' פתבו בכל הספרים גרסינו ולטעמך ובקונטרס הגיה ותו ואפסיק באמצע דברי התוס' לפרש טעם רש"י דגרס ותו שכן פתב רש"י ונ"ל ה"ג ותו שהי' דרסה חלדה ולא גרסינו ולטעמך עכ"ל וטעמו של רש"י מבואר בפשיטות דלכל הפירושים דפירוש רש"י בגסטרא עדיין תיובת' דר' פהנא דנסיב להאי קרא לשחיטה מן הצנאר א"כ איך יכול להיות דברי ר' פהנא א"ו דברי תרצן אליבא דר' פהנא לכוף גריס ותו וא"כ הוא דברי הש"ס ומפרך הך דר' פהנא ועל זה הקשו התו"ת ל' וקשה לפירושו דאי הש"ס קאמר לה ומסיק דקרא אתא דלא לשוניה גסטרא וכן בסמוך גבי קרא דנבחת מוקי דלא לשוניה גסטרא למה לי תרי קראי להכי פ'י לקושיתם דבשלמא אי גרסינו ולטעמך א"כ בכאן הוא דברי ר' פהנא דיליף גסטרא מהכא ובסמוך הוא דברי ר' יימר דיליף מקרא אחרינא לא קשה למה לי תרי קראי דמר יליף מהאי קרא ומר יליף מהאי קרא כמו שפ'י רש"י בסמוך במסקנא דר' יימר וכל מ"ד לית לי' רק חד קרא דלא דרש דחברי' כמו שהוא בהתחלת דבריהם דמר יליף מהאי קרא שחיטה מן הצנאר ומר יליף מהאי קרא שחיטה מן הצנאר אלא לרש"י דשניהם דברי מסקנת הש"ס קשה שפיר למה לן תרי קראי ומה שפ'י רש"י דמר יליף מהאי קרא וכו' תמוה לשטתו דהא דברי הש"ס הוא וקושיא עצומה היא מאד על פירוש רש"י ועוד הקשו שם על פ'י רש"י דמפרש דלא לשוניה גסטרא שלא יחתוך הצנאר עם הסימנים היכי משמע מןשחט ר"ל דמשמע להוה לדוחק פירש"י הכשירה ותו לא ועוד הקשו הא"י ס"ד שיחתוך כל המפרקת אחר שחיטת הסימנים וכתבו לכו' נראה פגרות הספרים דגרסי ולטעמך ור' פהנא קאמר לה שחיטה מן הצנאר נמי גמרא ולא מאזנו ולא מלבו ולא מחוטמו וקרא למאי אתא דלא לשוניה גסטרא פ'י הא דיליף ר' פהנא לעיל שחיטה מן הצנאר מהך קרא היינו דישחוט מן הגרון בסימנים ולא מן העורף כמליקה דהיינו שיתחיל מן העורף וישחוט עד גמר הסימנים דהיינו גסטרא וליף מקרא ממקום ששח דהיינו גרון ומן הצנאר היינו מן הגרון כמו דתנו שכל הצנאר כשר לשחיטה וכל העורף כשר למליקה ע"כ דבריהם בשינוי הלשון קצת [ואין להקשות לפי פירוש התוס' למה קבעו הך מימרא דר' פהנא כאן דלא איירי במתניתן פלל אי מן הצנאר או מן העורף הוי להו למקבע לעיל בפ"ק על משנה

דהשוחט מן העורף כי שם ביתו אבל לפירש"י דכוננת ר' פהנא בשחויטה מן הצנאר ולא מן האונן וכדומה דהיינו רק בסימנים א"ש דבמתניתין איירי בסימנים מיהו ל"ק מידי דהא גם לפירש"י הך דר' פהנא לא סליק פלל לפי המסקנא רק דקבע השקלא וטריא בכאן כי היכי דנדע מהיכן ידעינו דשחיטה בסימנים הכי כמי לפי התוס' עיקר הקביעות בכאן משום דהשקלא וטריא דשקלי וטרי בדברי ר' פהנא מקודם דבאו על פוננתו וסברי דכוננתו דשחיטה בסימנים שייד לכהן וזה פשוט: וענין הקביעות השקלא וטריא בכאן נ"ל משום ילפותא דרוב שנים ורוב א' בדף ל' וכן הוא דרף הגמרא וגם לפי רש"י צ"ל כן דגם לפי פירושו יותר יאות למקבע לעיל שם דאיירי בשחיטה מן הצנאר ודו"ק אלא נדאי צ"ל כמ"ש] ולפי דבריהם הא דאמר שם בגמרא ותנא מייתי לה מהכא קאי אשחיטה מן הצנאר דאמרי דהוא גמרא דהיינו לא מחוטמו ולא מאזנו וזנבו ולבו אבל אשחיטה מן הצנאר דילפי מקראי דהיינו מן הגרון ע"ז לא קאי ועיין בתוס' שם ד"ה מדקאמר עיי"ש ואין להקשות דאף לפי פירושם דחד דברי ר' פהנא וחד דברי ר' יימר מ"מ קשה לפי האמת חד קרא מנות' או דמר או דמר לא קשה מידי דהא ושחט אמרינו לקמן אין ושחט אלא ומשך דהיינו למעוטי דרסה ור' פהנא סוב' דאף דרסה מהלכה למשה מסיני כשאר הלכות שחיטה אבל לפירש"י דמסקנת הש"ס דרש לתרוניהו דלא לשניה גסטרא הקשו התוס' שפיר וא"כ מבואר דלשטת התוס' חתיכת המפרקת אחר הסימנים לא מעלה ולא מוריד רק דקרא אחי לאתוי שלא יתחיל השחיטה מן העורף ויחתוך המפרקת קודם הסימנים ופירושה מוכרח בש"ס דהא בברתי דרש"י לשטתו מוכרח לזה דגרס ותו דלא מצי גרס ולטעמיה וע"ז קשה קוש'י רבה דהיינו קוש'י א' של התוס' מיהו אף אם אנו רוצים לצאת גם לדעת רש"י נאמר לא מבעיא ללישנא אחרנא שפי' שלא ידרוס א"כ לא ממעטינו אלא דרסה אבל שחיטת הסימנים ואח"כ המפרקת לית לן בה דמחתך עין בעלמא הוא וזה פשוט וברור אלא אף ללשון הא' של רש"י שלא יחתוך המפרקת לשנים י"ל דפירושו דא"צ יותר אבל לא לאסור וכן מוכח מהתוס' דמפרשים כף בדברי רש"י מדהקשו אמאי ס"ד שיחתוך גם המפרקת אחר חתיכת הסימנים דאם נפרש פוננת רש"י דאוסר אם חתך המפרקת אחר שחיטת הסימנים לא הקשו מידי דטובא קמ"ל דאם חתך דאוסר אף שפכר בשחטה וכמנחא בדיקווא דמי' אלא נדאי כמ"ש דלא מסתבר להתוס' פלל לפרש פוננת רש"י שיאסר אחר גמר שחיטת הסימנים ומפרשים פוננת רש"י כמ"ש ולכך הקשו מה שהקשו וזה ברור פוננת התוספת בדברי רש"י ז"ל וכן פי' מהר"מ הביאו המרדכי והגהות הרא"ש פי' רש"י כמ"ש וזה לשון המרדכי מה שפי' רש"י שלא יחתוך כל המפרקת לשנים וכו' לא נהירא דכיון דשחט הסימנים אם יחתוך אח"כ גם המפרקת או בבשר הבהמה לא אכפת לן ועיין בתוספתא תני הי' שוחט את הראש בבת אחת אם נתפזן לכף שחיטתו פסול' ואם לאו שחיטתו כשר' רבינו ברוך ואמר לנא רבינו מאיר שפעש' הי' שאחד שחט כל המפרקת ודקדק ראבי' מפירש"י ואסר ולא נהירא למורי רבינו מאיר ומפרש כף פירש"י חטהו הוצא את דמו ותו לא אין צריך יותר עכ"ל המרדכי ובסמוך אבאר ברור פוננת רש"י אם פראבי' או כר"מ רק מקודם אכתוב כל הדיעות ואח"כ מה שהעלתה מצודתי.

האלפסי והרא"ש השמיטו לגמרי הך דגסטרא שמע מינה דלית בכאן חדוש בדין או דמפרשי דא"צ יותר כפירוש מהר"מ או פלישנא אחרנא של רש"י או כפי' התוס' ומ"מ

ונדאי דְסַבְרֵי לְהַתִּיר בְּחֻמְהוּ הַמִּפְרָקֶת לְאַחַר שְׁחִיטַת הַסִּימָנִים וּבְחֻלְיֵין דְּרַף י"ט ע"ב פְּתַב הָרַא"ש דְּשׁוֹחֵט מִן הַצְּדָדִין שְׁחִיטָתוֹ כְּשֶׁרָה וּבִלְבַד שְׂיֻדַע שְׁחֻמְהוּ הַסִּימָנִים קוֹדֵם שְׁחֻמְהוּ הַמִּפְרָקֶת מִשְׁמַע בְּהִדְיָא דְאַף אִם חֻמְהוּ הַמִּפְרָקֶת אַח"כ לִית לֵן בֵּה.

וּגַם הַשְּׁלֵטִי גְבוּרִים בְּמִשְׁנֵה דְהִי שׁוֹחֵט וְהִתִּיז אֶת הָרַאשׁ הַסִּפִּים עִם מֵהֶר"מ לְהַתִּיר רַק דְּכַתֵּב דְּנִהְגוּ לְהַחְמִיר פְּרָאבִי וְאֵע"פ שֶׁהוּא חוּמְרָא יִתְיָרָה עַכ"ל וְאִי"ה אֲנוּפֹף יְדֵי גַם בְּזֵה אִם מְנַהֵג כְּזֵה הָיִי מְנַהֵג וְגַם דַּעַת הַרְמַב"ן יֵשׁ לְהוֹכִיחַ דְּמַתִּיר דְּבִמִּשְׁנֵה דְהִי שׁוֹחֵט הַנָּ"ל שֶׁם וְהִתִּיז אֶת הָרַאשׁ בְּבַת אַחַת דְּהִינּוּ שְׁשַׁחַט בְּהוֹלְכָה אוֹ בְּהִבְאָה לְבַד אִם יֵשׁ בְּסַפִּין מְלֵא צְנוּאָר כְּשֶׁרָה וְכַתֵּב הָר"ן בְּשֵׁם הַרְמַב"ן שְׁאֲפָשֶׁר דְּדוֹקָא בְּהִתִּיז אֶת הָרַאשׁ לְפִי שְׂאִי אֲפָשֶׁר לְהַתִּיז אֶת הָרַאשׁ פְּלוּוֹ אֲלֵא בְּדַרְסָה כָּל הֵיכָא דְלִיפָא בְּסַפִּין כִּי הֵאִי שְׂעִינְוֹרָא אֲבָל בְּחֻתִּיכַת סִימָנִים לֹא בְּעִינּוּ כְּוָלִי הֵאִי דְבָכָל שֶׁהוּא הֵן נִחְתְּכִין עַכ"ל הַרְמַב"ן א"כ מְבִנְוֹרָא דְלֵא מְטָרִיף בְּהַתִּיז כָּל הָרַאשׁ רַק דְּבִהוֹלְכָה אוֹ בְּהוֹבְאָה לְבַד בְּעִי שְׂעִינְוֹרָא הַמְּוֹנָכָר שֶׁם בְּסַפִּין כִּי הֵיכָא דְלֵא נִהְיִי דַרְסָה וּבְהוֹלְכָה וְהוֹבְאָה כְּשֶׁרָה בְּכָל שֶׁהוּ וְגַם הָר"ן לֹא פְּלִיג עֲלֵי דְהַרְמַב"ן רַק בְּזֵה דְסוּבְרָ דְאַף בְּשְׁחִיטַת הַסִּימָנִים לְחוּד בְּעִי כִּי הֵאִי שְׂעִינְוֹרָא ג"כ כְּהָרַא"י שְׂמַבִּיא שֶׁם דְּמִינְרֵי הַמִּשְׁנֵה בְּהוּ אֲבָל בְּמָה דְּמַכְשִׁיר הַרְמַב"ן בְּהַתִּיז כָּל הָרַאשׁ לֹא פְּלִיג עֲלֵי וְהַרְמַב"ם בְּפ' שְׁנֵי מַה' שְׁחִיטָה הִלְכָה ט' פְּתַב בְּפִירוּשׁ לְהַתִּיר וְז"ל הוֹלִיף וְהִבִּיא עַד שְׁחֻמְהוּ הָרַאשׁ וְהִתִּיזוּ שְׁחִיטָתוֹ כְּשֶׁרָה וְלַעֲנִין שְׂעִינְוֹרָא דְסַפִּין פְּסַק שֶׁם כְּהַרְמַב"ן ע"ש בְּכ"מ וּבִלְח"מ וְהִלְח"מ גּוּפִי הַסִּפִּים לְהַתִּיר דְּהָא הַסִּפִּים לְפִי רַש"י שֶׁם בְּמִשְׁנֵה וְכֵן בְּהַרְמַב"ם מְפָרֵשׁ כֵּן דְלֵא כְּהַרְמַב"ן וְכַתֵּב דְּנִקֵּט הֵתֵם בְּמִשְׁנֵה הִינּוּ לְרַבּוּתָא דְאַפִּילוּ הִתִּיז כָּל הָרַאשׁ בְּהוֹלְכָה אוֹ בְּהִבְאָה לְבַד כְּשֶׁרָה כְּשִׁישׁ בְּסַפִּין כְּמֵלֵא שְׁנֵי צְנוּאָרִין וְלֹא חִיּוּשִׁין לְדַרְסָה ע"ש בְּשִׁינּוּי לְשׁוֹן קִצָּת וְהוּא ג"כ קִצָּת הַכְּרַעַה לְהַתִּיר מִגְמָרָא דְהָא רְאִינִת הִלְח"מ מִגַּמ' חוּלְיֵין דְּרַף י"ב נְכוּנָה ע"ש א"כ צְרִיף לְהִבִּין בְּמִשְׁנֵה דְהַשׁוֹחֵט דְלַעֲלֵל מִינֵי לֹא חִלַּק וּבְהִכָּא דְהִתִּיז חִלַּק וְכִמוּ שְׁדִיִּיק הִלְח"מ שֶׁם.

וְע"כ נ"ל בְּמ"ש הִלְח"מ דְלְרַבּוּתָא נִקֵּט וְכֵן הַרְשֵׁב"א בְּתַה"א רִישׁ בֵּית ב' וּבְבַד"ה וּבְמִשְׁנֵה"ב מִתִּירִין וְכ"כ הַרְשֵׁב"א בְּחִידוּשָׁיו וְאִי"ה אֲטִיָּיל בְּדַבְרֵי הַרְשֵׁב"א אֲרֻנְכוֹת וּקְצָרוֹת וְהַטּוֹר בְּסִי' כ' פְּתַב וּבִלְבַד שְׂיֻדַע שְׁחֻמְהוּ הַסִּימָנִים קוֹדֵם שְׁחֻמְהוּ הַמִּפְרָקֶת מִשְׁמַע דְאַף אִם חֻמְהוּ גַם הַמִּפְרָקֶת אַח"כ לִית לֵן בֵּה וְכֵן פְּסַק בְּש"ע סִי' כ"ד סְעִיף ה' דְכָשֶׁר רַק דְהַרְמ"א פְּתַב וְהַמְנַהֵג לְהַטְרִיף וְאִין לְשִׁנּוֹת כִּי יֵשׁ מְרַבְּנוּתָא סוּבְרִים כֵּן וְהִיש"ש ג"כ כְּרָאָה דְהוּא מִן הַמַּתִּירִין מְדַהֲשֵׁמִיט לְגַמְרֵי הוּא דְגַסְטְרָא שְׁמַע מִינָה דְסַבְרָ דְלִית בְּכָאן חִדּוּשׁ הַדִּין וְכֵן מִשְׁמַע מְדַבְרֵי בְּפ' כָּל הַבְּשָׂר סִי' צ"ט בְּדִין שׁוּבֵר מִפְּרָקֶת דְכַתֵּב שֶׁם דְלַכְתַּחְלָה אֲסוּר לְשַׁפּוֹר מִשׁוּם שְׁמַבְלִיעַ דָּם וְאִם שְׁבֵר אֲסוּר לְאַכּוֹל בְּאֻמְצָא וְע"י מְלִיחָה וְצִלְיָ מוֹתֵר וְכַתֵּב שֶׁם דְלֵא כְּמ"ש בַּא"ז דְּדוֹקָא שׁוּבֵר הַמִּפְרָקֶת לְפִי שְׂמַחְמַת יְסוּרֵי שְׁבִירָה אִין בֵּה פֶתַח לְהַתְאַנֵּחַ וְלַהוֹצִיא דָם אֲבָל חוּמְהוּ לֹא אֲסוּר ע"כ וְלִיתָא דְהִיָּה כָּל קִירוּב מִיתָה אֲסוּר ע"כ הָרִי דְלֵא אֲסוּר חוּמְהוּ דְהוּא מְסַתְמָא דְרַף שְׁחִיטָה רַק בְּשַׁאָר קִירוּב מִיתָה וְלֹא מִשׁוּם גְּסָטְרָא וְהַב"י פְּתַב בְּסִי' כ"ד בְּשֵׁם הַרְמַב"ן וְהַרְשֵׁב"א וְהָר"ן וּבַעַל הָעֵיטוֹר וְהַרְמַב"ם דְכָשֶׁר וְהָאָגוּר פְּתַב דְבִאֲשַׁכְּנֵי נוֹהֲגִין לְהַטְרִיף אִם שְׁחַט רֹב הַמִּפְרָקֶת וְהַת"ה בְּסִימָן קפ"ז נִשְׁאַל עַל שְׁחִיטָה כְּזוֹ אִם חִיָּיב בְּכִסּוּי וְהַשִּׁיב אָף דְּמַחְמִירִין לְאַסּוֹר חוּמְרָא יִתְיָרָה הוּא לְפִסּוּל בְּלֹא מְתַפְּנִין וְחִיָּיב בְּכִסּוּי אָף דְּמַהֲרִי"ו פְּתַב בַּה' שְׁחִיטָה גְּסָטְרָא פִי' שְׁלֵא יַעֲשֶׂה דַרְסָה פִיר' אַחַר פִיר' שְׁלֵא יַחְתְּוֶה כָּל הַמִּפְרָקֶת לְשָׁנִים אֲפִילוּ בְּהוֹלְכָה

והובאה משמע דדעתו לאסור והיגו טעמא דרמ"א כמו שבאר בד"מ אחר שפתב דעת המכשירין פתב אמנם מהרי"ו פתב לאסור וכן משמע בתה"ד סימן קפ"ז דאע"ג דמדינא נראה דכשר נוהגין להטריף וכן הוא באגור זה לשונו ובאשכנז נוהגין לאסור אם שחט רוב המפרקת ויש להחמיר פרש"י אבל רוב הפוסקים מתירין עכ"ל ע"כ לשון ד"מ וכ"כ הב"י שם בסי' כ"ד וזה לשונו ואע"פ שפתב האגור שבאשכנז נוהגין להטריף אם שחט רוב המפרקת פבר פתב בעל תה"ד בסי' קפ"ז דמן הדין פשרה אלא שהחמירו על עצמן עכ"ל הב"י ואם פן לפ"ז טעם רמ"א רק משום מנהג שנהגו להחמיר ולא מצד הדין ולפ"ז נסתלק תמיהת הש"ך מה שתמה על הרמ"א דהלא הרבה גדולי הפוסקים ז"ל מתירין מה בכך הא פבר קבלו עלי' להחמיר והן אמת דאם המנהג הוי מפת דסברי דדינא הכי הוי מנהג בטעות אבל הלא משמע מתה"ד ומאגור ומב"י וד"מ דהמנהג הוי מצד החוקרא ולא מצד הדין וא"כ פבר נתבאר בי"ד סימן רי"ד סעיף א' דברים הסותרים והיודעים שהם מותרים נהגו בהם איסור אסור להתירם להם ושם בסעיף ב' קבלת הרבים חלה עליהם ועל זרעם וא"כ הדין עם הרמ"א דהוי פגור ואל תפוש תורת אמה פתיב וא"כ לפ"ז אין להתיר אף בהפסד מרובה פינו דהוי פגור וא"ל דמעיקרא פו קבלו עליהם דוקא באין הפ"מ דהא באגור לא חילק ומשמע דבכל ענין קבלו עליהם להחמיר אף בהפ"מ ורא"ל מהשואל בתה"ד ששאל אם חייב בכסוי משמע דזה ידוע לו דהמנהג בפשיטות לאסור ושאל על הפסוי ואם הוי המנהג להתיר בהפ"מ ודאי דאין מקום לשאלה שלו פלל וק"ל וכן בעל התה"ד מדלא השיבו הא בהפ"מ מתירים אפי' באכילה שמע מינה דהמנהג פשוט לאסור אף בהפ"מ וא"כ ודאי יפה פתב רמ"א ואין לשנות ומדייק בלשונו דלא פתב פדרפו בכל מקום דהמחבר לא פתב רק דיעה אחת והוא ס"ל דהמנהג להיפך פתב מקודם וי"א וא"ח פ פותב וכן נוהגין ובכאן לא פתב פן דאילו הוי פתב וי"א דשחיטה זו אסורה וא"ח פ וכן נוהגין הוי משמע דהמנהג הוי משום דסברי כה"א דאסרו מן הדין לקו אחר שכ' המחבר דכשרה כ' הוא ז"ל ונוהגין להטריף דמשמעותו דבעיקר הדין לא נחלק על המחבר רק דאעפ"כ נוהגין להטריף ואין לשנות כמ"ש דהמנהג הוי כמו נדר ומה שמסיק בלשונו פי יש מרבנותא סוברים פן הוי טעם למ"ש ואין לשנות דלא נימא דאין לו שורש ויסוד למנהג הנ"ל והוי כמנהג בורות דאפי' התרה לא בעי כמו שהוכיח הפר"ח בא"ח סימן תמ"ח סעיף ג' ובסי' תצ"ו בדיני מנהגי איסור ס"ק ט"ו דהיא דאין לו שורש ויסוד אף שהוא לסיני ולגדר פגון אם נהגו שלא לעשות מלאכה בע"שפל היום פנולו סיני למה שאסרו חכמים מן המנחה ולמעלה הוי מנהג בורות וא"צ התרה פלל לקו פתב פי יש מרבנותא סוברים פן אף דלא קיי"ל פן להלכה מ"מ המנהג שנהגו שלא לעבור על דעתם לא הוי מנהג בורית ואין לשנות מן המנהג פנ"ל ברור בכוננת הרמ"א ובפירושו דבריו: ** (הג"ה ואף דביו"ד סימן שצ"ג סעיף ב' פתב רמ"א בהג"ה דמה שנהגו שלא ליש' על מקומם הקבוע בבהכ"נ פל ל' יום ובאביו ואמו י"ב חודש המנהג בזה אין לו עיקר ואעפ"כ פתב ואין לשנות מן המנהג פי פל מקום לפי מנהגו עכ"ל אלמא דאפי' מנהג שאין לו עיקר אין לשנות הא לא קשה וחזי כמה דקדק בלשון דלאיזה צורך הוסיף פאן פי פל מקום לפי מנהגו ולא פתב פן בכל מקום דכתב ואין לשנות מן המנהג ומקודם דנבאר זה נבין דברי הרמ"א דעל מה ולמה פתב דאין למנהג זה עיקר הא בד"מ פתב דמהרי"ל ישב המנהג משום דאיכא ר' יהודא

דסובר פון במ"ק דשבווע ד' אינו יושב במקומו ובירושלמי פוסק פמותו עכ"ל ד"מ וגם באביו ואמו דהמנהג הוא שלא לישב במקומו פל י"ב חנדש ג"כ א"ש לפי זה דהא פל מה שנוהג בשאר קרובים בלמ"ד נוהג באביו ואמו י"ב חנדש ואם פון צריף להבין למה פכת בהגהות דאין למנהג זה עיקר וצריף לומר דאין לו עיקר בש"ס קאמר פיון דש"ס דידן לא קבע הלכתא וא"כ הדרינו לכללן הלכה פדברי המיקל באבל וגם יחיד ורבים הלכה פרבים פון גראה מתלמודא דידן פיון דלא קבע הלכתא ודאי סמך אפלה וחולק אירושלמי ובכל מקום דש"ס דידן חולק אירושלמי קי"ל פש"ס דידן מיהו בכה"ג אם המנהג פירושלמי פיון שהירושלמי מסייע מהני המנהג אף שהוא היפך התלמוד כמ"ש הרא"ש במסכ' מגלה פרק בני העיר בענין קריאת הפרשיות בתענית דלא נהגינן כהמשנה ותלמוד רק אנו עושין ע"פ מסכת סופרים וכן בר"ח אב שחל להיות בשבת אנו נוהגין כפסיקתא נגד התלמוד אף דאין משגיחים על ספרים הנ"ל לנגד התלמוד מ"מ פיון שהם ג"כ חיבור חכמים ואמוראים והמנהג פונוח"ל אין לזוז ממנה פון פכתו הפוסקים ועיין במגלה ל"א ע"ב תוס' ד"ה ר"ח אב דכתבו דהמנהג לא ישתנה לעולם ע"פ הפסיקתא וטעמו של דבר נ"ל דהא עיקר הטעם שקי"ל פהגמרא נגד פל חיבורי תנאים ואמוראים לפי שפשט בכל ישראל וקבלו עליהם וא"כ הא חזינא בחוש דבזו קבלו עליהם פאותו חבור קודם התלמוד והיינו דברי הרמ"א פכאן ואין לשנות מן המנהג פי פל מקום לפי מנהגו אם נהגו פירושלמי מי או פאיזה חיבור אחר של תנאים או אמוראים אף שהוא נגד הש"ס ואדרבה ראיה ממ"ש הד"מ שם דכתב דהרא"ש עשה מעשה וישב על מקומו בשבווע ג' ולא חש על המנהג והיינו ודאי משום דסבר דהוי מנהג שאין לו יסוד וכן מורין דברי הר"מ שם שכתב המנהג וכתב עליו וחומרא גדולה הוא בלא טעם והרא"ש עשה מעשה כו' משמע מלשון הד"מ דלפ"ז אין לחוש למנהג הנ"ל דהא מיייתי ראי' מהרא"ש ז"ל ואח"כ פכת אמנם מהרי"ל יישב המנהג כו' וא"כ לפ"ז אין לשנות ועפ"ז פכת בהגהות דאין לשנות ואל ישיבני ממ"ש רמ"א פיו"ד בסי' צ"ג סעיף ב' בהג"ה שנוהגין להטריף בכיסוי אף שאין ב"י וכתב והוא חומרא בלא טעם ואעפ"כ פכת וכן אני נוהג מפני המנהג הא לא ארי' דאדרבה משם ראי' למ"ש דהא מסיק שם אכל אם הוא לצורך שבת או הפסד יש להתיר עכ"ל וקשה מה פכה מי התירו מפלה המנהג דהא לא פכת דנוהגין להתיר בכה"ג רק המנהג ודאי לאסור בכ"ע רק הוא פכת דעתו מ"מ יש להתיר בכה"ג פון מבואר מלשונו ע"ש וקשה אמאי פיון דמנהג הוי פמו נדר מי התירו במקום הפסד אלא ודאי היינו טעמא משום דסובר דהמנהג הנה אין לו עיקר ויסוד ואין לחוש לו רק מפני ענותנותו לא רצה לסמוך על דעתו דהמנהג הנה אין לו עיקר פיון שלא מצא בשום ספר שיכתוב על המנהג הנ"ל דאין לו טעם ועיקר וחס שמה נעלם ממנו הטעם ובמקום הפסד סמך על דעתו וזה ברור וכן מבואר בד"מ שכתב על המנהג הנ"ל בהוכחות וראיות דאין לו עיקר ויסוד ואח"כ פכת ובמקום שיש מנהג אין לשנות ובסוף מסיק ואי איישר חיילי אבטל המנהג פי מנהג טעות הוא ואין לו טעם לסמוך עליו פון נ"ל עכ"ל וקשה ממ"נ אי סובר דהוי פמנהג טעות ואין לחוש לו אמאי פכת מקודם ואין לשנות ואי סובר דמ"מ פיון שנהגו הוי פמו נדר א"כ איך פכת פתר הכי אי איישר חילי אבטל המנהג מי יתיר הנדר מי יקבץ את פל בעלי המנהג ויתיר להם אלא ודאי כמ"ש דלא רצה לסמוך על דעתו בלבד לזה כ' ואי איישר חילי שאוכל לסמוך על דעתי

שיתפשט הוראתי אבטל המנהג כי אין לו יסוד והוי מנהג טעות ומ"ש פן נ"ל פירושו פן נ"ל דאין לו טעם ודוק כי א"א לפרשו בע"א לכה דוקא באם איישר חילי אבטל וזה ברור למעיין הטיב בדבריו ולאמת פנון הרמ"א ו"ל בקששו הנ"ל דהא הרש"ל כתב טעם המנהג שהמנהג הוא באותן פסוקים שהם קצרי מלמעלה ויש בהם חלל דא"א לקנחו יפה ויש איסור בעיו ולא אמרי' בי' נותן טעם לפגם:**) ואין להקשות דמנ"ל זה דהמנהג הוא מפח חומרא דלקמא משום דהוי סברי דדינא הכי לק"מ חדא דכן משמע באגור ובתה"ד שחבר מהר"י איסרלן שהוא ידע בטיב מנהגו של ישראל וממש כל מנהגינו על פיו ועוד לא יאה אלא ספק ונלא כתב הפר"ח שם בדיני מנהגי איסור בשם הרשב"א בדדוקו של ראבי' בפירוש רש"י דאסור לחתונה יותר דהוי קשה לי' על רש"י קושני' שני' של תוספת שהבאתי לעיל דאמאי ס"ד שיתנהו כל המפרקת פנ"ל לכה פירש דכוננת רש"י דאסור לחתונה יותר והא דתמהו למה לא יאה פמחתה בבשר בעלמא אחר שנסחט הרוב י"ל דהל"מ פה הוא כמו שהיה במיעוט בתרא וכה נוהגים בני אשפנזי לחומרא אע"ג דרוב המכברים חולקים על פי' רש"י ובאגור אלה צ"א כתב דנוהגים להטריף אף אם שחט רוב המפרקת ואין לשכות כל עקר ואף בלא מתפנין פסולה דיעבד עכ"ל הב"ח והדרישה ר"ס א' האריף בראיות מפוסקים להתיר והט"ז כתב דתמוה לו דעת ראבי' דהא רש"י פי' במתניתין דהשוחט מן העורף דאם שחט המפרקת קודם שחיטת הסימנים נטרף משמע דאחר שחיטת הסימנים אין חשש כלל וכתב שמצא למהר"ל מפראג שכתב שהתיר הלכה למעשה בחתה כל המפרקת אחר הסימנים וכן נראה עקר אלא שפנין שהרמ"א כתב ואין לשנות מן המנהג וכו' אין בידינו להקל דלא יאה אלא בדברים המותרים ואחרים נהגו בו איסור אלא דמ"מ יש להקל בזה בכל הספיקות כו' עכ"ל הט"ז והש"ך כתב להתיר בשם גדולי הפוסקים וכ"כ האגודה וכתב דכן משמע בתשו' בנימין זאב סי' שכ"ז וכן נראה מוכח ממשנה וש"ס דפ"ק דחולין דף י"ט ע"ב וכונן לראית הט"ז [רק דהט"ז הביא ראיה מפירוש רש"י שם והש"ך הביא ראיה מהמשנה עצמה והש"ס שם ובסמוך יתבאר טעם הט"ז שלא הקשה מהמשנה עצמה.

ומ"ש שפן משמע ברמב"ם פ"ט מה' שחיטה דין ט' וכמבואר בכ"מ לשם משמע מדבריו דהוכחתו ממה שפירש בכ"מ דדעת הרמב"ם ברמב"ן ע"ש אין צורך לזה דהרי מפורש ברמב"ם שם כמ"ש לעיל דא"ל עד שחתה הראש והתיזו היינו התזת סימנים דא"כ מאי קמ"ל דכשרה הא עיקר שחיטה בכה אלא ודאי כמ"ש וזה ברור ובסוף דבריו כתב הש"ך שאולי דעת הרב להחמיר במקום שאין הפ"מ והפר"ח כתב דאף בהפסד מועט המקל לא הפסיד והשמ"ח כתב דאם חתה רוב המפרקת אין להקל במדינות חלו פנין דהמנהג לאסור ואף בהפ"מ ואפילו לא נתפנין לכה ואין לאסור כי אם בודאי אבל בספקותיו יש להקל וא"צ לבדוק אחריו ובמקומות דלא נתברר המנהג נ"ל דאם נתפנין לכה אין להקל כי אם בהפ"מ אבל לא נתפנין לכה ואירע שנתהוה גם המפרקת אין לאסור כלל עכ"ל ובאר טעמו בת"ש שם ס"ק ז' דמסתברא פנין דקבילו עלי' דעת ראבי' האוסר מדאורייתא אן להקל אפי' בהפ"מ וכ"כ בה"מ משמע מדבריו שהמנהג הוא דקבילו עלי' דעת ראבי' וכתב עוד דאם לא נתברר המנהג יש להקל פדעת רוב הפוסקים בלא נתפנין

לְכֹה אֲבָל בְּנִתְפֹנִין לְכֹה הַמְּבֹאֵר בַּתּוֹסְפֹת' כּו' ע"כ דְּבָרָיו: וּבְכַרְתִּי ס"ק ז' פָּתַב עַל הַרְמָ"א דְּכַתֵּב וְאִין לְשׁוֹנֹת וְזֶה לְשׁוֹנוֹ וְהַרְבֵּה מִחֻסְרֵי הַמְּקִילִים בְּזֶה וּבְכַר הוֹרָה זָקֵן מְהֵרָ"ל מִפְּרָאג לְהַקֵּל וְנִרְאָה זֶה דְּוָקָא בְּשִׁחְטוֹ בְּלֹא מִתְפֹּנִין אֲבָל בְּמִתְפֹּנִין לְכַתְחִלָּה עַל כֹּה לְשִׁחְנוֹט עִם מִפְּרָקֵת יֵשׁ לְהַחְמִיר דְּמִתְפֹּנִין אִין רְאִיָּה לְסִתּוֹר דְּבָרֵי הַתּוֹס' עכ"ל וּבְשִׁפְתֵי דְעַת ס"ק ה' פָּתַב עַל הַשֵּׁ"ף דְּאִין רְאִיָּה מִהַמְּשֻׁנָּה דִּי"ל דְּבַגְסֻטְרָא הַטַּעַם מְשׁוּם דָּם וְשֵׁם בְּמִשְׁנָה אָמַר דְּהַשׁוּחֵט מִן הָעוֹרְףָּ פְּסוּלָּה וְהוּי גְּבֻלָּה עכ"ל וְאִנִּי אֹמֵר דְּאִי מְשׁוּם טַעַם זֶה לֹא גָרַע מְשׁוֹנֵר מִפְּרָקֵתָּ דְּנִתְבָּאָר בְּסִי' כ"ז וְכַתֵּב עוֹד דְּמַרְמַב"ם יֵשׁ רְאִיָּה לְהַקֵּל וְכָל זֶה בְּלֹא נִתְפֹּנִין הָא בְּמִתְפֹּנִין פְּסוּל וְכַתֵּב בְּסוּף דְּבָרָיו וְלַעֲנִין דִּינָא הָעֵלָּה הַשֵּׁ"ף לְהַקֵּל בַּהֲפ"מ וְכ"כ הַפְּר"ח עכ"ל וְשֵׁם בְּמִשְׁבָּצוֹ' זָהָב ס"ק ב' פָּתַב עַל הַט"ז הָא דְּהִבִּיא רֵאִי' וְהַקְּשָׁה מִפִּירֵש"י וְלֹא הַקְּשָׁה מִמְּשֻׁנָּה עֲצָמָה וְהַפְּרִישָׁה וְדִרְיִשָׁה אוֹת א' הַקְּשָׁה לוֹ בְּאַמֶּת מִמְּשֻׁנָּה שְׁלִימָ' הִינּוּ טַעַמָּא דַּט"ז מְשׁוּם דְּבַמְּשֻׁנָּה י"ל דְּאִינִי בְּדֹאֲהֲדַר הַסִּימָנִים לְצַדִּידִים בְּשׁוֹנָה עִם הָעוֹרְףָּ וְיִכּוּל לְחַתְּנָהּ שְׁנִיָּהֶם בְּשׁוֹנָה הַסִּימָנִים וְהָעוֹרְףָּ גַם יִכּוּל לְחַתְּנָהּ הַסִּימָנִי' קוֹדֵם שְׁחַתְּנָהּ רֹב הַמִּפְּרָקֵת וְלֹא חַתְּנָהּ כָּלֵל רֹב הַמִּפְּרָקֵת גַּם אַח"כ וּבַעוֹף אִינִי דְּשִׁיעוֹר שְׁהִיָּה שְׁלוֹ מוֹעֵט וּמַש"ה פְּסוּל דְּהַסִּימָנִים רַפִּים הֵם וְנִדְחִים וְיֵשׁ לְחוּשׁ שְׁחַתְּנָהּ פַּעַם א' הַבְּשׂוֹר וְהַעֲצָם וְלֹא הַסִּימָנִים וְהוּי שְׁהִיָּה וַא"כ הַשׁוּחֵט מִן הָעוֹרְףָּ כְּמִי אִינִי בְּעֵנִין דְּכָא הוּי גְּסֻטְרָא רַק דְּפְסוּל מְטַעַם שְׁהִיָּה וּמִן הַצְּוָאָר לֹא הוּי שְׁהִיָּה לְכֹה כְּשֵׁר מַש"ה הַקְּשָׁה מִפִּירֵש"י דְּפִירֵשׁ בְּהִדְיָא מְשׁוּם שְׁחַתְּנָהּ הַמִּפְּרָקֵת קוֹדֵם.

וְאִף דְּלַהֲט"ז לֹא מְפָסִיל בְּכֹה מְטַעַם שֶׁהִי ע"ש מ"מ מִמִּתְנִיתִין לֹא הוּי קִשִׁי' כ"כ לְכֹה הַקְּשָׁה מִפִּירֵש"י וְהֶאֱחָרוֹנִים כְּתִבּוּ דִּי"ל דְּמִשְׁנָה אִינִי בְּלֹא פִּגּוֹן לְכֹה הָא בְּמִתְפֹּנִין לְחַתְּנָהּ הַמִּפְּרָקֵת וְאֹמֵר שֶׁהוּא מִתִּירָה ע"י כֹּה אֲסוּר כְּדֹאִיתָא בַּתּוֹסְפֹת' וְאִנִּי אִין יוֹדַע רְמֵז דְּהַתּוֹסְפֹתָא מִינִי בְּדִרְסָה וּמָה דְּתִנִּי אִם מִתְפֹּנִין לְכֹה הוּא כְּפִירוּשׁ הָרֵא"ש דְּבַהוּלִיף לְחוּד אִינִי וְלֹא הִי' בְּסִפִּין מְלֵא ב' צְוָאָרִים.

דְּהַשְׁתָּא אִם נִתְפֹּנִין לְשִׁחְנוֹט בְּהוּלְכָה לְחוּד טְרַפָּה הָא לֹא נִתְפֹּנִין לְכֹה אִף שְׁאִירַע שְׁהִתִּיז בְּהוּלְכָה לְחוּד כְּשֶׁרָה דְּפַעְעִים חֲרִיף כַּמ"ש מְהֵרָ"י ו' חֲבִיב הִבִּיאוּ הַב"י דְּאִפִּי' בְּאַזְמֵל כָּל שֶׁהוּ פֶּשֶׁר וּכְמוֹ שְׁאֲבָאָר בְּשֵׁ"ף אִי"ה וּמ"ש הַפְּרִישָׁה בְּסִימָן א' אוֹת א' דְּלִשׁוֹן מִתְפֹּנִין לְכֹה אִינוּ מִיּוֹשֵׁב א"י לְמָה לֹא כְּדִכְתִּיבְנָא עכ"ל וְהַפְּנִי' שְׁכ' בְּשֵׁם הָרֵא"ש עַל הַתּוֹסְפֹתָא הוּא בְּרוּר וְנִכּוֹן דְּלִשׁוֹן הַתִּיז אֶת הָרֵאשׁ בְּבֵת אַחַת דְּקִתְנִי בַּתּוֹסְפֹתָא מוֹרָה כֵּן הִינּוּ הוּלְכָה אוֹ הוּבָאָה לְחוּד וְקִאִי אֲמַשְׁנָה דֵּהִי שׁוּחֵט וְהַתִּיז אֶת הָרֵאשׁ בְּב"א אִם יֵשׁ בְּסִפִּין מְלֵא צְוָאָר כְּשֶׁרָה דִּידוּעַ דְּהַתּוֹסְפֹתָא הוּא שִׁיּוֹר הַמְּשֻׁנָּה כְּמִבּוֹאָר בְּמִבּוֹא הַתְּלִמוּד לר"ש הַנְּגִיד וּבְסִפֵּר הַלְכָה פְּסוּקָה פָּתַב בְּמִקּוֹר דִּין דְּנִרְאָה עֵיקַר כְּפִירוּשׁ מִהַר"מ בְּרַש"י דְּפִירוּשׁוֹ דַּא"צ לְחַתְּנָהּ יוֹתֵר מִגַּמ' דְּחֻלִּין דָּף כ' ע"א וְאִי ס"ד מִחֲזִיר מֵאִי אֲרִיָּא מוּלַק אֲפִילוּ שׁוּחֵט גְּמִי כְּשֶׁר הוּי וְאִי כְּפִי' רֵאבִי' קֶשֶׁה הָא שׁוּחֵט פְּסוּל מְשׁוּם חֲתִיכַת הַמִּפְּרָקֵת אַחַר הַסִּימָנִים דְּהָא בְּכַה"ג אִינִי דְּמִי דְּמוּלַק וְכֵן מְשַׁמַּע מִמְּשֻׁנָּה דְּהַשׁוּחֵט מִן הָעוֹרְףָּ פְּסוּלָּה וּמִן הַצְּוָאָר כְּשֶׁרָה וַא"כ מִן הַצְּוָאָר דְּוּמִיָּא דְּמִן הָעוֹרְףָּ שְׁחַתְּנָהּ הַמִּפְּרָקֵת ג"כ פְּסוּל אֲלֵא וְדֹאִי פִי' מִהַר"מ עֵיקַר עכ"ל וּבְכַר קְדָמוֹ הַשֵּׁ"ף בְּרֵאִיוֹת אֵלוֹ וְגַם הַדְּרִישָׁה וְעֵינִין בַּמ"ש לְעֵיל בְּשֵׁם הַמְּשַׁבָּצוֹת זָהָב ע"כ טְרַחְתִּי וְקִבְצָתִי מִמֶּשׁ כָּל הַדְּעוֹת הָרֵאשׁוֹנִים וְהֶאֱחָרוֹנִים חֲדָשִׁים וְגַם יְשָׁנִים וּפְלִפְלִתִי קֶצֶת בְּדַבְרֵיהֶם מָה שְׁהוֹרִנִי מִן הַשְּׂמִים וְהַנְּהָרָה רֹאָה כְּמָה נְפִישׁ חִילָּא דְּהַמְּכַשִּׁירִין דְּהֵם רַבִּים וְגִדּוּלֵי עֵקְרֵי וִיסוּדֵי הַבְּנִין אֲשֶׁר כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל נִשְׁעָן עֲלֵיהֶם

והראבי' יחיד לגב' ובפרט שהרי"ף ורמב"ם ורא"ש ורמב"ן ונרש"א ור"ן ותוספ' מסכימי' לדעה אחת ושאר גדולי פוסקי' שהבאתי מסכימי' להתיר והאחרונים האוסרין אינו אלא מפני המנהג כמו שמבואר בפשיטות ודברי המכשירין עיקר בש"ס גלוי לכל כפי מה שבארתי והנה מקונדם דנגרר גרמא יבשה דנפל לי בחולקאי נחקור חקירה אחת בדין מנהג היינו אם נהגו בדבר מה פדעת איזה פוסק או משום דנראה להם דעה זו או משום דרצו להחמיר פדעתו ואח"כ נתברר שדעת הפוסק ההוא גופי' אינו כן וטעו בהבנתו הא לא מבעיא לי דנדאי הוי מנהג בטעות רק הא קא מבעיא לי אם נתברר דאותו הפוסק טעה בדבר משנה ואם הי' המנהג מעיקרא משום שהי' פראה להם דעתו עיקר ג"כ לא קא מבעיא לי דנדאי הוי מנהג בטעות כי קא מבעיא לי היכא שהיה נראה להם עקר פדעת החולקים עליו רק שרצו להחמיר פדעתו פינון שיש דעה האוסרת לא רצו להתיר אף שהוא יחיד נגד רבים חשו למעבד להחמיר פנותי' ועכשיו נתברר שאותו פוסק טעה בדבר משנה אם נימא מה יתן ומה יוסיף שנתברר דטעה הא הם ידעו דהעיקר דלא פנותי' רק פינון שיש מ"מ דעה האוסרת רצו להחמיר וא"כ גם עכשיו הא איכא דעה האוסרת בעולם או דלמא נימא אנו סהדי אילו הוי מעלה על דעתם שטעו בדבר משנה לא היו מחמירין כלל פנותי' והוי מנהג בטעות ואף שלא היה פראה להם מעיקרא פדעתו היינו או משום דרבים חולקים או מחמת איזה שיקול הדעת במלתא דתליא בסברא או מחמת איזה קושיא שיפול על דבריו ועל זה לא רצו לסמוך להקל כמאמר רז"ל כמה פעמים בגמרא ואכן אקושין' ניקום ונסמוך אבל אם נתברר להם להדיא שטעה בדבר המפורש בש"ס או אפילו בפוסקים שקדמוהו אם אין לו ראיה לנגדם.

רק שנשמטו ממנו דמקרי טועה בד"מ כמבואר בסנהדרין פ' אד"מ דף ל"ג ע"א דא"ל רבינא לרב אשי אפי' בדידי ודידך וכו' ע"ש ועיין בחו"מ סי' כ"ה סעיף א' ונדאי דלא היו נוהגין כלל להחמיר פנותי' א"כ הוי מנהג בטעות נ"ל ברור דהוי מנהג בטעות חזא משום דאנו סהדי כמ"ש דנדאי יש לנו לומר דהמנהג היה ע"פ הדין דהיינו אף שהיה מצד החומרא מ"מ ונדאי דעל פי קו הדין היה החומרא שראוי לנו להתקדש במותר ולהחמיר בכזה כמ"ש הגאון מוה' שאול בן הגאון המפורסם מוהר"ר העשיל ז"ל גדפסה בסוף תשו' רמ"א ז"ל בענין קבלת אב"ד ע"ש שכתב מסתמא עשו התקנה ע"פ הדין ע"ש א"כ ה"כ נימא דהמנהג הוא אף שאין מן הדין מ"מ פינון שראוי לבעל נפש להחמיר שלא לאכול מבהמה שהורה בה חכם כמבואר בחולין דף ל"ז ובדף מ"ד ע"ב ומפורש שם דהיינו במלתא דתלי' בסבר' אף שמסתבר להיתר מ"מ ראוי לבעל נפש להחמיר וכאן דאיכא דעה האוסרת כ"ש דראוי להחמיר אף דמסתבר דלא פנותי' משא"כ במידי דאגמרי' סמוך דמפורש שם דאף בעל נפש אין לו להחמיר מהיכי תייתי יהיה מנהג להחמיר ואף דאיכא דעה האוסרת מה יתן ומה יוסיף דעה הנ"ל פינון שהש"ס סותרו שהוא תורה שבע"פ ממש אין להחמיר הואיל ויצא מפי אותו פוסק בכה"ג דלא יהא אלא כדבר שהורה בה חכם לאסור דאין להתיר אותו דבר עצמו שפבר אסרו החכם אבל בדבר אחר כה"ג אין לאסור כלל הגון אם הורה בבהמה שהיא טרפה מחמת איזה ריעותא דאין חבירו רשאי להתיר אותה הבהמה עצמה משא"כ אם נולד אותה ריעותא בבהמה אחרת מתיר לכתחלה אם נראה לו דריעותא זו אינה אוסרת ואף בבהמה זו עצמה אם טעה החכם שאסר בדבר משנה רשאי חברו להתיר לכתחלה דהוראתו כמאן דליתא כלל

כמ"ש רמ"א בהגהות ביו"ד סי' רמ"ב סעיף ל"א ואף הש"ך לא פתק עליו בס"ק נ"ה רק בגיש לו קבלה אבל בטועה בד"מ לית מאן דפליג ואף התוס' מודים וע"ש בש"ך ס"ק נ"ה ונשם בקיצור הנהגת או"ה שלו אות א' ועיין בשו"ת פני' מאירות חלק ראשון שאלה ב' בתשו' הגאון מוהר"ר אברהם ברוך במה שחזר והשיב לו הגאון מוהר"מ אייזן שטאט בעל פנים מאירות ותרונה צמאונה ואף בעל נפש אין לו להחמיר פלל פהאי גונא וראי' לדבר מתוס' פ' א"ט דף מ"ד ע"ב ד"ה היכי עביד הכי שפתבו דלפירש"י בגדה א"כ צ"ל גם פאן בחולין דלמאי דמסיק אגמרי' סמך לא צריך למאי דמשגי רב לא אסר ולא מידי ע"ש ואמאי הלא י"ל דאעפ"כ צריך להך תירוץ דרב לא אסר דאי רב הוי אסר מ"מ לא הנה אכל הוא עצמו שהנה בעל נפש הואיל ונפק מפומא דרב וכמו שהקשה הגמרא עליו האיה אכיל מני' מפת שהוצרך להוראת חכם.

לכך צריך לתרץ רב לא אסר אבל בגדה שהורה לאחרים שפיר הורה וא"ל דלא יכלו התוס' לפרש פן פיון דהיא ילתא אשת ר' נחמן דהוא בעל נפש ומלתא דלא ניחא לי' ודאי דלא ספינו לי' דא"כ מ"מ קשה על התוס' דלמה חזרו מתירוץ ביה הוא מחטא דאשתכח וכו' דהיינו משום דאגמרי' סמך משום דמשמע להו פשטא דשמעתתא דגדה ודחולין דאף לפי המסקנא תירוץ הראשון קיים ע"ש בתוס' וא"כ קשה מה בכך בהנהגה שמעתתא ודאי דלא סגי בתירוץ דאגמרי' סמוך משום חומרא דבעל נפש.

אלא ודאי דמסתבר להתוס' דאם נימא היכי דאגמרי' סמוך הוי דינו כמו שטעה האוסר בד"מ אף בעל נפש אין לו להחמיר פלל ולא שייך בכה"ג לומר הואיל ונפק מפומא דרב פיון שטעה בד"מ דבריו בטלים לגמרי ובסמוך יתבאר יותר.

וא"כ לפ"ז במנהג שנהגו להחמיר פאיזה פוסק דהיינו או משום כבודו או משום דשוני' פאיסורא הואיל ויצא מפיו וכמו דהטעם הוא בדבר מה שאסרו החכם כמו שמבואר בפוסקים ובר"ן ובתשובות הנ"ל ואף דאין לפנינו אותו דבר עצמו שאסרו החכם מ"מ נהגו להחמיר מטעמים הנ"ל דרשות לבעל נפש להחמיר בכה"ג פדמצינו הואיל ונפק מפומא דרב משא"כ בטועה בד"מ דאין לכו לחוש לטעמים הנ"ל דאף באותו דבר עצמו שאסרו החכם אין להחמיר פלל אף בעל נפש כ"ש דאין לקבוע מנהג להחמיר פנותי' מש"ה ודאי דיש לנו לומר אלו ידעו דטעה בד"מ לא היו נוהגים פנותי' וא"כ הוי מנהג בטעות וכבר כתב הפר"ח א"ח שם סי' תצ"ו דמנהג בטעות אף התרה לא פעי פנ"ל ואין דברינו על מנהג שנהגו לסייג ולגדר ולא משום דעת איזה פוסק דשם ודאי אף דנתפטר היתרו בש"ס אין לשנות ממנהגם שכוננו לעשות משמך' למשמרת אם הוא גדר שיש בו ממש כמבואר בחולין פ' כל הבשר דף ק"י ע"א עיי"ש ואין דברינו רק על מנהג שנהגו להחמיר פדעת איזה פוסק.

ועוד נ"ל מטעם אחר דאין לחוש למנהג פנה אחר שנתפטר פנ"ל דהא המנהג לא נתפסד רק מפני שיש פוסק האומר דאסור א"כ אנו סהדי אילו יעמד חי לפנינו והיינו מראין לו בירור גמור מש"ס דלא פנותי' ודאי דהיה הדר בי' ומודה על האמת פי אוהבי אמת אנהנו וא"כ הוי פליכא דעה האוסרת פלל והמנהג נתיסד משום דאיכא דעה האוסרת וא"כ הוי מנהג בטעות וסברא הנ"ל הוא טעם מספיק למה שהוכחתי דלא אמרינו הואיל דנפק

מפןמא ועוד כ"ל מהה גופא דאמרין מנהג בטעות לא בעי התרה כלל אלמא מלתא דבטעות הנה פליתא כלל וע"כ נתרועע היסוד ונפל הבגן דהיינו המנהג.

ועוד נראה דאף אם ידעו שאותו הפוסק טעה בד"מ ואעפ"כ נהגו פנותי זה הוי ממש מנהג דאין לו טעם ויסוד ומנהג בורות כמו שבארתי ולא משגחין בי' כלל כמ"ש לעיל בשם הפר"ח במנהג שאין לו טעם ויסוד וע"ש בפר"ח דהאריף שם בראיות דמנהג בטעות ומנהג בורות אף התרה לא בעי ולא עוד אלא דאף חוששני להם מחטאת אם יחמירו כמ"ש מהר"ם בתשובה סי' מ"ב בשם הר"א אשמעאל שכל דבר שטעו באיסור והוא מותר מעיקרו שאסור להניח בטעותם לפי שנמצא מוסיפין על התורה ופירושה ומצוה לכופן ולהוציא מלבן שאין דבר זה אסור מעקרו עכ"ל ועיין ברמב"ם פ' י"א מה' א"ב הלכה ט"ו ובכ"מ שם מ"ש בשם הריב"ש ועיין ביש"ש פ' כל הבשר סי' ו' בדין אכילת בשר אחר גבינה ע"ש דכתב מאחר שנסתם התלמוד אין להתמיר נגד התלמוד אפי' הנזהר בכל הפרישות ובאם מחמיר נחשב למינות ח"ו זולת אם בא לידו סבה ומקלה ובצירוף שמצינו נמי שהראשונים חכמי התלמוד נמי החמירו על עצמם בדבר ההוא.

אף דבנדון דהרש"ל פבר נהגו להתמיר דהיינו אחר גבינה קשה היינו לסייג ולגדר או לחסידות כמ"ש לעיל דרשאין להתמיר ועיין בד"מ ביו"ד סי' פ"ט סעיף ג' ואף דמשמע מרש"ל דאף לסייג לא.

בזה לא קי"ל פנותי פנ"ל. אבל בדבר שאינו נעשה לסייג ודאי דהנכון כמ"ש מוהרש"ל ועיין בתשו' מהרש"ל סי' נ"ד לענין אכילת בשר אחר ט"ב עד שבת נחמו וכתב שם שאינו מנהג ואפי' התרה לא בעי וכתב שם עוד דאפי' בא אחד להתמיר ולאסור פרש"ג לא יאות עביד פדאיתא בפרכות בר' טרפון שאמרו לו פדי היית לחוב בעצמך וכתבו שם התוס' אף דהחמיר על עצמו כב"ש וב"ה פמי מתירין לעשות כב"ש להטות ולקרות מ"מ מאחר שפא לכונן ולעבור על דברי ב"ה נגד הלכה אפילו הוא להתמיר חייב מיתה פדאי התם מפורש בגמ' וה"ה הקא דקבעו הלכה כר' מאיר והוא פא להתמיר פרש"ג עכ"ל ודבריו נכונים בזה ומנספמים להלכה ועיין בא"ח ה' ט"ב סי' תקנ"ח ובמ"א וט"ז שם שלא הזכירו מנהג זה כלל והיינו ודאי משום דכבר רמזו מוהרש"ל ז"ל וא"כ ה"ה בנדון דידן אם נתברר מן הש"ס היתרו ודאי דאין לנו לקבוע לאסור פדעה א' שנעלם ממנו הש"ס הנ"ל לכה ראוי לנו לומר דבעלי המנהג לא העלו זאת על דעתם דהוי מנהג בטעות ואף אם אסקי אדעתך ואעפ"כ נהגו ולא לסייג ולגדר רק מפני אותו דיעה לא חיישינן לה מהמנהג ולא שבקינן לי' רק במקום שלא נתברר בירור גמור מן הש"ס המנהג מועיל באופן שלא הוי אותו הפוסק האוסר טועה בד"מ מחמת פוסקים שקדמוהו כגון שראה אותן וחלק עליהן ולא נעלם ממנו פנ"ל ברור ולא מצאתי בשום ספר שחקר בזה ואם יקשה לה מאיזה מקום על דברי תענין היטב בפר"ח א"ח דיני מנהגי איסור ויתנישב לה הפל ובפרט אם נוכל לישוב דעת זה הפוסק דאירי בגוון דלא נהוי טועה בד"מ ודאי דחובה עלינו לעשות כה' אם הוא מחכמי ישראל א"כ כ"ש דאין לנו להתזיק המנהג רק בגוון שהוא דהא המנהג לא נתפסד רק מפני אותו דעה האוסרת והרי נתברר דגם אותו דעה לא אסר בגוון שהוא ואל תשיבני מגמ' פ"ק דר"ה דף ט"ו ע"ב דאמר שם במקום איסור פי נהגו שבקינן להו בתמי' משמע ה' לאו במקום איסורא רק שמחמירין שבקינן

להו אף שהווא נגד המשנה כמו שם שהוא נגד המשנה דשביעית לק"מ דשם ונדאי אם הוי חומרא הוי מצי להחמיר כר' נחמ' פיון דר' נחמ' לא הוי טועה בד"מ רק דתנא הוא דיכול לחלוק על המשנה וכוונאי דמצי להחמיר על עצמם פנותי אף דלית הלכתא פנותי נגד המשנה כמ"ש אף שהווא יחיד נגד רבים משא"כ אם טעה בד"מ וגם ל"ק מגמר' הנ"ל על תשו' רש"ל סי' נ"ד שהבאתי ודו"ק דנדאי רבים מצי להחמיר על עצמם פדעת היחיד אף דלית הלכתא פנותי פיון דהם רבים והוי רבים מספיים עמו ואין פאן התנגדות לתורה דכתבה אחר רבים להטות והיינו בפלוגתא בין הפוסקים אבל לא לנגד מה שנתברר בש"ס דאף אם יקבצו כל ישראל אין יכולין לבטל אף אות אחת ממה שצאמר בתלמוד ומכ"ש דליכא פלוגתא בש"ס פלל והיתרו מבורר בש"ס ואותו הפוסק נעלם ממנו אותו מקום בתלמוד דהוי פטועה בד"מ ולית בי' מששא פכל כ"ש דהמנהג שנהגו פנותי לית בי' ממש וקודם שנסתם הש"ס הוי פלוגתא בש"ס כעפשויו בין הפוסקים ועיין ביש"ש שהבאתי ואף בנידון דמוהרש"ל דלא הוי פלל יחיד נגד רבים רק דאקבע הלכתא בתענית דף ל' ע"א כר' מאיר דעד התענית מ"מ יש רשות לרבים להחמיר על עצמם אף שלא מן הדין דהא איסור אכילת בשר לא פזכר פלל בגמרא ואפ"ה נוהגין לאסור וכוונאי שיכלו לגזור על עצמם מה שיכלו כדי להתאבל על חורבן בית המקדש ומכ"ש באיסור אכילת בשר דאיתא בגמרא דדין הוא שנגזור על עצמינו משנחרב בית המקדש שלא לאכול בשר ולא לשמות יין לעולם אלא שאין גוזרין גזירה על הצבור שאין יכולין לעמוד בה פן הוא מפורש בגמרא וא"כ ונדאי דמי שמתאבל יותר תע"ב ומשום זה נהגו קצת למנוע מי"ז בתמוז ונראה דבכל מקום דאיכא פלוגתא בגמרא ואפסק הלכתא בגמרא להקל פחד ואיכא מנהג דמחמרי פהיחיד כ"ל ברור דאם יש שום צד חומרא בדבר אף למאן דמיקל אף דמיקל מן הדין דהיינו דסובר דדינו לקולא מ"מ י"ל דסובר מאן דמחמיר טפי ג"כ שפיר עבד ולא מקרי הדיוט פגון בנדון דט"ב דאפלגי ר' מאיר ורשב"ג דר"מ אוסר מר"ח ועד התענית לספר ולכבס ורשב"ג אוסר רק בשבוע שחל ט"ב בתוכה ומיהו אף אחר התענית עד פלות השבוע נמצא פל חד מיקל פחד צד ומחמיר פחד צד ופסק רבא הלכה פדברי שניהם להקל נמצא יש לנו לומר דאף רשב"ג דסובר מן הדין אינו אסור אלא בשבת זו מ"מ מודה מאן דמחמיר על עצמו ומצטער ומתאבל על חורבן בהמ"ק משנכנס אב או מי"ז בתמוז שהוקבע העיר ונדאי תע"ב וחסיד יתקרי לכף מנהג זה ונדאי דמועיל דהוי פמנהג חסידות שקבלו עליהם ואינו דומה למעשה דר' טרפון דשם לב"ה אין בו צד חומרא פלל בהטיה והדיוט יתקרי פיון דלא דרשי' ובשכבא מה לי הטיה או הליכה לכף חב בעצמו פיון דעבד כב"ש והחילוק הנ"ל מסתבר מאד דבשלמא בהך גוןא דאין בו שום צד חומרא לאידך מ"ד דהלכה פנותי א"כ מאן דמתפנין להחמיר מתפנין לעשות נגד הלכה ראוי לחוב בעצמו דהוי פחולק על האמת ועל הקבלה ח"ו אבל אם אית בי' מדת חסידות גם למאן דמיקל א"כ אין אנו אומרים דמתפנין לעשות נגד הלכה רק דמתפנין למדת חסידות ולא משום דעה דמחמיר מן הדין דלא קי"ל פנותי עביד פן רק דאף אם לא היתה דעה הנ"ל פלל בעולם הוי עביד פן למדת חסידות דהא אף הדיעה דהלכתא פנותי מודה דמדת חסידות פכן פנ"ל ברור ומה"ט אתי שפיר הא דמבואר בא"ח סי' תקנ"ה סעיף ג' בהג"ה דאנו נוהגין להחמיר פכל זה מתחלת ר"ח ע"ש ורא' לדבר דבא"ח הל' שבת סי' רמ"ב פתבו הפ"ח וט"ז פהא דאפלגו ב"ש וב"ה

דב"ש אומרים מחד בַּשְׁבָּע לְשָׁבַע וּב"ה אומרים בְּרוּךְ ד' יום דמ"מ יש לנהוג כב"ש דכתב הא"ז דהלל מודה דכב"ש עדיף וְהֵבִיא ראי' מַגְמְרָא וּמַעֲשֵׂה דְהָאֵי קֶצֶב ע"ש וא"כ קָשָׁה הָא ברא' טרפון אַמְרִינֵן דְרָאוּי לְחֹב בְּעַצְמוֹ דְעֵבֵד כב"ש.

אֵלָּא וְדַאי כמ"ש לְחַלְקֵי וְזֵה בְּרוּר וְעוֹד ראי' מפ"ק דְשַׁבַּת דף י"ח ע"א דְאָמַר רַשְׁבַּ"ג נוֹהֲגִין הָיוּ בֵּית אָבָא שְׁהִיּוּ נוֹתְנִין פְּלִי לְבָן וְכוּ' וְהִינְנוּ כב"ש וְלֹא מְצִינוּ בְּשׁוּם מְקוֹם שְׂיִדְקָדְקוּ חֲכָמִים עֲלֵיהֶם לומר דְלֹאוּ שְׁפִיר עֲבָדֵי אֵלָּא וְדַאי דָּאָף ב"ה דְמַתִּיר מוֹדָה דִּישׁ כְּבוֹד שַׁבַּת בְּדָבָר וְכֵן מְשַׁמַּע שָׁם דָּף י"ט ע"א דְאָמְרוּ עֲלֵיו עַל ר' יוֹסִי הַחֲסִיד שְׁלֹא נִמְצָא כְּתִב יְדוּ בְּיַד נְכָרִי מְעוֹלָם וּמְשַׁמַּע אֶפְיָלוּ קֶצֶץ וּמְשַׁמַּע דְשַׁבַּח הוּא ע"ש וְזֵה בְּרוּר.

ולפ"ז בְּנִדּוֹן מְהֻרָּשׁ"ל אִם הָיוּ נוֹהֲגִין פְּרַשְׁבַּ"ג וְדַאי דְהָיוּ מְנַהֲגִי מְעַלְיָא רַק דְהוּא דְחָה לְמִנְהֵגָ שְׁמוֹנְעִים עַצְמָם מְבַשֵּׁר וְיִין לְחֹד עַד הַשַּׁבַּת נִחְמוּ דְאִין לוֹ שׁוֹרֵשׁ וְיִסוּד פְּלִל וְהָיוּ מְנַהֲגִי טְעוֹת דְהָא לֹא הִתְמִירוּ עַל עַצְמָם מְשׁוּם אֲבִילוֹת כְּמוֹ שְׁסוּבְרַ רַשְׁבַּ"ג דְהָא מְסַפְרִין וּמְכַבְּסִין וּא"כ כִּיּוֹן דְלֹא נִהְגוּ בְּהוּ אֲבִילוֹת לְמָה לְמִנּוּעַ מְבַשֵּׁר וְיִין כְּמִבְּנֵי אֶרֶץ שָׁם וְיִמָּה שְׁפַתְבָּא בְּתַר הָכִי דְאָפְי' אִם בָּא אֶחָד לְאֶסְרוֹר עַל עַצְמוֹ בְּכָל מִלְּי פְּרַשְׁבַּ"ג נִרְאָה לִי דְלֹא יָאוּת עֲבִיד מְהֻרָּשׁ ראי' דר' טרפון וּלְפִי מַה שְׁבַרְתִּי אִין ראי' מר' טרפון נִרְאָה דְדַעַתוֹ דְבָזָה לר' מַאִיר אִין בּוּ צַד חוּמְרָא פְּלִל וְאֶדְרָבָה יוֹמָא דְנִחְמָה הוּא כמ"ש לְעִיל מִינְי' וְהִמְשִׁיךְ דְבָרֵיו כְּףֵה הוּא מִתְחַלֵּה דְהַמְנַהֲגָ הֵנָּה וְדַאי בְּטְעוֹת כִּיּוֹן דְכָבָר לֹא נִהְגוּ בְּאִיסוּר תְּסַפְרִית וְתַכְפִּינְסָת.

ואח"כ פְּתַב דנ"ל דָּאָף אִם יִרְצָה א' לְהַחְמִיר בְּכּוֹלָם נִרְאָה ג"כ דְלֹאוּ שְׁפִיר עֲבִיד מִפְּחַ סְבָרָא הַנְּ"ל. ולפ"ז בגמ' דר"ה א"ש דְמַקְשֵׁי בְּמְקוֹם אִיסוּרָא כּו' דְמְשַׁמַּע הַדְּיוּק דְבְּמְקוֹם חוּמְרָא דְהִינְנוּ דָּאָף לְפִי הַלְכָה הָיוּ חוּמְרָא רַשְׁאֵי לְהַחְמִיר מִשְׁא"כ הָכִא הָא הָיוּ אִיסוּר לְפִי הַלְכָה וּא"כ לפ"ז בְּנִדּוֹן דִּינֵן לְמַאֵן דְלֹא מְפָרֵשׁ גְּסֻטָּא חֲתִיכַת הָרֵאשׁ לְשָׁנִים אִין בּוּ שׁוּם צַד חוּמְרָא דְפְּסוּל שְׁחִיטָה דְלְמָה יְפָסַל דְמַאֵן דְמְפָרֵשׁ הָכִי לֹא הָיוּ רַק גְּזִירַת הַפְּתוּב כמ"ש הַב"ח וּא"כ מַאֵן דְלֹא מְפָרֵשׁ הָכִי לִית בִּי צַד חוּמְרָא דְשְׁחִיטָה פְּלִל רַק הָיוּ כְּשָׂאָר שְׁחִיטוֹת וְאִין מְעַלָּה וּמוֹרִיד וְאָף דְאִית בִּי קֶצֶת חוּמְרָא מְשׁוּם הַבְּלַעַת דָּם מְשׁוּם זֵה לֹא נִהְגוּ לְאֶסְרוֹר לְגַמְרֵי דְהָא לֹא נִהְגוּ לְאֶסְרוֹר בְּשׁוּבְרַ וּפְרַקְתָּ אָף דְהַמְנַהֲגָ הוּא מְחַמַּת חוּמְרַת פְּסוּל שְׁחִיטָה.

ואחרי הַנְּצָעָה זֹו נְשׁוּב וְנִתְבּוֹנֵן וְנִחְזוֹר לְעַנְיַנְנוּ דְמְכָל מַה שְׁכַתְּבֵנוּ לְעִיל לִיכָא ראי' בְּרוּרָה פְּסוּקָה וְחִלּוּטָה מִן הַש"ס לְרֵאוּת דְבָרֵי רַאבִּי' דְנִהְגִי כְּנוֹתִי וְרֵאבִי' הַש"ף יִשְׁבוּ קֶצֶת בְּמִשְׁבָּצוֹת זָהָב כמ"ש לְעִיל וְרֵאבִי' הַט"ז מְרַש"י ג"כ אֶפְשָׁר לִיִּשְׁבוּ כְּמוֹ שְׁיִתְבָּאָר מִתּוֹךְ פְּלִפּוּלֵי בַס"ד.

וְהִנְנִי חוֹזֵר עַל הָרֵאוּת דְמ"ש מְהַר"ם בְּמַרְדְּכֵי בְּפִירוּשׁ רַש"י שֵׁא"צ לְחַתוּךְ פְּלִ הַמְפָּרְקַת וְדוֹחָה דְבָרֵי הָרַאבִּי'. וְלִי נִרְאָה דְנְכוֹנִים דְבָרֵי הָרַאבִּי' בְּפִירוּשׁ רַש"י דְלֵהָךְ לִישְׁנָא דְכַתְּבַר רַש"י הוּצָא אֶת דְמוֹ וְתוֹ לֹא הָיוּ מְצִינוּ לְפָרֵשׁ כְּפִירוּשׁ מְהַר"ם.

אֵלָּא לְהָךְ לִישְׁנָא דְכַתְּבַר רַש"י הַכְּשִׁירָהּ לְאֲכִילָהּ וְתוֹ לֹא לִיכָא לְפָרֵשׁ כְּפִירוּשׁ מְהַר"ם וּמִן לְשׁוֹן הַב' כְּשִׁמְעַ לְלְשׁוֹן א' וְנִרְאָה מִדְּבָרֵי רַש"י דְלִיכָא בֵּין הִנְנִי תְרֵי לִישְׁנֵי רַק מְשַׁמְעוֹת דוֹרְשִׁין דְהָא קוֹשְׁי' הַגְּמָרָא הָיוּ כִּיּוֹן דְמ"מ מְקַרָּא לֹא יְדַעְנָא פְּלִל בְּאִיזָה מְקוֹם הָיוּ שְׁחִיטָה וְצָרִיךְ לְהַלְכָה לְמִשְׁנֵי מְסִינֵי דְשְׁחִיטָה מִן הַצָּנָאָר וְכִיּוֹן דְשְׁחִיטָה מִן הַצָּנָאָר

גמירי א"כ ממילא דינדעינן עקרו של שחיטה דהיינו דבעי שחיטה וקרא למה לי עיין דכן אזיל קושלי' הגמרא לפירוש רש"י וא"כ לפ"ז צריף לתרץ דקרא אתא לאתוי על דבר מה דלא ידעינן מהלקה וא"כ להך לישנא הוצא את דמו ותו לא שפיר נוכל לומר דפירוש דא"צ לשפור המפרקת דאפשר דמה"למ דגמירי שחיטה בצואר הנה אמינא דנפסקיה לכולי' אלא לאידך לישנא הכשירה ותו לא א"כ נימא דא"צ יותר רק ההכשר דהיינו הסימנים.

אפתי מנא ידעינן דבסימנים לחוד הוי ההכשר אי לאו מהל"מ וא"כ הדרא קושלי' לדוקתא דקרא למה לי דכיין דינדעינן מהל"מ דסימנים לחוד הוי הכשר אכילתו א"כ ממילא ידעינן דא"צ יותר.

ועוד איף שינוי לומר דאתא הקרא לאתוי שא"צ רק הכשר הא כיון דהוי הכשר ודאי דא"צ יותר דאל"כ לא מקרי הכשר. ונראה דמה שהקשו התוס' וזה לשונם מה שפירש"י דלא יחתוף המפרק לישנים היכי גלמד מןשחט דאינו קושלי' דרש"י פתב האיף גלמד ואי דלא פראה להם פירש"י בזה דבאמת דוחק הוא הוי להו למכתב על פירש"י דלא נהירא או דדוחק הוא פדרבם בקל הש"ס ולא להקשות על פי' רש"י מה שכתב הקושלי' הג"ל מפני' ברש"י ואינו מזכיר לפירוש רש"י פלל דהתוס' לפי מה שפירשו כמהר"מ פדמוכח מקושלי' התוס' אמאי ס"ד לכה פרושה דכוננו לקושיתם על הך לישנא הכשירה לאכילה פקושיתם מנ"ל זאת מןשחט דבכה הוא ההכשר פנ"ל ודוק ועוד קשה כיון דינדעינא הל"מ דלא בעי רק רובן של הסימנים כמו שכתב בגמ' בהדיא בדרף הסמוך מלמד שנגטנה משה ע"פ על רוב א' בעוף וכו' א"כ ממילא ידעינן דא"צ לחתוף פל הראש וזה דוחק לומר דה"א דבעי חתיכת המפרקת עם רוב הסימנים דמהיכי תיתי לומר פן וקושלי' זו היא ממש קושלי' התוס' שהקשו ארש"י אמאי ס"ד וכו' רק דקושלי' זו מרנוסת יותר אלא ודאי דפירוש ראבי' עיקר בפירוש רש"י דקמ"ל דאסור לחתוף יותר אבל זה לא יעלה על הדעת פלל דבעי דוקא חתיכת המפרקת ג"כ וא"כ א"ש אף ללשון הכשירה לאכילה ותו לא דמהל"מ לחוד ידעינן דשחיטת סימנים מכשרת לאכילה אבל הנה אמינא דחתיכת המפרקת אחר הסימנים אינה מעלה ומוריד קמ"ל קרא דפוסל פנ"ל ברור דעת רש"י וזה דיוק של ראבי' מפירוש רש"י דהיינו מלישנא דהכשירה פנ"ל וזה ברור ולא כמו שהבינו מהר"מ ותוס' בפירוש רש"י.

ועוד ראי' לפירוש ראבי' דאי בפירוש מהר"מ דקרא קמ"ל דא"צ לחתוף פל הראש פבר נשמע מקרא אחרניא דכתיב לא תאכלו על הדם ונדרש בסנהדרין דף נ"ט שאין לאכול מבהמה קודם שתצא נפשה והיינו ודאי אחר שחיטה דקודם שחיטה אסור משום אבר מן החי וא"כ אם אמרינן דהכשר שחיטה לא הוי רק בחתף פל הראש א"כ לא משפחת פלל קודם שתצא נפשה דפסיק רישא ולא ימות ומיהו יש לדחות דהאי קרא נדרש לכמה דברים לאוכל מבשר קדשים קודם זריקת דמם ועוד הרבה ועוד י"ל דהנה אמינא דצריף לחתוף המפרקת עם רוב הסימנים כמ"ש דכה"צ לל' לפירוש מהר"מ הג"ל וא"כ עדיין הראש מחובר אל הגוף ושפיר משפחת קודם שתצא נפשה ועוד י"ל דאף לאחר שחתף פל הראש יש עוד נענוע להגוף והוי מצוי לומר דאסרה תורה פל זמן שמפרקסת עיין בתשו' ח"צ סי' ע"ז בענין דלא נמצא לב שהביא בשם ספר שערי שמים פי פעמים

שחוקתכין ראש האדם וילך הגוף אח"כ דרך מוגבלת ומביא שם בא' שאמר שלאחר שישתכחו ראשו ילך עד אותו מקום הידוע להם וכן עשה לאחר ששתכחו ראשו הלך עד שם ושם נפל והביא שם בתשובה ראיה לזה מפ' עגלה צרופה דף מ"ה ע"ש וא"כ ה"נ אף דבאדם חשיב בנשבר מפרקת' כמת גמור ומטמא באנהל מפל מקום הנה אמינא דאסרה התורה בבהמה כה"ג קודם שתצא נפשה ועוד ראיה דאיכא פרכוס אחר התות כל הראש דמשנה שלימה שנינו באהלות הנותזו ראשיהם אע"פ שמפרסין טמאים מיהו אף דיש לדחות ראי' זו מ"מ פבר אסתגר בקפיינתא בס"ד דהעיקר פפיר' הראבי' ברש"י עוד ראי' דפיר' ראבי' עיקר ברש"י דאסור לחתוך יותר דהא בדרף קי"ג בחולין מסיק בתיקו בשובר מפרקתה של בהמה קודם שתצא נפשה אי שרי אי אסור ופירש"י דאסור לגמרי משום דהבליע דם ושוב אין יכול לצאת כלל בשום ענין לא ע"י צלי' ולא ע"י מליחה ועיין שם ביש"ש סי' צ"ו ובחידושי הרשב"א שם וקשה דנפשוט מפאן אף אם נפרש דאסור לעשות גסטר' א"כ דוקא בשעת שחיטה אסור ובענין שחיטה משום דהוי פסול בשחיטה דגזירת הפתוב הוא כמ"ש הב"י הא שובר שרי דאי אסור למה לי קרא על גסטר'א הא בלא"ה הבהמה אסורה משום דם ואין לו שום תקנה ומיהו י"ל דקרא ושחט את בן הבקר בקדשים איירי דאכילת בשר לא מעפב ואף ר' יהושע דסובר בפסחים ע"ז ע"ב אם אין בשר אין דם מ"מ מודה שאם נרק הנרצה ע"ש או דגם בעולה שפשרה לגבי מזבח ולא אסר לן ביה דם לכך אשמעינן קרא דהוי פסול בשחיטה וכאילו לא נשחטה דמי א"כ ודאי דאף אם נרק לא הנרצה וגם בבקמת חולין איכא נ"מ דהוי פסול בשחיט' דמטמא משום גבלה ואינו אסור משום או"ב וא"ש גם קרא דר' יימר דאיירי בחולין [ועוד דלפי' ראבי' י"ל דעת רש"י דאסור לחתוך יותר הוא משום דם כמ"ש הרשב"א וא"כ לק"מ דשם אליבא דשמואל דפליג אר' יימר וסובר כר' פהנא]: ומיהו היינו דוקא אם גימא דאסור פחתוך לשנים יש לתרץ כמ"ש אלא אי אמרת דפירושו דא"צ לחתוך יותר הדר'א קוש' לזוכתא למה לי קרא דאיך ס"ד דצריף לחתוך המפרקת והכשר שחיטה לא הוי רק עם המפרקת ובהה אין לחלק בין קדשים לחולין וא"כ לא משפחת בשר דמתאכיל דהא מבליע דם ואין לו תקנה והתורה אמרה ונבחת ואכלת ומדהנצרה התורה לאשמעינן קרא יתירא שא"צ לחתוך כל המפרקת והוי הכשר שחיטה בלא"ה נפשוט בעי' בשובר מפרקתה דאינו מבליע דם ושרי אלא ודאי מדלא פשיט מפאן שמע מינ' דפיר' ראבי' עקר וא"ש כמ"ש ואין לומר דאף לפי מהר"מ לא קשה דהא קי"ל דם שפלו או שפלו אינו אלא דרבנן וא"כ מן התורה הוי שרי במלחו או בפלו אף דאינו יוצא דמו לכך הנצרה התורה לאשמעינן שפיר דלא לשון' גסטר'א ותיקו דהתם היינו לדין שפבר אסרו רבנן ומבעי שפיר אם מבליע דם ואין לו תקנה שיצא הדם ואסור זה אינו דהא רש"י לשטתו בפ' כל הבשר דף ק"ט ובפ' העור והרנטב דף ק"כ דדם שפלו או שפלו דאורייתא וסייבין עליו פרת ואף די"ל דבקדשים מודה רש"י דהוי דרבנן כמ"ש הרשב"א בחידושי ויעיין בפר"ח סי' ס"ט מ"מ הא קרא דר' יימר בחולין קא משמע ואף לר' פהנא הא להא אין לחלק בין קדשים לחולין אלא ודאי דפיר' הראבי' עקר ברש"י מיהו יש לדחות ראי' זו די"ל דדעת רש"י כמ"ש בהגהת הרא"ש שם בדרף קי"ג וכן הוא בב"ה ריש בית ב' דדוקא בשובר מבליע דם לפי שמחמת סורי שבירה אין ביה פח להתאגח אבל לא חותף א"כ אין ענין בכאן להבלעת הדם דשם אף

דְּהַרְשָׁב־א במשה"ב נחלק על סְבָרָא זו וכן היש"ש מ"מ י"ל דְּרַשׁ"י סוֹבֵר כֵּן וְעוֹד י"ל על פי מ"ש הפלתי סי' הנ"ל ס"ק ב' בְּדַבְרֵי הַרְשָׁב־א דָּאם ה"א דְּמַצְוֵה בְּכֹה לֹא הוּי דָּם שְׁפִירֵשׁ עכ"ל ע"ש א"כ לפ"ז לק"מ אף אם נְפָרֵשׁ כְּפִיר' מהר"מ בְּרַשׁ"י וּלְפִי מ"ש הַשִּׁיף סי' ס"ז ס"ק ו' בְּכֹנֶנֶת דְּבָרֵי הַרְמ"א דְּחִתִּיכָה וּמְלִיחָה מְהַי אף לְרַשׁ"י ז"ל א"כ לֹא קָשָׁה מִיָּד וּלְפָא הַתְּחִלַּת קְוֹשְׁנִי פָּלַל וּמִיָּהוּ בְּמָה שְׁהוֹכַחְתִּי בְּרַאשׁוֹנָה דְּדַעַת רַאבִּי עֵיקָר דִּי וּמִיָּהוּ לְפִי רַאבִּי יֵשׁ לֹמֵר טַעַם הָאִסוּר בְּתַרֵּי אֲנָפִין.

או דְּגִזְיַרְת הַפְּתוּב הוּא דְּהוּי פְּסוּל בְּשַׁחֲיטָה כַּמ"ש הַב"ח או דְּאָסוּר מְשׁוּם הַבְּלַעַת דָּם כְּדַעַת הַרְשָׁב־א וְהָא דְּמַבְעֵי שָׁם בַּגַּמ' אִי אָסוּר מְשׁוּם הַבְּלַעַת דָּם וְהֵלֵא מוֹכַח מְקַרָּא דְּמַבְלִיעַ דָּם כְּבָר תִּירֵץ בַּמִּשְׁה"ב רִישׁ בֵּית ב' דְּשִׁמוּאֵל לֹא סָבַר לְדַרְשָׁא דר' יִימָר רַק כר' כְּהֵנָּא או כַּתְּדַבֵּר"י וְהֵי קָרָא בְּקַדְשִׁים אִיגְרִי מְשׁוּם דְּצָרִיף הָדָם לְזַרְיקָה ע"ש.

ומה שְׁהַקְשָׁה הַט"ז שָׁם בְּסִי כ"ד ס"ק ב' על הַרְשָׁב־א דָּאם נִימָא דְּאֵתָא קָרָא לְאֵתוּי עַל זֶה א"כ הוּי פְּלֵא נִשְׁחַט וְהַרְשָׁב־א בְּחִידוּשָׁיו בַּפ' כָּל הַבְּשָׂר גּוֹרֵס וּמַבְלִיעַ דָּם בְּאֲבָרִים וְאָסוּר לְאֶכֹּל חֵי וְע"י מְלִיחָה מְוֹתֵר וְכֹה הֵם דְּבָרָיו בַּתַּה"ה דָּף ס"ז א"כ סוֹתֵר א"ע וְעֵינִן בְּנ"ה כְּוַעֲיִן בְּכּו"פ מַה שְׁהַקְשָׁה עָלָיו וּמַה שְׁתִּירֵץ הוּא עַל קְוֹשְׁנִי וְתִירוּץ הַרְאָשׁוֹן שֶׁל נִקְה"כ דְּקָרָא אֲשִׁמוּעֵינִן דְּלַכְתַּחְלָה בְּכָל עַנְיָן אָסוּר אִפִּי אִינוּ רוֹצֵה לְאֶכֹּל מִמֶּנּוּ בְּאֲנַמְצָא וְכַמ"ש הַשֵּׁב"ל וְכו' וּפְסָקוּ מְהַרְשָׁ"ל פ' כָּל הַבְּשָׂר סִי צ"ט אָבֵל ע"י מְלִיחָה מְוֹתֵר בְּדִיעֵבַד עַכ"ל הַתִּי הַנְּ"ל אִינוּ מוֹבֵן פָּלַל דְּהָא הַמְהַרְשָׁ"ל כְּתִב שָׁם הַטַּעַם דְּאָסוּר לְכַתְּחִלָּה דִּישׁ לְחוּשׁ לְכַתְּחִלָּה לְדַעַת רַשׁ"י דְּאָוֵסֵר אִפִּי בְּדִיעֵבַד וְא"כ לַפ"ז אִיף שְׁיִיף לֹמֵר כֵּן בְּפִירוּשָׁא דְּקָרָא וּמַמ"נ אִם מַבְלִיעַ דָּם וְאִינוּ יָכוֹל לְצַאת אִף בְּדִיעֵבַד יֵאָסֵר וְאִי יָכוֹל לְצַאת אִף לְכַתְּחִלָּה לֹא נֵאָסֵר אִף דַּתִּי הַשְּׁנִי שֶׁל נַה"כ דְּקָרָא רַק בְּקַדְשִׁים מְשׁוּם דְּצָרִיף הָדָם לְזַרְיקָה הוּא אֵמֶת בְּדַעַת הַרְשָׁב־א וּמַה שְׁהַקְשָׁה עָלָיו הַפְּלִתִי דְּהָא מִיָּתִי חַד קָרָא לְחֻלּוּן לַק"מ דְּהֵינּוּ קָרָא דר' יִימָר וְאֵה"נ דְּלר' יִימָר אָוֵסֵר בְּדִיעֵבַד רַק דְּהוּא פְּסָק כְּשִׁמוּאֵל וְכַסְתָּמָא דְּגַמְרָא פ' כָּל הַבְּשָׂר וְעֵינִן בַּמִּשְׁה"ב רִישׁ בֵּית ב' שְׁכַתְּב הַרְשָׁב־א עֲצָמוּ שָׁם דְּשִׁמוּאֵל סוֹבֵר כר' כְּהֵנָּא וְכַתְּדַבֵּר"י וְלֹא כר' יִימָר עַכ"ל א"כ י"ל שְׁפִיר כַּמ"ש דְּהַרְשָׁב־א פְּסָק לְהֵלְכָה כְּוֹתִי דְּשִׁמוּאֵל כִּינּוּן דְּבַרְיָתָא דַּתְּדַבֵּר"י מְסִיעַ לִי דְּלֹא דְרִישׁ רַק קָרָא הַנְּאָמֵר בְּקַדְשִׁים.

וְעוֹד י"ל דְּסוֹבֵר לְהֵלְכָה כִּישׁ סְפָרִים שְׁהֵבִיא הַרְשָׁב־א עֲצָמוּ בְּחִידוּשָׁיו שָׁם רִישׁ פ' הַשְּׁוֹחֵט דְּלֹא גָרְסִי בְּדַר' יִימָר פָּלַל וְקָרָא לְמֵאִי אֵתָא וְכו' ע"ש וְזֶה בְּרוּר דַּעַת הַרְשָׁב־א דְּסוֹבֵר לְהֵלְכָה דְּנִקְא בְּקַדְשִׁים וְעֵינִן בְּתִשׁוּי הַרְשָׁב־א סִי ר"ס שְׁכַתְּב בְּהַדְיָא דְּדוֹקָא בְּקַדְשִׁים אָסוּר וְהַתְּשׁוּבָה הַנְּ"ל הִי בְּהַעֲלֵם מְהַנְּה גְדוּלִים וְיִהְיִ אִיף שְׁיִהְיִ בְּדַעַת הַרְשָׁב־א מ"מ אִם נִימָא דְּנִתְּכּוֹנִן רַשׁ"י ז"ל לְטַעַם הַרְשָׁב־א א"כ י"ל דְּרַשׁ"י אָוֵסֵר אִפִּי בְּדִיעֵבַד וְאִפִּי בְּחֻלּוּן דְּהָא דַּעַת רַשׁ"י בַּפ' כָּל הַבְּשָׂר דְּאִין לוֹ תִּקְנָה וּמִיָּהוּ עֲדֵינִן צ"ל דְּשָׁם פְּלִיג שְׁמוּאֵל אר' יִימָר וְק"ל אִף דִּי"ל דְּרַשׁ"י פְּסָק כר' יִימָר: וּמִיָּהוּ אִי הוּי מְשׁוּם הָאִי טַעְמָא כְּבָר נְפָסָק הַדִּין בִּי"ד סִי ס"ז סְעִיף נ' בְּשׁוֹבֵר מְפָרְקָתָה דְּמְוֹתֵר ע"י צִלִּי וּמְלִיחָה וְאִף לְרַשׁ"י ז"ל מְוֹתֵר ע"י חִתִּיכָה וּמְלִיחָה כְּמוֹ שְׁנִתְּבָאָר שָׁם בְּשָׁ"ף ס"ק י'.

וכן נוהגין כמבואר שם אם פן המנהג אינו לאסור לגמרי מחמת טעם הנ"ל דהא טעם הנ"ל שייך טפי בשובר מבחורת. ואף דבהגהת מהרי"ו פתב טעם על שהי' משום הבלעת דם ואעפ"כ מי לא מודה דאם שיהא בשחיטה דנבילה הוי אליבא דכ"ע.

אלא ודאי דהוא לא קאמר רק טעמא דהל"מ דמשום זה אסר לשהי'. וכיון דאסור לשחוט בשחיטה ממילא הוי פלא נשחטה כלל פיון שלא שחט כמו שצונה השם ונבילה היא והכי נמי בנידון דידן נימא פה דהוא רק טעם דקרא למה אסרו הפתוב וכיון דאסרו הפתוב לשחוט פה ממילא דאם שחט פה הוי פלא נשחטה פיון דלא מקיים פה מצוות שחיטה כמו שצונה השם ויהי' טעם הציווי מה שיהי' והוי נבילה וא"כ לפי"ז דוקא בשעת שחיטה וברדה שחיטה אבל אם שחט פראוי ואח"כ שבר נהי דהבליע דם מ"מ השחיטה הוי פראוי רק דאסור לאכול באומצא רק ע"י חתיכה ומליחה שיוציא הדם וגם קושני' הט"ז על הרשב"א יש ליישב פו.

מ"מ ז"א דאיהו נימא שאסרו הפתוב משום טעם זה שיש תקנה שיוציא הדם והגהת מהרי"ו דכתב טעם זה הא פתב ומבליע דם ושוב איכו יוצא לא ע"י מליחה ולא ע"י צלי' משמע דסובר דאינו יוצא כלל בשום ענין והא דלא נקט ע"י חתיכה ומליחה דלא אסיק אדעתיה' כלל הו' דחתיכה ומליחה דלא ראה הגהת רמ"א אבל לדין דסברינו דיש תקנה אין לפרש פה ומיהו אף אם נפרש פה הוי ממש כמ"ש הב"ח דהוי פסול בשחיטה ויהי' ומאינה טעם שיהי' וליכא נפקותא לדינא בין הטעמים לפי מה שברנו.

והו' אמת דבדברי הב"ח יש לשדות פה פרגא דלא שייך לומר ע"ז גזירת הפתוב הוא משום דהוי בשעת שחיטה דלא מקרי כלל בשעת שחיטה ואינו דומה לשהי' דשהי' הוי במקום שחיטה א"כ מקרי שפיר בשעת שחיטה דעדיין עסוק בשחיטה דהא גם זה מקום שחיטה וכמו דאיתא בחולין דף כ' ע"ב פל' שישנו בשחיטה וכו' ודוק הא למה זה דומה להגרמה במיעוט בתרא דכשר מן הדין מטעם הנ"ל דלא הוי במקום שחיטה כמו שמבואר בש"ע סי' הנ"ל סעיף י"ב והכי נמי גבי מפרקת דלא הוי מקום שחיטה א"כ לא מקרי בשעת שחיטה דהא פבר נפסק השחיטה ומה לי מזמן מועט או מזמן מרובה מיהו י"ל דרש"י לשטתו דפוסל הגרמה במיעוט בתרא פיון שמתעסק בו בדרה שחיטה עיין בתשו' הרשב"א סי' שס"ז וגם מנהגינו להטריף הגרמא במיעוט בתרא כמ"ש שם סעיף י"ב בהג"ה א"כ ה"נ בנידון דידן פיון שמתעסק בו בדרה שחיטה מקרי בשעת שחיטה.

ונחזור לעניינינו דעדיין ליכא ראיה ברורה לדחות דברי האוסר ואף אם נימא דקושני' התוס' על רש"י במאי דגרס ותו קושני' אלימתא היא דלמה להש"ס תרי קראי וכבר פתבנו דחזא תלי בחברתא דלפירוש רש"י בגסטרא הוכרח לגרסתו דלא מצי גרס ולטעמיה וא"כ מוכח דפי' התוס' עקר בגסטרא וא"כ לא נאסר בשחט וחתה' פל' הראש הא לא ארי' דאף אם נודה דגרסת התוס' עקר ולטעמיה מ"מ יש לקיים פירוש רש"י בגסטרא ונימא הכי דמסיק ר' פהנא האי שחיטה מן הצנאר דאמרי לאו לעקר שחיטה מן הצנאר דהלקתא גמירי לה אלא דהקרא אתא לארזי דהשחיטה רק מן הצנאר דהיינו מן הסימנים ולא יותר שהמתיו להלן ג"כ דהיינו גסטרא שחיטתו אסורה ואף דרש"י לא פירש פה מ"מ הא הרשב"א בחדושי' מפרש פה ומודה לגרסת ולטעמיה וסובר בפירוש רש"י בגסטרא שלא יחתנה יותר ומפרש פה כמו שכתב שם בפירוש ואף אם נראה קצת

דוחק דהשחיטה מן הצנאר פירושו רק מן הצנאר מ"מ אין לדחות משום זה מאן דאסר דהא הרשב"א מפרש פן ויש לו אילו גדול לתלות וימד תקוע במקום נאמן ומה שהקשה הש"ך ממשנה ויש"ס הא כתב במשפצות זהב דיש לישבו קצת ונכונים דבריו קצת גם מה שהקשה הט"ז על הראב"י מרש"י וע"ז כתב במשפצות זהב דהקושל' במקומו עומד ואינו מיושב בתירוץ שלו נ"ל דגם זה אין פדאי לדחות דברי ראב"י די"ל דרש"י סובר עקר פלישנא אחרינא שכ' בגסטרא שלא ידרוס וראב"י נראה לו פירושו הא' של רש"י שלא יחתוך המפרקת לשנים מטעם שדחה הרשב"א בחדושו הך פירושו דלשנא אחרינא עיין עליו רק דראב"י דקדק לפירושו רש"י דללשון א' פירושו אסור לחתוך יותר כמו שדקדקנו וק"ל ובספר הארוך של הש"ך ראיתי אחר שביאר קצת באריכות הראיות שהביא בש"ך בקיצור וביאר ג"כ הראיה מן המשנה שכתב בש"ך דהיא דהשוחט מן הצנאר דכשר אף ששחט גם העורף אח"כ דומל' דהשוחט מן העורף וכתב דמזה משמע דאפילו פנון לכך פשר דומיא דהשוחט מן העורף דנדאי פנון לכך עכ"ל מיהו אם נפרש פנון לכך דתוספתא לא שיתפנון לחתוך העורף רק שמתפנון להתיירה בכך שאומר הכשר שחיטה דוקא בכך עיין במשפצות זהב ס"ק ב' א"כ אין ראיה מכאן להתיר בכה"ג דגם השוחט מן העורף יכול להיות דלא איירי בכה"ג וק"ל מיהו גם בגוף הראיה הנ"ל כבר כתבתי דישבו קצת במשפצות זהב וגם מפרש שם בספר הארוך הנ"ל הראיה מש"ס שכתב בש"ך והוכיח שם בגמ' כמ"ד אינו חייב להחזיר מפרקתה השוחט מן העורף שחיטתו פסולה המולק מן העורף מליקתו פסולה ואי ס"ד מחזיר דוקא מאי אריא מולק אפי' שוחט כמי אלא ש"מ אף מחזיר ומתניתין בלא אהדר ואמאי לא משני דאיירי שחתך גם המפרקת דבמליקה פשר ובשחיטה פסול משום גסטרא עכ"ל גם זה לאו ראיה ברורה היא דהא למ"ד מחזיר היינו שחתך הסימנים לבדן וא"צ למלוק המפרקת וא"כ הקשה הגמ' שפיר ואף דהש"ך מקשה דנוקמי בכך כי היכי דלא תקשה למ"ד הנ"ל גם זה לא קשה דלא יכול לאוקמי המשנה בכך דא"כ חסר עקר מן הספר דאיך נימא דזה עקר החלוק בין שחיטה למליקה במה ששוחט גם מן העורף ואינו מבואר כלל בהמשנה דאיירי בכך: ומ"ש עוד דלפי מאי דקאמר ואי ס"ד מחזיר דוקא, ודאי דאסור ששחט מן העורף דאל"כ לא אקרי מן העורף עכ"ל אינו מובן כלל דמ"מ מקרי מן העורף פינון ששוחט הסימנים על אחורי העורף כמו מולק מן העורף למ"ד הנ"ל שפירש רש"י שחתך הסימנים לבדן ולכן מקשה הגמ' למה יפסל בשחיטה בכה"ג ועוד איך יכול הגמרא לאוקמי שחתך העורף אחר הסימנים ופסול משום גסטרא דא"כ תקשה שפיר הא מן הצנאר נמי כה"ג פסול אם שוחט המפרקת אח"כ דהיינו קושל' הש"ך מן המשנה דהשתא לא שייך מה שתירץ במשפצות זהב דהא השתא אמרינן דהשוחט מן העורף מייירי בענין דהוי גסטרא ודוק ואין להקשות על התירוץ של משפצות זהב הנ"ל על המשנה א"כ מאי פריך בגמ' למ"ד מחזיר מאי אריא מולק אפילו שוחט כמי הא שחיטה פסולה מטעם שהיה י"ל בתרתי חדא דלמ"ד מחזיר סומכים לאחורי העורף ומולק המצנה דוקא בכך ולא בשנה עם העורף וא"כ לא מפסל מטעם שהי' ועוד י"ל דבשלמא אי לא אמרינן מחזיר דוקא א"כ אף אם נפרש בהמשנה כמו שפירש במשפצות זהב לא הוי עקר חסר מן הספר דנדאי פסול מחמת ששוחט מן העורף אף דקושל' קושל' חוץ הא בלא"ה פסול משום גסטרא ומן הצנאר נמי יפסול היכי דהוי גסטרא לזה י"ל דאיירי

בכה"ג דלא הוי גסטרא אכל אי נימא במליקה מחזיר הסימנים לאחורי ענרף ומולק וא"כ שוחט בכה"ג דלא הוי גסטרא ולמה פסול ומאי חילוק יש בין שוחט למולק ואין לומר דאייירי בדאחדר בשנה פינון דזה עקר הפסול ועקר החילוק ואינו מרומז כלל בהמשנה א"כ עקר חסר מן הספר ובסמוך בחוות דעתי יתיישב הפל הן הקושני' מהמשנה הן הקושני' מן הש"ס הן קושני' הט"ז מרש"י ברינוח גדול בס"ד.

ומקודם אפרט שיש לי תינהא בפ"י רש"י דמתוך פ"י רש"י בהמשנה ודאי משמע דסובר להלכה דגסטרא לא פסול כמ"ש ולפ"ז לא הבנתי למה דקדק רש"י וכתב למ"ד מחזיר דוקא מחזיר הסימנים לאחורי הענרף ומולק וחותר הסימנים לבדן דלמה פ"י רש"י פן דמאי יקשה לן אם נפרש שחותר אחר הסימנים גם המפרקת דויק ומדפירש רש"י פן משמע דהוי קשה לרש"י ז"ל קושני' הש"ף אמאי מקשה הש"ס למ"ד הג"ל מאי איריא מולק אפי' שוחט נמי הא שוחט פסול משום גסטרא לכה פירש"י וחותר הסימנים לבדן וק"ל וא"כ לפי"ז משמע דעת רש"י דסובר להלכה דגסטרא פסול וסותר פירושו בהמשנה באותו עמוד וראיתי אח"כ בחידושי זקני הגאון מהרש"א ז"ל שפיר' ברש"י הג"ל דאין לומר דחותר גם המפרקת דהא בחטאת עוף כתיב ולא יבדיל ואפילו רוב המפרקת אסור כמו דאם מתחיל מן הענרף אסור בחתיכת רוב שני הסימנים עכ"ל ע"ש וא"כ לפ"ז ל"ק מרש"י הג"ל על פיר' במשנה ולפ"ז נסתלק גם קושני' הש"ף על מאן דאסר גסטרא דמאי הקשה הגמרא מאי איריא מולק אפילו שוחט נמי נוקמי כגון ששחט גם המפרקת דפסול בשוחט משום גסטרא הא אי בכה"ג במולק כמי פסול בחטאת עוראף דלכאורה קשה מי הכריח לרש"י ז"ל דאייירי בחטאת עוף דלמא איירי בעול' עוף וצ"ל דמשמע לרש"י דמסתמא איירי בכל ענין בין בחטאת עוף בין בעולת עוף לכה אם נפרש למ"ד מחזיר דחותר הסימנים ואח"כ המפרקת כמו דמפרשינו למ"ד אינו מחזיר דמולק הענרף ואח"כ הסימנים וא"כ הוי קשה בחטאת העוף הא איכא הבדלה כמו דמצות מליקה בסימנים ובענרף דמחזיר הסימנים משמע שני הסימנים פן צ"ל בדעת זקני מהרש"א ז"ל לכה פיר' דהמצוה רק בסימנים וא"ש אף בחטאת עוף ומיהו קשה דהא בעולת עוף בעי דוקא הבדלה ואיך כתב רש"י בסתמא חותר הסימנים לבדן ה"ל לפרושי בחטאת עוף חותר הסימנים לבדן וי"ל דמ"ש כתב רש"י בסתמא דהא גם בעולת עוף הבדלה במפרקת אין מעכב דהא שם בחולין דף כ' ע"ב מקשה אי הכי עור כמי ומסיק כל שישנו בשחיטה ישנו בהבדלה וא"כ מפרקת דאינו בשחיטה אינו בהבדלה ומיהו לפ"ז נסתר פירוש זקני הגאון ז"ל במכ"ת דהא קשה לפ"ז אמ"ד מחזיר דוקא א"כ מאי חילוק יש בין ויבדיל הנאמר בחטאת עוף לולא יבדיל הנאמר בעולת עוף אלא ודאי צ"ל דמחזיר דקאמר כל א' כדינו בחטאת עוף סי' א' ובעולת עוף שני סימנים וא"כ נסתר פירושו ואף אם נפרש דבעולת עוף חותכין המפרקת למצות הבדלה דמ"מ לא דמי לעור שאין שחיטה תלוי בו כלל שאפ"י נטלה קודם שחיטה פשרה כמו שפירש רש"י שם בד"ה פל המעכב וכו' אבל מפרקת אף דאינו בשחיטה מ"ע מעכב בשחיטה הוי דאילו נשברה או נטלה מקודם שחיטה טרפה או נבלה הוי ואפשר דאף להמסקנא תרנויהו בעינו היינו דאינו בשחיטה וגם אינו מעכב אז אינו מעכב בהבדלה כמו עור דאין חיות תלוי בו כלל ועוד דאם ה"א מצות מליקה מחזיר שני הסימנים ע"כ הוי צ"ל מצות הבדלה על מפרקת ודו"ק מ"מ לפ"ז הדרא קושניתי לזכותא הא בעולת עוף צריף לחתונה המפרקת למ"ד

הנ"ל ומעכב א"כ למה כתב רש"י בסתמא וחותף הסימנים לבד לכה נ"ל לפרש דנדיא
אמת יורה דרכו דמתחזיר סימנים דקאמר דכל א' פדינו ומפרקת אינו מעכב כלל בהבדלה
דאי אמרינו כל שישנו בשחיטה וכו' א"כ נדיא דאינו מעכב ואף אי אמרי' כל המעכב
בשחיטה וכו' מ"מ גם מעכב בשחיטה לא מקרי מפרקת כמו דמוכח מקושני הגמרא
במיעוט סימנים וזה ברור אף דהוי קשה לרש"י אם מפרשינו הסימנים ואח"כ ענרף א"כ
תקש' בכאן קושני' הגמרא דף כ' ע"ב פי מטה עומד ומולק אף לאחר סימן א' קשה קושני'
הנ"ל ע"ש ומכ"ש לאחר שני הסימנים ומה דמשני הגמרא פדי לקיים בה מצות הבדלה
ליתא פאן דמצות מליקה קאמר ועוד חטאת העוף דאין בה מצות הבדלה תקשה שפיר
על מליקת ענרף וכי מטה עומד ומולק דהא אף לאחר סי' א' קשה כמ"ש.

לכה פי' דמצות מליקה רק בסימנים לבד וכל זה פדינו חטאת עוף פדינו בסי' א' משום
ולא יבדיל ועולת עוף בשני סימנים [ויש ליישב דעת זקני הגאון מהרש"א ז"ל דה"פ
דהוי קשה לרש"י אם יחתוף גם ענרף עם שני הסימנים פדמשמע לישנא דסימנים א"כ
קשה בחטאת עוף אסור לעשות פן דכתיב ולא יבדיל וא"כ איך אמרינו דמצו' מליקה
בכה לכה פירש"י דמצות מליקה רק בסימנים לבדו והא דקשה בעולת עוף בעינו הבדלה
מ"מ פאן לא איירי רק ממצות מליקה והבדלה מלתא באנפי נפשה היא וא"כ יפה פנון
אותו צדיק וק"ל] ואין להקשות פיון דרש"י לא איירי רק ממצות מליקה א"כ סימנים
דנקט למה דהא מצות מליקה נדיא דאינו רק בסימן א' ואף דבעולת עוף בעי שני סימנים
הסי' השני הוא רק משום מצות הבדלה לק"מ חדא די"ל דסירכ' דלישנא הוא ועוד י"ל
דעקר דיוקו אינו על מה דנקט מצות מליקה רק דלא ידעינו דמצות מליקה הענרף ואח"כ
סימנים וחדשו לן בני ר' חייא מחזיר הסימני' כו' וה"א דהם חדשו דסימנים מקודם אכל
מצות מליקה מי פטל מענרף רק דמולק הענרף אחר הסימנים והוי קשה פקושני' דכיון
דהסימנים מקודם אם פן פי מטה עומד וכו' לכה פירש"י דהם חדשו דמצות מליקה רק
בסימני' ולא במפרקת וזה נדיא לכל א' פדינו ומ"מ בין פה ובין פה נדחה ראית הש"י
דלפירוש זקני הגאון החסיד ז"ל פבר פתבתי דנדחה ולפי פירש"י נדיא דנדחה ראית
הש"י שפיר טפי דאף אם נוקמי למתניתין בעולת עוף מ"מ א"צ לחתוף המפרקת כלל
דמצות הבדלה ג"כ רק בסימנים דמפרקת אינו בשחיטה ואינו מעכב כמ"ש א"כ איך
מרומוז במתניתין דאיירי בחתף המפרקת דנהוי פה החילוק בין שחיטה ומליקה ובסמוך
תניינשב יותר בריוח מיהו יש לי ראי' ברורה פסוקה ונחלוטה מפורשת דגסטרא לא פסול
דשם בחולין דף כ' ע"ב דבעי לאתויי סייעתא לזעירי דנשבברה המפרקת ורוך בשך עמה
גבלה מהא דתנינא מלק בספין מטמא בגדים אבית הפליעה כו' וא"א טרפה תהני לה
ספין לטהרה מידי גבלה א"כ יקשה אמאי הלא גסטרא הוא ובפרט דמשני שם משום
דלאו שחיטה הוא ופליגי בה חז אמר מפני שמחליד וחד אמר מפני שדורס ומפרש שם
הטעם האי מ"ט לא אמר פהאי ומפרש דלהך דרסה לא הוי ולהך חלדה לא הוי ע"ש
וקשה הא גסטרא נדיא דהוי אלקבא דכ"ע ותרי טעמי דידהו לא נצרכו ובזה אין לומר
פתירוץ משבצות זהב על המשנה דשוחט מן הענרף איירי בלא חתף רוב המפרקת דהא
לפי דס"ד בגמרא עכשיו איירי מתניתין דמלק בספין בחתף פל המפרקת וגם רוב בשך
עמו ואף לפי המסקנא איירי בחתף פל המפרקת והיא ראי' שאין עלי' תשובה וכל
הראשונים והאחרונים לא הביאו ראי' זו ומקום הנדחו לי וכדי שלא נשוני' לרש"י ז"ל

פְּטוּעָה בַּד"מ ח"ו דְּהָא פְּתַב עַכ"פּ בְּחַד לִישְׁנָא דְּגַסְטְרָא פְּסוּל וּמָה יַעֲנֶה בְּיוֹם שְׁיָדוּבְר בּוֹ סוּגְיָא מְפֻרְשָׁת הַנ"ל אֲמִינָא לִישְׁבּוּ בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם בְּרִינּוּחַ בְּדַרְךָ אֲמַת בַּס"ד וַעֲפ"ז יִתְיַשְׁבּוּ כָּל הַקְּוִשׁוֹת שְׁנִיתִקְשׁוּ בְּהֵם כָּל הָאֲחֵרוּנִים עַל מֵאן דְּפָסַל גַּסְטְרָא הֵן מָה שְׁהַקְשָׁה הַש"ף וְדַרְיִשָׁה מֵהַמְשָׁנָה וְאִין צִוְרָה לְדוֹחֵק שֶׁל מִשְׁבָּצוֹת זָהָב דְּדוֹחֵק דְּטַעַם הַמְשָׁנָה דְּפָסוּל מִטַּעַם שֶׁהִי כַּמ"ש וְכִי לֹא סָגִי בַּלֵּא"ה הֲלֵא יָכוֹל לִהְיוֹת שְׁרוּאָה שְׁלֵא לְשָׁהוֹת וְלֹא שְׁהָא כְּלָל.

וְעוֹד דְּבַגְמ' אָמַר וּמִתְנִיתִין בְּלֵא אַהֲדַר וּמִשְׁמַע בְּלֵא אַהֲדַר כְּלָל וּלְפִירוּשׁוֹ צְרִיף לְדוֹחֵקוֹ בְּלֵא אַהֲדַר לְאַחֲרֵי עוֹנָף רַק אַהֲדַר בְּשׁוּנָה לְעוֹנָף וְדוּק וְרֵאָה פְּמָה מֵהַדוֹחֵק יֵשׁ בְּדַבְרֵי אֲבָל לְפִי מָה שְׁאַפְרֵשׁ בַּס"ד אִין צִוְרָה לְזָה גַם יִתְיַשְׁבּוּ קוֹשְׁנֵי הַט"ז עַרְש"י בְּרִינּוּחַ.

וְאִין צִוְרָה לְהַדְחִיָּה שְׁפַתְבְּתִי לְעֵיל דְּאִינוּ מְרֻנּוּחַ כ"כ גַם יִתְיַשְׁבּוּ מָה שְׁהַקְשָׁה בְּש"ף וּבְש"ף הָאָרוּךְ מַגְמ' דָּף י"ט ע"א מְקוֹשְׁנֵי הַש"ס מֵאִי אַרְיָא שׁוֹחַט אֲפִי מוֹלֵק נְמִי וְאִין צִוְרָה לְהִישׁוּבֵיהֶם וְדַחֲיוֹת שְׁפַתְבְּתִי לְעֵיל רַק בְּחֻדָּא מִחֻתָּא יִתְיַשְׁבּוּ הַכָּל בַּס"ד דַּנ"ל בְּרוּר דְּאָף אִם נִימָא דְּגַסְטְרָא פְּסוּל הֵינּוּ דְּנֻקָּא בְּבַהֲמָה אֲבָל בְּעוֹף וְדֹאֵי דְּלֹא פְּסוּל דְּכָל קִרְאֵי דְּמִינֵיהִי לְפָסוּל גַּסְטְרָא בְּבַהֲמָה אִינְרֵי דְּנֻבְחַת מְבַקְרָה וּמִצְאָהָ כְּתִיב וְכֵן וְשַׁחַט אֶת כֹּן הַבְּקָר.

וְא"כ עוֹף מֵהִיכִי תִּיְתִי לְפָסוּל בּוֹ גַּסְטְרָא וְהָא כָּל עֲקָרוֹ שֶׁל שְׁחִיטָה בְּעוֹף הוּא רַק מֵהַל"מ דְּקו"ל כְּוֹנְתִי דְּרַבִּי נֻבְחַת פְּאֲשֶׁר צְוִיתִיהּ וְכו' אֲבָל מִבְּהֵמָה לֹא יִלְפִינּוּ כְּלָל דְּלִית לֵן הַקְּשִׁיא א"כ גַּסְטְרָא דְּאִינוּ מֵהַל"מ רַק מְקַרְאֵי כְּמוֹ דְּאָמַר בְּפִירוּשׁ וּקְרֵאֵי לְמֵאִי אֲתֵא כִּינּוּ דְּהַכָּל מֵהַל"מ.

וּמִשְׁנֵי לְגַסְטְרָא דְּאִינוּ מֵהַל"מ כְּלָל. וְכִי כְּתִיבֵי בְּבַהֲמָה הוּא דְּכְתִיבֵי אֲבָל עוֹף מֵהִיכִי אֲתֵי דְּהָא כָּל עֲצָמוֹ שֶׁל עוֹף אִינוּ מְקַרְאֵי רַק מֵהַל"מ וְעוֹד כִּינּוּ דְּגִזְרַת הַכְּתוּב הוּא כַּמ"ש הַב"ח.

א"כ י"ל דְּמַחְדוּשָׁא לֹא גְמָרִינּוּ. וְאָף לַר"א הַקְּפָר דְּלֹא קו"ל כְּוֹנְתִי דְּסוּבְר דְּאֲתַקְשׁ עוֹף לְבַהֲמָה וְא"כ לְדִידֵי רֵאִוִי לֹאִינּוּ אִין הִקְשָׁה לְמַחְצָה מ"מ כִּינּוּ דְּמַמְעַט רַחֲמֵנָא זֹאת כְּמוֹ שְׁמִבְּאָר שָׁם ר"פ הַשׁוֹחַט ע"ב לַר"א הַקְּפָר מִשְׁמַע דְּנֻקָּא בְּזֹאת אֲתַקְשׁ וְלֹא בְּדַבָּר אַחֵר וּמִיַּעַט כָּל מִיָּלִי לְבַד מִשְׁחִיטָה עֲצָמָה דְּהֵינּוּ דְּבַעֲי שְׁחִיטָה כְּנ"ל בְּרוּר.

בְּפֻרְט לְפִי מֵאִי דְּקו"ל כְּרַבִּי וְדֹאֵי דְּאִין שׁוּם מְקוּם לֹאִינּוּ לֹאִינּוּ כְּלָל דְּאָף בְּעוֹף פְּסוּל כַּמ"ש רֵאשׁוּנָה וְעוֹד רֵאִי בְּרוּרָה לְדַבָּר דְּלֹא מְצִינוּ לֹאִינּוּ לֹאִינּוּ הֵן דְּרִשָׁא כְּלָל בְּעוֹף דְּאִי מִמְעַטִּינִין גַּסְטְרָא כְּלִשׁוֹן א' שֶׁל רַש"י דְּדַרְשִׁינּוּ חֻטְהוּ הוֹצִיא אֶת דְּעוֹ דְּהֵינּוּ דִּם הַנֶּפֶשׁ דִּם הַסִּמְנִים וְתוֹ לֹא דְּמִשְׁמַע מִיָּהָ דְּכָל דְּמוֹ צְרִיף לְהוֹצִיא א"כ אִיף יִכְשֶׁר לְעוֹף בַּסִּי א'.

וְא"ל דְּבַעוֹף יִצָּא דְּמוֹ דִּם הַנֶּפֶשׁ בַּסִּי א' א"כ יִפְסֹל אִם שַׁחַט שְׁנֵי הַסִּמְנִים דְּהָא וְתוֹ לֹא קָאֵמַר אֲלֵא וְדֹאֵי דְּלֹא קָאֵי עַל עוֹף וְאִי כְּלִשׁוֹן ב' הַכְּשִׁירָה לְאַכִּילָה וְתוֹ לֹא א"כ עוֹף דְּכָשֶׁר בַּסִּי א' יֵאָסוּר אִם שַׁחַט שְׁנֵי הַסִּמְנִים וְאִין קו"ל דְּאֲדַרְבָּה לְכַתְּחִלָּה יֵשׁ לְשַׁחֲט שְׁנֵי הַסִּמְנִים אָף בְּעוֹף כְּמוֹ דְּתַנּוּ הַשׁוֹחַט דְּעַבְד וְכְמוֹ דְּמַפְרֵשׁ שָׁם הַגַּמ' בְּהַדְּיָא וּמִיָּהוּ אִין זֹו רֵאִי כְּלָל דֹּא"כ בְּבַהֲמָה נְמִי נִימָא כִּינּוּ שְׁנֵי שַׁחַט בְּרוּב הַסִּמְנִים יֵאָסוּר אִם שַׁחַט כָּל הַסִּמְנִים וְאִין קו"ל לְכַתְּחִלָּה צְרִיף לְשַׁחֲט כָּל הַסִּמְנִים.

אָלאַ ונדאי צ"ל דלק"מ דאָדערבאָה מַמְקוּם שְׁבֵאתָ' פֿינן שְׁמֵצֶנְתוּ לְכַתְחֵלָה בְּכַף מְקַרֵי הַכָּשֶׁר אַכִּילְתוּ וְעִי"ל דְּהָא אַם מַחְזִיר הַסִּימָן וְשַׁחְטוּ מֵצִטְרַף אוֹתוֹ הַמֵּינְעוּט לְרֹב הַה"נ דְּמֵצֶנְתוּ לְכַתְחֵלָה בְּכַף וְכַף יְכוּל לְשַׁחוּט סִי' זֶה לְבַד כְּמוֹ הַשְּׁנֵי מִשְׁא"כ מִפְּרָקֵת וְדוּק.

מִיָּהוּ בַמ"ש בְּרֵאשׁוֹנָה דִּי. וְעַפ"ז מִיָּנֹשֶׁב כֹּל הַקְּנֻשִׁיּוֹת רֵאִי שְׁלֵי מִדָּף כ' ע"ב לַק"מ עַל מֵאן דְּפָסֵל גְּסֻטְרָא דְּהָא בְּמַלְיַקְתָּ עוֹף אֵינְרִי.

וְכֹן ל"ק קְנֻשָׁי' הַט"ז מְרַש"י ז"ל דְּשָׁם. וְכֹן קְנֻשָׁי' הַש"ף מִדָּף י"ט מְקֻנְשֵׁי הַש"ס מֵאֵי אֲרִיָּא שׁוּחַט אֲפִי מוֹלֵק דְּהָא מְבֹנָאָר דְּאֵינְרִי בְּעוֹף פִּנ"ל בְּרוּר וְנִכּוֹן לְאַמְתָּה שְׁל תוֹרָה דַּעַת רַש"י וְכֹן רֵאִי לְכוּ לֹמֵר דְּמַעֲשֶׂה דְּרֵאבִי' כִּי הָיִי ג"כ בְּבִהְמָה הָיִי כִּי הֵיכִי דְלֵא לְהָיִי טוֹעָה בַד"מ דְּבִבְהֵמָה אֵין לְכוּ שׁוּם רֵאִי לְהַקֵּל וְאֲדִרְבָּה יֵשׁ לְהִבִּיא רֵאִי מִשָּׁם דָּף מ"ט ע"ב דְּבִבְהֵמָה פְּסוּל גְּסֻטְרָא מְדַמְקָשָׁה שָׁם בַּגְמ' מֵאֵי אֲרִיָּא מוֹלֵק אֲפִילוּ שׁוּחַט כְּמִי דְקָשָׁה לְמָה לִי לְהַקְשׁוֹת מְדִיּוּקָא בְּדַמּוֹלֵק הָא בְּהַדְיָא קַתְנִי בְּמַתְנִיתִין דְּהַשׁוּחַט מִן הַעוֹרְרָף פְּסוּל וְהֵכִי הָיָה לִי לְמִימֵר וְאֵי ס"ד מַחְזִיר דְּוָקָא שׁוּחַט מ"ט פְּסוּל.

וּלְפִי מ"ש אֲתִי שְׁפִיר דְּמַבְבָּא דְּשַׁחֲיטָה לֹא מְצִי לְהַקְשׁוֹת דִּי"ל דְּאֵינְרִי בְּבִהְמָה וּפְסוּל מִשׁוּם גְּסֻטְרָא כְּקְנֻשָׁי' הַש"ף אָלָא בְּבָא דְּמַלְיַקָּה דְּוִדָּאֵי אֵינְרִי בְּעוֹף מְקָשָׁה שְׁפִיר מֵאֵי אֲרִיָּא מוֹלֵק כּו' וְדוּק מִיָּהוּ לְפִי מ"ש הַש"ף לְעֵיל דְּבִלָּא"ה לַק"מ קְנֻשָׁי' הַש"ף יֵשׁ לִישֵׁב מֵה דְּמַקְשָׁה הַגְּמָרָא מְדִיּוּקָא כְּפִשׁוּטוֹ דְּמַשׁוּחַט ל"ק דִּי"ל דְּאֵינְרִי בְּלֵא אֶהְדֵּר אֲבָל מוֹלֵק דְּאֵינְרִי בְּדִאֶהְדֵּר קָשָׁה בְּכַה"ג אֲפִילוּ שׁוּחַט נְמִי וְק"ל וּמ"מ אֵין רֵאִי כֹּל לְהַתִּיר בְּבִהְמָה אֲבָל בְּעוֹף בְּרוּר לְהַתִּיר מִפְּחַם מ"ש וְגַם מִצַּד הַמְנַהֵג אֵין לְאַסְנֹר כְּמוֹ שְׁבֵאֲרֵתִי לְעֵיל וְכַדִּי שְׁלֵא יְהִי לְבַעַל דִּין לְחֻלּוֹק עַל הָרֵאִי שְׁהִבֵּאתִי מִדָּף כ' ע"ב דְּבִהְגָּהוֹת מֵהַרִּי"ו כְּתַב עוֹד פְּרִיּוּשׁ אַחַר מִמָּה שְׁפִירֵשׁ רַש"י אֵיךְ נִלְמַד מִן שְׁחִטָּה שְׁלֵא יַעֲשֶׂה גְּסֻטְרָא וְנ"ל וְשַׁחַט מִשְׁמַע שְׁחִיטָּה אַחַת וְלֹא שְׁתֵּי שְׁחִיטוֹת מִיָּתָה אַחַת וְלֹא שְׁתֵּי מִיָּתוֹת דְּחִיּוֹת אַחַד תְּלוּי בְּסִימָנִים וְחִיּוֹת אַחַד תְּלוּי בְּמַפְרָקֵת.

וּמִנְּלֹן דְּחִיּוֹת תְּלוּי בְּמַפְרָקֵת דְּכְתִיב בְּעֲלֵי וְתִשְׁבֵּר מַפְרָקְתוֹ וַיָּמַת עַכ"ל. וְא"כ לַפ"ז י"ל דְּהֵינּוּ דְּוָקָא אַם אֲמַרִּינן דְּהָיִי גְּבִלָּה אַז הָיִי שְׁנֵי מִיָּתוֹת וְלֹא אַם אֲמַרִּינן דְּהָיִי טְרַפָּה לְחוּד דְּכֹן מִשְׁמַע מֵהֶגְהֵת מֵהַרִּי"ו שָׁם וְא"כ לַפ"ז יֵשׁ לְדַחוּת רֵאֲיִתִי דְּשְׁפִיר מִיָּתִי סִינְעֵתָא מְמַלֵּק בְּסַפִּין כּו' דְּהָיִי גְּבִלָּה.

וְאֵין לֹמֵר דְּהֶתֵּם הָיִי הַטַּעַם מִשׁוּם גְּסֻטְרָא בְּשַׁעַת שְׁחִיטָּה אֲבָל גְּבִלָּה מְחִיִּים לֹא הָיִי דְּאָף אַם נִימָא כְּף מ"מ מוֹכַח הָךְ דְּזַעֲרִי דְּאֵימַת מוֹכַח מְקַרָּא דְּגְסֻטְרָא פְּסוּל אַם אֲמַרִּינן כְּזַעֲרִי דְּהָיִי שְׁתֵּי מִיָּתוֹת אֲבָל אַם לֹא אֲמַרִּינן כְּזַעֲרִי דְּנִשְׁבְּרָה מַפְרָקֵת וְרֹב בְּשַׁר עֲמָה גְּבִלָּה א"כ לֹא הָיִי שְׁתֵּי מִיָּתוֹת וְלֹא מוֹכַח מִן שַׁחַט דְּגְסֻטְרָא פְּסוּל [דְּעַקֵּר סִינְעֵתָא לְזַעֲרִי מִמָּאֵי דְּפְסֻלִּין גְּסֻטְרָא] מִיָּהוּ זֶה אֵינוֹ דָּאָם כְּף אֲמַאי לֹא מִיָּתִי סִינְעֵתָא לְזַעֲרִי מְקַרָּא דְּנִשְׁחַט לְמֵאֵי אֲתָא פִּינן דְּכָל הַלְכוֹ' שְׁחִיטָּה הַלְכָּה לַמ"מ כְּקְנֻשָׁי' הַגְמ' בְּרִישׁ הַשׁוּחַט שָׁם וְאֵין לֹמֵר דְּאֲתִי לְאִוְרוּי עַל גְּסֻטְרָא כְּתִירוּץ הַגְּמָרָא שָׁם דְּהָא אַם לֹא אֲמַרִּינן כְּזַעֲרִי לֹא נִלְמַד כֹּל מִן שְׁחִיטָּה דְּגְסֻטְרָא פְּסוּל לְפִי פִי הַנ"ל שְׁל הֶגְהֵת מֵהַרִּי"ו כַּמ"ש אָלָא וְדָאֵי מְדֻלָּא מִיָּתִי סִינְעֵתָא שְׁמַע מִיָּנָה דְּלֵאוּ ה"ט כְּפִירוּשׁ הַגְּתוֹת הַנ"ל.

וגם מדלא אייתי סייעתא לזעירי ובריתא דת"דבר"י. דתנא ביה ביהדיא דגסטרא פסול ועוד דא"כ פפירוש הגהות מהרי"ו הנ"ל א"כ לא יפסול גסטרא רק דחומה מפרכת ורוב בפ"ר עמו דאז הוי גבלה והוי שתי מיתות ומהרי"ו עצמו לא כתב שם רק המפרכת וכל הפוסקים כתבו רק רוב המפרכת והא דכתב הגהות הנ"ל ראי' מעלי דמפרכת לחוד הוי מיתה הגמרא דחולין דף כ"א ע"א סותרו דאמר שם ואם תאמר אותו מעשה דעלי זקנה שאני ע"ש ואם תרצה ליישב הגהות מהרי"ו הנ"ל ולומר אם לא הוי גבלה רק טרפה מקרי שתי מיתות לכן במפרכת לחוד הוי גסטרא א"כ ראיתי במקומ' עומד ודוק ועוד דאם פ"ד סובר דמקרי שתי מיתות אף במאי דהוי טרפת והתורה גזרה רק מיתה אחת.

א"כ קשה טובא הא קנה נשט הוי שתי מיתות אף למאן דפסק נקובת הולשט ופסוקת הגרגרת טרפה הוי מחיים ומכ"ש למאן דפסק דהוי גבלה מחיים ודאי דלית לי' פפירוש הגהות מהרי"ו אלא ודאי דהו' פירושא לאו דסמכא הוא.

ואמת דהגהות הנ"ל עצמו מסיק שם דהיינו לכתחלה. אלא ודאי דעיקר כפי' של רש"י מאור עינינו.

ועוד דאף אם נפרש פפירוש הגהות הנ"ל א"כ פשיטא דצ"ל דבעוף פשר פיון דקפיד קרא שלא יעשה שתי שחיטות א"כ איך מצי קאי על עוף דא"כ איך רשאי לשחוט שני הסימנים בעוף דהא בעוף ודאי דהוי שתי שחיטות ושתי מיתות פיון דבכל חד לחודי' פשר יותר ממאי דהוי שתי שחיטות בבמה הסימנים והמפרכת דאין הכשר שחיטה במפרכת.

אלא ודאי דצ"ל כמ"ש פיון דהוא רק מקרא ולא מהלמ"מ אין עוף בכלל דכל עקר של עוף אינו רק מהלמ"מ. אבל מה דנאמר בקרא גבי בהמה עוף לא יליף מינ'.

ורא' זו פסוקה ונחלוטה הוא בעז"ה ואין להוכיח ממקום אחר דבשוחט המפרכת אחר הסימנים דפסול משום גסטרא אף בעוף דאל"כ תקשה למ"ד דמצות מליקה מחזיר ונקא א"כ תקשי לדיד' קרא דחזקאל דכתיב גבלה וטרפה לא יאכלו הפהגים פהגים הוא דלא יאכלו הא ישראל אכלי דלדיד' לית לי' בדרש חנני' בן חזקי' במנחות דף מ"ה ס"ד אמינא הואיל ואשתי מליקה לגבי' וכו' דהא למ"ד הנ"ל במליקה לא הוי גבלה פלל אף בחולין כה"ג דהא משחטי הסימנים קודם המפרכת אלא ודאי דאף שחומה המפרכת אח"כ הוי גבלה בחולין מטעם גסטרא ונפיר אצרי' לי' דנה אינו דהא רש"י פירש למ"ד מחזיר וחומה הסימנים לבדן וא"כ לא הוי גסטרא פלל ואי לא נפרש פפירוש רש"י הנ"ל רק דפירוש דחומה המפרכת אח"כ א"כ לפ"ז ודאי מוכח דגסטרא פשר דאל"כ עכשיו דאין אנו מפרשין כרש"י בזה ודאי דתקשי קוש' הש"ך ממתניתין ומקוש' הש"ס מאי אריא שוחט אפילו מולק נמי וכו' וא"כ ממ"נ דהוי גבלה משום גסטרא ודוק היטב בזה.

אלא ודאי צ"ל דמליקה בצפון ה"ט דפסול משום שחיטה דהוי שחיטה במחנה וגם לדידן צ"ל כן למאי דמסיק דף כ"א ע"א חומה שדרה ומפרכת בלא רוב בפ"ר ע"ש א"כ גבלה דקרא דחזקאל למה לי אלא ודאי דצ"ל כמ"ש מיהו לדידן י"ל מפני שדורס או מחליד מיהו קשה דהוי מצי לאקשוי אמ"ד מחזיר ונקא מהא דתנינא מלק בספין מטמא בגדים וכו' אמאי הא אינו שובר המפרכת לדיד' ותירוצים דנאמרו בגמ' כ"א ע"א מפני

שהוא דורס או מחליד לא שינה לך"ד הנ"ל דלדידך לא הני דורס ומחליד וי"ל דסבר מולך ומביא במליקה פסול ודוק מיהו מברייתא דתני בה בהדיא חותף שדורה ומפרקת בלא רוב בשר עד שמגיע לסימנים ודאי דה"ל לאקשוי אמ"ד הנ"ל כמ"ש זקני הגאון מוהרש"א ז"ל אלא ודאי דשפיר עדיף לי להקשות ממתניתין ואין להקשות מקראי דיתקאל אמ"ד דאין שחיטה לעוף מן התורה דמ"מ מודה דבעי נחירה בסימנים וכבר נטרף מקודם מיהו מנבלה דקרא ודאי דקש"י עלי דלמה אצטרף דלמ"ד הנ"ל לא הני נבלה פלל מן התורה דאילו מחמת שביבת המפרקת הא תניא בפרייתא בלא רוב בשר דלא הני נבלה רק טרפה ואי מחמת דורס ומחליד ושחיטה במקור פניו דלא בעי שחיטה רק נחירה ודאי דלא פסלי הני פמבואר בחולין כ"ח ע"א מדמקשה אמ"ד הנ"ל מלק בספין וכו' ע"ש וצ"ע דליפא למימר דהך מ"ד פליג אהך ברייתא דתני חותף במליקה מפרקת בלא רוב בשר וסובר דמצותו עם רוב בשר כמו דפליג אמתניתין דמלק בספין פמבואר שם זה אינו דא"כ תקשה לדידך קושית הגמרא חולין שם כ"א ע"א וכי מתה עומד ומולק וא"ל דפליג אדעירי וסובר דאף בכה"ג לא הני נבלה דא"כ הדרא קושיא לדוקתא נבלה דקרא למה לי ועוד דאם יש ה"א לומר דהך מ"ד סבר דחותף מפרקת עם רוב בשר א"כ לא הני מקשי מידי ממתניתין דמלק בספין וכו' ומדמשני הוא דאמר כי האי תנא משמע דבהכרח פליג אהך מתניתין וצ"ע"ג: ונחזור לענינינו דראיות ברורות יתנו עדיהן ויצדקו דאף למאן דפסל גסטרך יש חילוק בין עוף לבהמה והוא ברור ונכון בס"ד אף שלא מצאתי חילוק זה מפניך בשום מקור עקום הניחו לי מן השמים להתגדר.

וא"כ ודאי דאין לאסור פלל בעוף ואף אם הני מנהג לאסור מנהג בטעות הוא מפמה טעמים. חדא דמאן דאסר הני טועה בד"מ כמ"ש לעיל באריכות ועוד דהמנהג נתפשט פדעת רש"י להחמיר ונהרי מוכרח בהכרח גמור למי שיש לו עינים לראות דדעת רש"י עצמו להקל בעוף עכ"פ ואי המנהג נתפשט פדי לחוש לדעת הראב"י אי נימא דדעת הראב"י לאסור בכל ענין אין לחוש לו ולמנהג שנהגו פנותיה כמו שפארתי לעיל באריכות פדין מנהג אף שנתחייב בחוקינו ללמוד זכות.

על חכמי ישראל אשר מימיהם אנו שותים ובנדאי דגם דעת הראב"י כמ"ש רק דמעשה פי הני בבהמה הני ולפ"ז מכ"ש דהני מנהג בטעות בעוף וא"כ לפ"ז נפל בבירא מה שנתחבט בעל תה"ד פדין פסוי בעוף לכה בעוף יש להתיר לגמרי בכ"מ אף בלא הפ"מ ובבהמה יש לאסור מחמת המנהג שנהגו להחמיר פרש"י וכראב"י אף בהפ"מ אבל במקום שאין מנהג גם בבהמה יש להתיר דעיקר פהתוס' והרמב"ם והרא"ש ורוב הפוסקים ודבריהם מרנוח בש"ס ר"פ השוחט דגסטרך לא פסול פלל.

מיהו זה יצאתי לידון בדבר החדש דאף בעוף אין להתיר רק באם ישאלו להשוחט ויאמר פרי לי שלא דרסתי דאל"כ יש לחוש שפא הנתז הראש ע"י דרסה בכף ואף שמוחזק השוחט לאומן מ"מ יש פאן ריעותא לפנינו שאין דרף שוחט אומן להתזי הראש ואם פן אין לסמוך על מה שמוחזק לאומן בשחיטה זו דאתרע וגם אין להתיר אף בלא אמר דכיון שהוא מומחה אילו דרס ודאי דלא היה שותק ומאכיל לנו כמ"ש הש"ך בי"ד סי' א' ס"ק י"ג פמומחה ואינו מוחזק ע"ש דשאני הכא פניו דכתב בשחיטות דגסטרך פסול לכן אפשר דלא חש השוחט לומר דדרס דסובר דבלא"ה יטרף המורה משום גסטרך לכן אין

להתיר רק שיודיע להשוחרט ויאמר לו דע דמשום גסטרא אני מתיר בעוף רק בתנאי אם ברור לה שלא דרסת פנ"ל ברור מסברא דנפשאי ויזהיר להשוחרט שישמור עצמו מפאן ולהלן שלא יבוא לידי פה פי אף בעוף לכתחלה ודאי אסור משום הבלעת דם והרגיל בקפה ראוי להעבירו פי יש רגלים לדבר שדורס והפל תלוי לפי ראות עיני המורה מיהו פל זה בלא נתפונן אבל בנתפונן מבואר בתוספת' לאסור וי"ל דגם בעוף ומה שהביא בש"ף ארוך ראי' ממתניתין להתיר אף במתפונן פבר דחיתי אותה לעיל עיין עליו מיהו הש"ף בספרו הארוך מפרש להתוס' בע"א דאיברי שאין בספין כמלא צנאר ואמר התיז את הראש בב"א אם נתפונן לקה דהיינו בכת פחותה צנון פסולה דהוי דרסה ואם לא נתפונן לקה רק שהוליד והביא פשר דלפי פירושו אהתזת סימנים בלבד קאי התוספת' ודו"ק.

אף דזה אינו דלא נתפונן היינו שהוליד והביא דא"כ לא הני בב"א ומשמעות התוספתא דתרתיה בבא קאי אבב"א דפתח ב' רק דהחילוק בין נתפונן ללא נתפונן ומיתי לי דקנימתי לפירוש הג"ל מסברא דנפשאי רק קצת בע"א דאיברי בכל ספין ומתפונן לקה שיתיו בב"א היינו בכת ע"י שחתה בכת התיז פל הראש ולא נתפין לקה רק על ידי חדוד הספין א"כ קאי אהתזת פל הראש וקאי גם בבא דלא נתפונן לקה אב"א דפתח ב' ובמשבצות זהב פירש להתוספתא שהש"ף רק בבבא דלא נתפונן לא פירש פן רק שלפעמי' הספין מחודד וכשר אף בהולכה לחוד או בהובאה לחוד אף שאין בספין כמלא צנאר ולכאורה פראה כפירושים אלו דהתוספת' כפשטה קשה להולמה דמאי בקה דנתפונן מיהו י"ל דגזירת הכתוב דפסול גסטרא הוא דוקא במתפונן ואין בידינו לחלוק אמרדכי והר"ב ותה"ד דנקטו להתוספתא כפשטה ובפרט דאין פירוש ברור להתוספתא ובפרט דכמה מהאחרונים דכתבו להתוספתא כפשטה אף דאין זה ראי' פינון דלא הביאו הש"ף ארוך א"כ ודאי דלא ראו אותו וא"כ אזיל מפאן הך דינא דהלכה כבתראי כמו דאיתא בחוה"מ סי' כ"ה בהגה בתשובה מקדמון שלא עלה זכרוננו על ספר מ"מ גם בגמרא משמע קצת פהתוספתא דאמר דלא לשוני' גסטרא ונהו לי' למימר דפסול גסטרא אלא דלא לשוני' משמע דלא לשוני' בכוננה ואם נפרש בגמרא פהתוספתא יפלו ג"כ פל הקושיות הן מהמשנה נש"ס או מרש"י ואין צורך לחילוק שחלקתי בין עוף לבהמה ודוק רק כוליהו דלעיל איירי בסתמא בלא מתפונן שאינו אומר שמתירה דוקא ע"י פה לקה נראה ברור דבמתפונן דהיינו שאומר שמתירה ע"י פה יש לאסור בכל ענין ואין להתיר פלל אף בעוף ומיהו מתפונן לא שכיח פלל וכל ומה שפתייתי הוא פראה לענ"ד ברור ונכון בס"ד לאמיתה של תורה וברוך העוזר הכ"ד הפעוט והשפיל** (הג"ה ואין לומר דאין להאמין להשוחרט במה שאומר ברי לי שלא דרסת דהא באמתחזק איסורא עד אחד אינו נאמן באיסורין ובשחיטה הא אמתחזק איסורא דבהמה בחייה בחזקת איסור עומדת והא דכל שוחט נאמן היינו משום דבידו הוי לשחוט כהוגן פן כתבו הפוסקים וא"כ פאן בכתה פל המפרקת ונדאי אין לו לחתוף משום הבלעת דם וגם מפני המנהג ובידו הוי שלא לשחוט פל המפרקת אלא ודאי שאירע לו פן מעצמו בלא פנונה ושגיאות מי יבין וא"כ אפשר דאירע לו דרסה שלא בכוננה וע"י פן נחתה המפרקת ויזה אין שייך לומר בידי הוי לשחוט כהוגן דסברא זו לא מהני רק לחשש שפא קלקל במזיד אבל במה שאירע לו דרף מקרה זה אינו בידי מיהו ז"א דהא לא אשתמיט שום אחד מהפוסקים לכתוב חשש

זה רק נדאי דאין לחשוש שמה דרס שלא בכונה פון שוהא שוחט מןמחה דאי לא תימא
הכי א"כ שום שוחט לא יהא נאמן דשמה דרס במקרה וע"ז לא שניף לומר דבידו הוי
כמ"ש אלא נדאי דלא חיישינן לזה פון שוהא מןמחה נדאי אינו דורס בכת פחותה קישות
כו' ואינו דומה לחתיכת פל המפרקת דיוכל להיות ע"י חדוד הספין וזה ברור: ומיהו
קשה לי בשוחט יודע הל' שחיטה ואנו יודעים בו שאינו מןחוק דנתבאר בו ביו"ד סי' א'
סעיף ג' דאם אמר ברי לי שלא דרסתי נאמן והש"ך ס"ק י"ג הוסיף דאפילו בששמתק
ואינו אומר פלום שחיטתו מותרת וקשה אפי' באמר לא יהא נאמן דהא עד אקד אינו
נאמן באיסורין היכא דאתחוק וכיון דאין מןחוק ונרפו להתעלף א"ב אין בינו ובאמת
מבואר בגמ' ריש חולין דקי"ל לעילופא לא חיישינן ומןמחין שוחטין לכתחלה אף שאין
מןחוקין מיהו משם אין ראיה דשם מייירי באין יודעין שהו מןחוקין ע"ש לכך אמרינן
דלא חיישינן שמה אינו מןחוק דלעילופא לא חיישינן דרוב אין מתעלפין והכי קי"ל
דרוב המצוין אצל שחיטה מןחוקין הם אבל במי שאנו יודעין בו נדאי שדרפו להתעלף
נדאי איכא למיחש לעילוף.

ומיהו לדינא של רמ"א יש סמך גדול מגמ' ועל הש"ך צ"ע דלהך לישנא דרבינא דחייש
לעילופי אמר שם בגמ' ואם אין אנו יודעין בו שוהא מןחוק ושחט ואמר ברי לי שלא
נתעלפתי שחיטתו פשרה ואין יודעין לדידן' הוי פיודעין לדידן ועל הש"ך קשי' דמשמע
להדיא שם בגמרא דבלא אמר ברי לי שחטתו פסולה וא"ל דשם איירי באינו מןמחה
דאם פן אפי' ברי לי לא מהני כמבואר בש"ע סעיף ג' שם ואין)* והצעיר המתאבק
בעפר רגלי חכמים ותלמידיהם.

משה בהרבני מו' צבי הירש יצ"ו טייטלויזים: סימן כד ראיתי בשחיטת אנהל ישראל
בבדיקות אות י"ז אם יש יתרת בין אונא לאומא אם היותרת קטנה מארובה ועבה וגדולה
כט"ד אפילו עומדת בדרי דאונא טריפה עכ"ד והנה דין זה לא הובא בשום פוסק
ומסתמת דבריהם משמע להכשיר בכל ענין יתיר בדרי דאונא דגם בסוף שפולי האומה
כתבו הפוסקים דהוי בדרי דאונ' וכש"כ בין אונא לאומא ע"כ נ"ל ברור דכשר בכה"ג
דאין להטריף משום חליף דהאמצעית גדולה מהתחתונה של ימין דזה דוקא בעיקר
האונות שנסתפית צורתן ממה שהן רגילות משא"כ דעיקור האונות הם פדרפן והאי
תחתונה לאו מעיקר האונות היא רק יתרת לא הוי חליף מש"ז דהא בל"ז החילוף דצורות
לא הונזר בש"ס ופוסקים וא"כ אף דמחמרינן בהו דלא לוסקי עלי' דדוקא בעיקר
האונות אבל לא ביתרת ואין לומר דמנ"ל דהתחתונה היא יתרת דילמא התחתונה היא
מעיקר האונות והיתרת היא אותה שלפני הארובה ועבה וא"כ הוי חליף דהאמצעית
גדולה מהתחתונה זה אינו דמסתמא תולין הריעות' ביתרת ואמרינן דעיקר האונות הם
פתקונו וראי' לדברי מהשמ"ח בסי' ל"ה סעי' כ"ז שכתב שם דאם יש יתרת בדר' דאונ'
יצורתה פצורת של צד שפנגדה דיש להכשיר אף בלא ה"מ עיי"ש ועיי"ש בת"ש ס"ק
ל"ט הטעם וה"נ בנד"ד ועיי"ש בתב"ש סוף ס"ק ל"ח מ"ש על החילוף שכ' האפי רב רבי
ומסיים שסוז"ל וגם לזה אין לחוש וגם לשאר החילופים הנז' בהגהו' כ"א באתרא דברור
להו דנהגו פן עכ"ד א"כ ה"נ החילוף הזה בכלל שאר החילופים דהגהות היא דאין לחוש
להם פנ"ל ברור להלקה ולמעשה בלי שום פקפוק.

כה נשאֵלתי פִּיצוֹל מִגִּבָּה עַל אוֹנָה עֲלִיוֹנָה שֶׁל יָמִין בְּמַחְצֵיו וּלְמַטָּה מֵה דִּינוֹ שֶׁנִּתְחַבְּטוּ בָּהּ אֵיזָה רַבָּנִים זֶה אוֹסֵר וְזֶה מֵתִיר וְנִשְׁאַלְתִּי לַחֲזוֹת דַּעְתִּי. תְּשׁוּבָתִי דִּין הַגָּ"ל מִסְתַּעֵף לְכַמָּה סְעִיפִים דְּבֵאִין גְּנוּמָא תַּחְתִּיו וַיֵּשׁ לָהּ תוּא' אֲנוּנָא וְהוּא פְּטָרְפִ' דְּאָסָא וְאִין לָהֶם שְׁנֵרֵשׁ א' פְּעוּבֵי אֲצִבַּע וְדַאי דְּהוּי יִתְרַת וְטָרְיָפָה פְּמוֹ שְׁמִבְנוֹא' בְּסִי' ל"ה סְעִיף ה' אָף דְּהַשְׁ"ף פְּתַב בְּסִימֵן רַמ"ב זֶה שְׁתַּמְצָא בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת בְּדַבְרֵי הַמְּחַבֵּר וְהֵרַב שְׁמִבְיָאִים בְּתַחֲזִילָה סְבָרָא אַחַת בְּסִתָּם וְאַח"כּ יֵשׁ מִי שְׁמֵתִיר אוֹ יֵשׁ מִי שְׁאוֹסֵר כּו' הוּא מְשׁוּם שְׁנֵרָאָה לָהֶם עֵיק' פְּסָבָרָא הֵרָאשׁוּנָה וְסָבָרָא הָאֲחֵרַת הוּא טְפִלָּה בְּעֵינֵיהֶם כּו' שֵׁם מְסִיק דְּאִין לַהוֹרוֹת פְּסָבָרָא הָאֲחֵרוֹנָה לֹא לְהַקֵּל וְלֹא לְהַחְמִיר ע"ש מ"מ פֶּאן הַסְּפִימוֹ הָאֲחֵרוֹנִים בְּפִשְׁיטוֹת פְּהֵיִשׁ מִי שְׁאוֹסֵר הֲלֹא הוּא הַלְּבוּשׁ וְהִישׁ"ש בַּפ' א"ט סִי' כ"ט וְהֵט"ז בַּס"ק ח' מְדַמְסִיק וַיֵּשׁ לְהַחְמִיר פְּסָבָרָא הָאֲחֵרוֹנָה ע"ש דְּקֵאִי עַל הַפִּירוּשׁ הַשְּׁנִי שֶׁל מַהֲרִי"ו מ"מ מוֹכַח דְּקִי"ל פְּהֵיִשׁ מִי שְׁאוֹסֵר וְכֵן שְׁאָר אֲחֵרוֹנִים פְּסָקוּ פֶּן וַיֵּשׁ לְהִבִּין לָמָּה תְּפָסוּ בְּפִשְׁיטוֹת נֶגֶד הַפְּלִל בְּלֹא טַעַם וְרָאָנִי מִי' ל"ק דְּהִישׁ"ש לֹא הִשְׁגִּיחַ בְּהַכְרַעַת הַב"י פְּלִל פְּנוּדָע וְהַלְּבוּשׁ וְהֵט"ז לִית לְהוּ פְּלִלָּא דְּהַש"כ וְעֵינֵין בְּנֵה"כ שֶׁל הַשְׁ"ף דְּכַתַּב עַל הַט"ז ס"ק ז' לְשׁוֹנוֹ מְגֻמְגָם כּו' וּבְשִׁפְתֵי פֶהֶן קִצְרֵתִי לְפִי שְׁפַנְרָאָה עֵיקָר לְדִינָא לְהַקֵּל בְּכָל גְּוֹנֵי וְדו"ק עכ"ל וְהֵינּוּ וְדַאי דְּלִשְׁיטָתוֹ אֲזִיל כַּמ"ש ע"פ הַפְּלִל שֶׁלּוֹ מִי' אַעֲפ"כּ נ"ל דְּלִמְעֻשָׁה יֵשׁ לְהַחְמִיר דִּי"ל דְּגַם דִּיעָה הֵרָאשׁוּנָה מוֹדָה לְזֶה כַּמ"ש בַּתְּבוּ"ש סִי' הַגָּ"ל ס"ק י"ט דְּלִכְּךָ עֲשֵׂה הַמְּחַבֵּר סְמִנִּיּוֹת הַגָּ"ל עֵי"ש וְא"כ לְפִי מ"ש הַתְּבוּ"ש צ"ל הָא דְּכַתַּב הַמְּחַבֵּר זֶה בְּשֵׁם יֵשׁ מִי שְׁאוֹסֵר הֵינּוּ מְשׁוּם דְּלֹא מְצָאוּ מְפֻנְרֵשׁ אֲלֵא בְּמַהֲרִי"ו וְא"כ הַדְּרִינֵין לְכַלְלֵן דִּישׁ מִי שְׁאוֹסֵר בְּסִתָּם הַלְּכָה הוּא עכ"פ וְכִינּוּן דְּלֹא נִתְבָּרַר בְּהַדְּלִי' לְהִפְּךָ בְּדִיעָה הֵרָאשׁוּנָה אֲזִיל הֵךְ פְּלִלָּא שְׁפַתְבַּתִּי לְעִיל בְּשֵׁם הַש"כ בְּסִימֵן רַמ"ב עֵינֵין בְּפָרִי מְגִדִים בְּהַקְדַּמַת סְפָרוֹ וְאָף אִם גִּימָא בְּהַמְּחַבֵּר הָעֵיקָר דְּכּוֹנְנָתוֹ דְּפִלְגֵי הַסְּבָרָא רֵאשׁוּנָה עִם סְבָרָא הָאֲחֵרוֹנָה וּלְפ"ז חָשׁוּב בְּעֵינֵי הַסְּבָרָא הֵרָאשׁוּנָה.

עֵיקָר לְפִי הַפְּלִל שֶׁל הַש"כ מ"מ הָא הִישׁ"ש סוֹבֵר לְהַלְכָה כַּמַּהֲרִי"ו וְכֵן הַט"ז וְהַלְּבוּשׁ וְגַם מְסַתְּבַר טַעְמֵי דְּמַהֲרִי"ו דְּשֵׁם אִין דּוֹחַק וּבְפָרְט בַּה' בְּדִיקוֹת דְּנִהְגִּינֵין פְּנוּתֵי דְּהַרִי"ו וְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל נִשְׁעָנִים עָלָיו בְּהַלְכוֹת בְּדִיקוֹת וְכֵן הַסְּפִים הַתְּבוּאָת שׁוּר עֵי"ש: אָף דִּישׁ לִי עֵינֵין בְּזֶה בַּש"ע דְּקָשָׁה מִמ"נ הָאִיף מֵיִרֵי אִי בִּישׁ גְּנוּמָא תַּחְתִּיו אֲפִילוֹ בְּחֻצֵי וּלְמַטָּה וְדַאי דְּכָשֵׁר דְּלָמָּה יִגְרַע מִשְׁאָר הַרְיָאָה דְּמַהֲרִי"ו לֹא קְאָמַר רַק דְּאִין דְּרָכּוֹ לְפַצֵּל שֵׁם יוֹתֵר מִשְׁאָר הַרְיָאָה מְשׁוּם דְּאִין שֵׁם דּוֹחַק יוֹתֵר מִשְׁאָר הַרְיָאָה וְא"כ הוּי יִתְרַת וְא"כ לְפ"ז דּוֹקָא בְּאִין גְּנוּמָא תַּחְתִּיו הָא בִּישׁ גְּנוּמָא תַּחְתִּיו דְּכָשֵׁר בְּכָל הַרְיָאָה לָמָּה יִגְרַע וְאִי גִימָא דְּבֵאִין גְּנוּמָא תַּחְתִּיו אֵיִרֵי א"כ קָשָׁה לָמָּה נִכְשִׁיר מַחְצֵיו וּלְמַעְלָה נְהִי דְּרָכּוֹ לְפַצֵּל וְלֹא הוּי יִתְרַת מ"מ פִּינּוּן דְּאִין לָהּ מְקוֹם לְנוּחַ סוֹפּוֹ לְהַתְּפָרַק דַּע"כ לֹא שְׁרִינֵין פִּיצוֹל בְּגְנוּמָא אֲלֵא מְשׁוּם דְּאִין סוֹפּוֹ לְהַתְּפָרַק מְשׁוּם דִּישׁ לָהּ מְקוֹם לְנוּחַ פְּמוֹ שְׁמִבְנוּאָר בְּסְעִיף הַגָּ"ל בַּהַג"ה וְאֵל תְּשִׁיבֵנִי מִגְּבִשׁוּשִׁית דְּאֲמַרִּינּוּ פִּינּוּן דְּאִין לָהּ צוּרַת הָאֲנוּנָא לֹא יִתְרַת הוּא וְכָשֵׁר וְאַמְאִי הֲלֹא מ"מ סוֹפּוֹ לְהַתְּפָרַק דְּהָא בְּאִין לָהּ גְּנוּמָא אֵיִרֵי דַאי יֵשׁ לָהּ גְּנוּמָא אֲפִילוֹ אִם אִית לָהּ תּוּאָר אֲנוּנָא כְּשֶׁרָה הָא ל"ק דְּדוֹקָא בְּפִיצוֹל אֲמַרִּינּוּ דְּסוֹפּוֹ לְהַתְּפָרַק אֲבָל בֵּיתֵרַת דְּהוּי מְצַד הַתּוֹלְדָה לֹא אֲמַרִּינּוּ דְּסוֹפּוֹ לְהַתְּפָרַק כַּמ"ש הַשְׁ"ף בְּסִימֵן הַגָּ"ל ס"ק ל"ז אָף דְּמִטַּעַם פֶּל יִתֵּר כְּנִטוּל דְּמִי טָרְיָפָה וְא"כ גְּבִשׁוּשִׁית דְּלֹא הוּי יִתְרַת פִּינּוּן דְּאִין לָהּ צוּרַת אֲנוּנָא וּפִיצוֹל ג"כ לֹא הוּי דְּגִימָא בִי' סוֹפּוֹ לְהַתְּפָרַק לְכָךְ כְּשֶׁרָה וּמִגְּבִשׁוּשִׁית יֵשׁ סִיּוּעַ

להש"כ בס"ק ל"ז ה"ל דהא למקרה"ם צ"ל דהא דמכשיר הרב בגבשושית היינו במקום דמכשירין יתרת מקמא ולא חיישי' לסופו להתפרק ובסמוך דכתב בפיוול מקמא דטרופה הוא במקומות דאוסרין יתרת מקמא ולצדדין קתני ודונק אבל להש"כ א"ש דכל הג"ה ה"ל בכל המקומות איירי ודו"ק ונחזור לענינינו דה"ט בגבשושית דכשרה דלא הוי פיוול א"כ בנד"ד דהוי פיוול קשה למה כשרה ואין לומר דהמחבר לא סבר פרמ"א בהג"ה בפיוול דסופו להתפרק ובאמת להמחבר אין צ"ל הטעם בפיוול בגומא משום דיש לה מקום לנוח ז"א דהא הרי"ו פתב לתרני' להא דהמחבר ולהא דרמ"א בהג"ה ודו"ק ושניהם לקוחים מדברי מהרי"ו וכן היש"ש וד"מ וכל האחרונים פתבו להך תרנויהו וא"כ נדאי צ"ל דאף דבאין לה גומא איירי כמ"ש מ"מ באונא עליונה אין סופו להתפרק וצריף להבין טעמו של דבר ולכאורה הנה עולה על דעתי לומר משום דהוא במיצר הנה דונק הנה מעמידו שלא יתפרק אבל לא נהירא לי דאדברא פיו דהנה דונק את האונא ומפצלו א"כ ש"מ דדונק את בשר האונא לאחוריו א"כ מכ"ש דמתפרק הפיוול ואח"ז מצאתי בספר חגורת שמואל על לבוש עטרת זהב סי' ה"ל ס"ק מ"ג דכתב על דין ה"ל דאם נמצא על אונא עליונה אפילו כטרפה דאסא כשרה פתב ונ"ל כשרה פיון שדרכה בכף וליכא למיחש לסופה להתפרק בזה פיון דהוא במיצר הנה הוי פיוול זה בגומא בגבה עכ"ל ולי צ"ע מהטעם שפתבתי אם לא דנימא דאף חוץ לדונק דהיינו למטה במקום שאין שם דונק מ"מ פיון דכל האונא במיצר הנה יש לה מקום לנוח כמו בגומא פן צ"ל וא"כ אף אם הנה דונק את בשר האונא לאחוריו ומפצלו מ"מ הפיוול מוכח שם בגומא ולא יתפרק והא דבנפצל למטה מחציו טריפה היינו משום דשם לא נפצל דאין שם דונק רק יתרת הוי וטרופה מטעם דכל יתר פנטול דמי אף דאין סופה להתפרק כמ"ש הש"כ בס"ק ל"ט בשם הד"מ בנמצא יתרת נגד חריץ הנורדא ע"ש פנ"ל ברור: וא"כ לפי מה שפירנו יש לנו פירוש אחר בדברי מהרי"ו ממה שפירשו מהר"ש"ל וט"ז דכתב הרי"ו דוקא שנמצא יתרת מחציו ולמעלה כו' וי"א שאם נמצא יתרת מן החריץ שיש באונא עליונה לצד עקרו אז הוא טריפה ואינו פשר אלא פשנמצא יתרת מן החריץ ולצד ראשו עכ"ל ופירש היש"ש ונ"ל ונראה דהאי יש מפרשים הוא דיעה הראשונה אלא שהוסיף שאפילו לצד ראשו אין להכשיר רק מן החריץ ולמעלה לצד הקנה ולא למטה מן החריץ לצד הריאה עכ"ל וכן פירש הט"ז ג"כ וקשה דלפי פירושם.

הכי הוי לי' למימר שאם נמצא יתרת מן החריץ ולמעלה לצד הריאה טריפה ואינו פשר אלא מן החריץ ולמעלה לצד הקנה ומאי ענין ראשו ועקרו לכאן לכך נ"ל דהכי פירושו שאם נמצא יתרת מן החריץ כו' שהחריץ באמצע וא"כ אם היתרת מן החריץ לצד עקרו דהיינו שהיתרת למעלה מן החריץ פולו תחילתו וסופו רק דהולף כלפי עקרו דהיינו ראשה של היתרת כלפי עקרו של האונא טריפה שפיון שדונק הנה דונקתו לאחוריו ובאניה מקום שיונח מונח פחת דונק הנה ודונקתו לאחוריו וסופו להתפרק אבל אם היתרת מן החריץ כו' פירוש ג"כ פולו למעלה מן החריץ ולצד ראשו דהיינו שראש היתרת הולף כלפי ראשו של אונא אז פשר שאם דונק הנה דונקתו לאחוריו נשאר מונח בגומא ולא פחת דונק הנה ואין סופה להתפרק ונתתי מילי אשמועינין הי"א דא דהחריץ מגביל ונ"מ טובא לפי שהולף באלכסון כמו שפירש מהר"ם בבדיקות דברי הי"א אילו במהרי"ו ונהביאו התבו"ש ועוד אשמועינין דין ה"ל שפתבתי דליכא למימר

דהי"א לא אָמרו רק הָא לחודי' דְהַחְרִיץ מַגְבִּיל כְּמוֹ שְׁפִירָשׁ מֵהֶר"ץ דְלִפִּי פִירוּשׁוֹ הָיוּ למהרי"ו לְכַתּוֹב בְּקִיצוֹר וי"א דְלִמְעַלָּה מֵהַחְרִיץ טְרִיפָה וּלְמַטָּה מֵהַחְרִיץ כְּשֶׁר א"ו כַּמ"ש דִּתְרַתִּי מִיְלֵי קָא אָמְרִי וּמִסְתַּבֵּר הוּא וּמִן כְּרַח הוּא בְּפִירוּשׁ מֵהֶר"ו פִּנ"ל בְּרוּר וּבְסֶפֶר פְּרִי מִגְדִּים ס' ל"ה בְּשִׁפְתֵי דַעַת ס"ק כ"ח פֶּתַב עַל הַש"ע שְׁפַתְב מְחַצְיוֹ וּלְמַעַלָּה כְּשֶׁר מִפְּנֵי שְׁדַרְכָּה לְפַצֵּל כְּתַב וַז"ל מִפְּנֵי שְׁדַרְכָּה לְפַצֵּל מִפְּנֵי דְחֻסַּק הַחֲזָה ש"כ וְהַלְפָּה לָאו יִתְרַת הוּא אֱלָא בְּתוּלְדָה וְלֹא יִתְחַפֵּה בְּצַלְעוֹת מִשָּׂא"כ יִתְרַת ע"ג שְׁלֹא פְּאוּרְחִי טְרִיפָה עַכ"ל וְשׁוֹתִי לָא יְדַעְנָא דְאַדְרַבָּא כִּינּוּ דְהָיוּ בְּתוּלְדָה הָיוּ יִתְרַת דְּהָא יִתְרַת הַתּוּלְדָה הוּא כַּמ"ש הַש"כ בְּסִי' פ"א ס"ק ה' רַק דְאַנּוּ אָמְרִינּוּ בִּיתְרַת דְּאַנּוּא עֲלִיוֹנָה מְחַצְיוֹ וּלְמַעַלָּה דְלָאו בְּתוּלְדָה הוּא רַק דְנִתְפַצֵּל מִגּוּף הַרִיָּאָה מִחֻמַּת דְּחֻסַּק הַחֲזָה וְאִם כִּינּוּתוֹ כֶּה דְנִתְפַצֵּל תִּיְכַרְף בְּשַׁעַת תּוּלְדָתוֹ מִחֻמַּת דְּחֻסַּק הַחֲזָה וְיִתְרַת לָא הָיוּ כִּינּוּ דַמ"מ לָא נִבְרָא כֶּה וְאוּנָה בְּרִיָּאָה בַּפ"ע רַק פִּיצוּל הוּא מִגּוּף הַרִיָּאָה אֶף דַּמ"מ כִּינּוּ דְמִן הַתּוּלְדָה נִפְצַל הָיוּ חֻזַּק בִּיתְרַת וְאִין סוּפּוֹ לְהַתְפַּרֵּק כְּשָׂאָר פִּיצוּל כַּנ"ל בְּרוּר כִּינּוּתוֹ: מ"מ לָא נִהִירָא חֻזָּא דְמָנָא יְדַעִינּוּ דְנִפְצַל מִן הַתּוּלְדָה הֲלֹא יֵשׁ בְּהַמּוֹת שְׂאִינָם נִפְצְלִין כָּלֵל שָׁם וְעוֹד כִּינּוּ דַמ"מ אֵינָה בְּרִיָּאָה בַּפ"ע כַּמ"ש רַק פִּיצוּל מִגּוּף הָאָנּוּא מֵה לִי מְתִי נִתְפַצֵּל מ"מ כִּינּוּ דְנִתְפַצֵּל מִגּוּף הָאָנּוּא אֵינּוּ חֻזַּק וְכִן מִשְׁמַע בַּש"כ ס"ק ל"ז דְלָא פֶּתַב הַטַּעַם דִּיתְרַת חֻזַּק מִשּׁוּם דְּהוּא מִן הַתּוּלְדָה רַק מִשּׁוּם דְלָא נִתְפַצֵּל מִגּוּף הַרִיָּאָה וְכִן מִסְתַּבֵּר דְלָא כְּפָרִי מִגְדִּים וְיִהְיֶה הַטַּעַם אִיף שְׂיִהְיֵי מ"ע מִן כְּרַח דְבָאִין גְּנוּמָא תַּחְתָּיו אֵיירִי וְאִין לֹאמֵר דְבַגְנוּמָא ** (מִן מְחַסָּה דְשָׁם בְּהַד לִישְׁנָא הֵינּוּ דָאִין אָנוּ יוֹדְעִין בּוֹ שְׁהוּא מִן מְחַסָּה דְהַד לִישְׁנָא סוּבֵר רַב מְצוּיִן אֲצֵל שְׁחִיטָה מִן מְחַסִּין הֵן וְאִם כִּן כָּאֵן דְאַנּוּ מְפִירִים אוֹתוֹ לְמִן מְחַסָּה אִם אָמַר בְּרִי לִי נִימָא אֵילוֹ שְׁהָא אוֹ דֵרַס לָא הִי' מְאַכִּיל לָנוּ וְיֵשׁ לִישְׁב דְּהָא דְאָמַר בַּגְמ' לַעֲלוּפִי לָא חֵיִישִׁינּוּ וּפְלִיג אַרְבִּינָא הֵינּוּ מֵהָא טַעְמָא דְכִינּוּ דְמִן מְחַסָּה אֵילוֹ שְׁהָא אוֹ דֵרַס לָא הִי' מְאַכִּיל לָנוּ וְלֹא מִטַּעַם דְרַב מִן מְחַסִּין הֵם וְכִן מִשְׁמַע קֶצֶת לְשׁוֹן הַגְּמָרָא דְלָא אָמַר רַב מְצוּיִן וּמִן מְחַסִּין כְּמוֹ דְאָמַר בְּאִידָהּ לִישְׁנָא רַב מְצוּיִן מִן מְחַסִּין הֵן רַק דְאָמַר לָא חֵיִישִׁינּוּ וְהֵינּוּ מֵהָא טַעְמָא וּמִיָּהוּ לַפ"ז צ"ע דַּמְנ"ל זֹאת דְכַתַּב הַמְחַבֵּר שָׁם סְעִיף א' רַב מְצוּיִן אֲצֵל שְׁחִיטָה מִן מְחַסִּין הֵם.

וְיֵשׁ לִישְׁב וְאִין נִפְקוּתָא לְדִינָא מִיָּהוּ אֶף דְדִינּוֹ שֶׁל הַרְמ"א אָמַת כְּמִן כַּמ"ש מ"מ קוֹשְׁיָתִי בְּמִקּוּמוֹ עוֹמֵד עַל הַגְּמָרָא וְצַע"ג:)* תַּחְתָּיו אֵיירִי רַק דְבָאָנּוּא עֲלִיוֹנָה לָא מְהַנִּי גְנוּמָא מִפְּנֵי דְחֻסַּק הַחֲזָה א"כ אֵיפְכָא הָיוּ לִי' לְמִימֵר דְבְּמִקּוּם שְׂיֵשׁ דְּחֻסַּק הַחֲזָה טְרִיפָה וּבְמִקּוּם שְׂאִין דְּחֻסַּק הַחֲזָה כְּשֶׁר א"ו כַּמ"ש דְבָאִין גְּנוּמָא אֵיירִי אֲבָל בְּיֵשׁ גְּנוּמָא וְדָאִי דְלָא גִרַע מִשְׂאָר הַרִיָּאָה כַּנ"ל בְּרוּר וְכִן כְּשָׂאִין לָה צוּרַת אָנּוּא הָיוּ כְּמוֹ גְבַשׁוּשִׁית וְדָאִי דְכְּשָׂרָה גַם כָּאֵן בְּלִמְטָה מְחַצְיוֹ רַק אִם הוּא בִּיתְרַת כְּשֶׁר בְּלִמְעַלָּה מְחַצְיוֹ דוּקָא כַּנ"ל אֶף דְרִאִיתִי בַּד"מ שְׁפַתְב בְּשָׁם בְּדִיקוֹת יִשְׁנִים דָּאִין לְהַכְשִׁיר בְּאָנּוּא עֲלִיוֹנָה פִּיצוּל שְׁגוּמָא תַּחְתָּיו דְזוֹ הַגְּנוּמָא לָאו מִשּׁוּם פִּיצוּל אֱלָא גְנוּמָא בַּפ"ע כו' שָׁם וְהַקְנָה קִשָּׁה וְנוֹפֵל לְתוּף הַגְּנוּמָא וְסוּפּוֹ לְהַתְפַּרֵּק אֶף דְמִסִּיק שָׁם וְדַעַת מֵהֶר"ו וּב"י מִשְׁמַע דָּאִין לְחַנּוּקָא בְּזוֹ שְׁפַתְבוֹ סְתָמָא לְהַכְשִׁיר פִּי' שְׁפַתְבוֹ בְּסְתָמָא דְפִיצוּל בְּגוּמָא כְּשֶׁר דָּאֶף דְהַמְחַבֵּר לָא כְּתַב בַּש"ע דִּין דְפִיצוּל בְּגוּמָא מ"מ הָא פֶּתַבּוּ בְּסֶפֶרוֹ ב"י וְכִן הַרְמ"א כָּאֵן בַּהַג"ה סְתָם וְכַתַּב דְפִיצוּל בְּגוּמָא כְּשֶׁר וְלֹא חוּלַק כָּלֵל וְגַם לָא חֵלַק כָּלֵל עַל הַש"ע בְּאָנּוּא עֲלִיוֹנָה דְהָא לִפִּי דַעַת הַבְּדִיקוֹת יִשְׁנִים הַנ"ל שְׁהִיבָא בַּד"מ וְדָאִי דָּאֶף מְחַצְיוֹ וּלְמַעַלָּה טְרִיפָה דְנִהִי דְהָיוּ כְּמוֹ פִּיצוּל בְּגוּמָא מ"מ הָא פִּיצוּל בְּגוּמָא בְּאָנּוּא עֲלִיוֹנָה טְרִיפָה א"ו דְלָא סָבַר כְּהַבְּדִיקוֹת יִשְׁנִים הַנ"ל וּפִיצוּל

בגומא באונא עליונה פֿשר פֿינן דגם בד"מ מסיק להכשיר ובהגהות לא הביא פֿלל הך דמטריף ונשום אַחד מהאחרונים לא הביאו פֿנ"ל ברור: סימן כו בריאה שהי' סירכה יוצאה מקצת מתוך צמקה מקצתה והנה מחמת הסירכה הי' פֿשר פי עברה ע"י מיעוץ ומשמוש רק שהפ"מ כתב בסימן ל"ו יש לעיין בזה די"ל דהוי תרתי לריעות' פֿינן שב"ח סובר דאף בצמקה מקצתה צריף בדיקה וא"כ לדין שאין אנו בקיאים טריפה אף שהוא נגד הגמרא מ"מ הוי ריעות' עכ"ד: והנה ראיתי דבאמת בגמרא משמע דלא כב"ח דבצמקה הריאה נדאי משמע פֿולה וכן מבואר להדיא בהרי"ף וקרא"ש וטור והש"ע והש"כ והט"ז ומהרש"ל ותבו"ש וכל האחרונים והב"ח הוא יחידי בדבר ומקרב"ם ומהג"א אין ראיה פֿלל וכלל פֿמבואר בש"ף הארוך וע"ש בשם חתן מהר"ם ר' מענדיל ועיין בתבו"ש ובכו"פ אף לרונקא דמילתא אביא סמך גדול לכל הקדמונים והאחרונים הנ"ל ודלא כהב"ח דדעת לנבון נקל דמדסמכו להכשיר על האי בדיקה בצמקה ש"מ דבריא היא דאם הדר בריא בפשוטי נדאי גם בחי' היתה הדרא בריא וידעת הפכים בשנה דמינה דאם אמרינו לא הדרא ברי' מחיים גם בפשוטי לא תהדר ברי' דאי יכול להדר בפשוטי מה דלא הדר בחי' א"כ אין זה בדיקה פֿלל א"כ לפי זה הא דאמר רבא חוליו דף מ"ו ע"ב יבשה מקצתה טריפה ומפרש פֿדי שתפרוף בצפרון ומקשה מאןזו בכור דהוי יבשה לרבנן בכדי שתינקב כו' ומשני התם שלט ביה זיקא הכא לא שלט ביה זיקא והדרא ברי' וחי' אכל בנפרף בצפרון לא הדרא ברי' וא"כ נדאי דגם בפשוטי לא תהדר ברי' א"כ אין חידוש דין פֿלל בדברי רבא לדעת הפ"ח דהא אפי' בלא יבשה כ"כ מ"מ פֿעי בדיקה פֿמו צמקה וא"כ אי לא תהדר טריפה וזה נדאי לא תהדר פֿמו שהעיד רבא דלא הדרא ברי' א"כ אין פֿאן חידוש דין פֿלל דנדאי הוי טריפה וא"כ לא אשמועינו רק שהקל מעלינו טרדת הבדיקה ובאמת משמע דקמ"ל חידוש הדין דלא כהב"ח וא"כ בלא יבשה כ"כ א"כ בדיקה פֿלל והוי חידוש הדין פֿנ"ל וראיה ברורה לסברא זו דהא קשה על הרא"ם ז"ל שפכת לדחות ראיות הרב"ד בחזו"מ דלא פֿסיל עד שיתפשט בכולו מדנקט ביבשה מקצתה ש"מ דבאידיך עד שיתפשט בכולו וכתב הוא ז"ל דלכך נקט שייבשה מקצתה דאלו בכול' אף בלא יבשה עד שגפרוף בצפרון הלא פֿסול משום צמוק עכ"ד ותי' דרבא דניק לומר מקצתה פֿדי שלא יפול קוש' בדבריו הלא בל"ז פֿסול משום צמוק לכן נקט מקצתה דאין צימוק במקצתה וקשה על זה קוש'א מה בכך דפסול משום צימוק הלא מהני בדיקה ורבא אמר ביבשה דטריפה נדאי ולא מהני בדיקה א"ו דכוננת הרא"ש ז"ל כמ"ש דאם צריף בדיקה גם באינה נפרף בצפרון א"כ ממילא יהי' טריפה בנפרף בצפרון לפי מה שידוע לרבא דלא הדרא ברי' וא"כ אין פֿאן חידוש הדין בדברי רבא לכה נקט מקצתה ודו"ק היטיב: סי כז בריאה שהי' בה סרפוטא עוברות ע"י מיעוץ ומשמוש ונפחהו לבונקה ולפי דברי הבודק בחונק נפחהו ולא בצבצה אח"כ נמצא בה נקב במקום אחר ורצה הבודק לומר דתליגין דהנקב נעשה מחמת הנפיחה בחונק ובזה לא שייף הממ"נ של הש"כ בשם אביו בסי' ל"ו ס"ק ה' דהא פֿל מה שהנפיחה יותר טובה יותר הבדיקה עכ"ד ואני אומר דהדין של נקרע בפשת נפיחה שהתירו הפוסל אינו רק שראו שנקרע מחמת הנפיחה דאז מכשירין אם הי' נפיחה חזקה ואין אומרים דהי' הקרום מחמת מכה או סופה לסתור דלא מחזיקינין רעותא רק אמרינו אולי לא היתה נפיחה בחי' כ"כ דנשחטה הותרה אבל פֿשנמצא נקב ולא ידעינין אם הנה קודם

מה"ת נימא דניתי ביהנפיקה פינו דאינו ידוע איך היתה נפיקה בחי' כמ"ש הט"ז בקי' ל"ו ס"ק ג' א"כ באינו ידוע אם העביר הטבח ידו בכת דכתב הט"ז שם בס"ק ו' דאין מקילין לתלות דהעביר הטבח ידו בכת דהוי ס"ס לחומרא אולי בחי' היתה נפיקה ג"כ כמו שפנחווהו או יותר ואת"ל דלא היתה נפיקה כ"כ מ"מ דילמא לא נעשה הנקב הנ"ל מחמת הנפיקה ממש פועל ס"ס שפכתב הט"ז שם אולי לא העביר הטבח ידו בכת ואת"ל העביר אימר לא נקב וה"נ ממש דנגמרתו דמחמת נשחטה הותרה לא מקילינן רק בחד ספק אבל לא בס"ס לחומרא ועיין בתבו"ש סי' ל"ו ס"ק י"ב דהקשה על זה הדין דנקרע מחמת הנפיקה מהא דסי' ל"ז בש"ע סי' ד' בהגה ונהנה לפי תירוץ הראשון שפכתב שיש בהמות שהם נפוחות מאוד ויש שאין נפוחות ובכל חדא אולינן לקולא עיי"ש א"כ ודאי ברור הדין כמ"ש דע"כ לא מפשרינן רק אם שראינו שנקרע מחמת הנפיקה אבל לא דנתלי ביה מה"ט שפכתבתי ונהנה גם לתירוץ השני שפכתב שם דאמרינן דבהמות בסייהן נפוחין יותר ויותר רק דאמרינן דהסיות מחזיקן משא"כ אחר מיתה וזה תורף תירוץ אף שאין זה לשונו ועפ"ז דחה הממ"נ שפכתב הש"כ עיין שם והא דלא מכשרינן בנפיקה פדרף הבהמות משום דיוצא מדרף רוב הבהמות לפנינו עיין שם הנה גם לפי תירוץ זה דאין הנפיקה חזקה דומה להעביר הטבח ידו בכת דניתי בי' דהא כתב שם דאם הי' במקום הרעות' אף דממ"נ אין פאן מ"מ טריפה דאמרינן דהחולי גרם והי' סופה לחזור ואנו בדין העביר ידו בכת כתב שם בס"ל ל"ו בשמ"ח סעי' י"א אם נמצא הנקב בפועל או בשאר רעות' שא"צ בדיקה אילו לא הי' בכאן נקב פשר ולא אמרינן דהוי תרתי לרעותא דהנקב אינו רעות' פלל דתלינן דאחר שחיטה כעשה בהעברת הטבח ידו בכת וכדומה רק אם הרעות' צריף בדיקה טריפה מחמת דא"א למבדקי' עכ"ד וא"כ אם הנפיקה' חזקה הוי כמו העביר הטבח ידו בכת למה הטריף כשהוא במקום רעותא נימא דהנקב אינו רעותא פלל דתלינן דנעשה לאחר שחיטה מחמת הנפיקה החזקה וא"כ אין פאן רק רעותא ראשונה וכבר נבדקה א"ו דזה אינו דומה להעביר הטבח ידו בכת וכדומה רק בכאן אף אם מקילין בנקרע מחמת הנפיקה משום דנשחטה הותרה מ"מ רעותא הוי לכף מטריפינן היכא דהוי במקום רעות' משום תרתי לרעותא דזה מעיד על הנקב שפא מחמת חולי וז"ב וכיון שהוכחנו דזה אינו דומה לדברים דאמרינן דתלינן נקב בהן א"כ אין ללמוד משם לכאן לתלות בהנפיקה אם לא ראינו שנקרע מחמת הנפיקה וזה ברור בס"ד: שאלה כח נשאלתי מק"ק טעראל היות שנשחטה בהמה אחת ונבדקה הריאה והי' בה סירכא ועברה ע"י מיעוץ ומשמוש מעל הריאה והלכה עד חתף א' שהי' בריאה על ידי הטבח ושם נפסקה וסתם השוחט אותו החתף היטב פי' וניפח לשאר הריאה ובדקה פדינו ולא בצבצה מה דינו של אותה הבהמה והשבתי דאם חתף הנ"ל הוא ודאי שנעשה פי' הטבח ואין בה שום ספק אז יש להקל דאף שאותו המקום שהחתף שם הי' ג"כ צריף בדיקה פינו שפסקה הסירכ' שם ואותו מקום אין יכולין לבדקה מפני החתף מ"מ יש להקל דהבדיקה היא רק לחומרא דהרי סירכ' לית לה בדיקה מדינא דגמ' רק דעיקר ההיתר משום דעברה ע"י מיעוץ מחזיקין לריר בעלמ' רק הבדיקה היא לחומרא דשמא יראה בצבוצ' ויהי' מוכיח סופו על תחילתו דלא הי' המיעוץ ומשמוש פדין אבל פינו שאין יכולין לבדוק מכשירין מחמת המיעוץ ומשמוש לחוד אף שהתב"ש החמיר בזה עיין בשמ"ח סי' ל"ו סעי' י"א ובתבו"ש שם ס"ק כ"ב מ"מ פל' יסודו הוא מדברי הב"ח עיי"ש

ובאמת מדברי הפ"ח אין ראיה דהב"ח לא קאמר רק דלא תלינו ביד הטבח אבל היכא דידוע דהיה מיד הטבח או שניכר ודאי דהיה מיד הטבח לית לן ביה במה שאין יכולין לבדוק דהבדיקה היא רק לחומרא וכבר הרגיש בזה הפ"מ בס"ל ל"ו במשפחות זקב ס"ק זיין עיי"ש ואף שאין להקל כ"ם נגד התבוא"ש מ"מ המיקל במקום הפסד או מניעת שמחת יו"ט לא הפסיד ויש לו על מה לסמוך אבל פשטין ידוע בנדאי שהוא מיד הטבח רק דתלינו ביד הטבח בנד"ד ודאי לא תלינו ביד הטבח כמ"ש הפ"ח והספימו עמו האחרונים והבהמה טריפה: ועוד צריף לדעת דזה שפתי דאם היא נדאי מיד הטבח דכשר היינו דוק באם אולא ע"י מיעוץ ומשמוש דהיינו שנספס באמצע רק ע"י גלגול בין האצבעות דאז נתברר שהיא ריר דסירכה אינה נתמעה ונפסקת ע"י גלגול מן האצבעות ואדרבא היא מתחזקת וכיון שהיא נתמעה ודאי היא ריר והבדיקה היא רק לחומרא רק אח"כ ממעפין וקולפין כדי שלא יעפב הבדיקה אבל אם לא היה רק המיעוץ שנוהגין רוב שוחטי ומנינו שאינה נפסקה ונמחה כלל רק שמגלגלין וקולפין ומגביהין מעל הריאה ואם הלכה מפל וכל מעל הריאה מחזיקין זה למיעוץ ומשמוש ואם אינה מבצבץ מכשירין הגם שמיעוץ ומשמוש זה לא ישר בעיני ואין זה המיעוץ ומשמוש שזכר זקני הרמ"א ז"ל וידעתי העושין פן מאכילין טריפות בישראל בעוה"ר מ"מ אף הנוהגין במיעוץ ומשמוש זה מ"מ בנד"ד מוכרחין להודות דהבהמה טריפה דהרי כל סברתן וטעמן היא דכיון שהלכה על כל הריאה ואינה מושרשת במקום אחד נדאי לאו סירכא היא רק ריר או כיון דהלכה מפל וכל ש"מ דהיא כמו קרום דבני רייניס שהביא הט"ז ובאמת דבר זה אינו מקובל מהפוסקים רק בדי מלב הבודקים ושקר נספם מי' אף אם יהיו להו טעותיהו מ"מ בנד"ד ודאי טריפה דהרי לא נתברר דהלכה בולה מעל הריאה ושמה מושרשת היא להלן והא דנפסקה משום דנחתכה עם החתך ח"כ לא הוי מיעוץ ומשמוש כלל פאן ובנדאי הבהמה טריפה וזה ברור כשמש סיומא דמילתא באם שאין ידוע בנדאי שהחתך נעשה ביד הטבח רק דתולין בהטבח אז בנד"ד נדאי טריפה ואם ידוע נדאי שהיא מיד הטבח אם נעשה רק מיעוץ ומשמוש של הגבה באצבע וקולפין א"כ ג"כ נדאי טריפה רק אם ידוע נדאי שנעשה החתך מיד הטבח והסירכא עברה ע"י מיעוץ ומשמוש שנספס ונמחת באצבע ע"י גלגול בין אצבעות אז המורה להקל משום מניעת שמחת יו"ט יש לו על מה לסמוך פנ"ל ברור ונכון מאוד בס"ד: שאלה כט ע"ד השאלה באשר שמצוי מאוד בשיפולי האנמה יש כעין כף או כפופה או פשוטה ולפעמים הוא קטנה עד שאין באפשרי להכניס בו אצבע גודל ויש בתוכו פמין קרום המהדק שני הקצוות ולפעמים הוא בחלון ולפעמים הוא בלא חלון והכה קצת בודקים מחלקין דביש חלון מטריפין לגמרי דלא אהני לי' מיעוץ ומשמוש ושמעתי אומרים הטעם שבאין בו חלון רק קרום שקורין טולא ולא סירכא וב"ש בו חלון הוא ואין קצ' לדברי הרום דזה הכל ורעיון רוט פמבואר בהגה"ת רמ"א סי' ל"ט סעיף ד' ע"ש ונראה לכאורה להטריף בכל ענין.

אף בהיותיפאן פה ק"ק קאלבסוב והייתי משוכתי שבת אצל הרב הקדוש האלקי הגאון החסיד האמיתי אבד"ק הנ"ל נ"י הש"י יאריף ימיו ושנותיו (הוא הצדיק מוה' אברהם יהושיע העשיל אבד"ק אפטא בעה"מ ס' אוהב ישראל עה"ת) פא לפני השו"ב שלו מומחה ואמן גדול בכל עניני שו"ב וי"ש והציע לפניו דבריו באשר שנתנדע לו בבירור גמור ברוב עסקו והרגלו בבדיקות זה לו יותר מעשרים שנה ועושה מלאכת ד' באמונה

ולא ברמי' ח"ו ונותן פל לבו וכל חושיו וכל פחותיו ועשתונותיו ומחשבותיו להשגית
היטב הדק בהשגחה פרטיות על פל פרטי פרטיות בענין בדיקה נתונדע לו שגה אינו
סרְכָא שגה התחלת הרפואה של מילוי החסרון ולא נגמר עדיין והראה מופת חותם
שכמה מקומות שהי' לפנינו בלא חסרון והיא הפיר בבקיאותו שגם זה הי' בו חסרון
כנ"ל רק שנתרפא לגמרי ע"י הקרום וקרע לפנינו הקרום והי' בו פעין כף פפופה גדול
או פשוטה מאוד ואמר שגה פעין זה רק שגה לא פגמר עדיין רפואתו וזה פבר נגמר
וא"כ אם זה שלא נתרפא החסרון עדיין פעין כף פפופה וגדול שיוכל להכניס בו אצבעו
אגודל באופן שטרופה מצד החסרון לבדו עפ"י מנהגינו ודאי אין לנו להקל מחמת הקרום
הנ"ל ולומר שפבר התחיל להתרפאות ובנדאי הי' עתיד להתרפאות דכיון שפבר לא
נתרפא לפנינו מי ירום ראש נגד מנהגינו דמחזיקינו הנ"ל לטרפה אבל כשהחסרון כף
פשוטה או שהוא מעט הפמות עד שאין יכול להכניס בו אצבע אגודל באופן שכשר מצד
החסרון רק דאתינא עליו להטריף מפת הסרְכָא דהוי כסרְכָא מתוך החסרון או כסרְכָא
קצרה לזה אמר דאין חכם כמו בעל הנסיון שידוע לו בבירור שאין זה סרְכָא פלל ואין
שום ריעותא פלל רק אדרבא התחלת הרפואה והמילוי דהרי זה הטעם שאנו מכשירן
כף פשוטה היא משום שבנדאי עתיד להתרפא פמבואר בט"ז סי' ל"ו ס"ק י"ג ובבדיקות
הר"ץ עיי"ש ועיי"ן בפ"מ במשפצות סי' הנ"ל ס"ק י"ג ולמה גרע פאן שאנו רואין התחלת
הרפואה בחוש ומכ"ש באינו יכול להכניס אצבע אגודל דלא נחשב באצבע לחסרון
ובנדאי עתיד להתרפאות ומה איפכת במה שפבר פראה לפנינו התחלת הרפואה ואמר
שמחמת בקיאותו אין לו שום נידנד ספק בזה וידוע לו בבירור גמור שגה הוא הקרום
רק של התחלת המילוי והוסיף עוד לומר דאם לא נכשיר כזה תרבה הטריפות מאוד
מאוד ועד שממש לא ימצא בהמה פשרה כי אם ישגית היטב הדק פל ריאה ממש ימצא
ברובו ככולן והתורה חסה וע"י מו"מ ג"כ בנדאי לא תנתק בלא פח כי האמת הוא קרום
הריאה והנה נצטוויתי מפי כבוד הרב הקדוש הנ"ל להטות אונן לדבריו ולעיי"ן בזה והנה
מצות הרב הקדוש הנ"ל עלי חובה ומצוה לשמוע דברי חכמים ואת פקודתו שפרה ריחי
נאען ואומר את אשר הורוני מן השמים הנה באמת נראה לפנינו כי האמת כדברי השו"ב
הנ"ל אף אמרתי ראה זה דבר חדש הוא ואין לסמוך על זה אדרוש עוד צדדים להקל
עפ"י העיון בש"ס ופוסקים והנה לכאורה הלא הוא סרְכָא ממקום למקום באותו אומה
עצמה וכשר בלא מו"מ וכסרְכָא קצרה שבשר הריאה מקמיט תחתיה אין לדונו דהרי
הש"ף כ' בסי' ל"ט ס"ק כ"ח הטעם משום דסופו להתפרק ולפי"ז ראוי להכשיר
פשוותינן הסרְכָא והקמט כשאר כמו שביאר הפ"מ בשפ"ד סי' ל"ט ס"ק כ"ח עיי"ש
ונ"ל ברור דאף לפי הטעם הד"מ כף הוא דכיון דנתברר דאין הסרְכָא מקמיט א"כ הוי
רק כשאר קמט כן הוא ברור לדעתי דלא כהת"בש ואין צריף לזה שפבר דחה הש"ף
הטעם של הד"מ ובאמת הטעם של הד"מ הוא תמוה מאד ובנדאי טעם הש"ף עיקר אף
מטעם תרתי לריעותא מטריפין שם השמ"ח והפ"מ כסרְכָא מתוך הקמט ע"ש ונדבר בזה
אי"ה בסמוך ועוד טעם פתב התבו"ש סי' ל"ט ס"ק י"ב דשמא בחי' הנה מתפשט הקמט
דדרף הבעל חי לשוב לקדמותו מעט מעט מחמת טבעה וכח שבה והאריף בזה ע"ש הנה
לדעתי בנד"ד אין בזה בית מיחוש לטעם הנ"ל הרי עכ"פ נתברר כיון ששאר מקומות
אחר שנקרע הסרְכָא דלא נקמט מחמת הסרְכָא רק דנימא דאף אם הוא קמט בעצם מ"מ

הטבע בע"ח לשוב לקדמותו והי' מתפרק הסרְכָא וכן מְבֹאֵר לְהִדְיָא לְהַמְעִינָן בתב"ש
שֵׁם דְּכָף פְּנוּנְתוֹ אִם פֶּן אַף אִם פְּאָמֵר בְּזֵה דְּוֹקָא בְּאִם יֵשׁ קִמְט תַּחְתִּי דְּהִינּוּ שְׁנַתְּפִנּוּן
כְּמִבְּוֹאֵר בְּבִדְיָקוֹת הַר"ץ ע"ש בְּפִירוּשׁ מֵהוּת הַקִּמְט עֵינָן עָלָיו מִסְתַּבֵּר שְׁפִיר לֹמֵר דְּטַבֵּע
הַבַּע"ח לְשׁוּב לְקַדְמוּתוֹ וְלִהְתַּפְּשֵׁט מִפְּיוּצוֹ מִשָּׂא"כ פְּשָׁאִין פְּאָן פְּיוּוֹץ רַק גּוּמ' חֲלָקָה כִּי
כֵן דְּרָף אֵלּוּ הַנְּמָצָאִים פֶּנ"ל א"כ לֹא הָיָה הַקִּמְט רַק חֲסָרוֹן א"כ הַשְּׁבָה לְקַדְמוּתוֹ הִיא
מִיְלּוּי הַחֲסָרוֹן וְלֹא לְהַתַּפְּשֵׁט א"כ אִין סוּפָה לְהַתַּפְּשֵׁט וּמִמִּילָא דְּאִין סוּפָה לְהַתַּפְּרָק
וּמכ"ש לְפִי דְּבָרֵי הַבּוּדָק הַנְּ"ל שְׁנֵה הַתַּחֲלַת שֶׁל הַמִּיְלּוּי וְאִדְרָבָה מְזַה יֵשׁ סְמוּכִין לְדְּכָרוּ
דְּכִינּוּן דְּאִמְרִינּוּ דְּטַבֵּע בַּע"ח לְשׁוּב לְקַדְמוּתוֹ מִבְּט מְעַט א"כ הֲלֵא קִי"ל דְּתוּלִין בְּמִצּוּי
וְרֵאוּי לֹמֵר דְּהַתַּחֲלִיל לְשׁוּב לְקַדְמוּתוֹ מְעַט מְעַט פֶּנ"ל וְלֹא נִשְׂאָר לָנוּ רַק הַטַּעַם דְּתַרְתִּי
לְרִיעוּתָא וְאִף שְׁפָבֵר כְּתַבְתִּי דְּבַנְד"ד לֹא הָיָה קִמְט מ"מ אִף סְרְכָא מִתּוֹף גְּנָמָא וְחֲסָרוֹן הָיָה
תַּרְתִּי לְרִיעוּתָא וְאִף אִם תִּיא כְּכָף פְּשׁוּטָה אוֹ שְׂאִין יְכוּל לְהַכְנִיס בּוֹ אֲצַבַּע אֲגוּדְל הַמְּבֹאֵר
בְּשִׁמְלָה חֲדָשָׁה סִי ל"ט סְעִי מ"ו וּבְסִי ל"ז סְעִי ה' וּבַתב"ש שֵׁם ס"ק ח'.

וְהִנֵּה הַמְּבֹאֵר בַּתב"ש שֵׁם דְּהוּצִיא זֶה מֵהַד"מ עֵינָן יְרָאָה הַמְּעִינָן דְּאִין רֵאִי
מֵהַד"מ כְּלָל חֲדָא דִּי"ל דְּקִמְט שְׂאִי כַּמ"ש וְעִינָן בְּשִׁמְלָה חֲדָשָׁה סִי ל"ז סְעִי ט"ו וְאִף
שְׁפַתְב הַד"מ בְּמִקּוֹם שְׂאָר רִיעוּתָא י"ל הֲלֵא ע"ז אָנוּ דְּנִין אִם הָיָה רִיעוּתָא אִם לֹא כְּמוֹ
שְׂאָבָאָר בְּסִמּוּף וּבָם בְּקִמְט אִין רֵאִי מֵהַד"מ דְּכּוֹנְנָתוֹ לְכָל שְׁהוּא הִינְצָא מְזַה דְּמֵהַד"מ אִין
הַכְּרַע וְהִנֵּה נִחְזִי אָנוּ בְּגוּף הַעֵנָן הַיְעַמְדוּ דְּבָרֵי הַתב"ש דְּמִיקָרִי תַר"ל אוֹ לֹא הִנֵּה לְפַעַנ"ד
נִרְאָה דְּהָא דְּנִימָא דְּבְסִרְכָא הִינְצָא מִתּוֹף גְּנָמָא וְחֲסָרוֹן שְׂאִין יְכוּל לְהַכְנִיס בּוֹ אֲצַבַּע אֲגוּדְל
הָיָה תַר"ל הָיָה תַרִּי חוּמְרֵי דְּסִתְרֵי אֵהְדִי פְּשִׁדְרָה וְגִלְגוּלַת וְאֲבָאָר זֶה דְּהָא כְּבָר הַקְּשׁוּ
הַפּוֹסְקִים עַל הַרְמַב"ם דְּמִטְרִיף בְּחֲסָרוֹן כ"ש מִבְּפִנִים וְנִרְאָה מִבְּחוּץ מְסוּגְיָ הַש"ס חוּלִין
ד' מ"ז ע"ב אֲתִיבָא רִי אָבָא לְעוֹלָא וְכו' עֵינָן וּמִדָּף מ"ח אֲתִיבָא ר' יְרֵמְיָה וְאִימָא ר'
זְרִיקָא כּו' עֵינָן וְעֵינָן בְּדָף מ"ז ע"ב בַּתו' בַּד"ה אָבָל נָקַב יֵשׁ בּוֹ חֲסָרוֹן.

וְהִנֵּה הַכ"מ נִדְחָק מְאֹד לִיִּישָׁב קוּשְׁיָ זֶה לְהַרְמַב"ם וְלְכַאוּרָה רְצִיתִי לֹמֵר דְּהַרְמַב"ם פְּנוּן
לִיִּישָׁב זֹאת הַקּוּשְׁיָ בְּמִתְק לְשׁוּנוּ הַיָּד דְּכַתְב בְּפִרְק ח' מֵה' שְׁחִיטָה וְז"ל חֲסֵר מִגּוּף הַרִיָּאָה
וְלֹא נִיקְבָה הָרִי הוּא כְּמוֹ שְׁחִסְרָה מְנִין הָאוּנוֹת עַכ"ד וְלְכַאוּרָה יֵשׁ גְּדַקְדָק לְמָה לֹא לְהַאֲרִיף
בְּלִשְׁוֹנוּ כ"כ וְלַתְלוֹת הָא בְּהָא הִי לֹא לְכַתּוּב בְּפִשְׁטוּת חֲסֵר כ"ש וְלֹא נִיקְבָה טְרִיפָה וְהִי
נ"ל לֹמֵר דְּכּוֹנְנָתוֹ לִיִּישָׁב זֶה הַקּוּשְׁיָ מְסוּגְיָ הַש"ס הַנְּ"ל דְּהָא בַּלֵּא"ה קָשָׁה לְמָה לֹא מְשַׁנִּי
הַש"ס מֵאִי חֲסָרָה חֲסָרָה אֲוֹנָא אֲלֵא דַצ"ל דְּקִים לְהוּ דְּחֲסָרָה הָאֲוֹנָא הִיא ג"כ בְּסוּג נְקוּבָה
דְּהַטַּעַם מְשׁוּם שְׂאִינוּ כְּדָרְף הַרִיָּאָה אִינְנָה מְכִיל הָרוּחַ בְּקַרְבָּה וְסוּפָה לְנִקְוֹב וּבְכָלֵל נְקוּבָה
הִיא ה"נ פֶּן וּלְק"מ פֶּן הִי כְּרָאָה לִי לְכַאוּרָה אָבָל בְּאֲמַת ז"א דְּהָרִי הַרְמַב"ם ז"ל הוּא
שְׁמֵנָה חֲסָרָה הָאֲוֹנָא וְחֲסָרָה מִגּוּף הַרִיָּאָה בְּסוּג חֲסָרָה בְּנְקוּבָה עֵינָן בַּפ"מ בְּפִתִּיחָה לְהַלְכוּ'
בְּדִיקוֹת הַרִיָּאָה וְהִנֵּה בַּתב"ש ל"ו ס"ק ג' נִין פְּתַב דְּנִדְאִי מִהָדָּ סוּגְיָ מוּכַח דְּלֹא פְּרַמַּב"ם
אָבָל מְסוּגְיָ דַר"פ הוּכִיחַ הַרְמַב"ם ז"ל דִּינוּ וְנִדְחִי הָדָּ סוּגְיָ מִקַּמ' דְּהָדָּ עֵינָן עָלָיו וְנִדְבַר
בְּסִמּוּף מִהָדָּ הוּכַחָה אָבָל מְסִיעַע בְּמִקְצַת דְּמוּדָה דְּמִתּוֹף סוּגְיָ מְבֹאֵר דְּלֹא פְּהַרְמַב"ם וְהִנֵּה
הַש"ס בְּסִי ל"ו ס"ק כ"ד כְּתַב עַל דִּינוּ שֶׁל הַרְמַב"ם שְׂאִין עוֹלָה יָפָה לְפִי סוּגְיָ הַש"ס
וּבְשִׁפְתֵי דַעַת ס"ק כ"ד שִׁי"ל דְּחֲסָרָה מְשַׁמַּע בְּאִין שְׁיַעוּר עֵינָן עָלָיו הַפָּה זֶה לֹא יוֹעִיל רַק
לְמַאן דְּלֹא מְטְרִיף רַק בְּאִם הוּא יְכוּל לְהַכְנִיס בּוֹ אֲצַבַּע אֲגוּדְל וְהַבְּן.

והנה עולה מזה דעכ"פ מוכח מסוגל הנ"ל דאם אין יכול להכניס בו אצבע אגודל אין בו בית מיחוש ומה שקשה בלא זה על סוגל הנ"ל דלוקמי בחסרה אונא פראה ליישב דלא מצי לפרש המשנה בכה דאל"כ תקשה הפריימא בחולין דף כ"ו ונ"ז ע"ב דתני לוי פל טריפות שמונו חכמים בבהמה פנגדון בעורף ע"כ ואי נימא דחסרה הריאה דמונו חכמים היינו בגוף הריאה אבל על הרמב"ם דפסק חסרה בגוף הריא' טרפה נשאר (הקושני') וצ"ל כמ"ש בשם התב"ש דדחי הך סוגל מקמי הך דר"פ ואף אם המצא ימצא איזה ישוב לקושני הנ"ל לא ימלט מדוחקם וקשה מנ"ל להרמב"ם האי דינא דחוקי דדחוק כ"כ בסוגל הנ"ל וצריף לומר דהסוגל דר"פ דחקו וגם אלו משולל קושני הנ"ל לגמרי עדיין קשה מנ"ל להרמב"ם ז"ל האי דוחא וע"כ צ"ל מהוה חסרה הנ"ל דר"פ אלו טריפות דיהיו שמונה עשר טריפות לדין דקיי"ל דלא פתנא קמא וכ"כ הב"י בסי' ל"ו ונה פרוור.

א"כ לפי"ז ע"כ צ"ל דהוא מסוג חסרה ולא מסוג פקובה דאל"כ אפתי בצרי להו י"ח טריפות וא"כ הדרא קושני לדוכתא מנ"ל להרמב"ם האי דינא ובפרט מסוגל דאיתבא ר' אבא לעולא מוכח דבאמת הרמב"ם גופי' תלי להו בסוג חסרה כמ"ש"כ לעיל ונה פרוור א"כ הוא הדבר אשר דברתי דהני תרי חומרי דסתרי אהדדי דמאי דנימא דסרכא מתווד גומא כ"ש הני תר"ל דהא הטעם דהני תר"ל הוא דאף דאנו מכשירין פשאין יכול להכניס בו אצבע אגודל מ"מ פיון דאיכא הרמב"ם דמטריף בסתם בכל ענין אף דלא קיי"ל פנותי' מ"מ הוי ריעותא פמבואר כ"ז בסי' ל"ז ס"ק ח' בת"ש א"כ הלא פבר פסקו הפוסקים דלא מקרי תר"ל רק פשזה מעיד על זה ועיין בפרי מגדים בסי' ל"ט בתנאי הד' דתר"ל ובפתיחה לה' טריפות הריאה דהיכא דריעותא אחת מעיד על נקובה וריעותא אחת מעיד על חסרה לא הוי זה מעיד על זה אף מסיק שם דאנו קיי"ל דכל טריפות הריאה מטעם נקובה הוא עכ"ד עיי"ש א"כ לפי"ז לפי מה דביארתי דאין מציאת פלל לדעת הרמב"ם רק אם נימא דמסוג חסרה הוא דאל"כ נדחה לגמרי מסוגל דש"ס א"כ איך יתחשב לתר"ל עם סרכא הלא סרכא מטעם נקובה מאי תאמר פלהו מטעם נקובה הוא א"כ אין ל מציאות לדין זה פלל וא"כ שיהי' לו מציאות לדעה זו זו דמטריף בחסרון ע"כ צ"ל מטעם חסרה ושיהי' תר"ל ע"כ צ"ל מטעם נקובה וא"כ הוי תרתי חומרי דסתרי אהדדי פנ"ל וגם בלא זה פיון שהב"י מכשיר בחסרון אף שיכול להכניס בו אצבע אגודל וכן מבואר מדבריו בש"ע לפי הפלל שכ' הש"ך סי' רמ"ב פיו"ד דהיכי שכ' המסבר דעה ראשונה בסתם והשני' בשם יש מי שאומר השני' הוא רק לחלוק פבוד לאותה דעה ולא קיי"ל פנותי' רק פדיעה ראשונה וכה פסק הרש"ל להכשיר לגמרי וכתב על האוסרים פכה פפופה אם יכול להכניס בו אצבע אגודל שזה הבל ורעיון רוח וכן נוטה דעת הט"ז והש"ך וגם הפ"מ מתיר לגמרי בהפ"מ אף פכה פפופה ויכול להכניס בו אצבע אגודל וכתב ביאר הרמ"א בהקדמתו לס' תורת חטאת דכל היכי דמכשירינין בהפ"מ היינו משום דנדאי הלקה פמאן דמכשיר רק דהפסד מעיוט מחמירינין וא"כ לפי"ז אם במקום דמטריפין פגון פכה פפופה שיכול להכניס בו אצבע אגודל (פ"ש בהפ"מ) על אחת פמה וכמה דלא הוי ריעותא פלל ובפרט דהאי דינא גופי' דתר"ל אין לו מקור מהש"ס ואף דהב"ח כ' ראי' מגמרא ריש גדה לאו ראי' פלל רק דמיון בעלמא כמ"ש התב"ש סי' ל"ז ס"ק ו' ואף דמיונו אינו עולה יפה בנידון דידן דבכאן יש להכרע עכ"פ דאין זה מעיד עלזה ע"ש

כתב"ש באריכות הדמיון הנ"ל ותבין דבגידון דידן אינו עולה יפה כמ"ש וגם נשדא נרנא בתשובת נ"ב בגוף הדין.

א"כ העולה מזה דיש עמודים גדולים להקל בזה א"כ יש לסמוך על דברי השו"ב עכ"פ דממ"ש נתברר בחוש ובמופת שפדבריו פן הוא ועוד דאף אם לא הי' נתברר מ"מ פיון שעכ"פ מסתבר לומר פן שוב לא הוי תר"ל דהרי זה אין מעיד על זה דהוי רעותא די"ל אדרבא זה מעיד ע"ז דלא הוי רעות' רק שהתחיל החסרון להתמלא ולא הוי סרסא פלל סיומא דמלתא דאם איו יכול להכניס בגומא אצבע אגודל והיא גומא חלקה ולא מכונצת וכשקורעים קרום הסרסא נשאר הגומא פמות שהוא ואיננה מתפשט פלל אזי יש להתיר בלא מיעוה ומשמוש פיון שהיא סרסא מנה ובה ונדוקא במקום הפסד אבל אם חסר אחד מפל התנאים האלו יש להטריף בנדאי פל הנ"ל נראה לפענ"ד באופן שייספים ע"י פבזד הרב הגאון העסיד מרא דאתרא בפק"ק קאלבסוב יצ"ו הכ"ד ה"ק משה טייטלבוים האב"ד דק"ק שינאוו החותם פה ק"ק קאלבסוב: שאלה ל הנה מעשה בא לפני בחצר רחב שהיו בו ארבעה מאות וחמשים צאן ובה אחד וקפיץ מעל המחיצה לתוך החצר ושני ערלים היו אצל החצר וחסר אחת מן הצאן והרגו תיקף שחנלקו ואת"כ הבריחו אותם הערלים פן ספרו הערלים מסל"ת וכן הוי פי רק אחד נמצא מת בחצר ובשאר הצאן לא נראה שום חבל וק"ק.

והנה הדין זה פשוט ביו"ד סי' נ"ז סעי' ט' דאם הרג אחד מהן פולן מותרין רק שפסק הפר"ח והכו"פ דדוק' ראינו שהרגו אבל נמצא מת חיישינו שפא דרסו ואת"כ מת ואף דקאן יש עפ"ם מסל"ת שהרגו תיקף הרי בדאורייתא אין עפ"ם נאמן במסל"ת רק בעדות אשה מ"מ התרתי האחרים דהרי הפ"מ שם בשפתי דעת ס"ק כ"ה מיקל בנמצא מת עכ"פ בה"מ עיי"ש א"כ עכ"פ ראוי להקל בעפ"ם מסל"ת ועיי"ש עוד שם בס"ק כ"ח ועוד נ"ל דהא נדאי דלא דרס פולם וא"כ פל אחת הוי ספק א' בגופו וספק א' בתערוכות דהיינו ספק א' שפא אין פאן תערוכות איסור פלל דהיינו דלא דרס פלל ואת"ל דיש פאן תערוכות איסור שפא לא זו היא והש"כ בסי' ק"ו מיקל בה"מ בספק א' בגופו וספק א' בתערוכות א"כ עכ"פ לא הוי רק פמו איסור דרבנן ומהני מסל"ת.

והנה לפי"ז הנה מקום להקל בה"מ אף בלא מת אחד ובלא מסל"ת פלל דהא פיון דיש הרבה צאן כ"כ ובנדאי דלא דרס פולם א"כ כ"א הוי ספק א' בגופו וספק א' בתערוכות והא דאסרינו הפל בהנה דרס ביניהם י"ל דהיינו דוקא היכא דיש לחוש שפא דרס פולם מי' בהא דספק א' בגופו יש לפקפק דשם בספק איסור שנתערב א"כ חל ספק א' על אחת יותר מעל חביריו דהיינו קודם שנתערב א"כ בכ"א הוי שפיר ס"ס ספק א' שפא הראשון שנתערב לא הנה אסור פלל ואת"ל שהנה אסור שפא לא זו היא אבל בנד"ד שלא חל מעולם ספק על אחת יותר מעל חבירו א"כ הוי בכ"א רק ספק אחד שפא נדרס או לא נהפן זה.

ויש לעיין בדיני ס"ס ומ"מ בנד"ד ודאי יש להקל מה"ט שפכתתי ועוד דאף אם נדרסה אחת בטלה ברוב והא דברי' אינה בילה הוא רק מדרבנן א"כ מהני מסל"ת ואף אם נימא דקבוע דאורייתא מ"מ בפירש יש להקל ומי' בנד"ד פשר בכל ענין כמ"ש וז"ב: שאלה לא חותם תכנית מלא חכמה האשל הגדול אשר ברמה האשרה על שפמו ובזדו מתג

האמה פסאו מןטלת בין גדולי רומה ה"ה פבוד אדומ"ו הרב הגאון תפארת ישראל בוצינא קדישא מופת הדור התקיר הגדול אביר הרועים בשושנים בחיר השרים והסגנים נ"י ע"ה פ"ה כש"ת מו"ה משה האבד"ק שיניאווע: טרם אחלה לדבר וכו' ונפשי בשאלות בענין המאנרע עוף אהד הנקרא אינדיק ישוב על הסולם ונרד ובירידתו פפל לארץ ונשמט רגל א' במקום הכשר דהיננו בפרק שבין הקולית להשוק והכשרתי את העוף מטעם דבעוף דין נפילה ליתא רק פשאחרים הפילוה.

ולזה דייק הרמ"א בסימן נ"ח ס"א ואין חילוק בזה דוקא בין בהמה לעוף. והג"ה זו מטור וב"י ושמ מבואר בהדיא שאין דרוף העוף להתרסק ע"י נפילה רק ע"י דריסה ורציצה או שנוחבט על דבר קשה אמכם דעתי הקלושה נוטה דאף בבהמה דשייך דין נפילה אם אינרע פה דנפלה לארץ ונשמט רגל א' במקום הכשר ואחר פה עמדה והלכה על שאר הרגלים וצלע על אותו רגל הנשמט נראה ג"כ להקשיר.

אף דבעי חילוף יפה פראה דזה נקרא חילוף יפה דבשלא פשלא פראה שום ריעותא והיא צולעת ההכרח לתלות בריסוק אברים אבל פשיאנה צולעת על שום רגל. והולכת בחזקה רק צולעת על אותו רגל הנשמט פראה שמחמת השמיטה היא צולעת ולא מחמת ריסוק אברים.

והנה רבו החולקים עלי בשאלה הנ"ל להטריף את העוף אף שהלכה אחר הנפילה כמה שעות ומן יציב דהחולקים אלו אין פחם אלא בפה בפיהם ירצו סלה ולבם כל עמם: ידאו על כנפי רוח של שטות לעוף מפנינה לגג ומגג לגג ולתת אותות ומופתים בשמים ובארץ בלימודם בדברי הבאי ומפל הכבוד אשר עושים לא נשאר אחר עיון קל רק כזית במקום מרה ולענה אחריתם.

לזאת אבי רכב ישראל אל ימנע ממנו פרי עטו בכיור הדין הנ"ל בכדי להסיר ממנו התלוונה: וגם להאיר עיני בסכרא הנ"ל בבהמה אם פה יאמר משה עבד ה' ואדע איך להתנהג אולי יקרה כה.

עוד ידי נטויה בשאלה אחת קטנה בענין תפילין בח"ה פשיש במנין א' קצת אנשים המניחים וקצת אין מניחים אם יש בזה משום לא תתגודדו לכאורה נראה דיש לחשוש פנין דדיעה אחת אוסרת ודעה אחת מחייבת להניח ופולג מורין פן ופולג מורין ועושין פן.

אמנם אחר שכתב המ"א בסימן ל"א בשם הסמ"ק דאף לדעה האוסרת ליכא משום כל תוסף פנין שאינו מכנין להוסיף רק מספק מניח שפא ח"ה חייב בתפילין. וכינון דאינו מניח רק מטעם חומרא אפשר דליכא משום לא תתגודדו יבאר לי אדוני ספק הנ"ל בידיעה בתחלה בכדי לידע איך להתנהג: עוד מנהגא דמר אדרוש מקס תפארתו הרמה בענין סתם יינם אם מותר להשקות חולה שאין בו סכנה.

בסי' סכ"ח העלה המ"א בשם תשובת הרמ"א להתיר ומדברי (הט"ז) נראה לאסור [וגם על הרמ"א גופי' קשיא] שבי"ד ס"ס קנ"ה מסיק הרמ"א גופיה לאסור לשמות סתם יינם לחשאב"ס ובתשובתו מתיר פנ"ל ובפשר דבריו חסרתי הבנה והלכה למעשה אני שואל ומבקש מכבודו הנשאה וכו' דברי וכו' ה"ק (נפתלי) בהמנוח מו"ה חיים זללה"ה: תשובה תשובתו בצדו מה שדיקמה לומר דאין נפילה בעוף פלל רק בנחבט על דבר קשה אין

האמת פן דמ"ש זקני הרמ"א ואין חילוק בזה בין בהמה לעוף קאי על הכל ומה שנסתייע מדברי הב"י מיימי חובה לנפשי' דהא פתב הב"י וז"ל ואורחין' דעוף דלא מתרסק בנפילה אלא מיז עומד ומהלך ושוב אין לחוש לו עכ"ד.

ור"ל דהא הלכה א"צ בדיקה א"כ הרי משמע להדיא דאם אינרע שלא הלכה ודאי דיש לחוש לו רק דהתנא נקט אורחא דמילתא וז"ב. ועוד ראיה דהא כמו שפתב הב"י דאורחין' דעוף דלא מתרסק בנפילה פכה פתב דאורחין' דבהמה דלא מתרסק בדריסה.

וא"כ פי היכא דבהמה יש דריסה או רציצה שהיא טריפה כמ"ש זקני הרמ"א סעיף ב' בהג"ה וכמבואר בש"כ ס"ק ג' רק דהתנא נקט אורחין' דמילתא פכה יש בעוף נפילה שהיא טריפה. רק דנקט התנא אורחא דמילתא וז"ב.

וכן פתב הפר"ח להדיא שם בסי' נ"ח ס"ק ד' עוד ראיה יותר גדולה דהא בתוספתא דפ' א"ט תני להדיא גבי בהמה דרסה או טרפה בכותל ותני גבי עוף ג"כ נפלה מן הגג הרי להדיא דשייף נפילה בעוף ודריסה ורציצה בבהמה דהתנא דמתני' אורחא דמילתא נקט וכן פתב הרשב"א להדיא בס' תורת הבית והביא ראיה זו מהתוספתא ועיין בספר תורת יקותיאל ומ"ש בת"ה על דבק ששנדבקו רגליו וכנפיו היינו לרבותא דארף ששנדבקו גם רגליו מ"מ אם שרי בחד גפא מותרת.

וכן מבואר ג"כ מדברי או"ה שאביא בסמוך והפ"מ בסי' נ"ח בשפתי דעת ס"ק ג' שנה ברואה ולא הרגיש בדברי הב"י ונעלם ממנו דברי הרשב"א בתה"א ומהתוספתא והפר"ח הנ"ל והאו"ה. והא דנקט בגמ' ופוסקים נחבט ע"פ המים היינו כדי לאשמועינן דין דשט מלא קומתו אפלקא לומר דדוקא במים שייף נפילה ולא בפישה וז"ב.

ומ"מ לא יאונה למעלתו כל און דנדאי אם אין הכנפים קשורים אין בו נפילה כדמוכח מהא דדבק וכן מבואר להדיא באו"ה בשער כ"ו סוף דין ט"ז וזה לשונו ושיעור נפילת עוף ששנדבקו שני כנפיו היא כמו כן דוקא י' טפחים ובדיקתו בהילוף ד' אמות בפישה כמו בבהמה עכ"ל הרי להדיא דשייף נפילה בעוף ודוקא פשהכנפים קשורים וז"ב ועיין בספר בל"י בסי' נ"ח.

ומה ששאל בענין התפילין מנהגי שלא להניח להתפלל בחדר א' המניחין והאינם מניחין דנדאי שייף לא תתגודדו ואינו דומה לבל תוסיף דלא הוי רק במכונן להוסיף אבל לא תתגודדו הוא פשיש שינוי מעשה בהוראה בין אלו לאלו ויהיה טעמם של כל פת מה שיהיה מ"מ יש שינוי בהוראה דפלג מורין פה ופלג מורין פה ומה לן בזה שהמחמירין מחמירין מצד הספק מ"מ יש שינוי בהוראה דהא המקילין אינם חוששין לספק ומורין שלא לחשוש והמחמירין מורין לחשוש וז"ב ואם אתה אומר דאין בזה משום לא תתגודדו ממש נפלו דיני לא תתגודדו בביר' דממש בכל ענינים יש לומר דהמחמירין מחמירין מפני הספק: ומה ששאל מפח שתנית סתם יינם לחולה שאב"ס ורוצה ליזע מנהגי בזה הנה אם שאל על מנהגי בעצמות להוי ידוע שאני מחמיר מאד בזה כשאירע איזה חולה וכמעט אף במקום סכנה כדניע' הסוברת דהוי פעצי אשרה דיש בה לת' דע"ז אבל ח"ו להחמיר לאחרים דזקני הרמ"א וז"ל בתשובה עמוד גדול לסמוך עליו שלא בשעת הדחק ומכ"ש בשעת הדח' דחול' כשע' הדח' דנדאי אם יש יין כשר שמועיל

לבריאות כמו ס"י ודאי דאסור בס"י אף אם הוא חולה וזה א"צ לפנים רק אם אין יין
פֶּשֶׁר שְׂיֹעֵיל לבריאות איירינן א"כ הוּי שְׁעַת הַדְּחַק וּבְדַרְבְּנֵי הַלֶּף אַחַר הַמִּיקָל וְאִין
מִתְמִירִין בְּחֹלָה וְהַפ"מ בְּאו"ח ס"י שְׁכ"ח שְׁפַתְב וְנִרְאָה דְהִגְהוּת עֵיקָר וְצִיִּין לִפְרִיּוּ בִּיּו"ד
בְּהִנְהַגְתָּ או"ה וְכֹונְתוֹ לַמ"ש שְׁשֵׁם בְּשֵׁם לְחֵם תְּמוּדוֹת דְּהִגְהוּת חֶבֶר בְּאַחְרוֹנָה עֵי"ש אָבֵל
שְׁגָה בְּזֶה דְהִלְחֵם תְּמוּדוֹת פֶּתַב זֶה לְגַגְד הַד"מ וְהַת"ח אָבֵל תְּשׁוּבוֹת דְּלֹא נִכְתַּב עַל סֵדֶר
בְּזִמְנָן א' רַק אֵימַת שְׁשָׂאֵל הַשׁוֹאֵל א"כ לֹא יָדוּעַ אוּלַי תְּשׁוּבָה זֹו פֶּתַבָּה אַחַר שְׁחַבְר הִגְהוּת
וְזֶה פְּשׁוּט וּכְבָר נִתְפַשֵּׁט הַקִּיטָר לַס"י בְּמִקוֹם חֹלָה וְלֹא בְּדוֹר זֶה שְׁהַדוֹר פְּרוּץ אֵלָּא אִף
מִיָּמִים קַדְמוֹנִים וּמִמִּילָא יוֹבֵן דְּלֹא יִטְרַח לְבַקֵּשׁ פֶּשֶׁר דְּבָר בֵּין הַתְּשׁוּבָה וּבֵין הִגְהוּת דְּכַבְר
נֹודַע דְּנִשְׁתַּנָּה דַּעַת זְקַנֵי הַגְּאוֹן רַמ"א פְּשַׁתְב הַתְּשׁוּבָה וְאִין דְּבָר חֲדָשׁ הַכ"ד ה"ק מִשָּׁה
[שׁוֹב נִמְצָא פְּתוּב בִּזְה"ל לְעַנְיֵן הַקִּיטָר סֵתָם יֵינָם לְחֹלָה שְׁאֵב"ס] וְעֵינֵן בְּמַתְצִית הַשְּׁקָל
ס"י שְׁכ"ח וְהִנֵּה פְּכָר חֲפִשְׁתִּי בְּתְשׁוּבַת רַמ"א וְלֹא מְצָאתִי כְּלוּם וִי"א שְׁהִיא תְּשׁוּ' רַמ"מ
וּמִ' הַמְעֵינֵן בְּדַבְרֵי הַמ"א שְׁם יִרְאָה שְׁשָׁגוּ בְּבִיאורוֹ הַפ"מ וְגַם הַמַּתְצִית הַשְּׁקָל וְהִיטָר זֶה
אִין לוֹ מְקוֹם לְסִמְנוֹךְ וְכַמְדוֹנָה שְׁבִטְעוֹת נִתְפַשֵּׁט הַקִּיטָר זֶה [א"ה זֶה סוֹמֵר לְדַבְרֵי שְׁל
מַעֲלָה וְכַפִּי הַנִּרְאָה אַחַר שְׁחִיפֵשׁ בְּתְשׁוּבָה הַרַמ"א וְלֹא מְצָא חֲזָר מַמ"ש לְמַעֲלָה וְעֵי' בַּס"י
שְׁכ"ח הַס' נְתִיב חַיִּים.

שְׁעַל הַש"ע בְּצִידוֹ הַנְּדָפֵס מְחַדָּשׁ וְע"ע בַּס' נִשְׁמַת אָדָם כָּלֵל ס"ט אוֹת ב' בְּזֶה בְּאוֹרֵךְ
עַכ"ה] וְהִנֵּה בְּמָה שְׁנִסְתַּפֵּק בְּאֵם אִירַע בְּבִהְמָה כֵּינֵן שְׁאִינָה צוֹלַעַת עַל שׁוּם רֶגֶל שְׁנִשְׁמַט
אִם הוּי הִילוּף יָפָה הִנֵּה מְצַד הַסְּבָרָא נִכּוֹן הַדְּבָר דְּרֵאוּי לְהַכְשִׁיר בַּכָּה"ג דְּהָא בַּגְמ' לֹא
נִזְכָּר כָּלֵל דְּבַעֲיָנוּ הִילוּף יָפָה רַק סֵתָם הִלְכָה א"צ בְּדִיקָה רַק דְּהַרְמַב"ן ז"ל הוֹכִיחַ דְּבַעֲיָנוּ
הִילוּף יָפָה.

שְׁאֵלָה לֵב נִשְׁאֵלְתִי בְּתַרְנַגְלוֹת שְׁנִמְצָא מַחֲט בַּחֲלָל הַגּוֹף אַחַר שְׁפָכָר נִמְלַחָה עִם הַרְבֵּה
בְּשָׂר רַק שְׁלֹא הִיָּה שְׁנִשִּׁים וְהַכְּשָׁרְתִי הַכְּשָׂר כִּי הַכְּרַעְתִּי דְּתַרְנַגְלוֹת בְּכִשְׂר הוּי מִיָּן בְּמִינוֹ
לְעַנְיֵן הַטַּעַם אִף שְׁחִלוּקִין בְּטַעְמָן דְּהָא הָעֵיקָר תּוֹלָה בְּהַרְגָּשׁ הַטַּעַם וּמִיָּן בַּא"מ הִיָּינוּ
שְׁיֹוֹכֵל לְעַשׂוֹת פְּעוֹלָה בְּאִינוֹ מִינוֹ שְׁיִרְגָּשׁ בּוֹ טַעְמוֹ וְזֶה הוּא הַחִילּוּק בֵּין מִיָּן בְּמִינוֹ לַא"מ
וְא"כ הָרִי אָנוּ רֹאוּיִן בְּחוּשׁ שְׁאֵם נִתְבַּשֵּׁל בְּשָׂר עוֹף וּבְשָׂר בְּהֵמָה יַחַד וְיֵשׁ מִן הָעוֹף כְּמוֹ
מִן הַבְּהֵמָה אִינוּ נִרְגָּשׁ כָּלֵל בְּהַכְּשָׂר שֶׁל בְּהֵמָה הַטַּעַם שֶׁל עוֹף רַק בְּהַמְרָק: וְא"כ הוּי מִיָּן
בְּמִינוֹ וּמִן הַתּוֹרָה בְּרֹבֵךְ בְּטַל רַק דְּמַדְרַבְּנֵן בְּעֵי' ס' וְא"כ הַדְּסַפֵּק דְּשָׁמָא נִיָּקֵב א' מִן
הָאֲבָרִים הוּי סְפָקָא דְּרַבְּנֵן לְעַנְיֵן הַכְּשָׂר כֵּינֵן דְּלֹא נֹודַע הַסְּפָק קוֹדָם שְׁנִמְלַח וְא"כ שְׂרִי
הַכְּשָׂר כְּמוֹ בְּנִשְׁפָּף כַּנ"ל בְּרוּר וְהַגַּע עֲצָמָךְ כְּשִׁהִיּוּ נוֹהֲגִין בְּטַעְיָמ' הִיוּ מִתִּירִין עֵי' הַטַּעְיָמ'
בְּשָׂר בְּהֵמָה כֵּינֵן שְׁאִין בּוֹ טַעַם שֶׁל בְּשָׂר עוֹף: הַג"ה מִכֵּן בְּנוֹ שֶׁל הַמַּחְבֵּר א"ה עֵיקָרָא
דְּהָא מִקְלָתָא קָא מִיְּבַעֲי' לִי לְהַפְר"מ בְּפִתְיָחָה לְתַעְרוּבוֹת ח"א פ"ב וְח"ב פ"ג וּבְרִישׁ ס"י
צ"ח בַּשְּׁפ"ד לְמ"ד בְּתַר טַעְמָא אִי שׁוֹר וְאִיל אוֹ עוֹף וּבְהֵמָה הו"ל מַב"מ בְּטַעְמָא אוֹ
מַבַּא"מ וְהַנִּיחַ בַּצ"ע לְדִינָא וְכַפִּי הַמּוֹכֵן מְדַבְרֵי מוֹזְלָה"ה הַכְּרִיעַ מְסַבְּרָתוֹ דְּאִף דְּחִלוּקִין
בְּטַעְמָן לְחִיף אִנְכֵל יִטַּעַם כָּל או"א וְכ"כ בְּרֹטְב וּמְרַק נִרְגָּשׁ וְנִיָּכָר טַעַם שֶׁל כָּל או"א כִּי
אִינוּ דוֹמָה רֹטְב שֶׁל זֶה לְשֶׁל זֶה וְהַחוּשׁ יַעֲיֵד אִפִּי"ה אִם נִמְלַח אוֹ נִתְבַּשֵּׁל מִיָּנִין חִלוּקִין
עוֹף וּבְהֵמָה אִינוּ נִרְגָּשׁ וְנִיָּכָר טַעַם שֶׁל עוֹף בְּכִשְׂר הַבְּהֵמָה וְאִינוּ עוֹשֶׂה בּוֹ פְּעוֹלָה מִשׁוּ"ה
לֹא בַעֲי' סְמ"ךְ בְּכִשְׂר הַבְּהֵמָה מְדַאוּרֵי' וְסָגִי בְּרֹב דְּלְעַנְיֵן הַטַּעַם הו"ל מַב"מ וְזוֹ סְבָרָא
מְחַוְדָּשׁת וְהִנֵּה אִין לְהַקְשׁוֹת ע"ז מַמ"ש הַשְּׁ"ךְ בַּס"י ק"ז לְעַנְיֵן אִם נִתְבַּשֵּׁל דְּגִי' טְמֵאִי עִם

טהורים הונל מבא"מ בטעמא ואיכא למיקם אטעמא הרי מבואר דטעם של זה נרגש בזה
דיש לחלק ולומר דמין טמא משונה הרבה מטהור עד שנרגש טעמו בטהור משא"כ מינין
טהורין אף דחלוקין בטעמן מ"מ אינו משונה כ"כ ולא נרגש טעמו של זה בזה ויש ראי'
לזה מהפר"מ שהרי הביא שם דברי הש"ך הג"ל ובסוף דבריו הניח בצ"ע לדינא בבשר
שור ואיל ועוף ובהמה אי הו"ל מב"מ בטעם ושבק דג טמא וטהור מכלל דבהא פשיטא
לי דהו"ל מבא"מ כדברי הש"ך הג"ל דע"ז לא מצא סתירה רק במינין טהורין חלוקין
מספקא לי עיי"ש ותבין: אבל אי קשי' הא קשי' מהא דכ' הש"ך בס' ק"ט יבש ביבש
מבא"מ משפחת לי ששחט כמה מינין עופות טהורין וא' מהן נתנבל ולא בטל ברוב
משום שמה יבשלים ויתן טעם ואתי לידי איסור דאורי' נהרי הש"ך סובר בס' צ"ח
דאזלינן בתר טעם מזה מוכח דאפ' במינין טהורין חלוקין סובר הש"ך דהו"ל מבא"מ
בטעמא ובעי סמ"ך מדאורי' דאל"ה לא אתי לידי איסור תורה וכן מבואר שם בפר"מ
בתח' דברי עיי"ש אבל עמוד והתבונן לפי המבואר למעלה אין פאן קוש'י' פלל מזה
דלכאורה פיון דא"מ לא בטל ביבש שמה יבשלים ויתן טעם א"כ גם במינו יש לחוש
שמה יבשלים בפחות מסמ"ך ויתן טעם ברנטב להש"ך בס' צ"ח דלא א' סלק שאינו מינו
ומינו רבה עליו אע"כ הלא שאני שפכר נתבטל מקודם ברוב ביבש קודם הבישול בזה
מודה הש"ך דא' סלק שאינו מינו וכמבואר בפר"מ ובחור"ד שם וא"כ קשה גם בא"מ מה
חשש שמה יבשלים כו' הא פכר נתבטל מקודם ברוב וכבר הקשה זה הט"ז במקומו ותיגרין
דבמינו אעפ"י שגם האיסור נ"ט מ"מ אין הטעם נרגש בפ"ע משא"כ בא"מ שטעם
האיסור נרגש בפ"ע משו"ה אסור הרנטב ולא אמרינן בכה"ג סלק אפ' להט"ז ולפי"ז
אין מפאן סתירה לסברתו של מוזלה"ה דמשו"ה מיני עופות טהורין לא בטלו ביבש פיון
שחלוקין בטעמן שמה יבשלים ברנטב בפחות מסמ"ד ויהי' נרגש ונכר טעם של מין
האיסור ברנטב לבדו מבלעדי ההיתר ויבא לידי איסור דאורי' אבל לענין נתערב במליחה
או בצלי קדר טעם פליטתו של מין זה בחבירו בגוף הבשר י"ל דאינו ניקר ולא נרגש
משו"ה בטל ברוב מדאורי' בלא סמ"ך.

ובתשו' חתם סופר חיו"ד סי' פ"ז וצ"ג דעתו דבשר שור נכבש ועוף ובהמה הו"ל מבא"מ
בטעם ובעי סמ"ך מדאורי' בגוף הבשר פיון שאינו דומה טעם של זה לשל זה ניקר ונרגש
של זה בזה וטע"כ דאורי' אפ' רק משונה קצת עיי"ש ומהתימא על שניהם ז"ל שלא
הזכירו על שפתם פלל מהש"ך ופר"מ הג"ל ומיהו במליחה יש עוד צד להקל מפח תשו'
שבות יעקב דאיכא ס"ס שמה לא ניקב איבריו הפנימי' ושמה הלכה כהפוסקים דמליחה
די בקליפה ולא בעי סמ"ך ולא הזכירו מוזלה"ה כי בלא"ה הנה פשוט בעיניו להתיר
מסברתו ותו דהאחרונים חלקו על השבו"י ועי' בחת"ס סי' צ"ג הג"ל שהחזיק בידו וסמ"ך
עליו בהפס"מ עם צירוף ספק א' עיי"ש.

ואמנם ראיתי בתשו' ב"ח שבס' גאוני בתראי סי' י"ז מבואר בנמלח אונזא ס' טרפה
בבשר אוסר הבשר בלא סמ"ך מי אפתי אין מזה ראי' לדידן דהב"ח לטעמיה דאזיל בתר
שמה וכמ"ש הש"ך בשמו בסימן צ"ח משא"כ לדידן דאזלינן בתר טעמא ייט"ב.

שאלה לג וזת רענן וכו' מוה' משה אב"ד דק"ק אוהעל. יראתי בפצותי שיח וכו' מעשה
אינרע בבית חמי נ"י שחלבו פרה אחת בשבוע העבר ביום ד' שחרית ובשלו אותה וגם

בהפלים לא היו נזקרים ונתערכו בהם כל הפלים איזה מהן שנתערכו ולא נזקרו אם
נשתמשו בחלב הנ"ל ומתן שהדיחו אותן ביחד עם הפלים הנ"ל וכיום עש"ק העבר
שחטו הפרה הנ"ל ונטרפה ע"י סירכא שע"י נקב ודאי והפר"ח הקמיר מאוד בסירכא
ע"י נקב גם הרמ"א ו"ל הקמיר במה שנתחלב תוף ג' ימים אם לא בהפסד מרובה ואנכי
עד פה לא ידעתי אם צריך ג' ימים שלימים או לאו ואם ההפסד זה נחשב למרובה או
לאו ע"כ יורני אדמ"ו הדרה אשר אלה כ"ד תלמידו וכו' הק' משה במהו אליהו סג"ל.

תשובה הנה מה שמסופק אם בעינו ג' ימים מעל"ע הנה בנידון דידי' אין מקום לספק זה
דודאי תוף ג' היא וספק זה הנה לו להסתפק על דרך משל אם נתחלב ביום ג' באמצע היום
ונשחטה בהמה האור ליום ו' או ביום ו' בפקר דעדיין לא הוי ג' מעל"ע ובחלוקת הימים
הוי יום רביעי אבל בנידון דידי' דגם בחלוקת הימים לא הוי רק יום ג' אין להסתפק כלל
והנה מה שכתב שנטרפה בסירכא שע"י נקב ודאי לא ידעתי מה אידון בי' אם פוננתו
דנראה בחוש שהיה נקב והעלה הסירכא או פוננתו שהיה מהסירכא הודאות המבוארין
בסי' ל"ט אבל לא נראה נקב וגם לא ביאר אם נשתמש בחלב של זו הפרה בעינה או לא
אלא ע"י תערובת עם חלב של שאר בהמות על פן אומר אני הדין הוא כן אם נראה
בחוש שהיה נקב והעלה הסירכא אז אין פאן שום ספק על החלב מה שנתחלב דודאי הוא
טריפה דאף דיש סוכרים דיש סירכא פחות מג' ימים היינו משום דסברי דיש סירכא
בלא נקב רק שעתידי לנקוב כע"ש בפלתי והדברים ברורין א"כ פאן שנראה בחוש הנקב
שהעלה הסירכא א"כ כ"ע מודה בזה דאין סירכא פחות מג' ימים ואין פאן אפילו ספק
א' בהחלב הנ"ל רק ודאי טריפה ומ"מ הפלי חרס שנתערב ואינה ניפרת אם ברוב
נתערבה בטלה אחר מעל"ע כהספמות הפוסקים ביו"ד סי' ק"ב סעי' ג' פיון דהיא פלי
חרס דאי אפשר בהגעלה יע"ש בש"ך ובפר"ח ובפלתי ובפרי מגדים ובחנות דעת והפלים
שאין ידוע אם נשתמש בהם החלב ודאי יש להתירן אחר מעל"ע עכ"פ דאין להחזיק
איסור כמבואר בדין פלי חולבת שנמצא בין פלי בפשר ואין ידוע איך נשתמש אבל אנו
הפלים שנתמשו בודאי מאותו החלב בדרך שנאסר אסורין הן עד עולם אף אם נתבטל
החלב ברוב קודם אבל אם לא נראה נקב בחוש רק שהיה מהסירכא הודאות אז הוי
הדין כן אם לא נשתמש בהחלב רק ע"י תערובת מחלב אחרים ברוב א"כ יש להתיר
כל הפלים אחר מעל"ע פיון דנתערב קודם שנודע האיסור א"כ הוי רק ספק דרבנן דמן
התורה מין במינו בטל ברוב ויש להתיר בספק אחד דשמא יש סירכא בלי נקב וטריפת
הסירכא הוא משום דסופו לנקב א"כ יש סירכא פחותה וג' ימים ושמא נתהוה אחר
שנתחלבה ואם נשתמש בעינה באותו הודאות דהפלים שעבר עליהם מעל"ע מעת
השתמשות באותו החלב קודם שנבדקה בהמה ונודע האיסור ג"כ יש להתירן בספק
אחד הנ"ל דהוי ג"כ ספק דרבנן בה"מ ולענין הפלים אם הן מרובין מיקרי הפסד מרובה
אבל אם אז לא הנה עדיין מעל"ע רק שאח"כ עבר עליהם מעל"ע אינה מועיל דהוי ספק
דאורייתא בעת שנודע ולא מהני מה שע"י גלגול אח"כ בא לידי דרבנן וכל זה ברור
כשמ"ש בס"ד.

[הג"ה א"ה ע"י בתשו' בית אפר"י ח' יו"ד סי' ק"ג מ"ש בענין זה]: שאלה לד שלום וכו'
מוה' משה נ"י הנה וכו' במעשה שהי' שאפו בתנור פת הנלוש בחלב ופת הנלוש בשומן
ועוד פת בלא חלב ובלא שומן והפה שבחלב נתנו למעלה ופת שעם שומן למטה ובאמצע

החללות לשבת והנה נתבאר דינו בסי' צ"ז ובסי' ק"ח דבדיעבד לא מחזקינו איסורא כשהתנור אינו משונפע והט"ז מתיר בדיעבד אפילו בתנור סתום ואם אין לו פת אחר בריוח מקרי דעבד ובפרט שהי' התנור פתוח וגדול ולא הי' נוגעים והשפתא שהי' פת של חלב ופת חל בפשר מקרי ודאי דיעבד ולא ראיתו שום חשש לאסור החללות ומחמת שאסור לכתחילה לאפות שום פת עם פלאדן בזה טעה החולק לאסור אף בדיעבד לזאת נפשי בשאלתי מאדו"מו להשיבני דבר בקצרה ע"י המוכ"ז וכו' הק' נפתלי בהמנוח מו' חיים: סג"ל זלה"ה: תשובה הואיל שגילה רצונו שאכתוב לו רק קיצור הדין רצונו של אדם זה כבודו שורש הדין דאם הי' הנלוושים בחלב וכן הנלוושים בשמן רק כעין פשטידא דהיינו שלא הי' שמנונית טוח עליהם מבחוץ רק פבלוע בהן מחמת מיעוטן וגם התנור גדול ופתוח וגם לא היו נוגעים בודאי החללות לא לזה ולא לזה וגם לא היו משונפע וגם לא ראו זב כלל אז יש להתיר בדעבד רק ראוי לומר להם כי הוא אפקרות גדולה ושאם יעשו עוד פן יאסר פהם אבל אם הי' שומן טוח עליהם מבחוץ יש לאסור בדעבד כל זה נתבאר מהת"ח בכלל ל"ו דין ט' ובמנחת יעקב שם ובאו"ה כלל ל"ט והגהות ובש"ע יו"ד סי' צ"ז במחבר נרמ"א וט"ז וש"כ וכו"פ ובחזו"ט דעת ודו"ק ובסי' ק"ח עפ"י העיון בכולם מבואר כנ"ל דאין להתיר רק בפשטיד שפצק הוא פצק דעלמא אז אין לאסור רק כשראוהו זב רק תחת הפשטיד ומחוץ לפשטיד שבט"ז אין ר"ל בשטח התנור רק ר"ל שגפלט מן העיסה של הפשטיד לחוץ וזה פשוט וברור ועיין במנחת יעקב שם ס"ק למ"ד אבל כשעיסה עצמה שמן לא בעינן זב כלל דשמנונית בעין נוגע בתנור ונבלע בו ומוליך פליטתו בכנולו כשחם כנולו ובפרט ע"י חום אש ואסור בכה"ג הפת אפילו במין א' לבד שנגאפה עם פת דחלקו על הכו"פ דאמר דהוי נ"ט בר נ"ט ומכש"כ בשני המינים דאין פאן נ"ט בר נ"ט לכ"ע ודאי דיש לאסור הכל ואף במקום שיש להתיר פגון בפשטיד אם התנור קטן מהכיל עכ"פ ששה ושלשים קווארט בקרקעיתו דלא כתכו"פ ונדעו שאסורה לכתחילה ועברו בזדון יש לאסור בדעבד דריח משהו מיהא הוי והוי כמבטל איסור בידו' כמבואר בצ"צ סי' פ' ובפ"מ בס"ס צ"ז אבל אם לא ידעו מהאיסור אין לאסור כמבואר בפ"מ סי' צ"ט ואף כשיש כל התנאים להתיר מ"מ ראוי לומר להם כי הוא אפקרות גדולה כי אין להתיר לכתחילה רק במין א' לבדו עם פת ודוק' בכלי ודוק' כשהפשטיד בפני התנור שהוא קרו' טפלה שטופלין אותו בכשר או בגבינה וגם בזה המתמיר תע"ב וראוי לכל י"ש שלא לאפות כלל עם פת בשום אופן אבל בלא פלי אף במין א' אסור או כשאינה בפני התנור אסור לכתחילה לכ"ע (אף להמינים) בשני המינים אף בכלים שכל המינים בכלי מיוחד לבדו אסור ומה גם לאפות שניהם בלא פלים לא יעשה כן בישראל ומ"מ בדעבד מותר אם יש כל הני תנאים ואם רצה המורה לאסור משום מגדר מילתא כפי ראות עיניו ודאי דהרשות בידו דהאיש גדולי הפוסקים שאוסרים בשני המינים בדעבד אף כשהתנור גדול ופתוח מן הדין עיין באו"ה כלל ל"ט או אם יש חשש שנגעו החללות לא' מהן דיש לאסור וז"ב.

שאלה לה (עוד מהשואל הנ"ל) אמרותיו הנעמיים והערבים עלי פמוצא שלל רב האירו מול עבר פני והנה כבוד אדוני הוסיף תנאי אחד אשר לא נתבאר במכתבי שלא ראו זב תחתיו. אבל אנכי לא חמס בכפי וח"ו לא נעלמה ממני הידיעה מהתנאי הנ"ל רק מחמת שמלתא דפשיטא היא באם שראו זב דינו כנלוווש כל הפת בחלב ואף כי מצאתי ראיתי

בְּדַבְרֵי הַגָּאוֹן מו"ה עוֹזֵר ו"ל קוֹלָא גְדוּלָה אַף בְּבֵא תַחְתּוֹ דְּמִתְרֵי דְמִתְרֵי לְאֶכּוּל שְׂאֵר הַפֶּת עִם מִין הַשְּׂנִי מִחֲמַת כ"ט בַּר נ"ט דְּרַמ"א הַתִּיר בְּדִיעֵבַד אַף בְּבִישׁוּל וּבְצֻלֵי.

אַף לֹא לְשִׁפְלַ עֲרָף כְּמוֹנֵי לְהַקֵּל רֹאשׁ בְּקוֹלָא זֹו אַף פְּשִׁיחָה מִין אֶחָד אוֹ שְׁל חֶלֶב אוֹ שְׁל בְּשָׂר בְּתַנּוּר עִם הַפֶּת מִכ"ש שֶׁהַמַּעֲשֶׂה הִי' בְּנִד"ד בְּבִישׁוּר בְּחֶלֶב מִמִּילָא לִיכָא הָאִי טַעְמָא דְנַב"נ אֲמַנְם הָאֲמַת יוֹרָה דְרַפּוֹ דְמִקוֹמוֹ הִי' יָבֵשׁ: וְהִנֵּה הוֹאֵלְתִי לְדַבֵּר בְּעֵנֵן הַנַּב"נ אֲבַקֵּשׁ מֵאֲדוֹנֵי שְׂאֵלָה אַחַת קִטְנָה לְהוֹדִיעֵנִי מִנְהַגָּא דְמַר הָאִיף אִם לְהַתִּיר בְּדִיעֵבַד נ"ט בַּר נ"ט בְּלֹא ג' נ"ט וּכְפִי הַנִּרְאָה מִדְּבַרֵי הַש"ף נִרְאָה דְאוֹסֵר אַף בְּדִיעֵבַד נב"נ בְּשֵׁם מְהַרְש"ל בְּצֻלֵי וּבְבִישׁוּל.

וְאַף שְׁבַס"ק ה' מְצַדֵּד לְהַתִּיר נב"נ הֵיִינוּ דְנוֹקָא בְּעִירוֹי וְהַרְמ"א אוֹסֵר אַף בְּעִירוֹי וְהִנֵּה בְּדָגִים שְׁעָלוּ בְּקַעְרָה מְפֹרָשׁ בַּט"ז דְנוֹקָא שְׂאֶחָד מֵהֶם חֵם אֲבָל פְּשִׁיחָהֶם חֲמִין אֶסוּר וְגַם רֵאִיתִי הִלְכָה לְמַעֲשֶׂה מִפְּמָה בְּעֻלֵי הוֹרָאוֹת גְּדוּלִים לְאֶסְרוֹר נב"נ אַף בְּדִיעֵבַד בְּצֻלֵי וּבְבִישׁוּל רַק ע"י גנ"ט לְהַתִּיר כְּמַשְׁמַעוֹת הָאֲחֵרוֹנִים וְכַעַת נִפְשִׁי אֵינְתָה וְיַעֲשֶׂ אֲדוֹנֵי לְכַבּוֹד הַתּוֹרָה לְהוֹדִיעֵנִי בְּדִין פְּשִׁיחָהֶם מְפֹרָשׁ שְׁל חֶלֶב ב"י עַל הַפְּלִי עִם בְּשָׂר עַל הַפִּירָה כְּשֶׁעוֹמְדֵת אֶצֶל הָאֵשׁ דְּהוּי בְּבִישׁוּל כְּמִבְּרֹאֵר בְּסִי' צ"ב וְלֹא הִיָּה שְׂשִׁים בְּקִדְרָה שְׁל בְּשָׂר נֶגֶד הַשְּׁפִיכָה וּבְלֹא הַפְּסֵד מְרֻבָּה וְלֹא לְצוֹרֵף גְּדוּל מַה דִּינוֹ שְׁל הַקִּדְרָה עִם הַבְּשָׂר מְאוּד פְּלִתָה נִפְשִׁי לְדַעַת חֲנוּת דַּעַת כְּבוֹדוֹ בְּדִין הַרְיָאָה שְׁנִמְצָא בָּהּ נִקְבִים וְלֹא נִמְצָא תּוֹלְעִים עַל הַרְיָאָה כָּלֵל רַק שֶׁהַשּׁוֹחֵט אָמַר שְׁמִפִּיר שֶׁהַנִּקְבִים מֵהַתּוֹלְעִים בָּאוּ וּבְדַק תּוֹ בְּרִיאָה וּמְצָא נִקְוֹדוֹת אֲדוֹמוֹת וְקָרַע אוֹתָן הַנִּקְוֹדוֹת וּמְצָא בָּהֶן מוֹרְנָא שְׂרַחֲשׁוּ וּנְכַפּוּ רַק שְׁמַעְצָמוֹן לֹא יֵצְאוּ אַף לְחֹם הָאֵשׁ רַק כְּשֶׁחֲסַף הַנִּקְוֹדָה וְהוֹצִיא הַמּוֹרְנָה חִי' אִם לְתַלּוֹת שֶׁהַנִּקְבִים ג"כ בָּאוּ מֵתּוֹלְעִים לְאַחַר שְׁחִיטָה אוֹ לֹא וּבְאֲמַת דַּעַת מְהַר"ם לויִבְלִין לְהַתִּיר אַף כְּפִי דַּעַת שְׂאֵר פּוֹסְקִים נִרְאָה לְאֶסְרוֹר לְזֹאת נִפְשִׁי בְּשְׂאֵלְתִי נָא וְנָא יִגְדִיל הַתּוֹרָה וְיֵאֲדִירָה לְבַרֵּר גַּם לְשִׁפְלַ כְּמוֹנֵי הַדִּין לְאֲמִיתוֹ בְּכָל הַנֵּ"ל כ"ד הַמְצָפָה לְתַשׁוּבָתוֹ הַרְמָה וְדוֹש"ת ה"ק נִפְתְּלֵי בְּהַמְנוּחַ מו"ה חַיִּים זֵלֶה"ה.

תְּשׁוּבָה הִנֵּה מ"ש לְהַחְמִיר אַף רַק בְּזָב תַּחְתּוֹ בְּנֹדָאֵי כֵּן הִיא הָאֲמַת דְּמ"ש הַט"ז מַחוּץ לְפִשְׁטִיד אֵינוֹ ר"ל מַחוּץ לְפִשְׁטִיד בְּשִׁטַּח הַתַּנּוּר רַק ר"ל שְׁנִפְלַט מִן הַפִּשְׁטִיד לְחוּץ עַל הַתַּנּוּר וְזֶה פְּשׁוּט וּבְרֹוֹר דָּאִם לֹא בְּעֵינֵן זָב תַּחַת הַפֶּת מִשׁוּם דְּאֲמַרִּינֵן שְׁמוּלִיף בְּלִיעֵתוֹ בְּכּוֹלוֹ א"כ אַף תַּחְתּוֹ כִּינּוֹן שְׁנִבְלַע בְּתַנּוּר הָרִי מוּלִיף בְּלִיעֵתוֹ בְּכּוֹלוֹ וְכֵן מְבֹאֵר לְהַדְרָ' ג"כ בְּתוֹרַת חֲטָאֵת כָּלֵל ל"ו דִּין טִית שֶׁם בְּמַנְחַת יַעֲקֹב ס"ק לְמַד וּמ"ש בְּשֵׁם הַגָּאוֹן מו"ה עוֹזֵר מִפְּחַ נ"ט בַּר נ"ט כְּבָר אָמַר עִם הַסֵּפֶר בְּכו"פ וּמִטַּעַם זֶה רוּצָה לְהַקֵּל כְּשֶׁאֵינוֹ זָב תַּחַת הַפֶּת מִמֵּשׁ עֵי"ש אֲבָל אֲנִי אֵינִי מוֹרָה וְכֹא כְּמוֹתוֹ בְּזֶה עֵינֵן בַּפ"מ בַּט"ז ס"ק ז' וּבַש"כ ס"ק ב' וּבְחֻוֹת דַּעַת וּבְנִידוֹן דְּמַעַל' לֹא הִי' נ"ט בַּר נ"ט כָּלֵל כְּמ"ש מַעֲלַת' בְּעַצְמוֹ וּמ"ש מַעֲלַת' דַּה"ש כ" אוֹסֵר בְּשֵׁם מְהַרְש"ל בְּדִיעֵבַד נ"ט בַּר נ"ט בְּצֻלֵי וּבְבִישׁוּל בַּמַּח"כ טַעְמָה בְּזֶה דְּאֵינוֹ אוֹסֵר רַק בְּנִצְלוֹ וְהַטַּעַם מְבֹאֵר בְּמְהַרְש"ל דְּבִנְצֻלָּה א"כ הָרִי הַפְּלִי קִבֵּל מִן הַבְּשָׂר עַצְמוֹ וְאִח"כ הַפְּלִי מְפִלִיט וְאֵין כָּאֵין רַק ב' טַעְמִים שְׁל הַיִּתֵּר מִשְׁא"כ בְּבִישׁוּל שֶׁהַפְּלִי קִבֵּל טַעַם מִהַבְּשָׂר ע"י הַמִּים שְׁמוּלִיף טַעַם הַבְּשָׂר לְהַפְּלִי הוּי פְּשִׁיחָה טַעְמִים וְאִח"כ כְּשֶׁהַפְּלִי מְפִלִיט לְאֵיזָה דְּבָר הוּי כְּטַעַם שְׁלִישִׁי שְׁל הַיִּתֵּר בְּזֶה מוֹדָה מְהַרְש"ל דְּבִיעֵבַד מוֹתֵר וְזֶה פְּשׁוּט וּבְרֹוֹר הוּא דְּבִישׁוּל חֶלֶב הוּי כְּנִצְלוֹה וְעֵינֵן בְּפָרִי מְגָדִים סִי' צ"ה בַּש"כ

ס"ק ד' מ"ש בְּמִינֵי הַרְיָפוֹת וְכֵן מְנַהֲגֵי לְאַסֹּךְ בְּמָה דְהוּי כְּעֵין נִצְלָה וְלֹא לְהַתִּיר בְּזֶה רַק
בג' נ"ט הִיתֵר או' א' אֵינוֹ ב' י"י אֲבָל בְּמָה דְהוּי רַק כְּעֵין בִּישׁוּל אֲנִי מַתִּיר בְּדַעְבָּד רַק בְּמִקּוֹם
דְּשִׁינָה נִצּוּק חִיבוּר עֵינֵן בַּט"ז בַּס"י צ"ה ס"ק י"ג אֲנִי אוֹסֵר בְּמִקּוֹם שְׂאִין הֶפְסֵד כ"כ
וּמַתִּיר בְּמִקּוֹם הֶפְסֵד וְעֵינֵן בַּפ"מ שָׁם בַּש"כ ס"ק ה' וּבַט"ז ס"ק י"ג עֵינֵי וּמִזֶּה יוֹבֵן
הַנִּדּוֹן שְׁפָתַי מֵעַל דָּאָם הִי הַפְּלִי הַחֹלְבֵת מִחֶרֶב מִמֶּשׁ וְדָאִי אֲסוּרָה הַקְּדוּרָה וְהַבְּשָׂר מִן
הַדִּין וְאֵם לֹא הִי מִחֻלְבַּת מִמֶּשׁ רַק מֵאִיזָה מֵאֲכָל שֶׁל חֻלְבַּת שְׁנֵתִּיבְשָׁל בָּהּ עִם מֵיִם אִז אֵם לֹא
נִפְסַק הַקְּלִיחַ בְּהַעֲרִיבֵי שֶׁל הַשְּׂפִיכָה מִן הַקְּדוּרָה עַל הַקְּדוּרָה ג"כ יֵשׁ לְאַסֹּךְ בְּהֶפְסֵד קִטּוֹן
דְּנִיּוּצוֹק הַגּוֹי חִיבוּר וְהַגּוֹי פְּאֵלוֹ הִי בְּהַקְּדוּרָה הַחֹלְבֵת וְלֹא הַגּוֹי נ"ט בַּר נ"ט וְלַעֲנֵי בְּדָבָר
חָשׁוּב יֵשׁ לְהַתִּיר אֲבָל אִם נִפְסַק הַקְּלִיחַ קוֹדֵם שְׁבָא עַל הַקְּדוּרָה שֶׁל בְּשָׂר יֵשׁ לְהַתִּיר
בְּכָל עֲנִיָּן אֲבָל אִם הִי הַקְּדוּרָה חֹלְבֵת ב"י מִחֻלְבַּת מִמֶּשׁ אֲסוּר בְּכָל עֲנִיָּן: וְעַד הַשְּׂלִישִׁי אֲנִי
בָּא בְּדִין הַרְיָאָה זֶה וְדָאִי טְרִיפָה הִיא וְאִין לְסַמְנָה עַל הַמַּהֲרָ"מ וּמִי' בְּנִידוֹן דְּמַעְלָה גַם
מְהָרָ"ם יָדָה וְלֹא הַתִּיר רַק כְּשֶׁנִּמְצָא בְּאוֹתוֹ הַנְּקֵב עֲצָמוֹ וְלֹא יִצְאָה וְעוֹד תִּינְהָא חֲזִינָא
דְּנִרְאָה דְּהַשׁוּחַט הַפִּיר מִחֻמַּת שְׂרָאָה אֲדַמִּימוֹת בְּהַנְּקֵבִים כְּמוֹ הַנְּקִדּוֹת אֲדוּמּוֹת וְנִהְפְּחוּ
הוּא דְּבִנְקֵבִים אֲדוּמִים אִף אִם הַתּוֹלַע עָלֶיהֶן מִבְּחוּץ טְרִיפָה כְּמִבְּחוּץ בַּתְּבוּ"ש וּשְׂמ"ח
וּבַפ"מ בַּס"י ל"ו פְּלָלוֹ שֶׁל דָּבָר הַמּוֹרָה וְכֹא בְּנִדּוֹן מֵעַל לְהַתִּיר הוּא בְּנִדְאִי מֵאֲכִיל טְרִיפּוֹת
לִישְׂרָאֵל וְעַתִּיד לִיתֵּן אֶת הַדִּין וְאִם נִעְשָׂה מִעֲשָׂה יֵשׁ לְאַסֹּךְ הַפְּלִים וּז"ב: שְׂאֵלָה לּוֹ
נִשְׂאֵלְתִי לְשִׁיטַת רַש"י דָּאִין כְּגוֹשׁ אֵלָא בְּחֻמְקֵי וְצִיר א"כ מֵאִי הֵאֵי דְאֲמַרִּינֵן בַּב"ת חִידוּשׁ
הִיא דָּאִי תְּרוּ לִי פּוֹלֵי יוֹמָא בְּחֻלְבֵי וְהַשְּׂבֵתִי הִנֵּה י"ל דְּרַש"י סוֹבֵר דְּשִׂאֲנִי בְּשָׂר דָּאִית בִּי
פִּילִי וְלִכְּהָ בּוֹלַע אִף בְּצוּנֵן וְכָל שְׂפֵן בְּשָׂרֵי זְמַן אֲרוּךְ וְלֹא מִטַּעַם כְּבוֹשׁ וְהַאֲמַת נִרְאָה
דְּרַש"י לְשִׁיטָתוֹ דְּסוֹבֵר בְּחֻלְיֵן צ"ח ע"א דְּכָל אִסּוּרִין מִשְׁעָרִינֵן בְּשִׁשִּׁים הִיכָא דְּבִדְקִינֵן
וְלֹא יְהִיב טַעְמָא אֲבָל בְּיָהִיב טַעְמָא שְׂשִׁים אֵינוֹ מוֹעִיל וּבְלֹא יְהִיב טַעְמָא מ"מ בְּעֵינֵן שְׂשִׁים
ע"ש.

וְהִנֵּה דַעַת לְנִבּוֹן נִקְלָ דְזֵהוּ הַהֶפְרָשׁ שְׁבִין חֲמִין לְצוּנֵן הִיכָא דְלֹא יְהִיב טַעְמָא דְבַחֲמִין מ"מ
בְּעֵינֵן שְׂשִׁים דְּשָׂמָא מ"מ יֵשׁ טַעַם אִף שְׂאִין מְרַגִּישִׁין וּבְצוּנֵן לֹא בְּעֵינֵן אֲבָל בְּיָהִיב טַעְמָא
וְדָאִין חִילּוּק וּז"ב א"כ בַּב"ת חִידוּשׁ הִיא דָּאִף בְּיָהִיב טַעְמָא בְּצוּנֵן מ"ע פִּינֵן דְּבְצוּנֵן
לֹא הַגּוֹי דְרַף בִּישׁוּל שְׂרִי וְהָא דְנִקְטַת תְּרוּ פּוֹלֵי יוֹמָא דְזֵה הַגּוֹי קִצַּת אוֹרְחָי דְּמִקְלָתָא לְמִיָּהֵב
בְּיָה טַעְמָא וְעַפ"ז יְדוּקְדָק לְשׁוֹן רַש"י בְּפִסְחִים מ"ד ע"ב ד"ה תְּרוּ לִיָּה ע"ש שְׁפָתַי וְאִפִּילוֹ
יְהִיב בְּיָה טַעְמָא וּז"ב וְאֲמַת בַּס"ד: שְׂאֵלָה לּוֹ נִשְׂאֵלְתִי בְּאֲחָד שְׁהִיָּה רוּצָה לְבָנוֹת בֵּיתוֹ
וְהִנֵּה מֵעַכְבַּ עָלָיו בְּמִקּוֹמוֹ אֵילֵן מֵאֲכָל אִי שְׂרִי מִן הַדִּין לְקוּץ אוֹתוֹ דְּהַבְּנִין בְּמִקּוֹמוֹ חָשׁוּב
וְיִקָּר יוֹתֵר מִהָאֵילֵן אוֹ לֹא.

תְּשׁוּבָה הִנֵּה לְכַאוּרָה הַדִּין פְּשוּט לְהַתִּיר כְּהָא דְאָמַר רַבִּינָא בַּב"ק דָּף צ"א ע"ב וְאִם הִנֵּה
מְעוֹלָה בְּדָמִים מוֹתֵר וּכ"פ הַרְמַב"ם בַּפ"י מַה' מְלָכִים הִלְכָה ח' וְכֵן אִם מְזִיק לְאֵילָנוֹת
אֲחֵרִים וְעַדִּין יֵשׁ לְבַע"ד לְחַלּוֹק דָּשָׁם כְּהָא דְרַבִּינָא הָאֵילֵן גּוֹפָא מְעוֹלָה בְּדָמִים אַחַר
הַקְּצִיצָה א"כ לֹא הַגּוֹי הַשְּׁחָתָה מִשָּׂא"כ בַּנְד"ד דְּהָאֵילֵן נִשְׁחַת רַק דִּיקָר אֲצִלוֹ הַמִּקּוֹם לְבָנוֹת
וּמִהָא דְּמְזִיק לְאֵילָנוֹת אֲחֵרִים שְׁהָאֵילֵן גּוֹפָא נִשְׁחַת רַק דִּיקָר יוֹתֵר הַשְּׁחָתָתוֹ מִשׁוּם אֵילָנוֹת
אֲחֵרִים ג"כ יֵשׁ לְדַחּוֹת דָּשָׁם שָׁם מְזִיק עָלָיו עַל הָאֵילֵן לְכָה מוֹתֵר לְקוּצָצוֹ וְעֵינֵי דְאֵינוֹ
בְּכָלֵל אֵילֵן מֵאֲכָל דְּהָא בְּהַעֲדָרוֹ יְתַרְבֶּה הַמֵּאֲכָל וְא"כ הוּא רַק מִמַּעַט הָאֲנֹכֵל וְדו"ק מ"מ
כְּרָאָה לִי דְמוֹתֵר דְּהָא מִשְׁמַע מְהַרְמַב"ם וּמַהֲסַמ"ג לְאוּנֵן רַכ"ט דְּקַצִּיצַת אֵילֵן מֵאֲכָל

והשחתת שאר דברים דאית ביה משום בל תשחית דין א' להם רק שזה אדאורייתא וזה מדרבנן ומבואר שם בסמ"ג דמותר פדי להטיל אימה וביאר שם בסמ"ג הטעם ששכר אימה הוא יקר יותר מהשחתתו ע"ש ונהרי הכא הדבר נשחת לגמרי והבן וכ"ש מחזמום הגוף דמותר דנדאי ג"כ מטעם הנ"ל דנדאי לא איירי מספנה דא"כ מאי למימרא פשיטא הוא דאין לה דבר שעומד בפני פ"נ וז"ב ואין להביא ראיה ממה שפירש רבינו שמואל פי האדם עץ השדה ונהביאו הסמ"ג שם די"ל דהתם הוי כמו ספק פ"נ רק דקמ"ל שלא נימא הרי אסרו הפתוב בפירוש במלקמה ושם מסתמא הוי ספק פ"נ ואעפ"כ אסרו הפתוב לקד קמ"ל קרא דבהכי מותר ונהאיסור לא איירי בכה"ג וז"ב ודו"ק מ"מ פראה לי ברור כמ"ש מפח הראיות שפתבתי פראשונה.

שאלה לח (מפן בנו שר המחבר) לבאר כל חמירא בענין נו"ט לפגם דשרי ובענין אין מבטלין איסור לכתחילה. גרסינן בסוף מס' ע"ז געולי נכרים דאסר רחמנא היכי משפחת לה ומשני לא אסרה תורה אלא קדירה ב"י מפאן ואילף לישתרי גזיר' אטו ב"י והינינו לכתחילה אבל בדיעבד המאכל מותר כמ"ש תוס' ונהרא"ש ונהכי קי"ל ב"י ד"ד סי' ק"ג ובטעמא דהך מילתא נחלקו אבות העולם בעמדם על המחקר על הא דא נו ב"י שרי הא אפתי הו"ל ראוי לגר ונדעת הרשב"א בתו"ה בית ה' פינן שיש רוב היתר ממשו בטל מדאורי' ברובא ואי משום טעמו הרי הוא פגום ואינו טעם גמור ולא דמי לגעו"נ דאיירי בב"י ונהביאו בקצרה הר"ן פ' אין מעמידין ופר"מ סי' ק"ג ואמנם דעת הרא"ה מטעם דהבלוע בעצמו בקדירה נפגם וא"ר לגר ומה שאינו ניכר היינו מפח תערובתו והוכחתו דאי תימא דהבלוע בעצמו אינו פגם א"כ ראוי שלא לבשל בו לבטלן מפח תערובתו דבר תורה את"ל אין מבטלין איסור לכתחילה מדאורי' וכן בדין שלא יהא מותר ד"ת לבטל חתי' גבילה בב' חתיכות נאנן קי"ל אינו ב"י מותר דבר תורה ע"כ לשונו ונהרשב"א במשמרת הבית השיב ע"ז בזה"ל חדא דמנ"ל דמדאורי' לא מבטלין ועוד אפי' מי שסובר מדאורי' א"מ היינו לבטל איסור בעיני' פעין זרוע בשלה שמבשל עם האיל ביח' אבל בלוע בקדירה אי אפשר ולפיכך מותר פינן שפוגם תערובתו ואי אתה אוכלו לעולם אלא בפגמו ובתערובות ועוד איכא הפסד כלי' כו' ואפי"ה אסרוהו חכמי' מדרבנן כו' עכ"ל: ואיכא למידק בדבריהם ז"ל מה זה דקש' להו דוקא למ"ד מדאורי' אין מבטלין הא אפי' תימא דאינו אלא מדרבנן נהי דממה דהתורה התירה אינו ב"י לא קשה אפתי מה פריף מפאן ואילף לישתרי ול"ל לחדושי גזירה כו' הא בלא"ה אסור מיהו מדרבנן מה"ט דאין מבטלין איסור מדרבנן ועי' בדרכי משה בטו"יוד סי' צ"ג ותראה שפן הקשה על הג"ה ש"ד דאי מטעם ביטול מה פריף לישתרי כו' עיי"ש וא"ל דאי מדרבנן נדאי י"ל משום הפסד כלי' שרי אבל מדאורי' ס"ל להרא"ה דליכא למימר דהתורה חשה לזה דאפתי קשה למאי דמסיק גזירה אטו ב"י ולא חשו להפסד כלי' א"כ ל"ל להך גזיר' תיפוק לי' מטעם דאין מבטלין גופי' מדרבנן הוי מצי למימר דאסרו אפי' במקום הפסד פלוס דמ"ש זה וזה ותו יש להבין לענין מה הוסיף הרא"ה לומר וכן בדין שלא יהא מותר ד"ת לבטל וכו' ואי בא להכריע שפן הדין הי' לו להכריע במקומו שמפלפל הרשב"א הא דאין מבטלין או מדאורי' או מדרבנן גם פנונת הרשב"א מה שמחלק בין זרוע בשילה לקדירה שאינו ב"י משולל הבנה וצריך ביאור.

וְרֵאִיתִי לַהֲכַנְהוּ גַּם בְּטוֹיּוֹ"ד בְּבִי"י סִי צ"ט אוֹת כ"ב שְׁכ' וְנ"ל פֶּתַח הַרְשָׁבָ"א אִפִּי' לְהֶרְאָבָ"ד [דְּאִין מְבַטְלִין מִדְּאוּרְיָ] הִינְנוּ אִיסוּר בְּעֵין אֶבֶל בְּלוּעַ בְּקַדְיָה אִי אֶפְשָׁר וּמְבַטְלִין מִדְּאוּרְיָ וּמְדַרְבְּנֵן אִיסוּר ע"כ וְהוּא מְשַׁנְלֵל הַבְּנָה דְּהָא הֶרְאָבָ"ד אִיהוּ סוּבְר טע"כ דְּאוּרְיָ וְגַלְיָה מְגִיעוֹ"נ דְּאִינוּ אֶלָּא בְּלוּעַ בְּקַדְיָה וְהָרִי הוּא כְּמִשְׁוֹ וְצ"ל בְּכַוְנָתוֹ דְּטע"כ שְׂאֵנִי דְּטַעְמוֹ נִיפְר וְלֹא בְּטַל אֶבֶל בְּמָקוֹם דְּבְטַל כְּגוֹן בְּפִגּוּם דְּהוּ"ל כְּאִינוּ נִיפְר אֲזִי לְעַנְיָן לְבַטַּל לְכַתְחִילִי קִיל לִי בְּלוּעַ בְּקַדְיָה דְּאִין בְּלִיעָתוֹ נִרְאָה לְעֵין וְגוּף הַחֶרֶסִיס לֹא נַעֲשֶׂה נְבִילָה מִשׁוּ"ה שְׂרִי מִדְּאוּרְיָ דְּלֹא הוּ"ל כְּמִבְטַל אִיסוּר וְכַעֲיֵן זֶה מְצִאתִי בְּפִלְתֵי סִי צ"ט וְאֶפְתִּי קִשָּׁה דְּהִי סְגִי לְהֶרְשָׁבָ"א לֹמֵר אֶבֶל בְּלוּעַ בְּקַדְיָה א"א כִּינֵן שְׁהוּא פִּגּוּם וְלְעַנְיָן מָה הוּסִיף הֶרְשָׁבָ"א לֹמֵר וְאִי אַתָּה אוֹכְלוֹ לְעוֹלָם אֶלָּא בְּפִגּוּמוֹ וּבְתַעֲרוּבָתוֹ זֶה שְׁפַת יֵתֵר לְפִי הַבְּנָתוֹ גַּם הִפְר"מ נִרְאָה דְּלֹא נִיחָא לִי בְּהַךְ סְבָרָא שְׁהוּא הִבִּיא דְּבָרֵי הַכְּנֵה"ג וְכ' עֲלִיו בִּזְוָה"ל אֲמַת שִׁבְב"ה עֲמַד אִיף מְוִתֵר אִינוּ ב"י מִהַתּוֹרָה הָא אִין מְבַטְלִין כּו' וְתִי הַמִּשְׁמ"ה דְּבְלוּעַ כִּינֵן שְׂאִינוּ מְכַוְנִין לְבַטַּל אֶלָּא לְבַשֵּׁל מִן הַתּוֹרָה מְוִתֵר וְרַבְּנָן גְּזָרוּ עַכ"ל הִנֵּה הוּסִיף לֹמֵר דְּמִטַּעַם אִינוּ מְתַפְנִין הוּא דְּשְׂרִי מִדְּאוּרְיָ אֶבֶל אִין זֶה בְּמִשְׁמַעוֹת לְשׁוֹן הֶרְשָׁבָ"א כְּלָל וְגַם הִךְ סְבָרָא דְּאִינוּ מְתַפְנִין לֹא נִזְכָּר בְּתוֹ"ה לְהֶרְשָׁבָ"א כְּלָל לְעַנְיָן בִּיטוּל וְאֶדְרַבָּא לְכֹאוּ מִמָּה שְׁהַקְשׁוֹ תוֹס' וְהוּבָא בְּרִשְׁבָ"א בְּמִשְׁמ"ה אִתָּה דְּפָרִיף וְנַעֲבָד שְׁלֹא בְּמִינֵן הָא אִין מְבַטְלִין מִשְׁמַע אַע"ג דְּאִינוּ מְתַפְנִין לְבַטַּל רַק לְבַשֵּׁל אִפִּי"ה אִיסוּר לְבַטַּל מִיְהוּ לְזֶה הִי' אֶפְשָׁר לֹמֵר דְּהָכָא שְׂאֵנִי כִּינֵן שְׁהוּא פִּגּוּם י"ל אַע"ג דְּנִימָא בְּאִינוּ מְתַפְנִין אִיסוּר לְבַטַּל הָכָא כִּינֵן שְׁהוּא לְפָגַם וְכ"ע יְדַעוּ שְׂאִין כְּוָנָתוֹ לְבַטַּל מִשׁוּ"ה שְׂרִי וְסְבָרָא זֶה כְּתַב בְּסִפְרֵי יְשׁוּעוֹת יַעֲקֹב או"ח סִי תמ"ז לְתַרְזַן דַּעַת רַבִּינוּ יוֹסֵף בְּתוֹס' עֵי"ש.

וְאֵנִי מוֹסִיף תְּבַלִּין וְאִמְלֵא אֶת דְּבָרֵי דְּאִינוּ מְתַפְנִין לְבַד לֹא מְהִי דְּהָא הוּאֵל פְּסִיק רִישָׁא אִיף זֶהוּ הִיכ' דְּהוּא טַעַם לְשִׁבְחַ דְּהוּ"ל פ"ר דְּנִיחָא לִי אֶבֶל הִיכ' דְּהוּא לְפָגַם דְּהוּ"ל פְּסִיק רִישָׁא דְּלֹא נִיחָא לִי מִשׁוּ"ה שְׂרִי וְכַדְע' הָעֲרוּף וְזֶה דַּעַת רַבִּינוּ יוֹסֵף בְּתוֹס' פְּסִיחִים דְּמִשְׁהוּ לְפָגַם סְרִי נְבַטַּל וְכַמ"ש בִּזְוָה"ל וְהָר"י חוֹלֵק עֲלָיו דְּאֲזִיל לְטַעְמֵי דְּפִלִּיג עַל הָעֲרוּף וְסוּבְר דְּאִפִּי פְּסִיק רִישָׁא דְּלֹא נִיחָא לִי אִיסוּר כְּמִבְּאָר בְּתוֹס' פ"ק דְּכַתְּוִבוֹת דָּף וְא"ו מִשׁוּ"ה הַוָּצָרָה לֹמֵר דְּרַב סוּבְר נו"ט לְפָגַם שְׂרִי וְהַבְּנָן.

אֶבֶל כ"ז רְחוּק מְמַרְכְּזוּ הָאֲמַת הֵן בְּכַוְנָתוֹ הֶרְשָׁבָ"א וְהֵן בְּהִפְר"מ שְׁהָרִי הִפְר"מ כ' סְבָרָא זֶה בְּשָׂרָה דְּנִכְתָּא אִפִּי אִינוּ לְפָגַם הוּבָא לְקַמֵּן וְתוּ גַּם לְפִי"ז קִשָּׁה לְמֵאִי הוּסִיף הֶרְשָׁבָ"א וְאִי אַתָּה אוֹכְלוֹ לְעוֹלָם אֶלָּא בְּפִגּוּמוֹ כּו' אֲמַנְמֵם אֶשֶׁר אֲנִי אַחְזֶה בְּס"ד הֵן בְּכַוְנָתוֹ הֶרְשָׁבָ"א וְהֵן בְּהַכְּנֵה"ג וְפִר"מ הִיא כְּמוֹ שְׂיִבְנָאָר דְּלִדְעָתִי הֶרְשָׁבָ"א וְהָרָא"ה לְטַעְמִיָּהוּ אֲזִיל דְּהִנֵּה דַּעַת הֶרְאָבָ"ד וְהֶרְשָׁבָ"א בְּתוֹ"ה בֵּית ד' שְׁעַר ד' דְּבַנְבָּלַע אִיסוּר מִשְׁהוּ בְּקַדְיָה אִם דְּרָכּוֹ לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ דְּבָר מוּעָט וְאֶפְשָׁר לְבּוֹא לְנו"ט אִיסוּר לְבַשֵּׁל שְׂמָא יְבּוֹא לִידֵי נו"ט אֶבֶל אִם דְּרָכּוֹ לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בְּשִׁפְעַ וְא"א לְבּוֹא לְנו"ט מְוִתֵר לְבַטַּל וּלְבַשֵּׁל בּוֹ לְכַתְחִילָה וְרֵאִיתִי מְקַנְקְנִים שְׁל נְכָרֵי יִשְׂרָאֵל נוֹתֵן בְּהֵם מִיָּם וְשׁוֹתֵה וְכ"ה בְּר"ן פ' א"מ בְּשֵׁם הֶרְאָבָ"ד וְהַעֲתִיקוּ בִּי"ד סִי נ"ט וְכַמ"ב וְהָרָא"ה חוֹלֵק ע"ז דְּהֵתֵם בְּקַנְקְנִים שְׂאֵנִי דְּצוּנֵן אִינוּ מְבַלִּיעַ וּמְפִלִיט אֶלָּא מְפַנֵּי קְלִיטַת טַעַם הִינֵן הוּא דְּאִיסוּר וְהֵמִים מְפִיגִין קְלִיטָה זֶה נְעוּד מִשׁוּם שְׂאִין אִיסוּר בִּיטוּל לְכַתְחִיל' אֶלָּא בְּמָקוֹם שְׁמַתְקִינִים הָאִיסוּר אֶבֶל יֵין בְּמִיָּם נְתַבְטַל הָאִיסוּר לְגַמְרֵי וְדָמִי כְּמִפְסִידוֹ עֵי"ש וּמִזֶּה מְבּוֹאָר בְּמָקוֹם דְּלִיתָא לְהֵאִי טַעְמָא דְּהִינְנוּ בְּמָקוֹם דְּבַטַּל בְּרֹב אִפִּי אִי אֶפְשָׁר לְעוֹלָם לְבּוֹא לִידֵי נו"ט מְשֵׁשׁ אִיסוּר לְהָרָא"ה מִזֶּה

כְּרָאָה בְּעֵלִיל דְּדַעַת הָרָא"ה הָא דְאִין מְבִטְלִין אִיסוּר לְאוּ מְשׁוּם חֲשֵׁשׁ שְׁמָא יָבֵא לִידֵי נ"ט
הוּא אֶלְא מִצַּד עֲצָמוּתוֹ דְּבְדִיעֵבֵד הוּא דְשָׁרִי אֶבְל לֹא לְכַתְחִילָה אֶבְל דַּעַת הָרָאָב"ד
וְהַרְשָׁב"א דְמָה שְׁאָסוּר לְכַתְחִילָה הִיא רַק מִפְּחֵ שְׁיִשׁ לְחֹוֹשׁ שְׁמָא יָבֵא לִידֵי נו"ט דְאָסוּר
בְּדִיעֵבֵד עֵי"ש הֵיטֵב וְלְכַאוּרָה צָרִיף לְהַבִּין דְּבִשְׁלֵמָא לְמ"ד אִין מְבִטְלִין מְדַרְבְּנָן נִיחָא
דְהוּא מִפְּחֵ חֲשֵׁשׁ וּגְזִירָה שְׁמָא יָבֵא לְבִשְׁל בְּמָקוּם שְׁנו"ט אֶבְל לְהָרָאָב"ד דְּמְדָאוּרִי הוּא
אִיף יִתְכֹן לֹמֵר דְהוּא מְשׁוּם חֲשֵׁשׁ שְׁמָא יָבֵא לְבִטְל בְּנו"ט.

וְעַכְצ"ל דְּהָרָאָב"ד סוּבֵר דְמָה דְהַתוּרָה גּוֹפִין אֶסְרָה לְבִטְל אִינוּ מִפְּחֵ עֲצָמוּתוֹ אֶלְא מְשׁוּם
חֲשֵׁשׁ וְגָדֵר שְׁלֵא יָבֵא לִידֵי נו"ט וְאֵל תְּתַמָּה ע"ז פִּי כַה"ג אִיסוּר יְחוּד א"א אָסוּר
מְדָאוּרִינִי מְשׁוּם גָּדֵר שְׁגוּרָם לְגָלוּת עֲרֻנָה פְּמִבְּנָאָר בַּא"ע ס' כ"ב וְחֲצִי שְׁיַעוּר אָסוּר
מְדָאוּרִי מִטַּעַם חֲזִי לְאַצְטְרוּפִי שְׁלֵא יָבֵא לְאַכְלוּ פְּזִיט בְּכַדִּי א"פ וּבְמָקוּם דְלֹא חֲזִי
לְאַצְטְרוּפִי שְׁרִי חֲצִי שְׁיַעוּר וְכַמְבֹּאָר בְּפוֹס' לְעֻנְן בַּל יִרְאָה וּבְצַל"ח ר"פ אֵלוּ עוֹבְרִין
דְבַעֲי קָרָא מְנוּחָד לְחַמֵּץ בְּאוּכַל סוּף יוֹם זִינֵן ש"פ עֵי"ש.

וְכַה"ג פְּתַב הָר"ן רִישׁ פְּסָחִים דְּמִשׁוּ"ה הַחֲמִירָה תוּרָה לְעֵבֶר בְּחַמֵּץ בְּב"י מְשׁוּם דְלֹא
בְּדִילִי מְנִי וְאִתִּי לְמִיכַל וְלְדַבְרִיו ה"ט דְסַל אַחֲרִי וְשָׁל גְבוּהָ אִינוּ עוֹבֵר דְבְדִיל מְנִי וְכ"כ
בְּמָקוּם שְׁאֶפְשֵׁר לְבוֹא לְנו"ט אָסוּר לְבִטְל מְדָאוּרִי וּבְמָקוּם שֵׁא"א שְׁרִי [וּמ"ש הָרָאָב"ד
הִבִּיאֵו הָר"ן הַג"ל גְּזִירָה שְׁמָא כו' הִינְנוּ מְשׁוּם דְהַתָּם אִיִּירִי בְּהַדְלָ בְּנַפְל דָּם אוּ חֵלֵב י"ל
דְהִינְנוּ עִירוּי תַתְּאָה גְּבַר בְּאִנְפֵן דְאִין בּוּ אִיסוּר דְאוּרִי אֶלְא מְדַרְבְּנָן הוּא דְאָסוּר גּוּף
הַבְּלִיעָה מִשׁוּ"ה פְּתַב עֲלָה לְשׁוֹן גְּזִירָה לֹמֵר דָּגָם ע"ז גְּזִירוּ שְׁמָא יָבֵא לְנו"ט וְכַמוּ דְהַתוּרָה
אֶסְרָה מְחֲשֵׁשׁ זֶה בְּאִיסוּר תוּרָה] וְעַפ"ז מְבֹאָר פְּנוּנַת הָרְשָׁב"א הַג"ל דַּע"כ לֹא אֶמְרִינֵן
אִין מְבִטְלִין אֶלְא בְּזִרוּעַ בְּשֵׁלָה כו' ר"ל דִּישׁ חֲשֵׁשׁ שְׁמָא יָבֵא לִידֵי נוֹתָן טַעְמוֹ [אֵע"ג
דְהַתָּם אִיִּירִי בְּמִינוּ אִפִּי"ה מְשַׁכַּחַת לָהּ שְׁיִהְיִי מְקַצָּת הָאִיל וְהַזְרוּעַ חוּץ לְרוֹטֵב בְּאִנְפֵן שְׁלֵא
יְהֵא אִפִּי רֹבֵב נֶגֶד הַזְרוּעַ כְּגוֹן שְׁיִישׁ שְׁמִנּוּנִית הַרְבֵּה עַל הַזְרוּעַ וְכַמ"ש תוֹס' בְּסוּגֵי דְזִרוּעַ
בְּשֵׁלָה וְהַרְשָׁב"א שָׁם וְכַמוּ שְׁיִבְנָאָר לְהַלֵּן] וְאָסוּר בְּדִיעֵבֵד מִשׁוּ"ה אָסוּר נְמִי לְבִטְל
לְכַתְחִילָה אֶבְל בְּקִדְרָה שְׁאִינוּ ב"י אִי אֶפְשֵׁר כְּבוֹא לִידֵי נו"ט וְאִי אַתָּה אוּכְלוּ לְעוֹלָם
אֶלְא בְּפִגְמוֹ וּבְתַעֲרוּבוֹת פְּלוּמֵר מֵאֲחַר שְׁהִיא עֲתָה אִינוּ ב"י שׁוֹב לֹא יִתֵּן לְעוֹלָם טַעַם
לְשִׁבְחָ אֶלְא לְפִגְמָם וּבְטַל בְּרֹבּוֹ א"כ הו"ל כְּמוֹ קִדְרָה שְׁנִבְלַע בּוּ מִשְׁהוּ וְאִין דִּרְכוּ
לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בּוּ רַק בְּשַׁפְעַ שְׁרִי לְבִטְל מַה"ט דְאֶמְרֵן וְהָרָא"ה לְטַעְמֵי דְסוּבֵר אִפִּי בְּמָקוּם
דְלִיכָא לְמִיחַשׁ לְבוֹא לִידֵי נו"ט נְמִי אָסוּר לְבִטְל מִעֲצָמוּתוֹ מִשׁוּ"ה מְקַשָּׁה דְאִי מְשׁוּם
בְּיָטוּל אָסוּר לְכַתְחִילָה לְמ"ד מְדָאוּרִי וְאֵמֵאִי שְׁרִי ע אִינוּ ב"י מְדָאוּרִי וְע"ש וְכ"א עַל
מְקוּמוֹ יָבֵא בְּשֵׁלּוֹם: וְהַשְׁתָּא אִתִּי שְׁפִיר נְמִי דַּעַת הָרָא"ה בְּהַקְשׁוּתוֹ דְנוֹקָא לְמ"ד מְדָאוּרִי
דְאֵלוּ לְמ"ד אִין מְבִטְלִין מְדַרְבְּנָן אִסִּיק אֲדַעְתָּא דִּי"ל כַּס' הָרְשָׁב"א דְהוּא מִטַּעַם גְּזִירָה
שְׁמָא יָבֵא לִידֵי נו"ט וְהָכָא לִיכָא לְמִיחַשׁ לְזֶה דְלְעוֹלָם לֹא יָבֵא לִידֵי נו"ט [וְאַפִּי אִם יָבִישׁ
בּוּ דְבַר חֲרִיף אִינוּ אָסוּר אֶלְא מְדַרְבְּנָן וְגִזִּי לְגִזִּירָה לֹא גְזִירִין וְהָרָא"ה מְדָלָא מְשַׁנֵּי גִזִּי
שְׁמָא יָבִישׁ בּוּ דְבַר חֲרִיף וְעוּד לְכַמָּה פּוֹס' לֹא אָסוּר דְבַר חֲרִיף בְּאִינוּ ב"י רַק קוֹרְטָ שְׁל
חִלְתִּית] אֶבְל לְמ"ד מְדָאוּרִי אִין מְבִטְלִין ע"כ מִעֲצָמוּתוֹ אֶסְרָה הַתוּרָה לְבִטְל וְאַפִּי בְּמָקוּם
דְלִיכָא לְבֹא לִידֵי נו"ט נְמִי דְאֵמִידִי דְאוּרִי לֹא מְסַתְבֵּר לִי לְהָרָא"ה ז"ל לֹמֵר דְהוּא מְשׁוּם
גָּדֵר וְסִיגֵי וְז"ש וְכֵן בְּדִין שְׁלֵא לְבִטְל ד"ת חֲתִיכַת נְבִילָה כו' ר"ל שְׁהִבִּיא רֵאִי דְלְמ"ד
דְאוּרִינִי דְהוּא מִפְּחֵ הַדִּין וְלֹא מִפְּחֵ גָדֵר וְסִיגֵי דְסִיגֵי לֹא שְׁיִיף רַק בְּמִבְטַל בַּס"מ בַּא"מ

דיש חשש שׂמא יבא לבטל בפחות מסמך ויסבור שבטל ובאמת בפחות מסמך אינו בטל למ"ד טע"כ דאורי' אבל במבטל במין במינו ברוב מה איפא למיחש שׂמא יבטל בפחות מרוב הא אין פאן ביטול ואתה רואה שאינו רואה לאכול האיסור בעין כ"א ע"י ביטול אע"כ בדין הוא שלא לבטל איסור לכתחיל מדאורי' אפי' במקום דליפא חשש נו"ט וא"כ אפי' בקדירה אינו ב"י נמי אסור לבטל וע"ז השיב הרשב"א שׂמא מדרבנן ופשיטא די"ל משום גדר וסייג ואפי' אי מדאורי' נמי הוא מטעם גדר וחשש שׂמא יבוא לידי נו"ט והקא באינו ב"י דאי אתה אוכלו אלא בפגמו ותערוכות שרי דליפא לבא לנו"ט ועל הקושני' מהא דאין מבטלי' חתי' נביל' אפי' במינו לא חש להשיב כלל דבמינו בביבש בחד בתרי דהאיסור בעין אלא שאינו ניפר ודאי דאסור מדאורי' לבטל לכתחיל אפי' בלא חשש משא"כ בלח בלח דהאיסור נבלל ונתערב ובטל וכאלו איכו בעולם בכה"ג י"ל דמותר לבטל לכתחיל במקום דליפא חשש נו"ט דכאלו מאבדו דמי ומפסידו וכעין סברת הרא"ה עצמו אהא דקנקנים ולא אסור מדאורי' רק מטעם חשש שׂמא יבא לנו"ט וא"ש וסברא זו לחלק בין יבש ביבש ובין לח בלח מבואר היטב בנוב"י תנינא סי' מ"ה ביו"ד ובחמם סופר יו"ד סי' שיי"ט עיי"ש.

ובזה מתורץ קושני' ר' עקיבא איגר בתשו' סי' ז"ך על הש"ך בכלי שנתערב דיש להשהות הכלי עד אחר מעל"ע דשרי מהתו' הא גם נוטל"פ מטעם רוב וביטול וכ"כ קשה על הרשב"א למה נקט טעם דלא הוי יל"מ משום שצריך הוצאות להגעילו הא יחזור ויבלע מי הגעלה ומה"ט צריך סמ"ך וא"כ הדר מטעם ביטול אתינן עלה וא"ל דימתין מעל"ע ויגעיל הא להרשב"א גם בפגם ההיתר משום ביטול וצ"ע ולמ"ש ניחא דהבלוע שהוא לח בלח לאו מטעם ביטול אתינן אלא מטעם דה"ל כנאבד האיסור ביש סמך אבל בכלי יבש ביבש מטעם ביטול ברוב הוא ולהכי הו"ל יש לו מתירין בלא ביטול לולי שצריך הוצאות להגעילו וכ"כ להש"ך מהני מעל"ע מה"ט וזה ברור ולמאי דפרישית דברי רשב"א הנ"ל ניחא נמי הא דיליף הרשב"א דקדירה שנגבלע בו משהו אם דרכו להשתמש בו בשפע מותר לבשל בו דא"א לבא לנו"ט מהא דקנקני' דישאל נותן בו מי' ושותה והקשה הט"ז מנ"ל דילמא התם שאני דיין פוגם בכל המשקי' ועיי"ש מה שתירץ ולמ"ש ניחא ברונחא דהרשב"א לטעמי' דאע"ג דפוגם אפתי ראוי לגר שיהי נותן בו מים ושותה והא דשרי משום דטעם פגום בטל ברוב ואע"ג דאין מבטלין לכתחילה עכ"ז שרי משום דא"א אוכלו לעולם אלא בפגם ותערוכות וא"א לבא לנו"ט א"כ מה"ט גופי' שרי נמי בקדירה שנגבלע בו משהו א"א לבא לנו"ט ונדא ונדא אחת הוא וזה ברור.

והשתא דאתינא להכי נראה דגם הכנה"ג והפר"מ הבינו כה דברי רשב"א הנ"ל דלכא אינו ב"י מותר משום שא"א לבא לנו"ט אלא דאינהו לא ניחא להו לומר דמה שמחלק הרשב"א בין דרכו להשתמש בשפע חשש נו"ט או לא זה לדינא דאורי' דבדאורי' יתא לא ניחא למימר דאין מבטלין משום גדר שלא יבא לנו"ט משו"ה סובר הכנה"ג בדעת הרשב"א דמדאורי' דוקא בעין אסור לבטל אבל בלוע בקדירה שאינו פראה איסורו שרי לבטל והפר"מ אתי עלה מטעם אינו מתכוין משו"ה מדאורי' שרי והא דאסור במקום שיש חשש נו"ט זה רק מדרבנן וכן מפורש בדברי הפר"מ להדי' סוף סי' צ"ט שכ' אדין דקדירה שנגבלע בו משהו ודבר זה לא מיבעי' למ"ד דרבנן אלא אפילו למ"ד דאורי' אין מבטלין אפשר בכלי דאין מכוין היא מדרבנן שׂמא יתן טעם פעם אחר ובדרכו להשתמש

בְּשֵׁפֶע שָׁרִי עכ"ל משו"ה כ' הַרְשָׁב־א תח"י לְחַלֵּק בֵּין בְּעִין לְבָלוֹעַ בְּכָלִי דְשָׁרִי מְדַאֲוֵרִי הֵן מִטְעֵם כְּנֵה"ג או מִטְעֵם הַפֶּר"מ דְּאִין מִתְפָּנִין אֱלָא דְאַפְתִּי הִי קָשָׁה מֵאֵי פְּרִיָּה לִישְׁתְּרִי הָא אפִי"ה מְדַרְבְּנָן אָסוּר לְבַטֵּל לְכַתְחָנִי שְׁמָא יָבֵא לִידֵי נו"ט וְלָכֵן לְתַרְזֵן זֶה הַנְּצָרָה הַרְשָׁב־א לְהוֹסִיף וְלוֹמֵר וְאֵי אַתָּה אוֹכְלוֹ לְעוֹלָם אֱלָא בְּפִגְמוֹ וּבְתַעְרוּבוֹת פְּלוֹמֵר וַא"א לְבֵא לְנו"ט מְשׁו"ה שָׁרִי אפִי מְדַרְבְּנָן וּפְרִיָּה שְׁפִיר וְעפ"י הָאָמוּר נִיחָא הָא דְמִשְׁנֵי גוֹי אָטוּ ב"י וְכִּי תוֹס' אֲבָל הַמְּאָכֵל שָׁרִי וְיֵשׁ לְתַת טַעַם מָה רָאוּי לְהַתִּיר הַמְּאָכֵל וְלֶאֱסוֹר הַקְּדוּרָה וְלִמְאֵי דְפְרִישַׁת פְּנוּנַת הַרְשָׁב־א נִיחָא דְהֵינּוּ דְקֵא' גוֹי אָטוּ ב"י פְּלוֹמֵר שְׁיִסְבְּרוּ עַל הַקְּדוּרָה ב"י שֶׁהוּא אֵינוֹ ב"י דְּאָדָם טוֹעָה בְּאִיזָה שְׁעוֹת דְּמַה"ט גְּזָרוּ בְּחֻמֵּי אוֹכְלֵי פֶל אַרְבַּע וְתוֹלִין פֶּל חֲמֵשׁ וְכֵן פִּירֵשׁ הַב"ח בְּסִי' קכ"ב וַא"כ אֶפְשָׁר לְבֵא לִידֵי נו"ט בְּאוֹתוֹ קְדוּרָה עֲצָמוֹ וּמִמִּילָא הוּא בְּכָלֵל אֵין מְבַטְלִין אִיסוּר לְכַתְחָנִי מִגְּזוּרֵי חֻכְמִים אַע"ג דְּמַהֲתוּרָה אוֹכְלִין בְּחֻמֵּי עַד שֵׁשׁ וְלֹא חִיּוּשֵׁינוֹ שְׁיִטְעָה בְּשְׁעוֹת חֻכְמִים גְּזָרוּ וְחֻשְׁשׁוּ דְאָדָם טוֹעָה בְּשְׁעוֹת וַא"כ אֵיפֹא חֻשְׁשׁ נו"ט וְאֵין מְבַטְלִין לְכַתְחָנִי וְלָכֵן הַקְּדוּרָה אָסוּרָה לְבַשֵּׁל בּוֹ לְכַתְחָנִי אֲבָל אִם בִּישָׁל בּוֹ בְּדִיעֶבֶד דֵּינוֹ כְּמַבְטֵל אִיסוּר דְּבִמְזִיד אָסוּר וּבְשׁוֹגֵג שָׁרִי וְכֵן הֵדִין בְּמַבְשָׁל בְּקְדוּרָה שְׁאִינֵב"י אֵי בְּמִזִּיד אָסוּר לְדִידֵי' כְּמִבְּנֵי בְּכַרְבָּן בְּפֶר"מ ס' צ"ט וּבְשׁוֹגֵג שָׁרִי וְקוֹשֵׁי תוֹס' לַק"מ וז"ב וְנִכּוֹן בְּעִזָּה"י נִמְצְאוּ לְמִידָן מַכ"ז דַּמ"ש הַרְשָׁב־א בְּקְדוּרָה שְׁנֹבֵלַע בּוֹ מְשָׁהוּ לְחַלֵּק בֵּין אִם אֶפְשָׁר לְבֵא לְנו"ט אוֹ לֹא וְכֵן מ"ש אַהָּא דְאֵינוֹ ב"י יֵשׁ לְנוֹ בְּזֶה ג' פִּירוּשֵׁי א' פִּי הַכְּנֵה"ג דְּמְדַאֲוֵרִי שָׁרִי מִטְעֵם פְּלוֹעַ בְּקְדוּרָה וְלֹא נִרְאָה הָאִיסוּר ב' פִּי הַפֶּר"מ דְּמְדַאֲוֵרִי שָׁרִי מִטְעֵם אֵינוֹ מִתְפָּנִין לְבַטֵּל אֱלָא לְבַשֵּׁל אֲבָל לְוִלֵי זֹאת הִי אָסוּר מֵהַתּוֹ' לְהַרְשָׁב־א אפִי א"א לְבֵא לְנו"ט רַק מִפְּחַ הִנְהוּ טַעְמֵי הוּא דְשָׁרִי מְדַאֲוֵרִי וְאֵינוֹ אָסוּר רַק מְדַרְבְּנָן בְּמִקּוּם שְׁיֵשׁ חֻשְׁשׁ נו"ט שְׁמָא יָבֵא לְבַשֵּׁל בְּנו"ט ג' פִּירוּשָׁא דִידֵי דְמְדַאֲוֵרִי גּוֹפִי' הוּא דְמַחְלִקֵינוֹ בְּהִכֵי דְלֹא אָסְרָה הַתּוּרָה גּוֹפִי רַק בְּמִקּוּם שְׁיֵשׁ חֻשְׁשׁ נו"ט כְּדֹאשְׁפָּחוֹ בְּיַחּוּד א"א וּבְחֻצֵי שְׁיַעוּר וּבְחֻמֵּי לְהַר"ן ו"ל וְכַמְש"ל.

וּנ"ל דְהַעֲיָקָר כְּדַבְרֵי דַס' הַכְּנֵה"ג הוּא דְחוּק דְמַה לִי שְׁאִין הָאִיסוּר פְּרָאָה בֵּינוֹ דַכ"ע יְדַעוּ שְׁיֵשׁ בְּזֶה אִיסוּר פְּבַלַע וְהוּא מְבַטְלוֹ בִידֵי' וּמְשׁו"ה לֹא נִיחָא לִי לְהַפֶּר"מ בְּהִכֵי וְהוֹסִיף טַעַם לוֹמֵר שְׁאֵינוֹ מִתְפָּנִין לְבַטֵּל הָאִיסוּר אֱלָא לְבַשֵּׁל בְּהַקְּדוּרָה אֲמָנָם הִנִּיחָא בְּאֵינוֹ ב"י דְהִיא לְפָגַם וְלֹא נִיחָא לִי כַמְש"ל אֲבָל הֵלֵא הַפֶּר"מ כְּתִב סְבָרָא זֹו לְהַדִּי' אֵדִין דְקְדוּרָה שְׁנֹבֵלַע בּוֹ מְשָׁהוּ טַעַם מְשׁוֹנְבַח א"כ מַה מוֹעִיל דְאֵינוֹ מִתְפָּנִין הָא הו"ל פְּסִיק רִישָׁא דְנִיחָא לִי דְקִי"ל דְאָסוּר מְדַאֲוֵרִי לְרוּב פּוֹסְקִי' וְכֵן רָאִיתִי שֶׁכ' לְהַדִּיא בְּסִפְרֵי יְשׁוּעָה יַעֲקֹב בִּי"ד ס' קכ"ב דְהָא אֵינוֹ מִתְפָּנִין לְבַטֵּל אֱלָא לְבַשֵּׁל שָׁרִי הֵינּוּ לְמ"ד אֵין מְבַטְלִין אִיסוּר אֵינוֹ רַק דְרַבְּנָן [וְאֵתָּן כַּדַע' הַתּוֹרָה דְּבִמִידֵי דְרַבְּנָן פ"ר שָׁרִי עֵי' מַג"א ס' שִׁי"ד] אֲבָל לְמ"ד אֵין מְבַטְלִין מְדַאֲוֵרִי אפִי אֵינוֹ מִתְפָּנִין לְבַטֵּל רַק לְבַשֵּׁל אָסוּר מִטְעֵם פְּסִיק רִישָׁא עֵי"ש וְהִרֵי הַרְשָׁב־א וְהַר"ן הִבִּיאוּ דִין דְקְדוּרָה שְׁנֹבֵלַע בּוֹ מְשָׁהוּ בְּשֵׁם הַרְאָב"ד דַס"ל אֵין מְבַטְלִין מְדַאֲוֵרִי אֱלָא וְדֵאֵי דְמְדַאֲוֵרִי גּוֹפִי' הֵאֵי דְמַחְלִקֵינוֹ בְּהִכֵי דְלֹא אָסְרָה תּוּרָה רַק מְשׁוּם חֻשְׁשׁ שְׁיָבֵא לִידֵי נו"ט וְכַדְפִי'.

וּנ"ל רֵאִי לְזֶה דְאַפִי אֵינוֹ מִתְפָּנִין לְבַטֵּל נְמִי אָסוּר מְהָא דַכ' הַרְשָׁב־א בְּמִשְׁמ"ה דָף פ"ב לְפָרֵשׁ דַעֲתוֹ דְבִישָׁל בְּמִקְצַת כְּלֵי מְהַנִי הַגְעָלָה בְּמִקְצַת בְּתֵרוּמָה דְנוֹקָא וְז"ל דְתֵרוּמָה שְׁאֵנִי דְבַלַע הַתִּירָא אַע"ג דְמַעֲיָקָרָא אָסוּרָה לְזָרִי וְהו"ל לְזָרִי' כְּדָבָר הָאָסוּר שְׁאֵנִי תֵרוּמָה דְאַפִי' הוּא בְּעֵינָא הַקְּלוֹ לְבַטְלָה לְכַתְחָנִי בְּמַה שְׁאֵין דְרָף בְּעֵלִיָּהוּ לְהַקְפִיד בְּחוֹלִין בְּדָבָר שְׁאֵין

בו טעם וכמו שא' במגורה שפינה ממכה תרומה נותן בה חולין וא"צ להיות יושב ומלקט עיי"ש: ולקאורה קשי' תרתי חדא מנ"ל דמשו"ה התירו לבטל לכתחילה משום דהו"ל התירא בלע אע"ג דאסור לזרי' דילמא הו"ל אסורא בלע והא דשרי לבטל היינו משום דאין מתכוין לבטל להנות ממנו וכן כ' הפר"מ סי' צ"ט להדיא האי טעמא ותו דאי תרומה הו"ל התירא בלע משו"ה שרי לבטל א"כ אמאי קא' בזרוע בשלה חידוש הוא מה דהותר לבטל הא גם זה הו"ל התירא בלע שמוותר לפהנים ועי' בנה"כ ובפ"תי סי' צ"ג בענין חטאת שמבשל בו שלמים שפלו בזה דהו"ל התירא בלע וא"כ הזרוע לגבי האיל נמי הו"ל התירא בלע מה"ט שמוותר לפהנים אע"ג דאסור לזרי' דמ"ש זה מזה ועי' פ"תי סי' צ"ט וא"כ בדין הוא שיהא מותר לבטל אע"כ דהאי התירא בלע לבד לא מהני לבטל לכתחילה דסו"ס הו"ל מבטל איסור לגבי זרים אלא דהתם בתרומה שאני דאין פונתו לבטל להנות ממנו אלא שלא תאמר דהו"ל פסיק רישא שרי נותן בו חולין שמוותר לזרי' עז"א דהו"ל עתה התירא בלע פינון שמוותר לפהנים וכלומר דאין ודאי שייאכלנו זרים דיכול להיות שפהנים יאכלנו וא"כ אפילו אם אכלו זרים אח"כ לית לן בה פינון דאינו מתכוין ואינו פסיק רישא משא"כ כשמבשל הזרוע עם האיל דנדאי יאכלו הבועלים ישאל את גוף האיל דכמו שמצנ' על הפהן לאכול הזרוע כ"כ מצנה על הבועלים לאכול האיל וא"כ אע"ג דאינו מתכוין לבטל אפי"ה אסור דהו"ל פסיק רישא דנדאי יאכלו הישראל פליטת הזרוע שעם האיל ואפי"ה הותר לבטל ובשאר אסורי' כה"ג אסור מזה מוכח דדעת הרשב"א באינו מתכוין לבטל ודאי שרי אי לא הוי פסיק רישא אבל במקום דהוי פסיק רישא אסור דהו"ל כמזיד א"כ הא דמחלק הרשב"א בין אפשר לבא לנו"ט או לא היינו רק מטעמא דידן דהתורה לא אסרה לבטל רק משום חשש שמא יבא לידי נו"ט וכדאמרן: והנה נ"ל להביא ראיה לדעת הרשב"א דבקי"ה שא"א לבוא לנו"ט שרי לבטל והוא ע"פ המבואר ברש"י סוגי' ה"ג דמ"ד טעם פעי"ק לאו דאורי' ה"ט דמדאורי' ברובא בטל מאחרי רבי' כו' ולא פתב דטעם גופי' בעינא אינו רק דרבנן דהטמאי' לאסור צירן ורוטבן וכמבואר שם ברי"ב"א ובחור"ד סי' צ"ח וק"ה ומאן דס"ל טע"כ"ע דאורי' סובר טעמא לא בטיל עיי"ש: ומעתה קשה בשלמא ממשרת דכתי' משרת ענבים לא ישטה מוכח דטעם לא בטל ואסור אפי' דיעבד אבל למאן דיליף טע"כ מגעולי נכרי' דכתי' תעבירו באש מנ"ל למילף דטעם לא בטל דילמא לעולם טעמא בטל ושרי בדיעבד והא דצו"ה תורה להגעיל היינו מפני דאסור לבשל בלא הנעלה דאין מבטלין איסור לכתחילה מדאורי' ואפילו למאן דאמר דרבנן נמי קשה דמידי טעמייהו דאינו רק מדרבנן משום דלא מצינו מפני' בתורה שיהא אסור לבטל איסור.

אם כן מהא דכתיב תעבירו באש מנ"ל למילף אסורא בדיעבד דטעמא לא בטל הא תפסת מרובה לא תפסת אימא דלא אסרה תורה לבשל בלא הגעלה רק לכתחילה משום מבטלין איסור ונילף מהכא דמדאורי' אין מבטלין ומנ"ל למילף טע"כ אפי' דיעבד [שוב מצאתי קושיא זו בישועות יעקב סי' צ"ט] אלא ודאי דהיה סברא פשוטה לחז"ל או הנה קבלה בידם דבלוע בקדרה שא"א לבוא לידי נו"ט שרי לבטל הן מטעמא דידי או מטעמו של הכנ"הג ופר"מ ואם כן אי ס"ד דטע"כ לאו דאורי' דבטל בדיעבד א"כ מותר לבטל לכתחילה דא"א לבוא לידי נו"ט ממש דבכל אופן הוא בטל ודמי ממש לקדרה שאינו ב"י דמותר לבטל והאי טעמא וכדכתיבנא לעיל א"ו דטע"כ אסור בדיעבד דטעמא דלא

בטיל וממילא אפי' משהו פיון שאפשר לבוא לנו"ט אסור לבטל אבל להרא"ה דבלוע בקדירה ואי אפשר לבוא לנו"ט אפ"ה אסור לבטל מדאורייתא הדק"ל מנ"ל דטע"כ דיעבד אסור אימא רק לכתחילה מטעם אין מבטלין ומדיליף דיעבד מוכח פהרשפ"א וכדאמרן ונ"ל שכו דעת רש"י ז"ל דהא דאין מבטלין מדאורייתא היינו מחשש שיבא לנו"ט מהא דאי' פג"ה בפסוגיא הנ"ל רבא א' לא נצרכה אלא לטעם פעיקר דבקדשים אסור וקמ"ל דהכא שרי פרש"י בקדשים אסור אבל בחולין שרי והקשו עליו התוס' מי דחקו לפרש דרבא ס"ל טעם פעיקר בחולין ל"ד הא הכא במאה וסמך איירי ועוד דבקדשים גופיה אין כ"ש אסור אלא בטל ברובו במינו והכא במינו איירי תו הקשו המפורשי' לפרש"י מה ענגן טע"כ דאיירי באינו מינו לכאן דאיירי במינו.

והריטב"א פתב לתרץ דעת רש"י דהכי קים להו דלגמרי שרי רחמנא בין שהיה האיל שלם ובין שאבדו מקצת אבריו ונמצא הי' בו טעם הזרוע ומיהו פיון שעל הרוב היה מתבשל כולו ויש בו סמך או מאה וסמך עכ"ל.

והנה מלבד דאפתי לא מתורץ הך קושפ' דהא הכא איירי במידי דבטל ברוב ומה ענגן טע"כ לכאן אף גם זאת קשה מהיכן קים להו לחכמי' דבדיעבד שרי בנאבדו מקצת אבריו דילמא לא התיירה התורה רק בכולו שלם אבל בנאבדו מקצת אבריו בעת הבישול אסור ד"ת ותו דא"כ מה זה דכ' רש"י וליגמר מני' למישרי אף שאר קדשי' במאה וסמך כו' הא במאה וסמך באמת שרי בשאר קדשי' אפי' באינו מינו דטע"כ לא הוי אלא בפחות מזה דנותן טעם ע"כ לא ידעתי בזה ארופה לרש"י ז"ל אמנם עפמ"ש ניקח בהקדם מ"ש הרשפ"א אהא דא' אביי ל"נ אלא לר"י דמין במינו ל"ב היינו דאביי לטעמין דס"ל דאזלינן בטר טעמא והו"ל רוטב לגבי בשר מב"מ אבל לרבא דאזיל בטר שמא הו"ל רוטב לגבי בשר מין שלא במינו עיי"ש ונודע דברי זקני הרמ"א ז"ל בסו' צ"ח דלענגן טעם פעיקר אזלינן בטר שמא ולא בטר טעמא ותמכו בידיהו הפר"מ והחוו"ד להצילו ממה שהשיגו הש"ך ז"ל והשתא אתי שפיר דהא התוס' הקשו אימא דה"ק זהו היתר כו' לענגן שאין מבטלין לכתחיל' ותירצו דלשון מכלל איסור משמע דבר האסור באכילה וידוע מ"ש הר"ן דלרבא לא שרינן תערוכות גוף האיל כ"א פליטתו וטעמו והנה אביי א' לעיל חידוש הוא פרש"י דלכתחיל' הותר לבטל האיסור וע"ז בא רבא לומר דמה דהותר פאן לבטל האיסור במאה וסמך לאו חידוש הוא פלל אלא בדין היא דהא הא דאין מבטלין איסור מדאורי' היינו מחשש שמא יבא לידי נו"ט אבל הכא אפי' נאבד בעת הבישול מקצת אבריו פדאשפחן בבני עלי בשמואל א' או שנשפף הרוטב ולית בי' מאה וסמך נגד הזרוע אפי"ה שרי בדיעבד דבזרוע בשלה ע"כ טע"כ לאו דאורי' משו"ה התיירה התורה לבטל לכתחיל' במאה וסמך ומזה גופי' דהתיירה התורה לבטל לכתחיל' שמעינן דבדיעבד אפי' בפחות מסמך ומאה שרי ולא בא לידי איסור משא"כ בקדשים דטע"כ אסור מדאורייתא בפחות מסמך ומאה בדיעבד אסור לבטל לכתחילה אפי' במאה וסמך שמא ישפף הרוטב או יאבד מקצתו ויבא לידי נו"ט והוא לא ידע ואשם והו דברי רבא לא נצרכה הא דקתני זהו היתר כו' לענגן שאין מבטלין איסור לכתחילה והכא שרי פקוש' תוספות אלא לענגן טעם פעיקר באינו מינו דבקדשים אסור ודאורייתא בדיעבד בפחות מסמך ומאה ממילא אסור לבטל לכתחילה אפילו במאה וסמך שמא יבא לידי נותן טעם והכא שרי טעם פעיקר בדיעבד אפילו בנשפף הרוטב ונאבד מקצת אבריו ולכך מותר

לבטל לכתחילה במאה וסמך דה"ל פנאבד האיסור ומזה למדו חכמים דאפילו לדין דל"ב ברוב במאה וסמך מיהו בטל והיינו דקתני מפלל איסור דמשמע דבר האסור באכילה דהאמת פן היא דאותו היתר לכתחילה בא מפלל איסור דיעבד דבשאר קדשים אסור טע"כ באכילה בדיעבד והכא שרי בדיעבד אע"ג דה"ל אינו מינו ונותן טעם ולכך שרי לכתחילה לבטלו במאה וסמך וממילא מדקא' טעכ"ע דבקדשים אסור בדיעבד דהיינו בפחות ממאה וסמך מכלל דבחולין שרי טע"כ באינו מינו דומיא דהכא דאירי באינו מינו לרבא וכדפרישית וע"ז פריה וניגמר מני' למשרי אף שאר קדשים במאה וסמך כפרש"י פלומר אפי' לכתחין דהא דשרי שאר קדשים במאה וסמך בא"מ היינו בדיעבד אבל לכתחין אסור לבטל וניגמר מהכא דשרי ע"ז משני גלי קרא בחטאת יקדש להיות פמוהו דטע"כ דאורי' והיינו באינו מינו בשמא פגון בשור שור ועז ואיל כמ"ש ב"י סי' צ"ח וכיון דטע"כ בפחות מסמך ומאה אסור בדיעבד תו אסרה התורה לבטל לכתחין מחשש שמא יבוא לידי נו"ט וליפא למילף מהכא דהכא גלי רחמנא דטע"כ שרי בדיעבד דבטל ברובא רק לכתחין הקפידה תורה שיהא בו מאה וסמך דאז ה"ל פנאבד האיסור מהעולם ולא חשה התורה שמא יבא לידי נו"ט פגון פנאבד מקצתו דגם אי אתרמי הכי שרי בדיעבד דבטל ברוב אע"ג דישנו ולא נאבד וע"ז פריה אמאי חזית כו' פלומר מאי חזית ליגמר מחטאת דטע"כ דאורי' בדיעבד בפחות ממאה וסמך וממילא משום הכי אסור לכתחין אפי' במאה וסמך ניגמר מפאן דטע"כ בדיעבד שרי בא"מ דבטל ברובא וממילא ה"ה נמי דמותר לבטל לכתחין במאה וסמך ומשני חידוש הוא ופרש"י דלכתחין מבטלינן לי ומיייתנן לי לידי כף בידן' ויש להבין פוננת רש"י בשנותו את טעמו דלעיל בדברי אבני פ"י חידוש הוא דלכתחין הותר לבטל איסור משמע דההיתר הוא החידוש וכאן הוסיף ואמר דלכתחין מבטלינן לי ומיייתנן לי לידי כף בידן' משמע דהמעשה הוא החידוש ואף הוא הדבר אשר דברנו דלעיל דאבני איירי פיבש בלבש דלאבני אפי' נפרד גוף הזרוע לבין האיל שרי וכדפי' הר"ן דלר"י יבש פיבש נמי לא בטל לשיטת רש"י פיבמות והכא בטל אפי' במינו דהאיסור ישנו אלא שאינו ניפר וגם הרןטבהנבלע בבשר לרבא דאזיל בתר טעמא הרי לא נשתנה טעמו ואפי"ה מותר לבטל א"כ זהו גופי' חידוש מה דמותר לבטל כה"ג אבל לאבני דאירי רק לענין פליטת טעמו ורוטב של הזרוע בבשר דהו"ל לח בלח באינו מינו ביש בו מאה וסמך דנשתנה טעמו ובדין הוא דמותר לבטל וכמש"ל בשם הנוב"י והחת"ס אלא דאסור מחשש נו"ט וכאן דגלי רחמנא דטעם פעיקר שרי בדיעבד ליכא האי חששא ולכך בדין היא שיהא מותר לבטל לכתחין והיינו דקא' זהו היתר כו' אליבא דרבא תו לא מצי לפרושי בדלעיל דהחידוש הא דהותר לבטל דזה לאו חידוש הוא פלל וכמ"ש אע"כ החידוש מה דהתורה צויתה לבטל פיבדים וזה מ"ש דלכתחין מבטלינן לי ומיייתנן לי פיבדים לידי כף כלו' אלו א' תורה שמותר לבטל אבל אינו מוכרח לא הי' חידוש דבדין הוא שיהא מותר מטעמא דאמרן אבל מה שצויתה התורה לעשות כף ואנו עושין ומבטלינן אותו פיבדים זה החידוש ע"כ לקולא לא גמרין כ"א לחומר דבמאה וסמך בטל מיהו אפי' באינו מינו דהו"ל פאינו בעולם וזה ילפינן מדחזינו דהתורה הקפידה לכתחין שיהא שלם באופן שיש בו מאה וסמך ובהכי מסולקין פל הקושני' מעל רש"י ז"ל ואפשר גם דעת תוס' פן הוא והיינו שתירצו לפי שיטתם דבמינו איירי וז"ל דהכא שרי אפי' בטעם גמור פגון שלפעמים הזרוע ומקצת מהאיל

לחויץ לרונטב ויש הרבה שמנונית על הזרוע עד שאין פנגדו רוב לבטלו כו' והשיגם היש"ש דלעיל גליף מאה וסמך והכא קים לי' אפי' בנו"ט שני אפי' ליכא רוב נגדו ולמ"ש ניקח דגם לדעת התוס' מתפרשין דברי רבא ע"ד שפתי תתי דהכא התירה תורה לבטל לכתחין במאה או סמך ולא חששה שמא יהי מקצת חויץ לרונטב באופן שימתן טעם ולא יהא רוב נגדו והוא לא ידע ואשם אע"כ קים להו דאפי' אי אתרמי הכי שרי פאן בדיעבד ומשו"ה שרי לבטל לכתחין במאה וסמך ומזה שמעינן דבמאה וסמך הו"ל פנאבד מעולם וע"ז סמכו חכמי' דבמאה וסמך אפי' לדידן בטל אבל בקדשי' וה"ה בחולין נו"ט אסור ומשו"ה אסור לבטל לכתחין אפי' במאה וסמך שמא יבא לידי נו"ט וטע"כ דאורני' אבל הכא טע"כ שרי אפי' פחות מרוב לכה מותר לכתחין בסמך ומאה וזהו הותר לענין מבטלין לכתחין ומה דנקטו מקלל אסור דיעבד היינו דהכא אפי' בנו"ט בדיעבד נמי שרי ומש"ה שרי לכתחין במאה וסמך ועכ"פ מדבעי לכתחילה מאה וסמך שמעינן דבמאה וסמך בטל וכנאבד דמי וכמ"ש והא דקא' חידוש היא אליבא דרבא היינו מה דמאני' לבטל ובדידי' מיתנין לי' לידי כף וכפר"שי ונמצינו למידן מכ"ז דדעת הרשב"א והרשב"א ופרש"י ותוס' דאין מבטלין מדאורני' הוא משום שלא יבא לידי נו"ט אבל בא"א לבוא לנו"ט שרי במאה וסמך לבטל דהו"ל פנאבד מהעולם ועתה חל עלי חובת ביאור דעת הרב"ה להשיבו על נכון ממה שהקשינו עליו ממ"ד טע"כ דאורני' מגעו"נ מנ"ל לאסור דיעבד דילמא משום דלכתחין אסור לבטל מדאורני' א"ו דסובר אין מבטלין הוא רק במקום שיש חשש נו"ט ואי טע"כ אינו אסור בדיעבד דבטל ברוב מותר לבטל לכתחין דליכא נו"ט לאסור בדיעבד דבלוע בקדירה וה"ז כס' הרשב"א ולתרץ זה נאמר דבהא גופי' פליגי דמ"ד טע"כ דאורני' סובר קהרשב"א ומ"ד טע"כ לאו דאורני' באמת סובר דדיעבד שרי דבטל ברוב ומה שצריך הגעלה הוא משום דאין מבטלין לכתחין מדאורני' אפי' ליכא חשש נו"ט לאסור בדיעבד וכס' הרב"ה וראני' לנה מדברי רבינו הגדול הרמב"ם ז"ל שכ' פי"ז ממ"א קדירה של חרס כו' ולא אסרה תורה אלא ב"י ומד"ס אף אינו ב"י הרי שסובר שמהתורה אסור לבשל בב"י אף שפסק בפט"ו ממ"א דטע"כ דרבנן עכצ"ל כמו שתירץ הפר"מ בסי' צ"ג דסובר דגעולי נכרי' נוהג אף היום ומה דקא' חידוש הוא אין הפוננה הוראת שעה אלא ה"פ חידוש ש הוא דפגמא פורתא ואין ללמוד טע"כ דיעבד אלא לכתחין ציונה תורה להגעיל דמצינו כ"פ חילוק מן התורה בין תחי' לדיעבד.

ובזה מתורץ נמי דברי הרשב"א במשמ"ה שכ' למ"ד טכ"ע ל"ד א"ש הא דהגעילו בכלי מדין ותמה הכו"פ הא התם ציונה תורה להגעיל ועפ"י האמור ניקח דטע"כ בא"מ בדיעבד שרי מדאורני' ולהגעיל הפלי דהוי לכתחין ציונה תורה עכ"ד הפר"מ ולכאורה היא מילתא בלא טעמא אי טע"כ שרי בדיעבד אמאי ציונה תורה להגעיל בפרט הא דאסור בלא הגעלה לבשל בכ"ח פמבואר ברמב"ם הא מנ"ל ולמ"ש א"ש דהטעם דציונה תורה להגעיל היינו פדי שלא לבטל האסור לכתחין דאסור מדאורני' לרבינו הרמב"ם ז"ל כמ"ש הפר"ח סי' צ"ט דדעת רבינו דאין מבטלין מדאורני' ומש"ה אפי' בכ"ח נמי אסור מדאורני' לבשל מה"ט.

ובזה א"ש נמי מה דהי' קשה לדעת הפר"מ מהא דבגמ' קא' חידוש הוא דב"י א"א דלא פגמה פורתא ורבינו ז"ל כ' בזה"נ ולא אסרה תורה אלא קדירה ב"י הואיל ועדיין לא נפגם השומן שנבלע בקדירה ותו קשי' על הגמ' גופי' אי חידוש הוא דגם ב"י פגמא

פּוֹרְתָא וּמִשׁ"ה אֵין לְלַמּוּד מְמַנּוּ דִיעֵבַד ע"כ גַּם אֲלִכְתָּחִי לֹא נִיגְמַר וְאִי נִימָא דִלְכְתָּחִי אָסוּר אִפִּי פְגָמָא א"כ גַּם אֵינוּ ב"י לִיְתָסֵר מְדַאוּרֵי לְכְתָּחִי וְאַנּוּן קִי"ל אֵינוּ ב"י מְדַאוּרֵי שְׂרִי.

וּלְמִשׁ"ה הַפֵּל נִיחָא דְהָא הָוֵי קִשִּׁי לְרַבֵּינוּ ז"ל מִשׁוּ"ה מְפָרֵשׁ הָא דְב"י פְּגָמָא פְּוֹרְתָא הֵינּוּ כִפְרֵשׁ"י בַע"ז ד' ס"ז ע"ב בְּתַבְשִׁיל הֵבָא אַחֲרֵיו עֵי"ש אָבֵל הַבְּלוּעַ בְּעַצְמוֹ בְּהִיּוּתוֹ בְּקִדְרָה אֵינוּ נִפְגָּם אֲלָא פְּשָׁבָא לְתַבְשִׁיל וּלְכַף רְאוּי שְׂיִתְבַּטֵּל בְּרוּב כִּי אֵינוּ דוֹמָה לְשָׂאָר טע"כ וּמִשׁוּ"ה א"א לֹא לְלַמּוּד אִיסוּר דִיעֵבַד אֲלָא אִיסוּר לְכְתָּחִי הוּא דִיְלַפִּינּוּ מִנִּי מִטַעַם אֵין מְבַטְלִין אִיסוּר לְכְתָּחִי מִהַטַעַם דְּהַבְּלוּעַ בְּקִדְרָה אֵינוּ נִפְגָּם טָרַם כֹּא לְהַתְבַּטֵּל וְצָרִיף בִּיטוּל בְּרוּב אָבֵל אֵינוּ ב"י דְּהַבְּלוּעַ בְּעַצְמֵי בְּקִדְרָה נִפְגָּם שְׂרִי לְכְתָּחִי מְדַאוּרֵי דַא"צ בִּיטוּל וְכִס' הֲרָא"ה וְלָזָה הַנְּצָרֵף הֲר"מ לֹא דְמָה שְׂאָסְרָה תוֹרָה ב"י לְכְתָּחִי הֵינּוּ הוֹאִיל וְעַדִּין לֹא נִפְגָּם הַשְׁוֹמֵן שְׁנִבְלַע בְּקִדְרָה וּמָה שֶׁא' הַגַּמ' דִּלָּא פְּגָמָא פְּוֹרְתָא הֵינּוּ בְּתַבְשִׁיל לְעַנּוּן דְּמִשׁ"ה שְׂרִי בְּדִיעֵבַד וְדַבְּרֵי הַגַּמ' וְרַבֵּינוּ יְחִדְדֵי יְהִי תַמִּי וְהִיוּ לְאַחֲדִים.

שׁוּב רְאִיתִי לְהֲרָא"ה בְּבִד"ה בֵּית ד' דַּאע"ג דַּטע"כ ל"ד אִפִּי"ה בַּגְעוּ"נ אָסוּר אִפִּי דִיעֵבַד מִטַעַם מַעֲלָה בְּעִלְמָא מְחַשֵּׁשׁ שְׁנִבְלַע בּוֹ אִיסוּר וְא"ר לְטְבִילָה וְא"כ טְבִילָה מְעַפְכֵת בּוֹ וְהוּא דְחוּק וּלְמִשׁ"ה א"צ לָזָה כִּי בִלֹא"ה תוֹרָתוֹ מִתְפָּרֶשֶׁת יָפָה לְשִׁיטְתוֹ דְּאֵין מְבַטְלִין לְכְתָּחִי מְדַאוּרֵי אִפִּי לִיכָא חֲשֵׁשׁ נו"ט צִיּוּתָה תוֹרָה לְהַגְעִיל לְכְתָּחִי וּבְדִיעֵבַד שְׂרִי וְכַדְעַת רַבֵּינוּ הֲרַמְבַּ"ם ז"ל וּמַעֲתָה הֲרַשְׁבַּ"א לְטַעְמוֹ דְּפִסְק טע"כ דַּאוּרֵי מִשׁוּ"ה סוֹבֵר דְּאֵין מְבַטְלִין הוּא בְּמָקוֹם חֲשֵׁשׁ נו"ט וּבְבִלּוּעַ בְּקִדְרָה שֶׁא"א לְבוֹא לִידֵי נו"ט שְׂרִי לְבַטֵּל וְלְהֲרָא"ה דַּטע"כ ל"ד בְּדִיעֵבַד וּלְכְתָּחִי אָסוּר מִטַעַם אֵין מְבַטְלִין מִשׁ"ה אִפִּי בְּלוּעַ בְּקִדְרָה א"א לְבוֹא לְנו"ט אָסוּר לְבַטֵּל וְכֵן בְּאֵינוּ ב"י מִשׁ"ה הַנְּכַרַח לֹא דְּהַבְּלוּעַ בְּעַצְמָה נִפְגָּם בְּאֵינוּ ב"י מִשׁוּ"ה שְׂרִי מְדַאוּרֵי.

וּלְפִי שִׁיטָה זוֹ דַּטע"כ ל"ד וְשְׂרִי בְּדִיעֵבַד הָא דְקֹא' הַגַּמ' בְּשִׁמְעָתִין דַּע"ז לֹא אָסְרָה תוֹרָה אֲלָא קִדְרָה ב"י הֵינּוּ לְכְתָּחִי אָבֵל בְּדִיעֵבַד שְׂרִי מְדַאוּרֵי וְע"ז פְּרִיף מְפָאן וְאִיְלֵף לִישְׁתָּרִי אִפִּי לְכְתָּחִי כִפְרֵשׁ"י וְכַוּוֹנָתוֹ לְכַאָר דְּעִיקָר פִּילְפּוּל הַגַּמ' רַק לְעַנּוּן לְכְתָּחִי וְע"ז מְשַׁנֵּי גְזִי אִטוּ ב"י דְּאָסוּר לְבַשֵּׁל בּוֹ לְכְתָּחִי מְדַאוּרֵי אָבֵל לְעַנּוּן הַתַּבְשִׁיל אִם בִּישָׁל בּוֹ בְּדִיעֵבַד וְדַאי שְׂרִי וְאֵין פָּאן מְקוֹם לְגִזוֹר אִטוּ ב"י דְּגַם ב"י גּוּפֵי אִם בִּישָׁל בְּדִיעֵבַד שְׂרִי מְדַאוּרֵי דַטע"כ לֹא דַאוּרֵי בְּדִיעֵבַד אֲלָא דְרַבְּנָן וְגְזִי לְגִזֵּי לֹא גְזַרְיָנוּ וְכַמְבּוֹאָר בְּלִשׁוֹן הֲרִי"ף בְּפִסְחֵי פ' כ"ש דְּאֵין לְגִזוֹר רַק בְּאִיסוּר תוֹרָה עֵי"ש וּמִתְנַרְץ קוֹשְׁיָ תוּס' הַנְּ"ל.

וְע"ז קֹא' וְאִידֵף קִדְרָה ב"י נְמִי מִיפְגָּם פְּגָמָה ר"ל וְאִפִּי"ה אָסְרָה תוֹרָה וּמִנִּי יְלַפִּינּוּ דְנו"ט לְפָגַם אָסוּר דִיעֵבַד דְּסוֹבֵר טע"כ דַּאוּרֵי אִפִּי דִיעֵבַד דִּילִיף מַגְעוּ"נ וְכַמ"ש תוּס' לְעִיל ס"ז ג' מְחַלְוֹקַת בְּדָבָר ע"ש וּבְהִיּוּת פֶּן לְמֵאֵי דְפְרִיף לְמֵאן דְּסוֹבֵר טכ"ע ל"ד נִיחָא הָא דְהַקְדִּיר' אָסוּר לְכְתָּחִי אִטוּ ב"י וּבְדִיעֵבַד שְׂרִי דְלִיכָא לְמִיגְזוֹר אִטוּ ב"י דְּגַם ב"י שְׂרִי בְּדִיעֵבַד מְדַאוּרֵי וְאִי אַתָּה מוֹצֵא מְקוֹם לְקוֹשְׁיָ תוּס' מַדוּעַ הִתִּירוּ הַתַּבְשִׁיל בְּדִיעֵבַד רַק לְמַד"ד טע"כ דַּאוּרֵי אִפִּי דִיעֵבַד אֲזִי יֵשׁ לְגִזוֹר גַּם בְּנִתְבַשֵּׁל אוֹ נִתְבַשֵּׁל בְּב"י דְּאִסוּרֵם מְדַאוּרֵי אִפִּי דִיעֵבַד אֲמַנְם כְּבָר פְּתַבְתִּי דְמֵאן דְּסוֹבֵר טע"כ דַּאוּרֵי מַגְעוּ"נ כְּמַבּוֹאָר ע"כ סוֹבֵר דְּהָא דְאֵין מְבַטְלִין לְכְתָּחִי הִיא רַק מְחַשֵּׁשׁ נו"ט וּבְבִלּוּעַ בְּקִדְרָה שֶׁא"א לְבֹא לְנו"ט מוֹתֵר לְבַטֵּל לְכְתָּחִי וּמִשׁ"ה סוֹבֵר הֲרַשְׁבַּ"א דְּהָא דַּאֵינוּ ב"י שְׂרִי הֵינּוּ אִף

דְּהַפְלוּעַ בְּקִדְרָה אֵינּוּ פָּגוּם רַק בְּתַבְשִׁיל עַכ"ז כִּינּוּן שְׂאִינוּ דּוֹמָה לְטַעַם גָּמוּר בְּטַל בְּרוּב וּמִוֶּתֶר לְבַטַל לְכַתְחִי אִם אֵי אֶפְשָׁר לְבֹא לִידֵי נו"ט כַּדס"ד בְּגַמ' דְּפָרִיף וְלִישְׁתְּרֵי מִפְּאָן וְאֵילֶף וּע"ז מְשַׁנֵּי גִזִי אֶטוּ ב"י פִּי כַּמ"ש הַב"ח שְׂיִטְעָה לֹאמַר עַל ב"י שְׂאִינוּ ב"י דְּאָדָם טוֹעָה בְּשַׁעוֹת פְּדָגְזָרוּ בְּחֻמֵּי אֶתִּי בְּיָה לִידֵי נו"ט גָּמוּר דְּאָסוּר מְדַאֲרֵינִי אֶתְּא בְּדִיעֵבַד מִש"ה אָסוּר לְבַטַל לְכַתְחִילָה אֲבָל בְּדִיעֵבַד בְּשׁוּגַג שְׂרִי וּבְמִזִּיד בְּאַמַּת אָסוּר לְדִידְיָה פְּדִין מְבַטַל אִסוּר לְכַתְחִילָה וְנִמְצָא לְפִי הַמְבַּנְאָר מִמ"נ מִתְרַץ קוֹשְׁנִי הוּ לְמ"ד טַע"כ ל"ד וְהוּ לְמ"ד טַע"כ דְּאִוְרִי מִגַּעו"נ פְּמַבְנְאָר וְדו"ק הֵיטֵב כִּי הוּא נִחְמַד לְהַשְׁפִּיל.

וּעַפ"י הַדְּבָרִים הָאֵלּוּ יֵשׁ לְתַרְץ סְנֻגְיָא דְשִׁמְעֵתִין לְהַלֵּן דְּרַמֵי הָא דְתַנּוּ הַשְּׁפוּדִין וְהַאֲסָפְלָא מְלַבְנִין בְּאִוּר וְתַנּוּ בְּקִדְשִׁים הַשְּׁפוּדִין כּו' מְגַעִילִין בְּחֻמֵּי כּו' א' רְבָא קִדְשִׁים ה"ט כַּדַּר"נ דְּכָל יוֹם נַעֲשֶׂה גִיעוּל לְחַבְרִירוּ כּו' דְּכִי מְבַשֵּׁל בְּהַ חֲטָאת הַדֶּר מְבַשֵּׁל בְּהַ שְׁלָמִים א"ה הַגְּעָלָה נָמִי לֹא לְבַעֵי קִשִׁי וְרַבִּי רָאוּ וְתַמְהוּ דְּאֵי קוֹשְׁיָא הוּא הָוִי לִי לְאִסוּקִי בְּתִיּוּבָתָא וּמִדָּא' קִשְׁיָא מִשְׁמַע דְּכָל קוֹשְׁנִי יֵשׁ לָהּ תְּפִירוּץ פִּידוּעַ מְקַלְלֵי הַש"ס וְעוֹד אֶטוּ רְבָא לֹא יָדַע מַה קָאָמַר אֶתְמַהָא וְאֶמְנָם לִמ"ש נִיחָא וְכָל אֶחָד עַל מְקוֹמוֹ יְבֹא בְּשִׁלּוּם וְהוּא דְּהַתּוּס' בְּזַבְחִים דָּף צ"ו וּבְחֻלִּין קי"ב הַקִּשּׁוּ הָא מְבַשֵּׁל בְּשִׁל חֲטָאת שְׁלָמִים הָא מְמַעֵט בְּאֶכִּילָתוֹ לְזָרִים וְתִירְצוּ דְּאִוּרִינִי דְּמִין בְּמִינוּ בְּטַל בְּרוּב.

וְהַקִּשָּׁה מִהַר"ם מְלוּבְלִין א"כ ל"ל מְרִיקָה וּשְׂטִיפָה לִיבְטַל הַפְּלִיטָה בְּרוּב וְתִי עֲבוּדַת הַגְּרִשׁוֹנֵי בְּתִשׁוּבָא סִי קט"ז וְכֵן תְּפִירָץ חֲחוּו"ד בְּסִי צ"ג דְּמְרִיקָה וּשְׂטִיפָה לָאוּ מְשׁוּם אִסוּר הַפְּלִיטָה אֲלֵא גִזִי הַפְּתוּב לְבַעַר הַפְּלוּעַ בְּהַפְּלִי אֲבָל לְעַנְגִּין אִסוּר הַנְּפִלְט לְעַנְגִּין מִיעוּט אֶכִּילָתוֹ סְמִכִּינוּ שְׁפִיר אֲבִיטוּל בְּרוּב.

עִי בְּדַבְרֵיהֶם. וְהִנֵּה הַפְּלִתִי בְּסִי ל"ט הַקִּשָּׁה אִיף מִוֶּתֶר לְבַשֵּׁל לְכַתְחִילָה שְׁלָמִים בְּשִׁל חֲטָאת נְהִי דְּבַטַל בְּרוּב הָא אֵין מְבַטְלִין אִסוּר לְכַתְחִי מְדַאֲרִי לְהַרְאָב"ד וְתוּס' פַּג"ה וְתִירְץ דְּבָלוּעַ בְּקִדְרָה לֹא חֲשִׁיב בְּיִטוּל אִסוּר שְׁהָרִי א' שְׁלֵא חָל עָלֵיו חַנ"נ ע"כ וְזֶה כַּס' כִּנְהִי ג' הַנְּ"ל אֶמְנָם לְדַעַת הַרְאָ"ה דְּאָפִי בְּלוּעַ בְּקִדְרָה כְּמִי אָסוּר לְבַטַל מְדַאֲרִי הַדִּק"ל וְלְכַאֲוֶרָה אֶפְשָׁר לֹאמַר כַּס' הַרְשָׁב"א כִּינּוּן דְּמִינוּ בְּמִינוּ וּבְטַל בְּרוּבָא א"כ הו"ל פְּקִדְרָה שְׁנַבְלַע בּוּ מִשְׁהוּ וּא"א לְבּוֹא לְנו"ט דְּשְׂרִי לְבַטַל אֲבָל גַּם בְּזֶה לֹא הִנְחַח לְנוּ דְּהָא מ"ש תּוּס' דַּמְב"מ בְּטַל בְּרוּבָא לְכַאוּ קִשָּׁה לְהַבִּין הָא מִשְׁפַּחַת לָהּ בְּשִׁר שׁוּר וְאֵיל וְעַז דְּהוּ"ל מִין בְּאִינוּ מִינוּ לְמַאן דְּאִזְזִיל בְּתַר שְׁמָא פְּמַבְנְאָר בְּב"י בְּסִי צ"ח וְלֹא בְּטַל בְּרוּב רַק בְּנו"ט לְדַעַת הַרְמ"א סִי צ"ח וּכְבָר עָמַד ע"ז בַּס' טְהַרַת הַקּוֹדֶשׁ שָׁם.

וּלְתַרְץ זֶה צ"ל כְּמוֹ שְׁהִנֵּה מְהַדְרִין לְבַשֵּׁל בְּשִׁל חֲטָאת שְׁלָמִים כ"כ הִי מְהַדְרִין לְבַשֵּׁל וְלְצִלוֹת בְּשִׁר שׁוּר וְשִׁל אֵיל בְּקִדְרָה שִׁל אֵיל וְעַז בְּשִׁל עַז בְּאִנְפִּין שְׂיָהָא מִין בְּמִינוּ בְּשְׁמָא וְטַעֲמָא וּבְטַל בְּרוּב וּמַעֲתָה הַדֶּר קִשָּׁה אִיף עוֹשִׁין כְּפֹה לְכַתְחִי נְהִי דְּבַטַל בְּרוּב הָא אֵין מְבַטְלִין אִסוּר לְכַתְחִי מְדַאֲרִי וְאֵין לֹאמַר מִטַּעַם דַּא"א לְבּוֹא לְנו"ט דְּבַטַל בְּרוּב דְּז"א דְּנְהִי דְּמַהַדֶּר לְבַשֵּׁל בּוּ מִינוּ אֶפְתִּי יֵשׁ לְחַוֵּשׁ שְׁמָא יְבַשֵּׁל בּוּ אֵינוּ מִינוּ דְּהִינּוּ אֵיל בְּשִׁל עַז אוּ שִׁל שׁוּר דְּאָסוּר בְּנו"ט וְאֵין בְּזֶה שְׁבַקְדְרָה סְמָךְ נֶגֶד הַפְּלִי וְדְמִי לְקִדְרָה שְׁנַבְלַע בּוּ מִשְׁהוּ וְלַפְעָמִים מִשְׁתַּמֵּשׁ בּוּ שְׁלֵא בְּשַׁפַּע אָסוּר דְּכִינּוּן דְּאֶתִּי בְּאִיזָה פַּעַם לְנו"ט וְזֶה לְכ"ע אָסוּר מְדַאֲרִי לְמֵאֵי דְּפְרִישִׁית דַּעַת הַרְשָׁב"א וּלְתַרְץ קוֹשְׁנִי זֶה צ"ל הָא דְּשְׂרִי לְכַתְחִי הֵינוּ מִטַּעַם דְּאִינוּ מְתַפְּוִין לְבַטַל רַק לְבַשֵּׁל וְכַס' הַפְּר"מ וְאֶמְנָם לִמ"ש אֶפְתִּי קִשָּׁה דְּהוּ"ל

פסיק רישא ואסור ולזה סובר רבא דבעי הגעלה ותרונויהו צריכי דלענין נותר לא מהני הגעלה דמה שנבלע ע"י אור אינו יוצא ע"י הגעלה רק מעט ולכן אפי' דייעבד אסור בהגעלה אם בישל כמבואר ב"ד סי' קכ"ג וא"כ אפתי נשאר בו בישול של נותר וצריך ביעור מש"ה א' דכ"י נעש' גיעול לתבירו אלא דבהא לחוד לא סגי דהרי ממעט באכילת חטאת ואי משום דבטל ברוב הא אין מבטלין איסור לכתחילה מדאורייתא ואי משום דאינו מתפוגג הו"ל פסיק רישא אף זה טרם שהגעיל י"ל דהוי פס"ר דניחא ליה בפליטתו ואסור אבל אחר שהגעיל דאעפ"כ פולט מעט הרי חזינו דלא ניחא בפליטת טעמו דהרי הגעיל להוציא פליטתו א"כ תו הוי פסיק רישא דלא ניחא ליה ונשרי וכדעת הערוף.

אמנם הניחא לרבא לטעמו דאזיל בתר שמה א"כ משפחת לה בקדשים אינו מינו בשמה שור ואיל עז ויש חשש נו"ט לפעמים ואסור לבטל מש"ה בעי הגעלה כדפרי' אבל המקשה איהו אזל בשיטת אביי דסובר בתר טעמא אזלינן וא"כ פולהו שוין בטעמא והו"ל תמיד מין במינו דבטל ברוב ולא משפחת בו נו"ט לאסור בדיעבד ושרי לבטל לכתחילה מ"ה פריף שפיר א"ה הגעלה נמי לא ליבעי ואף אם תמצא לומר דאפי' למ"ד בתר טעמא אפתי משפחת לה אינו מינו בטעמא פגון בשור וכבד עיין סי' צ"ח וכדומה אפתי י"ל דבהו סברא גופא פליגי דהמקשה סובר דבלוע בקדירה מותר לבטל אדאורייתא וכס' הכנה"ג אפילו במקום חשש נו"ט מדאורייתא ורבא סובר דגם בלוע בקדירה אסור לבטל מדאורייתא מש"ה בעי הגעלה שיהיה פ"ר דלא ניחא ליה פאמור וזה דבר חריף ובהא ניחא כמי הא דא' ר"א הכא התיירא בלע כו' בעידנא דקא פליט לא איתא לאיסורא בעינא ופירש"י שבתוף דנפני הפלי הנה בלוע ומעולם לא הופר איסורו דיש להבין באיזה סברא מחולק עם רבה דקא' סו"ס איסורא פליט.

ולמ"ש י"ל דרבה סובר דבכל פעם ע"י הגעלה פליט מעט עד שאפשר לתת טעם ומשו"ה אפי' דייעבד אסור ע"י הגעלה כמבואר ב"ד ולא מהני ס' התיירא בלע ואמנם ר"א חזית דאפילו בנבלע ע"י האור היא פולט ע"י הגעלה ולא נשאר רק משהו ומשו"ה דעת כמה פוסקים דבדיעבד אם בישל אחר הגעלה שרי עי' ברא"ש מ"ש בשם ר"ת וב"י סי' קכ"ב וכן מבואר בריטב"א בשמעתין דע"י הגעלה נפלט ולא נשאר אלא משהו והא דאסור לבטל בו בתחיל' צ"ל משום דאין מבטלין איסור לכתחילה אפי' בלוע בקדירה אפי' א"א לבוא לידי נו"ט וסובר פדעת הרא"ה הנ"ל ואמנם מבואר בר"ן פ' כ"ש ובפ"י שם אהא דפריף ונייעבד שלא במינן אע"ג דאין מבטלין לכתחילה שאני הכא בחמץ דהתיירא בלע מותר לבטל לכתחילה וטעמו נראה דאפי' למאן דאוסר לבטל בלוע היינו בנבלע איסור דהו"ל פניפר איסור אבל בהתיירא בלע שוב לא ניפר האיסור ודמי לס' המרדכי לענין יל"מ בתחילת ביאתו לעולם ע"י תערובות שרי ה"ה כה"ג בהתיירא בלע מה"ט שרי לבטל לכתחילה והיינו דחזית לן ר"א בעידנא דפליט ליתא לאיסורא בעינא ופרש"י שמעולם לא הופר איסורו כלו' ולכך שרי לבטל לכתחילה ומשו"ה סגי בהגעלה ודו"ק היטב.

עוד רגע אדבר בענין זה פי נ"ל להביא ראיה לס' הרשב"א דנו"ט לפגם דשרי הוא מטעם ביטול ברוב דבהכי מתורץ קושיא גדולה ונעצומה מה שהקשו תוס' והרא"ש שילהי מס' ע"ז והרא"ם פ' צו למ"ד לינת לילה פוגם אמאי צריך בכלי חרס שבירה בחטאת

שבישלה אתמול הא מיד פשיעלה עמוד השחר מותר ואפי' למ"ד לילה אינו פוגם לשהינהי מע"ל ולקשתרי עיי"ש ברא"מ תו הקשו הפוסקי' למה הוצרכה תורה שבירה בכ"ח ומריקה ושטיפה בכל"מ הא נותר הנבלע בטל ברוב במינו מדאורי' ומותר לבשל בו ואפילו לכתחילה דמדאורי' מבטלין איסור ובפרט דאין פוננתו לבטל אמנם לפי סברת הרשב"א ניקח דהנה הר"מ ז"ל בה' אה"ט כ' נבלה בשחיטה בטלה ברוב ואינה מטמא במגע שא"א לשחיטה שתעשה נבילה אבל הנבלה אפשר שתטהר בשחיטה לפיכך תבטל והראב"ד השיגו דזה אתמר בגמ'.

לר"י דמב"מ לא בטל אבל לרבנן ל"ש הכי ול"ש הכי בטל עיי"ש וראיתי בתשו' בית אברהם משפט שלם ח"ג העלה לבאר דברי הרמב"ם עפמ"ש הר"נ פ' פל הצלמים דזה וז"ג דשרי מטעם ביטול הוא משו"ה ילדה שספכה בזקנה בטלה מטעם זוז"ג מותר אבל ילדה שספכה בילדה שנטעה לסיג ולקורות אסור דכי א' דבטל, היינו היכי שא"א להיתר להיות איסור אבל היכי שאפשר לגורם של היתר לשוב להיות איסור אז אינו מבטל להאיסור דומי' דא' במנחות נבלה בטלה בשחיטה שא"א לשחיטה שתעשה נבילה שחיטה אינה בטלה בנבילה שאפשר לנבילה שתעשה שחיטה וה"נ זו שנטעה לסיג ולקורות אלו נמלך עליה לאכילה אסור הרי אפשר להיתר להיות איסור בכה"ג אינו בטל עכ"ד הר"נ ומדבריו למדנו אע"ג דקי"ל מב"מ בטל ברוב פדפסק הר"נ פ' פל הבשר היינו בא"א להיתר להיות איסור והוא דבר המתקנים אבל היכי דאפשר להיתר להיות איסור אין בכחו לבטל האיסור והן דברי הרמב"ם הללו ובזה מתורץ קושני' תוס' סוף מעילה גבי פרוטה של חולין שנפל להקדש אמאי אינו בטל ה"ט דאפשר לחולין להיות הקדש ע"י דיבור עכ"ד והיא מלתא חדתא ולפי"ז אומר אני נהי דבליעה של חטאת בטל בשלמים דא"א לשלמים להיות פמוהו אבל בליעת נותר א"א לו להתבטל בקדשים המותרים דהרי אפשר להיתר להיות איסור נותר פמוהו אם לא יאכלנו ויתותר לאח"ז ול"ל דע"כ לא כ' הר"נ סברתו אלא לעגן ילדה כו' דרשאי להמלך ליטע לאכילה אבל הקא אכילת קדשים מצוה ואסור להותיר להביאן לידי פסול זה אינו דבהדני' מבואר ברש"י שם במנחות דף כ"ד דאפשר לקדשים להיות כחולין אם יליו לילה אחת יצא מקדושתו הרי אף על גב דאסור להלינו מקרי אפשר וכדכ' רס"י בפסחי' דף ל"ח בידו לגרום טומאה מיד ופריק עיי"ש אע"ג דאסור בידו היא וכה"ג מבואר בר"ן סופה פ' לוח"ג דבידו למעט אע"ג שאסור למעט ביו"ט עיי"ש.

כ"ש הקא דאפשר שלא יהי לו אוכלין וממילא יהי נותר [וכמו בנבילה אפשר שתסרח אם לא יאכלנו] ומשו"ה אין בכחו של היתר לבטל איסור נותר ומשו"ה צריך כ"ח שבירה ומריקה ושטיפה בכלי מתכת: והא דתנו ריקי ברקיק או חתיכה שנגע בחתיכה בנו"ט משמע אפי' של נותר גמי הרי נותר גמי בטל בליכא נו"ט התם שאני דבמקום שיש סמ"ך במינו או שלא במינו באין בו נו"ט לאו מטעם ביטול ברוב הוא אלא משום דהו"ל פנאבד מהעולם ואיננו ועי' בנוב"י בתרא חיו"ד סי' מ"ד שכ' סברא זו לעגן אין מבטלין איסור ועוד שם סי' נ"ד עיי"ש והא דאי' בזבחי' דף ע"ח הפגול והנותר [עי' בהג"ה מהרי"פ דל"ג והטמא] שבללן ואכלן פטור דמין א' מרבה על חבירו ומבטלו ה"ט דפגול א"א לחול עליו איסור נותר כדאי' בכריתות דף י"ד וברמב"ם פ' ח"י מה' פסהמ"ק ואע"ג דאפתי אפשר להעלותו ע"ג מזבח עד שימשול האור ברובו ופקע פגולו

והו"ל נותר הא כה"ג פריד בנבחי' פ' ב"ש דף מ"ח אהא דקא' וטומאתו עליו יצא בשרו שאין טומאתו פורחת ממנו ואי איתא הרי טומאתו פורחת ממנו ע"י האור ומשני בבשר שלמי' עסקינו דלא תזו להקרבה ע"ג מזבח רבינא א' יצא בשר שאין טומאתו פורחת פשהוא שלם אלא פשהוא חסר והנה תרנייהו תרוצי איתנהו נמי הכי והבן אבל הכי שאפשר להיתר להיות נותר אינו בטל ברוב ובזה אנדא לה נמי קושלי' תוס' לישפרי משום נוטל"פ ז"א לס' הרשב"א דנו"ט לפגם שרי מטעם ביטול ברוב וכיון דנותר אינו בטל ברוב ממילא נו"ט לפגם נמי אסור ומשו"ה בעי שבירה או מריקה כו' ועפי"ז מתורץ דעת הרשב"א שכ' אם ביטול ירקות או מי בקדירה של בשר מותר לבשל בו חלב דאקלש טעמי' והביא ראי' מהא דכ"י נעשה גיעול לחבירו והקשה ב"י לפמ"ש תוס' הטעם דמותר לבשל שלמי' האידנא בקדירה שבשל בה שלמי' אמתול או שבשל בה חטאת היום משום דמדאורי' ברובא בטל ובמקדש אוקמא אדאורי' א"כ ליכא ראי' לדינו של הרשב"א והש"ף בנה"כ תירץ דהתוס' לא כתבו פן רק לענין ממעט באכילתו דאפתי התיירא הוא אפי' בחטאת לכהני' אבל אחר שפבר נעשה נותר לא מהני סברת אוקמא אדאורי' דאל"כ הגעלה ל"ל אע"כ מטעם הרשב"א.

והאחרוני' השיגו עליו דבהד"י מבואר בלשון התוס' שכ' דמפסל ביוצא וממה שיקשו מרקימ ברקימ דאפי' אחר שנעשה איסור כמי אוקמא אדאורי' ובטל ברוב אמןם לפמ"ש דעת הרשב"א נכון דנדאי דעת התוס' אפי' באיסור של חטאת כמי אוקמא אדאורי' ובטל ברוב אלא דזהו באיסור של חטאת לענין זרי' ונשי' ועבדי' ופסול יוצא חוץ לקלעי' אם נבלע בשלמי' שפיר בטל ברוב דאיסור זה של חטאת אי אפשר לחול על שלמי' אע"ג דשלמי' כמי פסול ביוצא חוץ לעיר מ"מ איסור חוץ לקלעי' לא משכחת והו"ל אי אפשר להיות פמוהו והא דשרי לבשל שלמי' האידנא בקדירה שבשל שלמי' אמתול דבטל ברוב מדאורי' אע"ג דאפשר לשלמי' דהאידנא להיות כמו של אמתול אחר עבור יום ה"ט דע"כ לא כ' הר"נ סברתו רק באיסור והיתר אבל בהיות שניהם היתר אז היתר בהיתר שפיר בטל לענין שלא יחול עליו שם איסור נותר אע"ג דאפשר למבטל להיות פכטל והבן ומשו"ה אוקמא אדאורי' אבל הא דשרי לבשל אחר עבור זמן אכילה של שלמי' דהאמתול דהנשאר בקדירה הוא אסור משום נותר וא"א להבטל במה שיתבשל בהיתר כיון דאפשר להיתר להיות פמוהו ע"כ ה"ט משום דאקליש טעמו ואינו חל עליו שוב שם נותר וזה נכון.

ואמןם לפמ"ש דבליעה של נותר אינו בטל ברוב משום דאפשר להיתר להיות פמוהו אבל בליעה של תרומה בחולין מתוקני' שא"א להן להיות תרומה ודאי בטל ברוב מדאורי' וא"כ ק' אמאי א"ר יהודא [נבחי' צ"ז] אהא דקדשי' בעי מריקה ושטיפה יכול אף תרומה פן ת"ל אותה ל"ל קרא פשיטא דלא בעי דבטל ברוב במב"מ מדאורי' אבל לק"מ דר"י לטעמי' קאמר דס"ל מב"מ לא בטל ומשו"ה בעי קרא אבל לדין דקי"ל דמין במינו בטל מדאורי' באמת לא בעינו קרא אותה לזה דמסברא ידעינו דתרומה לא בעי מריקה ושטיפה וארנוחנא בהכי לתרץ דעת הרמב"ם ז"ל דפסק כמתני' דנבחי' פי"א משנה ב' חטאת פסולה בין הי' לה שעת הפנשר ובין לא הי' לה שעת הפנשר אין דמה טעון פיבוס והינו מקרא דכתי' אותה וכת"ק דמשנה זיין אח' ק"ק או קדשי' קלי' טעינו מריקה ושטיפה' והקשה התוס' יו"ט והלח"מ דהנה סתרו אהדדי ולמ"ש דלדין לתרומה

לֹא בָעֵי אֹתָהּ נִיחָא עֵיִי"ש וְדוּק הֵיִיט"ב: עוֹד מִב"ב שֶׁל הַמְחַבֵּר שְׁלוֹם לְכָבוֹד אַהֲוֹ יְדִיד
נִפְשֵׁי ה"ה הָרַב הַמֵּאָה"ג הַתְּרִיף וּבְקִי כִש"ת מוֹה' צְבִי הִירֶשׁ נ"י אֲב"ד דק"ק לִיֶּסְקָא:
בְּמָה דְבִדְק לָן מַר ע"ד הַבְּהֻמוֹת שְׁנִמְצָא בְּהַחֲלֵב בְּשׁוּלֵי הַפְּלִי דָם וְכַתֵּב מֵעֲלֹתוֹ שְׁלֹא מְצָא
הַדְּבָר מִפְּנֵי וְהִנֵּה בְּגוֹף הַדְּבָר יָפָה פְּנוֹן אֶף כְּבָר מְבֹאָר דְּבָר זֶה בְּתוֹשׁוֹ נִחְלַת שְׁבַעָה סִי
כ' וְהוּבָא דְבָרָיו בְּקִצְרָה בִש"ע הַקְּטָנִי בְּלִקְטָה הַקְּמַח לְהַלְכוֹת דָּם יַעו"ש וְשׁוֹרֵשׁ הַדְּבָר כִּי
א' רוּצָה לְהַתִּירוֹ מִטַּעַם שְׁמַעְשָׂה פְּשָׁיִם הָא וְע"ז הַרְבֵּה לְהַשִּׁיב וּמְבִיא רֵאִי דְהוּא דָם
גְּמוּר וְהַעֲלָה דְאָסוּר וְאָסוּר הַתְּעַרְוּבוֹת וּלְפָחוֹת צְרִיף שְׁשִׁיִּים וּמִי יוּכַל לְשַׁעַר פְּמָה דָם
נִשְׂאָר בְּחֵלֶב שְׁלֹא נִשְׁקַע לְמִטָּה וְנִשְׂאָר מְעֹרָב בֵּין הַחֵלֶב וְגַם שְׁפָמָה פְּעֻמִּים יִתְאַדֵּם הַחֵלֶב
מִחֲמַת הַדָּם וְכו' וְא"כ גַּם הַפְּלִיִּים שְׁעוּמָדִים בּוֹ הַחֵלֶב מֵעַל"ע אָסוּרִים יַע"ש אֶף זֶה תוֹכֵן
דְּבָרָיו עַכ"פ מְבֹאָר וּדְבָרָיו אֵלּוּ הֵי בְּרוּר לָנוּ שְׁפָל הַדָּם נְכַלֵּל לְמִטָּה וְלֹא נִשְׂאָר בְּהַחֲלֵב
וְאֶף דְּהַחֲלֵב מְקַבֵּל טַעַם לְעֻנְיָן זֶה שְׁפִיר מוֹעִיל שְׁשִׁיִּים וְלִכְאוּרָה יֵשׁ לְחַקוֹר לִפְמ"ש
הַמְּרַדְכֵי סוּף חֻלּוּן שְׁפָל דְּבָר שְׁתַּחֲזִילַת בִּיאָתוֹ לְעוֹלָם ע"י תְּעַרְוּבוֹת לֹא מְהִי בִי בִּיטוּל
כְּמוֹ בִּיבְמָה שְׁרַקְקָה דָם דְּהָדָם אֵינּוּ מְבַטֵּל הַרוּק יַעו"ש א"כ בְּנִידוֹן דִּינָן אִפִּי אִם אֵיכָּא
שְׁשִׁיִּים בְּהַחֲלֵב נֶגֶד הַדָּם אֵיף שְׁיִיף בִּיטוּל כִּינּוּן שְׁתַּחֲזִילַת בִּיאָתוֹ לְעוֹלָם הוּא ע"י תְּעַרְוּבוֹת
וְאֶף דְּבִי"ד סִי ק"ב בְּרַמ"א שְׁם מְבֹאָר לְהִקְפֹּף לְעֻנְיָן דְּבָר שִׁיל"מ אֶף כְּבָר יְדוּעַ מ"ש
הַפְּלִי דְּבִשְׁלוּמָא הָתָם גְּבִי גִיגִית הַהִיתָר הֵי בְּעוֹלָם אֲבָל בִּיבְמָה שְׁרַקְקָה דָם גַּם הַהִיתָר
לֹא הֵי בְּעוֹלָם יַעו"ש וְא"כ ה"כ דוּמָה לִיבְמָה שְׁרַקְקָה דָם וְאֵיף שְׁיִיף בִּיטוּל וְהִנֵּה
בְּהַשְׁקָפָה רֵאשׁוּנָה הֵי נִרְאָה לִי דְּהַדְּבָר תְּלִי בְּפִלּוּגְתָּא דְּהִנֵּה הַמְשַׁנָּה לְמִלְכָּה פ"א מַה
מְשַׁבֵּב וּמוֹשֵׁב הֵבִיא דְּבָרֵי הַמְּרַדְכֵי הַנְּ"ל וְהֵבִיא רֵאִי לְדְּבָרָיו מְהֵא דְּאֶמְרִינּוּ בְּחֻלּוּן ד'
ס"ח ע"א מַהוּ לְגַמּוּעַ חֲלָבוֹ דְּהֵאֵי אֲבָר הֵינְצָא וְהוּא בְּגַמ' אֲבַעְי' דְּלֹא אֲפִשְׁטָא וְע"כ פֶּסֶק
הַרְמַב"ם וּמוּבָא בִש"ע יו"ד סִי י"ד שְׁחֵלֶב שְׁלֹא אוֹתוֹ בְּהֵמָה אָסוּר לְשִׁתּוֹתוֹ הוּאִיל וּבָא
מִפְּלִל הָאֵיבָרִים וַיֵּשׁ בְּהֵם אֲבָר אִסוּר וְה"ז פְּחֵלֶב טְרֵפָה שְׁנִתְעַרַּב בְּכִשְׂרָה וְתַמָּה הַמ"ל
עַכ"פ אֲמַאי לֹא לִישְׁתְּרֵי מִטַּעַם בִּיטוּל דְּמִדָּאוֹ מְהִי בִּיטוּל וְלְעֻנְיָן דְּרַבְּנָן אֶמְרִינּוּ סְפַק
דְּרַבְּנָן לְהַקֵּל א"ו פְּדַעַת הַמְּרַדְכֵי דְּכָל הֵיכָא דְּתַחֲזִילַת בִּיאָתוֹ לְעוֹלָם ע"י תְּעַרְוּבוֹת לֹא
מְהִי בִּיטוּל וְכַתֵּב וְאִח"פ רֵאִיתִי לְחַכְמֵי אֲשַׁפְּנִזִי שְׁפַתְבוּ דָּאִם יְדוּעַ דְּאֵיכָּא ס' בְּבֵהֵמָה
מִוֶּתֶר הַחֵלֶב וְתַמָּה עֲלֵיהֶם מ"נ אֵי מְהִי בִּיטוּל גַּם אֵי לֹא יְדַעִי בְּנִדָּאֵי דְּאֵיכָּא שְׁשִׁיִּים
מִוֶּתֶר הַחֵלֶב דְּהָא עַכ"פ אֵיכָּא רֹב וְלְעֻנְיָן שְׁשִׁיִּים אֶמְרִינּוּ סְפַק דְּרַבְּנָן לְהַקֵּל וְע"כ צְרִיף
לוֹמַר כְּסִבְרַת הַמְּרַדְכֵי א"כ גַּם שְׁשִׁיִּים לֹא מְהִי וְהִנֵּה מְבֹאָר מְדְּבָרָיו דְּכְמוֹ דְּבִיטוּל בְּרֹב
לֹא מְהִי הֵיכָא דְּבִיאָתוֹ לְעוֹלָם ע"י תְּעַרְוּבוֹת גַּם שְׁשִׁיִּים לֹא מְהִי וְאֶמְנָם בְּשׁו"ת נב"י
מַה"ת חֲלָק יו"ד סִימָן כ"ד הַעֲלָה דְּדוּקָא בְּבִיטוּל רֹב לֹא אַהֲנִי בְּדְּבָר שְׁתַּחֲזִילַת בִּיאָתוֹ
לְעוֹלָם ע"י תְּעַרְוּבוֹת אֲבָל בִּיטוּל בְּשְׁשִׁיִּים מְהִי וְיָפָה כְּתָבוּ הַחַכְמֵי אֲשַׁפְּנִזִי דָּאִם הֵי סְמ"ף
בְּהַחֲלֵב נֶגֶד חֲלָב הֵינְצָא מְהֵאֲבָר הָאָסוּר מִוֶּתֶר דְּדוּקָא בִּיטוּל בְּרֹב לֹא מְהִי דְּהוּא מִצַּד
בִּיטוּל אֲבָל בִּיטוּל בְּשְׁשִׁיִּים ל"ה מִצַּד בִּיטוּל רַק דְּהַטַּעַם נֶאֱבַד מִן הָעוֹלָם וְהוּי כְּמֵאן דְּלִיתָא
דְּהָרֵי מִבְּשֵׂא"מ לֹא מְהִי בִּיטוּל בְּרֹב דְּטַעַם פְּעִיקָר דְּאוּרִיתָא וּבִיטוּל בְּשְׁשִׁיִּים מְהִי יַעו"ש
וּמַעֲתָה לְכְּאוּרָה בְּנִידוֹן דִּינָן ג"כ תְּלָה הַדְּבָר בְּפִלּוּגְתָּא הַנְּ"ל לְמַש"ל דְּגַם בִּיטוּל בְּשְׁשִׁיִּים
לֹא מְהִי גַם כָּאֵן לֹא מְהִי וְלֵהֲנַב"י דְּבִיטוּל בְּשְׁשִׁיִּים מְהִי גַם בְּדְּבָר שְׁתַּחֲזִילַת בִּיאָתוֹ
לְעוֹלָם ע"י תְּעַרְוּבוֹת דְּבָרֵי הַנְּ"ש נְכוּנִים וְאוּלָם בְּסִפְרֵי יְשׁוּעוֹת יַעֲקֹב בִּי"ד סִימָן י"ד
הַחֲזִיק בְּדַעַת הַמַּש"ל דְּבְּדְּבָר הַמְּעֹרָב בְּתַחֲלָתוֹ גַּם בִּיטוּל בְּשְׁשִׁיִּים לֹא מְהִי דְּהָא

דמבשא"מ בְּטַל בְּשֵׁשִׁים הֵינּוּ פִּינּוּן שְׁיֵשׁ סְמ"ךְ שׁוּב אֵין בּוֹ טַעַם הָאִסּוּר וּא"כ מְמִילָא בְּטַל גּוּף הָאִסּוּר בְּרוּב אֶבֶל בְּלֹא בִּיטוּל בְּרוּב ע"כ"פ גּוּף הָאִסּוּר עוֹדְנָו בְּתוֹכוֹ וְכַמוֹת הָאִסּוּר שְׁנֹפֵל לְשֵׁם ע"כ מְטַעַם בִּיטוּל בְּרוּב קֶאֱתָלְיָ עֲלֵי פָמוּ בַמ"ב אִךְ בַּמְבִּשָׂא מ"א אִךְ שְׁגוּף הַדְּבָר בְּטַל בְּרוּב מ"מ נִרְגָּשׁ הַטַּעַם וְטַעַם פְּעִיקָר דְּאוּרִיתָא לְעַנְנָו זֶה פּוֹעֵל שְׁשִׁים דְּהַטַּעַם נֶאֱבָד וְנִתְבַּטַּל אֶבֶל גּוּף הָאִסּוּר וְדַאי מִצַּד בִּיטוּל בְּרוּב קֶאֱתִינָו עֲלֵי וְצִדְקוֹ דְּבָרֵי הַמִּש"ל דְּהַחֲלָב הֵינְצָא מִהֶאֱבָר הָאִסּוּר אֵינוֹ בְּטַל בַּס' לְהַמְרָדְכֵי א"כ בְּנִידוֹן דִּידָן אִפִּי אִיפָא שְׁשִׁים נֶגְדַּד הַדָּם לֹא מְהֵנִי לְהַמְרָדְכֵי אֶכּוֹ אַחַר הָעֵינָו הִי פְּרָאָה לִי לְהַכְרִיעַ דְּאִפִּי לְפִי דַעַת הַמִּש"ל דְּגַם בִּיטוּל בַּס' לֹא אֶהְנִי הֵינּוּ דְּנֹקָא בַּמ"ב אֶבֶל בַּמְבִּשָׂא מ"י ל"ד כ"ע מוֹדֵי דְּבְטַל וְטַעַמָא דִּידֵי עַפְמ"ש הַפ"י בְּבִיצָה דָּף ל"ה הַטַּעַם דְּמַחְמִירֵי בַדְשִׁיל"מ בַּמְב"מ יוֹתֵר מְבִשָׂא מ"מ הַטַּעַם הוּא מְשׁוּם דַּמְב"מ דְּלָאוּ בְּטַעַמָא תְּלִיא מִיְלִתָא וְלַעוֹלָם טַעַם הָאִסּוּר וּמְשׁוּ נִרְגָּשׁ פָּמוּ הַהִיתֵר מְשׁו"ה הַחְמִירוֹ בּוֹ בַדְשִׁיל"מ אֶבֶל בַּשָּׂא מ"מ דְּבְטַעַמָא תְּלִיא מִיְלִתָא מְשׁו"ה פִּינּוּ דְּבִיּוֹתֵר מַס' לִיפָא טַעַם א"כ הֵנִי פְּאֵלוֹ הוֹסֵר הָאִסּוּר וְנִסְתַּלַּק מִן הַהִיתֵר וְכַמָּאן דְּלִיתָא דְּמֵי מְשׁו"ה ל"ש לְהַחְמִיר בּוֹ כְּלָל וְאִפִּי בְּדְבָר שִׁיל"מ פְּמֵי בְּטַל יַעו"ש בְּדְבָרֵי הָרֵי מְפֹרָשׁ דַּבְּמַבָּא מ"מ חֲשָׁבִינָו פְּאֵלוֹ פְּמוֹת גּוּף הָאִסּוּר נִסְתַּלַּק לְגַמְרֵי דְּלֹא כַּמ"ש הֵישׁוּעוֹת יַעֲקֹב א"כ בַּכָּה"ג אִפִּי בְּדְבָר הַמְעוֹרָב מִתְּחִילָתוֹ פְּמֵי מְהֵנִי שְׁשִׁים מְשׁו"ה בְּנִידוֹן דִּידָן גַּם הַמִּש"ל מוֹדֵה דְּמְהֵנִי שְׁשִׁים מְשׁוּם דְּהוּא מְבָא מ"א אִךְ הַמִּש"ל הֵשִׁיג שְׁשִׁים שְׁפִיר עַל הַחֲכָמֵי אֲשֶׁפְּנִי דְּהוּא לְעַנְנָו מְב"מ דְּמְטַעַם בִּיטוּל קֶאֱתִינָו עֲלֵי וּבִיטוּל ל"ש בְּדְבָר הַמְעוֹרָב מִתְּחִילָתוֹ אֶבֶל בְּנִידוֹן דִּידָן כ"ע מוֹדֵי דְּהַדָּם בְּטַל בְּחֲלָב בְּשֵׁשִׁים וְהֵנִי פְּאֵלוֹ נִסְתַּלַּק לְגַמְרֵי הָאִסּוּר מִתּוֹךְ הַהִיתֵר וְדו"ק: אִךְ לְכַאוּרָה צְרִיכִים לְהַבִּין דְּבָרֵי הַפ"י הַנֶּזְלֵי דְּהָא לְכַאוּרָה קְוֹשֵׁי הֵישׁוּעוֹת יַעֲקֹב הוּא קְוֹשֵׁי גְדוּלָּה דְּכִי יַעֲלָה עַל הַדַּעַת שְׂאֵם נִתְעַרְבַּ סָאָה שֶׁל אִסּוּר בְּשֵׁשִׁים סָאָה שֶׁל הִיתֵר אֵינוֹ נִהְיָה כְּלָל מִן הָאִסּוּר הֲלֹא הַחֹזֶשׁ מְכַחֵישׁ דְּבָר זֶה אֵלָא ע"כ דְּלַעֲנָן פְּמוֹת הָאִסּוּר מְטַעַם בִּיטוּל בְּרוּב קֶאֱתִינָו עֲלָה פָּמוּ מְב"מ דְּבְטַל בְּרוּב וְשֵׁשִׁים צְרִיךְ בַּשָּׂא מ"מ פְּדֵי שְׁלֹא יֵהֵ הַטַּעַם נִרְגָּשׁ וּמַעֲתָה בְּדְבָר שְׁתַּחֲזִילַת בִּיאָתוֹ בְּתַעֲרוּבוֹת דַּל"ש בִּיטוּל בְּרוּב גַּם בִּיטוּל בַּס'.

לֹא מְהֵנִי יַעו"ש וְדְבָרֵי בְּרוּרִים בְּסִבָּא אִךְ לְאַחַר הָעֵינָו רְאִיתִי דְּדְבָרֵי הַפ"י נְכוּנִים מְאוֹד דְּהִנֵּה הָרָא"ש בְּבִרְכוֹת פ' פִּיצַד מְבָרְכִין עַל מ"ש דְּעַל הַפְּנוּגְמַת פְּנֹלָן אוֹמֵר עֲצִי בְּשֵׁמִים חוּץ מוֹסֵק י"א דְּמוֹסֵק הִיא זִיעָה חִיָּה וְנִכּוֹן יוֹתֵר שְׁחִיָּה יְדוּעָה הוּא שְׁיֵשׁ לָהּ חֲטוּטְרַת בְּצִנּוֹר וּמִתְקַבֵּץ שָׁם תַּחֲלָה כְּעֵין דָּם וְאַח"כּ חוּזֵר וְנַעֲשֶׂה מוֹסֵק.

וְהַר"ם הַלְוִי ז"ל הִי אוֹמֵר שְׂאִסּוּר לְאַכְלוֹ מְפָנֵי דָם וְהַרְבֵּינוּ יוֹנָה ז"ל פִּירֵשׁ דְּאִפְשָׁר לְהִתִּיר דְּפִירְשָׂא בְּעִלְמָא הוּא אִךְ דְּמִתְחַלָּה הִי דָם בְּתֵר הַשְּׂתָא אֲזֵלִינָו שְׁהֵרֵי הַדְּבִשׁ אִם נִפְּל לְתוֹכוֹ דְּבָר אִסּוּר פִּינּוּן שְׁדָרְךָ הַדְּבִשׁ לְחִזּוֹר דְּבָר הַנּוֹפֵל לְתוֹכוֹ דְּבִשׁ פָּמוּ דְּבִשׁ דִּינִינָו לִי ה"נ יַעו"ש וּבְמַעַדְנֵי יו"ט וְהַמ"א בַּא"ח ס' רט"ז הַקְּשָׁה מְהָא דְּבַכּוּרוֹת דָּף ע"א דְּחֲלָב חִידוּשׁ הוּא דָּם נֶעֱכָר וְנַעֲשֶׂה חֲלָב וְאִמָּי הָא בְּתֵר הַשְּׂתָא אֲזֵלִינָו וְכַתֵּב הַחֵק יַעֲקֹב בַּה' פֶּסַח תַּס"ז סַקט"ז לְתַרְץ קְוֹשֵׁי הַמַּג"א דְּבַחֲלָב אִי לָאו דְּגַלִּי תוֹרָה הִי אִסּוּר פִּינּוּן שְׁנִיתְהִנּוּה מְדָם אִךְ שְׁנִישְׂתַּנָּה לְמַרְאָה לֹא נִשְׂתַּנָּה לְדְבָר הַמְּוֹתֵר מְשָׂא"כ בְּדְבִשׁ דְּנִשְׂתַּנָּה לְדְבָר הַמְּוֹתֵר יַעו"ש וְעֵינָו בְּמֶרְדְּכֵי פ"ב דְּבִיצָה וּמַעֲתָה אֲנִי אוֹמֵר גַּם בַּמְבִּשָׂא מ"א אִיפָא שְׁשִׁים הָרֵי נִשְׂתַּנָּה טַעַם הָאִסּוּר לְהִיתֵר א"כ פְּמוֹת הָאִסּוּר גּוּפִי מְוֹתֵר וְלֹא מִצַּד בִּיטוּל בְּרוּב רַק מְטַעַם שְׁנִישְׂתַּנָּה לְדְבָר הַמְּוֹתֵר וְהֵינּוּ דְּנֹקָא בַּמְבִּשָׂא מ"מ דְּנִשְׂתַּנָּה הַדְּבָר לְדְבָר הַמְּוֹתֵר אֶבֶל

במב"מ דשניהם שוין בטעמא ואם פון לא הוי ההיתר רק מצד ביטול ברוך וא"כ שפיר פתב המש"ל לדברי המרדכי לא מהני גם ששים דהא גם בששים צריכים ביטול לגוף האיסור אבל בשא"מ כמו בנדון דידן גם המש"ל מודה דהא לא הוי מצד ביטול רק דנשתנה הדבר לדבר המותר ואם פון שפיר פתב הנ"ש דאם היה ששים נגד הדם בטל בששים משום דהדם נשתנה לדבר המותר והכא בלא"ה ג"כ י"ל פיון דגוף הדם נשקע למטה רק דעיקר האיסור מטעם דחלב מקבל טעם מן הדם פיון שנוכבש בתוכו מעל"ע ולעגן זה בודאי שייך לומר פיון דהטעם נשתנה לדבר המותר והוי פהיתר גמור ומעתה דברי הנ"ש ברוחים בודאי אלו היה ברור לכו שכל הדם נצלל למטה ולא נשאר עמנו בהחלב פלום היה מועיל בו ששים אף מי יוכל לשער כמה דם נתערב בחלב שלא נשקע למטה ונשאר מעורב בחלב ואסור החלב והכלים שעומד בו החלב מעל"ע אמנם כל זה לעגן תערובות הראשון שהדם נמצא בתוכו אמנם התערובות השני נ"ל להתיר מטעם דכבר פתב הרמ"א בסי' צ"ב דבלח בלח ל"א בי' נעשה נבילה ואפי' בדרף ביטול וכמ"ש הפר"מ והיא דעת הראב"ד ודעת הר"ן דבכבוש אפי' בחתיכה ל"א נעשה נבילה וע"ש בפ"מ וא"כ נמצא בדין יש לנו שני סברות להתיר דהוי לח בלח ונשלא בדרף ביטול ומהתימא על מעלת כת"ר שזכר לדברי הר"ן ולא זכר לדברי הרמ"א דבלח בלח ל"א נעשה נבילה הו אמת שהרמ"א פתב שם דבב"ח אפי' לח בלח נעשה נבילה והש"ך פתב שם דזה מדינא והשיב על הא"ר שפתב דהיא מצד חומרא ובפר"מ שם דכוננתו בב"ח אפי' בעורף או בכבוש דהוא רק מדרבנן נעשה נבילה בלח בלח.

והנה פאן מלבד חיסור דם יש בו איסור בב"ח אף דמבשל דם בחלב אינו לוקה פמבואר בסי' פ"ז אבל איסורא איכא כמ"ש הש"ך שם ס"ק י"ג [וכבר העיר בזה בתשו' נחלת שבעה לעגן הנאה ומסיק דשרי דדם בחלב אינו אלא מדרבנן ובפרט בכבישה ובמידי דרבנן שרי בהנאה פי' דע] וממילא גם בלח בלח נעשה נבילה מטעם בב"ח מ"מ פראה לי דהנה המנחת יעקב סימן פ"ה אות ל"ב בסופו פתב דהיכא דיש עוד צד להקל גם בב"ח לא אמרינן בלח בלח נעשה נבילה יע"ש והנה דעת הט"ז סוף סימן צ' ס"ק י"ב דבשר בחלב שחוטא מותר בכבוש משום דגזירה לגזירה ל"א א"כ לדידיה נראה דגם דם בחלב מותר בכבוש דהא בחזא מחמתא מחתינהו הרמב"ם והמחבר סי' פ"ז וע"ש אף דנקודות הכסף והאחרונים חלקו על הט"ז ע"ש עכ"פ תו יש לנו צד להקל בצירוף מ"ש הט"ז בסי' פ"ז דאפי' בב"ח היכא שאחד אסור בפ"ע ל"א בי' נעשה נבילה וגם בזה השיגו עליו האחרונים.

עכ"פ בצירוף כל הנ"ל יש לסמוך בכה"ג אדעת הראב"ד והר"ן דבלח בלח בכבוש נ"א נעשה נבילה הו מצד בב"ח הו מצד דם א"כ אם יש ששים בהתערובות נגד הדם יש להתיר וזה אינה שבועות פא מעשה כזה לידי ויצא הדבר בהיתר דברי דידו דו"ש באהבה יקותיאל יהודא ט"ב: שאלה לט ע"ד השאלה של אותה האשה אציע המעשה דהיינו שיותר משני שנים שיש לה חולי השקר ר"ל ובשנה הראשונה היתה יכולה להטהר ולא היה לה שום קלקול גם נתעברה וילדה רק בשעת לידה מחמת קוש' הלידה נתקלקלה ביותר דהיינו שניקב אותו הדבר שיוצא ממנה והיא מוציא כל שעה דם וליחה ומגלא ובפעם אחרת פשהיתה מניקה היתה מסולקת דמים לגמרי ועתה היא ג"כ מניקה ואעפ"כ היא רואה תמיד והנשים אומרות שנואה שיוצא חוץ לרחם פמין טפיח ובתוכו

נִקְבַּ וְנִרְאָה לְהִדְיָא שְׁהֵדֵם יוֹצֵא מִן הַנֶּקֶב וְלֹא מִמְקוֹם אַחֵר כְּלָל וּבִשְׁעָה שְׁשׂוֹכְכֵת אֲזַ
מְכַנְסֵת אֶת הַמֶּכֶה לְגַמְרֵי לְתוֹף גּוֹפָה וְאֵז הִיא בּוֹדֵקֵת אֶת עֲצָמָה הַיֵּטֵב בְּחֹרֵינ וּבְסֻדְקֵינ
וְאִינָה מוֹצֵאָה שׁוּם לִיכְלוּף דָּם וְנִרְאָה בְּעֵלִיל שְׁאִינּוּ מִמְקוֹם אַחֵר רַק מִשָּׁם [עַכ"ל
הַשּׂוֹאֵל]: תְּשׁוּבָה תְּשׁוּבָתוֹ בְּצִידוֹ אַחֵר הָעֵינּוּ בִּי"ד ס' קפ"ז וּבִשְׁוֹ"ת ח"צ ס' מ"ו
וּבִשְׁוֹ"ת נוב"י ח"א ס' כ"ח וּבְמִהְדוּרָא בְּתֵרָא ס' קי"ד הָרִי מְבֹנָאָר דִּירִידַת הַמְקוֹר לְמִטָּה
הִיא כְּמַעֲט מִהֶנְמַנְעַ וְעַכ"פ הוּא בְּלִתֵּי מְצוּי וְקִי"ל תּוֹלֵינ בְּמְצוּי וּבְנֻדָּי שְׁעֵלִינוּ שֶׁל
פְּרוּדוֹר יֵרֵד לְמִטָּה אִף הַחֲמִיר הַנֵּב"י מִטַּעַם דְּהוּי פְּאִינּוּ יְדוּעַ אִם מִפְתָּה מוֹצֵיָא דָּם דְּהָא
דָּם הַמְקוֹר מְצוּי טְפֵי מִדָּם הָעֵלִי' וּמֵאֵן נִימָא דַע"י שְׁהָעֵלִיָּה בְּמִקוֹם צָר מוֹצֵיָא דָּם עַכ"ד
מְבֹנָאָר שָׁם לְמַעֲיֵינ א"כ הֵכָא שְׁהַנֶּקֶב מוֹצֵיָא דָּם יֵשׁ לְהַקֵּל וְעוֹד דְּגַם שָׁם מִיֵּקֵל בְּזִקְנָה
מְסוּלְקַת דְּמִים וְה"ה פֶּאֵן בְּמִנִּיקָה דַמ"ש וְעוֹד דְּכָאֵן אַחֵר הַשְּׁבָר הִיָּה מְסוּלְקַת דְּמִים קוֹדָם
שְׁנִתְהַנְּה הַנֶּקֶב וְא"כ אֲזִיגֵל לִי הַחֲוֹמְרָא דֵהַנוּב"י בַמ"ב שָׁם דְּנִימָא ע"י שְׁבָא הַמְקוֹר בְּמִקוֹם
צָר חֲזַר לוֹ הַחֲמִימוֹת וְנִתְהַנְּה שָׁם דְּמִים עֵי"ש וּבְפֶרֶט בַּנֵּד"ד שְׁבָא גַם לִיָּה וּמִוִּגְלָא א"כ
נִתְבָּרַר שְׁיֵשׁ מִפָּה שָׁם כְּמִבְּנָאָר שָׁם בְּדִבְרֵי נוב"י עֲצָמוּ בְּס' קי"ד וְא"כ גַּם אִם נִימָא
שְׁהַמְקוֹר עֲצָמוּ הוּא שְׁנַפְל א"כ נִתְבָּרַר שְׁיֵשׁ שָׁם מִפָּה פְּצַע וְחִבּוּרָה וְאִמְרִינּוּ דָּם מִפָּה הוּא
אִף אִם אִינּוּ יְדוּעַ אִם מִפְתָּה מוֹצֵיָא דָּם הָרִי עַכ"פ בְּמִנִּיקָה יֵשׁ לְהַקֵּל וְזֶה בְּרוּר אִף
שֶׁהַנֵּב"י מִחֲמִיר בְּמִפָּה בְּמִקוֹר נִשְׁמַט מִמֶּנּוּ הַרְמַב"ם בְּהַלְכוֹת א"ב אִף שְׁמַחֲזִיק דְּבָרֵי
בַמ"ב הָאֲמַת יוֹרָה דְּרַפּוֹ וּמְבֹנָאָר מְדַבְּרֵי בַמ"ב בְּס' קי"ד שְׁחֲזַר בּוֹ לְדִינָא וְסוּבַר דְּבַמִּפָּה
בְּמִקוֹר הַדָּם מִמֶּנּוּ טְהוּר וּז"ב: וְעַדִּינּוּ צְרִיף לְהַתְלַמֵּד אִם אַחֵר שְׁיַעֲבֵרוּ יְמֵי הַנֶּקֶה וְיֵאָרַע
לָהּ פְּזָה אִם נִטְהַר אוֹתָהּ אִם נִימָא פִּינּוּ דְּבִשְׁעָה שְׁהִיָּתָה מְנִיקָה וְהִיָּתָה בְּחֻזְקַת מְסוּלְקַת
דְּמִים אַעפ"כ אִיֶּרַע לָהּ פְּזָה א"כ הָרִי נִתְבָּרַר דְּכָא מִן הַמֶּכֶה א"כ שׁוֹב הָוִי לָהּ כִּידוּעַ
שְׁמַכְתָּה מוֹצֵיָא דָּם וּמִמִּילָא טְהוּרָה אִף שְׁלֹא בְּזִמְן הַנֶּקֶה אוֹ דִּילְמָא אִמְרִינּוּ הָרִי בְּאֲמַת
לֹא נִתְבָּרַר שְׁמַכְתָּה וּמוֹצֵיָא דָּם רַק דְּבִשְׁעַת הַנֶּקֶה מְקַלִּינּוּ מְסַפִּיקָא פִּינּוּ דְּאִשָּׁה זֹו בְּחֻזְקַת
טְהוּרָה עוֹמֵד' אֵל תְּטַמְאָנָה מְסַפֵּק וְהָרֹב דְּמִים מִן הַמְקוֹר אִינּוּ פֶּאֵן פִּינּוּ דֵהִיא בְּחֻזְקַת
מְסוּלְקַת דְּמִים מִן הַמְקוֹר אֲבָל אַחֲרַעְבוּר יְמֵי הַנֶּקֶה דָּאֵז אִיפָּא רֹב דְּמִים שְׁבָא מִמְקוֹר
אִימַר אִינּוּ תּוֹלֵינ בְּמִפָּה וְכַעַת אִינּוּ הַזִּמְן מְסַפִּים עֲמֵי לְעֵינּוּ בְּזֶה וְאִי"ה אַחֵר עֲבוּר יְמֵי הַנֶּקֶה
נִחְפִּים בְּדִבְרֵי בַל"נ אִם יִגְזוֹר הַשִּׁי"ת בְּחִיִּים וְגַם י"ל פִּינּוּ דְּנִרְאָה בְּחוּשׁ שְׁהֵדֵם יוֹצֵא דְּרָף
נִקְבַּ הָרִי אִינָה רוֹאָה כְּדִרְף שְׁהַנְּשִׁים רוֹאוֹת מִפִּי הַמְקוֹר הֵן לוֹ יִהְיֶה הַמְקוֹר כּוֹפֵל לְמִטָּה
הָרִי בָּא הַדָּם דְּרָף נִקְבַּ וְאִינָה כְּדִרְף שְׁהַנְּשִׁים רְגִילוֹת לְרֹאוֹת וְהוּי כְּמוֹ דָּם בְּחִתִּיקָה וְהַבּוֹ:
שְׁאֵלָה מִ עוֹד אֲדַרְשׁ לְבֵית יִשְׂרָאֵל בְּהַלְכָתָא רַבְתִּי בְּדִינֵי נִדָּה בְּנוֹסַת הַקְּפִיצָה דְּנִתְבָּאָר
בַּש"ע יו"ד ס' קפ"ט סע' י"ז דְּנוֹסַת שְׁלֵל קְפִיצָה לְחוּדָה אִינּוּ כְּלוּם וְהַמְחַבֵּר אֲזִיגֵל לְשִׁיטְתוֹ
בַּב"י שְׁהַקְּשָׁה עַל הַטּוֹר שְׁפּוֹס' בְּנוֹסַת שְׁאִינּוּ מְוֹרָכָב קוֹבַעַת נֹסַת שְׁלֵל קְפִיצוֹת לְחוּד יֵשׁ
לְתַמּוּהָ לְמָה סֵתָם דְּבָרֵי נִגְדַּת כָּל הַנֶּה רַבּוֹנוֹתָא לְכּוֹ פֶּסֶק כְּאֵן בַּש"ע דֵּהַנֹּסַת שְׁלֵל קְפִיצָה
לְחוּדָה אִינּוּ כְּלוּם וְגַם הַרְמ"א לֹא הִגִּיָּה כְּלָל וְשׁוּם א' מִהֶאֱחָרוֹנִים לֹא נִחְלַק עָלָיו כְּאִילוֹ
הוּא הִלְכָה בְּרוּרָה מְסִינֵי מְסוּרָה וּלְפַעַנ"ד כְּרָאָה דַעַת הַטּוֹר עֶקֶר בַּש"ס וְגַם נְפִישׁ חִילָי'
סִיעַת מְרַחְמוּהִי מִהַפּוֹסְקִים כְּמוֹ שְׁאֲבָאָר בַּעז"ה וּמִי שְׁיַרְצָה לְעַמּוּד עַל בְּרוּרֵי דְּמִקְלֵי יְעִינּוּ
בְּגַמְרָא דְּנִדָּה דָּף י"א ע"א אִמַר ר"ה קְפִיצָה וְרֹאֲתָה וְכו' וְכָל הַשְּׁקֵלִי וְטְרִי' עַד הַמְשָׁנָה שָׁם
וְתוֹס' ד"ה לְקְפִיצָה וְאֵז יְאוּרוֹ עֵינּוּ בַעז"ה בְּמָה שְׁאֲכַתּוּב בַּס"ד.

דהנה התוס' הקשו שם על פירש"י שני קושיות עצומות ואני אוסיף עוד בקושיא על פירש"י דהא למאי דמשני רב אשי ומוקי להברייתא פגון דקפצה וכו' א"כ קשה הא בכי האי גוונא ונדאי דליפא נסת בקפיצה לחודא פלל דהא בפעם הג' דקפצה לא ראתה וא"כ למה לן לחזור מסברא הראשונה דבראתה ג' פעמים ע"י קפיצה דקבעה ונסת לקפיצה.

וא"ל דרש"י מפרש פהרז"ה דפירש אלא בקפיצה בננסת שאין מורכב דהיינו שלא הי' הג' הקפיצות ביום ידוע רק בימים חלוקין פגון זה א' בשבת וזה בשני בשבת ולפ"ז יכולני לומר דבנסת המורכב דהיינו כל הקפיצות בא' בשבת דלא הוי ננסת רק בימים ובקפיצה ומקשה הגמרא מהברייתא דקתני לא קבעה לה ננסת מאי לאו דלא קבעה פלל ובין אי מייירי בננסת שאין מורכב או בננסת המורכב מ"מ קשה דאם נימא דבננסת המורכב לא קבעה פלל אף לימים וקפיצה ממילא גם בננסת שאין מורכב לא קבעה דמאיזה טעם נימא בננסת המורכב דלא קבעה לקפיצה אי משום דהיום גורם א"כ תקבע לימים ואי תרנוייהו גורמים תקבע לתרנוייהו עכ"פ לימים וקפיצה ואמאי לא קבעה פלל א"ו משום דמתמת אונס לא הוי קביעות פלל ע"כ בננסת שאין מורכב פמי וכן צריכין אנו לפירש קושיות הגמרא להרז"ה וזה ברור לפ"ד ומשני דלתרנוייהו דהיינו לקפיצות ולימים קבעה בנסת המורכב וממילא בנסת שאין מורכב י"ל דקבעה לקפיצות וא"כ מיושב קוש' ראשונה של תוס' וק"ל מקשה הגמרא ימים לחודייהו פשיטא ולא קשה קושיא השני' של התוס' דנימא דהברייתא קמ"ל דלא קבעה לקפיצות דבננסת המורכב ג"כ פשיטא דלא קבעה לקפיצה לחודא רק בננסת שאין מורכב סבר ר"ה דקבעה פמו שהוא לתירוץ התוס' דלקפיצות ג"כ פשיטא דלא קבעה ואף דהרז"ה לא סבר פן מ"מ י"ל דרש"י סבר פן וא"כ מיושב גם הקושיא השני' של התוס' אבל מה אעשה שאין פירש"י סובלת דברי הרז"ה מדכתב בד"ה אלא לקפיצה כו' ואפילו שאר ימות השבת ש"מ דבננסת המורכב איירי וא"כ הדרא הקושיות לדוכתייהו ודבריו קשים להקלמם וכבר בפירים ואריות בעלי התוס' ז"ל שמו בסד רגלו ואני אומר ויחפם שלמה מכל האדם פשמו פן הוא הוא שלמה ומשנתו שלמה ודבריו נהירין ומזהירין פשבילי דרקיע וכעצם השמים לטוהר ואדרבא לפירושו אתי' פל הסוגיא שפיר ולפירוש התו' קשה פמה קושיות בהסוגיא דהא קשה קושיא א' דמציע הגמ' למאי אי לימים הא פל יומא כו' ואלא לקפיצות והא תניא כו' משמע להדיא דאם הוי מפרשינו הך דרב הונא לימים לא הוי קשה להברייתא ואמאי הא לא קבעה נסת משמע לי' למקשה לא קבעה פלל ואמאי קשה לי' טפי וברייתא בקפיצות מבימים וע"ק לפירוש התוס' דהמתרץ דאמר לא קבעה ונסת לקפיצות לחודייהו קשה ממ"נ אם לא פשיטא לי' מלתא בפשיטות גמור א"כ מנ"ל דהברייתא אשמועינו ג"כ דלא קבעה ננסת לקפיצות דילמא לא קבעה ננסת פפירוש לימים וכדמיון קושיות התוס' על רש"י וגם לפי מה דאסיק רב אשי לא קבעה לימים הוי רבותא ודילמא הא לחודא קמ"ל או זיל לאידך גיסא דמנ"ל הך דרב אשי דילמא הא לחודא קמ"ל דלא קבעה לקפיצות דלאו פשיטא הוא ואי פשיטא לי' בפשיטות גמור דליפא שום ה"א פלל לומר דקבעה לקפיצות כמ"ש התוס' א"כ למה לי' לומר פלל דלא קבעה לקפיצות לא הוי לי' לומר רק לא קבעה לימים דהוא הרבותא דאשמועינו בברייתא פדמסיק רב אשי והך דלא קבעה לקפיצות לא שמעינו מהך ברייתא פלל אי לאו דפשיטא לי' מעיקרא ועוד קשה אהא דמקשי בתר הכי לימים לחודייהו פשיטא הוי

לי' לומר לקפיצות לחודייהו ולימים לחודייהו פשיטא דהא לפירושי התוס' לא קשה מפת דתרונוייהו פשיטא ***(וקושי' זו מצאתי בשם הרנ"ה ואני מוסיף עוד)** דטפי ראוי לן לאשמועינין דהך דלא קבעה ונסת לקפיצה פשיטא דלא אשמועינין פבר ממה דאשמועינין דלא קבעה לימים פשיטא דאשמועינין פבר בקושייתו על ר"ה אי לימא לימים הא פל יומא כו' דמקשה פמו ממילתא דפשיטא אבל לרש"י ו"ל תחנור פל הסוגיא פשלה ומקודם נתרץ קושיא א' של תוספות על רש"י.

ונקדים דהרשב"א בת"ה שער הוספות פתב לתרץ הך קושיא בשם הרנ"ה דאיה דאימא דפשיטא לי' ג"כ דלא קבעה לקפיצה מדמקשי לימים לחודייהו פשיטא משמע דלקפיצה לא פשיטא פתב הרשב"א דבאמת קפיצה לאו פשיטא והא דפריה לימים לחודי' פשיטא לאו אפרייתא קא מקשה די"ל דאשמועינין דלא קבעה לקפיצות פקושיית התוס' רק דהקושיא קאי אהתרצון ולישנא דיתורא קא מדקדק דקאמר התרצון לא קבעה לימים לחודא הא פשיטא הוא ע"כ דברי הרשב"א בשינוי הלשון עיי"ש היטיב כי דבריו אינם מובנים לכאורה ותמצא נחת מדברי פי ברור פונותו פמו שפתבתי ועפ"י דברי הרשב"א האלו מיושב קושיא השני' של תוס' על רש"י בפשיטות אה דקשה לי על תירוץ הרשב"א ***(תיבת ועוד שם ברשב"א הוא ט"ס וצ"ל ולישנא יתורא וכו'):** מה דמשני רב אשי בכי ה"ג כו' ולפירש הרשב"א ע"כ הכי פירושו הא דאמר התרצון לימים לחודייהו רבותא הוא בכה"ג ובנדאי פונות התרצון דהבריייתא אשמועינין הך דאל"כ אין שייך פלל לכאן למה דמפרש הבריייתא אלא נדאי דמפרש דברייתא אשמועינין הך א"כ עדיין קשה מנ"ל דברייתא איירי בכה"ג ואשמועינין דלא קבעה ונסת לימי' דילמא הבריייתא איירי פפשוטו פמו שפוכר מעיקרא ועיקר הרבותא דלא קבעה ונסת לקפיצה וא"כ לא הרנוחנו פלל בתירוץ הרשב"א דאהתרצון קאי דמ"מ קשה אהתרצון גופי' מנ"ל הך מבריייתא וקושיא עצומה הוא לפ"ד על הרשב"א ועד פשחק נאמן כי רצייתי לפרש פה דברי הגמ' פדי לישב קושי' השני' של התוס' על רש"י קודם שראיתי אותו ברשב"א ודחיתי אותו מחמת קושיא זו ועכשיו דראיתי דהפירוש הנ"ל מבואר ברשב"א אמינא דאין לדחותו פלאחר יד וחזי פמה רב גוברי' לכה ישבתי קושיא הנ"ל בעז"ה בטוב טעם פמו שאבאר בפסוק פ שם ביתו ובינו בינו נחזיק פירוש הרשב"א למנוח קנים ויתד שלא תמו' א"כ לפי הצעה זו המקשה שהקשה ימים לחודייהו פשיטא ורב אשי המתרץ פשקל' וטרני' בדברי התרצון הראשון והשתא מיושב קושיא א' של התוס' בין לסברת המקשה בהתרצון ראשון בין לסברת רב אשי דלסברת המקשה מתורץ פפשוטו דלא הוי מצי לשנויי דלא קבעה ונסת לימים לחודייהו אבל לקפיצות קבעה דא"ה מאי קמ"ל פשיטא לכה צ"ל דאף לקפיצות לא קבעה והיינו רבותא רק דקשה א"כ למה נקט התרצון לימים לחודייהו בדבריו פיון דפשיטא הוא היינו באמת קושיית המקשן וא"כ עיקר הקושיא של התוס' ל"ק רק למאי דמתרץ רב אשי דלימים לחודייהו הוי רבותא א"כ לפ"ז קשה למה חזר מסברא קמא דקבעה ונסת לקפיצות ולא קבעה ונסת דבריייתא היינו לימים והבריייתא פמו שתירץ רב אשי וכינון דזכינו לזה יתורץ קושיית התוס' על נכון דאף למאי דמתרץ רב אשי צריה המתרץ לומר דלא קבעה ונסת גם לקפיצות דאי נימא דלקפיצות קבעה ולא קבעה דבריייתא רק לימים א"כ נשאר קושיית הגמרא אפרייתא מאי קמ"ל פשיטא ואין לומר פתירץ ר"א דהא אי נימא דקבעה ונסת לקפיצות ליתא לתירוץ דר"א פלל

דַּנְחֹזִי אֲנִי הַטַּעַם דְּנִימָא דְקַבְעָה וְנוֹסַת לַקְפִּיצוֹת לַחֹדֶי' דִּילְמָא הַיּוֹם גּוֹרַם פִּינּוּן שְׁהִי תְּמִיד בְּיוֹם א' פִּגּוֹן בֹּא' בְּשַׁבַּת וְכַדּוּמָה א"ו צָרִיכִין אֲנִי לֹאמַר דְּלֹא מְסַתְּבַר לָן פְּלִל לְמִיתְּלִי הַקְפִּיצוֹת בְּיָמִים דָּאִם הַקְפִּיצָה גּוֹרַם לְבַד וְשִׁיבּוֹא מַה לִּי קְפִיצָה בְּיוֹם אוּ בְּיוֹם אַחַר כְּפִי צ"ל לְפִי דַעַת זֶה וַא"כ הָא רַב אֲשֵׁי פִירֵשׁ טַעְמוֹ דְּלֹא קַבְעָה וְנוֹסַת לְיָמִים בְּהִיא גּוֹנוֹנָא דְאַיִירִי בִּי מְשׁוּם דְּתַלְיָנִין בְּקַפִּיצָה דְאַתְמוֹל וְהָא דְלֹא קַחְזִיא אֶתְמוֹל אִם הַקְפִּיצָה הִיְתָה גּוֹרַמַת הִיְיָנוּ מְשׁוּם דְּנָא מְטָא זְמַן קְפִיצָה כְּמוֹ שְׁמַפְרֵשׁ ר"א בְּהַדְנָ' וַא"כ הִיְיָנוּ דְּנוֹקָא אִם נִימָא דְאַיִפָּא סְבָרָא לְמִיתְּלִי הַקְפִּיצוֹת בְּיָמִים אֲבָל אִם נִימָא דְלִיפָּא סְבָרָא פְּלִל לְמִיתְּלִי הַקְפִּיצוֹת בְּיָמִים וְנִדְאִי דְבַגְנוֹנָא דְרַב אֲשֵׁי קַבְעָה וְנוֹסַת לְיָמִים דְּהָא חֲזִינִין דְּיוֹם גּוֹרַם מְשׁוּם דְּרֵאָתָה בֹּא' בְּשַׁבַּת הַשְּׁלִישִׁי בְּלֹא קְפִיצָה וַא"ל דְּתַלְיָנִין בְּקַפִּיצָה דְאַתְמוֹל דֹּא"כ מ"ט לֹא חֲזִיא אֶתְמוֹל וְאִי מְשׁוּם דְּלֹא מְטָא זְמַן קְפִיצָה הָא לְפִי סְבָרְתוֹן עַכְשָׁיו קְפִיצָה לֹא תִלְיָא בְּזְמַן פְּלִל וַא"כ אִיךָ נִימָא דְאַשְׁמוּעֵינִין הַבְּרִייתָא דְלֹא קַבְעָה וְנוֹסַת לְיָמִים בְּהִיא גּוֹנוֹנָא דְר"א דְּנוֹדְאִי קַבְעָה וְנוֹסַת לְיָמִים א"ו מְדַאמְרִינִין דְּלֹא קַבְעָה וְנוֹסַת לְיָמִים בְּהִיא גּוֹנוֹנָא דְרַב אֲשֵׁי מְשׁוּם דְּלֹא מְטָא זְמַן קְפִיצָה א"כ מְמִילָא ש"מ דְּמַסְתְּבַר לְמִיתְּלִי הַקְפִּיצוֹת בְּזְמַן וַא"כ וְנִדְאִי בְּנוֹסַת מְוֹרְכָב דְּהִי פֶל הַקְפִּיצוֹת וְהִרְאִיוֹת בְּיוֹם אֶחָד כ"א בֹּא' בְּשַׁבַּת וְנִדְאִי דְלֹא קַבְעָה וְנוֹסַת לַקְפִּיצוֹת לַחֹדֶי' רַק לַקְפִּיצוֹת וְיָמִים דִּילְמָא הַיּוֹם גּוֹרַם פְּלִלָא דְמִילְתָּא אִם נִימָא בְּנוֹסַת הַמְּוֹרְכָב לֹא קַבְעָה וְנוֹסַת לַקְפִּיצוֹת לַחֹדֶי' א"כ בַּגּוֹנוֹן' דְרַב אֲשֵׁי לֹא קַבְעָה וְנוֹסַת לְיָמִים לַחֹדֶי' הָא אִם נִימָא דְבְּנוֹסַת מְוֹרְכָב קַבְעָה וְנוֹסַת לַקְפִּיצוֹת לַחֹדֶי' אִם בַּגּוֹנוֹן' דְרַב אֲשֵׁי קַבְעָה וְנוֹסַת לְיָמִים לַחֹדֶי' וַא"כ מְוֹשֵׁב קוֹשְׁיָא א' שְׁל תוֹס' בְּטוֹב טַעַם וְדַעַת בַּעז"ה וְהַשְׁתָּא מְוֹשֵׁב ג"כ קוֹשְׁיָא שְׁלִי עַל פִּירֵשׁ רִשְׁבִּי"א דְקָשָׁה לָן פִּינּוּן דְּמַתְרִץ אֲשְׁמוּעֵינִין הִךָ דְרַב אֲשֵׁי מנ"ל הִךָ מְבַרִייתָא דִּילְמָא הַבְּרִייתָא אֲשְׁמוּעֵינִין דְּלֹא קַבְעָה וְנוֹסַת לַקְפִּיצוֹת ל"ק וִידִי דְנָהִי דְהַבְּרִייתָא לֹא אֲשְׁמַעִינוּן רַק דְלֹא קַבְעָה וְנוֹסַת לַקְפִּיצוֹת מְמִילָא שְׁמַעִינוּן הִךָ דְרַב אֲשֵׁי דְהָא בַּגּוֹנוֹן' דְרַב אֲשֵׁי קְפִיצוֹת שַׁבַּת יֵשׁ לֹאמַר דְּמַגְרַע הַנוֹסַת וִי"ל דְּמַתְקִינוּ הַנוֹסַת י"ל דְּמַגְרַע הַנוֹסַת דְּבִלָּא קְפִיצָה בְּשַׁבַּת פְּלִל רֵאוּי לְנוּ לֹאמַר פִּינּוּן דְּחֲזִינִין דְּבֹא' בְּשַׁבַּת הַשְּׁלִישִׁי רֵאָתָה בְּלֹא קְפִיצָה אִיגְלֵאִי מִילְתָּא דְּהַיּוֹם גּוֹרַם וְקַבְעָה וְנוֹסַת לְיָמִים אֲבָל בְּקַפִּיצָה בְּשַׁבַּת לֹא קַבְעָה וְנוֹסַת לְיָמִים דְּתַלְיָנִין בְּקַפִּיצָה דְאַתְמוֹל וְכֵן הוּא בְּאַמַּת דַּעַת הַטּוֹר וִי"ל דְּמַתְקִינוּ הַנוֹסַת דְּבִלָּא קְפִיצָה בְּשַׁבַּת אִין סְבָרָא לֹאמַר דְּקַבְעָה וְנוֹסַת לְיָמִים דְּהָא לֹא רֵאָתָה בְּיוֹם זֶה בְּלֹא קְפִיצָה רַק פַּעַם אַחַת וְלֹא קַבְעָה וְנוֹסַת בְּפַעַם אֶחָד וּפְעָמִים הִרְאִישׁוּנִים אֲפֻשֵׁר דְּהַקְפִּיצָה גּוֹרַמִים וְהָא דְרֵאָתָה עַכְשָׁיו בְּלֹא קְפִיצָה וְהָ בְּכַף בְּאַמַּת רֵאָתָה בְּיוֹם זֶה בְּפַעַם רֵאִישׁוֹן רַק בְּקַפִּיצָה בְּשַׁבַּת וְלֹא רֵאָתָה אִיגְלֵאִי מִילְתָּא לְמַפְרַע דְּהַקְפִּיצָה לֹא גְרַמָּה רַק הַיָּמִים אִם כֵּן פִּינּוּן שְׁרֵאָתָה בְּפַעַם ג' בְּיוֹם זֶה קַבְעָה וְנוֹסַת בְּשַׁלְשָׁה פְּעָמִים כְּדִין וְנוֹסַת וְהַשְׁתָּא נְחֹזִי אֲנִי דָּאִם נִימָא דְבְּנוֹסַת הַמְּוֹרְכָב קַבְעָה וְנוֹסַת לַקְפִּיצוֹת לַחֹדֶי' א"כ בְּנוֹדְאִי דְהִךָ קְפִיצָה בְּשַׁבַּת מְתַקֵּן וְנוֹסַת הַיָּמִים וְלֹא מַגְרַע דְּמַתְקֵן מְדַחֲזִינִין דְּבְשַׁבַּת קְפִיצָה וְלֹא רֵאָתָה וְנִדְאִי דְקְפִיצָה לֹא גְרַמָּה וְאִין לֹאמַר מְשׁוּם דְּלֹא מְטָא זְמַן קְפִיצָה דְּהָא לְפִי הַסְבָּרָא זֹו הַקְפִּיצָה לֹא תִלִּי בְּזְמַן פְּלִל כַּמ"ש לְעֵיל א"כ וְנִדְאִי מְתַקֵּנוּ וְגַם לֹא מַגְרַע בְּאִידִךָ נִיטָא דְנִימָא דְתַלְיָנִין בְּקַפִּיצָה דְאַתְמוֹל א"כ מ"ט לֹא חֲזִיא אֶתְמוֹל פְּקוֹשְׁיַת הַגַּמ' וְלֹא מְטִי זְמַן קְפִיצָה לִיפָּא לְמִימַר כַּמ"ש וְאִם כֵּן וְנִדְאִי לְדַעַת זֹו קַבְעָה וְנוֹסַת לְיָמִים בַּגּוֹנוֹנָא דְר"א וְאִם נִימָא דְבְּנוֹסַת הַמְּוֹרְכָב לֹא קַבְעָה וְנוֹסַת לַקְפִּיצוֹת לַחֹדֶי' רַק בְּקַפִּיצוֹת בְּיָמִים הִידוּעִים וַא"כ דְּהַקְפִּיצָה דְשַׁבַּת מַגְרַע וְלֹא מְתַקֵּן דְלִיפָּא לְמִימַר מְדַקְפָּצָה בְּשַׁבַּת וְלֹא רֵאָתָה ש"מ

דַּהֲקִפִּיצָה לֹא גִרְמָה דְּהָא אֲנִי לֹא אֲמַרִּינּוּ כִּלְל דַּהֲקִפִּיצָה לְחַוְדָּא גִרְמָה דְּלִיְהוּי מוֹכַח
מִקִּפִּיצָה דְּשַׁבְּתָּ דְּפִעֲמִימִים הָרָאשׁוֹנִים הַיָּמִים לְחַוְדִּיְהוּ הוּא דְּגִרְמִי רַק דְּאֲכֹן אֲמַרִּינּוּ
דַּהֲקִפִּיצָה בְּיָמִים יְדוּעִים הָאֵלוּ הִיא דְּגִרְמִי אֲבָל בְּיוֹם אַחַר לֹא וְקוֹדֵם שְׁקִפִּיצָה בְּשַׁבְּתָּ וְלֹא
רְאֵתָה אֲנִי יְדַעִינִין דָּאם תְּקַפְּנִין בְּשַׁבְּתָּ לֹא תִרְאֶה דְּהָא אֲנִי אִין חוֹשְׁשִׁין כִּלְל לְקִפִּיצָה דְּיוֹם
אַחַר וְאִם כֹּן אֲמַאי תְּתַקֵּן קִפִּיצָה דְּשַׁבְּתָּ וְהִינּוּ דְּאֲמַרִּינּוּ מִשׁוּם דְּלֹא מְטִי זְמַן קִפִּיצָה וְאִ"כ
לֹא מְתַקְּנוּ אֲבָל וְדָאי מְגַרְע דְּהָא דְּרְאֵתָה בְּיוֹם א' דְּשַׁבְּתָּ בְּלֹא קִפִּיצָה מִשׁוּם דְּאֲמַרִּינּוּ
קִפִּיצָה דְּאֲתַמּוּל גִּרְמָה וְהָא דְּלֹא חֲזָא אֲתַמּוּל מִשׁוּם דְּלֹא מְטִי זְמַן קִפִּיצָה דְּהָא עֲכָשְׁוּ אֲכֹן
קִיְיָמִינּוּ דַּהֲקִפִּיצָה תְּלוּי בְּזְמַן וְאִ"כ כִּינּוּ דְּמְגַרְע וְלֹא מְתַקְּנוּ וְהוּי תְּרַתִּי לְרִיעוּתָא וְדָאי דְּלֹא
קִבְעָא נֹסֶת לְיָמִים בְּגוֹנֵן דְּרַב אֲשִׁי וְאִ"כ הִתְרַצֵּן הָרָאשׁוֹן אֲמַר שְׁפִיר דְּתַרְנוּיְהוּ שְׁמַעִינּוּ
מִבְּרִייתָא דָּאם לֹא אִיְיָרִי הִבְרִייתָא בְּגוֹנֵן דְּרַב אֲשִׁי וְאֲשִׁמוּעִינִין דְּבִנְסֶת מְוֹרְכָב לֹא תְּלִינּוּ
בְּקִפִּיצוֹת לְחַוְדִּיְהוּ אִ"כ מְמִילָא שְׁמַעִינִין בְּגוֹנֵן דְּרַב אֲשִׁי לֹא תְּלִינּוּ הַנֹּסֶת בְּיָמִים וְאִם
אִיְיָרִי הִבְרִייתָא בְּגוֹנֵן דְּרַב אֲשִׁי וְאֲשִׁמוּעִינִין דְּלֹא קְבָעָה נֹסֶת הַיָּמִים בַּה"ג אִ"כ מְמִילָא
שְׁמַעִינִין דְּבִנְסֶת הַמְּוֹרְכָב לֹא קְבָעָה נֹסֶת לְקִפִּיצוֹת לְחַוְדִּי דְּהָא בְּהָא תְּלִי וְהוּא הוּא וְאִ"כ
מְיוֹשָׁב קוֹשְׁתִּי עַל פִּירֵשׁ רִשְׁבִּי"א וְאִ"כ מְיוֹשָׁבִין ב' קוֹשְׁוֹת שְׁל הַתּוֹס' עַל רִשְׁ"י דְּגַם
קוֹשְׁיָא הַשְּׁכִי לֹא קִשָּׁה כִּינּוּ דְּזַכִּינּוּ דְּשְׁפִיר קָאִי אֲמַתְרִין.

וְעֲכָשְׁוּ נַחְזוֹר לְפָרֵשׁ כֹּל הַסּוֹגֵי מְרָאשָׁה לְסוֹפָה דְּלֹא קִשָּׁה לְשִׁיטָה רִשְׁ"י וְעַל הַתּוֹס'
קִשָּׁה קוֹשְׁי' הָרָאשׁוֹנָה אֵהָא דְּמַצִּיעַ הַגְּמָרָא לְמַאי אִי לִימָא לְיָמִים כּו' הָא גַם אִי נִימָא
לְיָמִים קִשָּׁה מִבְּרִייתָא וְהַצָּעָה זֹו לְמָה לִי לֹא ק"מ לְרִשְׁ"י דָּאם הוּי אֲמַרִּינּוּ דְּקְבָעָה נֹסֶת
דְּר"ה הִינּוּ לְיָמִים לְחַוְדִּיְהוּ וְדָאי דְּלֹא הוּי קִשָּׁה כִּלְל מִבְּרִייתָא דְּה"א לֹא קְבָעָה דְּבְרִייתָא
הִינּוּ לְקִפִּיצוֹת לְחַוְדִּיְהוּ וְל"ק פְּשִׁיטָא דְּהָא לְרִשְׁ"י בְּקִפִּיצוֹת לְחַוְדִּיְהוּ רְבוּתָא גְּדוּלָה
הוּא דְּלֹא קְבָעָה אֲבָל כִּינּוּ דְּמַצִּיעַ דְּלֹא מְסַתְּפֵר לוֹמַר כִּלְל דְּר"ה יְסַבּוֹר בְּיָמִים לְחַוְדִּיְהוּ
דְּקְבָעָה דְּפְשִׁיטָא דְּלֹא אֵלָא דְּאִיְיָרִי בְּקִפִּיצוֹת לְחַוְדִּיְהוּ אִ"כ מְקַשִּׁי שְׁפִיר מִבְּרִייתָא דְּקַתְּנִי
לֹא קְבָעָה כִּלְל דְּלֹא קְבָעָה דְּבְרִייתָא הִינּוּ לְיָמִים לְחַוְדִּיְהוּ דְּמַאי קמ"ל פְּשִׁיטָא וְמַתְרִין
שְׁפִיר כמ"ש לְעֵיל פִּירוּשׁ הַתְּירוּץ לְרִשְׁ"י וְהָא דְּאֲמַר לֹא קְבָעָה נֹסֶת לְקִפִּיצוֹת רְבוּתָא
גְּדוּלָה הוּא וְלְיָמִים לְחַוְדִּיְהוּ דְּלֹא הוּי רְבוּתָא מְקַשִּׁי בְּאֲמַת הַגְּמָרָא וּמְשַׁנִּי דג"כ הוּי
רְבוּתָא אִ"כ מְיוֹשָׁב גַם קוֹשְׁיָא הַשְּׁנִי שְׁלִי בְּגִמְרָא וְקוֹשְׁי' שְׁלִישִׁית וְנִדְּאִי דְּלֹא קִשָּׁה לְרִשְׁ"י
דְּלֹא מְצִי לְהַקְשׁוֹת רַק מְיָמִים לְחַוְדִּיְהוּ וְאִ"כ מְיוֹשָׁב הַכֹּל בַּעַז"ה אֲבָל לְהַתּוֹס' קִשָּׁה כֹּל
הַקּוֹשְׁוֹת דְּהָא לְדִידְהוּ קִפִּיצָה לְחַוְדָּא הוּי פְּשִׁיטָא כְּמוֹ יָמִים לְחַוְדָּא וְאִ"כ זְכִינּוּ דְּרַבִּינוּ
הַגְּדוּל רִשְׁ"י ז"ל יְצָא בְּדִימוֹס וְהָא דְּלֹא מְפָרֵשׁ לְרִשְׁ"י אֵלָא לְקִפִּיצוֹת בְּנֹסֶת שְׁאִין מְוֹרְכָב
כמ"ש לְעֵיל בְּשֵׁם הַרְזִין וְלִדְיָדִי מְיוֹשָׁבִי קוֹשְׁוֹת הַתּו' כְּפִשׁוּטוֹ כמ"ש לְעֵיל הִינּוּ מִשׁוּם
דְּהוּי קִשָּׁה לְרִשְׁ"י קוֹשְׁתִּי הַרְשָׁבִי"א אֵהָרְזִין הַ דְּהָא לְיָמִים לְחַוְדִּי וְדָאי דְּאִיְיָרִי בְּנֹסֶת מְוֹרְכָב
וְאִ"כ גַם כִּי קְאָמַר אֵלָא בְּקִפִּיצוֹת וְדָאי דג"כ בְּהָא גּוֹנֵן אִיְיָרִי דַּל"כ הוּ"ל לְפָרֵשׁ אֵלָא
בְּקִפִּיצוֹת וּבְנֹסֶת שְׁאִין מְוֹרְכָב וְעִינִין שְׁם עוֹד מַה שְׁהַקְשָׁה וְדו"ק הֵיטֵב בְּכֹל מַה שְׁפַתְּבַתִּי
כִּי נִכּוֹן מְאוֹד בַּס"ד וְקָרוֹב לְאֲמִיתָה שְׁל תּוֹרָה וּבְרוּךְ ד' שְׁהַנְחִי בְּדִרְבָּרָא אֲמַת וְאִ"כ הַעוֹלָה
מְזָה לְדִינָא כִּינּוּ דְּרִשְׁ"י ז"ל יְצָא זְכָאִי וְאֲדַרְבָּא רְאִיוֹת בְּרוּרוֹת נִתְּנוּ עִידִיָּהוּ דְּהַעֲקִיר כְּנוֹתִי'
וְנִדְּאִי דָּאִין לְהַקְל רִאשׁ נְגִדוּ לְהַקְל בְּאִיסוּרִין וּבְפִרְט בְּדִינֵי נְדָה הַחֲמוּר וְאִי דְּנֹסֶתוֹת דְּרַבִּינוּ
דְּלַכְּהָ מְקִילִין בְּהוּ בְּכֹל צַד סְפַק מ"מ הִנּוּ אֲבִיזְרִיְהוּ דְּעִרְיוֹת דְּהָא לְכֹל הַפּוֹסְקִים דְּמְקִילִין
בְּנֹסֶת שְׁאִין מְוֹרְכָב דְּלֹא הִנּוּ קְבִיעוֹת וְנֹסֶת לְקִפִּיצוֹת דְּלֹא אֲמַרִּינּוּ קְבִיעוֹת נֹסֶת לְקִפִּיצוֹת

לחודא בשום ענין כל בניגום ויסודם משום דחזו לדברי התוס' דחלקו אפירש"י דסבר
לי דמסתבר לומר קביעות ונסת בקפיצות לחודי' דלדידנ' אף למאי דמסיק הגמרא דבנסת
המורכב הקביעות הוי לקפיצות ולימים מ"מ נסת שאינו מורכב אדוקתא קאי דליפא
ימים פלל וקבעה ונסת לקפיצות רק להחולקים על רש"י וסברו דלא מסתבר פלל לומר
קביעות נסת לקפיצות ופשיטא הוא גם בנסת שאינ' מורכב לא אמרינן דקבעה נסת
לקפיצות כמו שמבואר בב"י ובאחרונים וא"כ פיון דברנו דדעת רש"י עיקר נדאי דאין
להקל ובפרט דגם דעת הרנ"ה והטור פן ומה שכתבו הב"י והאחרונים ראי' מהרמב"ם
פרק ח' מהלכות א"ב הלכה ה' דסבר דלא אמרינן ונסת לקפיצות בשום ענין ונאני איני
יודע מקום רמז ואדרבא מדפסק הרמב"ם שם פלישנא בתרא דר"ה דהיכא דקפצה
בשבת ולא ראתה ואח"כ ראתה בחד בשבת בלא קפיצה דקובעת נסת לימים והיינו
משום דלא ראתה בקפיצה דשבת ש"מ דלאו הקפיצה גורמת וא"כ לפ"ז ע"כ סבר לי
בנסת המורכב דקבעה נסת לקפיצו' לחודי' דאי לקפיצות ולימים א"כ ליפא הוכח' פלל
מהאי דלא ראת' בקפיצ' דשבת כמ"ש לעיל א"ו דגם בנסת המורכב סבר דקובע' נסת
לקפיצו' לחודי' והא דמסיק לעיל בגמרא דבנסת המורכב קובעת לקפיצות ולימים צ"ל
דלישנא בתרא דר"ה פליג גם אזה והרמב"ם פסק פנותי' וא"כ כ"ש בנסת שאינו מורכב
דס"ל דקובעת נסת לקפיצות.

ומיהו הא לאו ראי' הוא דנראה דטעמו דהרמב"ם לאו משום הוכחה דלא ראתה בקפיצה
דשבת הוא אלא אפילו לא קפצה פלל בשבת ג"כ סבר הרמב"ם דאם ראתה בחד בשבת
הנ"ל בלא קפיצה איגלי מילתא דהיום גורם וקובעת נסת לימים והא דנקט קפצה בשבת
לאו דוקא אלא לרבותא נקטי' דאף בקפצה בשבת ולא ראתה קבעה נסת לימים ולא
תלינן ראי' דחד בשבא בקפיצה דאתמול וטעמו דסובר הרמב"ם דהך לישנא בתרא דר"ה
סובר דאין סברא פלל לומר דמתמת קפיצה דאתמול ראתה ביום מחר אף דללשון קמא
הוי סברא פשוטא כמ"ש מ"מ לישנ' בתרא לא מסתבר פן וראי' פדבר דאי גימא
פדפרישנא מקמי הכי דהך לישנא בתרא דר"ה סבר דבנסת המורכב קבעה לקפיצות
לחודי' א"ם קשי' ליה הך ברייתא דלעיל דקתני לא קבעה בין אי מיירי בנסת המורכב
או בנסת שאינו מורכב מ"מ קשה ואין לומר דלא קבעה דברייתא לא קבעה לימים וכדבר
אשי דלעיל דהא איהו פליג אדרב אשי דלעיל דלישנא קמא אלא נדאי כמ"ש ועוד אם
גימא פך אם פן הרמב"ם והטור יחלקו בסברת הפוכות דלהרמב"ם קפצה בשבת קבעה
נסת לימים לחודי' ובלא קפצה בשבת לא קבעה לימים לחודי' ולהטור איפכא דבלא
קפצה בשבת קבעה נסת לימים לחודי' ובקפצה בשבת לא קבעה לימים לחודי' אלא נדאי
כמ"ש: ומ"מ אף דליפא הוכחה מהרמב"ם דסובר דבנסת המורכב קובעת נסת לקפיצות
לחודי' מ"מ בנסת שאינו מורכב מהיכי תיתי דגימא דסובר דלא קבעה נסת לקפיצות
ע"כ נראה דאין לזוז מפסק הטור וכת דעימי' וגם הב"ח הביא ראי' קצרה לדברי הטור
וכבר הכו האחרונים על קדקוד ראי' זו ולא שמו לבם אל כל השקל' וטר' ומשא ומתן
שכתבתי והוכחתי מגוף הלכה ואין אנו צריכין לפרנסה ממקום אחר ולראיה דפוסקי'
פלל ומקום הניחו לי מן השמים להתגדר.

היום יום ה' כ"ח טבת שנת תקמ"ז לפ"ק נאום ה"ק משה. שאלה מא מעשה בא לפני
באשה אחת שפבר פסקה מלראות זמן זמנים טובא שראתה בחלוקה קודם הלילה שפבר

היה אפל והיה נדמה לה קצת שצריכה ש"ח והניחה עד אור הבוקר וצינינה אותו מקום ולמחרת ראתה והנה אין כל רק לכן גמור ושפטה בדעתה שאתמול היה דמיון פונב בעלמא מחמת שהפשתן הוא גרא וכשפא עליו דבר לח וגם הוא אפל נדמה פן לכאורה וכשמעי הדבר אמרתי דיש לעיין מה דינה והנה הדבר מפנרש בתשובת גבעת שאול סי' ס"ג לטהר' אף לכאורה ברש"י מס' נדה דף כ' ע"ב ד"ה מפפח וכו' שפכת והא דאמרין דאין לו לדיין אלא מה שענינו רואות היכא דלא אחזי פשהוא לח וכו' משמע לכאורה אבל היכא דאחזי וכו' אף דאין מפפח ראוי לטמא דאל"כ מה זה דכתב היכא דלא אחזי וכו' הלא אף אם אחזי אם אינו מפפח הרי טהור הוא והיה לו לומר והא דאמרין אין לו לדיין וכו' היכא דלא מפפח מי' ז"א דא"כ דברי רש"י יהי' סותרין לדברי הגמ' דהא נדאי בגמ' משמע להדי' דאי לא מפפח אף דכבר ראה מראה טומאה בליזלה אין לחוש דהא רבי כפר טימא בליזלה ולמה לי לומר דמפפח א"ו איפכא צ"ל דרש"י רבות' קאמר דאף אם מפפח כמו במעשה דרבי אי לא אידמי פטמא מעיקרא לית לן בה וז"ב וכן בעובד' דידן הוא כש"כ וק"ו ב"ב של ק"ו מעובדא הנ"ל ומעובדא דבעל גבעת שאול דהא רש"י פ' דרבי בדיק לאור הור והוי בדיקה מעללי' לרבי כמבואר שם דרבי בדיק לאור הור ואעפ"כ היה מטהר אי לא מפפח וגם במפפח ספוקי מספק' לי' דהא אמר שפא טעיתי ומכש"כ פאן שלא היה בדיקה רק ראיה בעלמא ולא היה נדמה לה טומאה רק כמזונה שתהיה צריכה שאלה נדאי דאין פאן בית מיוחד פלל והבו פי נכון היא בס"ד.

שאלה מב (י"ט סיון תקס"ו לפ"ק). לדניו לי' כבר בתי' שלום וכו' ה"ה פבוד אהובי ש"ב וכו' מ"ה משה האבד"ק שיניאווע אדש"ה באתי הנה היות שפא שאלה לפני בדיני נדה באשה שהיא מניקה ונרפה תמיד בעת שהיא מניקת אין לה דרו' נשים ואין רואה דם משו' זמן המניקה וגם עתה אחר הליתה לא הי' לה שום נסת והליתה הי' בחודש תשרי דהאי שפא ועברו אחר הליתה זה זמן זמנים שלא ראתה פלל.

והנה זה כמו ערו' י"ד שבועות אירע לה מקרה שאחר שמשתנת יוצא ממנה פמה טפים דם ותמיד בכל עת אחר הטלת אמי רגלים יוצא ממנה דם פמה טפים וגם תיקף אחר שפוסק המי רגלים מרגשת פאב גדול למטה בבית הרחם ובשעת הטלת מי רגלים אינה מרגשת פאב פלל רק אח"כ תיקף.

ותיקף יוצא ממנה דם. והנה לפי המבואר בש"ע סי' קצ"א יש לסמוך גם פאן על הבדיקה המבואר שם אחר שאינה מוציאה דם רק אחר הטלת מי רגלים ומרגשת אז פאב ואף שפבואר שם דדוקא באשה שיש לה נסת סומכין על הבדיקה הלא מבואר שם הטעם דאל"כ לא תהי' טמאה לעולם.

והנה גם פאן הוי כמו שיש לה נסת פיון שאין דרפה להיות רואה בעת מניקתה ושלא בעת מניקה דרפה להיות לה נסת ואף שמבואר שם בש"ע וכל זה דוקא שמרגשת פאב עם מי הרגלים אבל אם אינה מרגשת פאב בעת הטלת מי רגלים ובדוקת עצמה אחר הטלת מי רגלים ומוצאה דם אם לא מצאה במ"ר היא טמאה והנה לפי"ז פאן אינה מרגשת פאב בעת הטלת מ"ר י"ל ג"כ שהיא טמאה.

הנה י"ל פאן אף שאין מרגשת פאב בעת הטלת מ"ר עכ"פ תיקף אחר הטמ"ר היא מרגשת פאב ויוצא ממנה אז טיפים דמים י"ל שפא גם פן מחמת מכה והפאב שיש לה

אז מוכיח על זה והנה צויתי לעשות הבדיקה המבואר בש"ע כמה פעמים ונמצא המוד
נקי תמיד אף לפי דברי השו"ת צמח צדק היא טמאה דהיא חולק וסובר דאין הבדיקה
מועיל רק ברגילה לראות דם בתוך המי רגלים בתוך הספל ויש לה פאב וגם יש לה
נסת.

אבל באופן זה דאינה רואה בתוך המ"ר וגם אינה מרגשת פאב בשעת הטלת מ"ר ממש
אין בידינו להתירה ויש לחוש שמא דם מקור היא ע"ש וא"כ לפי דבריו היא טמאה והנה
שו"ת צ"צ אין בידי רק ראיתי בלקט הקמח שמביא דבריו הנ"ל ואפשר שמבואר שם
עוד אינה היתר והנה מחמת גנדל האיסור מורא על ראשי להכניס א"ע בדבר ומה גם
שאין בידי פעת שום שו"ת שבעוה"ר הפל נשרף בעת שהי' שרופה פה בכן אבקש
שימחול על פבודו הרמה לעיין בדבר זה ולכתוב לי תשובתו באר היטב איה להתנהג
בזה וכו' דברי וכו' ה"ק מרדכי גימפל בלא"מ הרב המפורסם מהורר נתן אברהם חופ"ק
קראקוויץ.

תשובה בירך לקחתי ובינך אשיב לה"ה ידי"ע ויד"נ ש"ב הרב המאור הגדול וכו'. ע"ד
דשאילנא קדמו.

והנה יש פאן שני פקפוקים א' מפני שפעת אין לה נסת ב' מפני שאין הפאב בשעת הטלת
מ"ר רק אח"כ תיכף הנה פקפוק הראשון נדאי אינו כמ"ש כת"ר ג"כ. וראיה לדבר דהלא
בס' בית היגל והביאו הבל"י בס"י קצ"א ס"ק ט' פתב דמניקה שנסתלקה ממנה דמים
שאינה רואה בימי מניקתה ג"כ צריכה בדיקה דאין להקל ולומר דא"צ בדיקה דהיא נדאי
מחמת מפה כיון דהיא בחזקת מסולקת דמים דז"א דהא מצינו גם נשים מניקות רואות
דם ויש להם נסת קבוע כמו שאר נשים ע"כ אין להקל ויש להחמיר עכ"ל הרי דאדרבא
היה מסתבר להקל טפי במניקה שאינה רואה ולומר דאף בדיקה ל"צ רק פתב דיש
להחמיר בזה להצריכה בדיקה אבל בדיקה נדאי מהני ולא שייך בזה א"כ לא תטמא
לעולם דהא תטמא פשיעברו מי מניקתה ותחזור לנסתה וזה פשוט: ועל דבר הפקפוק
השני ע"פ תשובת הצ"צ דהחמיר באם שאין הפאב בשעת הטלה ממש ע"ש אבל
כשהפאב בשעת הטלה אף שאין הדם כלל בהמי רגלים רק על העד שבודקת בו אחר
כך גם היא מתיר כמבואר בדבריו ע"ש.

והנה באמת במ"כ החמיר יותר מדאי דמ"ש שם דמהרי"ל לא התיר אלא מפח שלא הנה
דם אדום אלא פהה פמוגלא ע"ש בתשו" צ"צ ס"י צ"ב הלא המעיין בתשובת מהרי"ל ס"י
ר"ג יראה דהתיר בל"ז רק הא דכהה פמוגלא כ' לסניף בעלמא שפתב שם בסוף דבריו
פי יש קצת ראי' דלאו מן המקו' בא הואיל ואינו דומה למראי' דם אלא מוגל' וכו' ע"ש
הרי דחשבו רק לקצת ראי' וסניף בעלמ' אבל אין זה עיקר ההית' שלו כמ"ש הצ"צ.

ועוד הלא הט"ז מתיר בס"י קצ"א ס"ק ד' באם מרגשת פאב אף שלפעמים רואה בלא
פאב ואף בלא הטלת מ"ר כלל ובלא בדיקה עיי"ש דאינו מתיר מצד עצמות הקרטין רק
מטעם זה ומכש"כ פאן דאינה רואה בלא פאב ותמיד הפאב קדמה (לראי') אם לא חשבת
לה מחמת מי רגלי' א"כ אף בדיקה ל"צ לדברי הט"ז א"כ בבדיקה מותרת נדאי ממ"נ
וז"ב ואף החכם צבי בתשובותיו ס"י ע"ג שחולק על הט"ז מ"מ בנד"ד מודה דמהני
בדיקה עכ"פ ואף שהפאב הוא תיכף אחר הטלה ולא בשעת הטלה כמבואר בדבריו שם

שְׁפָתָב וְנ"ל דוק' בְּהֶאֱרִיךְ וינדא וכינצא שְׁאִינוּ בָּא אֶלְא אַחַר מִי רְגְלִי עֵי"ש וּבְאַמְתָּ גַם
בְּנִידוֹן הַט"ז רְאוּי לְהִתִּיר ע"י בְּדִיקָה הַנ"ל וְעִיָּקָר מֵה שְׁחֹלֶק עָלָיו הַח"צ הוּא מֵה שְׁמִתִּיר
בְּלֹא בְּדִיקָה וְעִיָּין בְּסִפְר חוֹת דַּעַת בְּסִי קצ"א בְּחִידוּשִׁים ס"ק יוֹד שְׁפָתָב עַל דְּבָרֵי הַח"צ
שְׁהַשִּׁיג עַל הַט"ז וְנ"ל אֶמְנֵם נִרְאֶה דְּבְדִיקָה מְהֵנִי הַרִי דְּמִתִּיר בְּלֹא מִי רְגְלִי ע"י בְּדִיקָה
רַק שְׁמַרְגְּשֵׁת פֶּאָב וְיִהְיֶה אִיךְ שְׁיִהְיֶה בְּנִידוֹן הַט"ז מ"מ בְּנִידוֹן דִּינָן גַּם הַח"צ מוֹדֶה וְז"ב
דַּעַכ"פ בְּדִיקָה מְהֵנִי וּבְפֶרֶט דְּהֶגְאוֹן בְּעַל נוֹדַע בִּיהוּד' בְּתִשׁוּבוֹתָיו בְּחֶלֶק בְּסִי מ"ח וּבְסִי
נוֹן מִתִּיר בְּלֹא פֶּאָב כָּלָל ע"י בְּדִיקָה עֵי"ש אֶף דְּבַעַל חוֹת דַּעַת בְּסִי צ"א בְּבִיאוּרִים ס"ק
ח' פֶּקֶפֶק עַל דְּבָרָיו מ"מ מוֹדֶה בְּמַרְגְּשֵׁת פֶּאָב כַּמְפֹרֶשׁ לְהִדְנָה בְּדְבָרָיו שָׁם.

וְהִנֵּה בְּאַמְתָּ גַם הַצ"צ לֹא הִחְלִיט לְאִיסוּר כָּלָל רַק שְׁפָתָב שְׁאִינוּ רוֹצֶה לְהִתִּיר לְפִי שְׁעָה
דְּאוּלֵי תַתְרַפָּא וְאִם אַחַר שְׁתַּמְתִּין זְמַן מֵה וְתִהְיֶה מְסַגְלַת בְּרַפּוּאוֹת וּבְמַרְחֻצָּאוֹת מִי חֲמִין
לֹא תַתְרַפָּא אֲזוּ נְשִׁים עַל לְבַבְנוּ לְעִיָּין בְּשִׁרְיוֹתָא דְהַד אִיתְת' לְפִי תְנוּאָר הַעֲנִין שְׁיִהְיֶה בְּזַמַּן
הַהוּא עַכ"ד הַרִי נִרְאֶה מְקַרִּיצוֹתָיו שֶׁהִי מַחְמִיר לְפִי שְׁעָה דְשָׂמָא תַתְרַפָּא וְלֹא תַצְטַרְף
לְהִתִּיר אֲבָל כְּשֶׁלֹּא תַתְרַפָּא וְדַאי הִי מַתִּירָה רַק שְׁלֹא רָצָה לְגַלוֹת דַּעַתוֹ בְּבִירוֹר שְׁלֹא
יִסְמְכוּ ע"ז תִּיָּקֶף אֲבָל אֵלּוּ הִי רוֹאֶה הַרְאִיוֹת שֶׁל בְּעַל נ"ב אִיךְ שְׁרוּצָה לְהִתִּיר עַל בְּדִיקָה
כְּלִי פֶּאָב וּדְבָרָיו חֲזָקִין וְהַפְּקֻפוּק שֶׁל בְּעַל חוֹת דַּעַת קְלוּשׁ עַכ"פ לֹא הִי מַחְמִיר כָּלָל
בְּמַרְגְּשֵׁת פֶּאָב אֶף לְפִי שְׁעָה.

וּבְאַמְתָּ חוֹמְרָא דְאַתִּי לִידֵי קוֹלָא הוּא בִּיטוּל פ"ו וּמַצְנַת עוֹנָה וְעַל הַפֶּל חֲשֵׁשׁ הוֹצָאָת וְנ"ל
ר"ל. וְכוּלֵי הַאי וְאוּלֵי לֹא יוֹעִיל הַעֲסֵק בְּרוֹפְאִים וְדַאי אִין לְהַחְמִיר כָּלָל לַעֲנִי"ד.

וּבְפֶרֶט דַּלְעַנ"ד בְּנִד"ד הָנִי כְּמוֹ בְּשַׁעַת מִי רְגְלִים מְפָשׁ דְּאַפְשָׁר עֲדִינָן לֹא תִמּוּ מִיָּם רַק
דְּבַסּוֹף מ"ר הוּא וְנִרְאֶה כְּאֵלּוּ כְּלוֹ דָּם מִשָּׂא"כ בְּנִידוֹן הַצ"צ שְׁלֹא הִי כָּלָל יוֹצֵא רַק אַח"כ
נִמְצָא עַל הָעֵד שְׁמַקְנֻחַת בּוּ וּבְפֶרֶט דְּנִמְצָא שְׁנֵי פְעֻמִּים בְּסִינּוֹן מִי רְגְלִי וְאֶף דְּלַפְעֻמִּים לֹא
נִמְצָא יִתְכֵן דְּהוּא מִשׁוּם שְׁנִתְעַרְב וְנִתְבַטַּל בְּהַרְבֵּה מִיר וּבְנִדָּאֵי דְכֻזָּה וְדַאי גַם הַצ"צ לֹא
הִי מַחְמִיר כָּלָל אֶף לְפִי שְׁעָה: וְעוֹד נִרְאֶה דְכָאן בְּמַנִּיקָה שְׁאִינָה רוֹאֶה דְהִיא בְּחֻזְקַת
מְסֻלְקַת דְּמִים וְהַבְּדִיקָה הִיא רַק חוֹמְרָא כְּמִבְּנָאָר בְּדְבָרֵי הַבֵּית הַיְלָל וְדַאי גַם הַצ"צ לֹא
הִי מַחְמִיר כָּלָל אֶף לְפִי שְׁעָה וְהִיא עֲדִיף מִמ"ש מֵה"רִי וְוִי"ל בְּתִשׁוּבָה סִי כ"ה וְנ"ל
רִאִי גְדוּלָה הִי הַפְּעוּלָה עִם הַיָּרֵק שְׁנִסְתָּם אֶפְיָלוּ בְּשַׁעַת וְסִתָּה וְהִיא דָּם לֹא נִסְתָּם וְאַפְשָׁר
דְּבַכָּה ג אֶפִי ר"מ מוֹדֶה וְכו' עֵי"ש א"כ אֶף אָנוּ נֹאמַר הַרִי הַהֲנִיקָה סִתְמָה הַמְקוֹר בְּשַׁעַת
וְסִתָּה וְהִיא לֹא נִסְתָּם ש"מ דְּלֹא מִן הַמְקוֹר הוּא לְכֵן נִרְאֶה יֵשׁ לְהִתִּיר לְכ"ע ע"י בְּדִיקָה
וְאִין לְחוּשׁ לְהַחְמִיר כָּלָל אֶף לְפִי שְׁעָה וְא"כ כִּינּוֹן שְׁפָתָב כַּת"ר דְּכִבְר גְּבַדִּיק כ"פ וְנִמְצָא
הַמוֹד נְקִי הִי רְאוּי לְהִתִּיר רַק אֲנִי חוּשׁ כִּינּוֹן שְׁפָתָב שׁוֹבוֹת מְבִינָאָר דְּבַעֲיָנָן שְׁיִהְיֶה הַמְנִיחַ
מְכַסֶּה כָּל רוֹחַב הַרְחָם וּבְדְבָרֵי הַרְמ"א לֹא נִזְכָּר מְזָה וְאוּלֵי לֹא עָשׂוּ כֵּן לְכַף זֹאת עֲצָה
הִיעוּצָה שְׁמַתְחִילָה תִרְחֵץ אוֹתוֹ הַמְקוֹם הַיֵּטֵב עַד שְׁלֹא יִשָּׂאָר שָׁם שׁוּם רוֹחַשׁ דָּם וְאֲזוּ
תַכְנִיָּס לְמַעְלָה הַמוֹד בְּעוֹמֵק הַרְחָם עַכ"פ יוֹתֵר מְעַט עֲמוּק מְקוֹם שְׁהַשְׁמֵשׁ מַגִּיעַ בְּגִמְר
תַשְׁמִישׁ וְשָׁם הִיא פִי הַרְחָם וְיִהְיֶה מוֹד הַרְבֵּה שְׁיִהְיֶה דְחוּק שָׁם שְׁבַעוֹמֵק שְׁיִכְסֶה שָׁם לְמַעְלָה
בְּעוֹמֵק כָּל הַרְחָם עַד שְׁלֹא יִהְיֶה בְּאַפְשָׁרֵי לְשׁוּם דָּם כָּל דְּהִיא לְצִאָת מִן הַרְחָם לְפְרוֹזְדָּר
עַד שְׁיִפְגַע תַּחֲחִילָה בְּמוֹד הַדְּחוּק שָׁם וְאַחַר הַכְּנַסַת מוֹד כַּנ"ל תַּחֲזוֹר וְתַקְנֻחַת הַיֵּטֵב כְּכֹל
הַצְּדִי הַפְּרוּזְדָּר עַד שְׁאֶף אִם נִיחּוּשׁ שְׂמָא עִם סִילּוּק יִדִי מְקַנְנוֹת וְרַחֲצִיָּה שְׁקוֹדֵם הַכְּנַסַת

מוֹד יָרַד דָּם מִהַמְקוֹר וְנִשְׁאָר בְּאֵיזָה זְנוּיוֹת וְדַאי יִתְקַנַּח עִתָּהּ וְלֹא יִשְׁאָר שׁוּם דָּם שִׁיעֲמִידָהּוּ
כְּנִתְלֵי הַפְּרוֹזְדוֹר וְאִם כֹּפֵּשׁתִּין וְיִהְיֶה דָם אַחַר הַשְּׁתַּנַּת כְּדַרְכָּהּ אֲזַ תַּחֲזוֹר וְתִרְחֹץ הַיֵּטֵב
אוֹתוֹ מְקוֹם עַד שֶׁלֹּא יִשְׁאָר בְּפְרוֹזְדוֹר שׁוּם רִוְשָׁם דָּם וְתִזְהַר שֶׁלֹּא יִגִּיעוּ מִי הֶרְחִיצָהּ
לְעוֹמֵק עַל הַמוֹד וְיִוְתֵר טוֹב שֶׁתִּקְנַח פְּעָמִים הַרְבֵּה בְּלִי רְחִיצָה בְּאוֹתוֹ מְקוֹם עַד שֶׁלֹּא
יִשְׁאָר רִוְשָׁם דָּם כְּדִי שֶׁלֹּא יִגִּיעוּ מִי הֶרְחִיצָה עַל הַמוֹד וְאִם כֹּפֵּשׁתִּין תּוֹצִיא הַמוֹד וְאִם תּוֹצִיא
הַמוֹד נָקִי אֲזַ טְהוֹרָה הִיא וְנִקְתָּה וְנִזְרָעָה זָרַע וְאִם לְבִדִּיקָה זֹו רַק פְּעַם אַחַת כְּמִבְּנוֹאֵר
כְּשׁוֹ"ת נּוֹב"י שֵׁם וְכֵן מִבְּנוֹאֵר בְּאַמַּת מִתְּשׁוּבַת מִהַר"י סַג"ל סִי' ר"ג לְמַעֲיָיִן הַיֵּטֵב בְּדַבְּרֵי
וְאִם אֵין לְהַקֵּל נִגְדַּ דְבָרֵי זְקוּנֵי הַרְמ"א מ"מ בְּנִד"ד שֶׁכָּפָר נִבְדָּקָה כ"פ וְדַאי דִי שׁוֹב
בְּבִדִּיקָה זֹו פְּעַם אַחַת הַנ"ל ע"ד כְּתַבְתִּי לְהַלְכָה וְלַמְעֻשָׁה בְּאִנְפֵּן שִׁיסְפִים כַּת"ר עֲמִי וְד'
יְצִילֵנִי מִשְׁגִּיאוֹת וּבִמְהֵרָה יִזְכְּנִי לְיִשׁוּעוֹת הַנִּיבְאוֹת הַכ"ד.

שְׁאֵלָה מִגִּ אִשָּׁה אַחַת הִי לָהּ נֶסֶת כְּדַרְכָּהּ כָּל הַנְּשִׁים וְרָאָתָה דָּם מִמֶּשׁ בְּשַׁעַת וְסִתָּה וְנִתְעַבְּרָה
וְאִם כֹּפֵּשׁתִּין נִתְחַדַּשׁ לָהּ שֶׁנִּמְצָא תְּמִיד עַל עַד בְּבִדִּיקָתָה הַרְבֵּה נִקְוֹדוֹת שְׁחֹרוֹת וְאִתְּנוֹמוֹת
וְנִלְקָטִים מִן הַבְּגָד וְאִם מִמְעַפְּיֵן אוֹתָן הֵם גְּמוּחִין וְגַם הַשְּׁחֹרוֹת נִעֲשׂוּ אֲדוּמִים וְנִכְנָסוֹת
בְּהַבְּגָד וְשְׁאֵלָתִי אִם מִרְגָּשָׁת שׁוּם כָּאֵב וְהַשִּׁיבָה שְׁאֵינָה מִרְגָּשָׁת וְתְּמִיד נִמְצָאוּ כָּהּ עַל עַד
הַבְּדִיקָה עַד שֶׁאִ"א לָהּ לְטְהַר לְבַעֲלָהּ וּמְשִׁים שְׁלוֹם בְּבֵית בְּטַל וְהַמְרִיבָה רַבָּה אִף אִמְרָה
הָאִשָּׁה שֶׁמִּזְמַן שֶׁנִּתְחַדַּשׁ לָהּ הַנ"ל נִתְחַדַּשׁ לָהּ ג"כ שֶׁבְּהַשְּׁעָרוֹת שֶׁבְּאוֹתוֹ מְקוֹם מִבְּחוּץ
וְסִבִּיבָה הֵן מְלַמְעָלָה הֵן מְלַמְטָה שֵׁם נוֹשֵׁף אוֹתָהּ מְאוּד וּמְתִי שֶׁתִּרְצָה לְוַקְּטָת נִקְוֹדוֹת כְּנ"ל
שְׁחֹרוֹת וְאִתְּנוֹמוֹת בִּיד מִן הַשְּׁעָרוֹת הַרְבֵּה מְאוּד וְטִבַּע הַנִּקְוֹדוֹת הַנ"ל כְּטִבַּע הַנִּקְוֹדוֹת
הַנִּמְצָאִים עַל הָעַד בְּכָל הָאוֹפְנִים כְּנ"ל וְגַם מִן הַשְּׁעָרוֹת שֶׁלְמַעֲלָה נִלְקָטִין כְּנ"ל א"כ הָרִי
דִּים מוֹכִיחוֹת יֵשׁ שֶׁהֵן בְּאִין מִבְּחוּץ וְעוֹד אִמְרָה שֶׁאִם רוֹחֶצֶת הַשְּׁעָרוֹת קוֹדֵם בְּבִדִּיקָה אֵינָה
מוֹצֵאת עַל הָעַד כְּנ"ל וְעַפ"ז עֲנִיתִי וְאִמְרָתִי דְּזָהוּ דוּמָה מִמֶּשׁ לָהּ דְּסִי' קַצ"א בַּהַג"ה
בְּהַאֲרֵן נוֹינֵד דִּידִים מוֹכִיחוֹת יֵשׁ וְהַחוֹשׁ מַעִיד שֶׁלּוֹקַחַת בִּיד נִקְוֹדוֹת כְּנ"ל וּמְנִיחָה עַל
הַבְּגָד אִף פִּינּוֹן שֶׁכַּתֵּב הַרְמ"א שֵׁם שִׁישׁ לְהַחְמִיר בְּבִדִּיקָה ג' פְּעָמִים ה"נ תְּבַדֵּק ג"פ הָא
כְּדַאִיתָא וְהָא כְּדַאִיתָא דְּהֵינּוּ הַבְּדִיקָה דְּכָאן תְּהִי בְּאִנְפֵּן זֶה שֶׁתְּבַדֵּק עֲצָמָה כְּמוֹ שֶׁדַּרְכָּהּ
שֶׁל אִשָּׁה זֹו תְּמִיד לְבַדּוֹק עַד מְקוֹם שֶׁהַשְּׁמֵשׁ דָּשׁ וְאִם תִּמְצָא עַל הָעַד כְּנ"ל תִּרְחוּץ עֲצָמָה
מִבְּחוּץ תִּיכַף וְאִם כֹּפֵּשׁתִּין עֲצָמָה תִּיכַף עוֹד פְּעַם כְּנ"ל וְאִם אִם כֹּפֵּשׁתִּין לֹא תִמְצָא וְתְּבַדֵּק כָּהּ
ג' פְּעָמִים אֲזַו טְהוֹרָה הִיא וְנִקְתָּה כְּנ"ל דְּאִין לְחַלֵּק בְּבִדִּיקוֹת דְּהַבְּדִיקָה הִיא רַק לְחוּמְרָא
בְּעֻלְמָא פִּינּוֹן שֶׁאִפְשָׁר לְבָרֵר וְהַבּוֹן: שְׁאֵלָה מִד עוֹבְדָא הוֹי בְּאִשָּׁה שֶׁהִיָּה לָהּ כְּפָה גְּרַבִּין
יְבֻשִׁים קְטַנִּים וְדַקִּים וְלֹא הִיָּה מְאֹז וּמְקַדֵּם רַק בְּמִקְרָה וּבָא הַדְּבָר לְפָנֵי הַמּוֹרָה מִחֲמַת
שֶׁהִיָּה לָהּ דִּיעָה שֶׁאֵינִי חוֹכֵף לְהַחְמִיר בְּזָה וְהַנְּשִׁים שֶׁחָקוּ עָלֶיהָ וְאָמְרוּ שֶׁלֹּא שָׁמְעוּ דְּמִשׁוּם
גְּרַבִּין וְחֻטְטִים וְאִבְעֻבוֹעוֹת לֹא יִלְכוּ לְטְבוֹל וְגַם אִשָּׁת הַחֲכָם הַמּוֹרָה צָחָקָה וְגָעַר בָּהּ הַחֲכָם
הַמּוֹרָה לְמָה צָחָקָת יָפָה עֲשִׂתָה שֶׁשְׁאֵלָה וְהוֹרָה לָהּ שֶׁתִּרְכַּף בְּמִים הַגְּרַבִּין וְחֻזְרָה וְשְׁאֵלָה
אִם לֹא יוֹכְלוּ לְהַתְּרַכַּף וְהוֹרָה לָהּ שֶׁתִּלְכֶּה כָּהּ לְטְבוֹל וְנִתְנַדַּע הַדְּבָר אֵלַי וְעֲשִׂיתִי א"ע
כְּמִתְעַלֵּם וְכַתְּבִתִּי לְחֲכָם הַמּוֹרָה הַנ"ל וְזֶה לְשׁוֹנֵי יִמְחוּל מַעַכ"ת עַל כְּבוֹדוֹ וְיִזְדַּעְנִי בְּמִכְתָּב
אִם יֵשׁ שׁוּם צַד קוֹלָא לְנִגְדַּ הַט"ז בְּסִי' קַצ"ח ס"ק י"ד שֶׁהִבִּיא בְּשֵׁם רַש"ל שֶׁהִבִּיא הַג"ה
אַחַת וְגָרַב לְגַבִּי טְבִילָה צְרִיכָה לְהַסִּיר אַעפ"י שֶׁכּוֹאֵב לָהּ הַרְבֵּה וְאִשָּׁתוֹ שֶׁל מַהֲרַר"ק כו'
עִי"ש וּפְשׁוּט הוּא דְּהוֹי כְּגִלִּיד שַׁע"ג הַמְּפָה וְכִרְבִּידָא דְּכוֹסִילִיתָא וְהָא וְדַאי דָּאִם נִתְּרַכַּף
בְּמִים דְּמַהֲנֵי דְּלֹא גָרַע מְחֻטְטִין בְּסַעֲרָ ט' אִף דָּאִם אֵינּוּ יְכוֹל לְהַתְּרַכַּף נִרְאֶה וְדַאי דְּצְרִיכָה

להסיר בידים אף אם כואב לה הרבה דאיה נרים ראש לנגד הט"ז ומהרש"ל ומהרר"ק
ובפרט בלי טעם וראי' ובפרט דלא ראיתי שום חולק בזה ואף גם דהבל"י אחרון
שפאחרונים הביא בס"ק ט' להא דרש"ל בפשיטות בלי שום חולק לכה ויודעיני במקתב
דעתו והמורה הנ"ל הבין שנתונדע לי הוראתו שהורה בזה וזה לשונו בתשובתו פתבניתו
וכצלמו ביום אתמול פי יעבור קבלתי דברי קדשו ואימא לי' איזי גופא דעובדא היכי הוי
ביום אתמול אחר תצות נשאלתי בביתי בנ"ל אשה שיש לה על בשרה כמו קרעצליה
קטנים והמה פמעט אינם נראים כ"כ אי מותרת האשה הנ"ל לטבול והשפתי שאין חילוק
בין קטנים או גדולים וצריכה לחוף במים עד שיתרכו כמבואר בטור ובש"ע סימן קצ"ח
ומה שכתב כת"ר הג"ה שהביא הט"ז בשם רש"ל גרב לגבי טבילה צריכה להסיר ואף
שכואב לה הרבה ואשתו של מהרר"ק כו' ולכאורה הבנתי שיש חילוק בין גרב ובין
שאר שחין ואבעבועות והא ראי' שמבואר ברש"י בחומש פ' אמור שגרב הוא יבש
מבפנים ומבחוץ וכן הוא בסוף פ"ו דבכורות ואפשר שזה גרב היבש צריף דוקא הסרה
ולא מהני שיתרכו במים אבל זה אינו דא"כ אמאי לא חילקו הטור והש"ע בזה והא זה
הוא מילתא דשכיחא בכל הנשים וע"כ דהטור והש"ע סוכרים דבאמת אין חילוק בין
גרב לשאר שחין והוא בכלל אשה שיש לה חטטין כו' וריכוף במים מהני בהו כמו הסרה
וכן משמע הלשון בד"מ ונ"ל לפיכך אשה בעלת חטטין וכו' ובמרדכי ה"נ דף של"ג
ואפילו אם יצערו אם יסירו הגלד מעל המפה או אבעבועות שאין דעתה להסיר עתה
וקרוי אינו מקפיד מ"מ רגילות הוא להסיר הכל או תמתין עד שתתרפא כל זה פירש ר"י
בתשובה וכן פתב הב"י בשם סמ"ג וכו' וכן הם דברי הרא"ש שכתב שצריף לרחוץ
במים עד שיתרכו ובהגה' ש"ד בשם סמ"ק ורגילות הנשים להסיר מעליהם כל גרב
ושחין אעפ"י שמן הדין לא הי' צריף לזה לפיכך אין איסור לטבול לאשה שיש לה חטטין
בראשה עכ"ל הד"מ הנ"ל: מבואר ממה שכתב על דברי הר"י בתשובה הנ"ל וכן הם
דברי הרא"ש שצריף לרחוץ במים עד שיתרכו משמע דהסרה וריכוף הוא ענין אחד
וגם ממ"ש גרב ושחין משמע דאין חילוק בין גרב לשחין וכן פתב הב"י בשם סמ"ק
הרגילו הנשים כו' אעפ"י שמן הדין לא הי' צריף וכן כתב הבר"ה הורגלו הנשים להסיר
מעליהם כל גרב וכל שחין אעפ"י שמן הדין לא הי' צריף וכתב ר"פ לפ"ז אין לאסור
לאשה לטבול לאשה שיש לה חטטין של גרבנים בראשה וכו' מפל הנ"ל מוכח דאינו
אלא מנהג שהרגילו הנשים בעצמן ובדאי עכ"פ ריכוף במים מהני בהו ואיזי נביח דברי
הטור וש"ע וד"מ ונפסוק פדברי הג"ה שהביא הרש"ל שצריף הסרה דוקא וגם הרמ"א
בש"ע לא הגיה פלום וכן הש"כ לא הביא את הג"ה הנ"ל ואפשר דהט"ז לא הביא ג"כ
רק לחומרא בעלמא למי שרוצה להחמיר על עצמו ולא לפסוק הדין ואף אם נימא
דמהרר"ק והרש"ל פליגו על הטור והש"ע אנו אין לכו אלא דברי הטור וב"י וד"מ
וימחול כת"ר ויעיין בפנים וימצא שדברי פנים ושלום למר ולתורתו עכ"ד ותורתתי
וכתבתי אליו וזה לשוני עינית בדבר קדשו ואדון לפניו על ראשון ראשון כו' תחילת
דברי פי מעכ"ת שעלה על דעתו לכאורה שיש חילוק בין גרב לשאר שחין ואבעבועות
הנה דבר ד' בפי מעכ"ת אמת בפירוש המלה דגרב הוא דבר אחר משחין אבל לדינא אין
חילוק כמו שאבאר וכן מסיק מעכ"ת ולא עלה על דעתו כלל שיהי' חילוק לדינא רק

דחלוקין הוּן בַּעֲצָמוֹן בְּטַבַּע שְׁזָה מְתַרְפֵּף וְזֶה קִשָּׁה לְהִתְרַפֵּף אֲבָל אִם מְתַרְפֵּף וְדַאי מְהַיָּי
כְּמוֹ שְׁאֲבָאָר בְּסֻמוּף.

ומ"ש מעכ"ת מרש"י בְּחֻמְשׁ וּמִגְמֵ' דְּבִבְכוּרוֹת יֵאָמֵר לִי מַעַכ"ת שְׁקוּדִים שְׁשִׁלְחִתִּי אֵלָיו
כְּבָר עֵינֵינִתִּי בְּמִקְוֹמוֹת הֵהֶם וְגַם בְּרַמְבַּ"ם פ"ז מ"ה בִּיאַת מִקְדָּשׁ הִלְכָה י' וְז"ל וְכֵן מִי שֵׁישׁ
בו גָּרַב יָבֵשׁ עֵינָיו וְזֶה פְּשׁוּט דְּגָרַב הֵינּוּ יָבֵשׁ וְכַעֲיֵן גָּרַב זֶה קֶאֱמִינָא פְּנוּדַע דְּרַפָּן שֶׁל
אַבְעֻבוּעוֹת קְטַנּוֹת יָבֵשׁוֹת הִלְלוּ שְׁאִין בָּהֶם לְחִלּוּחוֹת רַק אִם יִסְרִין יֵצֵא לְפַעְמִים דָּם מִן
הַבֶּשֶׂר אֲבָל בוֹ אִין שׁוּם לְחִלּוּחוֹת וְיָבֵשׁ פְּחָרְס הוּא וּמִמֶּשׁ אִין לְצִיִּיר בוֹ חוּץ וּפְנִיִם כָּלֵל
מִחֲמַת קְטַנּוֹת כְּמוֹתוֹ וְדִקּוּתוֹ אִף מ"ש מעכ"ת דְּעָלָה עַל דַּעְתּוֹ לְכַאוּרָה שְׁזָה גָּרַב הַיָּבֵשׁ
צָרִיף הֶסְרָה דְּוָקֵא וְלֹא מְהַיָּי שְׁיִתְרַפֵּף בְּמִים לֹא הִבְנִיתִי לְמָה הָא אִם מְתַרְפֵּף שׁוֹב לֹא הָוִי
גָּרַב דְּכִינּוֹן דְּאִזְוִיל יָבֵשׁוֹתוֹ מַה בֵּינּוּ לְשִׁאָר חֲטָטִין וְאַבְעֻבוּעוֹת שְׁנִתְרַפְּכוּ וְזֶה פְּשׁוּט וְגַם
בְּאַגְרִיתִי הָרֵאשׁוֹנִ' כְּתַבְתִּי בְּהִדְנָ' בְּזֶה הִלְשׁוֹן וּבְדַאי דָּאִם מְתַרְפֵּף בְּמִים מְהַיָּי יִמְחֹל
מַעַכ"ת עַל כְּבוֹדוֹ וְיִרְאֶה בְּדַבְרֵי הַקּוּדְמִים אִם הֵם עֲדִינּוּן בְּעֵין אֲצִלוֹ וְלֹא הִשְׁלִיכֶם מֵעַל
פְּנֵיו אִף הָא דְּכַתַּב מְהַרְש"ל וְט"ז צָרִיכָה לְהִסִּיר אִף אִם כּוֹאֵב לָהּ וְלְמָה לֹא כְּתַבוּ דְּתַרְפֵּף
בְּמִים דַּעֲתִי בְּזֶה מִשׁוּם דְּסָבְרוּ דְּאִין מְצַוְיִיר בְּזֶה שְׁיִתְרַפֵּף וְלֹא יוֹסֵר דְּבִשְׁלוּמָא חֲטָטִין
וְאַבְעֻבוּעוֹת דְּמִלְאִין לִיחָה וּמוֹגְלָא אִף אִם מְתַרְפְּכִין מ"מ הָאֲבְעֻבוּעוֹת בְּמִקְוֹמָן רַק דְּלַחִין
הוּן אֲבָל בְּגָרַב שְׁאִין בוֹ שׁוּם לִיחָה כָּלֵל וְאִין בוֹ שׁוּם מִמֶּשׁ רַק מִחֲמַת דְּנִתְיָבֵשׁ בְּבִשְׂרָה
וְיָבֵשׁוֹתוֹ סִיבַת הַנִּיתּוֹ וְכִינּוֹן דְּנִתְרַפֵּף הָוִי כְּמוֹ מְלֻמוּלֵי זִיעָה וּמוֹדַח בְּמִים כְּנ"ל לְבָאָר דַּעַת
הַקְּדוּשִׁים הִלְלוּ וְעוֹד אֲפִשְׁר לֹאמֵר דְּמִיִּירֵי בְּאִינּוֹ יָכוֹל לְהִתְרַפֵּף דְּהָא אִם נִתְרַפֵּף וְדַאי דְּאִין
שׁוּם כָּאֵב כָּלֵל לְהִסִּירוֹ וּבְקַל מְאוּד יוֹסֵר וְלְמָה כְּתַבוּ אַעֲפ"י שְׁפּוֹאֵב לָהּ הֶרְבֵּה א"ו כְּמ"ש
דְּבִאִינוּ יָכוֹל לְהִתְרַפֵּף אִיִּירֵי וְאִין לְהַקְשׁוֹת לְפִי"ז אִמְאִי נְקֻטוּ גָּרַב הִלֵּא בְּשִׁאָר שְׁחִין כְּמִי
חוּצָץ אִם אִיכּוּ מְתַרְפֵּף לְק"מ חֲדָא דְּאוּרְחָא דְּמִילְתָא נְקֻטוּ דְּגָרַב קִשָּׁה לְהִתְרַפֵּף וְלְפַעְמִים
אִי אֲפִשְׁר אֲבָל שְׁאָר שְׁחִין וְדַאי מְתַרְפֵּף כְּשִׁחּוּפְפִין הֵיטֵב בְּמִים וְעוֹד נ"ל דְּלִכְּהָ נְקֻטוּ גָּרַב
דְּהֶסְרָה לֹא שְׁיִיף רַק בְּגָרַב שְׁאִם תִּרְצֶה לְסַפּוֹל הַכָּאֵב תּוּכַל לְהִסִּירָה וּלְקַלְפוּ שְׁהוּא רַק
כְּקַלִּיפָה עַל בִּשְׂרוֹ אֲבָל שְׁחִין דְּעַלְמָא הַמְּלֵאָה לִיחָא וּמוֹגְלָא וּמוֹשְׁרָשׁ בְּבִשְׂרָה מִמֶּשׁ אִין
בְּאַפְשָׁרוֹת לְהִסִּיר לְגַמְרֵי וְהַחוּשׁ מַעִיד וְאִף אִם יֵשׁ אֲפִשְׁרוֹת רְחוּק מ"מ הַכָּאֵב גְּדוֹל מְאוּד
עַד שְׁשֵׁב לְהִיּוֹת נְמַנַּע קִיָּים מִשׁוֹ"ז וְהָוִי כְּלֹא אֲפִשְׁר וּמ"ש מעכ"ת דְּאִמְאִי לֹא חִילְקוּ בְּטוֹר
וּבש"ע בְּזֶה כְּבָר כְּתַבְתִּי דְּזֶה נִכְלָל בְּגִלִּיד שַׁע"ג מְכָה וְהוּא הוּא וּבְפִרְט בְּהָא דְּכַתַּב בִּש"ע
סַעִי י"ב בְּלִכְלוּכֵי צוּאָה דָּאִם נִגְלַד כְּגַלְד דְּחוּצָץ וּמַכ"ש גָּרַב וְעוֹד פִּינּוֹן דְּכַתַּב בִּש"ע
דְּבַעֲלַת חֲטָטִין דְּצָרִיכָה לְחוּף בְּמִים עַד שְׁיִתְרַפְּכוּ א"כ לְמָה לִי דִּינָא דְּגָרַב מִמ"נ אִם
תִּתְרַפֵּף אִזְוִי וְדַאי מְוֹתֵר כְּמ"ש וְאִם לֹא תִתְרַפֵּף כְּמוֹ דְּאִין דְּרַף גָּרַב כ"כ לְהִתְרַפֵּף בְּנִקְלָה הָא
עַד שְׁיִתְרַפְּכוּ קַתְנֵי וּמִמִּילָא יְדַעִינּוּ דָּאִם אִינוּ מְתַרְפֵּף דְּחוּצָץ וְיֵשׁ רֵאִי לְדַבְרֵי מִש"ע
דְּרִיכּוּף מְהַיָּי אִף דְּאִין דְּרַף גָּרַב כ"כ לְהִתְרַפֵּף דְּכַתַּב שְׁם בִּש"ע סִי' ט' דָּם יָבֵשׁ שַׁע"ג
הַמְּכָה חוּצָץ כּו' לְפִיכְהָ אֲשֶׁה בַּעֲלַת חֲטָטִים צָרִיכָה לְחוּף בְּמִים עַד שְׁיִתְרַפְּכוּ דְּקִשָּׁה פְּתַח
בְּדָם יָבֵשׁ וְסִיָּים בְּחֲטָטִין וְלְמָה לֹא כְּתַב אִהָּ גּוּפָא דְּתַחוּף בְּמִים עַד שְׁתִּתְרַפֵּף וְלְמָה כְּתַב
בְּסַתֵּם דְּחוּצָץ כְּאִילוֹ לֹא הִי' שׁוּם תְּקוּן א"ו כְּמ"ש דְּבָדָם יָבֵשׁ לֹא שְׁיִיף רִיכּוּף כָּלֵל דְּכִינּוֹן
דְּיִתְרַפֵּף יוֹסֵר לְגַמְרֵי וְעוֹד דְּשׁוֹב לֹא הָוִי יָבֵשׁ דְּמִילְתָא דְּפְשִׁיטָא הוּא לְכָה כְּתַב הָאִי דִּינָא
בְּחֲטָטִין וְהִכִּי פִירוּשָׁא לְפִיכְהָ דְּחִזִּינָא דְּדָם יָבֵשׁ חוּצָץ אֲלֵמָא בְּדַבְרָה יָבֵשׁ חוּצָץ לְפִיכְהָ
בְּמַלַּת חֲטָטִים כּו'.

ומ"ש עוד מעכ"ת במסקנתו והוכיח דריכוף במים מהני ודאי דנה פשוט וברור דאם מתרפך במים מהני ולא עלה על דעתו מעולם להחמיר בנה ומ"ש עוד מעכ"ת דהסרה וריכוף הוא ענגן א' דעת שפתיו ברור מללו לדינא דריכוף מהני כמו הסרה אם מתרפך מותרת לטבול אבל הענגין אינו אחד.

אמת דהסרת הוא באם אינה יכולה האשה לרפך הגרב צריכה להסיר ביז נכף הם דברי הקודמים דאם אינו מתרפך אז צריכה להסיר ביזים ובכך עולה על נכון דברי הש"ע ומהרש"ל וט"ז ומדברי הד"מ הג"ל שפנה מעכ"ת יסודו עליו משם אני מביא ראי' לדברי דקשה מאי נכף הם דברי הרא"ש דכתב הד"מ דהרי במרדכי מבואר דהסיר הכל או שמתמין עד שתתראפ ואי הסרה דכתב הוא דבר קל כמו ריכוף במים א"כ מה זה דכתב או תמתין עד שתתראפ למה תמתין תרפך במים דהא בלא"ה הוא חופפת במים ולמה תדחה טבילת מצנה פינון שהתקון הוא דבר קל א"ו דהסרה דכתב היינו ביז אף שפואב לה וע"ז פתב הד"מ או שמתמין כו' דהיינו אם הוא רפה וענגוה שאינה יכולה לסבול הפאב או שאינה יכולה להסיר אם פן מוכח מדברי המרדכי דריכוף במים לא מהני א"כ מאי נכף הם דברי הרא"ש דכתב הד"מ הלא הם פרחוק מנרח ממערב א"ו כמ"ש דנה ברור דריכוף במים מהני דהא בגליד ובדם שע"ג הפכה ובריבדא דכוסילתא תוף ג' ימים אינו חוצץ מטעם דרף הוא וא"כ אמאי לא תהני ריכוף במים וה"פ דברי המרדכי להסיר הכל יהי באיזה אופן הסרה שיהי' אם אפשר ע"י ריכוף המים ואם לא אז ע"י הסרה דיז או תמתין כו' דהיינו אם אי אפשר לרפך במים וגם אינה יכולה לסבול הפאב כו' אז תמתין כו' וע"ז פתב הד"מ נכף הם דברי הרא"ש דכ' עד שיתרכו ש"מ דצריכה ריכוף דנקא ואם פן ממילא ידעינן דאם אינו מתרפכין דצריכה להסיר ביר או תמתין כו' וזה ברור בפ"י דברי הד"מ וא"כ מבואר במרדכי הג"ל בפשיטות לכל מעיין דאם אינה יכולה לרפך ולהסיר שמתמין כו' וכן מבואר בפשיטות בש"ע שצריכין לראות אם התרכו אבל אין סומכין על החפפה שיש לכל הגזשים ולומר דמסתמא מתרפכין דהא לא פתב בש"ע דתחוף במים ומסתמא מתרפכין רק עד שיתרכו קתני דמשמע שיהי' דיועה לה שהתרכו ועוד דאי אמסתמא סמכין למה לי הך דינא בש"ע פלל הא לכל אשה יש חפפה א"ו כמ"ש דבעינן שיתרכו בודאי ואם אינו מתרפך בודאי אין לה תסקנה רק שתסיר ביז או תמתין עד שתתראפ כמ"ש המרדכי ועוד ראי' ברורה לדברי דיש גרב שאין מתרפך בכל מים וצריכה להסיר ביז דאי פדברי מעכ"ת דריכוף ונהסרה הוא ענגן אחד ונהסרה דקאמר מהרש"ל היינו ריכוף א"כ מה זה דכתב מהרש"ל אעפ"י שפואב לה מה פאב שייך בריכוף במים ועוד מהר"ק מ"ט לא האמין לאשתו הא ודאי דלא שבקה היתרא ועבדא איסורא פינון שההיתר הוא ענגן קל וגם מפורש שם דלא האמין לה משום שיהי' ילדה וכואב לה וזה פשוט דחש שלא תתאכזר לעכור שארה א"ו כמ"ש דיש גרבין דאינם מתרפכין בכל מים ואז צריכה להסיר ובזה כ"ע מודים המרדכי והרא"ש והש"ע והד"מ למהרש"ל וט"ז דהא בש"ע קאמר עד שיתרכו משמע ביזוע שהתראפ הא וא"ה לא ומ"ש מעכ"ת דלא הביא הש"כ להא דרש"ל הלא פתב הש"ך בס"ק ט"ו בהקינוה דם אחר ג' ימים דחוצץ פל זמן שהגליד עליו עד שיתראפ פהוגן עכ"ל א"כ מ"ש שאר גרב וגלד מגרב זה שעלה ע"י הקנה ועוד דאין צורך להזכיר להאי

דינא בגרב פלל כמ"ש לעיל פיון שמבואר בש"ע בחטטין עד שיתרפכו וא"כ ממ"נ בגרב כו' כמ"ש לעיל.

ומ"ש מעכ"ת דהוי רק חומרא בעלמא כמ"ש הד"מ אמת הדבר קודם שראיתי בד"מ הוי תמי' לי מלתא טובא למה אסרו בגרב הא אין דרף להקפיד בזה והוי מיעוט שאין מקפיד אף אמרתי ודאי דעתם רחבה מדעתנו וסברו דלפעמים דרף להקפיד עליו וחוצץ כמו"ש הב"ח והש"ף בס"ק א' דאם שאינה מקפדת ברוב פעמים מ"מ אם איכא זימנא דמקפדת חוצץ לעולם פן הי' נ"ל לפרש דעת הרש"ל וט"ז ו"ל ואמרתי דהוציא זה מהא דמפורש בגמ' גדה דף ס"ז ע"א בריבדא דכוסילות' דחוצץ לאחר ג' ימים פל זמן שהוגלד עליו וזה פשוט דאין מקפידין על גלד זה טפי משאר גרב וגלד וכשראיתי בד"מ בשם המרדכי דהוא רק חומרא שהחמירו הנשים על עצמם תמו' לי מנ"ל הג"ל ודחוק לומר דדעת המרדכי דנתפשט חומרא זו גם בזמן חכמי הש"ס ומחמת חומרא זו איתא בגמ' להאי דינא דמדלא מפרש דבנות ישראל החמירו על עצמם כמו דמפרש ר' זירא בטיפת דם פתח דל ש"מ דדינא הוא והי' נ"ל לומר דהיינו טעמא דרש"י בערובין דף ד' ע"ב דהא ואמרין מיעוטו שאין מקפיד אינו חוצץ היינו בשערו אבל בכשרו חוצץ ועיין בר"ן על האלפסי סוף ה' גדה שפתב מה דנראה לו דהזקיקו לרש"י ו"ל לפרש פן עיי"ש.

ואף אני אענה חלקי דהוי קשה לרש"י מריבדא דכוסילותא דאין דרף להקפיד לכה פירש רש"י דוקא בשערו פן י"ל בדעת רש"י אבל פבר הכריחו פל הפוסקים והתו' שם בעירוובין, דלא פירש"י וכן קי"ל ביו"ד סי' קצ"ח סעי' א' א"כ ע"כ צ"ל בגמ' הג"ל כמ"ש ואין להקשות לרש"י ו"ל דסובר דבשר חוצץ אף מיעוטו שאין מקפיד א"כ אמאי אינו חוצץ תו' ג' ימים בריבדא דכוסילותא דאף דלח הוא מ"מ הא טעמא דלח אינו חוצץ פתבו הפוסקים דעל לח אין דרף להקפיד, ועל יבש דרף להקפיד עיין במרדכי ה' מקנאות וא"כ קשה לרש"י הא אף אם אין מקפיד חוצץ מיהו לק"מ דרש"י לשיטתו דפירש שם בגדה דף ס"ז ע"א הטעם דתו' ג' ימים אינו חוצץ משום דאז הוא רף ונדבק היטב בבשר והוי ממש כגופו וא"כ רש"י לשיטתו והפוסקים לשיטתיהו פנ"ל ומ"מ יהיה איה שיהיה קשה על המרדכי הג"ל שהביא ד"מ מריבדא דכוסילותא הנאמר בגמ' ואף אם נדחוק לומר דמחמת חומרא נאמר ה' בגמ' כמ"ש לעיל א"כ קשה למה החמירו ביבש ולא בלח פיון דבין כף ובין כף ליכא הקפדה לפי מ"ש המרדכי מי' הא איכא לשנו' דה"ט דלא החמירו בלח לפי שנכנס בהן מים דהא במרדכי פתב טעם זה סמוך לזה שהביא הד"מ בשמו ומשמע שם מדברי המרדכי דהוא סובר טעם זה בכל לח דאינו חוצץ מדכתב שם וזה לשונו פדאמרין התם הדים והדיו כו' עיי"ש.

ומ"ש שם לקמן הטעם בלח דאינו חוצץ לפי שאין דרף להקפיד הוא בשם הראב"ד עיי"ש אבל טעם זה הוא דעת עצמו או דעת ר"י בתשובה ובביבש פתב שנדבק בדחוק על הבשר לכה חייץ והוא היפך מסברת רש"י ו"ל שכתב דבלח נדבק טפי ורש"י ז"ל בפירושו פאן בגדה דפירש הטעם דתו' ג' ימים אינו חוצץ משום דאז רף הוא ונדבק מאוד והוי כגופו סותר עצמו למה שפירש במנחות דף כ"א ע"א על הא דמשני שם הגמרא הא דסריף והא דלא סריף ועיין שם ברש"י ד"ה סריף עיי"ש ואף גם דיש לדחוק ולומר דה"פ שם שמתחיל להתייבש ולהדבק קצת דמקודם שהתחיל להתייבש היה נדבק

לגמרי ועכשיו קצת והינינו שמתחיל להדבק קצת מלבד דנה דונק גדול דאדרבה להפרד קצת הנה לו לומר דאף אם נסבול לחץ זה מ"מ קשה מאי סריה דאמר בגמ' דסריה משמעו דבקות ואף אם נדחוק דמשמעו דסריב הוא דבקות קצת א"כ מאי לא סריה דאמר הכי הוי לי למימר פאן דסריה פאן דנדבק ויהיה פירושו דסריה דבקות קצת ונדבק דבקות משמע ועיין שם ברש"י ד"ה דלא סריה וצע"ג לנישב ואין פאן מקומו.

וא"כ גם מזה יש ראי' ברורה להפוסקים דאף בבשר מיעוט שאין מקפיד אין חוצץ דלדעת רש"י קשה אפילו לח נמי כמ"ש ואין לומר כמ"ש רש"י בנדה דלח נדבק טפי והוי פגופו דהא נסתר מגמרא דמנחות ומי' יש לדחות דהינינו טעמא דלח דאינו חוצץ כלל דענילי בי' מים כמ"ש המרדכי אבל על רש"י קשה ואין להאריה ומ"מ על המרדכי הנ"ל שהביא הד"מ קשה מגמ' דנדה ברבדא דכוסילתא דאין סברא כלל לומר דמחמת חומרא פאמר בגמרא מי' אחר העיון במרדכי עצמו ה' מקנאות לק"מ דז"ל ריבד' דכוסילת' פירושו קיבוץ דם שעל נקבי ההיקז והוא פועל חטטין כו' ומפאן ואינה חיון שנעשה יבש ונדבק בדונק על הבשר ואפילו אם יצטער אם יסיר הגלד כו' כמ"ש בד"מ בשמו כמו שמבואר אות באות לעיל בתשובת המורה וא"כ מבואר בהדיא דבגמ' מייירי בגרב שאינה מצטערת בהסרתה ואז הוי מקפדת להסירה וע"ז כתב המרדכי ואפילו אם תצטער דאז הוי אינה מקפדת להסיר מחמת הצער שיהי' לה בהסרה [דמקפיד ואין מקפיד היינו מה שמקפיד להסירו או לא כמ"ש ברמב"ם בפירושו למשנה ג' פ"ט דמקנאות וכן מבואר בפוסקי'] א"כ מן הדין אינה צריכה להסיר דהוי מיעוטו שאין מקפיד ומ"מ רגילות הוא להסיר כו' ובהכי ניחא מה דהוי קשה לי דכתב שאין דעת' להסיר עתה א"כ משמע שבפעם אחרת דעתה להסיר וא"כ הוא נגד מה דקיי"ל דכיון דאיכא זימנא דמקפדת חוצץ לעולם וכן כתב הרא"ש בהד"ל בה' מקנאות והביא ראי' מחוטי צמר ומחטי פשתן ולפי מ"ש א"ש דה"פ שאין דעתה להסיר עתה מפני הצער שיהי' לה בהסרתו רק פשתני המפה באופן שלא יהי' לה צער או שיהי' קרוב לניבול וקרו' אינה מקפדת כיון דבכה"ג דיש לה צער אינה מקפדת לעולם להסיר וזה דומה ממש לקליעת שער שקורין קאלטניס דנא חניץ כיון שיש ספנה להסירם כמבואר שם ביו"ד סי' קצ"ח סעי' ו' ובהג"ה והוא ג"כ מהמרדכי ולכאורה ומחוסר הבנה דמש"ז תהי' מותרת לבעלה בלא טבילה כיון דהוי חציצה עפ"י הדין לא תספן ולא תשמש ובפרט אם הוא רוב השער דהוי חציצה דאורייתא לרוב הפוסקים דפסקו דרובו בשער לחוד ומקפיד חוצץ הדאורייתא ובהג"ה הנ"ל בקליעות שער לא חילק כלל ומשמע דשרי בכ"ע א"ו צ"ל דלא מקרי מקפיד כלל דמחמת הספנה אינה מקפדת להסירם ה"נ מחמת צער אינה מקפדת להסירם וזה ברור בפירושו דברי המרדכי ועדיין צ"ע ברוב השער קלועין דמ"מ הוי רובו שאין מקפיד לרוב הפוסקים ומדרבנן עכ"פ חוצץ ולכאורה רצייתי לומר דע"כ המרדכי והג"ה לא מייירי רק במיעוט השערות קלועין או אפשר דאף ברוב דכיון דקרוי אינה מקפדת כמ"ש אם פן אף ברוב לא הוי רק דרבנן וא"ל דבמקום עיגון לא גזרו בי' רבנן דכיון דיש ספנה להסירם תעגון ותתיב פה הנה עולה על דעתי לכאורה אבל אח"ז עיינתי במרדכי שהוא מקור הדין הנ"ל וראיתי דכתב שם פמה טעמים להיתר וכולהו איתנייהו אף ברוב השער קלועין עיי"ש ומיהו מדכתב הרמ"א ויש ספנה להסירם ש"מ דתפס טעם אחרון לעיקר דהיינו מה שכתב בסוף דבריו שפיון דלא מצי' לגלחון מפני

הספנה הוי רבותי ולא תיצי ויהביא ראי מעובר עיי"ש ונראה דנקט טעם זה ולא פתב הטעם שפתבתי דמשום הספנה קרוי אינה מקפדת דלטעמא דידי ראוי לאסור ברוב השער קלועין ולטעמא דיד אף ברוב השער קלועין שפיר דמי ואעפי"כ סברתי נכונה בגרב דמשום הצער קרוי אינה מקפדת [ובסוף התשובה תמצא ראי ברוך לסברא זו] וזה פונ' המרדכי דכתב דקרוי אינה מקפדת פנ"ל אבל הא לא פתב המרדכי בגרב דמשום הצער דהסרה הוי רבותי דכיון דאינה בתמידות רק בדרה מקרה לא שייך לומר דהיינו רבותא ואינו דומה לעובר דג"כ אינה בתמידות דהעולם לשבת יצרה והעולם פמנהגו נוהג וטבע העולם הוא בהכרח הבריאה ונהרי בתמידות לכה פתב דקרוי אינה מקפדת והיינו כמ"ש וא"כ לפי"ז אשה שיש לה חטטין בתמידות ולא תוכל להתרפא ויש לה פאב גדול שתסירם בכל פעם ומכ"ש אם אי אפשר נראה דיש להתירה אף אם מכסה הצרעת רוב הגוף דמחמת צער הסרה הוי רבותי פיון שאין דעתה להסיר בשום פעם מחמת צער וממש אין באפשרות באשה פזו להסיר בכל פעם א"כ הוי רבותי אבל אם פא לה בדרה מקרה ומצפה שתתפא בנדאי דע"כ אם מכסה רוב הגוף דהוי חציצה דאורייתא ואף אם אין מקפדת להסירה עתה מחמת צער כמ"ש מ"מ הוי חציצה דרבנן דהא רובו ואין מקפיד הוא וראוי לה להתמתין עד שתתפא או עד שתתיאש מן הרפואה וריפוי במים נ"ל דלא מהני בזה דמה בכך דמתרפכין והוי לח מ"מ פולהו טעמי דלח אין חוצץ ליתנייהו הך דהטעם שפתב המרדכי דעילי בהו מי לא שייך בזה דדוקא בדם יבש או אפילו בגרב שאין בו חלל רק נדבק אל הבשר וכשמתרפך עייל בי מים אבל בחטטין נאבעבועות דמלאין ליחה ומגלא וסגורין הן מפל צד ואף אם מתרפכין לא עייל בהו מים וזה דבר הנראה בחוש וטעם רש"י רלא נדבק טפי והוי פגופו ודאי דלא שייך בזה רק בדם יבש אבל באבעבועות אילו דבקוהו שנה בלחין וביבשין ובפרט דפירוש רש"י נסתר מגמ' דמנחות כמ"ש ואי פפירוש הרא"ש שהביא המרדכי דעל לח אין דרה להקפיד ג"כ לא שייך בזה דהא במכסה רוב הגוף עסקינן ורובו שאין מקפיד חוצץ וצ"ע פיון דהש"ע סתם דריפוי במים מהני בחטטין ומיהו אפשר משום דמילתא דלא שכיחא הוא שיהיה רוב הגוף מכוסה באבעבועות פאלו דהא יש הפרש בשר בין פל א' וא' וגם אם יהיה בכל הגוף מראשה ועד רגלה ועד בכלל ע"פ רוב לא הוי רוב הגוף לכה סתם בש"ע אבל אם אירע פן ודאי דיש לפסוק כמ"ש רק אם מתרפכין עד שנקתחים קצת ועייל בהו מים ודאי דיש להתיר וגם אם מתרפכין כ"כ עד שהן בשוין אל שאר העור נראה גם פן דיש להתיר דאז הוי ממש פגופו.

ובזה סברת רש"י עולה על נכון וכדאי הוא רש"י לסמוך עליו בשעת הדחק. ולא קשיא ע"ז מגמ' דמנחות דכיון שנתמעכו עד שהן בשוין אל שאר העור הוי פנתרפא לפי שעה אף שאחר כה חוזרין לברייתו היינו מחמת ונהמא שיתרבה בהן אחר כה ומ"מ עכשו הוי פגופו פנ"ל וכן אשת שיש עליה גרבין יבשים שאינן יכולין לרפה והם בתמידות יש להתיר מטעם הנ"ל דהוי רבותי אף במחפין רוב הגוף ואף חומרא דנשים שהחמירו על עצמן אף בגרב שאינו חוצץ מן הדין להסירו כמ"ש המרדכי מ"מ בזה חומרא דנשים גם פן לא שייך דנדאי לא החמירו על עצמם בכה"ג דלא תעגון ותיבת.

וראה מחטטין בראשה שיובא בסמוך והיינו דוקא ביש צער גדול אם מחמת שהם רבים או מחמת דבקות הגרב אבל בצער קטן לא היל במקום עיגון שיה בזה חומרא דנשים

כנ"ל וא"כ לפי מה שהעליתי בגרב וגלד שאין לה צער בהסרתה מן הדין מחובת להסיר וכשהוא בתמידות ויש לה צער גדול שתסיר בכל פעם ומת'אש' מן הרפואה יש להתיר ואם לא במקרה ויש לה צער בהסרתה מן הדין אינה מחויבת להסיר אף דהחמירו הנשים על עצמם ואין להקל בחומרא זו דהא המרדכי דכתב דהוא רק חומרא אינו מקיל בהו כמו דאין מקילין בחומרא דר' זירא ובהכי ניקחא מה דהוי בד"מ דמשמע מדבריו קצת דהסמ"ק אינו חולק על המרדכי וכפי הנראה לכאורה הם חולקין דהא המרדכי החמיר וכ' דמתתין עד שתתרפא והסמ"ק מקיל בחטטין בראשה ולפי מ"ש א"ש דשאני חטטין בראשה שהיא בתמידות פדרף מפה זו ויש צער גדול מאד שהסיר כל פעם ויכול להיות דאי אפשר לגמרי ודאי הוי רבותי' ושרי מן הדין ואף חומרא דנשים לא שניף בכה"ג כמ"ש ולרפכן במים אם אפשר ודאי דצריכה לרפך במים עכ"פ מצד החומרא דמה שאפשר בלא צער ולא הוי במקום עיגון שניף החומרא אף דאם אינה יכולה לרפכן ג"כ מותרת לטבול אבל בשאר גרב דהוא לפעמים הוי ממש כמו ריבדא דכוסילת' אף דאם יש צער בהסרה שרי מן הדין דבריבד' דכוסילות' אין צער כל כך להסיר לפי שהוא עב כמ"ש הר"א"ש בפ' התינוקות בזה הלשון דנעשה עב אבל גלד דק שאין במה לאחז או גלד שע"ג המפה בזה יש צער גדול להסיר אבל מצד החומרא צר כה להסיר אף בכה"ג.

ונ"ל דזהו טעם החומרא שהחמירו על עצמם משום דבגרב וגלד אין צער כ"כ בהסרתן מן הדין צריף הסרה דמשום צער מועט זמנין דלא חשה ומקפדת להסיר כנ"ל מהאי ריבד' דכוסילות' ואין בקיאיין להבחין איזה מקרי צער קטן ואיזה מקרי צער גדול ובפרט שיצעו מקודם אם יהיה להם צער גדול או צער קל לכך החמירו על עצמם להסיר אף אם פואב להם הרבה דהא גם חומרא דר' זירא הוא כדי שלא תבא לידי טעות כמ"ש הפוסקים כנ"ל ברור טעם חומרא זו כי היכי דלא להוי פחומרא שאין לה טעם ועיקר ויסוד ומנהג בורות דלא חיישינן לי' כמבואר בפר"ח א"ח היו"ט דיני מנהגי איסור ובשו"ת מ"ד שאלה א' אבל חומרא זו יש לה טעם ויסוד לכך החמירו בה הפוסקים כנ"ל ועוד אפשר לומר דהמרדכי והסמ"ק סבירא להו כהנה פוסקים גדולים דסברי דלית הלכתא ככל הנה שמעתתא קאי גם אהו דריבדא דכוסילות' לכך הוי רק חומרא בעלמא ואף דהמרדכי כתב להו דר"י בתשובה אדברי הגמ' דריבד' דכוסילות' מ"מ אפשר לומר דסמך עצמו אמ"ש לקמן בשם ר"ח דמן פלי חרס ואילף פולהו לטהרות אתמרו ואפשר דגם הר"י בתשובה סבר ליה כך וכן בסמ"ק ודאי די"ל כך ולפי"ז אף באין צער בהסרה י"ל דלא הוי רק חומרא שהחמירו הנשים לדדהו.

ומ"ש כ"ת בשם הבד"ה לא ראיתי בו דבר זה ואם ישנו אזיל לשיטתו שכתב בהד"י דריבד' דכוסילות' אינו חוצץ וא"כ ודאי דסבר דלית הלכת' הנאמר בש"ס קאי גם אהו. בהא סלקי ובהא נחתי דאם רואין שהתרפכו במים, ודאי דמהני אף דאז יוסר בקל ואם כן צריכה להסיר לכתחילה דאף דאינו חוצץ פניו דנתרפך מ"מ הא כתב הרמ"א בהג"ה סימן קצ"ח סעיף א' דלכתחילה לא תטבול ואפילו בדברים שאינם חוצצים גזירה אטו דברים החוצצים אף דבדעבד ודאי אינו מעכב אבל אם אין ידוע לה שהתרפכו צריכה להסיר אף אם פואב לה ואין בזה שום מחלוקת כלל וכ"ע מודים בזה וכמו דמשמע בב"י ובד"מ דהמרדכי דכתב תמתין עד שתתרפא והרא"ש דכתב ריפוף במים לא פליגי וזה

ברור וכן הנה דעתי באיגרותי הראשונה ועל עמדי אני עומד ואין לצדד ולהקל פינון דאם כואב לה ודאי דאינה צריכה להסיר רק מחמת חומרא שעהמירו על עצמן ועכשיו אנו רואין שהנשים אין יודעין מזה ואין משגיחין כלל א"כ הרי אנו רואין דלא נתפשט חומרא זו אצלם ואין מחויבין לנהוג בה זה אינו פינון דהמרדכי והסמ"ק והסמ"ג וספר התרומה הביאם הב"י והרש"ל והט"ז כתבו להך חומרא אשר הם בקיאים בטוב פל המנהגים והחומרות והד"מ הוא הרמ"א ו"ל שפורר פסולת פל המנהגים הביאו ולא פתב דלא נהגינן פתחומרא זו כמ"ש בכמה מקומות ודאי דפשטה ואף שלא פתבה בהגהתו היינו משום דסמך על הש"ע דכתב עד שיתרכו וכמ"ש לעיל ואיך נרים ראש נגדם בענין מנהג שהם יודעים ובקיאין בכל מנהגו של ישראל ואפשר דנשפח מנשי דידן מחמת מיעוט השגחה עליהם ומחמת צער מורין היתר לעצמם עד שנשפח מהם ובפרט בלא"ה חופפת במים וסברו דדי בזה ובא וראה בתשובה הרמב"ם סימן קכ"ב שנשפח לגמרי טבילת גדה בזמנו והיו רוחצין במים וחושבין שבה נטהרו ממקור דמיה והיא זאת מחמת שהת"ח לא שמו על לבם לדרוש ולתור אחריהם עד שהרמב"ם ו"ל פעל ברוב התאמצות להחזיר עטרה ליושנה והוצרכו לגזור כמה גזירות ולתקן כמה תקנות עד שהעמידו הדבר על דין תורה ומה טוב ומה נעים חלקו וכן פעת בעו"ה אין דורש ומבקש ונשים דעתן קלות ובפרט במקום צער דמש"ז לא האמין מהרר"ק לאשתו פנ"ל ועוד מי יודע אם פל הנשים אינם יודעין מזה ואין לומר דאף שהביאו הב"י והד"מ להא דמרדכי אפתי מנ"ל דפסקו פנותי דילמא הב"י הביא דעת המרדכי כמו שדרכו להביא פל הדיעות ואח"ז תביא דעת הראב"ד והרמב"ם וסמ"ג ורבינו ירוחם שסברו דלית הילכתא קאי גם אריבדא דכוסילות' ולא פתבו פלל מהך חומרא ואפשר דפסק הב"י פנותי וכן הד"מ הביא בסעף שאח"ז דיעות הללו אף שהב"י פתב שם בשם המרדכי והסמ"ג והראב"ד שאף דיעות אילו מפל מקום לכתחילה צריכה להחמיר בכל חומרות הללו אף לבעלה עיי"ש מ"מ י"ל דביש לה צער וכאב פדעבד דמי' והא דכתב בש"ע עד שיתרכו בבעלת חטטין י"ל פינון דלכתחילה צריכה להחמיר בכל החומרות כמ"ש א"כ פל מה דיכולה לעשות בלא צער צריכת לעשות לקף צריכה לרחוץ במים עד שיתרכו ומנ"ל לומר דאם אינם מתרכין דמתתין עד שתתרא דילמא ה"פ דצריכה לרפכן אבל אם אינם יכולין לרפכן הוי פדעבד ומותרת לטבול פה זה אינו מדכתב הב"י והד"מ על דברי המרדכי וקף הם דברי הרא"ש ש"מ דסברי דדא ודא אחת הוא דבחטטין פמי יש צער בהסרתו וסברו דעד שיתרכו דקאמר הרא"ש כפשטא דמילתא דלעיפובא אתמר דדוקא בעינו שיתרכו הא לא"ה אסורה לטבול ותמתין עד שתתרא וקשה למה הא הוי מיעוט שאין מקפיד וצ"ל מפח חומרא והיינו הך דמרדכי פן צ"ל ע"כ בב"י וד"מ וכינון דסתם בש"ע בחטטין פדברי הרא"ש ש"מ דסבירא להו להא דמרדכי ונכלל בזה כמו שביארתי לעיל דהא חזינא להו דכתבו בהדי' דדא ודא אחת הוא והיינו מצד החומרא אבל מצד הדין במקום דיש צער בהסרה אינו חוצץ פלל ואינה צריכה לעשות שום תיקון דהוי אינו מקפיד להסיר משום צער ורא' לסקרא זו דהא במתניתין דפ"ט דמקנאות דקתני ואילו חוצצין לגרסת הר"ש גלד שחויץ למפה ולגרסת הרמב"ם שע"ג המפה וגבי אין חוצצים קתני גלד שעל המפה ולפירושא דהרמב"ם והראב"ד מודה לו פה הדין דגלד שעל המפה במכונן ואינה מתפשטת בצדדין לא חייז ומה שמתפשטת לצדדין חייז עיין

בב"י סימן ה"ל ולא ביאר שום אדם מ"ש דהאי חוצץ והאי לא וא"ל דעל המפה במכונן לח הוא מליחות המפה דהא חזינא דנגלד גלד יבש וכמו שהקשה הרמב"ד על הרמב"ם בשריטה ע"ש בב"י ואף אם נימא דהרמב"ם לא סבר דברא"י תלי' מילתא רק דאף דנראה יבש מ"מ לח הוא בעצמם מ"מ קשה על הרמב"ד דסובר דברא"י תלי' מילתא איה מפרש אמתניתין ה"ל.

ולפי מ"ש א"ש דמה שע"ג המפה איכא צער וכאב בהסרה שמעורר פאב המפה לקף אינו חוצץ דקרוי אינו מקפיד אבל במה שנתפשט חוץ למפה דאינו רק פקליפה על הבשר וליכא פאב בהסרה לקף חזינא פנ"ל ברור ועוד ראי' לסברא ה"ל מהא דפירש הר"ש במשנה בתרא דמקנאות הטעם דשל מתכת אינו חוצץ משום דאיכא ספנה להסירו ודבר שאין מקפיד אין חוצץ עכ"ל עיי"ש וה"פ דהוי אינו מקפיד להסירו משום הספנה ה"כ פאן הוי אינו מקפיד להסירו משום הצער וסברא זו פתבה.

ג"כ בעל קרבן ראשית שאלה כ' והביא ראי' זו מהר"ש עיי"ש ולפי מה שפירתי פאן בחנם נתחבטו שם הרב אב"ד דבמדינות קורלאנד והרב בעל קרבן ראשית באשה שיש לה אפיסטל בינה ונעפר פאבה להוציאה כל פעם ואינה צריכה כלל לרטי' על המפה רק הקטניות נשארת תמיד במקומה משוקעת בפנים ואינה שונה אל הבשר עיי"ש דכל פלפולם ומשא ומתנם אינו רק אי מיקרי אינו נראה או לא ולפי מ"ש יש בפשיטות להתיר לכ"ע אף אם מקרי פראה דבשלווא ברחץ התחוב לא שייך לומר פסברת המרדכי בשערות קלועין דהוי רבותי' והוי פגופו דנוקא בשערות שהן תולדות הגוף ומחנפך להגוף שייך לומר פן אבל ברחץ או קוץ דאתו מעלמא נדאי דלא שייך לומר פן לקף אם פראה חוצץ אבל בצמאון שמעלה הגוף והם בתמידות ומתנאשת מן הרפואה והסרה ויש לה פאב גדול להסירה בכל פעם ומחמת זה אין בדעתה להסירה לעולם נדאי דהוי רבותי' דהאשה ה"ל פמו שערות קלועין שפכת המרדכי והוי ממש פגופו ואינו חוצץ פנ"ל ברור ונחזור לעניינינו דיש להחמיר להסיר גרב בי' אם אינו מתרפך אף אם יש לה צער או שמתין עד שתתפא ומיהו אחר העיון נראה דהיכא שלא תוכל להתרפא כ"כ במהרה ותבא לידי אריכות והמשכות הזמן אם תמתין עד שתתפא והפאב אינה יכולה לסבול אם מחמת פי רבים הם או מחמת שהגרב סורו רע יש להתיר דמ"מ נראה אחר העיון דהב"י והרמ"א לא סבירא להו להך חומרא דהמרדכי דהב"י בראה, דלא ס"ל מדלא הזכירו בש"ע וא"ל דנכלל בהא דחטטין ז"א דהא יש לפרש דמרפכין במים לכתחילה ואם אינה יכולה בשום אופן לרפכן רשאה לטבול פך ואף אם נימא דאין פננת הש"ע פן מ"מ פיון דיש לפרשו פן וא"כ לא פשמע מיני' הא דמרדכי א"כ אמאי לא הזכירו בפירוש פמו דדרכו בש"ע שלא לסמוך על הוכחות דנוכח חז מחברי' רק כל דין דמצא מבואר בהמחברים ופסק הלכה פמותו הזכירו בפירוש בש"ע א"ו דלא ס"ל והא דכתב בב"י על דברי המרדכי וכו' הם דברי הרא"ש נראה דנתפנון לדבר אחר דכתב מתחילה דעת הר"ש דגלד שחוצץ למפה דחוצץ היינו מה שיוצא מן המפה לחוץ ונתניבש ונעשה גלד ואף מה שמכונן בחוץ פנגד המפה חוצץ וכן פסק בש"ע סעיף ט' ורק שבמפה עצמה בתוכה אינו חוצץ וע"ז כתב שם בב"י וגרסינן בפ' תנוקות וכו' פנונתו דמגמ' ומרש"י שם משמע ג"כ כהר"ש דגלד ה"ל הוא ע"ג הקנה מסתמא וע"ז כתב והמרדכי כתב הדם שע"ג נקבי ההקז' כו' פנונתו הרי דאף שעל נקבי ההקז' דהוי מכונן נגד המפה

חוצץ וכו' משמע גם פן קצת מהר"י בתשובה כהר"ש ועל זה כתב וכו' הם דברי הרא"ש פוננתו גם פן דכתב בפירושו בדברי הרי"ש דחוצץ למפה היינו מה שיוצא מן המפה ונעשה גלד ומשמע אף דאין נתפשט סביב המפה רק על המפה ממש גם פן חוצץ וכתב עוד בסמוך דבתוך המפה אינו חוצץ משמע אבל שחוצץ למפה אף אם מכונן על המפה ממש חוצץ אבל אין פוננתו פלל על החומר הנאמר במרדכי דחומר זה לא נאמר בהרא"ש פלל דיש לומר בדברי הרא"ש כמ"ש.

ועוד נ"ל דהרא"ש דינא קאמר ולא חומר' דהא קאמר להך אדברי הגמ' נאי פוננתו לחומר זה לא הוי לסתום אלא לפרש א"ו דלדינא קאמר ויש לומר דמיירי בחטטין שאין צער בהסרתן מי"ז א"א דא"כ למה כתב ירכון יסרון הול"ל ומי"ל דאין סובר פהסברא שכתבתי דביש צער בהסרתן קרוי אינה מקפדת וג"ז לא נראה דסברא ברורה היא ומיהו י"ל דסובר דאף שאין מקפדת להסירן לגמרי ביז לעולם משום הצער מכל מקום מקפדת על יבשותן לרכון אף בלא הטבילה דדבר קל הוא בלא צער לכה צריכה מן הדין לרכון דיבשותן דבר המקפיד אבל פשאנה יכולה לרכון אז קרוי אינו מקפיד ורשאה לטבול כהן ולא סבירא הך חומר דמרדכי פן נראה לי ברור בדעת הרא"ש ודאמת יורה דרפו.

ועי"ל דאפשר דלא מסתבר להקדמונים אסברא שכתבתי לעיל דאף דאיכא זימנא דמקפדת להסיר מ"מ פיון דבכה"ג דיש לה צער אינה מקפדת לעולם להסיר קרוי אינה מקפדת לעולם עיין לעיל ואפשר דלא סבירא להו כהן רק פיון דמ"מ מקפדת להסיר לפעמים בזמנא מקפדת קרוי' לי'.

וא"כ י"ל דהר"י בתשובה שהביא המרדכי סובר דדבר המקפיד דחוצץ היינו דוקא במקפדת עתה לכה כתב פיון דאינה מקפדת עתה אינה צריכה להסיר מן הדין אבל הרא"ש לשיטתו שכתבתי לעיל בשמו דסובר פיון דאיכא זימנא דמקפדת חוצץ לעולם א"כ דוקא קאמר דנדאי איכא זימנא דמקפדת להסירן ע"י סמים רפואות או באיזה אופן הסרה שיהי' וג"כ נכון מאוד והוא פירוש הרביעי בהרא"ש מה שגראה לענ"ד: ונחזור אל הראשונות דכוננת הב"י וכו' הם דברי הרא"ש ג"כ כהר"ש וע"ז כתב בשם סמ"ק הרגילו הנשים להסיר מעליהם כל גרב משמע אף עה שע"ג המפה במכונן וע"ז כתב דהרמב"ם והראב"ד סברי דעל המפה במכונן אינו חוצץ רק מה שנתפשט סביב המפה חוצץ פנ"ל ברור בדברי הב"י וא"כ לא ס"ל הך חומר מדלא כתבו בש"ע וגם הרמ"א מדלא הביא בהגהתו להא דהמרדכי פלל משמע דלא ס"ל ודבריו בד"מ ג"כ יש לפרשו כמו שפרשתי דברי הב"י דקאי למ"ש בסעף הקודם בשם הב"י כחלק בין גלד שהוא מכונן פנגד המפה דאינו חוצץ ובין גלד שמתפשט דחוצץ ע"ז כתב ובמרדכי ה"נ כו' הגלד מעל המפה כו' אלמא דחוצץ בכה"ג דעל המפה קרוי מה שמכונן וע"ג מה שמתפשט עיין בב"י וגריס מעל המפה במרדכי כמו שהביא בד"מ ובאמת במרדכי מפורש עוד יותר כמ"ש וקיצר בדבר ואין להקשות דלא הנה לו להד"מ להביא רק פירוש דהמרדכי על ריבד' דכוסילות' ולא יותר והי' מקצר יותר והי' מפורש גם פן יותר דסובר כהר"ש דבאמת גם הדין שהביא המרדכי בשם הר"י בתשובה רוצה להביא דהא דרפו להביא פל דהיעות בד"מ אף שלא פסק פן פנדע פדי שלא יאמרו דאי הוי שמיע לי' הך הי' פוסק פונת' אבל עיקר הפונה על מ"ש דסובר כהר"ש וע"ז כתב וכו' הם דברי

הרא"ש דכתב דצריכין לרחוץ כו' ונחטטין דהוא נידון דהרא"ש הוי פגלד שעל המפה
במכונן כע"ש וסמך על המעיין וממילא גם דינא דהרא"ש אשמועינן אכל מ"ש וכו' כו'
פוננתו דגם פן סובר דעל המפה חוצץ וכן הסמ"ק ששהביא כמ"ש בבבאור דברי הב"י
פנ"ל אכל התומרא דמרדכי לא סבירא להו מדלא ערכו הב"י על השולחן והרמ"א
דלפירוש הרביעי שפתבתי בהרא"ש אם פן מן הדין אסורה לטבול פשאינה יכולה
להתרפף ופירוש זה נכון מאד למבין לכה ביכולה להתרפא מהר אז ראוי לה להמתין
ומכ"ש דאם יכולה לסבול הפאב פיון שאינו דבר תמידי ראוי שתסיר דהיינו אם אינו
מתרפף במים אבל אם מתרפף אז אין צריכה להסיר אם פואב לה אף אחר הרפוף דהוי
פדעבד לגבי דברים שאינם חוצצים אבל פשאינה יכולה לרפף ואינה יכולה לסבול פאב
דהסרה או מחמת איכות הגרב או מחמת איכותה ואינה ראויה להתרפאות מהר אז ראוי
להתיר דכל טעדי דמצי למעבד עבדה שחפשה הרבה וצללה במים אדירים והעלתה
חרס בידה דעדיין יבש פחרס הוא אז יש להתיר דהא ברתתי דהב"י ורמ"א לא סבירא
להו חומרא וכיון דהב"י והרמ"א לא הביא' אין מחייבין לנהוג בה דרך מה ששהביא הב"י
ורמ"א חומרות מנהגים קבלו עליהם פל ישאל רק אם באנו להחמיר מפת מה שבררתי
בפירוש דברי הרא"ש הא לעומת זה יש לסמוך על גדולי הפוסקים והם ממש רוב בנן
ורוב מנן דולית הלכתא קאי גם אהו דריבד' דכוסילתא אף דאין להקל רק בגוון שפתבנו
דהוי כשע' הדחק [אבל חוץ למפה דהוא רק קליפ' נרא' דתסיר] אבל בלא"ה לא דגם
הסוברים דולית הילכת' לא קאי אהו הם רבים וגדולים רש"י וכן משמע מתו' והרא"ש
עיינן שם וכן פסק בש"ע בסי' הנה פמה פעמי' אבל בגוון שפתבתי יש להקל ואין להחמיר
פלל דהא גם ברא"ש יש לפרש פפירו' השלישי שפתבתי בו ולפ"ז מספיים ג"כ דבאינה
יכולה לרפף דשרי לטבול ומכ"ש דיש להתיר בכה"ג ובפרט משום פיטול פרי' ורבי'
דיהושע נענש כו' ודרכי' דרכי נועם פתיב בה ועוד דחומרא זו קולא הוא שבא ע"י לידי
עבירות חמורות עון קרי והוצאת ז"ל ר"ל ובטל מהמצנה לכה אין להחמיר פולי האי
ובפרט דאף דהוי מיעוט המקפיד אינו אלא דרבנן ובדרבנן הלך אחר המיקל ובלא שעת
הדחק אין להקל דהוי אפינר' דעירות ונדה וגם משום דעקרה דאורייתא וגם משום
דסתם בש"ע פרש"י ותו' פנ"ל פרוור ובעו"ה הנשים אין יודעין עכשיו דבר מזה ואין
משגיחין פלל וכלל אף אם תוכל להסיר בלא צער דהוא מדינא דגמ' פנדאי והוא עון
פלילי ואין רואין פלל שתתפף במים ונשים פסקניותהן ואם רואין אשה שפנתה אחוכי
קא מחייכי פי עלה וחושבין אותו לחסידות של שטות ורבים חללים הפילו בעו"ה וראוי
ונכון לפרסם הדבר דהיינו להודיע דין זה וכיוצא בזה דינים הרבה בדיני נדה ובדיני
טבילה ובדיני חציצה שאינה ידועים פלל לנשים מחמת שאינם לומדים אף במצות שלהם
דמבואר בפוסקים דמחויבין ללמוד בדינים שלהם פידוע למעכ"ת אין משגיח אחריהם
דסומכין ע"ז דהקבלה נמשכת מן האם אל הבת ומשום סרה בתה נגעו בה ובעו"ה פמה
דברים נשתפח מהם ואף בדין לא סמכו על הקבלה מחמת דהשכחה מצוי' והוצרכו
לכתוב פל תורה שבע"פ ואם בגברי פה כ"ש בנשי ולא דוקא בדינים אילו אף גם בדינים
אחרים המסורים לנשים פמליחה וחלה וכדומה והן פל ראתה עיני ע"כ למצוה רבה
חשב להזהיר בדינים אילו פרבים ויזהירו איש לאשתו ומה שעבר אין והעתידי עדיין
ונסלח לכל עדת ב"י פי לכל העם בשגגה והקולר בצוואר מי תלוי הלא בעיני העדה

ושלום למר ולתורתו ולכל המסתופפים בצילו צל החכמה והמעלה שוי"ר: והנה מצאתי
היתר מהש"כ בסי' קצ"ח ס"ק י"ב דכל הגי' דסעיף ז' ח' ט' לטהרות אמת ולא לבועלה
ואם כן גם היא בכלל אף דכתב דלכתחילה יש לזהר ואף אם כבר טבלה אם אפשר בקלות
לטבול שנית תטבול שנית ע"כ אף אנו נאמר פאן אם אפשר בקלות להסיר הגרב תסיר
אף אם פואב לה הרבה מאוד ויש קנשי גדול להסיר אין להחמיר והנח להם לישראל אם
אין נביאים הן בני נביאים הן: (ב"ה יום ג' י"ד אלול תקנ"ז לפ"ק לזענסק): שאלה מה
אליו פי קראתי הפירתי והפירתי אומר לחכמה אחותי לכבוד אהובי או"נ הרב הגאון
המפורסם בתורה וביראה ובחסידות החרף והבקי נ"י ע"ה כש"ת מו' משה נ"י אב"ד
ור"מ דק"ק שינאווי חי חיים יכתבהו ויחתמהו בספר חיים: אילן אינון יומיא דלא
להתאנאה בהון בדבר שיחה נאה פראוי ונכון לכי"ב אף ההכרח לא יגונה שאלה אחת
קטנה באתי לשאול מאת כבוד מכ"ת נכף היא המעשה פה קהלתינו נתיסד מקנה בתוך
המרחץ של מי גשמים פדת פי המעיינים עמקים מאוד והי' מי גשמים מרובים תוך
המקנה ערף ג' מקנאות וכל פעם שנסחר מהמים שפכו לתוכה מים שאובים ע"י המשכה
כפי המבואר בש"ע י"ד סי' ר"א סעיף ט"ו ד"כול לשאוב כל מה שירצה וליתן לתוכה
והם פשרים אע"פ שהם רבים על המים שהי' בתוכה יע"ש אף מחמת שנמשך זמן רב
מירידת גשמים והמים הלוח וחסר וכמעט שפכל יום ההכרח היא לשפוך לתוכה שאובים
ולדעת הרמב"ם והראב"ד והרשב"ץ שהביא הש"ך סעיף כ"ד ס"ק ס"ג ובב"י שפטר
מבואר יותר בשם הרשב"ץ ה"ל שכתב בשם הראב"ד שאם חסרו המים ה"ל דין נפל
סאה ונטל סאה להם דאין פשרים אלא עד רובו וסיים ז"ל אע"פ שהאחרונים הסכימו
להכשיר מ"מ אין ראוי להכניס הראש בין המחלקת ובנד"ד לפי האומדנא ודאי לא
נשאר כלום ממי גשמים הראשונים שמלבד החסרון שנבלעו המים בקרקע לקחו כמה
מים מתוך המקנה בידיהם ושפכו אחרים לתוכה ואם באנו לשער לא כשאר ומי גשמים
רובא ולפי טעם הב"י שכתב על הרמב"ם משמע דמחמת שננטלו בידיהם יש לגזור ע"ש
רק שעת הדחק היא כ המקנה של מעין השינה היא מקולקלת וצריכה תיקון גדול ומי
יודע אם תתקן קודם מי החורף וגם אף אם תתקן מגודל עומקה כמה נשים עברו זמן
טבילת מצוה מפחד הצנינה לכן נסתפקתי בדבר הגם שלכתחילה אין להתיר לנשים לטבול
בתוכה פי ראוי לחוש לדברי הגאונים ה"ל אף מחמת שעת הדחק אם יש להתיר
ומסתפינא להתיר הדבר ואספתי את כל לומדי תורה דפק"ק ולא רצו להסכים להתירא
עד אשר יצא דבר ההיתר מגאוני ומנינו לכן במטותא מינני' דמר להשיב שאלו דבר ועל
דברו נסמך כעל עמוד הפרזל והי' בבוא דברי קדשו מוכן אני לשרתו אף למרהט תלתא
פרסי בחלא דברי או"נ ד"ש ולשלום כל ישראל כ"ד הק' דוד וויינגארטין חופק"ק
לזענסק: תשובה (ב"ה יום ד' ט"ו אלול תקנ"ז לפ"ק) המחז' חיים יכתבהו ויחתמהו
לאיתר לחיים.

לה"ה או"נ הרב המופלג המפורסם בתורה וביראה נ"י ע"ה פ"ה כש"ת מו' דוד נ"י
אב"ד ור"מ דק"ק לזענסק יצ"ו ע"ד השאילה דשאילנא קדמו דמר והגיעני היום ע"י
מוכ"ז והנה אין לדרכו ונחפז מאוד ע"כ לא יכולתי להאריך בפלפול הנותן טעם לשבח
וכתבתי בתכלית הקיצור הנוגע לשורש הדין דלענ"ד נראה דלית דין צריף בשש לסמך
להתיר בשעת הדחק ושללא לבטל מטבילת מצוה פי ודאי בהמשנה דמקנאות מבואר

להדיא דאירי בשאר משקים ועלה קאי בפירק הערל וילדעת הרמב"ם צ"ל דהא דמיייתי בפירק הערל לאו היינו מתניתין דמקנאות פלל רק איזה ברייתא כמ"ש הכ"מ בפ' ד' מהלכות מקנאות לדעתו ובכל הספרים שפירשונו גרסינו שם בהערל והא תנו ולא והתניא וגם רוב הפוסקים מסכימים לדעת אחת רש"י ותוס' והרא"ש והרמב"ן והר"ש דבשאוובים עד עולם פשר וכן הוא דעת ר"ת וכן פסק הטור וכן הב"י דעתו פן להלכה ולמעשה רק שמפרש דעת הרמב"ם מדלא הזכיר בש"ע פלל וכלל דעתו רק פסק בפשיטות דעד עולם וגם הרמ"א לא הגיה פלום וכיון דבש"ע שם זכרונם של המחמירין אחריו הדלת ודאי קי"ל פוןתי' ואף דבש"כ הביא דברי הרשב"ץ ודאי דלא הביא רק דיש לחוש לדעתם היכי דאפשר בקלות פי מהיות טוב כו' פי למה לן לעבור על דברי הקדושים האלו המחמירין היכא דאפשר אבל לא לחוש בשעת הדחק דבאמת מהמשנה דמקנה העליון ותחתון הוא ראיה שאין עליה תשובה דלא בעינו רובא בשאוובין בנטל סאה ונתן סאה ומה שפירש הב"י לדעת הרמב"ם לחלק בין פטל ביז ובין המשנה הנ"ל הוא דחוק מאוד דהרי נראה לעין פל שירדו המים מן העליון לתחתון ולמה לא נחוש למראית עין ועוד דמנ"ל לבדות מלבינו נזירות מה שלא נמצא בש"ס ובפרט שנמצא ההיפך במשנה ולמה לן לבדות חילוק דחוק ואף הרמב"ן שכתב בב"ב בהמזכר את הבית סבא זו הרי מסיק דכן הוא ודאי כפירש רש"י לפי סדר המשנה ועוד דאף אם נימא שדעת הרמב"ם כפ' כמ"ש הב"י א"כ הרי לפי זה ליכא חשש דאורייתא פלל לכ"ע רק דהרמב"ם אוסר מדרבנן משים גזירה א"כ הרי הלכה רוחת בישראל דבדרבנן הלך אחר המיקל וא"כ ראוי לפסוק פדעת המתירין ובפרט דבלא"ה פמה גדולים ומהן הרמב"ם והרא"ש דמה"ת פשר אף בכולה שאובים ואם הי' פכר רובא בהכשר מודו אף הר"ש והרא"ש דמה"ת פשר ואם פן הוי המחלוקת רק בדרבנן ועוד דאף לפי מה שפירש הב"י דעת הרמב"ם אפתי יש להקשות עלי' מגמ' דמס' זבחים דף כ"ב ע"א שם דאמר ר"ל פל המשלים למי מקנה לרביעית אינו משלים למעוטי מאי אר"פ למעוטי נתן סאה ונטל סאה כו' ע"ש ונהרי שם מוכח בבירור דאירי בשאר משקים דאל"כ מה עניינו לרביעית ומיייתי עלי' הא דעד רובו וא"ל דמ"מ שם במקנה אירי בשאוובים ואמר דשאוובים דפסלו במקנה פשרים בנטל אחר הנתינה עד רובו וברביעי' דפוסל בי' שאר משקים פסולים אף בנטל אחר הנתינה רובע רביעית משום דרביעית לא חשיב לבטל ע"ש דמ"מ קשה הלא בכהאי גוונא דשאר משקים שבעצמן אינם ראויים לנטילה אף במקנה פסול בנטל אחר הנתינה אף בפחות מרובע רביעית השיעור רק דוקא חלק א' מארבעים פשר פמו שהיא לדעת הרמב"ם דטפי מסאה לא מתכשר כמ"ש בב"י ובכ"מ לדעתו והוא באמת ברור דעתו ואף דברביעית גם בכה"ג לא מתכשר דהיינו אף בחלק א' מארבעים דא"כ הוי ראוי לאתויי בהש"ס המשנה דמקנאות הנ"ל ולא הו' ברייתא והא דר"י דאירי בשאוובים והוי רבויא טפי דאף בדבר מועט בחלק א' מארבעים פוסל ברביעית בנטל אחר הנתינה ועוד פינון דיכול לאתויי המשנה טפי עדיף לאתויי משנה פדרה הש"ס בכל מקום ובפרט דהמשנה הוי דומיא טפי דאירי בשאר משקים דלאו בני טבילה פלל ניהו לטבול בתוכם והא דמכשיר בשאוובין עד רוב אינו דומה לכאן כמ"ש ומיהו פדי דלא גשוי' לרבינו הרמב"ם פטועה ח"ו אמרתי לישב ע"פ שמצאתי בספר פנים מאירות מס' זבחים שמתמה על הש"ע בא"ח סי' ק"ס ועל גדולי הפוסקים איד

העלימו עין מגמ' הג"ל דשאר משקים ומי פירות פסולים נט"י ועד בשחק נאמן דקונדם
שראיתי דבריו הנה קשה לי קושיא זו וישבתי כמו שישב הוא ז"ל וכיונתי לדעתו בס"ד
ע"פ דברי התוס' ד"ה לרביעית אינו משלים דרצו לפרש דאיירי לענין טבילת מחטין
וצינורות ודחו לפירוש זה דבימי ר"ל פבר בטלו לרביעית דמקנה ע"ש והנה יש לדחות
דחיתם דהא איתא אר"פ אם קדח בו רביעית מטבילין בו מחטין וצינורות ומבואר
בפסחים דף י"ז ע"ב דבימי ר"פ נ"כ בטלוה פבר לטבילה ברביעית א"ו צ"ל דמ"מ נ"מ
לענין משקה בי מטבחי' אם מצטרף בכה"ג א"כ ג"כ בדר"ל י"ל פן ולא קשה מידי על
הנה פוסקים דמכשרי משקים ומי פירות לנט"י ע"כ א"כ לפ"ז י"ל דגם הרמב"ם מפרש
פן וא"כ לפ"ז י"ל דגם לרביעית לא איירי בשאר משקים כלל רק בתערובות שאובין
פנ"ל ומיהו היינו ליישב דעת רבינו רמב"ם ז"ל אבל לפי האמת מדקאמר ר"ל סתמא
לרביעית ולא מפרש דבריו לטבול מחטין וצינורות כו' משמע דבסתם רביעית לנט"י
איירי שהיא דבר ההנה ורגיל דאלו איירי לטבילת מחטין כו' שפבר בטלוה בימיו הנה
צריך לפרש דבריו ונראה ברור שנה פוננת התוס' במה שהוכיחו מהא דכבר בטל בימיו
דלא איירי לטבילת מחטין דבונדאי לא נעלם מהתוס' הא דר"פ תיקף בסמוך ונה ברור
לדעתי בכוננת תוס' ע"כ נראה עיקר כפי רש"י ותוס' דברביעית לנטילה איירי ומ"ש
התוס' קצת תימה היינו דמשמע במס' ברכות דמי פירות פשרים לנט"י כמ"ש בספר
פנים מאירות הג"ל לק"מ די"ל כמ"ש הרמב"ם ד והרא"ש במס' ברכות דלנט"י בענין נויים
דכתיב וידיו לא שטף במים ובמס' ברכות איירי שנוטל ידיו לנקיות ולא לאכילה כמ"ש
בספר פ"מ הג"ל ג"כ עיי"ש וז"ב לדעתי דמדנקט ר"ל בסתמא רביעית ונדאי איירי מדבר
הנוהג בזמנו ובאמת מבואר מהגמ' הג"ל דקי"ל פדיעה הראשונה בש"ע סי' ק"ס סעיף
י"ב דאין נט"י אלא במים לבד וכ"פ באמת בשו"ת פ"מ ח"א סי' ל"א להלכה ולמעשה
ע"ש וא"כ לפ"ז יש סעד גדול מהש"ס הג"ל דאיירי בשאר משקים ולא בשאובים ולענ"ד
היא ראי' שאין עליה תשובה מפל הלין טעמא נ"ל ברור להתיר בשעת הדחק כמו שהיא
פעת באופן אם יספיק עמי כת"ר והלומדים מופלגים שבעירו ובאם לאו דברי בטלים
פחירגא דיומא דלא שמי' אף מפאן ולהלן מה שיהיה באפשרי לתקן שלא ישאבו בינדים
אחר הנתינה יעשו הכ"ד הדורש שלומו ושלום תורתו באהבה: שאלה מו צינור
שהמשיכו במי גשמים למקנה וקבוע בו ברזל לבסוף והברזל מגנוקב ופעולת הברזל פדי
שלא ישוטו הדגים והמים נוכלין להדיא מן הברזל להמקנה מה דינו של מקנה הג"ל:
תשובה לכאורה הי' פראה דפוסלת המקנה משום דבמי גשמים כ"ע מודים דהנייתו ע"י
טהרה בענין ופשוטי פלי מהפכות מקבל טומאה פמבואר בש"ע יו"ד סי' ר"א סעיף מ"ח
ומ"ט ע"ש וא"ל דהני הנייתו ע"י טהרה משום שאילו ינטל הברזל הי' ג"כ המים יכולים
לבא וכמבואר שם בש"ע סעיף ל"ה דבכה"ג הנייתו ע"י טהרה מקרי ע"ש מ"מ לפי מה
שמבואר בתשובת מ"י סי' ב' בתשובת הרב דמדינת שווייץ דהקשה גבי זקפה לידות
דפוסל הש"ע שם בסעיף ל"ה פשאין המים יכולין לבא זולתו הלא אף אם בלא הטבילת
אינה יכולה לבא מ"מ הלא אף אם הי' מסיר שפה אחת ששוב לא היתה הפלי מקפלת
טומאה מ"מ היו המים יכולין לבא ולמה יפסל אלא לא אמרינן רק שאם ינטל כל הדבר
המחוקר ביחד מ"מ יכולין לבא אזאינו פוסל אבל אם אינם יכולין לבא זולת אותו הדבר
המחוקר ביחד פוסל ולא אמרינן אילו ינטל המקצת מזה אלא פאשר הוא שם דנין אם

כּוּן גַּם בְּנִידוֹן זֶה בְּלֹא צִינּוֹר הַמְּחֻנָּר בּוֹ הַדְּבָר הַמְּקַבֵּל טוֹמְאָה אִי אֲפֹשֶׁר לְהַמִּים לְבֹא עַכ"ל שֵׁם וְגַם בְּעַל מ"י לֹא פְּלִיג עֲלֵי שֵׁם בְּסִבָּא הַנִּזְכָּר רַק דְּמַכְשִׁיר שֵׁם מְשׁוּם דְּקִי"ל כְּדִיעָה הָרֵאשׁוֹנָה בְּסַעֲיָה מ"ט דְּהַמְשָׁכָה מִמַּעֲיָן אוֹ מִמְקוֹה לֹא בְּעֵינֵי הַנְּיִיתוֹ ע"י טְהָרָה וְגַם פִּינּוֹ דְּאִינוּ נּוֹפֵל לְהַדְּנָה מִן הַבְּרִזָּל הַחִיצוֹן לְהַמְקוֹה וּבְזוֹה כ"ע מוֹדִים דְּאִינוּ פּוֹסֵל וּבְרִזָּל הַפְּנִימִי פִּינּוֹ דְּאִינוּ מְחֻנָּר בְּסִילוֹן וְדֹאֵי דְּאֲמַרִי שְׁפִיר אֵילּוּ יִנְטֵל הֵינָה הַמִּים יְכוּלִין לְבֹא וְאִינוּ פּוֹסֵל וְעוֹד פִּינּוֹ שְׁקֻבּוּעָה בְּקַרְקַע בְּטֵל אַגַּב קַרְקַע עֵי"ש א"כ לִפ"ז בְּנִידוֹן דִּידוֹן דְּלֹא שְׁיִיכִי כֹּל הֵנָּה טְעָמִי דְּהֵא הַמְשָׁכָה מִמִּי גְּשָׁמִים עֶסְקִינוּ וְהַבְּרִזָּל מְחֻנָּר בְּסִילוֹן וְלֹא בְּקַרְקַע וְנוֹפֵל לְהַדְּנָה מִן הַבְּרִזָּל תּוֹף הַמְקוֹה א"כ רֵאֵוִי לְאַסְוֹר בְּנוֹדֵאֵי אַף בְּדַעֲבַד וּבְהַמְשָׁכָה מִמַּעֲיָן כַּהֲנָל לְכַתְחִלָּה עַכ"פ יֵשׁ לְהַחֲמִיר פִּינּוֹ דְּמַחְמִיר שֵׁם בְּתַשׁוּבָה הַנִּזְכָּר כְּדַעַת הַרְשָׁבָא זֹאת הַנִּרְאָה מִן הַתְּשׁוּבָה הַנִּזְכָּר לְאַבֵּל מ"מ נ"ל בְּפִשְׁיטוֹת דְּיֵשׁ לְהַכְשִׁיר אַף בְּנִידוֹן דִּידוֹן וְאֵף לְכַתְחִילָה וּמַכ"ש בְּמַעֲיָן כַּהֲנָל דְּאִינוּ כָּאֵן בֵּית מִיחֻוֹשׁ פְּלֵל דְּהַסְבָּרָא שְׁכַתְבַּת הָרַב הַנִּזְכָּר דְּאֲמַרִינוּ דּוֹקָא שְׁאֵילּוּ יִנְטֵל כֹּל הַדְּבָר הַמְּחֻנָּר בִּיחַד לֹא מְסַתְבֵּר כֹּל דֹּא"כ גַּם בְּנִידוֹן דְּתַשׁוּבָה הַנִּזְכָּר בְּבְרִזָּל הַפְּנִימִיּוֹת שְׁמַחְנָבֵר בְּחֹמַת הַפְּנִימִי שֶׁל הַמְקוֹה בְּקַרְקַע נִימָא שְׁאֵם יִנְטֵל הַחֹמָה וּבְאַמַּת דְּכָף מְשַׁמַּע דַּעַתוֹ שֶׁל הָרַב הַשּׁוֹאֵל הַנִּזְכָּר דֹּא"כ דְּבָרֵיו סוֹתְרִין עֲצָמֵן בְּתוֹף כְּדִי דִּיבּוֹר דְּכַתְבֵּן וְנ"ל אַף דְּנִימָא שְׁחִיצוֹן לְחֹד אִינוּ פּוֹסֵל מִטַּעַם שְׁאֵין הַמִּים נּוֹפְלִין לְהַדְּנָה מִמֶּנּוּ הָרִי נּוֹפְלִין לְהַדְּנָה מִן בְּרִזָּל הַפְּנִימִי עַכ"ל א"כ קִשָּׁה דְּהֵא לִפְנֵי זֶה כְּתַב הַטַּעַם דְּלֹא אֲמַרִינוּ בְּבְרִזָּל הַחִיצוֹן שְׁאֵילּוּ יִנְטֵל כּו' מְשׁוּם דְּמַחְנָבֵר לְסִילוֹן וּבְלֹא הַסִּילוֹן לֹא הָיוּ יְכוּלִין לְבֹא וּכְמ"ש הַסְבָּרָא בְּשֵׁמוֹ א"כ לִפ"ז בְּבְרִזָּל הַפְּנִימִי שְׁאֵינוּ מְחֻנָּר בְּסִילוֹן וְדֹאֵי דְּאֲמַרִינוּ שְׁאֵילּוּ יִנְטֵל כּו' דְּהֵא נַעֲשֶׂה רַק מְשׁוּם הַדְּגִים כְּדִי שְׁלֹא יִשׁוּטוּ כְּמ"ש שֵׁם וְא"כ לְמָה יִפְסֵל א"ו דְּנַחֲפִינוּן לְזוֹה שְׁכַתְבַּתִּי דְּאִינוּ לְנוֹ לִיחַס לּוֹ פְּחִיתוֹת כְּזוֹה שְׁיִשְׁפַח דְּבָרֵי עֲצָמוֹ בְּתוֹף כ"ד וְזוֹה בְּרוּר פְּנוּנְתוֹ וּבְעַל מ"י דְּהַשִּׁיב לּוֹ בְּפִשְׁיטוֹת עַל הַבְּרִזָּל הַפְּנִימִי לְהַכְשִׁיר מְשׁוּ"ז שְׁאֵילּוּ יִנְטֵל כּו' וְלֹא חֵלֵק עֲלָיו עַל הַסְבָּרָא הַנִּזְכָּר וְהָרֵאָה דְּבַחֲצוֹן מְכַשִׁיר מְטַעְמִים אַחֲרִים וְלֹא מִטַּעַם שְׁאֵילּוּ יִנְטֵל כּו' אִינִי יוֹדַע לְמָה מְכַשִׁיר בְּפְנִימִי וְהַנִּזְכָּר בְּזוֹה דְּנוֹדֵאֵי לֹא מְסַתְבֵּר כֹּל לּוֹמֵר כָּף כְּמ"ש הוּא ז"ל כְּמוֹ שְׁאֲבָאָר רַק דְּהַכְרַח קוֹשְׁיָתוֹ מְבִיאֵוּ לְזוֹה וּלְק"מ דְּנוֹדֵאֵי לֹא הָנוּ הַנְּיִיתוֹ ע"י טְהָרָה רַק שְׁאֵילּוּ יִנְטֵל דְּבָר הַמְּקַבֵּל טוֹמְאָה עֲכָשְׁוֹ הָיוּ הַמִּים יְכוּלִין לְבֹא אֶז הָנוּ הַנְּיִיתוֹ ע"י טְהָרָה פִּינּוֹ שְׁלֹא נִתְהַוָּה ע"י דְּבָר הַמְּקַבֵּל טוֹמְאָה דְּאִינוּ גּוֹרֵם לְבִיאָתוֹ מִשְׁא"כ דְּבִלֵּא דְּבָר הַמְּקַבֵּל טוֹמְאָה עֲכָשְׁוֹ לֹא הִי יְכוּלָת לְהַמִּים לְבֹא אֶז לֹא מְקַרִי הַנְּיִיתוֹ ע"י טְהָרָה אַף שְׁיֵשׁ יְכוּלָת לְתַקּוֹן בְּדְבָר הַהוּא שְׁלֹא יִקְבֵּל טוֹמְאָה דְּמָה בְּכָף פִּינּוֹ דְּסוֹף סוֹף עֲכָשְׁוֹ הוּא מְקַבֵּל טוֹמְאָה וּבְלֹא דִידְנָה לֹא הָיוּ יְכוּלִין הַמִּים לְבֹא א"כ הָרִי עֲכָשְׁוֹ דְּבָר הַמְּקַבֵּל טוֹמְאָה גּוֹרֵם לְבִיאָתוֹ וּמָה בְּכָף דְּאֵילּוּ הִי מְתַקְנֵוּ לֹא הִי מְקַבֵּל טוֹמְאָה פִּינּוֹ דְּעֲכָשְׁוֹ מְקַבֵּל טוֹמְאָה וְרֵאָה בְּרוּרָה לְזוֹה דָּאֵם נִימָא בְּכַה"ג שְׁהִי יְכוּל לְתַקּוֹן דְּלֹא יִקְבֵּל טוֹמְאָה מְקַרִי הַנְּיִיתוֹ ע"י טְהָרָה א"כ עֲדִינוּן בְּסַעֲיָה ל"ה בְּטַבְּלָא קִשָּׁה שְׁאֵם הִי מְתַקּוֹן שְׁחַבְרוּ בְּקַרְקַע ג"כ הִי יְכוּלִים הַמִּים לְבֹא וְאֶז לֹא הִי מְקַבֵּל טוֹמְאָה וְע"ז לֹא שְׁיִיף תִּירוּץ הָרַב הַנִּזְכָּר דְּעַל כֹּל הַטַּבְּלָא אֲמִינָא דִּיתַקּוֹן בְּתִיקוֹן כְּזוֹה א"ו דְּלֹא אֲמַרִינוּ בְּכַה"ג דְּמָה בְּכָף שְׁיִיכּוֹל לְתַקּוֹן מ"מ עֲכָשְׁוֹ דְּבָר הַמְּקַבֵּל טוֹמְאָה גּוֹרֵם לְהַמִּים שְׁיִבָּא וְתַדַּע דֹּא"כ נִימָא דְּאֵילּוּ הִי מְסַלֵּק טַבְּלָא זוֹ לְגַמְרִי וְנוֹתַן טַבְּלָא אַחֲרַת שְׁאֵין לָהּ לְבַזְבְּזִין ג"כ הָיוּ יְכוּלִין הַמִּים לְבֹא וּמֵאִי תִיקּוֹן הָרַב ז"ל בְּתִירוּצוֹ וְעוֹד בְּסַעֲיָה מ"ח בְּסִילוֹן שֶׁל מְתַכּוֹת נִימָא אֵילּוּ הִי הַסִּילוֹן מְחֻנָּר אוֹ שֶׁל עֵץ ג"כ הָיוּ

המים יכול לבא ואף דיש לךחוק ולומר דאילו עביד עשי אחרת לא אמרינן מ"מ נ"ל כמ"ש דדוקא היכא שהמלי יכולין לבא בלא דבר המקבל טומאה אז יש להכשיר דאף עכשיו אין דבר המקבל טומאה גורם לביאת המים דהא בלא דידן קא אתי משא"כ אם לא היו יכולין לבא בלא דידן אף שיש יכול לתקן שלא יקבל דבר הנ"ל טומאה מ"מ עכשיו דבר המקבל טומאה גורם להמים שיבא וסברא ברורה היא אף בלא שום ראי' ואעפ"כ אביא ראי' ברורה בסמוך וא"כ לפ"ז בשלומא בטבלא שעכשיו כל הטבלא מקבל טומאה מאחר שיש לה שפה א"כ מה בכך דאם הי' מסיר השפה דהי' יכולת להמים לבא מ"מ פניו דבלא הטבלא לא הי' יכולת למי' לבא והטבלא כולה מקבל טומאה עכשיו א"כ הרי דבר המקבל טומאה גורם להמים שיבא ומה בכך דהי' יכול לתקן שלא תקבל טומאה מ"מ עכשיו מקבל טומאה וגורם למים שיבא אף דאינו גורם למים שיבא ע"י קבלת טומאתו דוכי פתבו הפוס' למפסל המקוה דוקא בדבר המקבל טומאה שפא המים ע"י קבלת טומאתו לא פתבו הפוסקים רק באם באו המים ע"י דבר המקבל טומאה דפסול אף שאינו ע"י קבלת טומאתו ודוק משא"כ בנידון דסילון דסילון אין מקבל הטומאה רק הברזל דאל"כ לא הוי צ"ל האי סברא שאילו ינטל המחובר יחד ודוק ובלא הברזל ג"כ היו באים המים א"כ עכשיו אינם באים המים ע"י דבר המקבל טומאה דאף דבלא הסילון לא היו באים הא הסילון אינו מקבל טומאה כלל דמילתא דלא מקרי הנוייתו ע"י טהרה רק פשאילו ינטל כל דבר המקבל טומאה היו המים באים וא"כ שם כל הטבלא מקבל טומאה א"כ לא מקרי הנוייתו ע"י טהרה רק פשאילו ינטל כל הטבלא היו המים יכולין לבא אבל פאן בסילון שאין מקבל טומאה רק הברזל לא יצטרך רק שאם ינטל הברזל היו המים יכולין לבא וזה ברור ונכון אבל מחובר יחד לית לן בה דמה בכך דמחובר יחד מ"מ הנוייתו ע"י טהרה פניו שפא בלא דבר המקבל טומאה וזה ברור ונכון וראי' ברורה לזה דלא אמרינן אילו יתקן כו' דהא בסעי' מ"ח פתב בש"ע וז"ל אלא גינת הדף בקרקע ויסיר ידו משם בטרם יעברו המים עליו עכ"ל והוא לשון הטור בשם הרא"ש וקשה הלא פניו שאף אם מסיר ידו באו המים א"כ למה מזהירו להסיר ידו תיכף ואף דפירושו ש פי שפומה ביזו עדיין תחת הדף כצ"ל מ"מ אם יסיר ידו הא נשאר מונח על הקרקע ויבואו המים ואין צריך שום תיקון דהא פתב ויסיר ידו משם בטרם יעברו המים עליו ואי דצריך עוד תיקון כדי שיבואו המים לכשיסיר ידו א"כ מאי קאמר ויסיר ידו כו' הלא אם יסיר ידו לא יעברו המים ואי דכוננתו שיתקן א"כ הדרא קושני' לדוכתא דכינון שיתקו הסרת ידו למה דהנחת ידו מאי איכפת לן פניו דבלא דידן קא אתיין א"ו דהפירוש כפשוטו שאין צריך עוד רק הסרת ידו דכינון שישיר יהי' נשאר מונח על גבי הקרקע וא"כ קושנייתם במקומו עומד או צ"ל פניו דהשתא מיהא סומך ביזו א"כ דבר המקבל טומאה גורם לביאת המים וראי' ברורה לזה דלא אמרינן דבעי שאם ינטל כל המחובר ביחד דנחזי אנו ונדדיקי בטעמא דמילתא דמה טעם דבא ע"י דבר המקבל טומאה דפוסל משום דדבר המקבל טומאה גורם למים שיבואו ואנו דייקינו מקרא דבעי הנוייתו ע"י טהרה כמבואר בב"י וכשאילו ינטל יכולין המים לבא אינו פוסל דדבר המקבל טומאה לאו גורם לביאת המים הוא וא"כ פניו דבגורם תלי' מילתא א"כ הלא קי"ל בע"א דף מ"ת דזה וזה גורם דהיינו איסור והיתר גורמים מותר דלא מקרי גורם רק כשלבדו גורם בלי סיוע אחר וא"כ לפ"ז אף כשהברזל הי' מוכרח ג"כ לביאת המים כמו הסילון הי'

נראָה להתיר פֿינן דהסילון ג"כ גורם והו"ל זֶה נִזְהָ גורם רק דצ"ל דש"ה פֿינן שְׁנוּפֵל מן הַבְּרִזָּל לְהִדְנָ' לתוֹף הַמְּקַנָּה א"כ הַבְּרִזָּל לְחֹד הַגּוֹרֵם לִיְרֵד לְתוֹף הַמְּקַנָּה דהסילון לֹא הָיָה גורם לִיְרֵד לְתוֹף הַמְּקַנָּה רק לְמָקוֹם קָרוֹב סְמוּךְ לְמְקַנָּה וּא"כ הַבְּרִזָּל לְחֹד הַגּוֹרֵם דְּמָה לִי גורם לְבֹא מְמָקוֹם קָרוֹב אוּ מְמָקוֹם רְחוֹק וְזֶה נִכּוֹן וּנ"ל דְּמִזֶּה הַטַּעַם אָמְרִינּוּ דָאָם אֵינּוּ נוֹפֵל לְהִדְנָ' לְתוֹף הַמְּקַנָּה פֶּגוֹן שְׁחֻבְרָה מְעַט מְצִינּוֹר שֶׁל עֵץ בְּסוּף סִילוֹן שֶׁל בְּרִזָּל דְּשׁוֹב אֵינּוּ פּוֹסֵל הַמְּקַנָּה פֶּמְבּוֹאָר בְּסַעֲיָף מ"ח וְאַמְאִי הֲלֵא מ"מ בְּלֵא שֶׁל מַתְּכַת לֹא הִי בָּא לְשֶׁל עֵץ וּא"כ לֹא הָיָה הַנִּיּוֹתוֹ ע"י טְהָרָה א"ו מְטַעֲמָא דְאַמְרִין דְּלְתוֹף הַמְּקַנָּה הָיָה זֶה וְזֶה גורם דְּהֵינּוּ דְבָר הַמְּקַבֵּל טוֹמְאָה וְדָבָר שְׂאֵינּוּ מְקַבֵּל טוֹמְאָה וּמְוַתֵּר כְּמוֹ בְּאַיִסוֹר וְהִתֵּר גּוֹרְמִין וְזֶה פְּרוּר וְאַף דְּהָרָא"ש בְּתִשׁוּבָה הוֹכִיחַ זֹאת מְזַבְּחִים דָּף כ"ה ע"ב מ"מ נ"ל דְּהֵינּוּ טַעֲמָא דְמִלְתָּא וּבְזַבְּחִים שֶׁם ג"כ נ"ל דְּהֵינּוּ טַעֲמָא דְהָא וְדָאִי בְּשִׂאִין יְכוּל לְקַלַּח בְּלֵא יָדוֹ לְמְקַנָּה אוּ לְקִידוּשׁ אֵינְרִי דֹא"כ גַּם בְּמַקְלַח לְהִדְנָ' לֹא מִיְפָסֵל וְכִינּוּ דְאַיִרִי בְּכַה"ג א"כ גַּם בְּרְחוֹק מְפָסֵל א"ו מְטַעַם דְאַמְרִין פּנ"ל וּא"כ הֵינּוּ דְנוֹקָא בָּאָם הַבְּרִזָּל הִי גורם אָבֵל הַשְּׁתָּא שְׂאֵין הַבְּרִזָּל גורם כָּלֵל דְּהַסִּילוֹן דִּידְנָ' עֵבֵד בְּלֵא הַבְּרִזָּל שְׁמַחְוֹבָר בּוֹ.

מה"ת לִיְפָסֵל פּנ"ל וְהָא דְכַתְּבִתִּי דְסִילוֹן לֹא בֵּר קְבוּל טוֹמְאָה הוּא אֶף שְׁמוּכַח פֶּן מְדַבְּרִי תִשׁוּבַת הָרֵב הַנְּ"ל כְּמ"ש מ"מ לֹא מֵר בְּרִי' דְרַבִּינָא חֲתִים עָלָיו דְּלֹא רְאִיתִי מֵרֵב הַנְּ"ל רַק שְׂאֵלָה זֹו וַיֵּשׁ בּוֹ שְׂגִיאוֹת גְּדוּלוֹת וּמִלִּי דְלֹא דְסַמְכָא כְּמוֹ שְׁפַתְב עָלָיו בַּעַל מְנַחַת יַעֲקֹב וּמִי שִׁישׁ לוֹ עֵינַיִם לְרֹאוֹת וּמִן בְּקִדְקָדוֹ יִבִּין לְכֹף צְרִיף הַדְּבָר לְכְרוּרִי בַס"ד דְּהִנֵּה הַרְמַב"ם בַּה' פְּלִים פ"ד ה' ה' פְּתַב הַעוֹשֶׂה כְּלֵי מְקַצְתוֹ מִן הָעֵץ וּמְקַצְתוֹ מִן הַמַּתְּכַת אִם הִי הָעֵץ מְשַׁמֵּשׁ לְמַתְּכַת הַכֵּל טְמֵא וְאִם הִי הַמַּתְּכַת מְשַׁמֵּשׁ לְעֵץ הַכֵּל טְהוֹר וְהוּא מְשַׁנֵּה פִי"ג דְּכֵלִים מְשַׁנֵּה שֶׁם וְנִסְתַּפְקִתִּי הִיכָא דְאֵין הָעֵץ מְשַׁמֵּשׁ לְמַתְּכַת וְאֵין הַמַּתְּכַת מְשַׁמֵּשׁ לְעֵץ וְכֵל אֶחָד מִיּוֹחַד בְּפַעּוֹלָתוֹ הַמִּיּוֹחַד לּוֹ מֵה דֵינּוּ שֶׁל אוֹתוֹ הַכְּלִי וּפְשִׁיטְנָ' לָה מְמָקוֹמוֹ אב"א גְּמָרָא אב"א סְבָרָא דְאֵיף גִּימָא אִם גִּימָא דְהַכֵּל.

טְמֵא א"כ קִשָּׁה רִישָׁא דְקַתְנֵי עֵץ הַמְשַׁמֵּשׁ אֶת הַמַּתְּכַת טְמֵא הֲלֵא אֶף אִם אֵין עֵץ מְשַׁמֵּשׁ לְמַתְּכַת ג"כ הַכֵּל טְמֵא פִינן דְאֵין מַתְּכַת מְשַׁמֵּשׁ לְעֵץ וּג"כ אֵין לוֹמֵר אֶפְסָא דְהַכֵּל טְהוֹר דֹּא"כ קִשָּׁה סִיפָא דְקַתְנֵי כְּשֶׁהַמַּתְּכַת מְשַׁמֵּשׁ לְעֵץ הַכֵּל טְהוֹר אֶף אִם אֵין הַמַּתְּכַת מְשַׁמֵּשׁ לְעֵץ הַכֵּל טְהוֹר פִינן דְאֵין עֵץ מְשַׁמֵּשׁ לְמַתְּכַת א"ו דְּבַכַה"ג פֶּל א' פְּדִינּוּ הַמַּתְּכַת מְקַבֵּל טוֹמְאָה וְהָעֵץ אֵינּוּ מְקַבֵּל טוֹמְאָה וּא"ש רִישָׁא דְנוֹקָא כְּשֶׁעֵץ מְשַׁמֵּשׁ לְמַתְּכַת הַכֵּל טְמֵא וְסִיפָא ג"כ דְנוֹקָא כְּשֶׁמַּתְּכַת מְשַׁמֵּשׁ לְעֵץ הַכֵּל טְהוֹר וּאב"א סְבָרָא דְמָה טַעַם כְּשֶׁמַּתְּכַת מְשַׁמֵּשׁ לְעֵץ הַכֵּל טְהוֹר מְשׁוּם דְּהַמַּתְּכַת טָפֵל לְעֵץ וְהַטָּפֵל גְּרִיר בְּתֵר הָעֵיקָר וּבְטֵל לְגַבְנִי וְה"ה אֶפְסָא וּא"כ בְּזֶה שְׂאֵין א' מְהֵם טָפֵל לְחַבִּירוֹ אֵין א' גְּרֵר בְּתֵר חַבִּירוֹ וְכֵל חַד פְּדִינּוּ וְהָא דְפָסֵק שֶׁם הַרְמַב"ם בְּהַלְכָה ח' דָּאָם עֲשֻׂאוֹהוּ שְׂלֵא תְהִי הָאָרֶץ אוֹכֵלַת אֶת הָעֵץ הַכֵּל טְמֵא הֵתֵם הֵינּוּ טַעֲמָא כְּמ"ש הַכ"מ בְּשֶׁם ה"רִי קוֹרְקִיס דְכִינּוּ שְׂאָם לֹא הַבְּרִזָּל הִי הָעֵץ כְּלֵה וְנֶאֱבֵד הָיָה הַבְּרִזָּל דְבָר הַמְעַמִּיד עֵי"ש וּא"כ לִפ"ז בְּנִידוֹן דִּידוֹן נְהִי דְתִימָא דְאֵין הַבְּרִזָּל מְשַׁמֵּשׁ לְסִילוֹן דְפַעּוֹלָתוֹ מִיּוֹחַד לְעַצְמוֹ שְׂלֵא יְשׁוּטוֹ הַדְּגִים שִׁישׁ לוֹ בְּחוֹר מ"מ הַסִּילוֹן וְדָאִי דְלֹא מְשַׁמֵּשׁ לְבְרִזָּל דְפַעּוֹלָתוֹ מִיּוֹחַד לְהַמְשִׁיף מִים לְמְקַנָּה וּא"כ הַסִּילוֹן עַה"פ טְהוֹר רַק הַבְּרִזָּל טְמֵא וְהַמִּים בָּאִים לְמְקַנָּה בְּלֵא הַבְּרִזָּל הַמְּגוֹקְבַת וְאֶדְרַבָּא בְּרִיוּחַ טְפִי לְכֹף מְקַנָּה זֹו כְּשֶׁרָה לִפְע"ד וּבְפֶרֶט דְלִפִּי מ"ש הַב"י בְּהַהוּא דְטְבֵלָא דְסַעֲיָף ל"ה כְּתַב שֶׁם בב"י דְאַפְשָׁר לוֹמֵר דָּאָם אֵי אֶפְשָׁר לְהַמִּים לְבֹא בְּלֵא הַטְבֵלָא דְפּוֹסֵל הַמְּקַנָּה אֶף אִם

נוטל כל הארבע שפוח דאָפּשער דָהא דפּשוטי פּלי עץ טהור הַיְנוּ שְׁלֵא הִי מְעוּלָם כְּלִי קִיבוּל אָבֵל אִם הִי פְּלִי קִיבוּל פְּעַם אַחַת שׁוּב לֹא נִטְהַר עַד שְׁיִשְׁבֵּר לְגַמְרֵי עַכ"ל וּא"כ לִפ"ז פְּשִׁיטָא דְלֹא קָשִׁי פְּלִל קִוְשֵׁי הָרַב הַגָּ"ל דְּמֵאֵי נִימָא הֲלֵא אַף אִם יִנְטֵל שְׁפָה הִי יָכוֹל הַמִּים לְבֹא מֵה בְּכַף הֲלֵא אַף אִם יִנְטֵל שְׁפָה בַּר קִיבוּלֵי טֻמְאַה הִיא וְתַמְלֵי לִי עַל הַש"כ ו"ל בַּס"ק ע"ו שְׁלֵא הֲבִיא הֶדְ דַּב"י וּבִיּוֹתֵר יֵשׁ לְתַמּוּהָ עַל הַט"ז בַּס"ק מ"ג שְׁהִבִּיא תִירוּץ בְּשֵׁם ב"י שְׁלֵא נֶאֱמַר בַּב"י פְּלִל וְהוּא תִירוּץ שֶׁל הַפְּרִישׁ וְעַל תִּירוּץ שֶׁל הַב"י לִק"מ קִוְשֵׁי הַט"ז מְצִינּוֹר דְּשָׁם לֹא הִי פְּלִי קִיבוּל מְעוּלָם וְדו"ק הַכ"ד זְעִירָא וְלֹא מִן חֲבָרֵי הַמְתַּאבֵּק בַּעֲפֹר רְגִלֵי חֲכָמֵי וְתַלְמִידֵהוֹן חוֹתֵם בְּכַבְלָא דְעַבְדֵי הַק' וְהַצְעִיר בְּזוּי וְשֶׁפֶל מְאוֹד מִשֶּׁה בְּהַרְבְּנֵי מֵהוֹרֵר צְבִי הִירְשׁ יצ"ו ט"ב.

שְׁאֵלָה מִזֵּי נִשְׁאֲלָתִי אִשָּׁה שְׁיִוְשְׁבֶת תַּחַת בַּעֲלָהּ וְהִנֵּה לָהֶם בָּנִים וּמָתוּ וְלֹא נִשְׂאָר לָהֶם כְּלוּם וְנִעְדִינָן הוּא בַּת בָּנִים שְׁהוּא קְרוּבָה לְבֹא לְהַשְׁנִים שְׁלֵא תִהְיֶה בָּהֶם בַּת בָּנִים לְפִי טַבַּע הָעוֹלָם וְהִנֵּה מְחַמַּת דְּחֶסֶק פְּרָנְסָה קְבַע דִּירְתוֹ דִּירַת עֲצָמוֹ בְּעִיר אַחֲרֵי וְאִינוּ בָּא לְבִיתוֹ רַק בַּג' פְּעָמִים בְּשָׁנָה וְהִיא אֲמָרָה לֹא בַעִי הִיא אִתְּתֵי מְרָה לְקַבּוּרָה וְחוּטְרָא לִיְדָה וְרַצְתָּה לְיִסְעָה ג"כ לְשָׁם וְהוּא לֹא רַצָּה וְהִכְרִיחָה שְׁתַּתֵּן לוֹ ת"כ שְׁלֵא תִיָּסַע בְּשׁוּם פְּעַם לְעִיר הַגָּ"ל וְכַעַת הִיא קוֹבֶלֶת עַל בַּעַל גְּעוּרֵי וְרוּצָה שְׁיִתִּירוּ לָהּ הַשְּׁבוּעָה שְׁתוּכַל לְבֹא אֵלָיו לְשָׁם כִּי הִיא בְּטוּחָה בּוֹ אִם תְּבֹא אֵלָיו בְּנֻדָּא יִתְרַצָּה בְּדַבָּר שְׁתַּהֲנֵי ג"כ שָׁם וּכְבָר פְּתַבָּה לוֹ שְׁתַּתִּיר לָהּ הַשְּׁבוּעָה אָבֵל הוּא לֹא רַצָּה לְהַסְפִּים שְׁתְּבֹא אֵלָיו וְהוֹרִיתִי שְׁיִכּוּלִים לְהַתִּיר לָהּ דָּהָא לְפִי דִיעָה הֲרֵאשׁוּנָה שְׁבַש"ע יו"ד סִימָן רַכ"ח דְּנִקָּא שְׁקַבֵּל טוּבָה וְהוּא עִיקָר כְּנֻגַד הַדִּיעָה הַשְּׁנִי שְׁבַש"ע לְפִי הַפְּלִל בַּש"ע פִּינּוֹן שְׁשָׁנֵי הַדִּיעוֹת בְּהַמְחַבֵּר וְעִינָן בַּש"כ בְּשֵׁם הַרִיב"ש דְּקַבֵּלֶת הַטּוּבָה הַיְנוּ מְחַמַּת הַשְּׁבוּעָה דְּנִקָּא אַף דְּבָשָׁם מְהַר"ם אֵלֶשֶׁי"ך לֹא כֵן פְּתַב מ"מ לְעוֹמֵת זֶה יֵשׁ לְצַרֵּף הַדִּיעָה אֲשֶׁר הוּבָא שָׁם בְּרַמ"א דְּלְדַבֵּר מְצִנָּה מִתִּירֵין אַף דַּהַט"ז פְּתַב שָׁם דָּאִין לְסַמּוֹךְ ע"ז רַק עִם טַעְמִים אַחֲרֵים מ"מ בַּל"ז יֵשׁ לִי ג"כ טַעְמָא רַבָּה דָּהָא בְּדַעְבַּד בְּנֻדָּא הַתִּירָה הִיתֵר פְּמִבְנָאָר בַּש"ע שָׁם רַק דְּלַעֲנָן לְכַתְחִילָה אִיִּירִינָן אִם נִתִּיר לָהּ וְעַל זֶה אָנוּ דְּנִין א"כ י"ל כַּמ"ש מֵהֵרִי"ט ח"א ס' א' לְעַנְנָן שְׁאִין לוֹ מֵה לְפָרוּעַ הָרִי זֶה הַמְּאַמֵּץ שְׁלֵא לִיתֵּן רְשׁוּת לְהַתִּיר לוֹ הוּא כְּנֻגַשׁ וְעוֹבֵר עַל דַּת שְׁל תוֹרָה וּא"כ אִם לֹא הִנֵּה בְּיַדֵּינוּ לְהַתִּיר בְּלֹא רְשׁוּתוֹ הַיְנוּ כּוֹפִין אוֹתוֹ בְּשׁוּטִים שְׁיֵאמֵר רוּצָה אֲנִי כְּדִי שְׁלֵא יַעֲבֹר עַל דַּת הַשְּׁתָּא דְּבִינֵינוּ הוּא דָּהָא בְּדַעְבַּד הַתִּירוּ מוֹתֵר רַק דְּלְכַתְחִילָה אִין לְהַתִּיר בְּלֹא רְשׁוּתוֹ כְּאִן שְׁעוֹבֵר עַל דַּת אַף לְכַתְחִילָה מִתִּירֵין עַכ"ד וּר"ל דְּכּוֹפִין אוֹתוֹ בְּזֶה שְׁמַתִּירֵין לְקַיָּים דַּת וְהֵבֵן א"כ ה"נ הָרִי נִתְבָּאָר בַּסִּי ע"ו סְעִיף ו' דְּבִלֹא קַיָּים פ"ו אִינוּ מוֹעִיל רְשׁוּת שְׁלָה לְמְנוּעַ הָעוֹנָה וְאַף בְּרְשׁוּת הַתַּלְמִידִים.

עִינָן בַּב"ש סִימָן א' ס"ק א' וְש"ס דְּכַתְּנוּבוֹת דִּף ס' אֲפָנוּס וְהָדָר אֵיזֵל י"ל דְּלֹא הִי עֲדִינָן כֵּן כ' וְהֵבֵן וְגַם י"ל דְּשָׁם הִנֵּה מְקַיָּים כַּמ"ש הַב"י וְאִם כֵּן הָרִי עוֹבֵר עַל הַדַּת וּמִתִּירֵין לָהּ וְעוֹד דְּהָרִי הֲרֵאנָה ח"ב ס' מ"ד רוּצָה לֹאמֵר דְּמְצִיא הַדְּרָה מְמַחֲקִלְתָּה הוּבָא בַבֵּא"ט סִימָן א' ס"ק א' פְּנ"ל.

שְׁאֵלָה מִחַ שְׁלוּם אֲקָרָא לְכַבּוּד יְדִיד ה' ה"ה הָרַב הַגָּאוֹן הַמְּפֹרָס לְקַצּוֹי אֲרִיז וְיָם רַחֲוִקִים הַחֲסִיד וְעַנְיוֹ נ"י ע"ה פ"ה מוֹפֵת הַדּוֹר מוֹה' מִשֶּׁה נ"י אַבְד"ק שִׁינְאוּוִי יצ"ו: אַחַד"ש בָּאתִי לְבַקֵּשׁ וּלְהַעֲתִיר מְכַבּוּדוֹ שְׁיִמְחֹל עַל כ"ת וְלְהַשִּׁיבֵנִי ע"י מוֹכ"ז חוֹת דַּעְתוֹ דַּעַת תוֹרָה

הקדושה ואציע לפני כ"ת עניני היות אנכי עשיתי שידוך עם בני השנון והנחמד שי' עם אחד מיושבי פפרים מחזיק נכסים והיה המדובר בינינו שישלך תיכף וקודם פתיבת התנאים הפציר בי שאמתין לו הסילוק עד ר"ח אייר תקס"ה ושיוסיף עשרים אגונים ושלא יתאחר זמן הסילוק מר"ח אייר תקס"ה וזה התנאי היה בינינו קודם פתיבת התנאים ועל אופן זה הכנסתי עצמי בזה השידוך וכן מבואר בהתנאים שישלך בר"ח אייר תקס"ה וזמן הנשואין הנגבל בר"ח חשוון תקס"ו וגם היה מדובר בינינו קודם פתיבת התנאים שמחויב להחזיק הזוג וליתן אותם בק"ק ליסקא דווקא באמרי בשגם אם יתן לי מלוא ביתו כסף וזהב לא אתן את בני השנון שי' להיות בכפר ותוכן פנונתי היה לפני שי' ידור במקום תורה ויגרא ק"ק ליסקא אשר מליאה סופרים וכן קבלתי בכתיב מפורש על אופן היותר מועיל ובק"ג ממחן' והנה לא סילק ליום המבואר בהתנאים ועד הנה לא סילק ופעם אחד כתבתי אליו איך לא סילק השיב בכתב שהסילוק בידו לסלק קודם החתונה וגם הוגד לי ופלוני אמר לי איך שברצון מחו' לגנוב את לכבי ולהחזיק הזוג בפפר גם נתנדע לי בבירור גמור שמחו' הוא פפוף ונכנע תחת חותנו הנגיד ואיננו ברשות עצמו לעשות שום דבר בלתי הסכמת חותנו והו' היה אצלי במחיצתי חותנו נ"י ואמר לי בפירוש שבענין המזונות בק"ק ליסקא יעשה כאשר יחפץ וכאשר יכשר בעיניו יעשה ורצוני שמחו' יתן לי בטחונות על המזונות ויש לו ואינו רוצה והנה ב"ד סי' רל"ו בט"ז ס"ק י"ג ובקה"כ שם ס"ק י"ג האריך וכתב ז"ל גם מה שמחלק בין תנאי שהעיקר תלוי בו לתנאי זמן כו' דמה בכך שאין עיקר הדיוק תלוי בו סוף כל סוף פיון שתלוי התנאי בזה וכתב שם בתנאי' שלנו מתחלה נעשה השידוך סתם ואח"כ מתניו ומפרשין הזמן ממילא פיון שמתחלה נעשה השידוך בסתם ואירע אחר כך אונס בשאר התנאים שאין התנאים מתבטלים בכך יעו"ש וא"כ בנד"ד שהי' לנו מדובר קודם התנאים שישלך בר"ח אייר תקס"ה ומחן' העביר הזמן וגם אם מחו' ירצה להתחכם ויאמר שלא הי' לו מעות בעת ההיא לסלק עכ"ז הלא הש"ך בח"מ ס' ק"א ס"ק ג' פסק כר"י דאונסא כמאן דלא עביד ואונס רחמנא פטרי' אמרינו אבל אונס רחמנא חייבי' לא אמרינו ולא יוכל לחייב אותי הן להחזיק השידוך והן להחזיר לו ההוצאות גם לדעתי אונס דשכיח הוא פי' גם לעתיר נכסין מזדמן לפעמים שאין להם לסלק לזמן ואמרינו בנדרים דף כ"ז ע"ב דלמא אונסא דמגלי שאני פירש"י דזמנין דלא משתכחי בהאי גיסא ע"ש וא"כ ה"ה בנד"ד ובגיטין דף י"ד ע"ב בהאי דאמר לעשרה כתבו ותנו גט לאשתי כו' אם מת אחד מהן הרי זה גט בטל ואף להפוסקים כר"י בגיטין ד' י"ח שנים משום עדים וכולם משום תנאי ואף דשם לא הי' תנאי מפורש בתנאי כפול מ"מ פיון דאמר כולכם אמדינו דעת' שלא נתרצה רק על דעת כן ותנאי שקודם מעשה אינו צריך להיות כפול כש"כ בנד"ד שהייתי מקפיד ואמרת' בפירוש קודם פתיבת התנאים שרצוני שישלך דווקא בר"ח אייר תקס"ה ועל דעת כן הכנסתי א"ע ובאה"ע סי' נ' כתב הב"ש ס"ק י"ד וקודם הנשואין אפילו אם רוצה לישא רק רוצה לשנות קצת מהתנאים חייב בבןש דאל"כ בקל יוכל למצוא צדדים להשמט ועי"ז יצא מחשבתו אל הפועל ע"ש גם בנחלה ליהושע כתב דלהכי נקרא תנאים בלשון רבים שיקונים ככל התנאים וכתב באם הגבילו זמן אז זמן אין לו תמורה ואיכא קפידיא בזמן דווקא ואם עבר זמן בטל ענינו ולא אמרינו דהזמן נעשה לזירוז יעו"ש בס"י ק"א ומכ"ש בנד"ד שאני הקפדתי ע"ז מאוד וגם

הסמ"ע בס' רמ"ה ס"ק ב' פתב וז"ל וטעם זה אינו שייך כ"א בשלא קיים האחד מהצדדים האחד מהדברים שקיבל עליו שזמנם קודם נשואין דאז לא ירצה צד השני להכניס בכו או בתו לחופה והמניע מצד זה שלא קיים הבטחתו וכיון שהוא הגורם הפושט מש"ה חייב בקנס ולכן דעתי שמחו' אין לו לתבוע אותי בשום דבר גם המתנות שנתן.

וגם בזה אשר רצוני שיתן לי בטחונות הצדק אתי בזה ת"ל. פי גם אם היה הסילוק לזמן המבואר בהתנאים הלא מבואר בח"מ בס"י ע"ג סעיף י"א בקנינה שדה ויש עליו עוררים יע"ש והיינו משום דדמי למקח טעות או משום דדמי אקנייתא עדיין בעין ומכ"ש בנד"ד אשר גוף התנאים הוא קנין אתו ואני לא הבטחתי בשום אופן ופעם למחו' להאמין לו גם לפי הנשמע אשר מחו' הוא מבזבז נכסיו גם כן ובהז' כל היראים ושלמים מחזיקים אתי וגם הרב בוצינא קדישא המפורסים מוה' מנחם מענדיל פריסטקר ענה ואמר בפירושו באם לא ירצה מחו' ליתן לי בטחונות על המזונות רשאי אני ומותר לעשות שידוך עם בני שי' כי אם לא יתן בטחונות נראה בעליל וניפר שלא יקיים ובני שי' הוא בעזה"י עילוי ושנון ומתמיד בלימודו ומן הראוי לצדד בתקנתו שידור במקום תורה ויראה ואחר שמחו' לא סילק בזמנו ידו על התחונה בכל הענינים ולאשר נזדמן מוכ"ז ועדיין לא הי' לי פנאי לעיין לחדש דבר על דרך פלפול וסברא גלל כן אמרתי להציע לפני כ"ת דברים כפשוטים וגופא דעובדא היכי הוי ובטוח אני בגודל צדקתו שיתאמץ במצוה רבה כזו ולהשיבני דבר ע"י מוכ"ז למען עשות חזיון לתורה אחרי שת"ל בני שי' כל מגמותיו ללמוד בתדירא פידוע לכל שער עירנו ואם מחו' לא יתן בטחונות אין רצון יראי ה' להחזיק השידוך ומבוקשי למחו' לכתוב גם בדבר המתנות וההוצאות פי מחו' בנודאי יבקש עלי עלילות בעד ההוצאות והמתנות וכבר נתקלקלו המתנות ואינם שונים רק ערך חצי שוים.

גם זאת לדעת שבתנאים לא נכתב שום חרם דברי אנכי המתאבק בעפר רגלי חכמים דשית ומצפה על תשובתו הק' דוד כ"ץ ראפורט. תשובה ע"ד אשר נשאלתי ממנופלג בתורה ויראה מו' דוד כ"ץ ראפורט מק"ק ליסקא ולא רציתי להשיב מפני הכבוד לנכבד הנ"ל שלא לעבור על מה שגבלו ראשונים שלא השיב לאחד מן הצדדים בדרך א"כ כמ"ש זקני הרמ"א ז"ל בחו"מ סי' י"ז סעיף ה' בהג"ה אף לגודל הפצרתו וכדי לעשות משמרת לתורה לקנן חדש שיתמלא ישן ולא ישאר ריק ח"ו לסבת היותו באחד הפפרים פי הרבה המקום גורם אמרתי לכתוב תשובתי להרב המגיד דק"ק הנ"ל אשר הוא ממנה לדין ולראב"ד ובנודאי פתורה יעשה אחר החקירה משני הצדדים וזה החלי בעזר צנורי וגואלי: ואען ואומר דמה שמבואר ביו"ד סי' רל"ו סעיף ו' בהג"ה באיש ואשה שעשו שידוכין ועשו חרם לינשא לזמן קבוע וא' העביר המועד דאינו נאמן לומר שהיה אנוס שיתחייב עדיין שפנגדו בשבועתו דמשמע להדיא דאם ידוע אונסו חייב שפנגדו עדיין בשבועתו וכן משמע עוד ממ"ש להלן שם ומ"מ אם רצה לפטור משבועתו כו' ע"ש והנה מלבד מה שהאריכו בזה ב"ח והט"ז והש"ף בנה"כ שם והש"ף בח"מ סי' ק"א אעורר בקושיא חדשה דהלא לפי המבואר ביו"ד סי' רכ"ח סעיף מ"א דבדבר שלא היה מחוייב בלא שבועה אם נשבע לעשות דבר לזמן פלוני ועבר היום שוב איפו מחוייב באותו שבועה וא"כ ה"א שהשידוכין כעשו מתחלה שהנשואין יהיו לזמן פלוני א"כ אין אחר זמן זה שום חיוב חרם על שום צד מהצדדים אפילו על צד שהעיקוב היה מצדו וכ"ש

על צד שפנגדו ועיין בחו"מ סי' ק"א בסמ"ע ס"ק ד' דאם ככו מיזדו על יום פלוני ונאנס באותו יום ה"ז פטור מקנין זה ואפילו עבר האנס ולא בא עי"ש וא"כ פאן שהאחד עיכב הן אם עיכב באנס הן אם עיכב ברצון מ"מ הצד שפנגדו הנה אנוס במה שלא קנים באותו יום דאין לה אנוס גדול מזה דשפנגדו מעכב א"כ אף שעבר האנס שוב אין עליו שום חיוב ואף על המחבר בש"ע שם בסי' רל"ו ס' ו' יש תימה רבה דאף שלא ביאר המחבר דאם נאנס חייב שפנגדו עדיין לקיים שבועתו ואפשר לומר דעתו דלא מהני אנוס בזה מ"מ קסה דתלה דין זה בהאי דינא דשנים שנשבעו לעשות דבר א' ועבר א' מהן על השבועה ובאמת לדעתי נראה ברור דאף אם בהאי דינא דשנים שנשבעו הנה הדין דמ"מ אסור להשגי לעבור מ"מ בנידון זה דשידוכים אין על שפנגדו שום נדנוד אחר שעבר אותו יום ואבאר זה דהנה מקור הדין דשנים שנשבעו לעשות דבר א' הוא מרבינו ירוחם ומהגהות מרדכי במס' שבועות עיין בב"י ובב"ח ובנה"כ והראיה שהביא הגהת מרדכי הוא מפ"ק דסוטה ד' ט' ע"ב וד' יוד ע"א דאיתא שם והוא יחל להושיע את ישראל אמר ר"ח בר חנינא הוחל שבועתו של אבימלך כו' ע"ש ורבינו ירוחם הביא ראיה ממדרש תהלים סי' ס' שהשיב דוד לארמיים שהם פרצו גדר תחלה שנאמר מן ארם ינחני בלך מלך מואב וגם בימי כושן רשעתיים ע"ש והשתא נחזי אנו דאילולי ראיות הללו אפשר הנה עולה על דעתינו דאם שנים נשבעו זה אל זה שלא להרע א' לחבירו פינון שלא הנה תנאי מפורש לכל א' ע"מ שיקיים חבירו ג"כ השבועה הוי אמינא דאף אם א' עבר מ"מ אסור לשגי לעבור דאם זה רשע שעבר על השבועה מ"מ לא הותר להשגי להיות רשע ולעבור על השבועה ולקב הנוצרו הגאונים הנ"ל להביא ראיות חזקים פראי מוצקים מפ"ק דסוטה ומהמדרש ומשם בארה פינון דשניהם נשבעו וכרתו ברית זה לזה ונדאי דכל א' נשבע אדעת שיקיים חבירו ג"כ שיהא פרישות הפריית קנים ולא באופן אחר ואנו סהדי בכך אבל בהאי דנשבעו שישאו זא"ז נדאי דאף אם הוי אמרינו בנידון דלעיל שנשבעו שלא להרע א' לחבירו כמו באברהם ואבימלך ויעקב ולבן דאף אם הא' עבר אסור לב' לעבור מ"מ פאן בנשואין ונדאי פטור השני אם א' עבר דבשלמא בנידון דאברהם ואבימלך ויעקב ולבן כ"א יכול לקיים אף שחבירו עבר דאף שזה עושה לו איזה רעה מ"מ יכול הוא שלא לעשות לו רעה בזה הס' עולה על הדעת דאף שזה רשע הוא לא ירשיע אבל פאן בנשואין דאין זה יכול לקיים בלא זה וכינון שזה עיכב הנשואין הרי שפנגדו אנוס וכינון דהשבועה היתה על יום ידוע והי' אנוס באותו יום שוב נפטר מאותו שבועה דלא היתה רק על אותו יום דוקא וכדברי הסמ"ע הנ"ל וגדולה מזו נראה ברור דאף המעכב פטור מהשבועה אחר עובר אותו יום לא מבעי' אם הי' אנוס באותו יום והי' העיכוב באנוס דנדאי שוב לא חלה השבועה פנ"ל אלא אף אם עיכב ברצון ועבר על השבועה באותו יום מ"מ מה שעבר אין ואף אם ישא אח"כ מ"מ לא יתקן בזה מה שפכר עבר על השבועה אבל אחר עובר אותו יום שוב אין עליו שום חיוב שבועה גם על המעכב פינון שלא הי' השבועה רק אותו יום ומכ"ש דאין על שפנגדו שום נדנוד שבועה או חרם ונוקא שם הנוצרו הסמ"ע לומר פינון שפנגדו באותו יום דאל"כ הי' בטל זכותו מחמת שלא בא באותו יום אבל פאן בשבועה נדאי דאף אם הזיד באותו יום מכל מקום אחר עובר אותו יום שוב אין פאן שבועה פלל פנ"ל ברור ואבאר פל זה בראיות ברורות בעזה"י וא"כ קשה על הש"ע דפסק דעל המעכב חל החרם והכה הט"ז שם

בחו"מ סי' כ"א נדפס שם בהשקטות וכתב דברי הסמ"ע הנ"ל דזה תולה בקא דסי' שכ"ח ביו"ד ע"ש ולפי דבריו הרי ידיעת הפכים בשנה וא"כ הא דסי' רכ"ח תולה בדברי הסמ"ע הנ"ל דאם ניקא כהסמ"ע א"כ אין שום חיוב שבועה אחר עבור יום המוגבל א"כ דברי הסמ"ע הוא יסוד המחצב בענין זה ע"כ נשובה ונתקורה האם דברי הסמ"ע קיימין להלקה או לאו ונ"ל להביא ראיה לדברי הסמ"ע הנ"ל דהנה במס' תמורה דף י"ח ע"ב דמקשה אהא דהעיד ר' פפייס כו' ולרבא דאמר פיון דעבר עליו רגל אחד בכל יום ניום עובר בכל תאחר מעצרת בעי למיכלי אמר ר' זביד א' רבא פגון שהי חולה בעצרת ור"ל הנלד כמ"ש רש"י במס' ר"ה ד' ו' ע"ב ר' אשי אמר מאי חג דקתני שבועות ואידך כל היכא דקתני פסח תני עצרת ומקשה א"ה מאי אסקהדומי דר' פפייס ומשני לאפוקי מדר"א דאמר נלד שלמים לא יקרב שלמים קמ"ל דקריב עכ"ל הגמרא והנה בקנשית הגמרא אי הכי דממרוצת הלשון נראה דקאי אהא דמשני כל היכא דקתני פסח כו' או דקאי על תירוץ ר"א דהוא תירוץ אחרון והאי ואידך הוא סיומא דתירוץ קמא ונהו.

אבל שני הפירושים לא יתכנו דאיה תולה הקושיא בזה לכוף פירשו רש"י ותוס' דקאי על השני תירוצים דהיינו דאם הוי אמרינו דלא קרבא הוי אתי שפיר דאשמועינו לאפוקי מדרבא עכ"ל אבל הוראת פשט הלשון אי הכי נודאי יתכן יותר דקאי על תירוץ ר"א רק מחמת הכרח משום דאין מוכן מפני מה קשה על תירוץ ר"א טפי מעל תירץ ר"ז משמין דרבא לכוף הנוכרחו רש"י ותוס' לפרש דקאי על ב' התירוצים אבל לי כראיה דהקושיא קאי דווקא על תירץ ר"א דעל תירוץ של ר"ז לק"מ בהקדים דנ"ל הכרעה מסוגיא דידן למה שנתלקו הפוסקים בח"מ סי' ד"א בקיבל עליו שאם לא יבא ליום ידוע יתבטלו זכיותיו או שיהי' חבירו נאמן בטענתו ויטול כל מה שיטעון ונאנס באותו היום אף שלא בא ג"כ ליומא אחר אחר שעבר האונס כתב הסמ"ע דפטור פיון דנאנס בזמן המוגבל והט"ז בסימן ד"א שם ונדפס בהשקטות כתב דתניא בפלוגתא כמש"ל בשמו ועיין באו"ת דמפקפק ג"כ וכתב דראי' שהביא בפרישה מהירושלמי שכתב התנאים דנהפוך הוא ואי"ה לקמן נדבר מזה רק על של עתה באתי דנ"ל הכרעה מסוגיא דידן כהסמ"ע דכיון דנאנס ביום המוגבל אף שעבר האונס ולא בא מ"מ פטור דכיון שהיה אנוס ביום המוגבל שוב אין מחויב לבא דהא הפ"י בר"ה דף ה' פתב דדוקא לענין פל תאחר דג' רגלים אמר רבא דאחר ג' רגלים עובר בכל יום משא"כ לענין העשה דרגל אחד ע"ש והנה אשתיטתי סוגיא דתמורה הנ"ל דאיתא בפירוש פן לענין העשה דרגל אחד ע"ש והנה אחר שתמהתי פן מצאתי לבעל קרבן ראשיה במס' ר"ה שתפס בזה על הפ"י והנה עדיין אינו מוכן מפני מה תלה הש"ס בתמורה הקושיא על הא דרבא דבכל יום עובר הלא בל"ז ג"כ קשה למה לא הקריבו בעצרת והנה ראיתי לבעל קרבן ראשית שם במס' ר"ה שכ' דהקושיא תולה בזה דבלא הא איכא למימר שהיה המקדיש חולה ול"ק ישלחנו ע"י שליח דא"כ לא יקיים מצות סמיכה והאי עשה והאי עשה פיון דהוא שב ואל תעשה לא בעינו בעידנא דמעקר לאו כו' לכוף הקשה מהא דכל יום ניום עובר א"כ לא הוי עשה שהזמן גרמא וא"כ הוי עשה השנה בכל וסמיכה אינו שנה בכל עכ"ל ויפה דיבר אף שיש קצת לפקפק ויהי' איה שיהי' אם כתיר' הק"ר הנ"ל או לא מ"מ מבואר מהגמ' דתמורה הנ"ל דעיקר הקושיא של הגמ' הוא מש"ז דבכל יום ניום עובר בב"ת היינו בעשה דבאת שמה ובהבאתם שמה כמו שפי' רש"י שם וזה פשוט דהא קיי"ל דברגל א' ליכא פל

תאחר דאם הקושיא אינו תולה בזה למה מיייתי המקשה הך לענין קושיתו וא"כ פיון דזה הוא יסוד הקושיא אם פן מה משני פגון שהיה חולה בעצרת הלא מ"מ קשה דתיקף אחר שהבריא מחליו עבר בכל יום ויום אעשה ולמה שהו עד החג והיה צריך לשנות פגון שהיה חולה מעצרת ועד החג והלשון שהי' חולה בעצרת משמע שרק בעצרת הי' חולה ואף אם נימא דלא כהק"ר רק דגם בלא זה דבכל יום ויום עובר גם פן קשה למה לא הקריבו בעצרת ועברו בעשה וכמו שהקשה הש"ס במס' ר"ה בל"ז ואין זה עיקר הקושיא גם שם בתמורה מ"מ פיון דאמר רבא דבכל יום ויום עובר ג"כ קשה מה משני שהיה חולה בעצרת דמה בכך מכל מקום איך עברו אעשה אחר כך בכל יום ויום עד החג אלא ע"כ צ"ל דהיכי אמרינו דכיון שעבר רגל א' עובר בכל יום בעשה פשלא היו אנוסים ברגל דהיא הזמן המוגבל שקבעה התורה להעברת העשה דבאת שמה כו' דהיינו ברגל דאז באים שמה ואז עוברים בכל יום בעשה דהבאתם שמה אבל כשהיו אנוסים ברגל שהיא הזמן המוגבל להבאה ולא היו יכולים להביאה שוב פטורין אח"כ אף שעבר האונס וזה מוכח מהגמרא הנ"ל והיינו ממש פסברת הסמ"ע והשתא ניחא דמקשה על תירוץ של ר"א אי הכי מאי אסהדותי דר"פ דבשלמא לתירוץ של ר"ז משמין דרבא אמרינו הא גופא דכיון שהיו אנוסים ברגל אף שעבר האונס אח"כ פטורין ואינם עוברים בעשה אבל לתירוץ של ר"א קשה דלא קמ"ל מידי ודוק וידעתי היא ראיה מברעת כמו דשם דכיון דהם אנוסים ברגל בזמן המוגבל שוב אינם חייבים אח"כ אף שאינם אנוסים דאל"כ לא הוי משני מידי הש"ס פגון שהיה חולה בעצרת ואף דאם אינם אנוסים בזמן המוגבל עוברים אח"כ בכל יום מ"מ פשהם אנוסים בזמן המוגבל שוב פטורים, אח"כ הה"נ בנידון הסמ"ע דכיון שהיה אנוס בזמן המוגבל שוב פטור אח"כ אף שעבר האונס פנ"ל: ועוד נ"ל להביא ראיה להסמ"ע מגמ' דנדרים דף כ"ז ומגמרא דכתובות ד' ב' ע"ב דשם בנדרים מקשה אמ"ד דמהני טענות אונס ושם בכתובות מביא ראיה למ"ד דאין אונס בגיטין מהאי גברא דאמר אי לא אתינא מפאן ועד תלתין יומין להוי גיטא ובא לסוף תלתין ופסקי' מברא ואמר להו חזו דאתי ופירש"י בריש כתובות שפאתי ואמר שמואל לא שמי' מתנא ופירש"י בגיטין דף למד לא שמי' מתי' דלא מטא עד הכא ואמאי הא מינס איתניס מחמת דפסקי' מברא עד כאן דברי הגמ' הנ"ל וקשה מה הקשה משמואל או מאי ראיה מיייתי דלמא טענת אונס מהני ושמואל הא לא אמר רק דלא שמי' מתי' ור"ל דעכשיו לא קיים התנאי עדיין פיון שלא בא לתוך העיר כמו שפירש רש"י בגיטין דלא מטי עד הכא ור"ל דה"א פיון דלא אמר בהדיא אי לא אתינא לכאן שמי' מתנא אף שלא בא לתוך העיר ממש קמ"ל שמואל דלא שמי' מתי' דסתם אתינא היינו ממש למקום שיוצא משם וא"כ לא קיים עדיין התנאי ועיין בגיטין דף ל"ד ע"א בגמ' שם לקיומין תנאין קא בעי והא לא איקיים תנאין ועיין שם רש"י ד"ה לקיומין תנאין כו'.

ועי' בתוס' ד"ה נאי משום גלוי דעת ע"ש ואף שהוא באונס מה שלא קיים התנאי בזמנו מ"מ נ"מ דצריך עדיין לקיים התנאי תיקף פשיעבור האונס דהיינו פשיבא מעברת לצידו ואם לא יקיים התנאי אז לא להוי גיטא משא"כ אם הוי אמרינו דשמין מתי' א"כ לא היה צריך שוב לבא פלל תוך העיר וא"כ אין קושיא ואין ראיה מהא דשמואל א"ו מדהקשה הגמ' ומיייתי ראיה מדשמואל ש"מ כמ"ש הסמ"ע דכיון שהיה אנוס בזמן המוגבל אף אם עבר אח"כ האונס ולא מיקיים לית לן בה א"כ הקשה הגמ' שפיר דמשמע דבסוף תלתין

פסקי מברא א"כ מה נ"מ אי שמי מתי אי לא מ"מ הגט אינו גט וא"צ שוב לבא פלל
או דלא מהני טענת אונס פנ"ל ברור לכאורה: ומיהו יש לבעל דין לחלוק ולדחות ראיה
זו דהא אף אם נימא כהסמ"ע מ"מ קשה קצת דמה הקשה הגמ' או מה ראיה מייתי מהא
דשמואל דלמא שמואל לא אמר רק דלא שמי' דלא מיקרי ביאה אבל הגט באמת לא
הוי גט מטעם אונס רק דנפקא מינה להתלמד במקום אחר היכא דלא אגיס ובא כה"ג
דלא שמי' מתי' א"ו דצ"ל דזה פשיטא דלא שמי' מתנא פיון שלא בא לתוך העיר דמה
לי שהוא רחוק מן העיר או קרוב לעיר מ"מ הרי לא בא ולא הוי צריך שמואל לאשמועין
הך ואיהו גופא דאמר חזו דאתאי לא נתפנון לומר שיהא ביאה זו ביאה גמורה רק פנונתו
הרי באתי עד מקום שביכולתי לבא ומה שלא באתי לתוך העיר הרי אתם רואים שאנוס
אני וכאלו באתי וע"ז אמר שמואל דלא שמי' מתנא דהאונס לא הנה טענה אבל אם
האונס הוי טענה הוי פאלו בא ושמי' מתי' פיון שביכולתו מה שהיה בא ואידך הוי אנוס
וכן משמע בש"ע אה"ע סי' קמ"ד סעיף א' דשם מביא הך דינא דשמואל בזה"ל אמר לה
הרי זה גיטף אם לא אבוא בתוך ל"ד יום והיה בא בדרך בתוך למד יום וחלה או שעפכו
הנהר ולא בא עד לאחר למד יום הרי זה גט ואפילו עומד וצונח הריני אנוס עכ"ל א"כ
ש"מ דזה עיקר הרבותא דטענת אונס לא מהני וכן הוא הפירוש בגמרא דאם הוי גם בזה
רבותא דלא מיקרי ביאה אף שהיא סמוך לעיר אחרת המעברת לא הוי שתיק הש"ע
מלאשמועין הך דבש"ע לא נשמע הך דפסק' מברא של אותו העיר בסוף הזמן כמו
דמשמע בגמ' דאמר אתא ופסק' מברא ואמר להו כו' דמשמע דבא וצעק לאנשי העיר
א"ו דמלתא דפשיטא היא ולכך הקשה הגמ' ומייתי ראי' שפיר מדשמואל פנ"צ"ל אפילו
אי נימא כהסמ"ע וא"כ לפ"ז גם אם נימא כהסמ"ע ג"כ א"ש דאין לומר דכוננת שמואל
הי' כמ"ש דלא מיקרי ביאה פיון שלא בא לתוך העיר דזה היא מלתא דפשיטא פנ"ל
לכאורה: ומיהו מ"מ ראיתי נכונה דאף דמודינא דמלתא דפשיטא היא דלא מיקרי ביאה
פיון שלא בא לתוך העיר ממש בשלמא אם אמרינן כהסמ"ע שפיר מייתי הגמ' ראי' או
מקשה מדשמואל דאין לומר דכוננת שמואל רק דהא לא מיקרי ביאה ונ"מ להתלמד
במקום אחר דלא הוי אנוס דזה הוא מלתא דפשיטא כמ"ש אבל אי אמרינן דלא כהסמ"ע
קשה שפיר דנימא דכוננת שמואל הוא רק דלא שמי' מתי' וצריך עדיין לקיים התנאי
דלא למהוי גיטא אחר שיעבור האונס ואשמועין הא גופא דאף אם נאנס בזמן המוגבל
מ"מ אם לא קיים אח"כ פשעבר האונס הוי גט ודלא כהסמ"ע ונהא ונדאי רבותא גדולה
היא ואין סברא לומר מלתא דפשיטא היא דנודאי מסתבר כהסמ"ע דרק אם לא אתא
בתוך תלתין אמר דלהוי גט ואז הוי אנוס ונהיפך מזה הוי רבותא גדולה עכ"פ וא"כ
ליכא קושיא ולא ראי' מהא דשמואל א"ו מדהקשה ומייתיראי' מהא דשמואל ש"מ
כהסמ"ע פנ"ל ברור בס"ד.

ודחוק לומר דהוי קים להו לבעלי הש"ס דשמואל הכשיר הגט תיכף אף אם יבא אח"כ
פשיעבור האונס לכך הוקשו או מייתי ראי' מיניה דא"כ הו"ל להש"ס לפרש ועיין
בקידושין דף ע"ט ע"ב בגמ' שם פי עבד עובדא במכחישתו ע"ש רש"י ותו' הרי מבואר
דאף במעשה שהי' בימי שמואל מפלפלים בעלי הש"ס דלמה כף הי' או כף הי' א"כ ה"כ
י"ל פנ"ל דלמא כף פנון שמואל או כף פנון שמואל ואם הוי קים להו לבעלי הש"ס כפון
הו"ל לפרושי א"ו דהעיקר כהסמ"ע.

ועוד דמדבריי שמואל עצמן דאמר לא שמי' מתי' יש ראי' להסמ"ע לפי מה שפיארתיו דהא לא הוצרך שמואל לאשמעינו דלא מיקרי ביאה וכמו דמשמע באה"ע כמ"ש רק מה דאמר לא שמי' מתי' היינו לומר דאין אונס בגיטין או דאונסא דמגלי ושכיחא הו"ל להתנות פתרוץ הגמ' בכתובות ובגדרים א"כ בשלמא אם נימא דאם הוי מהני טענת אונס בגיטין או במקום דמהני טענות אונס פגון בממון כה"ג ובאונס ל"ש דשוב א"צ לקיים התנאי אף אחר שעבר האונס כמ"ש הסמ"ע א"כ הוי שינוי שפיר לומר בכה"ג שמה מהי פיון דעשה את שלו ובא עד מקום שיכול לבא והוי כמו שכתב קנים התנאי דאונסא פמאן דעביד פמבואר בירושלמי שהביא הש"ך ושוב א"צ לקיימו פלל ואין חילוק פלל בין אם הי' מקיים התנאי לגמרי ובין כה"ג שהי' אנוס לכה הוי שינוי שפיר לומר שמה מתי' דהוי פמאן דבא ממש ואין הפרש פלל לכה במקום דלא מהני טענת אונס ורוצה לאשמעינו זאת דטענת אונס לא מהני שינוי שפיר לומר ודי באמרו לא שמי' מתי' דמהלשון הנ"ל מבואר דטענת אונס לא מהני דאם הוי מהני טענת אונס הוי שמי' מתי' פנ"ל משא"כ אם נימא דלא כהסמ"ע וא"כ אף אם הוי מהני טענת אונס מ"מ לא הוי שינוי לומר דשמי' מתי' פיון דהוי צריף עדיין לקיים התנאי פשיעבור האונס ואיך נימא דשמה מתי' דמשמעו שכתב קנים התנאי ואם פן אם רצה שמואל לאשמעינו דלא מהני טענת אונס או משום דאין אונס בגיטין או משום דהוי אונסא דשכיחא הרי לא פשמע זה מאמרו לא שמי' מתי' דהא אף אם הוי אמרינו דמהני טענת אונס הוי אמרינו דלא שמי' מתי' וצריף עדיין לקיים התנאי וכיון דרוצה שמואל לאשמעינו דלא מהני טענת אונס הי' לו לומר איזה לשון דמבואר מינוי' דלא מהני טענת אונס א"ו דהעיקר כהסמ"ע א"כ שפיר נשמע מאותו הלשון דלא מהני טענת אונס ושפיר אמר שמ אל ושפיר מייתי הש"ס ראי' מינוי' במס' פתובות ושפיר מקשה מינוי' במס' גדרים ואף אם תדחוק לומר דקים להו להש"ס כמ"ש מ"מ מהא דשמואל גופא יש ראי' ודו"ק ולדעתי מוכרע כהסמ"ע בס"ד מלשון הש"ע באה"ע דאמר ולא בא עד לאחר למ"ד אין להביא ראי' ולומר דאף אם הוי טענת אונס מועיל מ"מ הי' צריף לבא אח"כ די"ל דרבנותא קמ"ל וקאמר שבא אחר ל' יום, מ"מ לא מהני טענת אונס ומ"ש התנאים שם בס"א דהרא"י שהביא בפרישה נהפוך הוא עיין עליו הנה לפי פירוש הפרישה צדקו דברי התנאים דהא קי"ל פמאן דגרס דעביד בדלית ולא דעבר בריש כמו שהביא הש"ך ראה מהא דר"י פקיד לברתי' ואף דהוי אפשר לדחות ראיה זו מ"מ מוכח פן מהא דאיתא שם בירושלמי פרק האומר לדעתי דרשב"ל היאך צריף למעבד כו' ע"ש ומפני שראיתי שבדחי' זו לראית הש"כ ונהראיה הנ"ל מהא דאמר לדעתי דרשב"ל כו' דקדמני התנאים וכיון דתי לדבריו בזה ע"כ לא כתבתיו בבבאור פי כפר פתוב עם הספר בתנאים ע"ש וא"כ לפי פירוש הפרש שיה מוכח מהירושלמי להקפך אבל פי' הפרישה במח"כ דחוי' מעיקרו מלבד מה שדחה התנאים לפירושו וכתב דלדבריו העיקר חסר ע"ש יש לי ראיה ברורה ומוכרעת דליתא לפירושו וגם מוכח מראיה זו ג"כ בבירור דהגירסא דעבר ברי"ש ליתא והעיקר דעבד בדלית וגם יהיו נדחים עפ"ז פל מה שפירש התנאים בהירושלמי הנ"ל הן מה שפירש דאירי דלא הנה אונס רק בסוף הזמן ובזה תולה הפלוגתא דר"י סבר דהו"ל להקדים הן מה שפירש דמירי באין האונס ידוע רק שהוא טוען פן הפל נפיל בבירא דהא בירושלמי דגיטין פרק מי שאתחזו על המשנה הרי זה גיטף ע"מ שתשמישי

את אבא מיייתי נ"כ שם פלוגתא דר"י ורשב"ל הג"ל ומסיק שם דר"י ור' בא לא סברין פריש"ג ר"ל ור"נ בר"י סברין פריש"ג ור"ל דריש"ג סבר פל עפכה שאינה הימנה ה"ז גט דהיא אנוסה בדבר שלא קיימה התנאי ואף דהוא לא גירש רק על תנאי זה והנה לפי הגירסא דעבר בר' נהפוך הוא דר"י פריש"ג ולפי פירוש הפרישה אין ענין הא דר"י פלל להא דריש"ג וכן לשני הפירושים של התנאים אין ענין פלל הא דר"י להא דריש"ג וברור הדבר דהפרישה והתנאים לא ראו רק הירושלמי דקדושין פ' האומר ולא ראו הירושלמי דפ' מי שאחזו הג"ל וא"כ אין מן הירושלמי הג"ל לא ראיה ולא סתירה לדברי הסמ"ע הג"ל והוא ברור פשמש בס"ד ומה שיש לעיין ולפלפל בגוף דברי הירושלמי הג"ל יבואר אי"ה לקמן בס"ד.

ומ"ש הט"ז שם בסי' כ"א בהשמטות דאפשר לדמות נידון זה דהסמ"ע למ"ש בסי' רכ"ז סעיף ז' לענין אונאה באם יברר שהיה אונס עכ"ד הנה אם הדמיון הג"ל היה עולה יפה א"כ הסמ"ע לשיטתו שם בסי' רכ"ז ס"ק י"ז דפסק שם ג"כ והוכיח מהטור שם דאע"פ שעבר האונס אח"כ כו' ע"ש אף לפי דעת הט"ז שם בסי' רכ"ז דאם היה לו אמתלא שלא היה יכול לברר שהיה אונס בהשיעור כו' יכול לחזור עדיין אבל אם היה יכול לברר ושהיה אח"כ בלא אונס ולא חזר שוב אין יכול לחזור ע"ש בט"ז א"כ לפי דבריו דמדה הא דסי' כ"א לשם א"כ גם בסי' כ"א פן הוא דאם היה אונס באותו יום ואחר שעבר האונס ג"כ לא בא ליטבע וטען שהוא מפני שלא היה יכול לברר אז שהיה אונס באותו יום ולא יאמינו לו לכה לא בא ישבע עדיין אבל אם היה יכול לברר ולא בא אחר שעבר האונס אבד זכותו פן הוא לפי דעת הט"ז שם לפי מ"ש הט"ז פאן דיש לדמות זה לזה אבל באמת במח"כ הט"ז אין הדמיון עולה יפה דאף אם נימא שם כמו שפסק הט"ז מ"מ פאן בסי' כ"א הו' הדין כמ"ש הסמ"ע דבשלמא התם במחילה תלי' מלתא דאמדו חקמים דעתו דאם שתק בכדי שיראה לתגר כו' ונדאי מחל דאם לא מחל לא הוי שתיק פולי האי א"כ מה בכך שהי' אונס תיקף אחר המכירה מ"מ פיון שאחר שעבר האונס שתק בכדי שיראה לתגר כו' ולא חזר בו ונדאי מחל דמה לי שתיקה דמקמי הכי או שתיקה דלאחר מכאן משא"כ פאן דאין עליו שום חיוב רק מפח שקיבל על עצמו ונהרי לא קיבל על עצמו רק על אותו יום ואותו יום הי' אפוס ורחמנא פטר' ואף שלא בא אח"כ כשעבר האונס הרי לא קיבל על עצמו על אח"כ רק על אותו יום וזה ברור ונ"ל דהט"ז הרגיש בחלישת הדמיון זה לכה חזר מדבריו וכתב ונ"ל דזה תולה בהא דיו"ד סי' רכ"ח סי' מ"א פן נ"ל ברור בס"ד.

ועתה נשובה ונחקורה בהא דיו"ד סי' רכ"ח הנה דעת הריב"ש בתשובותיו שהביאם הב"י בי"ד סימן רכ"ח ובח"מ ס"ס ע"ה מבואר דדעת הריב"ש הוא דאף בהיזיד באותו יום מ"מ אין עליו אח"כ שום חיוב שבועה ולמה שפכר עבר לא מעלה ולא מוריד פלל אם יקיים אח"כ או לא רק בדעת הרא"ש בתשובה מראה הריב"ש פנים לכאן ולכאן ע"ש והנה דעת הרשב"א בתשובותיו שהביאם הב"י בי"ד סימן רכ"ח גדר דרכו ונעל נתיבו ומשורכת דרכיו וקשה לירד לסוף דעתו כי מתשובת הרשב"א שהביא שם לראשונה בקרה שהי' שבת מורה פדעת הריב"ש ובהתשובה של הרשב"א שהביא הב"י שם אח"כ דכתב עובר בכל יום ויום על שבועתו משמע דחל השבועה גם אח"כ ושם באותו תשובה עצמו כתב אבל אם נשבע לעשות הדבר ביום פלוני ועבר היום שוב אין

חייב שבועה עליו ולוקה על שעבר על שבועתו ופטור מלעשות אותו דבר שנשבוע עליו
עכ"ל הרי מבאר להדי' פריב"ש ולכאורה יש פאן סתירה מיני' ובי' באותו תשובה עצמו
דאינו מוכן ההפך ששבין הרישא וסיפא והנה מה שפותר עצמו התשובה היא פרישא
עם התשובה הקודמת בקרה שהי' שבת הי' נ"ל דדעתו לחלק בין הי' אנוס או מזיד אף
דמצד הסברא אין מקום כ"כ לחלק בזה דממ"נ אם חל השבועה אף על אח"כ מו יום
היא והלאה א"כ אף אם הי' אנוס באותו יום מ"מ יתחייב אח"כ מפח אות' שבועה ואי
אינו חל רק באותו יום א"כ אפילו היזד נמי לא יתחייב אח"כ מצד השבועה כמו בכפר
דאם נשבוע שיאכל הכפר היום ועבר היום ולא אכלו שאין חייב עוד לאכלו כמ"ש
הריב"ש מ"מ הי' נ"ל כף דעת הרשב"א דהוא דחיק ומוקים אנפשי' דסותרין דבריו זא"ז
אי לא נימא כף וילכף הוי אמרינו דבקרה שהי' שבת שהי' אנוס הרי הוא פטור אח"כ
אבל בעבר במזיד ולא קיים עובר אח"כ בכל יום ויום פן הי' נראה לכאורה אבל מה
יועיל כל זה הלא הרישא והסיפא באותו תשובה עצמו סותרים זא"ז דהא הסיפא נודאי
בעבר במזיד איירי כמו דאמר ולוקה כו' ואעפ"כ כתב שוב אין חייב שבועה עליו
ולכאורה הי' נ"ל לומר דההפך הוא בין הרישא לסיפא בתשובת הרשב"א הנ"ל הוא
דיש חילוק בין לזמן בל' ובין בזמן בב' דבריי הט"ז שם בש"ע יו"ד סי' רכ"ח ס"ק כ'
ולא כמ"ש הט"ז דליום בל' הוי שני שבועות אחת שיפרע ואחת על השלמת הזמן רק
דליום בל' משמע דשבועה זו מתחלת עיקרה ביום פ' ומאז והלאה על כל יום אבל ביום
משמע רק ביום זה וכמו שאבאר לקמן אבל זו קשה מתשובה הקודמת דכתב ג"כ לפרעו
לזמן כו' ואעפ"כ השיב בקרה שהי' שבת דפטור אח"כ וג"כ קשה מתשובת הרשב"א
שהביא הב"י עוד שם אח"כ בנשבוע או מנדה עצמו אם לא יפרע עד יום פ' והי' אנוס
שלא הי' לפרוע אפילו פסות אין פאן נידוי אפילו ירויח אח"כ ואם הי' לו דבר לשום
לב"ח יתירו לו אפילו שלא מדעת המלנה שאין הנדוי מעלה ומוריד בכפיות פריעת
החוב אחר שעבר הזמן עכ"ד והנה לכאורה פראה דעד יום הוי כמו ליום ואף אם אפשר
לצדד ולומר דעד יום הוי כמו ביום מ"מ קשה מתשובה הקודמת בקרה שהי' שבת
כמש"ל ולכאורה נ"ל דההפך הוא בין רישא לסיפא בתשובה השני' של הרשב"א הנ"ל
בין נתחייב כבר או לא כמ"ש הריב"ש בדעת הרא"ש דברישא בנשבוע לפרוע הרי
נתחייב לשלם בלא השבועה וכן להזמין בתו כו' משמע דכבר נשתדקה ותייב מפח
השידוכין אבל בסיפא נשבוע לעשות הדבר ביום פ' משמע דבר חדש שלא הי' עליו שום
חייב כלל כנ"ל אבל גם על זה קשה מתשובה הקודמת בקרה שהי' שבת וכן בתשובה
שהביא אח"כ קשה שהרי שם בנשבוע לפרוע מיירי וע"כ צ"ל דמחלק בתרתי בין ליום
ובין ביום ובין אנוס למזיד דהיגו דליום בל' אז אם הי' אנוס פטור אח"כ אבל אם הי'
מזיד חייב אחר כף אבל ביום בבי"ת אף אם היזד באותו יום מ"מ פטור אח"כ ועפ"ז
א"ש כל השלשה תשובות של הרשב"א שהביא הב"י שם ולא יהי' ביניהם סתירה ודוק
ומה שקשה ע"ז מהגהת זקני רמ"א ז"ל בש"ע יו"ד סי' רל"ב סעיף י"ב שכתב שם מי
שנשבוע כו' לעשות דבר ביום פ' ונאנס כו' ואם יכול לקיימה אח"כ כו' ומצינו ע"ז ב"י
סי' רכ"ח בשם תשובת הרשב"א הרי דאפילו ביום בבי"ת ונאנס אעפ"כ חייב אח"כ
כשיכול לקיים עיין בט"ז שם בסי' רל"ב ס"ק י"ח מ"מ בזה דלא דקדק בזה ולא נחית
לחלק בכף אבל באמת בב"י איתא ליום עכ"ד ובאמת יש תימה רב' על זקני רמ"א ז"ל

איה מפרש תשובת הרשב"א השלישית הנ"ל שהביא הב"י בסי' רכ"ח שכתב להדיא דאם אין לו פלל פטור אפילו אם ירויח את"כ מיהו לפי ע"ש גם באומר ליום כשהוא אנוס פטור את"כ אף שעבר האנוס להרשב"א ובאמת פי בתשובת הרשב"א שהביא הב"י דמורה שמחוייב את"כ דכתב עובר בכל יום לא הזכיר מאנוס פלל ולא איירי מהי אנוס פלל ע"ש וקאמת אהוב מן הפל ויורה דרפז דדעת הרשב"א כמ"ש ומיהו קשה להבין טעמו של דבר דקשה ממ"נ כמ"ש ל דהיינו באומר ליום דאם חל את"כ השבועתלפי אותו הלשון א"כ גם אם הי' אנוס יתחייב את"כ כשיעבור האנוס.

והנראה לי בזה דסברת הרשב"א בזה דאם הי' אנוס א"כ אנו סהדי דאדעתא דהכי לא נדר או נשבע ואין צריד התרה פלל באותו יום כמו בהדירו שיאכל אצלו וחלה הוא כו' כמבואר במשנה נדרים ובי"ד סי' רל"ב סעיף י"ג וכמ"ש הש"ך בחו"מ סי' ע"ג ס"ק ד' כשאומדים הדברים כו' ע"ש אף דשם היא רק אנוס ממון וכדברי הש"כ מבואר להדיא בב"י בסי' רל"ב בתשובת הריב"ש ועיין בש"כ בי"ד סי' רל"ב ס"ק כ"ג א"כ מכ"ש באנוס גמור וכן בקרה בשבת ודאי דאדעתא דהכא לא כשבע וכינן דלא חל שבועה על אותו יום הו"ל פנדר שהותר מקצתו והותר פולו כמבואר בי"ד סי' רכ"ט ובסי' רל"ב סעיף ז' אם פן גם את"כ פטור אבל פשהיה מזיד א"כ לא הותר פלל רק שעבר על שבועתו מ"ה חייב את"כ שפינו דאותו הלשון גם על את"כ מורה פנ"ל בדעת הרשב"א אבל באומר ביום דהלשון מורה דלא קיבל עליו השבועה רק על אותו היום א"כ אף בהזיד פטור את"כ פנ"ל ועיין בש"כ לח"מ סי' ע"ג ס"ק ד"ז ונדאי לא מחייב בשבועה רק במבטא ועיין בי"ד סי' רי"ח סעיף א' בהמחבר נרמ"א שם ובט"ז שם בס"ק ב' ובש"כ ס"ק ב' ע"ש ואף מהא דמבואר בהג"ה סי' רל"ב סי' י"ב בשם תשובת הרא"ש בקהל שעשו חרם על ה' שנים וקבעו זמן שיתחיל כו' ע"ש מבואר דלא אמרינו בכה"ג נדר שהותר מקצתו הנה המעיין בתשובת הרא"ש שם פלל ז' סי' ב' יראה מלשוננו ההיפך שהשיב וז"ל לא ידעתי טעם לביטולה פי לא הותרה לא פולה ולא מקצת' וכי בשביל שלא קיימה בזמן שקבעו בין שהיו שוגגים בין שהיו מזידים תבטל התקנה מי התירם שתבטל עכ"ל הרי להדיא דשם לא הותרה מקצתו רק שלא קיימה אבל בהותרה מקצתו ודאי ראוי לומר פינו דהותר מקצתו הותר פולו ואין חילוק בין הותר מעצמו או ע"י התרה דבכל ענין אמרינו הותר מקצתו הותר פולו רק לענין אם בעינו להחליף דבריו יש חילוק כמבואר בסי' רכ"ט בש"כ ס"ק ד' וע"ש בט"ז ס"ק ה' ובנ"כ שם מ"ש על הט"ז ובסימן רל"ב סעיף ז' ח'.

וכאן א"צ להחליף פינו שאין אומר פלל להעמיד דבריו כמבואר בט"ז סימן רל"ב ס"ק י"ג ובש"כ שם ס"ק י"ז ואף דזקני הרמ"א ז"ל כתב בהג"ה בסי' רל"ב סי' י"ב בדברי תשובת הרא"ש הנ"ל בקהל' שעשו תקנה וחרם ובאותו זמן היו אנוסים ונראה שהוציא פן ממ"ש הרא"ש שם בין שהיו שוגגים דהיינו שכחו והיו כאנוסים א"כ מבואר מהרא"ש דאף באנוסים בהתחלת הזמן חל אחר כך ולא הני נדר שהותר מקצתו כו' מ"מ גברא אגברא קרמית דבאמת הרא"ש דפוסק להדיא בקרה בשבת דחייב את"כ אבל הרשב"א דפוסק בקרה בשבת דפטור את"כ ס"ל דהוי נדר שהותר מקצתו פן י"ל ואף דאם הנה אנוס בקצת היום ודאי אין סברא פלל דשוב יפטר מטעם נדר שהותר מקצתו שאני התם דנדר א' הוא שפירע באותו יום ואם יפרע ברגע אחרונה לא עבר פלל על שום שבועה

אם כן פְּשֵׁהָ אַפּוֹס בְּמַקְצָתוֹ עֲדִינָן לֹא הִוְתֵּר כְּלָל דְּהָא בל"ז שְׁהִי אָנוּס אִין כְּאֵן הַעֲבֵרַת
שְׁבוּעָה בְּמָה שְׁלֵא פִרְע בְּמַקְצָת הַיּוֹם וּתְחַלַּת הַשְּׁבוּעָה הִי רַק עַל זֶה שְׁיִפְרַע בְּאוֹתוֹ יוֹם
וּמָה לִי שְׁהִי אָנוּס בְּמַקְצָתוֹ יִפְרַע בְּשָׁאָר הַיּוֹם מִשָּׂא"כ כְּפִשְׁהִי אָנוּס בְּכָל אוֹתוֹ הַיּוֹם אוֹ
בְּשִׁעָה אַחְרוֹנָה עֵינָן בְּסִי רל"ב ס' י"ב בְּהַג"ה בְּפִלּוּגְתָּא דְּהֵר"ן וְהַאֲגוּדָה ע"ש דְּכִינּוֹן דְּעֵבֵר
כָּל הַיּוֹם וְלֹא פִרְע א"כ לֹא הִי אַפּוֹס בְּנֻדָּאי הָיָה עוֹבֵר עַל הַשְּׁבוּעָה אִף לְהַסּוּבְרִים דְּחַל
הַשְּׁבוּעָה גַם אַח"כ דַּמ"מ גִּשְׁבַּע שְׁיִפְרַע בְּאוֹתוֹ יוֹם וְלֹא פִרְע וְזֶה פְּשוּט וּכְמ"ש לְהִדְיָא
הַב"י בְּשֵׁם הַרְשֵׁבִי"א דְּעֵבֵר עַל שְׁבוּעָתוֹ אִף אִם יִפְרַע אַחַר כֶּף רַק בְּכָאֵן דְּהִי אָנוּס לֹא
עֵבֵר עַל הַשְּׁבוּעָה דְּאִדְעָתָא דְּהִכִּי לֹא גִשְׁבַּע אִם כֵּן הֵנִי הִוְתֵּר מְקַצָּתוֹ כו' כְּנ"ל בְּרוּר בְּדַעַת
הַרְשֵׁבִי"א ז"ל וְשׁוֹב אִין חַיּוֹב אַח"כ כְּנ"ל וְהוּא נִכּוֹן מְאֹד בְּס"ד: וּלְפִי מָה שְׁבִאֲרַתִּי בְּדַעַת
הַרְשֵׁבִי"א יִצְמַח מִזֶּה דִּין חֲדָשׁ בְּהַקְדִּים סְנִיגָא דְּנֻדְרִים דְּף ר"ז ע"א הֵוּא גְבַרָא דְּאִתְפִּיס
זְכוּוֹתֵי בַב"ד כו' שְׁם א"ל רְבָא אָנוּס כו' וְכ"ת קִטְלָא שְׁאֲנִי כו' וְשֵׁם ע"ב וְלֵר"ה מְכַדִּי
אַסְמַכְתָּא הִיא כו' וּמְסִיק שְׁם וְהַלְכָתָא אַסְמַכְתָּא קְנִיָא וְהוּא דְּלֹא אָנִיס וְהוּא דְּקִנִּי מִינֵי
בַב"ד חֲשׁוֹב עַכ"ל הַש"ס ע"י רַש"י בַּד"ה וְהוּא דְּלֹא אָנוּס בְּאַוּנְסָא דְּמוֹכְחָא לְאִינְשׁ כִּי
הִיא דְּלַעִיל דְּפִסְקִי מְעַבְרָא עַכ"ל וְדַבְרֵי רַש"י הַנ"ל פְּלִיאָה גִּשְׁבַּע דְּאִדְרַבָּא אָוּנְסָא
דְּמַגְלִי' כִּי הִיא לֹא אִיכְפַת לָן כְּלָל כְּמַבְנֵאָר לְהִדְיָא לְעִיל בְּגַמְרָא וּמְוַכְרַח מָהָא דְּשְׁמוּאֵל
וְאִם אַפּוֹס בְּאַוּנְסָא כִּי הִיא קְנִי וּמְלַבֵּד שְׁדַבְרֵי רַש"י הַנ"ל הֵם פְּלִיאָה גַם כֵּן תְּמוּהָ דְּהו"ל
לְרַש"י לֹמֵר דְּלֹא אָנִיס גַם בְּאַוּנְסָא דְּמוֹכְחָא כו' וְלֹמֵר דְּאִף בְּזֶה פְּאֻנְסָא דְּהִיא אִינְרִי וְיִהְיֶה
מֵאִיזָה טַעַם שְׁיִהְיֶה אֲבָל הַלְשׁוֹן שֶׁל רַש"י מִשְׁמַע דְּרַק בְּאַוּנְסָא כְּזֶה אִינְרִי וְלֹא אִינְרִי כְּלָל
בְּאַוּנְסָא דְּלֹא מַגְלִי' וְהוּא תִּימָה עַל תִּימָה דְּלָמָּה לֹא נִימָא דְּאִינְרִי גַם בְּאַוּנְסָא דְּלֹכ"ע מְבַטֵּל
הַקְנִיָּו וּמְלַבֵּד כָּל אֵלֶּה שְׁפַת יֵתֵר הִיא בְּרַש"י וּמָה בְּעֵי רַש"י בְּזֶה וְהַנ"ל בְּזֶה דְּהָא בְּאַמַּת
קִשְׂיָה עַל מָה דְּפִסְק וְהַלְכָתָא כו' וְהוּא דְּלֹא אָנִיס דְּלָמָּה לוֹ לְמַפְסַק הַלְכָתָא הֲלֹא יְדוּעַ
דְּקִי"ל כְּרַבָּא לְגַבֵּי ר"ה דְּבַתְרָא הוּא וּבְפִרְט דְּלֹא מְתַרְץ מִיָּדֵי עַל קוֹשְׁיַת רְבָא וְרַבָּא מִיָּדֵי
רֵאִי מִמְשַׁנְהָ מְפֻרְשָׁת.

וְע"ק דְּהִיא וְהַלְכָתָא שְׁלֵא כְּפִסְדֵּר דְּמַעֲיָקְרָא אֲמַר אַסְמַכְתָּא קְנִי וְאַח"כ אֲמַר וְהוּא דְּלֹא
אָנִיס וְאִין זֶה עֵינָן לְדִינֵי אַסְמַכְתָּא רַק הוּא דִּין בַּפ"ע דְּאַוּנְסָא מְבַטֵּל הַקְנִיָּו וְאַח"כ אֲמַר
וְהוּא דְּקִנִּי מִינֵי בַב"ד ח' דְּהוּא שְׁיִיף לְדִין אַסְמַכְתָּא דְּקִנִּיָּו בַב"ד ח' מְבַטֵּל הַאֲסַמְכְתָּא וְקִנִּי
וְלָמָּה עֲשֵׂה פִירוּד בֵּין הַדְּבָקִים וְכֶף הוּל"ל וְהַלְכָתָא אַסְמַכְתָּא קְנִי וְהוּא דְּקִנִּי מִינֵי בַב"ד ח'
וְהוּא דְּלֹא אָנִיס וְנִרְאָה דְּכָל זֶה הִי קִשְׂיָה לְרַש"י ז"ל וְלִכְפֹּף פִּירֵשׁ דְּלֹא אִינְרִי כְּלָל בְּאַוּנְסָא
דְּלֹא מַגְלִי' דַּע"ז אִין מִן הַצְּנוּרָה לְמַפְסַק הַלְכָתָא כְּמ"ש וְגַם אִין זֶה מְקוּמוֹ כְּאֵן דְּאִף
כְּלִי אַסְמַכְתָּא הָאָנוּס עֲצָמוֹ מְבַטֵּל הַקְנִיָּו רַק דְּאִינְרִי בְּאַוּנְסָא דְּמוֹכְחָא וּבְלֹא אַסְמַכְתָּא אִינוּ
מְבַטֵּל הַקְנִיָּו כְּדְמוּכַח מְשֻׁמְאֵל לְעִיל רַק מִטַּעַם אַסְמַכְתָּא וְאַבְרָא זֶה דְּהָא הַטַּעַם דְּקִנִּיָּו
בַב"ד ח' מְבַטֵּל אַסְמַכְתָּא כְּתִבוּ הַפּוֹסְקִים מְשׁוּם דְּכִינּוֹן דְּהַקְנָה בַב"ד ח' גָּמַר וּמְקַנְהָ וְהַסְמ"ע
בַּח"מ ס' ר"ז ס"ק מ"ב כְּתִב הַטַּעַם בְּשֵׁם הַמְרַדְכִי מְשׁוּם דְּהַפְקָר בִּיד הַפְקָר ע"ש וְכֵן
הוּא דַּעַת הֵר"ן בְּתַחֲלַת דְּבָרָיו שְׁם בְּסוּנְיָא דְּנֻדְרִים הַנ"ל דְּכַתֵּב וְהוּא דְּקִנּוֹ מִינֵי בַב"ד ח'
כְּלֹמֵר דְּאֵלִימִי לְאַפְקוּעֵי מְמוּנָא כְּגוֹן בִּי דִּינָא דְּר' אֲמִי וְר' אֲסִי עַכ"ל וּבְנֻדָּאי ר"ל מְשׁוּם
הַפְקָר ב"ד דְּכַעֲיִן זֶה אֲמַרִּינּוּן בְּמַס' גִּיטִין פ' הַשּׁוֹלַח דְּף ל"ו ע"ב לְעֵנָן פְּרוֹזְבוּל דְּהֵנִי
מִטַּעַם הַפְקָר ב"ד כְּמוֹ דְּאֲמַר רְבָא שְׁם וְע"ז אֲמַר שְׁם בְּש"ס כִּי תִיָּקֵן הִלָּל כו' וְר' אֲמִי וְר'
אֲסִי דְּאֵלִימִי לְאַפְקוּעֵי מְמוּנָא ע"ש וְע"ש בְּתוֹס' ד"ה דְּאֵלִימִי לְאַפְקוּעֵי ע"ש וְכֵן הוּא דַּעַת

הגאון ונדעת האלפסי שהביאם הר"ן בנדרים שם דהאי קנין הפקר ב"ד נגעו בה ונקדים עוד דאמר לעיל בפסוקי הנ"ל וכו' ת קטלא שאני והנה הפשיטות היא דמיתה שיהא עונש חמור אמרינן בי' אונס רחמנא פטרי' משא"כ בעונש קל ולכאורה אינו מוכן דמה"ת לחלק פינון דגילה התורה דאונס ראוי לפטור דמה יעשה הלא אנוס הוא א"כ אף מעונש קל ראוי לפטור ונ"ל דכהוה הוא קושית הש"ס דנחזי אנו דשני מיני פטור אונס יש א' דאם חייב איזה עונש או בשביל איזה דבר שעשה או בשביל שלא עשה איזה דבר אז אמרינן דאם הי' אנוס על העש' או על המניעה רחמנא פטרי' מעונש דמה הו"ל למעבד פינון דאנוס הוא ב' דאין כאן עונש כלל רק שקיבל על עצמו שיסתן או שימחול איזה דבר או שאוסר על נפשו דבר מה אם יעשה או אם לא יעשה ואח"כ עשה או אם לא עשה הרי מתנתו או מחילתו קיים וכן מה שאסר על נפשו ואם הי' אנוס אז על העש' או על המניעה בזה לא שייך אונס רחמנא פטרי' דהא אין אנו רוצים לעונשו כלל רק מה שקיבל ע"ע על אופן זה וכיון שהיה פן הרי קיבל על עצמו ומה איכפת לן שהי' אנוס ומה שאיטי' להכי אונס רחמנא פטרי' רק הטעם הוא דנדאי אדעתא דהכי שהי' אנוס לא קיבל על עצמו כמו שפיתבו שם הר"ן והרא"ש במשנה דנדרים אונסין דנדאי אדעתא דהכי לא נדרי' וזהו לדעת דברי הש"ס וכו' ת קטלא שאני ר"ל דקטלא שהוא עונש שייך לומר אונס רחמנא פטרי' משא"כ בזה דאין כאן עונש רק שקיבל על נפשו ובטל זכוותי' על אופן זה ומה לן לאנוס מ"מ הרי ביטלן על אופן זה וע"ז אמר והתנו נדרי' אונסין כו' וגם בזה אין כאן עונש רק דאדרי' על אופן זה א"ו דאמרינן דנדאי אדעתא דהכי שיהי' אנוס לא אדרי' ה"ה נמי אמרינן אדעתא דהכי שיהי' אנוס לא בטיל זכוותי' ואפשר דהש"ס נתפונן לשניהם דלמא קטלא שהוא עונש חמור מאד חס רחמנא משא"כ בשאר דברים וגם נתפונן לזה דמידי דעונש שאני מידי דלאו עונש רק שקיבל על עצמו או אחר נטל עליו על אופן זה לאסור עליו את שלו שיש לו כח לאסור את שלו על כל מי שרוצה וממש מבואר פן להדיא בפ"י הרא"ש שם בד"ה וכו' ת כו' דמעיקרא כתב הרא"ש דכתיב ונשפטו העדה ואחר כך כתב קטלא דאתי מפילא כו' ע"ש היטב שהוא ממש כדברי הינצא מזה דשני מיני פטור אונס יש א' בדבר שהוא עונש אמרינן רחמנא פטרי' דמאי הו"ל למעבד.

ב' דבר שאינו עונש רק בא מצד שקיבל על עצמו או אחר נטל עליו דאמרינן אדעתא דהכי לא קיבל על עצמו או האחר לא הטיל עליו על אופן זה והנה מקשה שם מדשמואל ומשני אונסא דמגל' שאני פינון דאיבעיה ליה לאתנו' ולא אתני איהו דאפסיד אנפשי' ע"כ והשתא נחזי אנו דנדאי חילוק זה דבין אונסא דמגל' לאונס דלא מגל' לא שייך רק בענין השני של פטור אונס דהיינו רק במקום דאנו אמרינן דאדעתא דהכי לא קיבל על נפשו דלא אסיק אדעת' אבל באונס דמגל' דמסיק אדעת' ולא אתני ש"מ דקיבל על עצמו אף באופן זה עיין רש"י ד"ה דלמא אונסא דמגל' שאני אבל בענין הראשון של פטור אונס דהיינו מצד עונש דאמרינן רחמנא פטרי' ונדאי אין חילוק כלל בין אונסא דמגל' לאונסא דלא מגל' דנדאי אף אם נאנס באונסא דמגל' מ"מ פטור מעונש דמ"מ לא עשה בבחירת עצמו רק שצאנס ואונס רחמנא פטרי' וזה ברור לכל מי שיש לו מוח בקדקדו דאטו אם נאנס באונס דשכיח יתחייב מיתה או מלקות וכדומה איזה עונש וזה ברור והשתא נחזי אכן פינון דמסיק הגמ' דבגידון זה דאתפיס זכוותי' בב"ד דהוי אסמכתא

ולא קני אלא אם כן שקנו מיגן' בבד"ח וזה מועיל רק משום הפקר ב"ד ויש להבין למה
יפקירו ממונו של זה ומאיזה טעם וצ"ל דהיינו משום דלא קיים מה שקיבל עליו בפני
הב"ד וא"כ הוא מטעם עונש א"כ לפ"ז אם אנוס הוא אף באונס דמיגלג' אין ראוי לענשו
דרחמנא פטרי' מעונש דמה הו"ל למעבד הא מ"מ אתגיס א"כ ממילא דאין הב"ד מפקירין
את מעונו והוי אסמכתא ולא קני כללו של דבר דמצד קבלתו על עצמו הוי אסמכתא ולא
קני ומטעם עונש ג"כ ליתא מחמת שפאנס ואף באונסא דמיגלג' רחמנא פטריה וזה
שפטיק והלקתא אסמכתא קני' והוא ר"ל היכא אסמכתא קני' דלא אנוס ר"ל באונס
דמוכחא כפי' רש"י דאונס דלא מוכחא בלא"ה מבטל המעשה ולא קני מטעם אונס ואין
ענינו לאסמכתא רק אונס דמוכחא כגון האי דפסקה מעברא דאין מבטל המעשה מטעם
אונס אבל פי מצטרף בהדה אסמכתא מבטל הקנין ומפרש הטעם והוא דקנו מיגיה בבד"ח
דזה מועיל לבטל האסמכתא והיינו משום הפקר ב"ד מטעם עונש וכמש"ל וכיון דהוא
אנוס אף באונס דמוכחא מ"מ אין ראוי לענשו וא"כ לא הוי הפקר ב"ד וממילא הוי
אסמכתא פנ"ל ברור בדברי רש"י והוא פפתור ופרח בס"ד.

וכ"נ ברור לדינא להסוברים דקנין בבד"ח מועיל רק מטעם הפקר ב"ד דאף אם אנוס
באונס דשכיח מבטל המעשה במקום שצריף בד"ח משא"כ במקום שא"צ בד"ח עיין
בס"ס ד"א בסמ"ע ובב"ח ובט"ז משא"כ להפוסקים דכתבו דהטעם משום דגמר ומקנה
דלדדהו אף במקום שצריף בד"ח לא מהני אונס דשכיח ודו"ק היטב פי נכון הוא בס"ד.

והנה לפ"ז נחזי אנו דאמרינו דבכל דבר דמקבל אדם על עצמו או מטיל על אחרים על
איזה אופן מסתמא דעתו אף אם יהיה אונסא דשכיח מדלא אתני דהא ודאי אסיק אדעתך'
אונס דשכיח ולכך במדיר חבירו שיאכל אצלו אם היה אנוס באונס דשכיח הרי הדרתו
קיים ונדאי אדריה אדעתא דהכי פיון דנא אתני וכמ"ש הב"י בשם רבינו ירוחם בי"ד
סי' רל"ב ונהביאו הש"כ בסי' הנ"ל ס"ק ד' ע"ש אם כן אם נשבע איזה אדם שיפרע ביום
פ' או שיבא ביום פ' ואח"כ נאנס באותו יום ולא בא או לא פרע א"כ לפי מה שפארתי
ממלקות ומעונש של עובר על שבועה פטור על מה שלא קיים שבועתו באותו יום ולא
בא אף אם נאנס באונס דשכיח אמרינו דחל שבועתו פיון דלא אתני מ"מ לא יענש פיון
שהיה אונס ורחמנא פטריה ואינו דומה להידירו חבירו שיאכל אצלו ונאנס באונס דשכיח
דהדרתו קיים ואסור להנות מנכסיו דש"ה דכיון דאדריה אדעת' דהכ' ג"כ אדרי' מדלא
אתני' ועל עיקר הנדר שלא יהנה מנכסיו אינו אנוס לכך אסור להנות אבל הקא שעל
גוף עברתו על השבועה הוי אנוס א"כ פטור מעונש אף שנשבע ע"ד כף ואין לחייבו
משום שבועת שוא דהא נשבע על שאין בידו דהא אם הוא אנוס אין בידו לעשות פיון
שנשבע סתם ואפשר היה שלא יהיה אנוס רק שאין זה יוצא מכלל שבועתו ומ"מ עונש
לית ליה דרחמנא פטרי' אף באונס דשכיח כמ"ש רק דההפך הוא באם נאנס באונס
דשכיח הרי הי' פאן העברת השבועה רק דפטור מעונש דאונס רחמנא פטרי' אבל אם
נאנס באונס דל"ש לא הי' פאן העברת השבועה כלל דאדעת' דהכי לא נשבע א"כ לפ"ז
באם נשבע שיפרע ליום פ' בלמ"ד והיה אנוס ביום פ' אם הי' אונס דל"ש דאז לא חלה
השבועה כלל על אותו יום דאדעת' דהכי לא נשבע אם כן ממילא דאינו חל אף על הימים
הבאים דהוי נדר שהותר מקצתו וכמו הא דסי' רל"ב סעיף ז' פיון דהיו ביניהם אביו
ואחיו ואדעתם ודאי לא אסר גם לזרים שעמהם הותר דהוי נדר שהותר מקצתו וכמו הא

דסי' רכ"ט בהי' בייניהם שבתות ויום טוב פנין דהותר על אותן הימים הותרו גם שאר הימים רק דשם בסימן רכ"ט צריף התרה וכאן באונס או בקרה אותו יום בשבת לדעת הרשב"א ל"צ התרה דודאי לא נשבע לחלל שבת בקום ועשה והותר מקצתו בלא התרה כמו הא דסי' רל"ב סעיף ז' והותר פולו משא"כ אם נאנס באונס דשכיח אף דעונש לית ליה מ"מ חל על שאר הימים הבאים אחריו וזה ברור דהא לא הותר מקצתו כלל דהא אדעתא דהכי נשבע ואינו יוצא מכלל השבועה רק משום דעבר על השבועה באונס אין כאן עונש אבל לא הותר כלל א"כ עה"ת לא יחול על הימים הבאים אחריו וזה ברור לדעתי בס"ד: ולפ"ז י"ל דגם זקני הרמ"א ו"ל בסימן רל"ב סעיף י"ב בהג"ה מודה דהוי נדר שהותר מקצתו בכה"ג רק דשם בהאי דינא דקהל' שהיו אנוסים בהתחלת הזמן י"ל דאיירי באונס פהאי דשכיח ובאמת מקור הדין דתשובת הרא"ש לא היה שם רק שהיו טרודים בעסקיהם דשכיחא ושכיחא פמבואר שם להדיא וכן שם בתשובה בין היו שוגגים היינו דאולי שכחו מחמת טרדא ודאי השכחה מצוי' מחמת טרדא וכיון דלא אתני ודאי אדעתא דהכי נשבעו כדי שישמרו אל לבם היטב ולא ישכחו ומ"מ פנין דשכחו הרי הן שוגגים ואנוסים ומ"מ הותר מקצתו לא הוי וכן מורה להדיא לשון הרא"ש בתשובה שם שכתב וז"ל ולא הותרה מקצתו ולא פולא פנ"ל ואם פנ"ע מודים בזה היכא דעל יום אחד אינו חל השבועה מאותן ימים שנשבעו עליהם שוב הותרו פולם רק דבהא פליגי הרשב"א והרא"ש בקרה בשבת דהרשב"א סובר דלא חל על אותו יום וממילא הותרו פולם והרא"ש סובר דגם על אותו יום חל השבועה כמ"ש הטור בשמו בח"מ סי' ע"ג דאמרינן שהשבועה היה שיהא פרוע אז באותו יום ויוכל להיות ע"י שיפרע קודם או שימתן משכונן באותו יום ואף אם ישבע שימתן מעות אז באותו יום מ"מ לא הוי נשבע לבטל המצוה דהא לא ידע שהוא שבת ונראה דסובר דשבועה בטעות לא הוי דודאי לא היה נשבע שיפרע בשבת דאמרינן דאף אם הי' יודע מ"מ היה נשבע שיהי' פרוע באותו יום ע"י שיפרע קודם לכה אין כאן שבועה בטעות פנ"ל בדעת הרא"ש וזה ברור למענין היטב בדברי הטור בח"מ סי' ע"ג וא"כ פנין דחל השבועה על אותו היום שיהא פרוע בו ממילא דלא הותר מקצתו וחל אח"כ אבל להרשב"א דסובר דלא חל על אותו יום דאמורים הדברים שלא נשבע לפרוע שוב לא חל כלל דהוי נדר שהותר מקצתו משא"כ בהזיד דלא הותר כלל או נאנס באונס דשכיח ודאי חל אח"כ פנין דליום בל' משמע מאותו יום ואילך פדברי הט"ז אבל ביום דמשמע רק באותו יום ודאי אינו חל אחר כף דודאי אינו חל רק על מה שמבטא פנ"ל ברור בדעת הרשב"א ודעת הרא"ש והוא ברור פשמש בס"ד ואין להקשות להרשב"א בלא קרה בשבת ולא נאנס דלמה נימא דעובר אח"כ בכל יום על שבועתו ולמה לא נימא פנין דבהימים שמכאן ואילך יש ג"כ שבתות וי"ט וראוי לומר דאמדינין דעת' דעלליהו לא נשבע כמו דאמרינן בקרה יום הפרעון בשבת להרשב"א וא"כ הוי הימים שמכאן ואילך פנדר שהותר מקצתו והותר פולו דלק"מ דהא באמת לא נשבע כלל על מכאן ואילך רק דהרשב"א סובר פנין דנשבע לפרוע ליום פ' משמעוהו דהשבועה שיהיה מכאן ואילך פכר פרוע פנין שיפרע באותו יום וא"כ פנין דלא פרע באותו יום עובר מכאן ואילך על כל יום שאיננו פכר פרוע וא"כ השבועה דיהיה פכר פרוע חל ג"כ על שבתות וי"ט פללו של דבר דמכאן ואילך הוי פהרשב"א כמו באותו יום להרא"ש אבל על אותו יום סובר הרשב"א דהשבועה הוי רק

שִׁיפְרַע בּוּ וְלֹא שִׁיחָא פְּרוּעַ וְזֶה נֶכּוֹן מְאֹד לְמַבִּין בְּס"ד אַבְל בְּאוֹמֵר בְּיוֹם בְּב' סוֹבֵר
דְּמִשְׁמַעוֹת הַשְּׁבוּעָה רַק שִׁיפְרַע בְּאוֹתוֹ יוֹם אַבְל עַל מִכְּאֵן וְאֵילָף אֵין פֶּאן חֲלוֹת הַשְּׁבוּעָה
פְּלָל.

וְעוֹד נ"ל בְּדַעַת הָרֵא"ש דְּלִשְׁטוֹתוֹ אֲזִיל דְּסוֹבֵר דְּהוּי ב' שְׁבוּעוֹת א' עַל גּוּף הַפְּרָעוֹן שִׁיפְרַע.
ב' שִׁיפְרַע בְּאוֹתוֹ זְמַן וּא"כ אַף אִם שְׁבוּעָה הַשְּׁנִייה בְּטֵלָה שְׁבוּעָה הָרֵאוּשׁוֹנָה קִינִימַת וְלֹא
שִׁינָה בְּזֶה הַתּוֹמֵר מִקְצָתוֹ כִּינּוֹן דְּהוּא שְׁבוּעָה בְּפ"ע וְכַמְבֹּאֵר בְּסִימָן רַכ"ט בִּי"ד סְעִיף ב'
ע"ש וְגַם זֶה נֶכּוֹן וְאִם נִימָא פֶּן אֵינוֹ עוֹבֵר בְּכָל יוֹם יוֹם רַק דְּשְׁבוּעָה חָל עָלָיו שִׁיפְרַע
וְהֵבֵן וּא"ל דְּכַנְשִׁבַע לְחַבְרֵירוֹ לֹא שִׁינָה נִדְרַר שִׁיפְרַע מִקְצָתוֹ כְּמַבְּוֹאֵר בִּי"ד ס' רַכ"ט סְעִיף
ב' דְּזֶה טְעוֹת דְּשָׁם בְּהַתִּיר לוֹ חַבְרֵירוֹ מִקְצָתוֹ אֵינְרִי דְּהוּי כְּהַתְּקַבְּלִיתִי דְּכִינּוֹן דְּפָרַע לוֹ מִקְצָת
אוֹ וְיִתֵּר מִקְצָת לֹא נִפְטֵר מִהַשְּׁאָר מִשְׁא"כ בְּמָה שִׁיפְרַע אוֹ ע"י הַתְּרָה אוֹ ע"י דְּלֹא חָל
מִעֵינְקֵר' וְדֹאֵי הוּי הַתּוֹמֵר מִקְצָתוֹ ע"ש בְּט"ז ס"ק ה' וז"ב: וְעַכְשָׁיו שִׁבְּאַרְתִּי הַהַפְּרָשׁ לְדַעַת
הַרְשָׁב' א' בְּנִשְׁבַּע לְיוֹם פ' וְנִאָּנַס בְּאוֹתוֹ יוֹם דָּאִם נִאָּנַס בְּאוֹנְס דְּשָׁכִיחַ חָל עָלָיו הַשְּׁבוּעָה
מִכְּאֵן וְלִהְלֵן וְאִם נִאָּנַס בְּאוֹנְס דְּלֹא שָׁכִיחַ שׁוֹב נִפְטֵר מִיַּדִּי שְׁבוּעָה חָל עָלָי בְּיִאוּר אִם
עֲנִיּוֹת הוּי אֲוֹנְס דְּשָׁכִיחַ אוֹ לֹא כְּדִי שְׁנִדַּע אִם לֹא פָּרַע מִחַמַּת אֲוֹנְס עֲנִיּוֹת אִם חָל עָלָיו
הַשְּׁבוּעָה מִכְּאֵן וְאֵילָף אוֹ נִפְטֵר לְגַמְרֵי מִיַּדִּי שְׁבוּעָה וְהִנֵּה הַש"כ פְּתַב בְּסִי' רַל"ב ס"ק
כ"ב בְּשָׁם תְּשׁוּבַת מַהֲר"מ גְּלֵאֲנִטִי דָּאִם אָסֵר עֲצָמוֹ בְּבִשְׁרַי וְיִינ אִם לֹא יִפְרַע לְזְמַן פ' וְיִרְד
מִנְכָּסִיו קוֹדֵם הַזְּמַן דְּפְטוּר מִשְׁבוּעָתוֹ וּר"ל דְּמִתּוֹמֵר בְּבִשְׁרַי וְיִינ וְכַתְּבַ עָלָיו הַש"כ ז"ל
וּפְשׁוּט הוּא ע"ש מְזַה מִשְׁמַע דְּעֲנִיּוֹת אֲוֹנְס דְּלֹא שָׁכִיחַ הוּי אוֹ שָׁכִיחַ וְלֹא שָׁכִיחַ ע"ש בְּש"כ
ס"ק כ' דָּאִם הוּי שָׁכִיחַ לְגַמְרֵי הוּי רְאוּי לְאַסְוֵר בְּבִשְׁרַי וְיִינ כִּינּוֹן דְּלֹא אֲתַנִּי וְזֶה פְּשׁוּט בְּדַעַת
מַהֲר"מ גְּלֵאֲנִטִי וְהַש"כ הַנְּ"ל וְעֵינֵן בְּתְּשׁוּבַת מַהֲרִי"ט חֲלֵק א' ס' א' דְּהוֹכִיחַ דְּעֲנִיּוֹת הוּי
שָׁכִיחַ וּבְאַמַּת כְּדַבְּרֵירוֹ מְבֹאֵר בִּירוּשְׁלַמִי דְּהַבִּיא הַר"ן בְּנִדְרִים ד' ס"ד ע"ב וְכַמוֹ כֵּן מְבֹאֵר
לְהַדְיָא בְּהַגְהַת זְקִנֵי רַמ"א ז"ל בְּסִי' רַכ"ח סְעִיף י"ב בְּהַג"ה וְדַבְּרֵי הַש"ף וּמַהֲרַמ"ג צ"ע
וְגַם בְּדַבְּרֵי מַהֲרִי"ט שָׁם יֵשׁ לְפַקְפֵּק דַּמ"ש שָׁם לְחַלֵּק בֵּין הַהוּא דְּנִדְרִים שֶׁהַזְּמִינוּ לְכַבּוֹדוֹ
לְנִדְוֹן דִּידֵי' שֶׁהוּא מִמֶּשׁ כְּנִדְוֹן דְּמַהֲרַמ"ג הַנְּ"ל מְוַפְרֵף מִפְּחַ עוֹבְדָא דְּרַבָּא וְגַם שָׁם
בְּעוֹבְדָא דְּרַבָּא הוּי לְדַעַת חַבְרֵירוֹ ע"ש גַּם מ"ש רֵאִי מִהַר"ן שֶׁפְּתַב בְּטַעְמָא דַּר"ה תְּמַה
אֵנִי עָלָיו שֶׁפְּתַב רֵאִי לְסַתּוֹר דְּהָא לֹא קִי"ל כַּר"ה רַק פְּרַבָּא וּא"כ לִיתָא לְהֵאִי טַעְמָא לְפִי
הַאֲמַת אַף בְּזֶה דְּכַתְּבַ דְּעֲנִיּוֹת הוּי אֲוֹנְס דְּשָׁכִיחַ צְדָקוֹ דְּבְרֵירוֹ וּא"כ לַפ"ז דִּינוֹ שָׁל זְקִנֵי
הַרְמ"א בְּסִימָן רַל"ב סְעִיף י"ב בְּהַג"ה בְּאֵין לוֹ לְשַׁלֵּם כְּשֶׁהִגִּיעַ הַזְּמַן וְאַח"כ הַשִּׁיגָה יָדוֹ
דְּחָל הַשְּׁבוּעָה ע"ש הוּא קִינִים אַף לְהַרְשָׁב' א' עַכ"פ בְּאוֹמֵר לְיוֹם בַּל' וְדו"ק: מִיְהוּ יֵשׁ
מְקוֹם אֲתִי לֹמֵר דָּאִף בְּאוֹנְס דְּשָׁכִיחַ לֹא חָל הַשְּׁבוּעָה פְּלָל וּבְנִדְוֹן דְּמַהֲרַמ"ג וּמַהֲרִי"ט
וְהַש"כ אֵינוֹ אָסוּר בְּבִשְׁרַי וְיִינ וְהוּא דִּינֵשׁ לִינִישׁב פִּרְש"י דְּנִדְרִים הַנְּ"ל בְּאוֹנְפֵן אַחַר מְמָה
שִׁישְׁבַּתִּי לְעִיל וְהוּא דְּהִי קִשָּׁה לְרַש"י תְּרַתִּי חֲדָא כַּמ"ש בְּאוֹנְפֵן הָרֵאוּשׁוֹן דְּלָמָּה לֵן לְפִסְוֹק
הַלְכְּתָא דְּנוֹדָאֵי קִי"ל פְּרַבָּא דְּבַתְרָאָה הוּא: וְע"ק מַה דְּאָמַר בְּגַמ' בְּפִשְׁיטוֹת וְהוּא דְּלֹא
אֲנִיס סְתָם מִשְׁמַע דְּכָל אֲוֹנְס מְבַטֵּל הַתְּנָאֵי הָא אֲשַׁכְּחֵן אֲוֹנְס דְּלֹא מְבַטֵּל כְּגוֹן אֲוֹנְס דְּמַגְלִי'
וְהָי הוּל"ל וְהוּא דְּלֹא אֲנִיס בְּאוֹנְסָא דְּלֹא מַגְלִי'.

וְע"ק לְעִיל דְּמִשְׁנֵי דְּלֵמָא אֲוֹנְסָא דְּמַגְלִי' שְׁאֵנִי מִשְׁמַע דְּמִסְפָּקָא לִי מְלִתָּא הָא לְרַבָּא מוֹכַחָא
מִהָא דְּשְׁמוּאֵל. לְכַף הִי נְרָאָה לְרַש"י דְּהָא דְּהַגְמ' מִשְׁנֵי אֲוֹנְסָא דְּמַגְלִי' שְׁאֵנִי הִינּוֹ דְּרוּצָה
לְתַרְצָא אַף לַמ"ד יֵשׁ אֲוֹנְס בְּגִיטִין אַבְל לַמ"ד אֵין אֲוֹנְס בְּגִיטִין בְּלֵא"ה לַק"מ מִשְׁמוּאֵל ע"ש

בַּר"ן דְּנִדְרִים לְכֹהֵן קָאָמַר הַש"ס וְדַלְמָא דְמִסְפָּקָא לִי מִיִּלְתָּא דַלְמָא אִין אוֹנֵס בְּגִיטִין א"כ
אִין לְנוּ הִכְרַע לְחַלְקַן בְּזֵה א"כ מַה"ת לְחַלְקַן לְכֹהֵן פֶּסֶק הַגַּמ' וְהַלְכָתָא וְהוּא דִּלְא אָנִיס
דְּהֵינּוּ בְּאוֹנֵס דְּמוֹכְחָא דְהָא קו"ל אִין אוֹנֵס בְּגִיטִין וְאַף דְּבִרִישׁ פְּתוּבוֹת ד' ב' ע"ב אָמַר
שֵׁם בַּגְמ' לְלִישְׁנָא קָמָא דְרַבָּא דְאִין אוֹנֵס בְּגִיטִין וְדַלְמָא אָוֹנָסָא דְשִׁכִּיחַ שְׂאֵנִי הֵינּוּ דַמְנ"ל
לְרַבָּא זֶה דְחִידוּשׁ גָּדוֹל הוּא דְאִין אוֹנֵס בְּגִיטִין דַלְמָא טַעְמָא דְשְׂמוּאֵל מְשׁוּם זֶה אָבֵל לְאַחַר
דְּמַסִּיק רַבָּא סְבָרָא דְנִפְשֵׁי קָאָמַר חוֹב אִין לְחַלְקַן בְּזֵה דַמַה"ת לְחַלְקַן פִּינּוּ דְאִין לְנוּ הִכְרַע
לְכֹהֵן פֶּסֶק הַלְכָתָא וְהוּא דִּלְא אָנִיס גַּם בְּאוֹנֵס דְשִׁכִּיחַ אָבֵל בְּאוֹנֵס דִּלְא מַגְלִי' לָא אֲצַטְרִיף
לְמַפְסֵק הַלְכָתָא דְוּוֹדָאֵי קו"ל פְּרַבָּא פִּן י"ל בְּדַעַת רַש"י וְגַם זֶה נִכּוֹן בַּס"ד אָבֵל מַה
אַעֲשֶׂה שְׁהָרִי בְּטֻלָה דַעֲתִי נִגְדַּל כָּל הַפּוֹסְקִים הַנ"ל וְעֵינִן בִּי"ד ס' רל"ב בַּמ"ש הַב"י בְּשֵׁם
רַבִּינוּ יְרוּחֵם וְהַש"ף שֵׁם בַּס"ק כ' וְעֵינִן בְּתוֹס' פְּתוּבוֹת ד' ג' ע"א ד"ה אִיפָּא דְאָמְרִי ע"ש:
מִיְהוּ נִרְאָה דְאָף אִם בְּאַמַּת הַחִילּוּק שְׂבִין אָוֹנָסָא דְשִׁכִּיחַ וּבִין אָוֹנֵס דַל"ש קִינִים וְיִצִיב אָף
לְפִי הָאַמַּת מ"מ נִרְאָה דְהַחִילּוּק הַזֶּה לָא יִתְכַן רַק אִם מְקַבֵּל עָלָיו אֵיזָה דְבָר עַל תְּנָאֵי פְּגוּן
הָא דְבִטֵּל זְכוּתֵי עַל תְּנָאֵי דִּלְא יָבֵא אוּ הַדִּירוּ מְנַכְסִיו עַל תְּנָאֵי אִם לָא יֵאכֵל אֲצֵלוּ אוּ
דַלְהוּ גִיטָא אִם לָא יָבֵא אוּ בְּנִידוּן דַמַהֲרִי"ט שְׂאָסַר עַל עֲצָמוּ בְּשַׁר וְיִין אִם לָא יִפְרַע דְאָז
אָמְרִינּוּ שְׂפִיר דְאָף אִם מַה שְׂלָא בָּא אוּ שְׂלָא אָכַל אוּ שְׂלָא פְּרַע הִי' בְּאוֹנֵס מ"מ פִּינּוּ דְהוּי
אָוֹנֵס דְשִׁכִּיחַ אַדְעָתָא דְהִכִּי קִיבֵּל עָלָיו פִּינּוּ דִּלְא אַהֲנִי אָבֵל הִיכָּא שְׂאֵינּוּ מְקַבֵּל עָלָיו שׁוּם
דְבָר רַק נִשְׁבַּע סֵתָם שְׂיַעֲשֶׂה דְבָר זֶה בְּיוֹם פ' דְאָז לָא מְסַתְּבַר כָּלֵל דְנִשְׁבַּע אַדְעָתָא דְהִכִּי
שְׂאִפְלוּ אִם יְהִי אָנוּס בְּאוֹנֵס דְשִׁכִּיחַ שְׂלָא יוֹכֵל לַעֲשׂוֹת כֹּה מ"מ יַעֲשֶׂה דְהָרִי זֶה דְבָר שְׂאִי
אֲפֹשֶׁר דְאִיף יַעֲשֶׂה אִם לָא יוֹכֵל לַעֲשׂוֹת וְאִם הִי' נִשְׁבַּע בְּפִנְעַל כֹּה מְפֹרֵשׁ הָרִי הִי' שְׂבוּעַת
שְׂוֹא מַעֲיָקְרָא דְהוּי נִשְׁבַּע עַל דְבָר שְׂאִי פִּמוּ שְׂמִבְּנָאָר בִּי"ד סִימָן רל"ו סְעִיף ד' וַא"כ
אִיף אָמְדִינוּ דַעֲתִי' דְוּוֹדָאֵי אַדְעָתָא דְהִכִּי נִשְׁבַּע אַדְרַבָּא אִיפָּא מְסַתְּבָרָא דְוּוֹדָאֵי אָמְרִינּוּ
דְמַסְתָּמ' לָא נִשְׁבַּע לְשְׂוֹא וְאָף אִם נִשְׁבַּע עֵבֶר עַל שְׂבוּעַת שְׂוֹא וְלֹא חֲזִיל כָּלֵל וַז"ב כְּשִׁמְשׁ
לְדַעֲתִי א"כ לַפ"ז בְּהָאֵי דִינָא דְהַרְשָׁפ"א דְנִשְׁבַּע לַפְּרוּעַ לְיוֹם פ' אִין חִילּוּק כָּלֵל לְהַרְשָׁפ"א
בִּין נְאָנֵס בַּל"ש אוּ בְּאוֹנֵס דְשִׁכִּיחַ דְאָף אִם נְאָנֵס בְּאוֹנֵס דְשִׁכִּיחַ מ"מ אִין הַשְׂבוּעָה חַל
כָּלֵל בְּאוֹתוֹ יוֹם וּמַמִּילָא דִּלְא חַל אַח"כ פְּנ"ל בְּרוּר וְאַדְרַבָּא אִם הִי' אָמְרִינּוּ דְהוּי כְּנִשְׁבַּע
מְפֹרֵשׁ ע"ד כֹּה אָף אִם יְהִיָּה אָנוּס בְּאוֹנֵס דְשִׁכִּיחַ לָא הִיָּה חַל כָּלֵל הַשְׂבוּעָה אָף אִם אִינוּ
אָנוּס כָּלֵל דְכִינוּן שְׂאִם יְהִיָּה אָנוּס הוּי שְׂבוּעַת שְׂוֹא א"כ עֵבֶר עַל שְׂבוּעַת שְׂוֹא וְלֹא חֲזִיל
כָּלֵל א"כ שׁוֹב לָא חֲזִיל אָף אִם אִינוּ אָנוּס דְהוּי כְּנִדְרָא שְׂהוּמַר מְקַצְתוּ כְּמוּ שְׂכַתְּבִי לְעִיל
דְאִם אִינוּ חַל בְּמַקְצָתוּ מַעֲיָקְרָא הוּי כְּהוּמַר מְקַצְתוּ כְּמִבְּנָאָר בִּי"ד ס' רל"ב סְעִיף ח'
וְרִאִיָּה לְדְבָר עַסִי רל"ו סְעִיף ד' דְמַלְקִין אוֹתוּ וְיִשְׁן לְאַלְתַּר וְקִשָּׁה לְלָמָּה יִשְׁן לְאַלְתַּר
יֵאָסֵר לִישְׁן עַד שְׂיִהְיֶה פְּקוּחַ נִפְשׁ וְאָף דְהַר"ן כְּתַב הַטַּעַם דְהוּי כְּנִשְׁבַּע לְהַמִּית א"עוֹהוּי
כְּנִשְׁבַּע לְבִטֵּל הַמְצָוָה וְכַדְבָּרִיו כְּתַב הַט"ז סֵם בַּסִי רל"ו ס"ק ט' ע"ש הָא עַל זֶה ב"כ
קִסָּה דַמ"מ כָּל כְּפָה דִּלְא הוּי פ"נ יֵאמַר דַע"ז לָא הוּי נִשְׁבַּע לְבִטֵּל הַמְצָוָה וְעַכ"ר צ"ל
דְהוּי הוּמַר מְקַצְתוּ וּלְפ"ז אִין מִן הַצְּנִרָף לְטַעַם הַר"ן הַנ"ל כָּלֵל דְהָא י"ל גַּם שֵׁם דַמַש"ז
שְׂאִי אֲפֹשֶׁר הוּי שְׂבוּעַת שְׂוֹא וְהוּי הוּמַר מְקַצְתוּ הוּמַר כְּלוּ כְּמוּ שַׁצ"ל גַּם לְתִירוּץ הַנ"ל
שֶׁל הַר"ן וּבְאַמַּת הַב"י כְּתַב מְשׁוּם שְׂבוּעַת שְׂוֹא וְלֹא חֲזִיל וְהוּבָא דְבָרִיו בַּבֵּאָה ג' שֵׁם בַּסִי
רל"ו וְהוּן אָמַת שַׁבְב"י שְׁלַפְנִי לָא רְאִיתִי טַעַם זֶה רַק שְׂהִבִיא לְדְבָרִי הַר"ן וְאַפְשֶׁר שַׁבְב"י

כתב פן בְּבִדְק הַבַּיִת כִּי בַּהֲטוּרִים שָׁלִי דְפוּס וּוִינַעֲצִי שְׁנֹדְפִס פְּשֶׁהָנִי רַבִּינוּ ב"י עֲדִינִין בְּחַיִּים חַיּוּתוֹ לֹא נִדְפֵס הַבַּד"ה.

וְאִין לְהַקְשׁוֹת עַל טַעַם הָר"ן דְּהוּי גִּשְׁבַּע לְבַטֵּל הַמְצָנָה הָא בְּכוֹלֵל חֲנִייל וְכַדְאָמְרִי בַּמַּס' שְׁבוּעוֹת ד' ס"ג ע"ב וְהוּא בִּי"ד ס' רל"ח סְעִיף ו' וַא"כ הִכָּא הוּא כּוֹלֵל דְּהָא אוֹסֵר גַּם בְּשִׁינָה דְּלֹא לְתַר דְּלֹא הוּי מְבַטֵּל אֶת הַמְצָנָה דְּזֵה טְעוֹת דְּהָא דִּינָא כּוֹלֵל רַק בְּגִשְׁבַּע לְקַיָּים אֶת הַמְצָנָה וְלֹא בְּגִשְׁבַּע לְבַטֵּל אֶת הַמְצָנָה וּבִפְרֵט בְּקוּם וְעֵשָׂה דְּלֹא אֲהַנִּי כּוֹלֵל עֵינִין בְּמַסְכַּת שְׁבוּעוֹת דָּף כ"ד ע"א בְּתוֹסְפוֹת ד"ה אֶלָּא הֵן וְעֵינִין בִּי"ד ס' רל"ו סְעִיף ה' בַּהַג"ה וְעֵינִין בַּט"ז שָׁם ס"ק י"ב וּבִפְרֵט דְּלֵהֲמִית א"ע דְּנוֹדָאֵי לֹא חֲנִיילָא בְּשׁוּם אֲנֹפֶן דְּאִין לָךְ דְּבַר שְׁעוּמָד בְּפִנֵּי פ"נ וז"ב רַק דְּהִתְפָּרַשׁ הוּא בֵּין דְּבָרֵי הָר"ן לְדְבָרֵי הַב"י דְּהָר"ן סוֹבֵר דְּאֶפְשָׁר לְהַעֲמִיד עַל עֲצָמוֹ שְׁלֵא יִשָּׁן עַד שְׁיָמוּת וּלְכַף לֹא הוּי דְּבַר שְׁאֵי אֶפְשָׁר רַק דְּהוּי שְׁוֹא מְשׁוּם דְּאָסוּר לְהִמִּית עֲצָמוֹ וְגִשְׁבַּע לְעֵבֹר עַל דְּבָרֵי תוֹרָה וְהַב"י סוֹבֵר דַּא"צ לְזֵה דְּבִאָמַת אֵי אֶפְשָׁר לְאָדָם לְהַעֲמִיד עַל עֲצָמוֹ בְּזֵה כָּלָל וּבַעַל פְּרָחוֹ כּוֹפֵל עָלָיו הַשִּׁינָה וּלְכַף הוּי שְׁוֹא וז"ב לְמַעֲמִיק בְּדְבָרֵיהֶם אֲבָל מְדַבְּרֵי שְׁנֵיהֶם גִּלְמַד דְּהִיכָא דְּהוּי שְׁוֹא בְּמַקְצַת וְלֹא חֲנִיילָא שׁוֹב לֹא חֲנִייל כָּלָל שְׁבוּעַת בִּיטוּי א"כ ה"נ בַּנְּד"ד אִם נִימָא דְּהַשְׁבוּעָה הוּא אַף אִם יֵאָנֵס וְלֹא יוֹכֵל לְקַיָּים כָּלָל א"ו דְּאָמְרִינֵן דְּנוֹדָאֵי לֹא גִשְׁבַּע עַל דְּבַר שֵׁא"א מִשֵּׁא"כ כְּשִׁמְקַבֵּל עָלָיו אִיזָה דְּבַר אֲזוּ י"ל שְׁפִיר שְׁקִיבֵל עַל עֲצָמוֹ אַף עַל אֲנֹפֶן זֵה כְּדִי שְׁיַעֲשֶׂה כָּל טַצְדִּיקֵי קוֹנָדָם שְׁיִבֵּא לְכַף וְהֵבֵן זֵה כִּי נִכּוֹן הוּא בַּס"ד וְעֵינִין בְּתַשׁוּבַת מַהֲרִי"ט ח"א ס' א' אֶפְשָׁר דְּעַל דַּעַת כֵּן הִי הַנְּדָר שְׁיַעֲשֶׂה כָּל טַצְדִּיקֵי דְּמַצִּי לְמַעֲבַד עַכ"ד וְלְכַאֲרָה דְּבָרֵי תַּמּוּהִין דְּהָרֵי אָנוּס הוּא וְלֹא מַצִּי לְמַעֲבַד אֲבָל הַפְּנוּנָה הוּא כַּמ"ש דְּלְכַף אָסֵר עֲצָמוֹ עַל דַּעַת כֵּן כְּדִי שְׁיַעֲשֶׂה כָּל טַצְדִּיקֵי דְּמַצִּי לְמַעֲבַד קוֹנָדָם שְׁיִבֵּא לְכַף וְאִם יִבֵּא לְכַף יֵאָסֵר אֲזוּ וַא"כ זֵה לֹא שְׁיִיף בְּגִשְׁבַּע סְתָם דְּאָף אִם גִּשְׁבַּע מְפָרַשׁ שְׁיַפְרַע אַף שְׁלֵא יוֹכֵל הוּי שְׁבוּעַת שְׁוֹא וְלֹא חֲנִייל דְּהָרֵי עֵיקַר הַשְׁבוּעָה עַל אוֹתוֹ יוֹם לְדַעַת הָרִשְׁבָּ"א וז"ב וְדוּק וְאִף דְּכַתֵּב בִּי"ד ס' רל"ו סְעִיף ב' וְאִם קִיָּמוֹ דְּבָרֵי הָרֵי אֵלּוּ מְשׁוּבָחִים וְהוּא מְהַרְמְב"ם וְכַתֵּב ע"ז זְקִנֵי הַרְמָ"א ז"ל וְכ"ש שְׁהַנְּשַׁבַּע צָרִיף לְקַיָּים כּו' ע"ש מְשַׁמַּע דְּאָף בְּשׁוֹא צָרִיף לְקַיָּים כְּשִׁאֲפָשָׁר הֵינּוּ אִם יְכוֹל לְהַתְקַיָּים כְּלוֹ דְּלֹא יִהִי שְׁוֹא אַף שְׁתַּחֲלָתוֹ הִי שְׁוֹא וְכֵן מְבֹאֵר בְּרַמְבַּ"ם וּבַמַּהֲרִי"ק שְׁנֹרֶשׁ כ"ב שְׁמַמְנוּ הוֹצִיא הַרְמָ"א הַדִּין הַנִּלְ אֲבָל הִיכָא דַּא"א לְהַתְקַיָּים כְּלוֹ וְנִשְׂאָר שְׁוֹא לֹא חֲנִיילָא וַא"כ הָרֵי לֹא יְכוֹל לְהַתְקַיָּים שְׁלֵא יִשָּׁן ב' יָמִים לְכַף לֹא חֲנִייל כָּלָל וז"ב וְאִף דְּלִפִּי"ז י"ל בַּנְּד"ד דְּאִם לֹא נֵאָנֵס צָרִיף לְפָרוּעַ מְשׁוּם הִכִּי גּוֹפָא כְּדִי שְׁלֵא יִהִי שְׁוֹא דְּכִינֵן דְּנִתְקַיָּים לֹא עֵבֵר עַל שְׁבוּעַת שְׁוֹא כַּמ"ש מַהֲרִי"ק שָׁם בְּשֹׁרֶשׁ נ"ב מ"מ כִּינֵן דְּהוּי שְׁבוּעַת שְׁוֹא בְּתַחֲלָתוֹ תִּיכְף כְּשִׁנְשַׁבַּע וְדָאֵי אִין רָאוּי לֹאמַר דְּגִשְׁבַּע לְשְׁוֹא.

וְגַם שָׁם בְּנִידוֹן דְּמַהֲרִי"ק דַּעַת הָרִיב"ש דְּנוֹדָאֵי לֹא גִשְׁבַּע שְׁיַשְׁאֲנָה רַק אִם תַּרְצָה עֵינִין בַּהַג"ה שָׁם ס' רל"ז ס"ב וּבַש"כ שָׁם ס"ק ח' ע"ש הַיּוֹצֵא מִזֵּה דְּנוֹדָאֵי לְדַעַת הָרִשְׁבָּ"א דְּעֵיקַר הַשְׁבוּעָה הוּא דְּנִקָּא שְׁיַפְרַע בְּאוֹתוֹ יוֹם אִם לֹא יַפְרַע קוֹנָדָם וְנוֹדָאֵי לֹא גִשְׁבַּע אֲדַעְתָּא דְּאָנוּס כָּלָל אַף בְּאָנוּס דְּשָׁכִיחַ כַּנִּל בְּרוּר בַּס"ד: וְעוֹד רְאֵיהּ בְּרוּרָה לְדְבַר מְתַשׁוּבַת הָרַא"ש כָּלָל ח' ס' ד' וְהוּבָא בִּי"ד ס' רל"ו סְעִיף ט"ז דְּאִם אִין לוֹ מַה לְפָרוּעַ פְּטוּר מִן הַשְׁבוּעָה ע"ש וְאִמָּאֵי הָא מְטָה יָדוּ? הוּי מְלִתָּא דְּשָׁכִיחַ כְּמְבֹאֵר מִהִירוּשְׁלָמִי דְּנִדְרִים שְׁהַבְּאֵתִי לְעִיל וְאִם כֵּן אֲדַעְתָּא דְּהִכִּי גִשְׁבַּע וַא"ל דַּמ"מ אַף דְּחֲנִייל הַשְׁבוּעָה מ"מ הָרֵי עֵבֵר

על השבועה באונס ורחמנא פטרני א"כ אמאי אין מחייבים אותו למפור ביתו וכלי תשמישו כמבואר שם בתשובת הרא"ש ובש"ע שם בשלמא אי אמרינן הטעם דוונדאי אדעתא דהכי לא נשבע א"כ גם בזה אמרינן דוונדאי אדעתא דהכי לא נשבע כמ"ש בתשובת הרא"ש שם להדי' והובא דבריו שם בסי' רל"ב בש"כ ס"ק מ"ב אבל אי אמרינן דהוא נשבע בכל אופן רק דהוא פטור משום אונס דרחמנא פטרני א"כ כפשיכול לקניים באיזה אופן שיהיה צריף למעבד כל טעמיה שלא יעבור על השבועה וכל הון בוז יבזו לו כדי שלא יעבור על השבועה וכוונדאי דאין שום מצוה של תורה נדחית רק משום פקוח נפש וכ"ש חומרא דלא תשא וכמ"ש זקני הרמ"א בא"ח סי' תרנ"ו דבל"ת יתן כל ממונו קודם שייעבור והא דכתב הרמ"א ז"ל בי"ד סי' רל"ב סעיף י"ב בהג"ה דאם אפשר לסלקו בממון הרבה שימתן מקרי אונס עיין בט"ז שם ס"ק י"ז ובש"כ שם ס"ק כ"ג דהטעם הוא ג"כ משום דעל דעת זה לא נשבע ע"ש א"ו דהדבר ברור כמ"ש דבנשבע סתם אף על דעת אונס דשכיח לא נשבע וז"ב ואף דבקה שיהיה שפת סובר הרא"ש דחל השבועה היינו דסובר דהשבועה היה שיהיה יום זה פרוע ע"י שיפרע קודם או שימתן משכונן בו ביום אבל בנידון זה שלא היה יכול לפרוע קודם עד שיגבה החובות ולא באו עדיין לידי גובינא כמבואר שם בהתשובה מודה הרא"ש דהשבועה לא חל כלל וזה ברור וא"כ לפ"ז יצא לנו עוד דין חדש דאם נאנס באונסא דשכיח ולא יכול לפרוע א"כ אם נימא דהשבועה חל רק דפטור מעונש משום דאונס רחמנא פטרני אם יכול לקניים השבועה ע"י שישפוך עצמו ודאי מחויב להשפיר א"ע כדי לפרוע דכל טעמיה דמצי למעבד צריף למעבד משא"כ אם נימא דהשבועה אינו חל משום דאדעתא דהכי לא נשבע א"כ מסתבר דגם אדעתא דהכי שישפוך עצמו לא נשבע דלא היה הפונה רק שיפרע מכל מה שהדין גותן שמחויב לפרוע ממנו היינו מכל אשר לו אבל הא אין מחויב מצד הדין דאין מחויב להשפיר עצמו כדי לפרוע כמבואר בח"מ סי' צ"ז סעיף ט"ו ע"ז לא נשבע אדעתא דהכי וכ"ש הוא ממ"ש הרא"ש בתשובה בנשואי בתו דלא נשבע ע"ד למפור ביתו וכלי תשמישו ואף דיש חילוק בין נשואי בתו לפרעון לענין ביתו וכלי תשמישו ואדרבא אמרינן בנשבע דאין מסדרין ומחויב למפור חלוק מכנסים ואבנט כמבואר בב"י בס"ס צ"ז בשם השו"ב חזו התנופה ובש"ע שם מ"מ משמע להדיא מלשון התשובה הנ"ל שכתב ולא מיקרי אנוס לפטור משבועה בעוד שיש לו איזה דבר למפור אפילו עד שנה פרוטה עכ"ל משמע להדיא דאם אין לו למפור פטור ואינו מחויב להשפיר עצמו רק דע"ז דימפור כל אשר לו נשבע כדי לדחוק לשלם ולא יצטרף למפור ואדעתא דהכי קיבל עלי' השבועה והוא בכלל משמעות הנ"ל לפרוע דהיינו מכל אשר לו אבל להשפיר אינו בכלל פנ"ל משמעות הפוסקים וז"ב.

ולפ"ז באין לו לפרוע באותו יום שנשבע עליו אף אם אמר ליום בל' שוב אין השבועה חל עליו אף אם השיגה ידו ואינו חייב מצד השבועה להרשב"א ודלא כזקני הרמ"א ז"ל בס' רל"ב סעיף י"ב בהג"ה בשם הב"י בשם הרשב"א דהרשב"א לא איירי בתשובה ההיא בנאנס כמש"ל פנ"ל.

והנה גם ממקומו הוא מוכרע דדעת הרשב"א דאף באונס דשכיח לא חל השבועה דהא בקרה שהיה בשבת אף דלא ידע שיקרה בשבת מ"מ אינו מסתבר שיהיה זה בכלל מלתא דל"ש שיקרה בשבת וה"ל לאסוקי אדעתא' אולי יקרה בשבת ונימא דנשבע גם אדעתא

דְּהַכִּי א"ו דְּגַם בְּאַנְס דְּשִׁכִּיח לָא אַמְרִינן בְּנִשְׁבַּע סְתָם דְּנִשְׁבַּע אַדְעָתָא אַף שְׂיִהֵי אָנוּס דְּאִיף יִפְרַע אַז פִּינן שְׂאִין יוּכַל לְפָרוּעַ אַז א"כ הַשְּׁבוּעָה לָא שְׂיִיכָה פְּלֵל עַל זֶה מִשְׁא"כ בְּאוּסָר עֲצָמוּ בְּבִשְׁר וַיִּין דְּשְׂיִיף שְׂפִיר לֹמַר דְּאוּסָר עֲצָמוּ אַף עַל אַנְפִּין זֶה פְּדִי שְׂיִדְחִיק עֲצָמוּ קוּדָם אַבְל הָאִיסוּר חַל אַז וְלֹא קוּדָם דְּהָא לְיוּם פ' אַמַר וְלֹא קוּדָם אַבְל שְׁבוּעָה לָא שְׂיִיף אַז פְּלֵל עַל אַנְפִּין זֶה וז"ב לְדַעְתִּי בְּדַעַת הַרְשָׁב"א: מִיְהוּ אַחְרֵי שׁוּבֵי גַחְמַתִּי דְּבַמַּח"כ דְּהַט"ז פִּי רַבָּה הִיא הַהִפְרָשׁ שְׂבִין בְּיוּם בְּבִי"ת וּבִין לְיוּם ב' לָא נְהִירָא פְּלֵל דְּאִיף נִימָא בְּזֶה אִם נִימָא כַּמ"ש הַט"ז דְּכִינן דְּאִמַר לְיוּם ב' הָוֵי ב' שְׁבוּעוֹת אַחַת שְׂיִפְרַע וְאַחַת עַל הַגְּבֻלַת הַזְּמַן וְא"כ אִם עֵבֵר עַל הַשְּׁבוּעָה דְּהַגְּבֻלַת הַזְּמַן.

עַדִּין הַשְּׁבוּעָה הָרֵאשׁוֹנָה שְׂיִפְרַע קִיָּים דְּאִם נִימָא פִּן קָשָׁה טוּבָא חָדָא דַּא"כ אַחַר אוֹתוּ יוּם מְפָאן וְלִהְלֵן לָא קִיָּימָא ר"ל שְׁבוּעָה הָרֵאשׁוֹנָה שְׂיִפְרַע סְתָם בְּלִי הַגְּבֻלַת זְמַן דְּהַשְּׁבוּעָה דְּהַגְּבֻלַת הַזְּמַן פְּפָר עֵבֵר עַלִּי וְלֹא נִתְקַן בְּמָה שְׂיִפְרַע אַח"כ א"כ לְמָה פְּתַב הַרְשָׁב"א בְּתִשְׁבֻּבָה שְׁהוּבָא בְּב"י נְהִבְאִתּוּ לְעִיל דְּעוּבָר אַח"כ בְּכָל יוּם וְיוּם עַל שְׁבוּעָתוּ הִלָּא בְּנִשְׁבַּע סְתָם שְׂיִפְרַע וְנִדְּאִי אִינּוּ עוּבָר רַק אִם לָא קִיָּים פִּל יְמֵי חֲזִיו אַבְל אִם פְּרַע קוּדָם מוֹתוּ לָא עֵבֵר עַל הַשְּׁבוּעָה וְהִלְשׁוּן בְּכָל יוּם וְיוּם מִשְׁמַע דְּכָל יוּם שְׂלֹא פְּרַע הָוֵי עוּבָר עַל הַשְּׁבוּעָה אַף אִם יִפְרַע בְּיוּם שְׂלֹא חֲרִיו.

וְהוּן אַמַּת דְּבְּנִשְׁבַּע סְתָם הַחַיּוּב עַלִּיו לְמַהֵר לְפָרוּעַ דְּאוּלֵּי לָא יוּכַל לְקִיָּים אַח"כ אַבְל מ"מ פִּל אִימַת שְׂיִפְרַע יִפְטָר לְגַמְרֵי מִשְׁבוּעָתוּ וְלֹא עֵבֵר פְּלֵל לְמַפְרַע וְעִינן בְּב"ק ד' פ' ע"א וְעִינן בִּי"ד סִי' רִי"ט סְעִיף א.

וְע"ק דְּאִם פִּן הוּא דְּהָוֵי ב' שְׁבוּעוֹת א"כ לָא שְׂיִיף בְּזֶה פְּדֵר שְׁהוּמַר מְקַצְתוּ דְּאִף אִם לָא חֲזִיילָה הַשְּׁבוּעָה דְּהַגְּבֻלַת הַזְּמַן מ"מ חֲזִייל הַשְּׁבוּעָה שְׂיִפְרַע פִּינן דְּהוּא שְׁבוּעָה בְּפ"ע וְכַמְבֹּאֵר בִּי"ד סִי' רַכ"ט סְעִיף ב' א"כ נְפֵל בְּבִירָא מ"ש לְהַרְשָׁב"א דְּבְּנָאָנְס לָא חֲזִייל אַח"כ וְא"כ הַתְּמִי' בְּמִקוּמוּ עַל תְּשׁוּבַת הַרְשָׁב"א שְׁהִיבֵיא בְּב"י בְּקָרָה שְׁהִי שְׁבַת דְּהָא פְּתַב שָׁם ג"כ לְזְמַן ב' וְכֵן קָשָׁה עַל הַתְּשׁוּבָה שְׁהִיבֵי שָׁם דְּאִם נִשְׁבַּע אוּ פִּינְדָה עֲצָמוּ אִם לָא יִפְרַע עַד יוּם פ' דְּבְּאַמַּת לָא יִכְחִישׁ שׁוּם אָדָם דְּעַד יוּם מִשְׁמַע טְפִי הַזְּמַן לְהַשְׁלֵמָה מְלִיּוּם וְעַכ"ר צ"ל כַּמֶּש"ל דְּלִיּוּם מִשְׁמַע דְּהַתְּחַלַּת הַשְּׁבוּעָה הָוֵי בְּאוֹתוּ יוּם וּמִן אַז וְלִהְלֵן אַבְל בְּיוּם מִשְׁמַע דּוּק' בְּיוּם זֶה וְהָוֵי כְּמוֹ זֶה דְּתַעֲנִית וּלְפ"ז א"ש מִש"ל הַחִילּוּק בִּין הִי מְזִיד אוּ אָנוּס מִשׁוּם נְדָר שְׁהוּמַר מְקַצְתוּ וְגַם י"ל דְּעַד יוּם אֶפְשָׁר דְּהָוֵי כְּמוֹ בְּיוּם לְפ"ז דְּמִשְׁמַעוּ דְּחֻלוֹת הַשְּׁבוּעָה אִינּוּ רַק עַד יוּם זֶה וְלֹא יוֹתֵר מִיְהוּ אִין צוּרְף לְזֶה פִּינן דְּשָׁם אִיירֵי בְּלֹא הֵיָה לוֹ אֶפְילוּ פְּסוּת וְכַבֵּר פְּתַבְתִּי בִּהִי אָנוּס אִינּוּ חַל אַח"כ וְאַף בְּאוּמַר לְיוּם וְגַם בְּאַנְס דְּשִׁכִּיח כְּמוֹ עֲנִיּוֹת כַּמֶּש"ל אַבְל לְדַבְרֵי הַט"ז דְּלֹא יִתְכֵן חִילּוּק זֶה א"כ קָשָׁה מִיְהוּ גַם אִם נִימָא פִּן מ"מ הַחִילּוּק שְׂבִין בְּיוּם לְיוּם הוּא סְבָרָא בְּדוּי' וְדַחּוּקָה וּמִנִּין לְנוּ לְבָדוֹת חִילּוּק כְּזֶה שְׂלֹא נִתְפָּרֵשׁ בְּגַמ' וּפּוֹסְקִים וּבְאַמַּת מִשְׁמַעוֹת דְּלִיּוּם מִשְׁמַע ג"כ רַק לְיוּם פ' שְׂמִפְרָשׁ לְהִדְיָא וְאִין בְּמִשְׁמַעוֹתוּ שׁוּם חַיּוּב עַל יְמֵים הַבָּאִים וּבְנוֹדְאִי בְּשְׁבוּעַת בְּיִטוּי אִינּוּ חֲזִיב רַק מַה שְׂמַבְטָא וְחִילּוּק זֶה הֵיָה יִתְכֵן יוֹתֵר לְעַנְנן זֶה דְּקָרָה בְּשְׁבַת שְׂפַתְב הָרֵא"ש בְּתִשְׁבֻּבָה דְּמַחְזִיב לְפָרוּעַ הָוֵי שְׂיִיף קַצַּת חִילּוּק זֶה דְּבִיּוּם מִשְׁמַע בְּתוּף הַיּוּם אַבְל לְיוּם הָוֵי כְּמוֹ עַד יוּם דְּמִשְׁמַע שְׂיִפְרַע עַד יוּם פ' וּבְלִשׁוֹן נְדָרִים עַד וְלֹא עַד בְּכָלֵל עִינן

בי"ד סי' ר"כ סעיף י"א י"ב ובח"מ סי' מ"ג סעיף כ"ז ופ"ד שם ס"ק מ"ה ע"ש ועיין בא"ח סי' תפ"ט סעיף א' ובט"ז שם ס"ק ג' דב"ת משמע בתוך וואו דכתב שם דלמ"ד משמע ג"כ להבא לענין לעומר ע"ש מ"מ לא קאי להבא דידן רק על המפורש דידן דהיינו שם על עומר שהביאו וכאן על יום פ' שיבא כמו דמפרש ליום פ' ויתכן שיפרע בעת שיבא אח"כ יום פ' דהיינו קודם שבא אבל ימים הבאים אח"כ אין פאן פלל דהא פ"א בהדיא ליום פ' ח"ב ונהגה הט"ז עצמו סותר דבריו אח"כ שכתב נמצא דעת הרשב"א דאם עשה ממנו ב' דברים כו' שאמר אעשה דבר זה ביום פ' או ליום פ' פינון שעבר אותו זמן אין חלה השבועה אח"כ עכ"ד והוא תמוה דהא כתב לעיל דאם אומר ליום בל' הרי הוא ב' ענינים לכה"ל דכוננת הט"ז אינו דאם אומר ליום בל' הוי ב' ענינים אף שאמר במאמר א' ולא עשה ממנו ב' דברים דמדקדוק קל פנה דאמר בל' אין להוכיח היפוך דיבורו שאמר במאמר א' ואין פאן רק שבועה אחת שיפרע לזמן פ' כמו דמפרש הט"ז להדיא בפסק דין רק מ"ש לעיל החילוק הנ"ל פוננתו פינון דכתוב בתשובה הרמב"ן שהוא הרשב"א בלשונו ליום בל' דלשון זה לא שייך כל פה בהגבלת זמן מזה מבואר דאיידי בחילוק לשני ענינים אבל לדינא אין חילוק פלל בין ליום ובין ביום רק החילוק הוא בעשה ממנו ענין א' או שני ענינים ומ"ש הט"ז אח"כ אלא שלא הביא דברי תשובת להרמב"ן כו' דמזה משמע פחלק בין אומר ליום כו' י"ל ג"כ פוננתו דמה שחידש שיש הפרש בין עשה ממנו ענין א' לעשה ממנו ב' ענינים פכר קדמו מהר"מ פדוואה בזה אבל בזה שחידש דלא שייך ליום בעשה ממנו ענין א' וע"כ איירי בתשובה להרמב"ן בעשה ממנו ב' ענינים בזה לא קדמו מהרמ"פ פן הי' נ"ל בדברי הט"ז דמחילת פבודו דהט"ז פי רבה היא ידוע דלפעמים אין לשונו ברור כ"כ אף שפוננתו נכונה מאוד ועיין בנה"כ בסי' רכ"ח שכתב על הט"ז בס"ק נו"ן האריף וכבר פתבתי פן בקצרה בש"כ ס"ק ק"ב עכ"ל מזה מוכח דפירש לדברי הט"ז כמ"ש דאל"כ הרי יש בט"ז דבר גדול וחדש שלא פזכר בש"כ דבאמר ליום בל' אף שאמר במאמר א' הוי ב' מאמרות א"ו דפירש לדברי הט"ז כמ"ש פנ"ל ומיהו עדיין נבואה אני בפוננת הט"ז דממה דמסיק עוד אח"כ וכתב ובמדי שאין חיוב בלא"ה כו' ע"ש וכן מדברי הט"ז בסי' רל"ב ס"ק י"ח משמע דמחלק לדינא בין אומר ליום ובין אומר ביום וכן מבואר בחו"מ סי' כ"א בט"ז בהשקטות ע"ש ויהי' איה שיהי' פוננת הט"ז מ"מ לדינא נראה עיקר שאין לחלק רק בין עשה ממנו ענין א' לבין עשה ממנו ב' ענינים וכדברי מהרמ"פ והש"כ וחילוק זה דבין ליום ובין ביום אינו פדינא רק דזה יתכן לומר דלשון התשובה שהביא בב"י דכתב פנשבע לפרוע לחבירו לזמן פ' כי דעובר פכל יום ויום ובגשבע לעשות הדבר ביום פ' ועבר היום שוב אין חיוב שבועה עליו פוננתו פאותו תשובה דברישא איירי שהי' מפורש ב' ענינים ולכה"ל נקט בהתשובה ההיא הלשון לזמן דמשמע טפי להשמה ובסיפא איירי רק בעשה ממנו ענין א' ולכה"ל נקט בהתשובה הלשון ביום אבל לדינא אין הפרש רק בין עשה ממנו ענין א' לבין עשה ממנו ב' ענינים דבעשה ממנו ענין א' אין עליו שום חיוב שבועה אח"כ דוודאי אין בשבועת פטוי רק מה שמבטא ולדעתי אין חולק בזה דאף הרא"ש מודה בזה כמו שאבאר ועפ"ז אין סתירה בהתשובה שהביא הב"י בשם הרשב"א דבכולן מיירי שעשה ממנו ענין א' רק פאותו תשובה דכתב ברישא עובר פכל יום ויום איירי בעשה ממנו ב' ענינים ועדיין קשה למה עובר פכל יום ויום וצ"ל דהי' איזה משמעות דנשבע מאותו יום

על פל יום שיהי פרוע כמש"ל ולא על שני עניינים ולכך נקט לזמן שהוא משמע שאותו זמן מתחיל השבועה לחול כמש"ל ואע"פ לי עדים נאמנים דבתשובת הרא"ש פלל ח' דין ט"ז אין שם בהתשובה שהשיב הרא"ש רק שחייב ליתן משכון או שיפרע קודם אבל אם חייב את"פ מצד השבועה ע"ז לא השיב פלל ועיין במהר"מ פדוואה סי' ע"ב שכתב שפראה מהתשובה ההיא דהרא"ש מודה דפטור את"פ ע"ש ודלא כהט"ז בדעת הרא"ש וז"ב לדעת דמה"ת לחייבו מה שלא נשבע עליו ובפרט לפמ"ש הט"ז בחו"מ דהא דהסמ"ע בסי' כ"א תולה בהא דסי' רכ"ח ע"ש וא"כ ההיפך מבואר דהא דסי' רכ"ח תולה בהנידון דהסמ"ע וא"כ פינו דכבר הבאתי ראיות ברורות להסמ"ע א"כ ממילא בהא דסי' רכ"ח ג"כ הלכה דלא חל השבועה את"פ.

מיהו באמת נ"ל דגם אי הוי אמרינו בהא דסי' רכ"ח דחל השבועה את"פ מ"מ בהא דסי' כ"א ונדאי קיי"ל כהסמ"ע דבשקלא בהא דסי' רכ"ח י"ל דכוננתו שאם לא יפרע באותו היום ויעבור על השבועה או שיהי אנוס באונס דשכיח ולא יוכל לפרוע שיחול השבועה את"פ וממילא גם אם הי' אנוס באותו יום באונסא דלא שכיח דלא מסיק אדעתה' מ"מ חל השבועה על את"פ פינו דנשבע על את"פ אבל בנידון דסי' כ"א איך נימא דהי' פוננתו על את"פ ר"ל שייבטל זכיותו אם לא יבא את"פ הא כבר בטלים הם פשלא בא באותו יום ואף אם הי' אנוס באונסא דשכיח הלא בטלים הם פמבואר בגמ' ובש"כ יו"ד סי' רל"ב ס"ק י"ט ובש"כ חו"מ סי' נ"ה ס"ק א' מה תאמר דהי' פוננתו שאם יאנס באונס דל"ש שאינם בטלים באותו יום דייחול את"פ דאם לא יבא את"פ פשיעבור האונס יהיו בטלים זכיותו הא אמרת דאונס דל"ש לא אסיק אדעתה' פלל ומטעם זה פטרת לי' באותו יום א"כ איך פנון עצמו לחייב אדעתה דהכי פינו דלא מסיק אדעתה' הך פלל דאי הוי מסיק אדעתה' א"כ ראוי להבטל זכיותו תיכף באותו יום דהא פינו דמסיק אדעתה' לחייב עצמו את"פ בזה איבעי לי' לאתנוי' גם לפטור עצמו באותו יום בזה ומדלא אתני איהו דאפסיד אנפשי' וקיבל עליו אדעתה דהכי ג"כ וכמו דאמרינו באונס דשכיח א"ו דאמרינו דלא אסיק אדעתה' הך לההנות לפטור עצמו בזה א"כ כ"ש דלא אסיק אדעתה' לחייב עצמו בזה דנדאי יותר מדקדק על תקנתו מעל תקנת אחרים וזה ברור פשמש בס"ד וא"כ בהנידון דהסמ"ע ונדאי מינה אין לזווע ואף דלענין לשבע ולטול מסופק הסמ"ע שם בסי' כ"א ס"ק ה' כבר חלקו עליו הב"ח והש"כ שם בס"ק ד' ע"ש וא"כ לפי מה שכתבתי אם נימא בהא דסי' רכ"ח ב"ד דלא חל השבועה את"פ ונדאי יש ראי' להסמ"ע ה"ל וק"ו הוא אבל מהא דהסמ"ע אין ראי' להא דסי' רכ"ח די"ל כמ"ש ואף דהאי ראי' שהבאתי מהא דמקשה הש"ס בכתובות ובגדרים מהא דשמואל איירי באונס דשכיחא דמסיק אדעתה' מכל מקום לא קשה מזה על הא דסי' רכ"ח דהא י"ל שפיר דהמקשה לא אסיק אדעתה' הך סברא דהוא אונסא דמגלי' ומסיק המגריש אדעתה' ולכך הי' הה"א של המקשה דאונס זה יבטל הגט וא"כ דלפי ה"א דהמקשה גם הא לא אסיק אדעתה' א"כ לק"מ וכן מה שהבאתי ראי' מדברי שמואל עצמו ג"כ לק"מ על הא דסי' רכ"ח דהא אלולי הא דשמואל הי' טעות דה"א דלא אסיק אדעתה' הך ולכך לא הוי גט א"כ אשמעינו שמואל שפיר הדין במה שאמר לא שמי' מתי' ומ"מ האמת עד לעצמו גם בהא דסי' רכ"ח דמה"ת לחייבו על מה שלא נשבע עליו ואינו במשמעות דיבורו פלל דלא הזכיר שום חיוב על את"פ וז"ב והמענין הטיב בתשובה להרמב"ן סימן רמ"ג ובסי' רנ"ט ובתשובת

הַרְשָׁפָ"א סִימָן תר"מ וְסִימָן תר"ע וּבִתְשׁוּבַת הָרָא"ש פָּלַל ח' סִימָן ז' וְסִימָן ט"ז וּבִתְשׁוּבַת
מְהַר"ם פְּדוּוּאָה סִימָן ע"ב יִרְאֶה דָּאִין כָּאִין שׁוּם מַחְלֻקָת וְכוּלָן שְׁוִיִּים דָּאִם אִין בְּמִשְׁמַעוֹת
הַלְשׁוֹן שְׁבוּעָה עַל פְּרַעוֹן סָתָם בְּלֹא הַגְּבֻלַת הַזְּמַן דָּאִין שׁוּם חַיִּיב אַח"כ וּבִקְרָה בְּשַׁבַּת
וְנִזְכָּר קוֹדֵם צָרִיף לְפָרוּעַ אָבֵל אַח"כ אִין שׁוּם חַיִּיב מִצַּד הַשְּׁבוּעָה מִן הַדִּין אַף אַם בְּמִזִּיד
עָבַר עַל שְׁבוּעָתוֹ וְלֹא קָרָה בְּשַׁבַּת אַם אִין בְּמִשְׁמַעוֹת הַלְשׁוֹן לְהַדְיָ' שְׁבוּעָה בַּפ"ע עַל
הַפְּרַעוֹן סָתָם אוֹ עַל אַח"כ רַק דְּמִצַּד הַחֲנוּמָרָא יֵשׁ לְהַחְמִיר כַּמ"ש מֵהַרמ"פ וְהַט"ז בְּסוּף
ס"ק כ' אָבֵל מְאֹד הַדִּין אִין שׁוּם חַיִּיב אַח"כ וּז"ב וּא"כ כ"ש וּק"ו ב"ב שֶׁל ק"ו דְּדַעְתּוֹ
שֶׁל הַסַּמ"ע הַגָּ'ל אֲמַת וְיִצְיִב וְכַהֲב"ח וְהַש"כ שֶׁם דְּלֹא כַהֲט"ז שֶׁם בְּהַשְׁמָטוֹת דְּכַתְב
דְּבַלְיָנָם בַּל' הַמְּוֹחָזֵק אוֹמֵר קִים לִי וּבִיּוֹם בְּבִי"ת וְדָאִי דְחָל הַקְּנָנִי אַח"כ עַכ"ד דו"א דְּהוּא
אֲזִיל לְשִׁיטָתוֹ בְּסִי רַכ"ח ס"ק נ' דְּלִיּוֹם בַּל' מִשְׁמַע לְהַשְׁלֵמָה וּז"א כַּמ"ש וְאַף אַם גִּימָא
כֵּן בְּהָא דְּסִי רַכ"ח מ"מ בְּהָא דְּסִי כ"א בַּחוּ"מ לֹא אֲמָרִינָן כֵּן כַּמ"ש וּמַכְש"כ דְּגַם בְּהָא
דְּסִי רַכ"ח לִיתָא לְחִילּוּק הַגָּ'ל לַכ"ע כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְתִּי בַּס"ד וְעֵינִן הִטִּיב בְּתְשׁוּבַת מֵהַרמ"פ
סִי ע"ב וְתִרְאֶה שֶׁהוּא כְּדַבְרֵי בַעֲזָה"י נָם הָיִי יוֹדֵעַ דַּמ"ש בְּתְשׁוּבָה הַגָּ'ל דָּאִם קָרָה בְּשַׁבַּת
דְּצָרִיף לְפָרוּעַ בַּע"ש שֶׁלֹּא יַעֲבֹר עַל שְׁבוּעָתוֹ הֵינּוּ פִּינּוֹן שִׁיּוּדַע שִׁיְהִיָּה שַׁבַּת כְּשִׁיגִיעַ
הַזְּמַן כְּמִבְּנָאָר בְּדַבְרֵיהֶם אָבֵל בַּהִי אָנוּס בְּאוֹתוֹ יוֹם וְלֹא יָדַע מִקוֹדֵם שִׁיְהִיָּה אָנוּס וְנִדְּאִי
דְּלֹא עָבַר עַל הַשְּׁבוּעָה פָּלַל וּפְלוּגָמָא דְּהַאֲגוּדָה וְהַר"ן הַמּוּבָא בִּי"ד סִי רַל"ב סְעִיף י"ב
בַּהֲג"ה אִינָם בְּאוֹמֵר לִיּוֹם פְּלוּ' רַק אַם לֹא הָיָה אָנוּס בְּאוֹתוֹ יוֹם בְּתַחֲלֹתוֹ בְּזָה פְּלִיגִי אָבֵל
שִׁיְהִיָּה צָרִיף שִׁיְהִיָּה אָנוּס כֹּל הַשְּׁלִשִׁים יוֹם לִיכָּא לְמ"ד דְּהָא לֹא קִיבֵל עֲלֵיהָ רַק עַל יוֹם
פְּלוּ' רַק אַם קִיבֵל עָלָיו שִׁיַּעֲשֶׂה תוֹף שְׁלִשִׁים אֲזִי הָיִי הַפְּלוּגָמָא וְעֵינִן בְּתַנּוּמִים בַּחוּ"מ סִי
כ"א וְגַם בְּזָה הַלְכָה כְּהַר"ן וְכַמ"ש הַט"ז שֶׁם בְּסִי רַל"ב ס"ק י"ט וְדו"ק אַחַר שֶׁפְּתַבְתִּי
כֹּל אֵלֶּה נְשִׂאתִי עֵינִי וְרֵאִיתִי בְּתְשׁוּבַת מְהַר"ש דוֹרָאֵן שֶׁהוּא חֲלַק רְבִיעִי שֶׁל הַתְּשׁוּבָה
הַנִּקְרָא חוּט הַמְּשׁוּלָּשׁ בְּטוֹר הָרֵאשׁוֹן סִי מ"ג שֶׁפְּתַב ג"כ דְּעֵנִיּוֹת שְׂכִיחַ וּבְסָתָם שְׁבוּעָה
פְּטוֹר מֵעוֹנֵשׁ דְּמָה אֵית לֵיהָ לְמַעַבְד אָבֵל אַם אָסַר עֲצָמוֹ בְּכֶשֶׁר וְיִין הָרִי הִיא עוֹמֵד בְּאַיְסוּרוֹ
דְּעֵנִיּוֹת שְׂכִיחַ וְהוּ"ל לְהַתְּנוּת רַק דְּכַתְב דְּגַם בְּנִשְׁבַּע לְפָרוּעַ לְזַמֵּן וְהָעֵנִי דְּפְטוֹר מ"ו אַם
מְרוּיחַ אַח"כ אֲזִילִין לְחוּמָרָא בְּדַאוּרֵיָּתָא פְּדַעַת הָרָא"ש וְחַיִּיב לְפָרוּעַ וּלְקַיָּים מִצַּד
שְׁבוּעָתוֹ עַכ"ד וְלִדְעָתִי אַף דַּעַת הָרָא"ש אִינוֹ כֵּן כַּמ"ש וּז"ב לְדַעְתִּי.

וְנִחְזוֹר לְעֵנִינֵינוּ דְּלִפִּי מַה שֶׁבְּאַרְתִּי דָּאִף בְּהִזִּיד בְּאוֹתוֹ יוֹם אִין אַח"כ שׁוּם חַיִּיב מִצַּד
הַשְּׁבוּעָה אוֹ הַחֲרָם מִן הַדִּין וְכ"ש בְּנִאָּנְס בְּאוֹתוֹ יוֹם א"כ קָשָׁה בְּהָא דְּסִי רַל"ו סְעִיף ו'
דְּהָא וְדָאִי שֶׁכְּפָגְדוּ אָנוּס הוּא פִּינּוֹן שֶׁהוּא עֵינְכַב בְּדַבְרֵי א"כ אִין עָלָיו שׁוּם חֲרָם אַחַר עֲבוּר
אוֹתוֹ יוֹם לִפִּי מַה שֶׁהָעֵלִיתִי דָּאִף עַל הַמַּעַכְבֵּב אִין חַיִּיב חֲרָם חָל אַחַר הַזְּמַן אַף שֶׁהוּא הִנְיָה
מִזִּיד בְּזַמֵּן הַמְּוֹגְבֵּל וְכ"ש עַל צַד שֶׁכְּפָגְדוּ דַּהִי אָנוּס בְּזַמֵּן הַמְּוֹגְבֵּל וְלִדְעַת הַט"ז דְּדַעַת
הַב"י דְּהִיכָּא דָּאִמֵּר לִיּוֹם אוֹ לְזַמֵּן בַּל' חָל אַח"כ חֲרָם אוֹ שְׁבוּעָה א"ש דְּשֶׁם בְּסִי רַל"ו
לְזַמֵּן בַּל' קָאֵמֵר מִיְהוּ לִפִּי מַה שֶׁהָעֵלִיתִי דְּחִילּוּק זֶה אִינוֹ עוֹלָה יָפָה וְרַק אַם עֲשָׂה מְמַנּוּ
עֲנִין א' אוֹ שְׁתֵּי עֲנִינִים תַּלְי' מְלִתָּא א"כ קָשָׁה וְעַכ"ר צ"ל דְּהִיכָּא בְּחֲרָם הַקְּהֵלוֹת אִיִּירִי
כְּמִבְּנָאָר בְּלִשׁוֹן תְּשׁוּבַת ר"ש מְשַׁנֵּץ שֶׁהִבִּיא בַּב"י בְּסִי רַל"ו שֶׁמְמַנּוּ מְקוֹר הַדִּין שֶׁפְּתַב
בַּש"ע שֶׁם בְּסִי רַל"ו סְעִיף ו' בְּעֵנִין הַשְּׂיָדוּכִים וְיָדוּעַ דְּחֲרָם הַקְּהֵלוֹת הוּא עַל הַמְּשׁוּדָּכִים
שֶׁלֹּא יִחְזוֹר אַחַד מֵהֶם וְהֵם נִשְׁמַדְכוּ וְקִבְלוּ עֲלֵיהֶם חֲרָם הַקְּהֵלוֹת לִינְשִׂא לְזַמֵּן קְבוּעַ א"כ
הָיִי ב' עֲנִינִים דְּהָא בְּלֹא קְבֻלָּתָם לְזַמֵּן קְבוּעַ הָיִי חֲרָם הַקְּהֵלוֹת שֶׁלֹּא יִחְזוֹר א' מִהֶן לְכוּף

צָרִיף מְהֵרָה ש' מְשַׁנֵּן וְהַש"ע הַטַּעַם מְשׁוּם שְׁנִשְׁבָּעוּ זֶה לְזֶה וְעָבַר א' מִהֶן דְּפָטוּר הַשְּׁנִי דְּהָא מ"מ הֵם נִשְׁבָּעוּ זֶה לְזֶה עַל אוֹתוֹ זְמַן וְעַכְב הָאֶחָד פָּטוּר הַשְּׁנִי מִפֶּל וְכָל דְּהָא וְדָא לֹא קִיבֵל עֲלֵי הַשְּׁיָדוּף רַק ע"ד שְׁיָקִינִים חֲבִירוֹ כֹּל הָאִמּוּר בִּינֵיהֶם וְכִמּוֹ שֶׁהוּא בְּשָׁבוּעַת אַבְרָהָם וְאַבְיִמֶלֶךְ אֲבָל הַמַּעֲכָב אֲסוּר דָּאִף אַחַר הַזְּמַן מ"מ חֲרָם הַקְּהֵלוֹת שְׁעַל הַמְּשֻׁנְדָּכִין עָלָיו דְּהָא שְׁכַנְגָדוּ לֹא עָבַר כְּלָל וּז"ב.

מִיְהוּ בְּאַמַּת אֵין מְזָה רֵאִי כְּלָל דְּהָא רַבִּינוּ ב"י לֹא ס"ל כְּמַהֲר"מ פ' בְּסִי ע"ב דֹּאֵל"כ לֹא הִי פּוֹתֵב בְּסִי רַכ"ח סְעִיף מ"א וַיֵּשׁ מִי שְׁחֹלֵק אֲבָל נִרְאָה דַּעַת רַבִּינוּ ב"י דִּישׁ חִילּוּק בֵּין לְזְמַן וּבֵין לְיוֹם בַּל' בֵּין בְּזְמַן וּבֵיּוֹם בְּבִי"ת וְלֹא כַּמ"ש הַט"ז דְּעָלָיו קִשְׁיָה מ"ש מִהַתְּשׁוּבוֹת הַרְשָׁב"א שְׁהֵבִיא הַב"י רַק כַּמ"ש אֲנִי הַשְּׁפֵל דְּלִיוֹם בַּל' מִשְׁמַע לְיוֹם זֶה מִתְּחִיל הַשְּׁבוּעָה שֶׁל חַיִּיב הַפִּירְעוֹן וְכֵן אַח"כ בְּכָל יוֹם שְׁיָהָא פְּרוּעַ כְּכָר וּבֵיּוֹם מִשְׁמַע דְּהַשְּׁבוּעָה דְּנֻקָּא בְּיוֹם זֶה וְא"כ א"ש כֹּל הַתְּשׁוּבוֹת כַּמְש"ל א"כ ל"ק כְּלָל בְּסִי רַל"ו סְעִיף ו' דְּהָא שָׁם ג"כ לְזְמַן קְאָמַר בַּל' אֲבָל מ"מ אָף שְׁאִין מְזָה הַכְּרַע מ"מ הָאֵמַת הוּא דְּבָזָה דְּשִׁדּוּכִין יֵשׁ ב' עֲנִינִים דְּהָא חֲרָם הַקְּהֵלוֹת קְדוּמָה לְקַבְּלָתָם עַל כָּל הַמְּשֻׁנְדָּכִים רַק אִם הִתְנוּ מִפּוֹרְשׁ שְׁהַשְּׁיָדוּף רַק עַל תְּנָאִי זֶה שְׁלֵא יַעֲבֹר הַמוֹעֵד וּז"ב וְעַכ"פ יֵשׁ רֵאִי לְדַבְּרַי מִתְּשׁוּבוֹת מַהֲרַמ"פ ס' ס"ו דְּהָא הוּא סוֹבֵר שְׁאִין חִילּוּק בֵּין בְּזְמַן בְּבִי"ה וּבֵין לְזְמַן בַּל' וְסוֹבֵר דְּכָל הֵיכָא שְׁאִין מִשְׁמַעוֹת מִפּוֹרְשׁ שְׁעָשָׂה ב' עֲנִינִים פָּטוּר מִשְׁבוּעָתוֹ אַחַר הַזְּמַן וְסוֹבֵר דְּגַם הָרֵא"ש מוֹדָה בְּזָה כְּמוֹ שְׁהוֹכִיחַ מִתְּשׁוּבוֹת הָרֵא"ש עֲצָמוֹ ע"ש בְּסִי ע"ב וְאֵעִי"כ כְּתֵב בְּסִי ס"ו עַל תְּשׁוּבוֹת הַר"ש מְשַׁנֵּן אָף כִּי כְּכָר עָבַר הַזְּמַן וּמִמָּאֵן לְקַיָּים אֲשֶׁר נִתְקַשְׁרַי מ"מ שְׁכַנְגָדוּ בְּאִסּוּרוֹ קַיָּים כִּי אוֹלֵי יֵשׁוּב בּוֹ וַיַּחֲזוֹר בְּתְשׁוּבָה לְהַשְּׁלִים הַחִפְזַי עַכ"ד הַצָּרִיף לְעֲנִינֵינוּ ע"ש וְהֵבִיאֵו הַש"כ בִּי"ד ס' רַל"ו ס"ק ח' וְלִכְאוּרָה סוֹתַר דְּבָרֵי עֲצָמוֹ דְּלִפִּי מ"ש בְּסִי ע"ב אֵין שׁוּם שְׁבוּעָה חַל אַחַר עָבוּר הַזְּמַן אָף אִם אֵין כְּאֵן שְׁכַנְגָדוּ כְּלָל מַכ"ש בְּזָה שְׁעָבַר הַזְּמַן וְשְׁכַנְגָדוּ עָבַר א"ו דְּהוּא הַדְּבָר אֲשֶׁר דְּבַרְתִּי דְּבִשְׁיָדוּכִין יֵשׁ שְׁתֵּי עֲנִינִים וּז"ב: וְהִנֵּה דָאִף שְׁכַתְּבִתִּי דְּהַב"י לֹא ס"ל כְּמַהֲרַמ"פ מ"מ הַעֵיָקֵר כְּמַהֲרַמ"פ בְּסִי ע"ב דְּרַבִּינוּ הַב"י לֹא רָאָה הַשׁוֹבֵת מַהֲרַמ"פ וְאֵלוֹ רָאָה וְנִדְּאִי הִי מוֹדָה לְדַבְּרֵי דְּהָאֵמַת יוֹרָה דְּרַכּוֹ וְעַד לְעֲצָמוֹ וְכֵן מְבִנְיָר מַהֲש"כ בְּסִי רַכ"ח ס"ק י"ב רַק דְּבִמְקוֹם דְּמוֹעֵיל הַתְּרָה יֵשׁ לְהַחֲמִיר לְהַתִּיר אָף בְּעֲנִין א' כְּמוֹ שְׁהַחֲמִיר מַהֲרַמ"פ בְּנִדְּרַי לְעֵלוֹת לֹא"י וְהוּא רַק חוּמְרָא בְּעֵלְמָא וּמ"מ אֵין לְהַקְּל.

וְהִנֵּה ע"פ מַה שְׁבַאֲרֵתִי נ"ל לְבָאֵר דַּעַת הַזְּקֵן שְׁבַתְּשׁוּבוֹת הַר"ש מְשַׁנֵּן הַמּוּבָא בְּהַגְהַת מְרַדְּכִי וּבְב"י ס' רַל"ו דְּאִיף יַחֲלוּק עַל גַּמַר' מִפּוֹרְשֵׁת בְּשָׁבוּעַת אַבְרָהָם וְאַבְיִמֶלֶךְ דְּמְבִנְיָר לְהַדְּנָי דָּאִם עָבַר הָאֶחָד שׁוּב אֵין עַל הַשְּׁנִי שׁוּם חַיִּיב שְׁבוּעָה וּלְפִי מ"ש א"ש דְּהַזְּקֵן הַנְּ"ל מְחֻלַּק בֵּין לֹא הִי כְּאֵן רַק שְׁבוּעָה אַחַת שְׁנִשְׁבָּעוּ זֶה לְזֶה דָּאִז אֲמַרִּינוּ דָּאִם א' עָבַר אִז פָּטוּר הַשְּׁנִי דְּאִדְעָתָא דְּהָכִי נִשְׁבָּע אוֹתוֹ שְׁבוּעָה שְׁגַם חֲבִירוֹ יְקַיָּים אוֹתוֹ שְׁבוּעָה מִשָּׂא"כ בְּשִׁנְשָׁבָעוּ זֶה לְזֶה עַל שְׁנֵי עֲנִינִים וְעַכְב א' עַל עֲנִין אֶחָד דָּאִז רֵאִוִי לוֹמַר דַּמ"מ צָרִיף שְׁכַנְגָדוּ לְקַיָּים עֲנִין שְׁנֵי שְׁפֵל עֲנִין שְׁבוּעָה בַּפ"ע וְהָרִי בְּאוֹתוֹ עֲנִין לֹא עָבַר חֲבִירוֹ הַה"נ כִּינּוֹן שְׁנִשְׁתַּדְּכוּ הָרִי קִבְּלוּ עֲלֵיהֶם חֲרָם הַקְּהֵלוֹת שְׁלֵא יַחֲזוּרוּ בְּהֵן וְגַם קִבְּלוּ עֲלֵיהֶם שְׁלֵא יַעֲבֹרוּ הַמוֹעֵד א"כ אָף אִם עָבַר הָאֶחָד עַל הַעֲבָרַת הַמוֹעֵד מ"מ חֲרָם הַקְּהֵלוֹת קַיָּים עַל גּוּף הַשְּׁיָדוּף דַּע"ז לֹא עָבַר א' מִהֶן עֲדִינּוֹ וְדַעַת הַר"ש מְשַׁנֵּן שְׁהַכָּל בְּעֲנִין ח' דְּהִינּוּ בְּהַשְּׁיָדוּף וְהַכָּל נַעֲשָׂה בְּפַעַם א' אָף שְׁהַחֲרָם חִלוּק מ"מ דוּמָה לְשָׁבוּעַת אַבְרָהָם וְאַבְיִמֶלֶךְ

דזיל בַּתֵּר טַעֲמָא דְהָרִי גַם שֵׁם לֹא הִתְנָה בְּפִירוּשׁ כָּל א' ע"מ שְׂיִקְנִים גַּם שְׂפָנְגָדוּ רַק מִסְתַּמָּא וְנִדְאֵי הוּא כְּפֵה דְכָל הַנְּשַׁבְּעִין זֶה לְזֶה וְנִדְאֵי כָּל א' דַּעְתּוֹ ע"מ שְׂיִקְנִים חֲבִירוֹ גַם הוּא א"ם ה"נ דַּעַת כָּל א' שְׂיִקְנִים חֲבִירוֹ כָּל אֲשֶׁר הִתְנִי בְּאוֹתוֹ עֲנִין וְכֵן כְּתִב הַט"ז לְהִדְיָא בְּסִי' רַל"ו ס"ק י"ג וְנ"ל וְאִם יַעֲבֹר א' מִהֶם עַל שְׂבוּעָתוֹ אֲפִילוּ עַל דְּבַר קָטָן כָּל הַשְּׂבוּעָה שֶׁל זֶה שְׂפָנְגָדוּ בְּטִלָּה וְזֶה נִכּוֹן וּמִסְתַּבֵּר בְּאַמְת כַּנ"ל בְּרוּר: וְעַפ"ז א"ש לְשׁוֹן הַב"י דְּמַסִּיק וְכַתֵּב אַחַר דְּבַרֵי הַר"ש מְשַׁנֵּץ וְהַזְקָן וְנ"ל וְדְבַרֵי הַר"ש נִכּוֹנִים בְּטַעֲמָן עַכ"ל וְקִשָּׁה הֲלֹא דְבַרֵי הַר"ש מְשַׁנֵּץ הֵם גְּמָרָא מְפֻרְשֵׁת וְאִיךָ שְׂיִיךָ לְהַסְפִּים לְדְבַרֵי מִצַּד הַסְּבָרָא לֹא מְרַמֵּז נִכּוֹנִים בְּטַעֲמָן פִּיהוּדָה וְעוֹד לְקַרָּא וְהוּל"ל וְדְבַרֵי הַר"ש מְשַׁנֵּץ הֵם מְבֹאָרִים בַּגְּמ' א"ו דְּהוּא הַדְּבַר אֲשֶׁר דְּבַרְתִּי שְׂיִישׁ לְבַע"ד לְחֻלּוֹק וְלֹא מְרַמֵּז דְּהוּא דְּמְבֹאָר בַּגְּמ' דְּהִתְמַם עַל אוֹתוֹ דְּבַר בְּעֻצְתוֹ שְׂעָבְרוּ אֲמָרִינוּ דְּהוּחֻלָּה אֲכַל כָּאֵן אִף דַּעֲבַר עַל חֶרֶם בְּהַזְמִין מ"מ אֲפֹשֶׁר לֹא מְרַמֵּז דְּחֶרֶם שְׂעַל גּוֹף הַשְּׂיִידוּף קִיִּים עַל שְׂפָנְגָדוּ אֲכַל מִצַּד הַסְּבָרָא פְּרָאָה דְּאִין לְחֻלּוֹק בְּזָה פִּינּוֹן דְּעִיקָר הַטַּעַם הוּא דְּאֵנּוּ סִהְדֵי דְּלֹא פְּשַׁבַּע כָּל א' רַק ע"ד שְׂיִקְנִים חֲבִירוֹ ג"כ הַה"נ אֲכֹן סִהְדֵי בְּכַף דְּלֹא קִיבֵל עָלָיו כָּל א' רַק ע"ד שְׂיִקְנִים הַשְּׂנִי הַשְּׂיִידוּף כָּכָל אֲנֻפְרִין וְתַנְאִין וְלִכְפֵּה כְּתִב שְׂפִיר הַלְּשׁוֹן נִכּוֹנִים בְּטַעֲמָן כַּנ"ל בְּבִיאֹר דְּבַרֵי הַזְקָן וְהַר"ש מְשַׁנֵּץ וְהַב"י.

וְהִנֵּה לְכַאוּרָה הִי עוֹלָה עַל הַדַּעַת לִידוֹן בְּדְבַר חֲדָשׁ דְּאִף אִם לֹא נִשְׁבְּעוּ זֶה לְזֶה רַק נִשְׁבַּע א' לְבַד שְׂלֵא יַעֲשֶׂה לְחֲבִירוֹ רַעָה בְּאִיזָה עֲנִין יְדוּעָה וְאַח"כּ עֲשֶׂה חֲבִירוֹ לֹא רַעָה בְּאוֹתוֹ עֲנִין דְּשׁוּב אִין אִיסוּר שְׂבוּעָה עָלָיו אִף דְּלֹא הִתְנָה שׁוּם תְּנַאי בְּהַשְּׂבוּעָה מ"מ וְנִדְאֵי אֲדַעְתָּא דְּהַכִּי שְׂיַעֲשֶׂה חֲבִירוֹ לֹא רַעָה בְּזָה לֹא נִשְׁבַּע וּמִנָּא אֲמִינָא לֵה דְּהִלָּא הִרְאֵי שְׂהִבִּיא בְּהַגְהַת מְרַדְכֵי מַפ"ק דְּסוּטָה וְהִרְאֵי שְׂהִבִּיא רַבִּינוּ רַבְּנָהם מִמְדַּרְשׁ תְּהִלִּים ס' ס' הוּא רַק בְּנִשְׁבְּעוּ זֶה לְזֶה דְּהָרִי אֲבָרְהָם וְאֲבִימֵלֶךְ נִשְׁבְּעוּ זֶה לְזֶה וְכֵן יַעֲקֹב עִם לְבָן פְּרָתוֹ בְּרִית זֶה עִם זֶה רַק אֲנָא אֲמִינָא לֵה מְהַאֲגָדָה בַּב"ר וּבְתַנְחוּמָא שְׂהִבִּיא הַרְמַב"ן בְּסוּף סְפָרוֹ שְׂחִיבֵר עַל סְפָר הַמַּצּוֹת שֶׁל הַרְמַב"ם וְנ"ל בְּשַׁעָה שְׂשַׁלַּח דָּוִד אֶת יוֹאָב לְאָרֶם נְהָרִים וְאָרֶם צוֹבָה פָּגַע בְּאֲדוֹנָיִם וּבִקֵּשׁ לְזַנְבֵּם וְהוֹצִיאוּ לוֹ אֲצִטִּילִיּוֹת שְׂלֵהֶן רַב לְכֶם סוּב אֶת הַהָר הַזֶּה פָּגַע בְּמוֹאָבִים וּבִקֵּשׁ לְזַנְבֵּם הוֹצִיאוּ לוֹ אֲצִטִּילִיּוֹת שְׂלֵהֶן אֵל תִּצַּר אֶת מוֹאָב שְׂלַח יוֹאָב אֶת הַמְּאֻרָע בְּאוֹתוֹ שְׂעָה לֹא נִהַג עֲצָמוֹ כְּמֵלֶךְ אֱלֹא עֲמַד וְהַעֲבִיר פּוֹרְפִירִין מְעָלָיו וְעֵטְרָה מְעַל רֹאשׁוֹ נִתְעַטֵּף וְהִלָּף לוֹ אֲצֵל סְנֵהֲדָרִין וְאָמַר לְהֶם רַבּוּתִי לֹא בְּאִתִּי בְּכָאֵן לְלַמּוֹד אֱלֹא לְלַמַּד וְאִם אַתֶּם נוֹתְנִים לִי רְשׁוֹת אֲנִי מְלַמֵּד שְׂלַחְתִּי אֶת יוֹאָב לְאָרֶם נְהָרִים וְלְאָרֶם צוֹבָה פָּגַע בְּאֲדוֹנָיִם כו' וְהִלָּא הֵם פְּרָצוּ הַגְּדָר תַּחֲלָה וַיִּצְטַו אֱלִינוּ בְּנֵי עַמּוֹן וְעַמְלֵק פָּגַע בְּמוֹאָבִים וּבִקֵּשׁ לְזַנְבֵּם הוֹצִיאוּ כו' וְהִלָּא הֵם פְּרָצוּ הַגְּדָר תַּחֲלָה שְׂנֵאֲמַר וַיִּשְׁלַח מְלָאָכִים אֶל בְּלַעַם בֶּן בְּעוֹר כו' ע"כ ע"ש וְהִלָּא לֹא נִצְטַו רַק יִשְׂרָאֵל וּמִן שְׂבָעִים וְעוֹמְדִים מִהָר סִינִי כְּדִאִתָּא בְּמַס' שְׂבוּעוֹת פ' שְׂבוּעוֹת שְׂתִיִּים ד' כ"ט ע"א וּד' כ"ג ע"ב וּבְנִדְרִים ד' ח' ע"א וּכְדִקִּי"ל בִּי"ד ס' ב' סְעִיף ב' וּבְסִי' קִי"ט סְעִיף ח' וְעִינִין בַּט"ז יו"ד ס' ב' ס"ק וְאִם וּבַש"כ שֵׁם ס"ק י"ב וּבַט"ז ס' קִי"ט ס"ק ט' וּבַש"כ שֵׁם ס"ק כ"א וְכ"ב וְאֲדוּם וּמִוֹאָב לֹא נִצְטַו וְלֹא הוּוּ מִן שְׂבָעִים וְאֲעַפ"כ אֲמָרִינוּ דְּכִינּוֹן דְּפָרֵץ הַגְּדָר תַּחֲלָה הוֹתָרוּ יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ דְּאָמַר בְּמִדְרָשׁ תְּהִלִּים לְעֲנִין פְּלִשְׁתִּים וְאֲרַמִּיִּים דְּנִשְׁבְּעוּ זֶה לְזֶה דְּהוֹתָרוּ מִטַּעַם זֶה אֲלֵמָא דְּאִין שְׂאִין נִשְׁבַּע אֱלֹא א' מ"מ כְּשֶׁפָּנְגָדוּ פְּרִץ הַגְּדָר וְהַתְּחִיל לְהַרְע לֹא בְּאוֹתוֹ הַעֲנִין הוֹתָרוּ זֶה

משבועתו וכוונתו דה"ט דאמרין אנו סהדי דאדעתא דהכי לא נשבע דכשכנגדו יעשה לו רעה והוא יהיה אסור בשבועתו פנ"ל.

מיהו אחר העיון קצת אמרתי דאין ראיה מכאן בהקדים דהא הרמב"ן שם בסוף ספר המצות הנ"ל השיב על הרמב"ם במה שלא מנה בספר המצות במגן המצות אל תצר את מואב באמרו בשורש השלישי שהן מצות שעה והשיב עליו מב"ר ומתנחומא הנ"ל במה שלא אמרו אדונינו דוד והסנהדרין ליואב שהן רק מצות שעה ע"כ השגתו ולי פראה לנישב דברי רבינו הרמב"ם ז"ל ואדרבא מהמדרש הנ"ל יהיה מוכרח פדברי הרמב"ם ומקודם אביא ראיה ברורה להרמב"ם דהוא רק מצות שעה דהא בלא השגה ג"כ יש להבין מנ"ל הא לומר על מצוה הנאמר בתורה"ק סתם דהוא רק לשעה פיון דאין לנו הוכחה מדברי רז"ל דהיה קבלה בידם פה לכנ"ל דיצא לו זה ממה שדברשו רז"ל בב"ק דף ל"א אל תצור את מואב וכי מה עלה על דעתו של משה לעשות מלחמה שלא ברשות כו' ע"ש והנה קושיא זו שהקשה הגמ' וכי מה עלה כו' לא קשה רק אם נימא דהמצוה היה רק למשה לשעה אבל לא לדורות דהציוו למה דהלא ידוע דכל מה שעשה משה לא עשה רק ע"פ ה' ובכל עת דיבר השי"ת אתו וא"כ ונדאי לא יעשה שלא ברשותו אבל אם נימא דהמצוה היה לדורות פשאר כל המצות א"כ אין פאן התחלה לקושיא הגמ' הנ"ל דאטו כל מלך ישראל לא עשה היה ביד חכמי הש"ס שהמצוה לא נאמרה רק למשה לשעה לכך הקשה מלחמה בלא שפא אליו דבר ה' תחלה א"ו מדהקשה הש"ס הכי ש"מ דמקובל הגמ' שפיר וא"כ דברי הרמב"ם מוכרחים ונדעתי היא ראיה ברורה בס"ד ועפ"ז נתישב השגת הרמב"ן הנ"ל ג"כ דהא התוספת שם בב"ק דף ל"ח הקשו דהא מגמ' הנ"ל משמע דעיקר המצוה דאל תצור את מואב היה בשביל שפאמר צרור את המדינים מהא דמשני שם נשא משה ק"ו מהמדינים כו' וזה היה אחר מעשה דבלעם ונלא ממדרש הנ"ל שהבאתי מבואר דאחר ששכרו לבלעם פבר הותרו לצור את מואב פי הם פרצו הגדר ותרצו דדח"י בעלמא היה למואבים מפני חילול ה' ע"כ דברי התוס' והפה מזה ג"כ יש ראיה חזקה להרמב"ם דהוא רק מצות שעה דאל"כ קשה באמת על אדונינו המלך דוד איך הותר לזנבם הלא התורה אמרה אל תצור דאף שדחה את אויביו בקש אבל מה יענה באמת בעת שידובר בו תירוצו של הגמ' הנ"ל דמיני' מוכרח דהציוו היה אחר שפרצו הגדר תחלה ושכרו את בלעם ואף דהתוס' פתבו וקרא דשופטים שלחצם עגלון מלך מואב היה לו להביא אלא שפמן התורה רצה להביא מפני חה"ש עכ"ד משמע דר"ל דאמתלא אמיתית היה מה שלחצם מלך מואב ע"ז ונדאי קשה דכיון דידעין דהמצוה קיים אף אחר שפרצו גדר ושלחו לבלעם א"כ הרי חזינו דהציווי של תורה היה פזה אף אם יפרצו המואבים הגדר וע"ז ישראל מושבעים ועומדים א"כ מה יתן ומה יוסיף הא דלחצם עגלון וע"ק מה שהרגישו התוס' בעצמם דהלא על אדומים מייתי קרא דקבלה ויאסר אליו כו' ומ"ש התוס' מ"מ פיון דמשפח קרא דברי תורה ניחא לי לאתויי הוא דחסק פיון דהתשובה מד"ת אינה אמיתית ומד"ק אמיתית ונדאי יותר טוב להשיב תשובה אמיתית אף שהיא מד"ק פמו שהשיב לאדומים מד"ק א"ו מוכרח פדברי הרמב"ם דבאמת הקבלה הי' דהמצוה הנ"ל רק לשעה נאמרה ול"ק על דוד לפי האמת רק שהאומות לא יאמינו להקבלה שבע"פ וא"כ לדדהו פיון דנאמר בתורה הק' סתם הוו גם לדורות פכל שאר מצוות ואיכא חה"ש פדבר ודע מה שתשיב כו' לכך לשיטתם דהוא

מצנה לדורות א"כ ל"ק הקושיא של הגמ' וכי מה עלה על דעת משה כו' כמש"ל א"כ א"צ להתירוין דנשא משה ק"ו כו' א"כ ממילא דאינו מוכח דהמצנה נאמרה דוקא על אחר שנאמר צרור את המדינים א"כ לשיטתם שפיר השיבו הם פרוצו הגדר תחלה וא"כ מיושב השגת הרמב"ן ואדרבא ממדרש הג"ל מוכח פדברי הרמב"ם דאל"כ נשא באת הקושיא על דוד איך עבר על לא תצור ודוק הטיב פי נכון הוא בס"ד: והנה לכאורה קשה על דברי התוס' הג"ל דכתבו דדחגי' בעלמא היא למואבים מפני חה"ש א"כ למה צריף להספמת סנהדרין ונ"ל דגם ע"ז רצה הספמת סנהדרין אם די בזה לסלק החה"ש פנ"ל ברור.

והנה ראיתי בספר מקום שמואל בשו"ת סי' ל"ח דכתב דמש"ה הוא מצנות שעה משום דאימא שם בב"ק דאמר לו הקב"ה למשה לא כשעלתה על דעתך כו' שתי פרידות טובות יש לי להוציא מהם רות המואבי' ונעמה העמונית ע"כ א"כ המצנה לא היתה רק משום הפרידות טובות לכך הני מצנה לשעה עד שיולדו הפרידות ובימי דוד כבר נולדו עכ"ד ואת כל אלה ישא הרוח חדא דמשום טעם המצנה שאינו מפורש הטעם בתוה"ק לא ישתנה הדין והגע בעצמה דהלא מבואר ביבמות ד' ע"ז ע"א במה שדרשו בפסוק פתחת למוסרי כו' ובפ' נפלאותיה ומחשבותיה אלינו דרק בשביל השתי פרידות טובות הג"ל כדי שיצא מהם דוד ורחבעם הותרו הנקיבות של עמון ומואב ע"ש בגמ' וברש"י וא"כ לפ"ז נימא דאחר שפאו הפרידות טובות הג"ל לתוף הקהל שוב יאסרו נקבותיהם לבא בקהל דהא לא הותרו רק בשבילם וזה היפך המשנה והגמ' והרמב"ם וכל הפוסקים א"ו פיון דהותרו הותרו א"כ ה"נ במצנה דאל תצור ואם אמנם אפשר לחלק בדוחק מ"מ האמת יורה דרכו דלא ישתנה הדין בשביל טעם שאין מפורש בתורה ועוד הרי נעמה העמונית לא באה רק בימי שלמה והיא אמו של רחבעם כדאימא שם בב"ק ד' ל"ח ע"ב ובמס' יבמות ד' ע"ז ע"א ודוק ואפשר לישב קושיא זו ע"פ התוס' שם בב"ק דף ל"ח ע"ב ד"ה מואבים עצמן ע"ש ודוק והשתא לפי מה שבארתי פדעת הרמב"ם שמצנות אל תצור היתה רק לשעה ומה שהשיב דוד הם פרוצו כו' היא דחגי' בעלמא א"כ אין להביא ראיה לענין הדין מהתשובה הג"ל פיון שאיננה אמת דהא באמת נצטוו אף אחר שפרצו הגדר כמ"ש ואדרבא מוכח קצת להיפך דהא באמת הציווי הי' קודם מעשה דבלעם כמ"ש התוס' בב"ק שם ד' ל"ח ע"א ד"ה נשא משה ק"ו בשם ר"ת דפירושו עמיד משה לישא ק"ו ע"ש א"כ הרי חזינו דאף שפרצו הגדר היתה המצנה קנים אלמא דאם נשבע רק א' לא הותר בשביל דכשכנגדו פרץ הגדר ודוחק לומר דשאני הקא דיש הוכחה דעיקר הציווי היתה רק על אחר שנאמר צרור את המדינים וכבר פרוצו הגדר בשכירות בלעם מוכח הקושיא וכי מה עלה על דעתו של משה כי וא"כ נימא גם מזה יהיה מוכרח דעת הרמב"ם שרק לשעה נאמרה מצנה זו דהא רק עבור זה המצנה קנים משום דאיכא הוכחה שהמצנה נאמרה.

על אחר שפרצו הגדר ונאמר צרור המדינים ומכח קושיא וכי מה עלה כו' והקושיא הג"ל לא קשה אם לא נימא פדברי הרמב"ם א"כ אזלא הוכחה הג"ל וק"ל מ"מ אין ראיהמכאן פלל להא דאם נשבע רק א' ודוק.

וגם לפי מ"ש הרמב"ן שם שהמצנה היתה רק שלא ניקח ארצם ע"ש א"כ אין ראיה משם
כלל וכן לפי מ"ש שם עוד הרמב"ן דלשון אל תתגר משמע רק מריבת חנם כמו יגרה
מדון א"כ ונדאי דאין ראיה כלל משם וע"ש במ"ש הרמב"ן דעם כל זה נענש דוד
במבואר בירושלמי פ"ק דר"ה וע"ש מ"ש שם הר"י דיליאון בספר מגילת אסתר ע"ש
סיומא דמלתא דאין להקל רק בנשבעו זה לזה וז"ב.

והנה לפי מה שבארתי דעת הגון שבתשובת הר"ש משנצי יבואר היטב מה שאמר ולא
הרויח אלא בתשומת יד עיין בהגהת מרדכי דמס' שבועות פי כן איתא שם בתשומת יד
ובב"י בסי' רל"ו איתא ולא הרויח אלא תשומת יד בלא ב"ת והפה הב"ח פי' דתשומת
יד היינו הק"ס דר"ל דזה שלא עיכב בטל הק"ס לנגדו וא"צ ליתן קנס ע"ע אבל לענ"ד
לא נהירא דהיכן מצינו ק"ס שיקרא תשומת יד והל"ל ולא הרויח אלא הק"ס או שיאמר
ולא הרויח אלא הקנס ולי נראה דתשומת יד היינו הת"כ שפן הדרה ומנהג שקודם כתיבת
התנאים עושין ת"כ וכ"כ מהרי"ו בתשובה סי' קל"ז שקורא לת"כ תשומת יד פי כן
נקרא בל' הראשונים ונראה דהיינו ששם ידו עמו כפירש הראב"ע על פסוק או בתשומת
יד בפ' ויקרא ע"ש והנה יש להבין דעת הגון דלמה הת"כ אינו חל על זה שלא עיכב
והחרם חל עליו ולפמ"ש א"ש דאם פירשו בשעת הת"כ שישאו זא"ז לזמן פ' ותקעו
כפם דהא ונדאי בכה"ג איירי דאל"כ ודאי אין סברא לומר דנפטר מהת"כ שהיה סתם
ומהחרם של התנאים שהתנו לזמן לא נפטר רק ודאי ע"כ איירי בכה"ג לקף אם העביר
א' המועד נפטר מהת"כ דהא כ"ז שלא פכתבו התנאים אין עליהם חרם הקהלות שלא
יחזרו בהם רק הת"כ לבדו חל עליהם ונהרי נעשה בענין א' רק על זמן פ' לקף זה שעבר
המועד פבר עבר הת"כ ונחבירו אין עליו עונש הת"כ כלל אבל פיון שנקתבו התנאים יש
עליהם חרם הקהלות שלא יחזרו בהם וגם קבלו עליהם חרם על זמן א"כ יש פאן ב'
ענינים ונהרי קבלו עליהם ב' ענינים חרם סתם של הקהלות וחרם על הזמן לקף דעת
אותו הגון דארף שעבר א' על החרם של זמן מ"מ חרם הקהלות על גוף השידוך קיים גם
על השני ודעת הר"ש משנצי אינו פן כמש"ל ונהעיקר כדעת הר"ש משנצי וכמו שפסק
בש"ע וז"ב לדעתי דאיירי פאן הפל בשתי ענינים שנשתדכו וגם קבעו זמן לנשואין וע"ז
כתב זקני הרמ"א מ"ש פשהיה אנוס אבל בענין אחד שהשדוכין נעשה מפורש על תנאי
זה שלא יעברו המועד ודאי דאחר עבור זמן אין פאן לא חרם ולא שבועה אף אם היתה
העיקוב באונס דמ"מ לא היתה החרם או השבועה רק על זמן זה ולא אח"כ וכמו שבארתי
בס"ד מלבד הטעם של הב"ח והנה"כ שכתבו דמה בכף (ועיין בב"ח בי"ד סי' רל"ו
ובט"ז וש"כ ונה"כ) שזה היתה אנוס מ"מ זה לא קיבל עליו רק על תנאי זה וכמו שאבאר
בס"ד ועיין בב"ח בי"ד סי' רל"ו ובט"ז והש"כ ונה"כ ובב"ח וש"כ בחו"מ סי' כ"א דאונס
רחמנא פטרי אמרינו רחמנא חייבי' לא אמרינו ומקור דין זה מירושלמי קידושין פ'
האומר וגישין פ' מי שאחזו וכו' דקי"ל פנותי' לגבי רשב"ל והנה מבואר בירושלמי פ'
האומר הנ"ל דהפלוגתא הוא בכתוב בשטר סמפון אנא מקדש ליה ע"מ מכנסיה ליום פ'
אין אתא יום פ' ולא פנסתיה לא יהוי לי פלום בזה פליגי אם אירע לו אונס אבל בפתוב
בשטר סמפון אין אתא יום פ' ולא הוית כונסה לי לא יהא עליה פלום גם רשב"ל מודה
דאונסא פמאן דלא עבד ע"ש והנה לכאורה עלה על דעתי דההפירש בין זה לזה דאם
אמר לא יהוי לי פלום הרי תולה בדידי' ואמדינו דעתי' דלא רצה להפסיד אם הוא אונס

ואדיבורא דידן' היא גתרצה משא"כ בכותב לא יהא עליה פלום דתלה בדידה ובנודאי
היא אינה מקנה עצמה לו רק אדעתא שיקניס התנאי ומה לה לאונסו וקצת דומה לזה
איתא בתוס' במס' פתובות פ' נערה שנתפתתה ד' מ"ז ע"ב ד"ה שלא פתב לה ע"ש
שפתבו פיון דתלוי נמי בדעת המקדש לא אמרינן דאדעתא דהכי לא קדשה נפשה שיעשה
בעל מום ע"ש מיהו בירושלמי פ' מי שאחזו איתא בלשון הפלוגתא דאין אתא יום פלן
ולא פנסתיה לא יהוי לי עליה פלום גם רשב"ל מודה ע"ש הרי בשניהם פתוב לא יהוי
לי עליה פלום וזה מורה דעיקר ההפך הוא דבלשון דפליגי בי' איתא בשניה' בירושלמי
דקידושין ודגיטין ואין אתא יום פ' ולא פנסתיה ובהלשון דמודה רשב"ל איתא בשניהם
בירושלמי דקידושין וגיטין ה"ל ולא הוית פנסה לי או ולא פנסת' לי דדא ודא אחת היא
אלא דזה היא עיקר ההפך דאם פתב ולא פנסתיה סובר רשב"ל דלא ביטל הקידושין
רק פשלא יכניסה בראונו דכן משמע הלשון ולא פנסתיה משא"כ פשהוא אנוס אז לא
ביטל הקידושין והיא פשקבלה הקידושין גתרצית אדיבורא דידן' משא"כ פשאמר ולא
פנסת לי או ולא הוית פנסת לי דהיינו אם לא תינשא לי משמעו אפי' אם בע"כ של בעל
לא תינשא דומה לזה איתא בבבלי ריש פתובות ב' ע"ב לא נשאו לא קתני אלא לא נישאו
ע"ש ובב"ק דף ז' ע"א ושלם בע"כ משמע ישלם מדעתו וז"ב לדעת רשב"ל מיהו
ר"י ורשב"ל נדאי הלכה כר"י דאף שהווא אנוס מה לה לאונסו מ"מ היא לא מקנה נפשה
רק אדעתא דהכי שיקניסה ליום פ' דאונס רחמנא פטרי' אמרינן אונס רחמנא חייבי' לא
אמרינן וכדאיתא בהר"ן ופ"פ ולא איבעי' להרי"ף ולגרמב"ם ורוב הפוסקים והמחבר
בש"ע אה"ע סי' קמ"ג סעיף ח' דפסקו כת"ק דרשב"ג בגיטין פ' מי שאחזו בהמשנה דף
ע"ה ע"ב ע"ש א"כ נדאי דהלכה כר' יוחנן ה"ל דהא איתא שם בירושלמי פ"ק מי
שאחזו דר"י לא סבר פ"ק רשב"ג ורשב"ל סובר פ"ק רשב"ג וא"כ פיון דקיי"ל דלא פ"ק רשב"ג
א"כ ממילא דלא קיי"ל כמי כרשב"ל אלא אפי' להפוסקים דפסקו פ"ק רשב"ג מ"מ לא
מפקינן מהפ"ל דר"י ורשב"ל הלכה כר"י ואף דאיתא בירושלמי דר"י כא סבר פ"ק רשב"ג
א"ה ראוי לנו לומר דהפוסקים דפסקו פ"ק רשב"ג ממילא סוברים דלא כר"י דהא ליתא
דהא להפוסקים פ"ק רשב"ג עכ"פ צ"ל דבבלי חולק על הירושלמי בהא דמדמה הא דר"י
להא דת"ק דרשב"ג דהא על הני פוסקים קשה קושית התוס' בגיטין פ' מי שאחזו ע"ה
ע"ב ד"ה פ"ל ארשב"ג אהא דאמר רבא נתינה בע"כ לא הוי נתינה ועכ"פ צ"ל כמ"ש
התוס' דהכא להרנוחה בעלמא עשה פן ע"ס א"כ ממילא דגם ר"י מצי סבר פ"ק רשב"ג א"כ
ממ"נ קיי"ל כר"י דהפוסקים דלא פ"ק רשב"ג א"כ נדאי קיי"ל כר"י מתרי טעמי חדא דר"ל
ור"י הלכה כר"י לבר מתלת ועוד דהא ר"ל סובר פ"ק רשב"ג דנדאי אין לחלק בין הא
דר"ל להא דרשב"ג דהא דרשב"ג דהוא להרנוחה כ"ש הוא מדר"ל ודו"ק ועוד
דלפוסקים ה"ל אינו מוכח דהש"ס דילן חולק על הירושלמי במה שמדמה הא דר"י
ור"ל להא דת"ק ורשב"ג דהא להפוסקים כת"ק לק"מ על רבא ודו"ק וכיון דאין לנו
הכרח דתלמודא דידן חולק על הירושלמי נדאי קיי"ל כהירושלמי דהא דר"י ור"ל תולה
בהא דת"ק ורשב"ג וכיון דהם פסקו דלא פ"ק רשב"ג א"כ לדדהו נדאי לא קיי"ל כר"ל
ולהפוסקים דפסקו פ"ק רשב"ג א"כ עכ"פ מוכח דדהו דהבבלי חולק על ירושלמי בדמיון
זה שמדמה הא דר"י ור"ל להא דת"ק ורשב"ג אלא אף דר"י מצי סבר פ"ק רשב"ג כמ"ש

א"כ פנין דאין הקברע מהא דרשב"ג א"כ ממילא הדרין לקללא דר"י ור"ל הלכה כר"י
וז"ב פשמש אצלי דהעיקר ככל הפוסקים הנ"ל דפסקו כר"י ועיין בח"מ סי' קע"ו סעיף
י"ח בהג"ה וז"ל שותף שחלה או נאנס ולא עסק בשותפות אין הדין שהאחר ירויח ויתן
לו עכ"ל נ"ל ברור הא דדקדק זקני הרמ"א וז"ל לכתוב בלשון שלילה אין הדין שהאחר
ירויח כו' ולא פתב בפשוטו אין לו חלק ברינח היינו דנתפנון במתק לשונו דלא יהא
לבע"ד לחלוק ולומר דלמה יפסיד חלקו ברינח הלא אנוס הוא ואנוס רחמנא פטרי' לזה
כתב אין הדין כו' ור"ל אף דאנוס רחמנא פטרי' אמרינו רחמנא חייבי' לא אמרינו ואין
זה נתחייב ליתן לו חלק ממה שטרח הוא לבדו מפני אנוסו של זה וזה ברור ולכאורה
קשה לפ"ז על הא דאיתא בח"מ סי' ר"ז סעיף ט"ז פשהיו חכמי ספרד כו' ע"ש הקא
תקנתו של זה קלקלתו של זה שמה יהיה אנוס גמור ולא יוכל לקיים וא"כ אם מחייב
עצמו במבואר שם בסעיף הקודם לזה דהיינו בב"ד חשוב שאם לא יעשה כה יתחייב כה
וכה א"כ אם יהיה אנוס נפטר במבואר שם דאנוס רחמנא פטרי' משא"כ כפי מנהג חכמי
ספרד שמתחייב עצמו בסתם ואח"כ עושים שטר מחילה באם שיעשה כה יהא החוב
מחול לו א"כ אף אם יהי אנוס שלא יוכל לעשות כה יתחייב דמ"מ הלה לא מחל רק
ע"ד שיעשה כה ורחמנא חייבי' לא אמרינו שיתחייב הלה למחול מפני אנוסו של זה דהא
החוב הוא בסתם והתנאי במחילה וכמ"ש הש"כ בח"מ בסי' כ"א ס"ק ג' במי שמתחייב
עצמו לחבירו בדבר שאין חייב בו על תנאי שיעשה חבירו כה וכה וארעו אנוס לחבירו
דאעפ"כ לא נתחייב זה דאף שאנוס היה חבירו מ"מ הוא לא קיבל על עצמו חוב רק באם
שיעשה חבירו כה א"כ הה"נ הוא לא מחל רק אם יעשה חבירו כה ואם כן איך עשו
חכמי ספרד תקנה לזה וקלקלה לזה מיהו לפי המבואר בחלקת מחוקק באה"ע סי' נ' ס"ק
ט"ז לק"מ ודו"ק ועיין במשנה למלה פ"ב מהכ"מ מכירה הלכה י"ח מ"ש הגאון המגיה שם
ועיין בתשובה מהר"ם אלשיך סי' ועיין באה"ע בח"ע סי' ל"ח ס"ק א' ובב"ש שם ס"ק
א' והנלע"ד פתבתי ודו"ק ועיין כל מה שכתב הנ"כ סימן רל"ו על ה"ט"ז ס"ק י"ג וכל
דבריו נכונים רק לדידי אין ספק דגם ה"ט"ז איירי בכה"ג שלא נתפרש מתחלה שעושה
על תנאי זה אף שכתב הנה"כ דפשט לשונו לא משמע כן די"ל דהיינו אין העיקר תלוי
בו שכתב ה"ט"ז אבל כשנתפרש דרק על תנאי זה נעשה השידוך היינו העיקר תלוי ואף
אם נאנס זה אין שפגדו מחויב לקיים כנ"ל ברור פשמש בס"ד: היצא מזה דבנתפרש
שהשידוך נעשה רק על תנאי זה דהיינו שישלם לזמן פל' ודאי דאף אם היה אנוס באנוסא
דל"ש ונתברר בעדים אנוסו דאין מחויב שוב שפגדו לקיים משא"כ בתנאים דעלמא
שהשידוך נעשה בסתם בתחלה וז"ב ומכ"ש באין עדים שהיה אנוס דאף אם הוי אמרינו
דהאנוס מועיל מ"מ אינו נאמן שהיה אנוס כל זמן שלא הביא עדים במבואר בדברי זקני
הרמ"א וז"ל ומכ"ש באנוס דשכיח דאף אם היה אנוס מועיל והיה לו עדים מ"מ אנוס
דשכיח ודאי אינו מועיל לכ"ע כמו שכתב בר"מ כל זה במ"ש לעיל ועניות הוי אנוס דשכיח
כמש"ל וכ"ש קוצר היד לפי שעה דאף אי הוי אמרינו דעניות ל"ש מ"מ הא ודאי שכיח
ושכיח אף בעשירים וכמ"ש מהרי"ט ח"א סי' א' וז"ל וכש"כ קוצר היד דשכיח ושכיח
אפ"ל בעשירים לפעמים אינם יכולים לתת לזמן הקצוב וכל פי האי הו"ל לאסוקי אדעתא
ולפרש עכ"ל ובהא ודאי ליכא מאן דפליג עליה וז"ב: ולפ"ז גם בסתם תנאי שהשידוך
נעשה בתחלה בסתם ואחר כה מתנין ומפרשין זמן הנשואין והסילוק דמ"מ לא יתחייב

זה שפנגדו לקיים באם זה עבר המועד רק פשהיה אנוס זה שעבר המועד עד דהא זקני הרמ"א ו"ל אינרי בכה"ג דהשידוך נעשה בסתם תחלה ולכך פתב דאם הנה עדים שהנה אנוס מחויב שפנגדו לקיים וכמ"ש בנה"כ הרי מבואר דאף בכה"ג אינו מחויב שפנגדו לקיים רק באם הנה העובר אנוס וכן מבואר להמעין בט"ז ובנה"כ אם פן י"ל דאנוס פי האי לא מועיל פיון דשכיח מיהו זה אינו דהא בסתם תנאים אינם בטלים משום דלא קיים התנאים דהא לא הי' תנאי בעיקר המעשה כלל רק דעיקר הטעם כמ"ש הט"ז דכיון דנשבעו זה לזה ודאי לא נשבע כל א' רק ע"ד שיקיים כל א' מה שנשבע ואם יעבור א' מהן על שבועתו אפילו על דבר קטן כל שבועתו של זה שפנגדו בטלה עכ"ד ונכון הוא וכמ"ל בדברי הר"ש משנן ולכך בהי' אנוס אינו בטל דהא לא עבר זה על שבועתו א"כ לפ"ז אף אנוס דשכיח איננו מבטל המעשה דמ"מ לא עבר על שבועתו דאנוס הי' משא"כ פשהיה תנאי מפורש דאף אי אמרינו דמהני טענת אנוס היינו משום דלא התנה אדעתא דהכי א"כ באנוס דשכיח דמסיק אדעתה ומיבעי לי' לאתנווי ולא אתני איהו דאפסיד אנפשי' ואמרינו דקבל עלי' שיהא המעשה בטל אם לא יתקיים התנאי אף שיהי' אנוס באנוס דשכיח וכמבואר בפ"ס דנדרים וז"ב למעין היטב בס"ד אבל ברור עדים שהי' אנוס ודאי צריך אף בסתם תנאים וז"ב.

ועוד נ"ל ברור דבסתם תנאים אף אם עבר במזיד המועד מ"מ מחויב שפנגדו עדיין לקיים השידוך אם לא תבעו כלל לפני המועד דהא בסתם תנאים לא הוי הטעם דבטלו התנאים רק משום שעבר שפנגדו על שבועתו כמ"ש ובלא תביעה הרי לא עבר על שבועתו כלל כמבואר בח"מ סי' ע"ג סעיף ו' ובסמ"ע שם ס"ק י"ט ובש"כ ס"ק י"ט משא"כ פשהיה תנאי מפורש דאז א"צ לתביעה כלל דאף שנה לא עבר על שבועתו בלא תביעה מ"מ הוא לא שיעבר נפשי' רק ע"ד שיקיים חבירו התנאי ולא עדיף בלי תביעה דאמרינו דל"ל לקיים מאם הי' אנוס דלא הי' יכול לקיים ואעפ"כ אמרינו דלא נתחייב חבירו רק ע"ד שיקיים התנאי מה לו לאנוס ה"נ הוא לא שיעבד נפשי' רק ע"ד שיקיים התנאי ונהרי גם בנשבע לפרוע הוא מנגד קצת להשפל פיון דנשבע עתה הי' לו לתבוע א"ע לקיים שבועתו ובאמת לא ראיתי לזה שום ראי' מגמרא רק מקורו מתשובת הרא"ש וגם הרא"ש לא הביא שום ראי' ומ"מ חלילה לנו לחלוק מדעתנו על אבות עולם אבל הבו דלא להוסיף עלי' דזה שייך דוקא לענין שלא לחייב זה פעובר על השבועה דעלול לשפוח ונהי' כאנוס אבל מ"מ חבירו לא נתחייב רק אם יקיים אבל פשאינו מקיים יהי' ע"י מה שיהי' הן ע"י אנוס הן ע"י שלא תבעו חבירו מ"מ לא נשתעבד רק ע"ד שיתקיים התנאים כנ"ל ברור בפשמש בס"ד.

ועוד נ"ל לומר סברא ברורה דבשלמא בענין הפרעון שהוא רק תועלת חבירו צריך חבירו לתבעו משא"כ קיום השידוך שהוא תועלת עצמו ג"מ צריך שיתבוע א"ע כדי שיתקיים השידוך והבן פי סברא נכונה היא לדעתה ובפרט בענין שצריך תביעה שאין מקורו אלא מהסברא דמסתבר פן להרא"ש ו"ל ודאי ראוי לנו ליזול בטר סברא ומ"מ אביא ראי' ברורה לדבר דהלא בנדרים ד' כ"ז בהאי דאתפיס זכונתי כו' ובחו"מ סי' כ"א וסי' ר"ז סעיף ט"ו לא פזכר כלל שצריך לתובעו בתוך ל' שביא וא"ל דלא הנה בתוך העיר שאני דאדרבא דכשהוא בתוך העיר מסתבר טפי דא"צ תביעה כמבואר בל' הש"כ שם בסי' ע"ג ס"ק י"ט ועוד דאם נימא פן הרי בנד"ד שהשאלה סובב עליה ג"כ אינם

בעיר א' מה אית לה למימר דלא תקשה מהא דנדריים דדוקא בפרעון מלנה צריף תביעה שפן הדריף שמלנה תובע חובו משא"כ בתנאי אחר א"צ תביעה פלל א"כ ה"נ נימא בהשליש נדוניא שאין זה פרעון חוב לאבי החתן רק שצריף לקיים התנאי ולהשליש ביד השליש א"צ לתביעה פלל והוא נכון מאוד בס"ד.

וא"כ לפ"ז אפשר לומר דאף בסתם תנאים א"צ לתביעה ומיהו פראה דהיכא דשניהם צריכים לסלק ליד שלישי א"כ אם לא תבע א' לחבירו ודאי ראוי לומר דמחלו זה לזה הזמן פיון דשניהם לא קיימו ולא השלישו דכ"א יאמר אחר שראיתי שלא השליש אתה לכה גם אני לא השלישתי משא"כ פשתובע א' לחבירו שייבא להסילוק ולא בא אכל שצריף רק א' לסלק א"צ תביעה קודם הסילוק מיהו אם לא בירר לאיזה שלישי יגיש רק ליד שלישי המרוצה שיתרצו עליו א"כ צריכים ריצוי קודם הסילוק א"כ מסתבר דצריף תביעה והודעה מתחל' דהא לא ידע אצל מי ישליש שייסכ' עליו שפנגדו מיהו בתנאי מפורש שייסלק בזמנו שעל זה דוקא נעשה השידוך וא"צ לסלק רק א' מהן או שאין התנאי מפור' רק על הסילוק של א' מהן אז ודאי דצריף זה שהתנאי עליו למיעבד כל טצדקי לסלק בזמנו אף אם לא ביררו השליש מחויב לשאלו לאיזה שלישי ישליש כדי לקיים התנאי שיתקיים הקשר דכל שאינו מקיים התנאי אף אם הוא אנוס נתבטל הקשר פנ"ל: והנה אחר שפכתתי הסברא דאף אם לא עבר על שבועה פיון שלא הנה תביעה מ"מ שפנגדו פטור פיון שלא נתקיים התנאי מצאתי און לי בתשובת נודע ביהודא חלק י"ד סי' ס"ח שכתב שם בנד"ד ח"ל ואף אם נימא שהמחוקתנים לא מברו על השבועה שאף מי שנשבע בפועל לפרוע לזמן ידוע אם אין חבירו תובעו אין עליו עונש חרם או שבועה וכמבואר בחו"מ סי' ע"ג בסמ"ע שם ס"ק י"ט ובש"כ שם ס"ק י"ט מ"מ אין ר"ל שהמחוקתנים עברו על השבועה רק שעכ"פ החתן והפלה ממילא נפטרו מהשבועה ומהחרם פיון שלא נתקיים הפרט הזה עכ"ל א"כ הה"ד בנד"ד שהמסלק רק א' ולא קיים או שהתנאי רק על א' ולא קיים דאף שלא הנה תביעה ולא עבר על השבועה מ"מ שפנגדו פטור ואף אם יש מקום לחלק בין הא לנד"ד מ"מ פל מ"ש בענין התביעה הוא נכון למבין בס"ד.

ומעתה אם יתברר לב"ד בנד"ד שהנה תנאי מפורש בתחלת השידוך שייסלק בזמנו ורק אדעתא דהכי נעשה השידוך אז אף אם יתברר שהנה אנוס פטור זה מהתקשרות אף אם לא תבעו ואם לא יתברר פנ"ל אז לא יפטור רק אם יברר שכתב לו אגרת ותבעו כמו שטען וזה לא יברר שהנה אנוס ואז צריף הפרה לרנוחה דמלתא ולא מן הדין דלא שייך באונס פנה כ"כ שמא יביא עדים דאין אדם יודע מה במטמונו של חבירו ומנא ידעו שהנה לו קוצר יד ואף דטרח אחר זויי וכדומה דלמא שלא להשביע עביד רק אם טוען אנוס אחר שיוכל להיות שיודעים בו עדים בבירור ולא הביא עדים אז צריף הפרה מן הדין מהטעם שכתב הט"ז פנ"ל ובפרט לפי מ"ש השואל דכתב לו אגרת והשיב לו בכתב שהסילוק בידו לסלק קודם התנוה א"כ אם יתברר שהאגרת הנ"ל ממחוקתנו הרי נתברר דתבעו ולא רצה לסלק לזמן המוגבל א"כ א"צ לבירור שהנה תנאי מפורש קודם דבעבר במזיד ודאי דנתבטלו התנאים בכל תנאים דעלמא פמבואר בט"ז להדיא ובתשובת נ"ב חלק יו"ד סי' ס"ח ע"ש ואם יתן אמתלא שהנה אנוס ולא רצה לגלותו למחוקתנו הרי נתבאר דאינו נאמן לומר שהנה אנוס לחייב את שפנגדו וכ"ש אם יתבררו שני הטענות

שְׁהִיָּה תְּנַאי מְפוֹרָשׁ וְשִׁסְלָק וְתִבְעוּ שְׁפֹתָב לֹו אֲגָרַת כְּמוֹ שְׁטַעַן אוֹ שְׁיִוְדָה לֹו זֶה שְׁיִפְטוֹר מִהַקְשָׁר וְאִף שְׁהִתְנַאי מְפוֹרָשׁ שְׁקוֹדֵם פְּתִיבַת הַתְּנָאִים לֹא הִיָּה תְּנַאי כְּפּוֹל הִנֵּה אִם לֹא נִתְבָּרַר שְׁהִיָּה אָנוּס דְּלִדְעָתִי הוּא כְּמַעַט דְּבָר שֶׁאֵי אֵל לְבָרַר כִּמְ"שׁ דְּאָז אִף אִם לֹא הִיָּה תְּנַאי מְפוֹרָשׁ קוֹדֵם פְּתִיבַת הַתְּנָאִים בְּטָלוּ הַתְּנָאִים כִּמְ"שׁ אֵ"כ וְדַאי אֵ"צ לְתַנַּאי כְּפּוֹל דְּהָא דְּבִטְלוּ הַתְּנָאִים לֹא מִשּׁוֹם דְּהִיָּה תְּנַאי בְּעִיָּקָר הַמַּעֲשֵׂה כְּלָל הוּא רַק דְּאֲמַרִּינּוּ דְּהַחֲרָם קָל עַל כָּל מַה שְׁנִדְבָּר בֵּינֵיהֶם וְאֵ"כ אִם אֵ"ע בְּרַעַל עַל שְׁבוּעָתוֹ אִף בְּדָבָר קָטָן שׁוֹב שְׁפָנְגָדוֹ נְפֹטָר אֵ"כ מַה לֵּךְ לְתַנַּאי כְּפּוֹל הָא לֹא מְדִין תְּנַאי אֲתִינּוּ עֲלֵה וְדִין תְּנַאי הוּא בְּאִם שְׁמַקְבֵּל עֲלֵיו אֵ"א אִיזָה דְּבָר וְהַתְּנָה בּוֹ תְּנַאי דְּאָז אֲמַרִּינּוּ דְּאִם לֹא הִתְנָה בְּדִינֵי תְּנַאי הַתְּנַאי בְּטָל וְהַמַּעֲשֵׂה קִיָּים אֲבָל כְּשֶׁנִּשְׁבָּעוּ זֶה לְזֶה וְדַאי צָרִיף לְקִיָּים כָּל אֵ"מ מַה שְׁנִשְׁבָּעוּ וְאֵ"צ לְכַפּוֹל דְּאִטוּ אִם כְּשֶׁבַע אֵ"שׁ יִשְׁעֵשֶׂה דְּבָר זֶה יִצְטָרֵף לְכַפּוֹל וְאִם לֹא חִיָּילָא הַשְׁבוּעָה יִשְׁתַּקַּע הַדְּבָר וְלֹא יֵאמֵר דְּמָה עֲנִינוּ זֶה לְתַנַּאי דְּלִגְבֵי זֶה שְׁמַחֲיִיב עֲצָמוֹ הִנֵּי מַעֲשֵׂה וְלֹא תְּנַאי וְכֹן הֵכָא בְּנִדְ"ד הִרִי הִנֵּי זֶה כְּנִשְׁבָּע שְׁיִסְלָק לְזִמְנוֹ וְכִינּוּן שְׁעֵבֵר הִרִי שְׁפָנְגָדוֹ פְּטוֹר כְּמוֹ שְׁהוּא הִדִּין כְּנִשְׁבָּעוּ זֶה לְזֶה וְעֵבֵר אֵ"מ מִהֵן דְּפְטוֹר הַשְּׁנִי וְזֶה בְּרוּר כְּלִי שׁוֹם פְּקוּק וְאִף אִם יִתְבָּרַר שְׁהִיָּה אָנוּס דְּאָז אָנוּ צָרִיכִים לְתַנַּאי מְפוֹרָשׁ שְׁקוֹדֵם פְּתִיבַת הַתְּנָאִים וּמִטַּעַם דְּזֶה לֹא שְׁיִעֲבֹד נְפִשְׁיָא רַק עַל תְּנַאי זֶה דְּאָז יֵשׁ מְקוֹם לֹוֹמֵר דְּצָרִיף ת"כ עֵינִין בַּחוּ"מ סִ' ר"ז סְעִיף אֵ"ב וּבִסִּי רִמְ"א סְעִיף בֵ"ב וּבַא"ה עֵ"סִי גִ"ח סְעִיף בֵ"ב מִיְהוּ לֹא ד"ה הִיא עֵינִין שְׁם בַּא"ה עֵ"סִי ל"ח סְעִיף ד' וּב"ש שְׁם ס"ק וְאִ"ו וְעֵינִין בַּמַּה"ש וּבַע"צ וּבִסְפָר מְאֵמֵר קִדְוִשִׁין עַל ח"מ בִּסִּי ר"ז מ"ש בְּשֵׁם ב"ה בַּא"ה עֵ"סִי ל"ח דְּנִהְגוּ דְּלֹא לִיבְעֵי תְּנַאי כְּפּוֹל רַק בְּאִיסוֹר בְּקִדְוִשִׁין וּבְגִיטִין אֲבָל בְּכָל דִּינֵי מְמוֹנוֹת הִנֵּי תְּנַאי בְּלֹא כָּל זֶה רַק בְּקִרְקוֹעוֹת פּוֹתְבִין כְּתַנַּאי ב"ג וּב"ר וְכֹן נִהְגוּ בְּכָל פְּתִי דִּינֵין בִּישְׂרָאֵל וְעֵינִין בַּמַּס' ב"ב דָּף קל"ב ע"ב בְּרִשְׁבָ"ם ד"ה וְאִם לֹא וְשֵׁם בַּתוֹס' ד"ה לֹא הִתְחִירוּ וְעֵינִין בְּחִדוּשֵׁי הַרְמַבַּ"ן עכ"ד וְאֲפֹשֶׁר לֹוֹמֵר דְּלַעֲנִין שְׁיִפְטוֹר מִהַחֲרָם הִנֵּי מְלִתָּא דְּאִיסוּרָא וְצָרִיף ת"כ כְּמוֹ בְּגִיטִין וְקִדְוִשִׁין וְעֵינִין בְּהַר"ן ז"ל בַּמַּס' קִדְוִשִׁין פ' הָאוֹמֵר עַל הַמְשָׁנָה ר"מ אוֹמֵר כָּל תְּנַאי כו' ע"ש מ"ש בְּשֵׁם הָאֵלְפִסִי בַּתְּשׁוּבָה וּמ"ש שְׁם וְלֹא לְמִימְרָא דְּבַאִיסוּרָא בְּעֵינִין לְהֵן טְפִי מְדִינָא דְּאֲדַרְבָּא בְּמִמוֹנָא אֲשַׁכְּחוּ לְהוּ וְלֹא בְּאִיסוּרָא אֲלָא דְּלֹא קִי"ל כו"א וּמִיְהוּ בְּגִיטִין וְקִדְוִשִׁין חִיָּיִשִׁין לְהוּ לְחוּמְרָא ע"ע וְעֵינִין בַּתְּשׁוּבָה מְהַר"ם לִוְבָלִין ס' קכ"ב מ"מ רֹוב הַפּוֹסְקִים פְּסְקוּ כו' מֵאִיר עֵינִין בַּתוֹכָא פ' מִי שְׁאֲחִזוּ בְּגִיטִין דָּף ע"ה ע"א בַּד"ה לְאִסוּקִי הֵכָא וּבַרָא"ש ז"ל שְׁם וְעֵינִין בְּהַרָא"ש ז"ל בְּכַתְּוֹבוֹת פ' אֲלִמְנָה גִיזוּנִית וּבְקִדְוִשִׁין פ' הָאִישׁ הֶקְדָּשׁ וּב"ב פ' י"ג מ"ש בְּעֵנִין ת"כ ע"ש וְעֵינִין בְּהַר"ן פ' הָאִישׁ מְקַדֵּשׁ מ"ש עַל הָאִישׁ עֹבֵד דְּהָאִי גְבַרָא דְּזַבִּין נְכָסִים אֲדַעְתָּא לְמִסְקָא לְאַרְעָא דִּישְׂרָאֵל כו' ע"ש וְעֵינִין בַּתוֹס' בַּמַּס' קִדְוִשִׁין דָּף מ"ט ע"ב ד"ה דְּבָרִים שְׁפֵלֵב ע"ש דְּדַחוּ לְדַעַת הַרְשָׁבָ"ם וְהִנֵּה הַמְּוִפְלָג מוּה' דוֹד מְלִיִּסְקָא הַשׁוֹאֵל בְּנִדְ"ד הַקְשָׁה עַל הַפּוֹסְקִים דְּפְסְקוּ כו"י בְּגִיטִין דָּף י"ח ע"ב דְּשָׁנִים מִשּׁוֹם עֲדִים וְהַשְׂאָר מִשּׁוֹם תְּנַאי אֵ"כ אֲמַאי הֲגַט בְּטָל כְּשֶׁלֹּא חֲתָמוּ כְּוָלָם הָא לֹא כְּפָלִי לְתַנְאָה וְהִנֵּה לְכַאוּרָה יָפָה הַקְשָׁה דַּא"ל בְּזֶה כִּמְ"שׁ הַתוֹס' וְהַרָא"ש שְׁם בַּפ' מִי שְׁאֲחִזוּ דְּכָל דְּנִזְכָּר תְּנַאי בְּגַמ' מִיָּרִי בְּדַכְּפָלִי לְתַנְאָי אֲלָא דְּלֹא חָשׁ לְפָרֵשׁ דְּהָא בְּהָאִי פְּלוּגְתָּא וְדַאי אִיָּרִי בְּדָלָא כְּפָלִי דְּהָא לר"ל דְּאֲמַר כְּוָלָם מִשּׁוֹם עֲדִים וְדַאי דַּא"צ לְכַפּוֹל וְדַכְּוֹתִי אִיָּרִי גַם ר"י וְעוֹד דַּא"כ קָשָׁה לְהַפּוֹסְקִים דְּפְסְקוּ הַלְכָתָא כו"מ דְּבַעֲיָנִין ת"כ לִימָא הָדָא אִיָּפָא בֵּינֵיהוּ אִם צָרִיף לְכַפּוֹל וְהִנֵּה מַה שְׁרָצָה הַמְּוִפְלָג הַנָּ"ל לְהוֹצִיא מִזֶּה

דבתנאי שְׁהוּא קוּדָם לְמַעֲשֵׂה א"צ ת"כ ז"א דְּהָא שְׁנִיָּהֶם צְרִיכִין לְהִיּוֹת תְּנַאי קוּדָם לְמַעֲשֵׂה וְגַם ת"כ פְּדֵאִיתָא בְּגַמְרָא וּבְכָל הַפּוֹסְקִים וְאִין לְחַלְקָא בְּעֵינֵי תְּנַאי קוּדָם לְמַעֲשֵׂה וְלוֹמַר דְּדוֹקָא בְּהַתְּנָה בְּשַׁעַת נְתִיבָה בְּעֵינֵי ת"כ בְּגִט דְּאָף דְּבִשְׁעַת נְתִיבָה הֵוִי הַתְּנַאי קוּדָם לְמַעֲשֵׂה מ"מ פְּבָר נִכְתָּב הִגֵּט קוּדָם דְּמַלְבַּד שְׁנָה דְּחֻסָּה דְּבִלָּא נְתִיבָה אִין פְּאֵן עֲדִינֵן מַעֲשֵׂה שְׁל גִּירוּשֵׁין דְּבִכְתִּיבָה לְחוּד לָא מִתְּגַרְשָׁה וּג"כ קָשָׁה מִקִּידוּשֵׁין דְּאָם אָמַר לָהּ אִם תְּתַנִּי לִי מְנָה הָרִי אַתְּ מְקוֹדֶשֶׁת לִי בְּדִינָר זָה הָרִי לֹא הִי שׁוּם מַעֲשֵׂה קוּדָם הַתְּנַאי וְאֵעִפ"כ צְרִיף לְכַפּוֹל תְּנַאוּ פְּמַבְנָאָר בְּטוֹר אַה"ע ס"ל ל"ח לְהִדְיָא דְּהָא הַטּוֹר שְׁם מִינְרִי בְּהַשְׁלִים כָּל תְּנַאוּ וְאַח"כ נָתַן בְּיָדָהּ ע"ש בְּטוֹר וְאָם כֵּן לֹא הִי שׁוּם מַעֲשֵׂה כָּלֵל קוּדָם הַתְּנַאי וְאֵעִפ"כ פֶּסֶק דְּצְרִיף לְהִיּוֹת כְּפּוֹל וְזֶה פְּשׁוּט וּבְרוּר פְּשָׁמֶשׁ דְּלָכָל הַפּוֹסְקִים דְּפֶסְקוּ כַר"מ גַּם בְּתַנַּאי קוּדָם לְמַעֲשֵׂה צְרִיף לְהִיּוֹת כְּפּוֹל וְעוֹד דְּהָא בְּתַנַּאי ב"ג וּב"ר דְּמִינְרִי יִלְפִינֵן ת"כ לֹא הִי ג"כ שׁוּם מַעֲשֵׂה כָּלֵל קוּדָם הַתְּנַאי וְעֵינֵן בְּתוֹ מַס' קִידוּשֵׁין פ' א' דָּף נְא"ו ע"ב ד"ה לֹא הִתְזִירוּ.

וְלַעֲנֵן קוֹשְׁתוֹ נ"ל דְּלִק"מ דִּי"ל פִּינֵן דְּלֹא אָמַר בְּלִשׁוֹן תְּנַאי כָּלֵל הֵוִי גִילוּי דַּעַת דְּהֵוִי כְּמוֹ הַתְּנָה וְכַפּוֹל וְעֲדִיף מִהַתְּנָה וְלֹא כְּפַל כַּמ"ש הַר"ן ו"ל סְבָרָא זֹו בַּפ' הָאִישׁ מְקַדֵּשׁ בְּזָבִין אֲדַעֲתָא לְמִסְקָא לֹא"י וְזֶה נִכּוֹן בַּס"ד וְעוֹד י"ל ע"פ מ"ש הַב"ש בַּאֲה"ע ס"ל ל"ח סְעִיף קָטָן ב' כְּשֵׁם חַה"ר וְהַר"ן דְּאָם אַתְּנָה עִם שְׁלִיחַ א"צ ת"כ עַכ"ד ע"ש א"כ ה"נ שְׂאִינֵו מִתְּנָה עִם הָאִשָּׁה רַק עִם הָעֲדִים שְׁהֵם שְׁלוּחֵיו לְכַתְּוֹב וְלְחַתּוֹם א"צ ת"כ וְזֶה בְּרוּר וְאַמַּת בַּס"ד כַּנ"ל.

וְעַפ"ז יוֹבֵן הֵיטֵב דְּבַרֵי הַנ"י בַּב"מ פ' אִיזְהוּ וְנִשְׁף בְּהַאי עֲוֹבָדָא דְּאִיתָא בְּגַמ' שְׁם ד' ס"ו הֵיחֵא ש"מ דְּכַתְּבָא גִיטָא לְדְּבִיתָהּוּ אִינְגַד וְאִיתְּנַח א"ל אַמְאִי קָא מִיתְּנַחִית אִי קִיִּימַת דִּידָף אָנָּא אַר"ז פִּיטוּמִי מִיְלִי בְּעַלְמָא נִנְהוּ עַכ"ל הַגְּמָרָא וְהָאֵלֶפְסִי שְׁם הַצְּרִיף לְעַנְיָנֵינוּ וְכַתְּבָא שְׁם הַנ"י וְז"ל דְּאֲצִטְרִיף לִי לַר"ז לְמִימַר הֵיכִי דְּמִינְרִי שְׁהִגֵּט כְּכַתְּבָא וּמְסָרוּ לְשְׁלִיחַ לְתַנּוּ לָהּ וְעֲדִינֵן לֹא נָתַן כּו' ע"ש עַכ"ל וַיֵּשׁ לְתַמְנָה טוֹבָא בַּמ"ש וּמְסָרוּ לְשְׁלִיחַ דְּשְׁלִיחַ מַה בְּעֵי הֵכִי פִינֵן שְׁשְׁנֵיהֶם לְפָנֵינוּ הָאִישׁ וְהָאִשָּׁה וְאֲדַרְבָּא הֵלָא כְּתַבּוּ הַפּוֹסְקִים דְּלְכַתְּחִלָּה אִין לְגַרְשׁ ע"י שְׁלִיחַ הֵיכָא שְׁשְׁנֵיהֶם בְּעִיר עֵינֵן בַּאֲה"ע ס"ל קַמ"א סְעִיף נ"ה ע"ש וְאָף דִּי"ל דַּמ"מ אִינְרִי בְּכָף שְׁמַרְוֵב מְרִירוֹת הַלֵּב לֹא עֲצַר כַּת לִיתָן לָהּ בְּעַצְמוֹ וְעֵשָׂה שְׁלִיחַ מ"מ קָשָׁה מְאֹד מִי הַכְּרִיחַ לְהַנ"י לֹמַר דְּהַגְּמ' אִינְרִי בְּכָף וְנ"ל דְּכַוֵּנַת הַנ"י לְתַרְץ בְּזֶה קוֹשְׁתָא הַתּוֹס' בְּגִיטִין פ' מִי שְׂאֲחִזוּ דָּף ע"ה ע"א ד"ה לְאַפּוֹקִי הָכָא ו"ל הַתּוֹס' שְׁם הַקָּשָׁה הַרְבַּב ר' אֶלְחָנָן פִּינֵן דְּבַעֲיָנֵן ת"כ א"כ קָשָׁה בַּא"ל גַּבִּי אִי קִיִּימַת דִּידָף אָנָּא דְּקִאָמַר פִּיטוּמִי מִיְלִי הוּא מְשַׁמַּע שְׂאָם הַתְּנָה הוּא כְּמוֹ שְׁהֵיא אֲמָרָה הִי מוֹעִיל וְאַמְאִי הָא לֹא כְּפָלְגִי לְתַנְאִיָּה וְאֹמַר ר"י הָא דְּאֹמַר פִּיטוּמִי מִיְלִי מְשׁוּם דְּלֹא מְהַנִּי אֶפִּילוּ לְרַבָּנֵן דַּר"מ עַכ"ל הַתּוֹס' שְׁם וְהִנֵּה כְּרָאָה דְּלֹא כְּחָה דַּעַתוֹ שְׁל הַנ"י בְּתִירוּץ הַתּוֹס' הַנ"ל דְּכִינֵן דְּקִי"ל כַּר"מ לֹא מְסַתְּבַר דַּר"ז וְר"א שְׁקִלִי וְטָרִי בְּמַעֲשֵׂה שְׂאִירַע לְפָנֵיהֶם שְׁלֹא אֶלְיָבָא דְּהִלְכְּתָא לְכָף פִּי הַכ"י דְּאִינְרִי ע"י שְׁלִיחַ וְא"כ טוֹבָא קַמ"ל דְּאִי הֵוִי אֲמָרִינֵן דְּאֲדַעֲתָא דִּידָה גְּמַר וְיָהִיב גִּיטָא וְהֵוִי כְּאֵלוּ הַתְּנָה הִיא עִם הַשְׁלִיחַ כֵּן וְהֵוִי מוֹעִיל דְּהָא כְּשִׁמְתְּנָה עִם הַשְׁלִיחַ לֹא בְּעֵינֵן ת"כ כַּמ"ש הַב"ש בְּשֵׁם הַרְשָׁבָא וְהַר"ן לְכָף קַמ"ל דְּלֹא הֵוִי רַק פִּיטוּמִי מִיְלִי בְּעַלְמָא כַּנ"ל בְּרוּר בְּדְּבַרֵי הַנ"י הַנ"ל וְהוּא נִכּוֹן בַּס"ד.

והנה ע"פ סִבְרַת הָר"ן ב'פ' הָאִישׁ מְקַדֵּשׁ שֶׁהִבְאֵתִי לְעֵיל ג"כ י"ל קְנוֹשֵׁת הַתּוֹ ב'פ' מִי שֶׁאֲחַזְזוּ הַגָּ"ל וְכֵן הוּא סִבְרַת בַּעַה"מ בַּמֶּס' יו"ט פָּרָק י"ט שֶׁם בְּהַאי גְבָרָא דְאָמַר לְהוּ הַבּו לִי אַרְבַּע מְאָה זִוְזִי לְפָלְגָי עֵי"ש וּבְרוּר דְהַתּוֹס' וְהַגָּ"ל לֹא סָבְרוּ פְסִבְרַת בַּעַה"מ וְהָר"ן הַגָּ"ל וְאִין לְהַקְשׁוֹת אִם נִימָא בְּזֵה פְהָר"ן מְגִילּוּי דַּעַת דַּפ' הַשּׁוֹלַח דָּף ל"ד ע"א דְקִי"ל כְּאֲפִי דְאִין זֵה דוֹמָה לְזֵה וְעִינֵן ב'פ' הַשּׁוֹלַח בְּסוּגְיָא דְהַמוֹצֵיא אֲשֶׁתּוּ מִשׁוּם ש"ר וּמִשׁוּם אֲיִילוֹנִית דָּף מ"ה בְּש"ס וּפּוֹסְקִים שֶׁם וּבַאֲה"ע ס' יוֹד סְעִיף ג' וּבַט"ז וּבַח"מ וּבַב"ש שֶׁם ס"ק ה' ו' ז' וְדו"ק וְעוֹד י"ל קְנוֹשֵׁת הַתּוֹס' הַגָּ"ל ע"פ דְבָרֵי הַתּוֹס' ב'פ' הָאִישׁ מְקַדֵּשׁ ד' מ"ט ע"ב ד"ה דְבָרִים שֶׁפֶלֶב כו' ע"ש שֶׁפָּתְבוּ בְּשֶׁם ר"י דִּישׁ דְבָרִים דַּא"צ ת"כ רַק גְּיִלוּי מִלְתָּא דְאָנּוּ סְהָדִי דְאֲדַעְתָּא דְהָכִי עֶבֶיד ע"ש א"כ ה"נ דְכִנּוּתִי בְּגִט ש"מ דְאָנּוּ סְהָדִי בְּכַף דְהָא אָמַר ר"ה בְּגִטִּין פ' מִי שֶׁאֲחַזְזוּ דָּף ע"ב ע"ב גִּטּוֹ פְּמַתְנָתוּ כו' רַק דְמַסִּיק שֶׁם דָּף ע"ג ע"א דְאֲפָקְעִינָהּ לְקִידּוּשִׁין פְּמִבּוֹאָר שֶׁם בַּגְמ' א"כ אִם רַק מְגַלָּה דַּעַתוֹ אָנּוּ סְהָדִי בְּכַף וְהוּי פְּמַתְנָה ת"כ בְּהִדְיָא פְנ"ל וְגַם זֵה נִכּוֹן בַּס"ד וְהָא דְהַתּוֹס' ב'פ' מִי שֶׁאֲחַזְזוּ לֹא מְתַרְץ כֵּן דְהָא גַם שֶׁם ב'פ' מִי שֶׁאֲחַזְזוּ הַר"י הוּא דְמְתַרְץ עַל קְנוֹשֵׁת הַר"ר אֶלְחָנָן א"כ הו"ל לְתַרְץ כְּשִׁיטְתוֹ וּבְפָרְט דְשֶׁם בְּתוֹס' ב'פ' מִי שֶׁאֲחַזְזוּ הַגָּ"ל גּוֹפָא תִּיקָף אַחַר תִּירוּץ הַר"י פָּתְבוּ וּג' עֲנִינִים יֵשׁ כו' ע"ש וְהִינּוּ פְּדָבְרֵי הַר"י ב'פ' הָאִישׁ מְקַדֵּשׁ וְצ"ל בַּא' מְשַׁנֵּי דְרַכִּים אוֹ דְהָא דְכָתְבוּ וּג' עֲנִינִים יֵשׁ כו' בְּאֶמֶת הַפְּנוּנָה לִישֵׁב הַקְּנוֹשֵׁיא הַגָּ"ל וְהוּי כְּמוֹ וְעוֹד אוֹר"י אוֹ דְנִימָא דְהַר"י סוֹבֵר כַּר"ת בְּגִיטִין בְּתוֹס' שֶׁם דָּף ע"ב דִּיָּה אַר"ה וְלֹא פְרִשׁ"י וְהַר"ח שֶׁם וַא"כ י"ל דְלֹא הוּי אָנּוּ סְהָדִי בְּגִט ש"כ מ' וְדו"ק הִינְצָא מְזָה דְהַרְשֵׁב"א וְהָר"ן וְהַנ"י סָבְרוּ דְבְּמַתְנָה עִם הַשְּׁלִיחַ א"צ ת"כ וּכְנוּתִיָּהּ קִי"ל דְלֹא מְצִינּוּ מֵאֵן דְפָּלִיג עַלֵּיהּ וְכַמְעַט הַדְּבָר מְוַכְרַע מְהָא דַּר"י בְּכּוֹלְכֶם אִם לֹא נִימָא פְסִבְרַת הָר"ן ב'פ' הָאִישׁ מְקַדֵּשׁ.

וְעַפ"ז נִרְאֶה דְבְּתַנָּאִים שֶׁמְשַׁדְּדֵי אֶת בְּנוֹ דְהוּי רַק כְּשֶׁלּוּחוֹ שֶׁל בְּכוֹ כ"ז שֶׁלֹּא מִיָּחָה וְכֵן כּוֹתְבִין הָעוֹמֵד מְצַד בְּנוֹ וְכֵן מְבּוֹאָר בְּתַשׁוּבַת ר"ת בְּתַשׁוּבַת מִיָּמוֹנֵי לְסַפֵּר קִנְיָן ס' ד"א הַשְּׁיִיף לֵה' שְׁלוּחִין פ' ג' וְהוּבָא בַּש"כ לְחו"מ ס' ע"ה ס"ק פ"ג דְהָאָב הוּי שְׁלִיחַ לְכַף א"צ לַת"כ דְהוּי פְּמַתְנָה עִם הַשְּׁלִיחַ וְכֵן הַשְּׁלִיחַ שֶׁהַתְנָה א"צ לַת"כ כַּמ"ש בַּשְּׁאֲלִתוֹת דַּר"א גָּאוֹן מְשַׁבְּחָא ב'פ' מִטּוֹת ע"ש וּכְבָר פְּתַב הָרִיב"ש בְּתַשׁוּבּוֹתֵי שְׁדָבְרֵי הַשְּׁאֲלִתוֹת מְקוֹנְבֵלִים כְּאֵלוֹ נִכְתְּבוּ בְּתַלְמוּד וְהוּא הִי מְרַבֵּן סְבוּרָאֵי וְלִדְעַת רִשְׁב"ם בְּתוֹס' פְּתוּבוֹת ב' ע"ב ד"ה פְּשִׁיט ר"א הוּא הִיָּה בְּסוּף אֲמוּרָאִים וְעִינֵן בַּחוּ"מ סִימָן כ"ה סְעִיף ב' בַּהַג"ה מֵה שֶׁפָּתְבַּת בְּאִם נִמְצָא לְפַעֲמִים תַּשׁוּבַת גָּאוֹן וְלֹא עָלָה זְכָרוֹנוֹ עַל סֵפֶר ע"ש וּמַכ"ש בְּזֵה דְלֹא נִמְצָא חוֹלֵק עָלָיו דְּוַדַּאי הִלְכְתָּא פְּנוּתִי וְנ"ל בְּרוּר דְהַשְּׁאֲלִתוֹת ס"ל ג"כ כְּהַרְשֵׁב"א וְהָר"ן דְהִיכָא דְהַתְנָה עִם הַשְּׁלִיחַ דַּא"צ לַפ"כ וְדִלָּא כְּהַגָּאוֹן בְּעַל שְׁאִילַת שְׁלוּם עַל הַשְּׁאֲלִתוֹת שֶׁפָּתְבַת הַטַּעַם שֶׁל הַשְּׁאֲלִתוֹת דְהַשְּׁלִיחַ שֶׁמַּתְנָה א"צ לַת"כ מִשׁוּם דְסָגִי בַת"כ שֶׁאֲמָרוּ הַבְּעָלִים לְהַשְּׁלִיחַ וְכַדּוּמָה דְאֲשַׁתְּמִיטִי לְהַגָּאוֹן הַגָּ"ל דְבָרֵי הַרְשֵׁב"א וְהָר"ן שֶׁהִבִּיא הַב"ש דְהַמַּתְנָה עִם הַשְּׁלִיחַ א"צ ת"כ וְהַטַּעַם שֶׁל הַרְשֵׁב"א וְהָר"ן נ"ל דְדוֹקָא נִגְדַּד הַבַּע"ד צָרִיף לְכַפּוֹל הַתְּנָאֵי כְּדִי שְׁיִרְאֶה שֶׁהִיא קְפִידָא גְּמוּרָה וּמְדָלָא כְּפָלְג' לְתַנָּאֵי ש"מ דְכַאֲמַת אִין קְפִידָא אֲצִלוּ אֲבָל לְהַשְּׁלִיחַ שְׁאִינּוּ נּוֹגַע בְּדָבָר וּמֵה לּוּ בְּזֵה א"צ לְכַפּוֹל דְבַגְיִלוּי דַּעַת בְּעֻלְמָא שְׁאִינּוּ מְתַרְצָה רַק בְּכַף סָגִי פְנ"ל יִטַּעַם הַשְּׁאֲלִתוֹת נ"ל דְהַשְּׁלִיחַ א"צ לְכַפּוֹל דְהָא לֹא הוּי שְׁלִיחַ בְּאִנְפֵּן אַחַר רַק אֲדַעְתָּא דְהָא דְאָמַר לִי אַף דְלֹא כְּפָלְג' וּמ"ש הַשְּׁאֲלִתוֹת וְנ"ל אַע"ג דְתַנָּאֵה דַּב"ג וּב"ר בְּהָדִי אֶלְעָזָר הַפְּהֵן וּבְהָדִי יְהוֹשֻׁעַ ב"נ קָא מְתַנּוּ וּמִשָּׁה הוּא

דְּהוּה לְהוֹן כְּשִׁלִּים נ"ל דְּהִכִּי פִּירוּשׁוֹ דְּהָא מְשָׁה הִתְנָה אַם יַעֲבְרוּ כו' עִם אֲלֻעֲזָר הַכְּהֵן כּו' כְּמוֹ שְׁמִפְרָשׁ בְּתוּה"ק וּא"כ אֲלֻעֲזָר כּו' הֵנִי כְּשִׁלּוּחֵן שֶׁל ב"ג וּב"ר וּמְשָׁה הַמִּתְנָה הֵנִי כְּשִׁלּוּחֵן שֶׁל כָּל שְׂבִטֵי יִשְׂרָאֵל הַמִּתְנִין עִם ב"ג וּב"ר וּא"כ הֵנִי הַמִּתְנָה שְׁלִים וְהִתְנָה עִם שְׁלִים וְאֵפ"כ הֵנִי ת"כ וְכִּי הֵם פִּירָשׁ דְּבָרָיו וְאֵע"ג דְּתַנְאָה דְּב"ג וּב"ר בְּהִדֵּי אֲלֻעֲזָר כּו' ר"ל וְהֵם הֵנִי כְּשִׁלּוּחִים שֶׁל ב"ג וּב"ר וּמְשָׁה הוּא דְּהֵנִי לְהוֹן כְּשִׁלִּים ר"ל לְכָל שְׂאָר שְׂבִטֵי יִשְׂרָאֵל ע"ז תִּירֵץ פִּינּוֹן דְּהִנְקִישׁוּ רְאִישֵׁינָן לְאַבוֹת ר"ל דְּכַתִּיב רְאִישֵׁי אָבוֹת וְהִיְתָה קַבְלָה בְּיָדוֹ לְמִדְרַשׁ דְּאִיתְקַשׁ רְאִישֵׁינָן לְאַבוֹת דְּלָהֶם נִתְּנָה הָאָרְץ וְהֵנִי כְּאֵלוֹ אֲתָנוּ בְּהַדְּיָהּ דְּדָהוּ דְּמִי הִיָּינוּ עִם הָאָבוֹת וְהֵנִי כְּמִתְנָה עִם ב"ג וּב"ר עֲצָמוֹ וְלֹא הֵנִי כְּמִתְנָה עִם הַשְּׁלִים וְכִינּוֹן דְּהֵם אִתְקַשׁ רְאִישֵׁינָן לְאַבוֹת וְדָאֵי מְשָׁה לֹא גָרַע מִיְנֵיהוּ וְלֹא הֵנִי כְּמִתְנָה שְׁלִים דְּהָאָבוֹת הֵם כְּכָל יִשְׂרָאֵל דְּלָהֶם נִתְּנָה הָאָרְץ וְנָה בְּרוּר בְּפִירוּשׁ דְּבָרֵי הַשְּׁאֵלְתוֹת וּמְנָה רְאִיָּה בְּרוּרָה כְּהַרְשָׁב"א וְהַר"ן דְּלִפְיֻשׁ הַשְּׁאֵלְתַת שְׁלוֹם דְּפִירוּשׁ דְּהַקְּוֹשִׁיא שֶׁל הַשְּׁאֵלְתוֹת הוּא דְּהָא הִתְנָאֵי הוּא רַק רְאִוִי לְאֲלֻעֲזָר וִיהוֹשֻׁעַ שְׁהֵם נִחְלוּ אֶת הָאָרְץ וּמְשָׁה הֵנִי שְׁלּוּחֵן שֶׁל אֲלֻעֲזָר וִיהוֹשֻׁעַ וְהַקְּוֹשִׁיא הֵנִי רַק דְּמְשָׁה הַמִּתְנָה הֵנִי שְׁלִים מְלַבֵּד דְּלִשׁוֹן הַקו' אֵינָה סוֹבֵל פִּירוּשׁוֹ דְּהִכִּי הוּל"ל דְּאֲלֻעֲזָר וִיהוֹשֻׁעַ קָא מִתְנִי וּמְשָׁה הֵנִי שְׁלִים וּמִדְּאָמַר בְּהִדֵּי אֲלֻעֲזָר וִיהוֹשֻׁעַ קָא מִתְנִי ש"מ כְּמוֹ שְׁפָרְשִׁיתִי וּמְלַבֵּד זֶה הֲלֹא לְפִי פִּירוּשׁוֹ שֶׁל הַש"ש הִנֵּה הַתִּירוּץ שֶׁל הַשְּׁאֵלְתוֹת פִּינּוֹן דְּהִנְקִישׁוּ רְאִישֵׁינָן לְאַבוֹת כּו' אֵין לוֹ פִּירוּשׁ כָּלֵל לְפִי פִּירוּשׁוֹ דְּהַקְּוֹשִׁיא הֵנִי רַק עַל מְשָׁה הַמִּתְנָה דְּהֵנִי שְׁלִים וְהַתִּירוּץ הוּא דְּהִנְקִישׁוּ רְאִישֵׁינָן לְאַבוֹת כְּמָאן דְּאֲתָנוּ בְּהַדְּיָהּ כּו' וְהֵנִי כְּטַעֲנוּ חֲטִים וְהוֹדָה לוֹ בְּשַׁעֲוִירִים א"ו עֵיקַר כַּמ"ש וְהוּא אָמַת בַּס"ד וְיִצְא לְנוּ מְנָה דְּהַדִּין דִּין אָמַת דְּהִיכָא דְּהִתְנָה עִם שְׁלִים אוּ הִיכָא הַמִּתְנָה שְׁלִים אֵין צָרִיף לְתַנְאֵי א"כ בַּנְד"ד הֵנִי הַמִּתְנָה שְׁלִים דְּהָא מִצַּד בְּנוּ קָאֵי וְהֵנִי כְּשִׁלּוּחוֹ: וּמִיָּהוּ י"ל דְּלֹא דְּמִי נַד"ד לְשְׁלִים דְּעַלְמָא דְּזִיל בְּתַר טַעֲמָא דְּהַשְּׁלִים אֵין צָרִיף לַת"כ דְּהָא אֵין לוֹ פַּח וּרְשׁוֹת בְּלֹא תְנָאֵי זֶה דְּהָא לֹא נִתְרַצָּה הַמְשַׁלֵּם לְהִיּוֹת שְׁלּוּחוֹ רַק עַד"ז א"כ הַרִי זֶה לֹא שְׁיִיף בַּנְד"ד דְּהָא בְּאָמַת הַחֲתָן לֹא שׁוִי לְאַבּוֹי שְׁלִים בְּפִירוּשׁ וְלֹא הִתְנָה עִמּוֹ כָּלֵל רַק דְּמִסְתַּמָּא מְסַפִּים לְכָל מַה שְׁעוֹשָׂה אָבּוֹי וְהֵנִי כְּשִׁלּוּחוֹ א"כ רַק בְּרַצוֹן אָבּוֹי תְּלִיא מְלִתָּא דְּהָא מְסַפִּים מְסַתְּמִ לְרַצוֹן אָבּוֹי וּמַה שְׁיִרְצָה אָבּוֹי יוֹכֵל לַעֲשׂוֹת וּא"כ פִּינּוֹן דְּרַק בְּרַצוֹן נִפְשׁ הָאָב תְּלִיא מְלִתָּא שׁוִיב הֵנִי כְּאֵינִשׁ דְּעַלְמָא וּבְעֵי ת"כ אָף זֶה אֵינוֹ דְּאִטּוֹ ע"פ טַעֲמֵי הַתּוֹרָה אָנוּ דְּנִין אָנּוּ מַב"ג וּב"ר יְלַפִּינוּ וְכִינּוֹן דְּמִסְנַרְתַּת בְּנִידֵינוּ דְּדַרְשִׁינוּ דְּהִנְקִישׁוּ רְאִישֵׁינָן לְאַבוֹת דְּהֵנִי כְּאֵלוֹ אֲתָנִי צַד א' עִם צַד הַשְּׁנִי בְּעֲצָמָן וְדוֹקָא כַּה"ג בְּעֵי ת"כ אָבֵל לֹא בְּעַנְיָן דְּהַמִּתְנָה הֵנִי שְׁלִים אוּ שְׁהִתְנָה עִם שְׁלִים א"כ בְּכָל מְקוֹם שְׁהִתְנָה שְׁלִים אוּ עִם שְׁלִים לֹא בְּעֵי ת"כ אָף שְׁאֵין טַעַם לְחַלְקַ מ"מ אָנּוּ מַב"ג וּב"ר יְלַפִּינוּ דְּדוֹקָא דְּוּמָיא דְּהֵתֵם בְּעֵי ת"כ וְאָף דְּכַתְּבוּ הַתּוֹסֵ' בַּמַּס' כְּתוּבוֹת פ' הַמְדִיר דָּף ע"ד ע"א ד"ה תְּנָאֵי דְּאֲפָשֵׁר לְקִיּוּמִי ע"י שְׁלִים דְּלֹא גְמָרִינוּ מַב"ג וּב"ר אֲלֹא מַה שְׁהוּא סְבָרָא ע"ש הִיָּינוּ דְּהַנְּחָה רֵאשׁוּנָה דְּהִיָּינוּ לוֹמַר דְּבְעֵי ת"כ וּשְׂאָר דִּינֵי תְנָאֵי אוּ מַעֲשָׂה דְּאֲפָשֵׁר לְקִיָּים ע"י שְׁלִים לְזֶה בַּע' טַעַם וּסְבָר' לְמִילַף הַנְּחָה זֶה וְכִינּוֹן דִּישׁ טַעַם וּסְבָר' וְיְלַפִּינוּ מִמִּיל' הֵנִי הַנְּחָה זֶה יִתֵּד שְׁלֹא תִּמוּט אָף אִם בְּמְקוֹם א' לַח שְׁיִיף טַעַם הַנְּחָה ל' מ"מ פִּינּוֹן דִּינְדַעִינוּ דְּהַנְּחָה זֶה עֵיקַרָּה מִן הַתּוֹרָה מְנָה לֹא תִזוּעַ וְכֵן הִיא דְּרַכִּי הַתּוֹרָה בְּכָל מְקוֹם דְּהַתְּחִל' הַנְּחָתוּ ע"פ טַעַם וּסְבָר' וְכִינּוֹן שְׁהוֹנַח הֵנִי יִתֵּד שְׁלֹא תִּמוּט אָף בְּמְקוֹם דְּלֹא שְׁיִיף הַטַּעַם וְעַפ"ז יִתְנַשֵּׁב מַה דְּלַעֲנִין מַעֲשָׂה דִּיוֹכֵל לְקִיָּים ע"י שְׁלִים אָמְרִינוּ הִילְפוּת' דְּלֹא מְהַיְי תְנָאֵי כָּלֵל אָף אִם כְּפִלְג' בְּמַעֲשָׂה שְׂאֵי אֲפָשֵׁר

לקיימו על ידי שליח כמפנרש שם במסכ' פתובות דף ע"ד ע"א בגמ' פיון דלא הוי דומי' דב"ג וב"ר ובהתנה שליח או עם שליח אמרינן דלא בעי ת"כ והתנאי מהני בלא פפל דלא הוי דומי' דב"ג וב"ר דבעי פפל ואמאי הלא ראוי להשוות הילפותות או בשניהם דלא מהני תנאי פלל או בשניהם דלא בעי ת"כ אלא א"ו דהתחלת הילפות' יסודו מצד סבר' וטעם כמ"ש התוס' שם וא"כ כפי שנוט' הסכר' בכל הכח' פה מטין הילפות' במעש' שא"א לקיימו ע"י שליח הי' דעת חכמי' למדרש דלא מהני טעם פלל משום הסכר' שפכתבו התו' שם ובהתנ' שליח או עם שליח הי' הסכר' למדרש דלא בעי פפול וכזה מסרו הפתוב לתכמים דומה למ"ש הט"ז בי"ד סי' קי"ז ס"ק א' לענין איסור סחורה ע"ש אבל אחר דינענין פל הנחה מה"ת הרי פל הנחה והנחה כמסמרות גטועים פל יזוז ממקומו אף אם לפעמים לא שייך בו הסכר' הנ"ל מ"מ לא נתנה תורה דבר' לשיעורין וראי' ברורה לדבר דהא במס' קידושין ד' ס"ב ע"א שם בגמ' אלא לר"מ חנקי מבעי' לי' ע"ש והנה שם לא שייך הסכר' פלל דבשלקמא מה שתלוי בדעת אדם שייך לומר דאם לא פפל גומר בדעתו שלא לבטל המעשה ע"י תנא' זה אבל בהשקאת סוטה לא שייך זה א"ו כמ"ש דאחר דבעינן ת"כ בעינן בכל מקום אף היכא דלא שייך הטעם והסכר' ועוד ראי' יותר ברורה וממקומו הוא מוכרע דהא גבי משה ויהושיע ואלעזר לא נדברו פלל שבטי ישראל עם משה רק מסתמא הספימו לכל אשר יספים הוא והוי ממש כמו בנידון דידן וכן אלעזר ויהושע לא דברו עם ב"ג וב"ר בענין זה וא"כ לא הקשה השאלות ולא מידי וא"צ לדרשתו דהוקשו ראשון לאבות וברור וידוע וניכר והאמת עד לעצמו דהתירוץ והדרשה הנ"ל קבלה בידו מחכמי הש"ס ולמה זה הלא שם לא שייך הסכר' הנ"ל דהוי ממש כמו בגד"ד א"ו כמ"ש דאחר שהניחה התורה הנחה זו שוב אין לחלק דבכל ענין שהתנה עם שליח או שהתנה השליח א"צ לת"כ וז"ב פשמש בס"ד ולכאורה יש להקשות על השאלות דאיך נימא דבהתנה השליח א"צ לת"כ דא"כ מה מקשה הש"ס קידושין דף ס"ב ע"א מידי אלא לר"מ חנקי מבעי' לי' הא הפהו הוי פשלים דהני פהני שלוחא דרחמנא או שלוחא דידן גינהו עיין יומא ד' י"ט ע"א וע"ב בגמ' ושם ע"ב בתוס' מי איכא מידי ועיין במס' נדרים דף ל"ה ובקידושין דף ס"ב ע"ב ובתוס' שם ד"ה דאמר ר"ה ועיין במ"ש זקני מהרש"א ז"ל בתוס' הנ"ל ע"ש א"כ הוי פשלים שהתנה וא"צ ת"כ ומאי מקשה הש"ס חנקי מבעי' ליה ונ"ל דלק"מ לא מבעי' למסקנת הש"ס ביומא ובקידושין דהניין שלוחא דרחמנא נדאי מש"ז לא הוי פשלים שהתנה דכל עושה מצוה הוא עושה שליחות השי"ת דפקודא דמארי' קא עביד וגם זה דכהנים שלוחא דרחמנא הם הפנונה דרק מצות הש"י עליהם ולא שלוחא דידן וכל פהו העושה מצוה דרמי' על הפהנים הוי פכל איש העושה מצות הש"י ולא מיקרי שליח לדינא וכן פל שליח דרחמנא הרי מקיים מצות ה' בבחירתו ולא מחשב פשלים רק בעושה לדעתו ועוד פל הנבראים הם שלוחי של ה' דמי זה אמר ותהי ה' לא צוה וכל אשר חפץ ה' עשה כו' לכה משום דהוי שליח הש"י לא הוי דינו פשלים אלא אפילו אי אמרינן דהניין שלוחא דידן מ"מ לא הוי פשלים שהתנה דאף אם יסוד המצוה מעיקרא היא מטעם שליחות מ"מ פיון דמעט שניתנה המצוה עד עולם הוא דוקא ע"י פהו ואנו לא מצינו למעבד וא"אלהתקיים בלא פהו לכה אינו דומה לפשלים דעלמא ואינו ענין פלל לפשלים הן אם הניין שלוחא דרחמנא או שלוח דידן ולא הוי פשלים שהתנה וז"ב ואמת ועוד נראה

ברור דגם אם הוי אמרינו דהויין שלוחא דידן היינו נוקא בקרבנות או של יחיד דהוי שליחו של בעל הקרבן שמקריב משלו או בקרבנות ציבור הוי שליח של הציבור אבל בהשקאת סוטה ופעולת המים אין זה טבעית רק בכת מצות ה' שצוה למחוק שמו על המים ודאי לא הויין רק שליח דרתמנא ומצנת השי"ת עליהם ולק"מ על השאילתות ודו"ק וא"ל הלא בשידוכין אינו מחייב את בנו דהלא אם נתברר שפכו אינו מרנצה בהשידוך פטור מן הפל ועיין באה"ע סי' כ' סעיף ו' בהג"ה א"כ אינו מחייב רק א"ע שלא יחזור או בקנס אם יחזור ואם לא יחזור מחייב א"ע לסבל לבנו א"כ לא הוי פשליח כלל דז"א דהא עיקר הדבר דעל"י קאי התנאי והוא עיקר המעשה לא שייך על עצמו כלל רק על בנו דהיינו אם יסלק לזמן פ' יתקיים השידוך דהיינו שישא בנו בחו"ק את בת פ' א"כ אינו על גוף עשי' רק שליח כל זמן שלא מיחה בנו לק"מ א"צ לת"כ והעשיה בטלה אם לא נתקיים התנאי וממילא דאין עלי' שום חיוב וז"ב: ע"כ אם נתברר שהיה תנאי מפנין קודם כתיבת התנאים ע"פ עדים החתומים בהתנאים לא מבעי' אם אין כת"י יוצא ממקום אחר לכ"ע נאמנים אלא אפילו אם כת"י יוצא ממקום אחר נאמנים לא מבעי' לדעת המחבר בש"ע חו"מ סימן פ"ב סעיף י"ב ודעת הסמ"ע שם בסי' מ"ו ס"ק כ"ד ודאי דנאמנים ע"ש אלא אפילו לדעת הש"כ שם בסי' מ"ו ס"ק קט"ז ובסי' פ"ב בש"כ ס"ק ל"ד ע"ש מ"מ פ"ב דבאמת מפנין בהתנאים שהסילוק יתנה בזמן פ' רק שלא נתבאר שהיה תנאי גמור בעיקר המעשה הויין רק כמו שמפרשים דברי השטר ונאמנים לכ"ע כמבואר שם בסי' ע"ו ס' ל"ז בהג"ה ובש"כ שם ס"ק י"ב וכ"ש אם עדים אחרים מעידים כן דנאמנים כמבואר שם בש"כ ס"ק קט"ו ע"ש וכל זה הוא ברור כשמש בס"ד ובפרט לפי מ"ש התנאים שם בסי' מ"ו ס"ק מ"ט נראים הדברים דהכא ג"כ הנה הספמה שיהיה התנאי בע"פ מיהו א"צ לזה דהכא הוי רק פ' דבריהם כמ"ש: וכבר פתבתי דאם לא יברר אבי הפלה אונסו ודעתתי הוא דבר שאיננו יכול להתברר ואבי החתן יברר באגרת כת"י שהשיב לו על האגרת שכתב לו שתבעו ולא סילק א"צ להתנאי שקודם כתיבת התנאים דבלא טעם זה ג"כ פטור מהקשר רק דתנאי זה צריך אם יברר אונסו מה שלא יתכן להיות בקור לענ"ד ומכ"ש אם נתברר התנאים שקודם כתיבת התנאים והאונס לא נתברר דנתבטל הקשר: ובענין מה שרוצה אבי החתן שיתן בטחונות שייחזיק את הזוג בק"ק ליסקא ולא בפפר כפי הפתב שביניהם שייחזיק אותם בק"ק הנ"ל הנה פ"ב דלא נתבאר בהפתב שיתן בטחונות רק סתם שמחוייב להחזיקם בק"ק הנ"ל אינו מחוייב ליתן בטחונות רק באם נראה להב"ד שהוא מבזבז נכסיו או שום אמתלא שהב"ד מבינים שלא יקיים אחר הנשואין כפי הפתב הנ"ל אז הדין נותן שמחוייב ליתן בטחונות ע"ז ונה הפל תולה לפי ראות עיני הב"ד כמבואר בש"ע חו"מ סי' ע"ג סעיף י' ובש"כ שם ס"ק ל"ג ל"ד ומ"ש השואל מסעיף י"א שם איכו דומה לכאן אם לא נראה לב"ד שום חשש דהתם נולד שיצאו עסיקין שלא נודעו בשעת המקח כמבואר שם בסמ"ע ס"ק ל"ג אבל אם לפי ראות עיני הב"ד נראה שלא יקיים אח"כ כפי הפתב ולא יתנה פ"כ לכופו בד"י בעו"ה ודאי דהדין נותן שיתן בטחונות ע"ז וז"ב: והנה אחר שכתבתי כל אלה ראיתי בתשובת מהרי"ט ח"ב ח' ח"מ סי' ק' דכתב שם טעם של הזקן שבתשובת הר"ש משנץ כמ"ש כמבואר למענין הטיב בדבריו ושמחתי שפינונתי לדעתו הגדולה בזה והנה מה שמפלפל שם מכת הקרא פחסד אשר עשית עמדי לדעתתי אין מזה

נדנוד קונשיא על הגמ' וע"ש שפפפלפל ג"כ בענין אל תצור את מואב ולענ"ד נראה מה שכתבתי לעיל בזה הוא הנכון בס"ד: והנה מפת שלא רצה לסלק בזמנו היה ראוי לחייבו בקנס מן הדין כפי המבואר בב"ש באה"ע סי' נ' ס"ק י"ד ובסמ"ע לחו"מ סי' רמ"ה ס"ק ב' כמ"ש המןפלג השואל אף אף דהקשר בטל אף אם היה אפוס פנין שהי' תנאי מפורש קודם פתיבת התנאים כמ"ש מ"מ האונס פוטרו מקנס דאנוס רחמנא פטרי' ואף דהוא אונס דשכיחא והיא קיבל עליו הקנס א"כ ראוי לומר דקיבל עלי' גם אדעתא דהכי דאונסא פהאי הו"ל לאתנוי' ולא אתני זה אינו דהא באמת עיקר הקנס לא הונח רק על החוזר מהשידוך רק ממילא הוא גם על העובר על איזה תנאי דאל"כ בקל יכול למצוא צדדים להשמיט א"כ בלא עבר מחמת חזרה פלל רק איחר קצת מחמת אונס ועתה רוצה לסלק ועומד וצוח שרוצה לסלק ולקיים כפי התנאים אין סבא פלל לחייבו בקנס ועוד הלא מה שחייב קנס הוא אסמכתא רק דמחויב משום שבייש חבירו וא"כ הוי מטעם עונש א"כ כשהוא אנוס אף באונס דשכיח רחמנא פטרי' מעונש כמ"ש דהא מצד שחייב א"ע לא מתחייב דהוי אסמכתא' רק מחמת דמי הבושת חייב כמבואר בחו"מ סי' ר"ז סעיף ט"ז ובסמ"ע שם ס"ק מ"ז ובש"כ שם ס"ק ק"ד ובסמ"ע סי' רמ"ה ס"ק ב' ובב"ש לאה"ע סי' כ' ס"ק י"ב ע"ש וז"ב ודוק וענין בש"ע י"ד סי' רל"ב סעיף ט"ז ובאה"ע סי' נ' סעיף ו' בהג"ה ושם בח"מ ס"ק י"ז ובב"ש ס"ק י"ח ובס"ק ק' ובפ"ט דמי בושת דאינו חייב מעיקר הדין עד שיתפונן לבייש או להזיק כמבואר בב"ק ד' פ"ו ע"ב וק"ז ע"א ול"ה ע"א ובחו"מ סי' תכ"א סעיף א' וי"א ואף דמבואר בי"ד סי' רל"ו סעיף ו' בהג"ה דאינו נאמן לומר שהי' אנוס הלא תברא בצידו דכתב שם בהג"ה אינו נאמן לומר שהיה אנוס שיתחייב שפגדו ע"ש משמע להדי' דלפטור עצמו נאמן רק דנדאי חייב שבועת הוסת שהי' אנוס ואף שזה שפגדו אינו יודע אם היה אנוס או לא אין זה כטענת ספק דנה תבעו בכרי רק שנה פוטר עצמו באיזה טענה שאינו יודע לו מש"ה לא מחשב כטענת ספק כמבואר בש"כ לחו"מ סי' ע"ה ס"ק פ"ב דהיכא שידוע שפא ממנו ליד חבירו וחבירו טוען שנאבד או שנתקלקל באיזה ענין שנפטר מן הבועלים צריף לשבע שהוא כדבריו אף אם חבירו שפגדו אינו יודע בנדאי להכחישו עכ"ד ע"ש מיהו יש לחלק דהתם לפי דברי הנתבע הרי בא לידי חיוב החזרת החפץ קודם שנאבד א"כ הוי החיוב ברי להתובע רק הפטור ספק לכך לא מחשב כטענת שפא אבל כאן בנד"ד הרי לפי דברי הנתבע לא בא לידי חיוב קנס מעולם שהיה אז פשלא סילק אנוס והתובע אינו יודע אם הי' אונס א"כ הוי כטענות שפא דהחיוב של הקנס מעיקרא הוא לו בספק אבל נראה דז"א דהרי כתב הש"ך בס"י ע"ה ס"ק כ"ז לענין א"י אם פרעתיה אפילו אם ספק פרעון הוא קודם הלואה אפ"ה הוי החיוב ברי והפטור ספק עכ"ד ע"ש אלמא דאף שהספק הוא שפא לא בא לכלל חיוב מעולם מ"מ פנין שהחיוב גלוי ופטור ספק הו"ל פהחיוב ברי א"ה ה"נ לא הו"ל כטענת שפא דהו"ל פהחיוב ברי להתובע והפטור ספק וענין בתנאים בס"י ע"ה ס"ק ו' דכתב דדברי הש"ך הנ"ל מוכרחים מהש"ס ע"ש ועדיין יש לחלק ולומר דהתם בנידון הש"כ בס"י ע"ה ס"ק כ"ז הוי שני ענינים אבדת הפקדון והלואה שנייה לומר הלואה ודאי ואבדת הפקדון ספק פמה היה שנה וכן ספק מלוה ישנה שמביא התנאים התפיסה הוי ודאי והמלוה ישנה שמכבר ספק אבל כאן ענין א' הוא שלא סילק ושפא היה אנוס בזה ולא בא לידי חיוב קנס מעולם אבל לא נהיר לי לחלק בזה דגם כאן הוי

ב' ענינים דמה שלא סילק הוי ודאי וקאונס היא ספק ומה לי בשעיה קדא או בזה אחר זה הלא גם שם י"ל דלא בא לכלל חיוב מעולם מ"מ הו"ל ודאי פיון דהתפיסה ודאי והמלוה ישנה ספק ה"כ מה שלא סילק ודאי הוא לו להתובע ורק אם היה אנוס ספק הוא לו לא מחשב פטענת שמה דהוי פחיוב ודאי להתובע ורק הפטור ספק לו דלא מחשב פטענת שמה פמבואר בש"כ סי' ע"ה ס"ק פ"ב הינצא מזה דמצירוף דברי הש"כ בסי' ע"ה ס"ק פ"ב עם מה שפתב בסי' הנ"ל ס"ק כ"ז מבואר למענין דחייב שביעת היסת בנד"ד שהי' אנוס ובנודאי נאמן לפטור א"ע בשבועת היסת וכן הוא מצד הסברא דלמה לא יהי' נאמן לפטור עצמו בשבועתו בטענה זו דלמה יגרע מפל טענות דל"ש דנאמן בשבועתו לפטור והלא שומר פטור מה"ת בשבועתו דנאנסה ומה לי נאנסה או אנוס עצמו ואף דהתנאים פתב בחו"מ סי' כ"א להקד' דאינו נאמן אף אם הוא מוחזק במח"כ דבריו מרפסין איגרא דלמה לא יהי' נאמן בשבועתו לפטור עצמו וגם לא ידעתי מנ"ל הא ומבואר להקד' מדברי זקני הרמ"א ז"ל בסי' רל"ו בהג"ה הנ"ל להיפך דדוקא לחייב שפנגדו אינו נאמן אבל לפטור עצמו נאמן וכל חילי' דהתנאים שם מהירושלמי ע"ש וכבר פתבתי לעיל דפירושו בהירושלמי דחוי' מעיקרה מפת הירושלמי דפ' מי שאחזו וא"צ לכפול הדברים ועיין בש"כ יו"ד סי' רל"ב ס"ק כ"ה וכ"ז ע"ש ובש"כ חו"מ סי' ל"ד ס"ק ח' מבואר דנאמן לומר אפוס הייתי להקשיר עצמו ע"כ ברור הדבר דנאמן בשבועתו לפטור עצמו מהקנס וממילא דאינו יכול לתפוס שפנגדו המתנות שפידו על הקנס כמ"ש הסמ"ע בסי' ע"ה ס"ק י"ז והש"כ שם ס"ק כ"א בשם ב"י וד"מ לענין אם טוען זה נאנסה ודו"ק ומחמת שאינו רוצה להשליש בטחונות על המזונות ודאי אין לחייבו קנס דהא לא קבל עליה ולא התנה פן ואף אם הדין נותן פן עתה לפי ראות עיני הב"ד די בזה אם פטור עי"ז שפנגדו מהקשר אם לא ישליש אבל לא לחייב אותו מש"ז קנס דנדאי קשה הדבר להשליש בטחונות על סך מסוים בזה ולא קיבל עליה וז"ב: מיהו אפשר לומר פיון שנתברר שעבר המועד ותבעו קודם הרי זה על הקנס כמו בעהש"ט והוי פמוחזק ואינו נאמן זה לפטור עצמו בטענות אנוס ובפרט שהאגרת שהשיב פתוב בו שהמעות בידו ואף אם יתן אמתלא י"ל דאינו נאמן פיון דהוי בעהש"ט מיהו גם ז"א דהא מבואר בגמ' מס' שבועות דף מ"ה ע"ב שם דמשני דאפקיד ליה בשטר ע"ש אלמא דאף לנגד שטר יכול לטעון נאנסה וכן מבואר בחו"מ סי' רצ"ו סעיף ב' דגם החזרתי יכול לטעון במגו דנאנסה ע"ש וכן מבואר בחו"מ סי' ק"ח סעיף ד' בשטר עסקא א"כ ה"ה ה"נ דיכול לטעון אנוס הייתי במה שהעברתי המועד ונאמן בשבועתו וז"ב פיון דלא שייך לומר על טענת זו שטרן בדי מה בעי וז"ב.

ובנידון הוצאות אם לא ישבע פנ"ל מחויב הוא להחזיר לאבי החתן גם ההוצאות הנהוגים מה שייברר פמבואר באה"ע סימן נ' סעיף ג' ואם ישבע אזי פטור מההוצאות אבל אין יכול להוציא בשבועתו מאבי החתן דשבועה אינו יכול להוציא ואף אם הי' ברור שהיה אנוס מ"מ אם היה תנאי מפני קודם פתיבת התנאים פטור זה מלהחזיר הוצאותיו וז"ב ונידון המתנות שפיד החתן ע"ש באה"ע בסעיף הנ"ל בב"ש ובח"מ ושם הפל איירי בסבלונות שפיד הפלה וממ"ש הב"ש שם בס"ק ו' בשם תשובת הרא"ש ובשם הפרישה משמע דהוי הדין פענין מתנות שפיד החתן כמו דהוי הדין לענין מתנות שפיד הפלה וכ"מ שם בש"ע סעיף ד' ובח"מ ס"ק י"ב עיי"ש סעיף ג' בהג"ה לענין שידוכין בלא

אִירוֹסִין וְע"ש בַּח"מ ס"ק י"א וּבב"ש ס"ק ט' וי' מִיְהוּ בְּתַשׁוּבוֹת הַב"ח ס' מ"ט חוֹלֵק ע"ז וְכ' דְּמִשְׁמַע מְהַרְמַב"ם וּמֵהַג"מ דְּדוֹנְקָא מָה שֶׁשָּׁלַח אִיהוּ לְהַ דְּרִי דְּאִיפָא לְמִימַר דְּלֹא שָׁלַח לְהָ אֵלָא לְנוֹי לְהַתְקַשֵּׁט בְּהֵן בְּלִבְד וְלֹא לְמַתְנָה אֲבָל מַתְנֹת שְׁנַתְנוּ לְהַחֲתֵן הֵם מִחֲמַת חִיבַת חֵיתוֹן פְּדִי לְקָרֵב דַּעְתָּם זֶה לְזֶה נִתְּנוּ לְהַחֲתֵן מַתְנֹת אִם פֶּן מַתְנֹת גְּמוּרוֹת הֵם בְּלִי שׁוּם תְּנָאֵי וְלִית לֵן לְמַסְמָךְ עַל אֲנֻמְדָּנָא דִּידֵן לְהוֹצִיא מִיַּד הַמְּוֹחֶזֶק וּמִבֵּיא סַעַד לְזֶה מַתְשׁוּבַת מֵהַר"א מְזַרְחֵי שֶׁהִבִּיא בְּשֵׁם הַר"י אֹר זְרוּעַ הָאָרוֹךְ בְּשֵׁם ר' קְלוּנְמוֹס וּמִסִּיק שֵׁם הַב"ח בְּתַשׁוּבָה דְּאִין לְהוֹצִיא מִיַּד הַמְּוֹחֶזֶק ע"ש וְהַב"ש וְהַח"מ וְהַבֵּאָה"ט לֹא רָאוּ תַשׁוּבַת הַב"ח כְּלָל שְׁלֹא הִבִּיאוּ דְּבָרָיו כְּלָל ע"כ מְעִיקָר הַדִּין הִי צְרִיךְ אֲבִי הַפְּלָה לִישָׁבַע שְׁהִיָּה אָנוּס בְּמָה שְׁלֹא סִילַק בְּזַמְנוֹ פְּדִי לְפִטוֹר עֲצֻמוֹ מֵהַקְּנָס וְאִף עַפ"כ אִינוּ יָכוֹל לְהוֹצִיא הַמַּתְנֹת מִיַּד הַחֲתָן וְהַקָּשָׁר נִתְּבַטַּל אִם יִתְּבַרַר שְׁהִיָּה תְּנָאֵי מְפֹרָשׁ קוֹדֵם כְּתִיבַת הַתְּנָאִים וְאִם לֹא יִשָּׁבַע אֲזִי חִיב לִיתֵן קְנָס רַק שְׁיִנְפָּה לוֹ שְׁיַעוֹר שְׁיוּי הַמַּתְנֹת דְּמַצִּי לוֹמַר קִים לִי כַהֲש"ע דְּלֹא כְּהַב"ח בְּתַשׁוּבָה וְאִף אִם לֹא הִיָּה תְּנָאֵי מְפֹרָשׁ קוֹדֵם אִם יִתְּבַרַר ע"י הָאֲגָרַת שְׁתַּבְּעוּ וְלֹא סִילַק בְּזַמְנוֹ פֶּן הוּא מְעִיקָר הַדִּין בְּרוּר כְּשֶׁמֶשׁ לְדַעְתִּי בַס"ד.

אִף הוֹאִיל דְּחֻזִּיתִי לְהַשׁוֹאֵל הַמְּוֹפְלָג הַנ"ל דָּאָם יִרְצָה לְהַשְׁלִישׁ בְּטַחֲנוֹת אִין דַּעְתוֹ לְחִזוֹר אִם יִסְלַק עַכְשָׁיו וְגַם כְּפִי הַנְּהוּג שְׁאָנוּ רֹאִין הוּא אִף שְׁמַתְנִין מ"מ אִין מְקַפִּידִין אִם עֶבֶר וְאִיחַר הַזְּמַן וְאִין הַקָּשָׁר מִתְּבַטַּל מִש"ז וְהוּא דְּבַר תְּמוּהָ בְּעֵינֵי הַמּוֹן לְבַטַּל קָשָׁר הַשְּׁיָדוּף מִשׁוּם אִיחֹר זְמַן הַסִּילּוּק אִם עוֹמֵד וְצוֹנֵחַ שְׁרוּצָה לְסַלַק עַכְשָׁיו בְּמִילּוּאוֹ וְכ"ש לְחִיבּוֹ שְׁבוּעָה לְפִטוֹר מֵהַקְּנָס וְשְׁלֹא לְהַחֲזִיר הַמַּתְנֹת וּבְכַרְט בֶּן תוֹרָה וִירָא שְׁמִים לֹא נֶאֱדָה לוֹ לַעֲשׂוֹת פֶּן וּבְכַגּוֹן זֶה אָמְרוּ רז"ל לֹא חֲרָבָה יְרוּשָׁלַיִם כּו' וְעֵינֵין בַּמַּס' ב"מ ד' פ"ג ע"א בַּגַּמ' שֵׁם רַבָּה בַּר חֲנַן תְּבַרּוּ לֵיהּ הִנְהוּ שְׁקוּלָאֵי כּו' מְבֹאָר לְהַדְּנָ' מְזַה דְּכּוֹפִין עַל לְפָנִים מִשֶּׁה"ד לְאֲדָם חָשׁוּב וּבְמַקּוֹם שֶׁהוּא רָאוּי וְעֵינֵין בְּרַש"י דִּיבּוּר הַמַּתְחִיל שְׁקוּלָאֵי כּו' עֵינֵין ש"ש וְע"ש בְּגַמְרָא א"ל דִּינָא הָכִי א"ל אִין לְמַעַן תִּלְהֵךְ בְּדַרְךָ טוֹבִים עֵינֵין רַש"י בְּדַרְךָ טוֹבִים הֵינֵנו לְפָנִים מִשֶּׁה"ד וְלִכְאוּרָה קָשָׁה דְּהָא לְמַעַן תִּלְהֵךְ כּו' הוּא רַק לְפָנִים מִשֶּׁה"ד כַּמ"ש רַש"י וְא"כ הָאִיף הַשִּׁיב לוֹ אִין דְּמִשְׁמַע דְּדִינָא קְאָמַר וְהָרִי זֶה סְתִירָה מֵינִי וְבִי וְכֵן קָשָׁה עוֹד לְהֵלֵן בְּמָה דַּא"ל זִיל הַב אֲגַרְיָהוּ א"ל דִּינָא הָכִי א"ל אִין וְאֲרַחוֹת צְדִיקִים תִּשְׁמֹר קָשָׁה נ"כ פנ"ל וְע"כ צ"ל לְפָנִים מִשֶּׁה"ד וְאֲדָם חָשׁוּב וּבְמַקּוֹם שֶׁהוּא רָאוּי הָנִי דִּין מְמַשׁ וְאִף שְׁזַקְנֵי הַגָּאוֹן מְהַרְש"א ז"ל בַּח"א פִּירוּשׁ דְּלֹא בְּפִשְׁעָה תְּבַרּוּ וְהִי בְּמַקּוֹם מְדְרוֹן וְהָא דְּאָמַר לְמַעַן תִּלְהֵךְ בְּדַרְךָ טוֹבִים הֵינֵנו שְׁאִתָּה הִלְכַת בְּדַרְךָ לֹא טוֹב בְּמַקּוֹם מְדְרוֹן וְהָא דְּאָמַר לְקַמְן וְאֲרַחוֹת כּו' הֵינֵנו לוֹמַר דְּלֹא פּוֹשְׁעִים הֵם וְהֵינֵנו וְאֲרַחוֹת צְדִיקִים הִיפָּךְ פּוֹשְׁעִים כּו' עֵינֵין עָלָיו עַכ"ל הַזֶּהֱב הִנֵּה דְּבָרָיו רָאוּי לוֹמַר בְּדַרְךָ דְּרוּשׁ אֲבָל לֹא בְּדַרְךָ פִּשְׁטָה הָאֲמִיתִי וְעֵינֵין בַּמ"ש זַקְנֵי הַגָּאוֹן הַנ"ל בְּחִידוּשֵׁי הִלְכוֹת שֵׁם וְעֵינֵין מ"ש שֵׁם בְּסוּף הָאֲנֻמְנִין בְּשֵׁם ר"ח וְעֵינֵין בַּנ"י שֵׁם וְאִף דְּלֹא גְרָסִי א"ל אִין מ"מ מְבֹאָר לְהַדְּנָ' מְדַבְּרִיהֶם דְּכּוֹפִין עַל לְפָנִים מִשֶּׁה"ד עַכ"פ לְאֲדָם חָשׁוּב בְּמַקּוֹם שֶׁהוּא רָאוּי וְהִנֵּה בַּחו"מ ס' י"ב סְעִיף ב' בַּהַג"ה שֵׁם וְאִין ב"ד יְכוּלִים לְכוּף לְכַנּוּס לְפָנִים מִשֶּׁה"ד כּו' וִי"ח וְכַתֵּב הַש"כ בַּס"ק ח' עֵינֵין ב"ח מ"ש בְּזֶה עַכ"ל וְהִנֵּה שֵׁם בַּב"ח הָאָרִיף קֶצֶת וְהִבִּיא רְאִיוֹת בְּרוּרוֹת מַגְמ' וּפּוֹסְקִים דְּכּוֹפִין עַל לְפָנִים מִשֶּׁה"ד לְפָנִים לְעִשִׂיר בְּדַבָּר רָאוּי וְנִכּוֹן וְזֶה פִּשְׁטָה דְּזֶה לְפִי רְאוּת עֵינֵי הַב"ד בְּאִם שְׁלֹא יִצְטָרֵךְ לִיתֵן מְפִיסוֹ אִף שְׁאִינוּ עִשִׂיר כ"כ רָאוּי לְכוּפוֹ וּבְדַבָּר שְׁאִין בּוֹ הַפְּסָד מְמוֹן כְּלָל וְדַאי אִף לְאִינוּ עִשִׂיר כְּלָל כּוֹפִין כַּמ"ש שֵׁם הַב"ח לְהַדְּנָ' וְלְדַעְתִּי

דבריו בזה תורה פאלו גיטן מסיני רק שיהי' דעתו של דיין לש"ש ומכ"ש לת"ח וי"ש דלגבי דיין' דינא הוא ע"כ אם לא לחזק גדר התורה הי' ראוי לכוף לאבי החתן שלא לבטל קשר השידוך בשביל שאיחר הזמן אם רוצה לסלק עכשיו תיכף אף ורק לחלוק פבוד ולחזק גדר התורה בפרט בעו"ה בדור שההוגים ביגיעה מועטים מאוד ראוי לכו לעמוד בפרץ לבנות גדרים ובכל מקום אשר יגה שביב אשה לשמרה שלא תכבה ח"ו ע"כ אם רוצה לסלק במילואן ולהשליש בטחונות שיחזיק את הזוג בעיר מלאה חכמים וסופרים כמו שהתנה חלילה וחלילה לבטל קשר השידוך אבל אם לא ירצה להשליש ונראה להב"ד שלא יקנים התנאי ויחזיק אותם בפפר אז בטל קשר השידוך בלי שום חשש ודי ללפנים משה"ד שיהי' פטור מהקנס בלא שבועה וגם מהוצאות ויחזירו לו המתנות כמו שהן ולפנים משה"ד זה ראוי לו לעשות הואיל ולא התנה שישליש בטחונות ודבר קשה הוא להשליש בעד מזונות והנלענ"ד פתבתי וה' יצילני משגיאות וינראני מתורתו נפלאות ויזפני לישועות הניבאות אמן פן יעשה האל ד' צבאות: שאלה מ"ט לה"ה הרב הגאון וכו' מו"ה משה כ"י יראתי לפתוח שיח וכו' באשר שעבדו הצעיר והמתה נהוג לעבוד עבודת הק' למול בני ישראל ואחותי תחי' המליטה וילדה בן זכר ולי היתה הקריאה להמלו וחדר הי' רחוק ממני כמה פרסאות והתנדע הי' בזמן קצר גלל פן באתי לשם בערב ש"ק סמוך לבה"ש והברית ק' הי' בש"ק ע"כ לא הי' לי פנאי להתבונן בהתנוק הנולד פנהוג להתבונן בו קודם המילה יום שלפניו ואעפי"כ לא מנעתי לשאול אם התינוק בריא ויזק והשיבו לי שיוזק פדרך בריא רק אמי תחי' שבאת' עמי ראתה התנוק ואמרה לי בזה"ל התינוק נראה לי כמו ירוק אבל יוכל להיות שהפכה בתי את פני' מהילד פי כן דרך התינוקת להתחלף לירקות אם אמו הופכת עצמם לצד אחר מהתינוק ועל דבורה זה שאלתי עוד את אחותי אם התינוק יזק פדרכו ובאם אינה מרגשת אינה חולשה בהתינוק והשיבה ע"ז אינה מרגשת שום חולשה בו רק התינוק יזק פדרכו והתינוק בעצמו לא ראיתי ביום ש"ק שהובא התינוק לימול והי' על רגלי הסנדק ראיתי פני הילד והי' ירוק דהיינו געל ואשתומם עליו מעט מה לעשות בה' זימנא מנדעי יתיב עלי דברי אמי הנ"ל ומה גם באמת כף שמעתי כמה פעמים וראיתי שכן דרפם של התינוקת צורתם מתחלפים לכמה גוונים בפרט שבוע הראשון ולפי אמר לי בשעת הנ"ל שלא אירא שאמה יודע שאמה מסוגל לדבר מצוה זאת ואחר ידך קל להתרפאות והאמת שתה"ל כמה מאות תנוק' שנימולו תחת ידי ליום השלישי להיותם פואבים המה תהלי"ת בריאים ונרפאים ועדיין הם חיים תה"ל גם לא רציתי לצער לאנשי בריתי בגלל ההוצאה הגדולה שעשו והיה אסיפת אנשים רבים ועלי לבדי היה מוטל לעשות המצוה הנ"ל ואין איש אתי להתיעץ עמו ואדוני יודע פי בעת פזאת רק חיש יחיש מעשיהו לבל ישקא ועבדתי עבוד' הק' פתקונו וביום א' נסעתי משם ולא שמעתי שום מיחוש על התנוק הנזמול אבל אחר שבועיים על משכבי בלילות חלמא חזית שבא אלי איש אחד בקול רינה פדרך שמתפללים עמד לנגדי ברינונו פדרך שרוצים להכות איש ומתמת חרדה שחרדתי ואיקץ והנה חלום והפחד לא סליק מעלי ויבהלוני רעיוני אינה ימים ולא יכולתי לזכר דעתי שהחלומות שאו ידברו ובתוף זה באה השמועה שהילד מת ה' ימים אחר המילה וגם אבי הילד אמר לי שביום ד' אחר המילה נחלש הילד ולמחרתו מת ואם הי' יודע אז מהמבואר בשרביט הזהב שאין למול תינוק ירוק לא הי'

נותן למול ומחמת דבורו נתגברה עלי התרדה ולבי נוקפי אם לא עברתי ח"ו כמו שפתוב
ביו"ד רס"ו רס"ג פי בעת ההוא בנדאי געלקמה ממני ההלכה כמו שמבואר שלא נפל בו
דמיו שלא היה בלבי רק הפחד שמא היא חולה ועל זאת ג"כ שאלתי מאת אחותי פנ"ל
ועבדה ירא את ה' מנעוריו ועתה באתי אחר ריח שמניו כי שמו נודע באפרסמון באם
שגיתי ח"ו כעבדין בישין וכו' שיעזרוני בעינו הטוב במלולו וידיניני לכף זכות כמו
בצדק יליו וינחם את לבי ונפשי העוצבת על חטאיו ח"ו שלא יצטרף לבא וכו' פמעשה
במנהל שתינוק מת ע"י ובאם שח"ו שגגתי עולה זדון יתן לי תשובה לפי חלישת פחי
ולתיות מהמודים ועוזבים ירוחם וכו' הק' יואל בה' אברהם ז"ל: תשובה רב שלום וכו'
גי"ק קבלתי והנה אמת שעל ספק שגגה צריף יותר פפרה מן נדאי שגגה כמו שהוכיחו
רז"ל מחטאת שבא על שגגה ונדאית שהיא דנקא שאם לא יהיה דמי פשבה או שעירה
שמביא רק דנקא די לי בנה והיא מעה כסף ואשם תלוי שבא על ספק היא ב' סלעין שהם
מ"ח מעין והטעם מבואר בר' יונה על האלפסי בריש מס' ברכות בעניינא דצאת הכוכבים
לילה היא מפני שעל הנדאי משים האדם אל לבו ודואג ומתחרט וחוזר בתשובה שלימה
אבל על הספק עושה סברות ואומר אותה חתיכה שאכלתי היתה מותרת ולא ישית אל
לבו נשיב ולזה החמירו בו יותר עכ"ל מ"מ בנידון זה נראה דאין פאן ספק דכיון דלא
נראה בו שום מיחוש אחר המילה עד אחר שלשה ימים נדאי לא מחמת המילה מת והלא
אף בהפה את חבירו בנדון פתיב אם יקום והתהלה בחוץ וגו' ומבואר בסנהדרין דף ע"ח
ע"א דעת ר' נחמיה דרק בהיקל חליו די דאף שאח"כ הכביד ומת נראה דלא מחמת הפאה
מת ואף רבנן דפליגי עליה היינו בהיקל חליו שפן דרף החולה שמיקל לפי שעה אבל
בחזר לבריו"כ"ע מודי דפטור אף שאח"כ מת נדאי לא מחמת הפאה מת וכן מבואר
בכתובות דף ל"ג ומכש"כ אם הי' על בורי' אחר הפאה ולא נחלה כלל יום או יומים
ואח"כ סלה ומת דפטור דלא מחמת הפאה מת ויותר מזה מבואר שם בסנהדרין דף ע"ח
ע"ב דאף באמדהו לחיים דהיינו שחלה תיקף רק שאמדהו לחיים ואח"כ הכביד חליו
ומת כ"ע מודו דפטור דלא מחמת הפאה מת דלא פליגי רבנן עלי' דר' נחמיה בהיקל רק
באמדהו למיתה תחילה ואח"כ היקל עיי"ש ואף דיש לחלק בין לפטור מעונש מיתה
ובין לפטור מתשובה מ"מ בלא חלה כלל מסתבר דאין פאן בית מיחוש ואף במתו בניו
מחמת מילה מבואר ביו"ד סי' רס"ג ס"ק ד' דבעינו שהכשילה פחו ופירש הש"כ בס"ק
ג' שם שנגראה שהכשילה המילה פחו ור"ל שחלה אחר המילה אבל אם הי' אחר המילה
ברי יום או יומים לא מחזקין כלל במת מחמת מילה ומלין לשאר הבנים ואין חוששין
כלל לספנה אלמא דאין חשש באם היא בריא אחר המילה מצורף לזה פיון דלא שהא
תלתין יומין לא יצא מחשש כפל עיין במסכת שבת דף קל"ו ואולי נפל הוי ומש"ז מת
נדברי חלומות קיי"ל דלא מעלין ולא מורידין ואף שזה נוקא להוציא ממון אבל לחוש
חוששין כמו דקיי"ל בנידוהו בחלום מ"מ אין פאן אף חלום ברור על זה הענין רק דמיון
בעלמא אף דלא מש"ז מת מ"מ פיון דהי' לו לחוש להירקות ולא חש הוי פחישב
לאכול בשר חזיר ועלה בידו בשר טלה דלא מת מש"ז דצריף פפרה כמו שבכה ר"ע
נדרש בגמ' נזיר דף כ"ג ע"א בפסוק אשה הפירה וה' יסלח לה אף דאינו דומה דשם
חישב לעשות איסור אבל פאן חישב לעשות מצנה רק דנתעלקמה ממנו ההלכה ולא איסור
גם דלא עביד איסור דלא מת מחמת זה והוי חישב לבשר טלה ועלה בידו בשר טלה

וגם כָּבֵר נִחְלָקוּ ר"א ור"י בְּמִסְכֵּי שְׁבֵת דָּף קל"ז ע"א בְּשֵׁגַג בְּדָבָר מִצְוָה וְעֵשָׂה מִצְוָה או
לֹא עֵשָׂה מִצְוָה לְעֵנֵי קֶרֶן מ"מ י"ל דְּהוּי כְּמוֹ חִיָּשׁב לְאַכּוֹל בְּחֶרֶת חֲזִיר מִפֶּחַ שִׁגְגַת תְּלִמִיד
דְּעוֹלָה זְדוֹן דְּהֵינּוּ שִׁגְגַת הַלִּימוּד בְּנִתְעַלְמָה מִמְּנוּ הַהֲלָכָה.

ע"כ יתענה ארבעים יום מְפֻזְרִין דְּהֵינּוּ בְּכָל שְׁבוּעַ יוֹם א' וְאוֹתוֹ יָם יֹאמֵר כָּל תְּהֵלִים
מֵרֵאשׁ עַד סוֹף בְּנִחַת וְגַם יִלְמַד כָּל יוֹם פָּרָק או חֲצִי פָּרָק או אב"ג מִשְׁנֵיּוֹת עֲבוּר נְשִׁמַת
הַתִּינּוֹק הַנֶּפֶטָר דְּאוּלֵי צָרִיף אֵינָה תִּיקוֹן מִגְּלָגוּל הַקְּדוּם גַּם בְּיוֹם שְׁמַת הַתִּינּוֹק בְּכָל שָׁנָה
וּשְׁנַת פְּשִׁיגִיעַ אוֹתוֹ הַיּוֹם יֹאמֵר כָּל תְּהֵלִים מֵרֵאשׁ עַד סוֹף וּלְמַד פָּרָק מִשְׁנֵיּוֹת עֲבוּר
נְשִׁמַת הַתִּינּוֹק וְאֵין צָרִיף לְהַתְעַנּוֹת פְּכָה יַעֲשֶׂה כָּל יְמֵי חַיָּו בְּיוֹם שְׁמַת בּוֹ הַתִּינּוֹק וְאִם
יִקְבַּל עַל עֲצָמוֹ כַּנֶּ"ל וְנִסְלַח לוֹ וְסָר עֲוֹנוֹ וְחִטְּאוֹ תִּכְוֶנְךָ רַק יִקְבַּל עַל עֲצָמוֹ שְׁמֵהֵיּוֹם
וְהִלָּאָה יַעֲיִין בְּעֲצָמוֹ בְּיוֹם שְׁקוֹדֵם הַמִּילָה בְּהַתִּינּוֹק שְׂיִהְיֵי נִימּוֹל עַל יָדוֹ: שְׂאֵלָה נִשְׂאֵלְתִי
אֵיף יֵשׁ לְנִהְיָג בְּנוֹנִין הַמְּפֻזְרִין בַּפ' נִיְהִי בְּנִסְעָה וְזֶה תְּשׁוּבָתִי הִנֵּה כָּבֵר הָאָרִיכוּ בְּזֶה הָרַב
בְּעַל אוֹר תּוֹרָה בַּפ' בְּהַעֲלוֹתָהּ וּמְהַרְשָׁ"ל בְּתְּשׁוּבָתוֹ בְּסִי' ע"ג וּבְשׁו"ת נוֹדַע בִּיהוּדָא סִימָן
ע"ד וְהִנֵּה בְּרִית שְׁמַתִי לְקִיצוֹר כִּי כְּאֲשֶׁר שְׁמַתִי עֵין עֵיוֹנִי עַל כָּל דְּבָרֵיהֶם רְאִיתִי שְׂאֵין
הַכְּרַע מִדְּבָרֵי הַגַּמ' וְלֹא מִדְּבָרֵי הַזְּנוּהַר הַק' כִּי גַם בְּדְבָרֵי הַזְּנוּהַר הַק' י"ל דְּנוֹן הֵרֵאשׁוֹן הוּא
קוֹדֵם הַפְּסוּקָה נִיְהִי בְּנִסְעָה מוֹרָה כִּי בְּנִסְעָה אֶסְחַר אֲנִפִין לְקַבְּלֵי יִשְׂרָאֵל וְהַנוֹן שְׂאֶחָר הַפְּסוּקָה
וּבְנוֹחָה מוֹרָה ג"כ הָאֵיף אֶסְחַר אֲנִפִין בְּנִיחָ"ו עַפ"ז יִתְפָּרְשׁוּ דְבָרֵי הַזְּנוּהַר וְהִנֵּה לְכַאוֹרָה
הִי עוֹלָה עַל דַּעֲתִי דְּמִשְׁמַע מִלְּשׁוֹן רַש"י בְּגִמְרָא שֶׁם פָּרָק כ"כ דָּף קט"ו ע"ב שְׁכַתְּבַ עֲשֶׂה
לֵה סִמְנֵיּוֹת מִן הַסְּמוּכוֹת לֵה דר"ל מִן הַסְּמוּכוֹת לְתַחֲלָתָהּ וּמִן הַסְּמוּכוֹת לְסוֹפָה דְּהֵינּוּנוֹן
שֶׁל בְּנִסְעָה וְנוֹן כְּמִתְאוֹנְנִים דְּאֵי הַסִּמְנֵיּם הֵם בְּהִרְיוּחַ שְׁבִתְחֻלָּה וּבְסוֹף הו"ל לְבִסְמוּף לֵה
וְעוֹד דְּשִׁפְתַי יִתֵּר הוּא לְגִמְרֵי דְּדִי בְּזֶה שְׂנֵאָמֵר בַּגַּמ' מִלְּמַעְלָה וּמִלְּמַטָּה אֲבָל לְפִי מ"ש א"ש
דר"ל לֹא מִמַּשׁ מִלְּמַעְלָה וּמִלְּמַטָּה רַק מִן הַסְּמוּף וּמִי' רְאִיתִי בְּאוֹר תּוֹרָה וּבְתְּשׁוּבַת רַש"ל
שְׂהִבִּיאוֹ לְשׁוֹן רַש"י שְׁלִפְנֵיהֶם בַּגַּמ' בְּלְשׁוֹן אַחַר וְזֶה לְשׁוֹן הָאוֹר תּוֹרָה וְהִכִּי תִנִּי בְּשִׁבְתַי
דָּף קט"ו ע"ב עֲשֶׂה לֵה הַקַּב"ה סְמִנֵיּוֹת מִלְּמַעְלָה וּמִלְּמַטָּה וְכו' וּפְיִרְשׁ רַש"י דְּהֵינּוּ
לְהַבְדִּילָהּ מִן הַסְּמוּכוֹת לֵה בְּתַחֲלָה וּבְסוֹף ע"כ וּבְתְּשׁוּבַת רַש"ל כ' וְז"ל וּפְיִרְשׁ רַש"י
וְעֲשֶׂה לֵה סִמְנֵיּם מִלְּמַעְלָה וּמִלְּמַטָּה לְהַבְדִּילָהּ מִן הַסְּמוּכוֹת לֵה ע"ש הָרִי שְׁפָרְשׁ"י
שְׁלִפְנֵינּוּ חֶסֶר תִּיבַת לְהַבְדִּילָהּ וְהָאֵמַת יוֹרָה דְּרַכּוֹ דֵּהִי לְפָנֵיהֶם גַּרְס' הָאֵמִיתִית וַא"כ אֵין
רְאִי מִלְּשׁוֹן רַש"י הַנֶּ"ל וְהִנֵּה לְשׁוֹן רַש"י בְּנִימוּקֵי הַחֻנְמֵשׁ בַּפ' בְּהַעֲלוֹתָהּ שְׁכַתְּבַ וּר"ל
עֲשֶׂה לוֹ סְמִנֵיּוֹת מִלְּפָנָיו וּמִלְּאַחֲרָיו מִשְׁמַע דֵּהוּא בְּהִרְיוּחַ דֵּהוּא לְפָנָיו מִמַּשׁ וְגַם לְשׁוֹן
הַגַּמ' מִלְּמַעְלָה וּמִלְּמַטָּה מִשְׁמַע כֵּן וְהִנֵּה מִדְּבָרֵי רַבִּינוּ הָאֵי גְּאוֹן שְׂהִבִּיא בְּתְּשׁוּבַת נוֹדַע
בִּיהוּדָא מִשְׁמַע ג"כ דֵּהוּא רַק בֵּין הַרְנוּחַ דֵּא' בְּתוֹף הַתִּיבּוֹת הָאֵיף אָמַר שְׂאֵין נִקְרָאִים אֲלֵא
סִמְנֵיּם הֵלֵא כָּל אֶחָד הוּא אוֹת מְגוּף הַתִּיבָה מִלְּבַד שֶׁהוּא סִימָן וּלְדַעֲתִי הוּא רְאִי שְׂאֵין
עֲלֵי תְּשׁוּבָה וְתַמְלִי לִי עַל הַגְּאוֹן בְּעַל נ"ב שְׂהִבִּיא דְּבָרֵי רַבִּינוּ הָאֵי הַנֶּ"ל לְרֵאזִי דְּהַסִּמְנֵין
הֵם נוֹנִין וְלֹא הַפְּסֵק פְּרָשָׁה כְּדְבָרֵי רַש"ל וְאַח"כּ בְּסְמוּף שְׂרוּצָה לְהוֹכִיחַ דְּהַנוֹנִין אֵינָן
מִהַתִּיבּוֹת לֹא הֵרְגִישׁ שֶׁהוּא מְנוֹכַח מִדְּבָרֵי רַבִּינוּ הָאֵי גְּאוֹן הַנֶּ"ל וְהֵרְאִי שְׂהִבִּיא בְּעַל אוֹר
תּוֹרָה מִהַסְּסוּרָה הוּא ג"כ חֲזָקָה מְאוֹד וְהִנֵּה בְּאֵמַת כְּמַעַט רְאִי זוֹ בְּעֲצָמָה יֵשׁ לְהִבִּיא ג"כ
מִדְּבָרֵי הַגַּמ' דֵּהֵא בְּזֶה הַלְּשׁוֹן דְּתַנּוּן כָּאֵן בְּמַס' שְׁבֵת פָּרָק כ"כ לְעֵנֵי נִיְהִי בְּנִסְעָה עֲשֶׂה לְהֵם
סְמִנֵיּוֹת בְּזֶה הַלְּשׁוֹן אֵיתָא ג"כ בְּמַס' ר"ה דָּף י"ז ע"ב יוֹרְדֵי הֵיִם בְּאֵנִיּוֹת כו' וַיֹּאמֵר וַיַּעֲמֹד
כו' וַיִּצְעֲקוּ כו' יוֹדוּ כו' עֲשֶׂה לְהֵם סְמִנֵיּוֹת כו' וְשֶׁם וְדֵאֵי פִּירוּשׁוֹ בֵּין פְּסוּקָה לְפְסוּקָה כְּמוֹ

שהובא באור תורה דבפסוק ויאמר ויעמד כו' ובפסוק ויצעקו כו' אין בהם כלל נון וכמו שפירש רש"י שם להדיא א"כ נלמד סתום מן המפנרש ומה שאמר שם פאכין ורקין ולא אמר פאן פן היינו משום דשם הוא מורה למיעוט דאחר גז"ד אין נענין וכאן עורה רק להבדיל וזה פשוט הינצא מזה דמהגמרא משמע דהוא בהקויות ומוכרח בדברי רבינו האי גאון ואין לחלוק על גאון דכל דברי הגאונים הם ד"ק ובודאי היכא דלא מצינו בדברי השדמונים היקף מדברי גאון אין לכת לשום אחרון לחלוק על גאון ובפרט דרש"ל לא ראה דברי רבינו האי גאון ודברי הגמ' ג"כ מורין פן וכמעט דיש ראי' מהש"ס כמ"ש וכן משמע מרש"י וכן מבואר מהמסורה בנדאי דמינה אין לזווע ובפרט שבעל א"ת העיד שכל ספרי ספרד ואשכנז פכתב פן נדאי דכן הוא המסורת והנח להם לישראל אם אין גביאים הן בני גביאים הן וכן משמע מחידושי הרשב"א במ"ס שבת דף ק"ג שכתב שם פירוש רבינו האי על משני סמניות וכתב בזה"ל וכי דכתיבי הדדי תהילי' ק"ז כו' ע"ש ודחה שם פירוש רש"י עיי"ש ודו"ק פנ"ל ברור בס"ד: שאלה נ"א שיש בכאן ס"ת חצי נכתב הצדי פנה ציור בפס"ס ונחצי נכתב פנה ציור בפס"ס מה דינו.

תשובתו בצידו הנה בצורת הצדי לפי המבואר בב"י וב"ח סי' ל"ב בצורת היוד הימנית פניו למעלה משמע קצת פעין שכותבים הסופרים שלנו דהימנית ראשה לפנים דהיינו יוד ישרה אבל במצות שמורים למהרנ"ש בצורת האותיות של פתיבת התפילין איתא דיד הימנית ינה הפוכה דהיינו הראש לצד חוץ ונהה שמעתי דהצדי של כתב אטלי' תמיד הוא פן ונהה מבואר שם במצות שמורים בשם מהרח"ו והאר"י זצוק"ל דהשינוי שיש בצורת האותיות בין הספרדים והאשכנזים יש סמך לכולם וסודות עליונים וסמכין עילאין עיי"ש וא"כ אלו ואלו דא"ח הן ומבואר במשנת חסידים במס' תיקון תפילין פרק א' הלכה ז' דבענין ציור האותיות לא ישנה ממנהגו אם אפשר לו כי שורש יש לכל אלה המנהגים למעלה אף מבואר שם דאלו האותיות אשר צייר שם בפרטיות לא ישנה לכל המנהגים והצדי אחד מהן פמבואר שם בהלכה ח' ובהלכה יוד דהיינו שיהיה יוד הפוכה בקו ימין דהיינו פעין שכתב במצות שמורים אף מבואר שם בהלכה ח' דהקפידה היא באלו האותיות לכל המנהגים הוא דוקא בתפילין ולא בס"ת כמ"ש שם פה ציורם בתפילין לכולם ע"ש בתפילין דוקא וזה ברור לכה הבאים בסוד ה' כותבין בתפילין כמ"ש במשנת ח' ובמצות שמורים אבל הצדיק שבס"ת נדאי יש לכתוב פמנהגינו ביוד ישרה בקו ימנית ע"י אין לפסול אם נכתב ביוד הפוכה דהא צדי הוא וכותבין פן בתפילין לכתחילה א"כ אף שמנהגינו לכתוב בס"ת ביוד ישרה הא קיי"ל דאם שינה בצורת הכתב לא פסל פמבואר בהגהת זקני הרמ"א ז"ל בא"ח סי' ל"ו סעיף א' ועיי"ש ואף שקצת צדין פה וקצת צדין פה אין פאן תרתי דסתי דשניהם צדין הן ושניהם אמת פמבואר בדברי האר"י ז"ל ונהגע עצמה דמ"ש זקני הרמ"א ז"ל דשינה בצורת הכתב לא פסל נימא דהוא בשינה פל האותיות דוקא ועד"מ אם שינה באות א' לא יכשר רק באם שינה פל האלפין אבל אם שינה באלף אחד או שתיים ושלש מצויר המבואר בפוסקים ושאר האלפין פכתב פדינו בצויר המבואר בפוסקים יפסל אין זה אלא דבר תימה והו"ל לפרושי דאם שינה בצורת הכתב לא פסל היינו דוקא בכותב הכל בשינוי ההיא ומדכתב סתמא ש"מ בכל ענין לא פסל דהיינו בניקר לכל שהוא אות זה פכתב הקדש פדינו רק שאין הצויר פמבואר בפוסקים דאין קפידא כ"כ בהצויר לענין דעבד וא"כ אין פאן תרתי

דְּסִתְרֵי אֶהְדְּדִי דְאֵלוּ וְאֵלוּ צְדִין הֵן רַק שֶׁא' מִהֶתְמוּנוֹ הוּא שְׁיִנָּה בְּצוּרַת הַפְּתָב דְּלֹא פָּסֵל וּז"ב וְעוֹד רֵאִי דְאֵין בְּזָה מְשׁוּם תְּרִתִי דְּסִתְרֵי אֶהְדְּדִי דְאֵם הֵיזָה בְּזָה מְשׁוּם תְּרִתִי דְּסִתְרֵי א"כ אֵיךְ עוֹלִין לֹס"ת אֵלוּ הַבְּאִין בְּסוֹד ה' וּתְפִילִין שְׁלֵהֶם פְּתוּבִין בְּצַדִי שְׁהִיּוֹד בְּקוֹ יִמְנִית הוּא הַפּוּכָה רֵאשָׁה נוֹטָה לַחוּץ וּבִס"ת פְּתוּבִין כָּל הַצְּדִין בְּיּוֹד יִשְׂרָאֵל בְּקוֹ יִמְנִית א"כ הָיוּ תְּרִתִי דְּסִתְרֵי כַּמ"ש הַב"י לְעַנְּנֵן פְּתוּחוֹת וְסִתּוּמוֹת בְּסִי' ל"ב הַבִּיאֹו הַמ"א בַּא"ח סִי' ל"ב ס"ק מ"ט א"ו בְּרוּר דְאֵין בְּזָה מְשׁוּם תְּרִתִי דְּסִתְרֵי אֶהְדְּדִי וּס"ת הַהוּא פְּשָׁרָה אַף אִם אֲפָשֶׁר לְמַקְנָה שְׁיִהְיֶה כָּל הַצְּדִין שְׁוִין כְּמִנְהַגֵינוּ מֵה טוֹב.

וְאֵין לְדַחוֹת הַרְאָיָה שֶׁהִבְאִתִּי שְׁלֹא הָיוּ תְּרִתִי דְּסִתְרֵי מֵהָא דְאֵלוּ הָעוֹלִין לֹס"ת בְּתְפִילִין שַׁע"ד אָמַת דִּי"ל דַּש"ה דְּהֵלֵא כְּבָר כְּתִבְתִּי לְעֵיל דְּבְתְפִילִין רֵאִוִי לְהִיּוֹת כֵּן ע"ד הָאָמַת וְלֹא בִס"ת א"כ מִש"ה גּוֹפֵא לֹא הָיוּ תְּרִתִי דְּסִתְרֵי מִתְפִילִין לֹס"ת בְּהָא מִשֶׁא"כ לְעַנְּנֵן פְּתוּחוֹת וְסִתּוּמוֹת שְׁפִיר כְּתִב הַב"י דְּהָרִי לֹא מְצִינוּ חִילוּק בְּזָה בֵּין ס"ת לְתְפִילִין כְּמוֹ בְּהַצְּדִין אָבֵל בִּס"ת עֲצָמָה שְׁמַקְצָתוֹן כְּף וּמַקְצָתוֹן כְּף גַּם בְּהַצְּדִין הָיוּ תְּרִתִי דְּסִתְרֵי דו"א דְאֵטוּ יֵשׁ הָיוּ אֲמִינָא לְמִימַר דְאֵם הַצְּדִין הִלְלוּ פְּסוּלִין הֵן בִּס"ת דְּלֹא צְדִי הוּא כָּלִל יִכְשָׁרוּ בְּתְפִילִין הִס שְׁלֹא לְהַזְכִּיר וְרַחֲמָנָא לִיְצַלֵּן מֵהָא דַּעֲמָא רַק כֵּינֵן דְּבִין כְּף וּבִין כְּף צְדִי הוּא שְׁפִיר י"ל דַּע"ד הַסוֹד יֵשׁ לְכַתּוּב בְּתְפִילִין כְּף לְכַתְּחִילָה וּבִס"ת כְּף לְכַתְּחִילָה וַא"כ אִם נִימָא דְאֵלוּ הַכּוֹתְבִין צְדִי בְּיּוֹד הַפּוּכָה בְּקוֹ יִמְנִית פּוֹסְלִין בְּיּוֹד יִשְׂרָאֵל הַכּוֹתְבִין בְּיּוֹד יִשְׂרָאֵל פּוֹסְלִין בְּיּוֹד הַפּוּכָה א"כ וְדֵאִי דְהִתְפִילִין וּס"ת סִתְרֵי אֶהְדְּדִי כַּמ"ש א"ו דַּאו"א דְּבָרִי א"ח וּבִין כְּף וּבִין כְּף צְדִי הוּא וּז"ב כָּלִלוּ שֶׁל דְּבָר דְאֵין בְּזָה מַחְלָקַת שְׁיִהָא צַד אֶחָד פּוֹסֵל צוּרָה זֹו וְצַר הַשְּׁנִית פּוֹסֵל צוּרָה שְׁנִי' דִּיהֵיזָה שְׁיִיךְ תְּרִתִי דְּסִתְרֵי אֶהְדְּדִי בְּנִכְתָּב חֲצִי כְּף וְחֲצִי כְּף דַּכ"ע מוֹדִים דְשְׁנֵי הַצּוּרוֹת כְּשֵׁרִים הֵם רַק דְאֵלוּ נוֹהֲגִין כְּף לְכַתְּחִילָה וְאֵלוּ נוֹהֲגִין כְּף לְכַתְּחִילָה אָבֵל לְעַנְּנֵן דְּעֶבֶד כ"ע מוֹדִים דְשְׁנֵיהֶם כְּשֵׁרוֹת הֵן וְזָה בְּרוּר בְּלִי פַקְפּוּק וּבְזָה שְׁשִׁמְעֵתִי שְׁיֵשׁ פּוֹסְלִין תְּפִילִין הַנִּכְתְּבִין ע"ד אָמַת דְּהֵינּוּ בְּהַצְּדִין שְׁהִיּוֹד שֶׁל קו יִמְנִית הִיא הַפּוּכָה הִיא מַחְסְרוֹן יְדִיעַתָּם בְּנִגְלָה וּבְנִסְתָּר שְׁאֵין לְהֵם מַפִּיר בְּסַפְרֵי חַכְמֵי אָמַת מ"מ אֵין לְהֵם לְפָסוּל דְּעֶבֶד עַכ"פ דַּעַל כַּה"ג נֶאֱמַר וְדֵאִי בְּהִגָּהַת זְקִינֵי הַרְמ"א ו"ל דְאֵם שְׁיִנָּה בְּצוּרַת הַפְּתָב לֹא פָּסֵל דְהָא וְדֵאִי אִם נִדְמָה לְאוֹת אַחֲרַת אוֹ מִם פְּתוּחָה שְׁנִסְתְּמָה אוֹ רִגְלֵי הָהָא וְהַקּוּף שְׁנִגְעוּ בַּגַּג אוֹ רִגְלֵי הָאֵלֶף בַּגַּג הָאֵלֶף אוֹ פְּנֵי הָאֵלֶף בַּגַּג שְׁתַּחֲתִי אוֹ יוֹדֵי הַשִּׁין וְהַעִין וְהַצְּדִי וְהַפ"א אִם נִגְעוּ בַּגּוֹף הָאוֹת יוֹתֵר מִמָּקוֹם דִּיבּוּקָם אוֹ אִם יוֹדִין שְׁעַל הָאֵלֶפֶין וְהַשִּׁינִין וְהַעִינִין אֵינָם נוֹגְעִין בְּהָאוֹת וְכִיּוֹצֵא בּוֹ וְדֵאִי פְּסוּל הוּא כְּמִבְּנָאָר בַּא"ח סִי' ל"ב א"ו דְּרַק עַל פִּיּוֹצֵא בְּזָה נֶאֱמַר הַג"ה הַנ"ל שְׁפָל הָאוֹת כְּתוּבָה כְּתִיבָה רַק שְׁהַצְּיִיר קֶצֶת נְשַׁתְּנָה וּז"ב בְּלִי פַקְפּוּק.

שְׁאֵלָה נִב מִכֵּן הַמַּחְבֵּר הַגָּאוֹן הַצְּדִיק מוֹה' אֶלְעָזָר גִּיסֵן זַצ"ל אַב"ד דַּק"ק דְּרֵאָה־בֵּי־טָשׁ. סוֹפֵר א' בְּקַהֲלֵינוּ שְׁבָא זֶה יָמִים לֹא כְּפִיר אֲצֵל סוֹפֵר לְלַמּוֹד מִמֶּנּוּ דִּינֵי כְּתִיבָה וְנָתַן לוֹ אוֹתוֹ סוֹפֵר לְהַסּוֹפֵר שְׁבָא אֲצֵלוֹ לְכַתּוּב לוֹ יְרִיעוֹת בִּס"ת שְׁהִי' לוֹ וְעַדִּין לֹא הוֹדִיעוּ כָּל הַדִּינִין עַל בְּנֵי רֵוִי רַק אָמַר לוֹ הַסּוֹפֵר שְׁצָרִיךְ קוֹנֵדִם כָּל כְּתִיבַת הַשֵּׁם לְקַדְּשׁ הַשֵּׁם דְּהֵינּוּ לומר שְׁכּוֹתֵב לְשֵׁם קְדוּשַׁת שֵׁם חוּץ מִמָּה שְׁצָרִיךְ לומר בְּתַחֲלִילַת הַכְּתִיבָה שְׁכּוֹתֵב לְשֵׁם קְדוּשַׁת ס"ת וְלִשֵׁם קְדוּשַׁת שֵׁם וְכֵן עֲשֶׂה הַסּוֹפֵר רַק שְׁטַעֲהָ וְסִבֵּר שְׁאֵין צָרִיךְ לְקַדְּשׁ הַשֵּׁם רַק שֵׁם הוּי' וְלֹא בְּשֵׁאָר הַשְּׁמוֹת שְׁאֵינָן נִמְחָקִים וְכַתֵּב כֵּן כְּמָה יְרִיעוֹת וּבְהֵם כְּמָה שְׁאָר שְׁמוֹת וְלֹא קִיּוּדָשָׁם כָּלִל וְגַם כְּשֶׁאֱמַר קוֹנֵדִם הַכְּתִיבָה שְׁכּוֹתֵב לְשֵׁם קְדוּשַׁת הַשֵּׁם לֹא הִי

כּוֹנְנָתוֹ רַק עַל שֵׁם הוּי' וְאִח"כ נִתְּוֹדַע לוֹ שְׁטֻעָה ע"כ כּאֵ לִפְנֵי וּבִיקָשׁ מִמֶּנִּי שְׁאַעֲיִן בְּדִינוֹ
אִם יֵשׁ תִּקְנָה לִס"ת הַנִּזְכָּר כִּי הוּא הַפֶּסֶד מִרְוּבָה בְּעֵרֶךְ יוֹתֵר מִמֶּאֱהָ רִיבִינִישׁ וְנִעְנֵתִי לוֹ
רֵאשִׁי וְאִמְרָתִי נִחְזִי אֲנִי וְנִעֲיִן בְּדָבָר וְאִח"כ נִכְתָּב הַדָּב' לְאַבִּי הַגָּאוֹן נ"י.

תְּשׁוּבָה הִנֵּה אָדוּן בְּדָבָר לִפְנֵי מִכ"ת פְּתִלְמִיד הֵדֵן לִפְנֵי הָרַב וְאֵעַן וְאֹמֵר מֵה שְׁנִרְאָה
לִפְעַנ"ד בְּהַשְׁקָפָה רֵאשׁוּנָה לְהַכְשִׁיר כָּאֵן בְּשֵׁנֵי דְרָכִים דְּרָף הָא' בְּתִקְנַת מְחִיקָה. דְּרָף הַב'
בְּלֹא תִקְנָה כָּלֵל.

וְעַתָּה אֶתְחִיל לְבַאֵר הַדְּרָף הָא' וְזֶה הַחֲלִי בְּעֵזֶר צוּרֵי וְגוֹאֲלֵי. דְּרָף הָא' דִּהְיָה לִפִּי דְבָרֵי
הַש"ע סִימָן רַע"ו סְעִיף ב' לִית דִּין זֶה צָרִיף בְּשֵׁשׁ דְּוָדָאֵי פְסוּל וְלִית לִי תִקְנָה לְהַעֲבִיר
בְּקוּלְמוֹס כִּמ"ש שֵׁם הַש"ף וְלִכְאוּרָה מִשְׁמַע דְּלִית לִי תִקְנָה עוֹד אֲבָל לִפִּי מֵה דְכָתַב
הַש"ף לְקָמָן סִי רַע"ו ס"ק י"ב דְשֵׁם שֶׁל קוֹדֶשׁ שְׁלֹא נִכְתַּב לְשֵׁם קְדוּשָׁה מְוֹתֵר לְמוֹתְקוֹ
לְצוּרָף תִּיקוֹן גַּם הַט"ז הִבִּיא בִּס"ק ז' בְּהַדְרָף הַג' שְׁכָבֵר נִהְגוּ הַסּוֹפְרִים לְקַדֵּר הָאֲזַנְפְרוֹת
שְׁנִכְתָּב בְּטַעוֹת וְיֵשׁ לְזֶה סְמָךְ מִמְסַכְתָּ סוֹפְרִים עֵי"ש וְכִמוֹ שְׁנִכְתָּב אִי"ה בְּסוֹף דְּרָף
הָא' עוֹד רֵאיוֹת בְּרוּרוֹת לְדְבָרֵי הַש"ף א"כ לְכְאוּרָה בִּנ"ד דְלֹא נִכְתְּבוּ לְשֵׁם קְדוּשַׁת הַשֵּׁם
הִנֵּה מְוֹתֵר מִן הַדִּין לְמוֹתְקוֹ וְלִכְתוֹב מִחֻדֶּשׁ לְשֵׁם קְדוּשַׁת הַשֵּׁם, רַק לִפִּי מֵה דְכָתַב הַש"ף
דְּבַהֲרָבָה שְׁמוֹת אֵינן לוֹ תִקְנָה מִשּׁוּם דְּמִחְזִי כְּמִגְנוּמָר וְלִכְאוּרָה הוּא מוֹכַח מִגְמָרָא דְגִיטִין
דְּרַף נ"ד ע"ב דִּהִיא אֲלִיבָא דְכ"ע אֶף לְדְבָרֵי ר"י ע"ש וּבְכּוֹתֵב עַל הַגֵּרָר כ"ש דְּמִחְזִי
כְּמִגְנוּמָר יוֹתֵר מִהַעֲבֵרַת קוּלְמוֹס שְׁמִבְנוֹרָר בְּתִשׁוּבַת רִיב"ש סִי ז' שְׁאַבִּיא לְקָמָן א"ם בִּנ"ד
אֵינן לוֹ תִקְנָה לְכְאוּרָה אֲבָל אַחַר הָעֵינן כְּרָאָה דְזֶה לֹא כ"ע וְתוֹלָה בְּאַשְׁלֵי רַבְרָבֵי דִּהְיָה
לְכְאוּרָה צָרִיף לְהִבִּין דַּעַת הַש"ף שְׁחִילָק בֵּין הַרְבֵּה שְׁמוֹת שְׁנִכְתְּבוּ שְׁלֹא לְשֵׁמָן דְאַסוּר
מִשּׁוּם דְּמִחְזִי כְּמִגְנוּמָר א"כ לְסַבְרָתוֹ מִנ"ל לְהַתִּיר בְּשֵׁם אֶחָד דִּהָא אֵימָא בְּגְמָרָא דְגִיטִין
דְּרַף נ"ד ע"ב דְּפִלְגִי ר"י וְרַבְּנָן בְּכּוֹתֵב שֵׁם אֶחָד שְׁלֹא לְשֵׁמוֹ אִם מִהֲנִי הַעֲבֵרַת קוּלְמוֹס
וְאַמְרִינָן שֵׁם דַּע"כ לֹא קְאָמֵר ר"י אֲלֵא בְּחֻדָא אֲזַכְרָה אֲבָל בְּכוּלָּא סָפֵר לֹא מִשּׁוּם דְּמִחְזִי
כְּמִגְנוּמָר וְא"כ ע"כ מוֹכַח דְּרַבְּנָן פְּסְלוּ אֶף בְּשֵׁם אֶחָד מִשּׁוּם מְגוּמָר וְכֵן מְפֹרָשׁ בְּגִטִין דְּרַף
כ' ע"א הַטַּעַם לְרַבְּנָן מִשּׁוּם דְּבַעֲיָנן זֶה אֵלֵי כו' א"כ מוֹכַח דְּאֶף בְּחֻדָא אֲזַכְרָה חֵי"שֵׁי רַבְּנָן
לְמִגְנוּמָר וְלֹא הֵדֵר הוּא וְכֵן כְּרָאָה בְּפִירוּשׁ דַּעַת הַמ"א הַלְכוֹת תְּפִילִין סִימָן ל"ב ס"ק ז'
עֵי"ש א"כ מִנ"ל לְהַש"ף דֵּינִשׁ תִּקְנָה בְּמִחְיקָה בְּשֵׁם אֶחָד לְמֵאֵי דְקִי"ל כְּרַבְּנָן וּמ"ש
מִהַעֲבֵרַת קוּלְמוֹס דְלֹא מִהֲנִי כִּמ"ש הַש"ף לְעִיל ס"ק י"ב וְנִרְאָה לִפְעַנ"ד בְּקִיצוֹר
דְּדַעַתֵּיהּ דְּבִקְאָמַת כ"ז הוּא אֲלִיבָא דְרַב"י שֵׁם בְּגִיטִין בְּדָף כ' אֲבָל אֲלִיבָא דְר"ח דְאַמֵּר
שֵׁם בְּאֵנוּ לְמִחְלוּקַת ר"י וְרַבְּנָן וְכֵן בְּמַס' שְׁבֵת פ' הַבּוֹנָה דְרַף ק"ה ע"ב דְאַמְרִינָן בְּמִתְנֵי
כְּתָב ע"ג כְּתָב פְּטוּר וְאַמֵּר שֵׁם ר"ח כְּמֵאן דְלֹא כְר"י ע"ש וּמוֹכַח שֵׁם בְּגַמ' וְתוֹס' דְאַלִּיבָא
דְר"ח פְּלֹגְמָא דְר"י וְרַבְּנָן וְלֹא מִשּׁוּם מְגוּמָר הוּא כָּלֵל רַק מִשּׁוּם דְלִר"י כְּתָב ע"ג כְּתָב
חֲשִׁיב כְּתָב וְלְרַבְּנָן לֹא חֲשִׁיב כְּתָב וְהָא דְנִקְטוּ רַבְּנָן לִש' אֵינן הַשֵּׁם מִן הַמְּוַבְחָר כְּבָר כ'
הַרְשָׁפ' א"ב מַס' שְׁבֵת דְּמְפֹרָשׁ בִּירוּשְׁלַמִּי דְלְדְבָרֵי דְר"י קְאָמְרִי וְלְדַהוּ לֹא חֲשִׁיב כְּתָב
בְּכָל מְקוֹם ע"ש וְקִי"ל כְּרַבְּנָן אֲלִיבָא דְר"ח וְלִהְכִי פוֹטֵר בְּשְׁבֵת וְכֵן פְּסִקִּינָן בְּש"ע ס'י
קל"א בְּגַט דְּפְסוּל אִם כֵּן לִפ"ז דּוֹקָא הַעֲבֵרַת קוּלְמוֹס לֹא מִהֲנִי לְרַבְּנָן אֲבָל יֵשׁ תִּקְנָה
בְּמִחְיקָה אִפִּי לְרַבְּנָן וּבִקְאָמַת דְּדַעַת הַמ"א הַנִּזְכָּר צָרִיף עֵינן לִפ"ז וּכְבָר הַרְגִישׁ.

שם הפמ"ג בזה ע"ש עכ"פ היצא לנו מזה דאלבא דאמת פלוגתא דר"י ורבנן לא איירי
כלל ממנומר רק הא דחולק הש"ך דהרבה שמות פסול משום מנומר הוא ע"כ מסבא
דנפשי' ולפי מה דנתבאר לקמן סי' רע"ט ס' ה"א במחבר לא ימחק ג' שיטין ולכתוב
במקומו ד' שיטין מפני שמעט הכתב ומחזי כמנומר ע"ש א"כ לפי"ז לפי מה דכתב שם
הרמ"א דכבר נהגו, הסופרים לתקן כמו שנתבאר לעיל סי' רה"ע ומבואר בסי' ער"ה
בט"ז שם ס"ק ב' דבדעבד פשר למעט הכתב ולכתוב על המחק ולא חיישינן למחזי
כמנומר עיי"ש וכן נוהגין בכל יום למעט הכתב ולכתוב על מקום הגרר והחוש מעיד
דזה מחזי יותר כמנומר ממחיקה לחודא א"כ גם בנ"ד יש תקנה ודחוק לחלק בין
האזפרות לשאר אותיות וזה הנה נראה באמת דעת הש"ך בדברי הרמ"א וראי' שאין
סבא לחלק בכך מתשובת ריב"ש סי' ז' שמביא שם ראי' לדעת הרמב"ם לעיל סי' רה"ע
דאוסר לתקן משום מנומר שפסול מהאי דגטין הנ"ל באזפרות דאמרינן שם דמחזי
כמנומר ע"ש בפתשובה וק"ל ויותר מזה נראה לכאורה מבואר להדיא בתשובת הרא"ש
כלל ג' סימן ז' ובטור סי' ער"ה הנ"ל דעיקר טעם דאוסר שם לתקן משום דיצטרך למעט
הכתב וכן נראה מלשון המחבר סי' רע"ט סעיף ה' הנ"ל ע"ש משמע דמשום שכתב על
הגרר לחודא לא הוי משום מנומר א"כ יש לומר דכ"ע מודים דמותר בנ"ד והא דלא הגי'
רמ"א פלוג בסי' רע"ו סעיף כ' בדברי המחבר הנ"ל משום דאין בדברי המחבר גופא.

הכרע דבסי' רע"ט כתב בלשון יגנוז ובסי' רע"ו כתב בלשון פסול וע"כ פנונתו בלשון
פסול דפסול בלא תקנה ולהוציא מאותו דיעה שאביא לקמן בדרה"ב דשאר שמות
שאיןם נמחקים אינו צריך לקדשם כלל וגם להוציא מאותו דיעה שאביא לקמן אי"ה
דבלא אעירה לקדשו בפירוש גם כן פשר אבל מדין תקנה לא איירי כלל דזה כבר כתב
לעיל ותדע שפן הוא דנרשם שם בש"ע סי' רע"ו סעיף ב' הרא"ש והרא"ש ע"כ הוא
דלעיל סי' ער"ה דסובר דיש תקנה במחיקה כמו שנרשם שם ברמ"א ותא דכתב שם
רע"א סי' ער"ה דנהגו לתקן אם אפשר למחוק שלא יפגע בשם התם משום דנכתוב השם
לשם קדושה ואין למוחקו משום תיקון שאר הספר אבל בנ"ד שלא נכתבו לשום קדושת
שם נודאי ראוי למוחקו לצורך תיקון ויותר בזה ראיתי בב"י סי' ער"ה בענין פרשה
פתוחה שהביא בשם ריב"ש דאף לדעת הרמב"ם דאוסר שם לתקן אם עבר ותיקנם
שהוא פשר ושהרשב"א מתיר אף לכתחילה ושכדאי בשעת הדחק לסמוך עליו ע"ש
בב"י הרי בהדיא דלא פסלינן בדיעבד לכ"ע משום מנומר במה שכתבו כמת תיבות על
המחק ע"ש ועוד נראה דדוקא בנכתב על המחק בעודו לח אוסר הש"ך משא"כ בנ"ד
בנכתב על הגרר דזו עדיף ממחיקה כמו שמבואר בכל הפוסקים בענין התלויות השמות
ע"ש ואל תשיבני מדברי הגמ' במנחות פ' הקומץ דאמרינן ס"ת שיש בו ד' טעות בכל
דף ודף יגנוז וכן פסקינן בש"ע סי' רע"ט סעיף ד' ומבואר בנימ"י הטעם דפסול משום
דהוי כמנומר ואין בו ואנהו וכן היא שם בגמרא הרי דאף בדיעבד פסלינן משום מנומר
אבל באמת לאו קושיא הוא ואדרבה משם ראיה ברורה לנ"ד דהרי אמרינן שם דאם
יש דף אחד בלא ד' טעות כיון דאתיהב רשותא לתקן מצלת על כולם וכן פסקינן בש"ע
סי' הנ"ל והוא דכתב רוב הספר שפיר ופירש שם רש"י בהלכות ס"ת וז"ל דרוב
כל דף כתב בלא טעות שאין בו יותר מה' או נא' וטעות בכל דף אז מצלת הך דף שלמה
ויתקן ועוד אמרינן שם בגמרא ה"מ בחסירות אבל ביתרות לא חסירות מ"ט לא משום

דמחזי כמגנמר והנה עיקר החילוק שם בין חסירות ויתירות כמו שמבואר שם ברש"י וכן מבואר יותר בתשובת הריב"ש סימן ז' הבאתיו לעיל וז"ל ביתירות פינן שגורר ומניח חלק לית לן בה כו' משא"כ חסירות דצריף לכתוב כל האות בגריה ואצ"ל כל התיבה ל"ד בכל דף ודף בכל הספר אז מחזי כמגנמר ע"ש הרי דאעפ"כ לא פסלינין רק פשיש בכל דף ד' טעות דגנאי הוא לס"ת שלא יהא דף אחד בלא ד' טעות והוי מגנמר בכל הספר ולהכי פסול ואף דמן הסברא באמת אין להבין כ"ז אעפ"כ ע"כ צ"ל הכי דהרי מבואר שם בתוספ' ובמרדכי פ' הקנמץ דדוקא פשיש פבר דף א' שלם בלא ד' טעות אז מציל בכל הספר אבל אסור לכתוב דף אחד ולגנוז רק דף אחד דאל"כ לעולם לא יגנוז ע"ש ובאמת אין להבין הטעם מצד הסברא אלא ע"כ דאין להקשות על גזירת חכמים דכף היא מדתם דבד' טעות אסרו חכמים לתמן את הדף וכינן דכבר עומד כל הדף לגנוז להכי פסול ואם יש דף א' בלא ד' טעות דאיתיהב רשותא לתמן אותו דף רשאי לתמן בכל הספר וכן מדייק שם הגימטרי יוסף שפכתב שפינן פשיש כ"כ טעות בכל דף הוי מגנמר ופסול ואין בו ואנהו ע"ש הרי דדוקא בכל הספר פסלינין משום מגנמר אבל כנ"ד פשיש הרבה דפין פשישים והרבה שמות פשישים בנודאי מותר לגררם ולכתבם על הגרר ואין בהם משום מגנמר ובאמת נראה שהיא דעת הש"ך דאוסר בהרבה שמות לתמן משום מגנמר וחילק בין האי דינא דרמ"א דנהגו לתמן דשם במקום א' לא פסלינין אף בהרבה תיבות מה שאין פן בהרבה מקומות אבל פבר נתבאר דאינו פן ושאר בהרבה מקומות רשאי לתמן פשיש דף אחד דמציל וכ"ש בנ"ד ועוד ראיה דלא פסלינין בדעבד משום מגנמר דע"כ מגנמר דפסול דלאו הדר הוא ובעינינו אלי ואנוהו וכמו שמפורש בגמרא דגטין הנ"ל בדף כ' וכמו שמבואר יותר בגימטרי יוסף שהבאתי לעיל ולא מצאנו בשום מקום דפסלינין בדעבד משום ואנוהו ורא' מדכתב הרי"ף סוף הלכות ס"ת ולא יהא כתב חציה של קלף כו' וכתב שם הגמטרי יוסף וז"ל משום דבעינינו זה אלי ואנוהו וזה אינו נוי אבל אינו נפסל בכף מדלא תני פסול עיי"ש ועוד רא' דהא אמרינן בכמה מקומות זה אלי ואנוהו התנאה לפניו במצות בסוכה נאה בלולב נאה באתרוג נאה כו' ובמסכת' סוכה דף ל"א אמרינן שם היבש פסול וקאמר רבא מחלוקת בלולב דרבנן סברי מקשינין לולב לאתרוג מה אתרוג בעי הדר וכו' ור"י סבר לא מקשינן ועוד שם בגמרא ע"ב קאמרינן דר"י לא בעי הדר באתרוג והאי דכתב הדס האי הדר באילנא משנה לשנה עיי"ש והנה הא קשה אף בלא קרא אמאי לא פסלינן בלולב ואתרוג אליבא דכ"ע משום ואנוהו א"ו מוכח דלא פסלינן באתרוג יבש ומגנמר רק משום דכתיב הדר אבל משום ואנוהו לא פסלינן בדעבד וכ"ז ברור בס"ד וכן מבואר בהד"ל רא"י זו בתוס' ר"פ לולב הגזול עיי"ש.

והנה אבל עכ"ז תקשה מגמרא דגטין דף נ"ד שהבאתי לעיל דהאיך אפשר להיות דאף בהרבה שמות יש לו תקנה במחיקה כנ"ל ולא חיישינן בדעבד למחזי כמגנמר האיך קאמר שם ר' אמי דגמרא דהפסיד שפרו דכל ס"ת שאין אזכרות שלו כתוב לשמן אינו שנה פלום הא יש לו תקנה במחיקה אף לפי האמת א"ו מוכח דלית לי תקנה והנראה לפע"ד בקיצור דבלא"ה כ"ז תקשה לדברי זקני רמ"א שכתב וכבר נהגו הסופרים לתמן ולמעט הכתב ולא חיישינן בדעבד למחזי כמגנמר כמו שמבואר שם בט"ז ומוכרח הוא מגמרא דמנחות כנ"ל והרי מגמרא הנ"ל מוכח דבדעבד באמת פסול ואין לו תקנה מטעם

דמחזי כמגנומר וסתרי אהדדי בשלמא בגוף הגמרא דגיטין שם דחזינן דלא מהני העברת קולמוס וקאמר שם הגמרא שאפי' ר"י מודה משום מגנומר הרי דאף בדעבד פסול מזה לא קשה כ"כ על הגמרא הנ"ל ועל רמ"א דמוכח מדבריהם דבדעבד פשר די"ל אליבא דאמת הא דפסל ר' אמי ולא מהני העברת קולמוס משום דפסקינן פרבנו דלא תשיב כתב פנ"ל והגמרא לא קאמר רק דרף שקלא וטרני' דרף דחולי' דאפילו תימא ר"י י"ל דפסילתן משום מגנומר אבל אליבא דאמת להלכה משום זה לא הי' פסלינן בדעבד רק משום דפסקינן פרבנו פנ"ל וזה ברור לכאורה ומוכרח בדברי זקני רמ"א דמגנומר בדעבד פשר ע"כ יש תקנה במחיקה אף בהרבה שמות אף אליבא דרבנו א"כ אמאי קאמר ר' אמי דאינו שנה פלום הא אף אליבא דרבנו יש תקנה א"כ אמאי הפסיד שכו' ונהנה אי בעינא לתרץ בפשיטות נוכל לומר דלפי מה שפכתתי לעיל דבכל הספר פסלינן משום מגנומר ואם יש דף אחד מציל א"כ לפ"ז י"ל ג"כ דווקא בכל האזפרות פסלינן וכן מצאתי להדני' בתשובת ריב"ש הנ"ל בענין פרשה פתוח' שכ' ואם עבר ותיקנה שפשר וכן בכתב האזפרות בזהב דאם עבר ותיקנה שפשר וכתב עוד ומיהו בכל האזפרות הספר פראה שאם עבר ותיקנם לא הוכשר משום דמחזי כמגנומר עיי"ש א"כ בהאי דגיטין דשם מיירי בכל האזפרות הספר ע"כ אין תקנה משום דהוי כמגנומר כמו ד' טעות שפכל דף ודף וכן מדויק שם הגמרא דקאמר אבל בכולי ס"ת מודה ר"י דמחזי כמגנומר ופי' שם רש"י כל האזפרות עיי"ש אבל לא בקצת שמות וכמו בנ"ד דהרבה שמות והרבה דפין פשירים ונדאי לא פסלינן משום מגנומר פנ"ל ברור לפי פשוטו.

ועוד נראה לפע"ד ליישב הגמרא בתרין אנפין בדרף יותר מורנוח: האופן האחד לפי מה דמבואר בש"ף הלכות שחיטה סימן ד' ס"ק ה' דתירץ שם על מה שהקשה דברי הטור אהדדי וכתב שם דאף דלענין אסורא איפא פלוגתא דרבנותא מ"מ מצי הנזק לומר דילמא קי"ל כמאן דאוסר שאינו רוצה להכניס עצמו בספק ולהכי חייב לשלם עיי"ש בש"ף א"כ בנ"ד י"ל נמי האי סברא דאף דמן הדין יש תקנה במחיקה בדעבד מחזי כמגנומר פשר מ"מ הפסיד הסופר שכו' פי' דאינו יכול לכופו להלוקח שיקח הס"ת וליתן לו שכו' משלם שקצץ לו דעצי הלוקח לומר אני איני מאמין לה פלל רק גם לפי דברי ר' איני רוצה בס"ת הזאת דמצוה מן המוכח שלא להני כמגנומר ובפרט לפי משמעות לשון הסופר שאמר ס"ת שפכתתי לפלוני דמשמע שעיקר העורות והגווילין של בע"ה רק הוא נותן לסופר שכר פתיבה פנוהג בזמנינו ונדאי מצי הלוקח לומר אי אפשר בכתיבה מגנומר' ואיני נותן לה שכר ע"ז ובאמת דמן הדין הי' צריף לשלם לו גם הקלף פדין טבח אומן שקילקל המבואר בח"מ סימן ש"ת רק פיון דבאמת פשר ע"כ לא הפסיד רק שכו' גם לפי דבריו פנ"ל והכי קאמר ר' אמי כל ס"ת שאין אזפרות שלו פתובות לשמן אינו שנה פלום פירש שלע"ע אינו שנה פלום וכי סימא דאפשר לתמן במחיקה מצי הלוקח לומר א"א בתיקונו דלהוי כמגנומר דאין המצוה מן המוכח כו' ואין אני צריף לו ולהכי הפסיד שכו' וק"ל שוב מצאתי און לי בב"י בב"ה סוף סימן ער"ו בהג"ה המתחלת כתב הרשב"ץ שנסאל על סופר שיש לו אומן וזריזות לקלף את השם כו' עיי"ש דכתב לבסוף דמותר לקדור כל האזפרות ויש להם על מה שייסמוכו וכתב וז"ל וא"ת למה אמרינן בגיטין דף נ"ד פל ס"ת שאין אזפרות שלו פתובות לשמן אינו שנה פלום והא אפשר בתיקונו וי"ל שהשוכר סופר לכתוב לו ס"ת לא נותן לו שכר על פיוצא בזה ע"כ הפסיד

שָׁכְרוּ ע"כ הרי ודאי פנון למה שפתי וכן מוכח סבא זו מדברי הרשב"א על גיטין
שאביא בסמוך באופן הב' ות"ל שהנחני ד' בדרך אמת ולפ"ז לא צריף פמי תו לדחוק
לדברי רמ"א פנ"ל שהגמרא הוא רק דרף דחוייה ואלויבא דאמת ר"א אמר למילתיה
אלויבא דרבנן אלא י"ל דאף לדברי ר"י מ"מ פינו דבהרבה אנפרות מחזי כמנומר וגם
ר"י מודה דאינו מצנה מן המוכר ולהכי הפסיד שָׁכְרוּ דמצי הלוקח לומר א"א ביהאי
תקנה אבל באמת לדינא לא פסלינו בדיעבד משום מנומר ואין להקשות לפ"ז ולומר
מאי צריף הגמרא לומר דר"י מודה בזה משום מנומר לשני בפשיטות יותר דאפי' תימא
ר"י מ"מ להכי הפסיד שָׁכְרוּ דמצי הלוקח לומר אין רצוני בהעברת קולמוס דדילמא
קיי"ל פרבנו וכסברת הש"ף בשחיתות שהבאתי לעיל ור"א דאמר אינו שנה פלום ר"ל
בלא העברת קולמוס ובהעברת קולמוס א"א משום הלוקח פנ"ל אבל ז"א ואדרבא מזה
ראיה לכ"ד דכל זה באמת תקשה להגהת רשב"ץ הנ"ל א"ו דלהכי לא מצי הגמ' לתרץ
פנ"ל משום דהא קשה אף אליבא דרבנן יש תקנה במחיקה פנ"ל לדעת הש"ף ומנומר
בדעבד פשר ע"כ משני הגמרא תירוץ יותר מרנוח דאפי' לר"י גופא הפסיד פאן שָׁכְרוּ
משום דמחזי כמנומר ואינו מצנה מן המוכר לכתחילה פנ"ל וממילא מוכן דגם לפי
האמת קיי"ל פרבנו ומחיקה מהני לכ"ע מ"מ הפסיד פאן שָׁכְרוּ פנ"ל הינצא לבו מזה
לדינא בנ"ד עכ"פ הספר פשר בדעבד על ידי תיקון מחיקה אפילו הרבה שמות פנ"ל:
באופן הב' נראה לפענ"ד לישב הגמרא הנ"ל לדעת הפוסקים והוא האמת לפע"ד ומוכרח
גם לדברי הש"ף גופא דלדבריו ע"כ מהכי מחיקה מן הדין אף אליבא דרבנן פנ"ל רק
דבהרבה שמות לא מהני משום דמחזי כמנומר וא"כ קשה בגמ' דגטין הנ"ל לדברי
המקשה דע"כ לא אסיק אדעתיה האי סבא דמחזי כמנומר ואם פן אמאי לא מקשה יותר
בפשיטות דלמחקם ולכתבם לשם קדושת שם דאנהי ככ"ע וא"כ דלא כמאן וזה תמוה
לפע"ד לכאורה ועוד קשה לדברי הש"ף א"כ אם אמר הסופר על שם אחד שלא כתב
לשמו ונדאי מהני מחיקה לדברי הש"ף א"כ לא יהא מפסיד שָׁכְרוּ ולא אישתמיט שום
אחד מהפוסקים לחלק פן א"ו ע"כ צ"ל דבעובדא דרבי אמי שם לא אפשר במחיקה דהא
פל עיקר הטעם דמותר למוחקו פינו דלא נכתב לשם קדושת השם ולא חלי עליהו
קדושה וגם דנוקא לצורך תיקון כמ"ש הש"ף שם ס"ק י"ב ע"ש א"כ פאן בעובדא דר'
אמי דבא הסופר שהס"ת פבר אין בידו ולא אמר לו בפעם הראשון שמצאו וא"כ אינו
נאמן להפסיד ס"ת ושוב אסור למחוק מתרי טעמא חדא שפא פתב פל האנפרות לשמו
רק פנונתו פדי להקניט את הבועלים שיצטרכו למוחקם פל האנפרות וליתן סכר לכתוב
מחדש וטעם הב' פינו דבאמת הס"ת פשר ואין אנו צריכין להאמין לו מדינא וא"כ אינו
צריף תיקון ואסור למוחקו ולהכי אינו יכול לומר הסופר תן לי נאני אמחוק ודו"ק: וזה
מה שאמר ר"א ואי אתה נאמן להפסיד ס"ת ומה שאמר שפל ס"ת שאין אנפרות שלו
פתובין לשמן איכו שנה פלום ר"ל שפעת בלי שום תיקון אינו שנה פלום ואי אתה נאמן
להפסיד ס"ת כמו כן אי אתה נאמן למחוק פנ"ל ובלא מחיקה אינו שנה פלום לדברי
ואין להקשות ולומר דסוף סוף אמאי הפסיד פל שָׁכְרוּ בשלמא אי אמרינו דלית תקנה
פלל לס"ת א"כ שפיר הפסיד שָׁכְרוּ דלפי דבריו אינו שנה פלום אף פרוטה ועל מה יתבע
שָׁכְרוּ ואף דאין אנו צריכין להאמין לו ואנו מחזיקין הס"ת בכשרות מ"מ לדבריו פסול
הוא אבל לפי מה שכתבנו שיש להס"ת תקנה גם לפי דברי הסופר וא"כ יאמר אמאי

הפסיד כל שָׁכְרוּ הָא מ"נ יש לו שָׁכָר מִשָּׂאָר הַסֶּפֶר עכ"פ לְבַר מְהַאֲזָרוֹת אִם אֵינוּ מֵאֲמִין לוֹ הָא פֶּשֶׁר הוּא וְאִם גַּם לְדַבְרֵי הַסּוֹפֵר הֲרִי יֵשׁ לְהַסְפֵּר תִּקְנָה וְיִתֵּן לִי וְאֲנִי אֶתֵּקֵן אוֹתוֹ מִמְחִיקָה וְאִם כֵּן שְׁוֹה הַסֶּפֶר הַרְבֵּה וְהַרְבֵּה וַיִּצְוֶה הַסּוֹפֵר בְּכַרוּכָּי אֲמַאי אֵין אֶתֶם נוֹתְנִים לִי שָׁכָר מִשָּׂאָר הַס"ת עכ"פ מ"נ אֲבָל זֶה אֵינוּ דִּי"ל דְּלִהְיֵי הַפְּסִיד שָׁכְרוּ דְּאִיהוּ אֲפִסִּיד אֲנִפְשִׁיה בְּמָה דְּלֵא אָמַר לוֹ כְּשֶׁהָיָה עֲדִינָן בְּיָדוֹ אוֹ בְּפַעַם רֵאשׁוֹן שְׁמַצָּאוּ וְאִז הָיָה נֶאֱמָן וְהִיא בְּאֵמֶת תִּקְנָה בְּמִחִיקָה אֲבָל פְּעַת דְּכָבָר אֵין בְּיָדוֹ אִם הֵינּוּ חוֹשְׁשִׁין לְדַבְרֵי הַסּוֹפֵר בְּאֵמֶת הִי הַסֶּפֶר פְּסוּל מִסִּפְקָא וְאֵין בְּיָדוֹ לְתַקְּנוּ כָּלֵל דְּאֵין אֲנוּ רִשְׁאִין לְהֵאֲמִין לוֹ וּלְהַתִּיר בְּמִחִיקָה שְׁיִמְחֹק וּפְסוּל מִסִּפְקָא שְׁמַא פְּתַב שְׁלֵא לְשַׁמְן וּבְמִחִיקָה אֵי אֲפִשֵׁר מִשׁוּם שְׁמַא פְּתַב לְשַׁמְן וְעוֹד דְּאֵינוּ כִּי הֵךְ תִּיקוֹן כַּנ"ל רַק דְּמֵן הֲדִין אֵין אֲנוּ צְרִיכִין לְהֵאֲמִין לוֹ כֹּל עֵיקָר דְּשְׁמַא כְּוֹן לְהַקְנִיט כַּנ"ל אֲבָל לְפִי דְּבַרֵי הַסּוֹפֵר הִי פְּסוּל מִסִּפְקָא.

וְרֵאזָה לְדַבְרֵי דְּכָל כַּה"ג פְּסִלִינָן מִסִּפְקָא וְאָסוּר בְּמִחִיקָה מְדַכְתֵּב הַמְחַבֵּר בִּי"ד סִי' רַפ"ה ס"ד ס"ת שְׁפִתְבוּ מִמְזוֹר יֵשׁ פּוֹסְלִין וּמְבֹאָר שְׁם בְּש"ף הַטַּעַם בְּשֵׁם מְרֻדְכֵי דְּכְשִׁמְגִיעַ לְפִסְטוֹק לֵא יְבֵא מִמְזוֹר בְּקַהֲל ד' נְחֻפְזוּ וְאֵינוּ כּוֹתֵב הָאֲזָפְרוֹת לְשַׁמְן וְאֲפִי' אָמַר נִתְכַּוְּנִתִּי אֲנִי סְהַדִּי שְׁלֵא נִתְכַּוְּנִין ע"ש בְּש"ף וְכֵן אֵיתָא בַּט"ז בְּשֵׁם הַב"י דְּהַשֵּׁם הַמְתַּנַּגֵּד נִגְדוּ אֵינוּ כּוֹתֵב לְשֵׁם קְדוּשָׁה ע"ש וְאִם כֵּן קִשָּׁה אֲמַאי פְּסוּל לְגַמְרֵי הָא מוֹתֵר לְמַחֲוֹק אוֹתוֹ הַשֵּׁם כִּינּוּן שְׁלֵא נִכְתֵּב לְשֵׁם קְדוּשָׁה וּלְכַתּוּב מְחַדֵּשׁ לְשֵׁם קְדוּשָׁה דְּבְשֵׁם אֶחָד מִהֵנִי מְחִיקָה אַף לְדַעַת הַש"ף כַּנ"ל א"ו כִּינּוּן דְּבְאֵמֶת אֵין הַדְּבָר בְּרוּר שְׁנִכְתֵּב שְׁלֵא לְשַׁמְן וְאֵיכָא נְמִי לְסַפּוּקֵי שְׁמַא פְּתַב לְשַׁמְן פְּסִלִינָן הַס"ת וְאָסוּר לְמַחֲוֹק וְעוֹד מְצִינוּ דְּוַגְמָא לְסַבְּרָא זוּ בַב"י סִימָן רַע"ו וּבְרַמ"א סִימָן הַנ"ל סַע"י י"א בַּה' שָׁל הַשֵּׁם אִם פְּרַעָה נּוֹגְעוֹת בְּגָגָה מִמֶּשׁ מוֹתֵר לְמַחֲוֹק וְאִם סִפְקָא אָסוּר עֵי"ש ה"כ בְּנִדּוֹן הַסּוֹפֵר בְּעֹבְדָא דַּר"א אִם הֵינּוּ חוֹשְׁשִׁין לְדַבְרֵי הַסּוֹפֵר הוּא פְּסוּל מִסִּפְקָא וְגַם אָסוּר לְמַחֲוֹק כִּינּוּן דְּכָבָר אֵין בְּיָדוֹ וְאֵינוּ נֶאֱמָן וּלְהִכֵּי הַפְּסִיד שְׁכָרוּ רַק שְׁאֲנוּ מְחִזְקִין הַס"ת בְּכַשְׁרוֹת כִּי אֵין אֲנוּ צְרִיכִין לְהֵאֲמִין לוֹ כֹּל עֵיקָר וְאֵין חוֹשְׁשִׁין כָּלֵל לְדַבְרֵיו לֵא לְפִסּוּל וְלֵא לְהַכְשִׁיר וּדְבָרֵיו בְּטִילִין לְגַמְרֵי כְּאֵלוֹ לֵא הִי וּמְמִילָא פֶּשֶׁר וְהַכֵּן כִּי זֶה כַּל"ב דְּמִשׁוּם זֶה לֵא מְקִשָּׁה הַמְקִשָּׁה מִמְחִיקָה כַּנ"ל וְאֵין לְהַקְשׁוֹת לְכַאוּרָה גַּם בְּהַעֲבַרְתָּ קוֹלְמוֹס לְדַבְרֵי ר"י דְּמַהֲנֵי ע"כ מוֹחָה פְּתַב הַתַּחֲתוֹן רַק דְּשֵׁם בְּפִלְגֻגְתָּא דַּר"י וְרַבְּנָן מוֹתֵר כִּינּוּן שְׁנִכְתֵּב שְׁלֵא לְשַׁמְן כַּנ"ל אֲבָל כְּאֵן בְּעֹבְדָא דַּר"א יְהֵא אָסוּר כַּנ"ל וּמַאי מְקִשָּׁה הַגַּמ' ז"א דְּהֲרִי מְבֹאָר בְּפִירוּשׁ בַּגַּמ' דָּף י"ט בְּדִין ע"ג דִּין דְּפִטוֹר לְעַנְיָן שְׁבַת דְּלֵאוּ מוֹחֵק הוּא דְּהֲרִי הוּא כְּבַתְחִילָה כְּמְבֹאָר שְׁם בְּרִש"י רַק בְּדִין ע"ג סִיקְרָא אוֹ לְהִיפּוֹף הִיא דְּהֲרִי מוֹחֵק וְלֵא מְצִינוּ שְׁחוֹלֵק בְּזֶה ר"י לְעַנְיָן מְחִיקָה רַק לְעַנְיָן כְּתִיבָה דְּלְהֲרִי חֲשׁוּב כְּתַב כְּדָאֲמַרִּין בַּמַּס' שְׁבַת וְאֵף אִם כְּאָמַר מְסַבְּרָא דְּנִפְשִׁין דַּלְר"י דְּחֲשׁוּב כְּתַב הַעֲלִיּוֹן כְּתַב א"כ הֲרִי כְּמוֹחֵק הַתַּחֲתוֹן מ"מ הֲרִי מְבֹאָר שְׁם בְּתוֹס' דְּגַטִּין וּבְשְׁבַת דַּלְכ"ע לַר"י לֵא חֲשׁוּב כְּתַב רַק הֵיכָא דְּמִתְקַן בְּכַתֵּב הַעֲלִיּוֹן עֵי"ש וְא"כ כְּאֵן בְּעֹבְדָא דַּר"א מ"נ מוֹתֵר דְּאִם הָאֵמֶת שְׁכַתֵּב שְׁלֵא לְשַׁמְן א"כ הֲרִי מוֹתֵר לְמוֹחֵקוֹ כַּנ"ל וְאִם שְׁקָר הוּא דוֹבֵר רַק שְׁכַתֵּב לְשִׁמוֹ א"כ שׁוּב לֵא מְתַקֵּן מִיֵּדִי וְא"כ אֵינוּ מוֹחֵק וְזֶה בְּרוּר וְזֶה נִלְפַע"ד בְּכּוֹנוֹת רִש"י בְּגַטִּין דָּף נ"ד שְׁם ע"ב בַּד"ה וְלַעֲבוּר עֲלָיו קוֹלְמוֹס דְּכַתֵּב שְׁם רִש"י וְז"ל לְשַׁמְן כְּתַב ע"ג כְּתַב וּלְקַדְשׁוֹ דְּתִיבַת כְּתַב ע"ג כְּתַב הוּא שְׁבַת יְתֵר וְאֵין לוֹ פִּירוּשׁ כָּלֵל דְּמָה חִידֵּשׁ רִש"י בְּזֶה אֲלֵא כְּרָאָה דְּרִש"י מְרַמֵּז בְּצַחוֹת לְשׁוֹנוֹ דְּדוֹקָא הַעֲבַרְתָּ קוֹלְמוֹס דְּהִיא רַק כְּתַב ע"ג כְּתַב פִּירוּשׁ וּמוֹתֵר מ"נ דְּאִם נִכְתֵּב לְשַׁמְן הֲרִי הוּא כְּבַתְחִילָה

ולא תיקון מידוי ואין מוחק וילהי מותר אבל מחיקה הי' אסור אם היינו חוששין לדברי הסופר וכדי שלא תקשה דאמאי לא מקשה הגמרא ממחיקה דמהני לכ"ע פנ"ל ונה פרוור לפע"ד בסייעתא דשמיא.

ועוד ראי' ברוכה דמן הדין מהני מחיקה אף בהרבה שמות רק פאן בעובד' דר"א אסור למחוק פניו דאינו נאמן פנ"ל וילהי הפסיד והוא דלקאור' באמ' קשה בגמ' דגטין ריש ד' נ"ה אמרי' שם מ"ש מדר"א ומשני התם אינא למימר דטעו בדר"י כו'.

והנה באמת מה מאוד תמו' דאטו ר' ירמ' קטלא קני באגמא הוי וכי לא ידע דס"ת שאין אנפרות כתובות לשמן אינו שנה פלום אף שהי' אפשר לדחוק בדברי הגמ' דר' ירמ' הי' סבר כר"י דמהני העברת קולמוס ולא אסיק אדעת' החילוק בין חדא אנפרה להרבה ע"כ אמר דלאו הפסיד אלא שחר אנפרות מה שצריך להעביר בקולמוס מ"מ באמת סתמא דגמ' לא משמע פן ועוד דדחוק לומר דיפסוק כר"י נגד חכמים דא"כ לא הוי לרבי ירמ' להקשות כ"כ בפשיטות רק הו"ל לפרש ולעבור עליהו קולמוס פמאן דלא כר"י פמו דמקשה הגמ' א"ו מדמקשה בפשיטות ניהו דאפסיד וכו' משמע דאלקבא דכ"ע מקשה ליה אבל מהעברת קולמוס בודאי ידע דלא מהני עכ"פ לרבנן רק הגמרא קמקשה זאת.

שוב מצאתי בהרשב"א על גיטין בגמ' ה"ל שמקשה גם פן קושיא זו על ר' ירמ' מאי קסבר ותי' שם דסובר דלמאנה מן המוכח הוא דבעי לשמן ולפיכך דמי האנפרות הפסיד פולו וס"ת לא הפסיד והוא דחוק [ומתירוי' זה של הרשב"א ה"ל מוכח פסברא שפתבתי באופן הא' ע"ש] ועוד תירי' בשם הר"ח פמו שפתבתי דר"י סבר דמהני העברת קולמוס והא דמקשה הגמ' ולעבור עליו קולמוס רבי ירמיה גופא הוא דמקשה והוא דחוק מאד למעיין דלמה סתום נהדר מפרש וכן דחה הרמב"ן בחידושי גטין תירוי' הר"ח והניח בקושיא ע"ש ועוד הא הסופר צריך להיות בקי ע"פ הלכה ולהלכה בלא"ה אכן קיי"ל פרבנן דלא מהני העברת קולמוס והאיך טעה בזה והיותר תימא על הש"ע הלכות ס"ת סימן רפ"א סעיף ה' שפסק שם הני תרי מאמרות בגמ' דאם אמר הסופר לאחר שיצא מידו לא פתבתי האנפרות לשמן אינו נאמן דלמא לא נתפנין אלא להפסיד את הלוקח ודימה שאינו מפסיד באמירה אלא שחר אנפרות ובאומר עורות שלו אינם מעובדים לשמן מתוך שנאמן להפסיד שחרו נאמן לפסול שהכל יודעים שאם אינם מעובדים לשמן אין לו שחר כלל ע"ש הוא תימא מאד פניו דכבר נפסק הלכתא בש"ע דבאין האנפרות כתובות לשמן דפסול ולא מהני העברה קולמוס וזה מרגלא בפומא דכל הסופרים והאיך יצויר זה הדין ומאי פסקי דנה הדין דאם אין העורות מעובדין לשמן דפסול ואין לו שחר בודאי ידע ולכך נאמן ונה הדין דבאין אנפרות כתובות לשמן דפסול דאין לו שחר לא ידע ואינו נאמן ועוד אם יצויר דלא ידע שצריך לקדש השמות א"כ באמת לא קידשם כלל ועוד אם נימא דמחיקה לא מהני רק לפי משמעות הפשוט דטעה הסופר בדין א"כ אם אירע בהסופר שהב"ד יודעים בבירור שידע הדין מל פוריו דשאין האנפרות כתובות לשמן דפסול ולא מהני העברת קולמוס ולא מחיקה כגון ששאל פעם אחת הדין לפניו וכדומה א"כ יאה נאמן דמתוך שנאמן להפסיד שחרו כו' ואמאי סתמו הפוסקים ולא חילקו בזה א"ו מוכח דמהני מחיקה אף בהרבה שמות ואדרבה הסופר לא טעה כלל בדין דהדבר בפשיטות בפי כל הסופרים דיש תקנה במחיקה ולכתוב מחדש ע"כ סבר דלא

יְהִי מִפְסִיד אֱלֹא שְׂכָר אֲזָפוֹרוֹת אַף לְפִי דְבָרֵינוּ מֵהַ שְׂצָרִיךְ לְחֻזֹּר וּלְכַתְּבֵנוּ וְגַם דַּעַת ר' ידמ'א ה'י' כִּי לְהַקְשׁוֹת עַל ר' אַמִּי דְאֵמַאי קְאָמַר דְנֶאֱמַן אַתָּה לְהַפְסִיד שְׂכָרוֹ הָא אַף לְפִי דְבָרֵינוּ אֵינוֹ מִפְסִיד אֱלֹא שְׂכָר אֲזָפוֹרוֹת וְשִׁפְרִי מִקְשָׁה אֲלִיבָא דְכ"ע אַף אֲלִיבָא דְרַבְּנִין וְלֹא צָרִיךְ לְדַחֲוִי פְתִירוֹן הַרְשָׁבָא פְנ"ל אֱלֹא שְׂכָר אַמִּי גִילָה הָאִי סְבָרָא דְאֵינוֹ שְׁנֵה פְלוּם לְפִי דְבָרֵי הַסּוֹפֵר דְאִי אֶפְשָׁר בְּתַקְנָה דְכָבֵר אֵין בְּיָדוֹ וְאֵינוֹ נֶאֱמַן וּבִהָאִי סְבָרָא טְעָה הַסּוֹפֵר וְדִין זֶה אֵינוֹ שְׁנֵיךְ לְהַסּוֹפֵר וְכָל זֶה בְּרוּר לַעֲנ"ד וְעַל פִּי דְרַבְּנֵינוּ הַנְּ"ל מִיְנוֹשֵׁב דְקָדוּק אֶחָד בְּגִמְרָא עַל שְׁאֵלַת הַסּוֹפֵר דְאָמַר ס"ת שְׁפַתְבְּתִי לְפָלוּנִי דְמַאי עֲנֵן תִּיבּוֹת לְפָלוּנִי אֶצֶל הַשְּׂאֵלָה וְעַפ"י דְרַבְּנֵינוּ הַנְּ"ל מִיְנוֹשֵׁב שְׁפִיר דְהֶאֱמַת יַדַּע הַסּוֹפֵר בְּעֶצְמוֹ הַגּוֹף הַדִּין דְיָכוֹל לְתַמְנֵן בְּמַחֲקָה פְנ"ל רַק עֵינֵךְ שְׁאֵלְתוֹ הִיָּה פִּינוֹן דְאֵינוֹ שְׁלוֹ רַק הוּא בְּיָד אַחַר וְכַנ"ל עַפ"י שְׁנֵי הָאוֹפְנִים וּמִזֶּה הַבֵּין ר' אַמִּי וְשְׂאֵל לוֹ ס"ת בְּיָד מִי וְק"ל הִינְצָא מִזֶּה מְדִינָא עַכ"פּ בַּנ"ד שְׁהַסְפֵר עֲדִינֵן בְּיָד הַסּוֹפֵר מִהֵנִי מַחֲקָה אַף בְּהַרְבֵּה שְׁמוֹת דְמַנְוֵר בְּדִיעֵבַד כְּשֵׁר וְכָאן הוּא בְּדִיעֵבַר וְדו"ק וְהִנֵּה אַחַר כְּתָבִי כ"ז בָּא לִידֵי סְפֵר חִידוּשֵׁי רַשְׁבָּ"ץ מְרַב אֶחָד עַל כְּתוּבוֹת גִּיטִין וְעֵינֵינִי בּוֹ וְרֵאִיתִי שְׁהִבִיא שֵׁם בְּשֵׁם תְּשׁוּבוֹת אַחֵיו הַגָּאוֹן ז"ל שְׁהִבִיא בְּשֵׁם תְּשׁוּבַת שֵׁב יַעֲקֹב וְשִׁבּוֹת יַעֲקֹב וְכִנְסַת יְחִזְקֵאל שְׁפָלוֹם מְתוּנְבָאִים בְּסִיגְנוֹן אֶחָד לְחֻלּוֹק עַל הַשְּׂ"ף ס"ק י"ב שְׁמַתִיר לְמַחְנוֹק הַשֵּׁם שְׁלֹא נִכְתַּב לְשֵׁם קְדוּשָׁה מְסוּגִיא דְגִטִין הַנְּ"ל וְכִמוֹ שְׁהַקְשִׁינוּ לְעֵיל דְפָרִיךְ וְלַעֲבֹר עֲלֵיו קוּלְמוֹס נִימָא דְלֹא כַר"י וְלַהֲשִׁ"ף לְרַבְּנֵינוּ נְמִי נְמַחֲוֹק וְתִירֵץ שֵׁם אַחֵיו הַגָּאוֹן הַנְּ"ל כְּמוֹ שְׁתִּירְצָנוּ לְעֵיל בְּאִפְנוֹ הַשְּׁנֵי הַנְּ"ל פִּינוֹן שְׁאֵינוֹ נֶאֱמַן אֲסוּר לְמַחְנוֹק פְנ"ל רַק שְׁלֹא בִינָר הֵיטֵב מֵהַ שְׁבִינְרֵתִי דְלֹא קָשָׁה דְמ"מ מְמ"נ יֵשׁ לוֹ שְׂכָר פְנ"ל עֵי"ש וְת"ל שְׁפִנוּנֵתִי לְדַעַת הַגְּדוּלִים.

וְהִנֵּה מַחְמַת שְׁפָל הַדְּבָרִים הַנְּ"ל בְּנוּיִם עַל יְסוּד וּמְקוֹר דְבָרֵי הַשְּׂ"ף הַנְּ"ל וְרֵאִיתִי שֵׁם שְׂרַשְׁבָּ"ץ חֵלֵק שֵׁם עַל תְּשׁוּבַת אַחֵיו הַנְּ"ל בְּכַמְהָ דוּרִים וְדוּחָה: דְבָרֵי הַשְּׂ"ף שֵׁם בְּשִׁמְתִי יָדִים לוֹמַר שְׁהוּא יְחִיד נְגִד הַג' פּוֹסְקִים הַנְּ"ל וְסִיגִים שֵׁם וְצ"ע עַל מַר אַחֵי שְׁשָׁגַג בְּכָל זֶה וְכַשְׁנוֹפֵל הִיְסוּד נְתוּרָעַע הַבְּנִין וְלַפַּע"ד לְפִי מֵהַ שְׁבִינְרֵתִי דְנֶהֱפֹךְ הוּא דְצָדְקוֹ דְבָרֵי אַחֵיו וְשִׁהֲדִין עִם הַשְּׂ"ף ז"ל וְשְׁהוּא שָׁגַג בְּכַמְהָ שְׁגָאוֹת ע"כ מְוַכְרַח אֲנִי לְהַאֲרִיךְ קִצָּת וְלַהֲשִׁיב עַל דְבָרֵינוּ עַל רֵאשׁוֹן רֵאשׁוֹן וְעַל אַחֲרוֹן אַחֲרוֹן וְאַח"כּ אֲבִיא רֵאשׁוֹת לְדְבָרֵי הַשְּׂ"ף מְכַמְהָ פּוֹסְקִים וְכִמוֹ שְׁאֲבָאָר: בְּרֵאשׁ מֵהַ שְׁהַקְשָׁה עַל תִּירוֹץ אַחֵיו הַנְּ"ל אַף לְדְבָרֵי ר"י דְמִהֵנִי הַעֲבֵרַת קוּלְמוֹס ע"כ אֵינוֹ נֶאֱמַן לְפָסוּל ס"ת וְא"צ שׁוּם תִּיקוּן וּמֵהַ שְׁאָמַר נֶאֱמַן אַתָּה לְהַפְסִיד שְׂכָרָךְ הִיא מְטַעַם קִנְס דְלַגְבִּי דְנִפְשִׁי מִהֵימֵן כְּמוֹ דְאֶמְרִינוּ בְּאִיסוּרֵינוּ שְׁנוּנִי אֲנַפְשִׁי חֲתִיכָא דְאִיסוּרָא וְא"כ מֵהַ דְמַקְשָׁה הַגְּמָרָא נִימָא דְלֹא כַר"י הִינְנוּ מְשׁוּם דְלַר"י לֹא הִיָּה לְהַפְסִיד אֱלֹא שְׂכָר הָאֲזָפוֹרוֹת פִּינוֹן דְהוּא נְמִי לֹא רָצָה לְהַפְסִיד לְבַעֲלִים אֱלֹא שְׂכָר אֲזָפוֹרוֹת וּבִהֲיוֹת כֵּן שְׁפִיר מִקְשִׁים הַג' תְּשׁוּבוֹת הַנְּ"ל עַל הַשְּׂ"ף דְגַם לְרַבְּנֵינוּ לֹא הִיָּה רוּצָה לְהַפְסִידוֹ רַק שְׂכָר אֲזָפוֹרוֹת דְהִינְנוּ לְמַחְנוֹק וְלְכַתְּבוֹת אַחֲרֵים אֲבָל מְעוּלָם לֹא אֶפְשָׁר לוֹמַר דְהוּא צָרִיךְ לְתַמְנֵן דְבָר בַּס"ת דְהָא אֵינוֹ כְּאִמוֹ לְפָסוּל וּבְחִידוּשֵׁי הַרְשָׁבָא יְבִנָּר כ"ז עַל נְכוּן עֵי"ש עַכ"ל קוּשְׁיֵיתוֹ בְּקִיצוֹר וּלְפִי מֵהַ שְׁבִינְרֵתִי לְק"מ דְבְּאֶמַת מְעוּלָם לֹא עָלָה עַל הַדַּעַת שְׁיָהָא צָרִיךְ שׁוּם תִּיקוּן רַק עֵינֵךְ הַחִילוּק דְמֵהַ שְׁהַפְסִיד כָּל שְׂכָרוֹ לְרַבְּנֵינוּ הוּא מְשׁוּם דְאִיהוּ אֶפְסִיד אֲנַפְשִׁי דְלֹא אָמַר בְּפַעַם רֵאשׁוֹן וְכַעַת לוּלִי שְׁאֵין אֲנוּ חוֹשְׁשִׁין כָּלֵל לְדְבָרֵינוּ לֹא הִיָּה שׁוֹב אֶפְשָׁר כָּלֵל [וְאֵין רֵשָׁאִין לְהַנִּיחוֹ לְמַחְנוֹק דְאֵין צָרִיךְ תִּיקוּן] בְּתַקְנָה דְאֲסוּר לְמַחְנוֹק וּמְסַפֵּק הוּי פְסִלִינֵין פְנ"ל וְלֹא הִיָּה שְׁנֵה פְלוּם וּמַש"ה הַפְסִיד פְנ"ל אֲבָל

לדברי ר"י דמהני העברת קולמוס אף דבאמת אין אנו חוששין כלל לדבריו ולא צריך לשום תיקון מ"מ לא הפסיד שָכְרוּ מְשׁוּם דְּלֹא אָמַר בְּפַעַם רֵאשׁוֹן כִּי גַם כַּעַת אֶפְשָׁר בְּתַקְנָה מְסַפֵּק וּבְיָדוֹ לַתְּמַן רַק דָּאִין אָנוּ צָרִיכִין לָזֶה וְכִי מְשׁוּם זֶה יִפְסִיד כָּל שְׁכָרוֹ לֹא הָיָה לְהַפְסִיד אֲלָא שְׁכָר אֲזַנְפְרוֹת דְּגַם לְפִי דְבָרֵינוּ מִפְסִיד זֶה וּמִקְשָׁה הַגְּמָרָא שְׁפִיר גַּם לְדַבְרֵי ר"י וּמָה שְׁרָצָה הַמְּחַבֵּר הַגָּ"ל לִזְמַר דְּמִפְסִיד שְׁכָרוֹ הוּא מְטַעַם קִנְס וְלֹא מִפְסִיד אֲלָא מָה שְׁרָצָה לְהַפְסִיד לְהַבְעֵלִים מְעוּלָם לֹא שְׁמַעְנוּ כִּינָס וְקִנְס מֵאֵן דְּכַר שְׁמִי וְכִי מְשׁוּם כַּאֲשֶׁר זָמַם קְאָתִינִין עֲלֵיהּ וְעוֹד הָאִיף רוּצָה לְהַפְסִיד זֶה הָא בְּנוּדָאֵי יָדַע וְשָׂאִיְהוּ מִפְסִיד עַכ"פּ שְׁכָר אֲזַנְפְרוֹת כַּמְבֹאֵר שֶׁם סוּף סִימָן רפ"א אֲלָא הַדְּבָר בְּרוּר כִּמוֹ שְׁפַתְבְּתִי וּמָה שְׁמַקְשָׁה עוֹד דְּגַם לר"י אֲסוּר כָּאֵן בְּעוֹבְדָא דר' אַמִּי לְהַעֲבִיר בְּקוּלְמוֹס דְּכַתְבַּת ע"ג כְּתָב הָיָה כְּמוֹחַק כְּתָב הָרֵאשׁוֹן כַּמְבֹאֵר לְעִיל בְּגִיטִין דָּף י"ט גְּבִי דִּיּוֹ ע"ג דִּיּוֹ הָיָה טְעוּת גְּדוּל גְּזֻרָקָה בְּקוּלְמוֹסוֹ כִּי כָּבֵר כְּתָבִי לְעִיל דְּאֲדַרְבֵּה מְבֹאֵר שֶׁם לְהַדְיָא דְּלֹא הָיָה כְּמוֹחַק וּמָה שְׁצִיִּין בְּתוֹס' לֹא נִמְצָא שֶׁם רְמִז מְזֶה רַק דְּלר"י הֵיכָא דְּכַתְבַּת הָאֲחֵרוֹן מְתַמְנֵן חֲשׁוּב כְּתָב הָעֲלִיּוֹן כְּתָב אֲבָל לֹא נִזְכָּר שֶׁם רְמִז מְזֶה דִּיהָא כְּמוֹחַק הַתְּחִתוֹן וְאֵם נֹאמַר מְסַבְרָא דְּלר"י דְּחֲשׁוּב כְּתָב הָיָה כְּמוֹחַק אֶת הַתְּחִתוֹן כַּנ"ל א"כ אֲדַרְבֵּא מְזֶה רְאִיָּה לְדַבְרֵי הַש"ף דְּמוֹתָר לְמַחֲוֹק הַשֵּׁם שְׁנִכְתָּב שְׁלֵא לְשֵׁם קְדוּשַׁת שֶׁם מְדַמְתִּיר ר"י לְהַעֲבִיר בְּקוּלְמוֹס וְכִמוֹ שְׁמִבְּרָאָר בְּאֵמַת רְאִיָּה זֹה בְּתִשׁוּבַת תִּשְׁב"ץ וְהֵבִיאוּ ב"י בְּכַדְק הַבֵּית וְכִמוֹ שְׁמִבְּרָאָר בְּסִמּוּף וְאֵעִפ"כּ מוֹתָר כָּאֵן בְּעוֹבְדָא דר' אַמִּי לְהַעֲבִיר בְּקוּלְמוֹס אֵף מִצַּד הַסֵּפֶק דַּמְמ"נ מוֹתָר לְתִירוּץ הַתוֹס' שֶׁם בְּגִיטִין דָּף י"ט הַגָּ"ל כַּמְבֹאֵר לְעִיל וְכִמוֹ שְׁכַתְבַּת הַמְּחַבֵּר הַגָּ"ל בְּעֲצָמוֹ כֵּן בְּדָרְךָ אֵין לִזְמַר וְהוּא הָאֵמַת לְפַע"ד כִּי מָה שְׁכַתְבַּת אַכֵּן זֶה אֵינּוּ רַק לר' אַחָא בַר יַעֲקֹב מִשְׁא"כ לר"א עַכ"ד לֹא יָדַעְתִּי מָה קָאֵמַר וְלֹא דַק בְּתוֹס' דְּגִטִּין וּבְשִׁפְתַּת דְּמְבֹאֵר בְּדַבְרֵיהֶם לְהַדְיָא דְּאֵף לר"ח מוֹדָה ר"י כְּשֵׁאִין הַכְּתָב הַשְּׁנִי מְתַמְנֵן כְּלוּם דָּאֵינּוּ כְּתָב רַק דְּר"א ס"ל דְּרַבְּנֵן פְּלִיגִי גַם בְּגִט וְרַאב"י ס"ל דְּבַגְט גַּם רַבְּנֵן מוֹדָה דְּחֲשׁוּב כְּתָב אֲבָל כְּשֵׁאִין כְּתָב הַשְּׁנִי מְתַמְנֵן כְּלוּם לֹא פְּלִיגִי כָּלֵל דְּדוּדָאֵי לַכ"ע לֹא הָיָה כְּתָב וּז"ב עֵי"ש בְּתוֹס' וּשְׁגָגָה יָצָא מִלְּפָנֵי הַשְּׁלִיט בְּזֶה וּבְנוּדָאֵי לֹא נִעְלַם מֵעֵינֵי הַש"ף הַגְּמָרָא עֲרוּכָה הַגָּ"ל וּמֵהַתִּימָא עַל תְּשׁוּבַת הַגָּ"ל שְׁחֲשָׁבוּ לְהַש"ף מְאוּרָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל כְּטוּעָה בְּדַבְרֵי מְשֻׁנָּה וּמָה שְׁרוּצָה הַמְּחַבֵּר הַגָּ"ל לִזְמַר דְּמָה שְׁכַתְבַּת הַש"ף וְכֵן שֶׁם שֶׁל קוּדֶשׁ שְׁלֵא נְכַתְבַּת לְשֵׁם קְדוּשָׁה וְהֵינּוּ שְׁלֵא נְכַתְבַּת לְשֵׁם שׁוּם קְדוּשָׁה אֶפְּלוּ לֹא לְקְדוּשַׁת ס"ת סְתָם רַק כְּכּוֹתֵב אִיגְרַת אֲבָל אֵם כּוֹתֵב סְתָם לְקְדוּשַׁת ס"ת כְּמוֹ בְּפִלּוּגְתָּ דר"י וְכַמְעַשָּׂה דְּר"א מְזֶה לֹא אֵינְרִי הַש"ף עַכ"ד בְּקִיצוֹר לֹא נִהִירָא לְפַע"ד כָּלֵל וְא"א לִזְמַר כֵּן דְּמְבֹאֵר לְהַדְיָא בְּדַבְרֵי הַש"ף בְּסוּפּוֹ ס"ק י"ב הַגָּ"ל וְנ"ל וְאֵם הַרְבֵּה שְׁמוֹת נְכַתְבִּין שְׁלֵא לְשִׁמּוֹן אֲסוּר לְמוֹחֲקוֹן דְּמַחְזִי כְּמִנְמוֹר מְשַׁמַּע דְּבַרִּישָׁא בְּחֻדָּא אֲזַנְפְרָה דְּמוֹתָר אֵינְרִי ע"כ ג"כ בְּכַה"ג דְּרַק כְּתָבוּ שְׁלֵא לְשִׁמּוֹן אֲבָל לְשֵׁם קְדוּשַׁת ס"ת נְכַתְבוּ וְאֵפ"ה מוֹתָר לְמַחֲוֹק וְהֵדִין עֲמּוֹ עַד פֶּה הַשְּׁכַתְבִּי עַל דְּבַרִּי הַמְּחַבֵּר הַרְשָׁב"ץ הַגָּ"ל שְׁלֵא יִקְשָׁה עַל דְּבַרִּי הַש"ף הַגָּ"ל וְעַתָּה אֵבִיא קִצַּת רְאִיּוֹת בְּרוּרוֹת לְדַבְרֵי הַש"ף.

הא' נראה לי ראוי ברורה מדברי התשב"ץ הביאו בב"י ריש סימן רע"ו דאם כותב שם אלהים אחרים לשם קדושת שם דאין בכך פלוגתא ומהביא ראיה מדאמרין בפרק שבועות העדות ד' ל"ה וכתב שם בהגהת ר' ליב חננליס דר"ל מדאמרין שם כל שמות האמורי בלוט חול ובנודאי אפילו נתפנין לקדושת השם הוי חול דאי לא נתפנין אפילו שמות הקודש לא קדשו כדמוכח האי דגיטין כו' עיי"ש א"כ אם נימא דאפי' לא נתפנין לקדשם

אסור למוחקן אפילו לצורך תיקון א"כ לאו ראי' הוא דילמא באמת התם מיירי דלא קידשם והוי חול לענגן דמותר למוחקן משא"כ בשאר שמות דאסור אבל בקדשם אפילו שם של חול י"ל דהוי קודש א"ו מוכח פדעת הש"ך דאף בשמות הקדושים פשלא קידשם מותר למוחקן לצורך תיקון וע"כ התם מיירי דקידשם ופשיר ראי' הוא וזה ברור.

ועוד מבואר להדני' בב"י בכדק הבית בהג"ה המתחלת פתב רבינו סעדני' דכתב לבסוף וז"ל וכתב הרשב"ץ בתשובה דאם פתב השם שלא בכוננת קדושה דאינו קודש והביא ראי' דתנני' פ"ב דגיטין דף כ' הרי שהי' צריף לכתוב את השם ונתפנין לכתוב יהודא וכו' וכ"כ הסמ"ק דשם שנכתב שלא מדעת מותר למוחקו ע"כ והנה מדהביא הרשב"ץ ראי' מהאי דגיטין ע"כ מיירי ג"כ שנכתב לשם קדושת ס"ת רח שלא נכתב לשם קדושת השם ומדכתב הב"י עליו וכ"כ הסמ"ק משמע דגם הסמ"ק איירי בכה"ג וכתב דמותר למחוק ומשמע שגם התשב"ץ לענגן מחיקה פתב דאינו קודש מדכתב הב"י וכ"כ הסמ"ק ועוד דאי לענגן לפסול הוא בעצמו פתב דאינו קודש ומביא ראי' ממה שצריף לקדשם קשה הלא מפניך בגמרא דגיטין דף נ"ד בעובדא דר"א ומשמע שם דאפילו בסתמא פסול ולמה לו להביא ראיה מדף כ' דצריף שיהיה מתפנין לכתוב את השם דמשם לא מוכח רק היכא דנתפנין לכתוב תיבה אחר' וכמו שדחה הב"י באמת ראיות המרדכי ריש סימן רע"ד הביאו הט"ז בסימן רע"ו עיי"ש נכאן שתק הב"י וזה דבר תמיה על התשב"ץ ועל הב"י א"ו ע"כ מוכח דכוננת התשב"ץ לא לענגן פסול דכבר הוא מפניך רק לענגן מותר למחוק כמ"ש הסמ"ק דזה לא מוכח כלל מגיטין דף נ"ד מעובדא דר' אמי ע"כ מביא ראיה מהיה צריף לכתוב את השם כו' ומביא ראיה מר"י מדמתיר להעביר בקולמוס וסברת התשב"ץ דלדברי ר"י הוי פמוחק התחתון כמבואר לעיל ואף דאנו קיי"ל כרבנן לענגן העברת הקולמוס מ"מ לענגן זה לא מצינו דפליגי עלה פנ"ל ברור בכוננת התשב"ץ דכן מוכח עוד בהדני' מתשובת התשב"ץ בב"י בב"ה שם עוד בסמוך בהג"ה שכתב בענגן השמות שיש מחלוקת בין המפרשים אם קודש אם חול מסתמא יש לחוש למוחקו שפא הכותב נתפנין לקדשם אבל אי ידעי' בי' בספרא דכתבינהו ולא נתפנין לקדשם משום דס"ל דחול הוא ונדאי שרי למחקינהו כו' כצ"ל כמו שכתב שם בהגה"ת ר' ליב חנליס עיי"ש הרי מוכח בהדני' פדברי הש"ך דאל"כ האיך מותר למחוק מספק דילמא קודש א"ו מוכח פנין דעכ"פ הסופר סבר שהוא חול ולא נתפנין לקדשם מותר למחוק אפילו אם יהיה קודש: שוב ראיתי דאין מזה ראיה לנ"ד דשם סבר שהוא חול ע"כ מותר למחוק ודו"ק שוב הביא לי אחד מקהלתינו העתיק מתשובת התשב"ץ גופא סימן קע"ז בהדני' וז"ל כל שם שלא נתקדש שרי למחוק ואין לו דין קדושה כלל ומביא ראיה והירושלמי דמסכת מגילה ומפרק לולב הגזול אי שרי למחוק תיבת הללו זה ועיין שם שוב ראיתי בפ"י דגיטין דף כ' ה"ל דהביא שם בפשיטות בשם התשב"ץ וסמ"ק בהג"ה בב"י דהשם שלא נכתב לשם קדושה מותר למוחקו רק שכתב שם שלדעתו אין ראיה כ"כ מסוגי' ואדרבה הסוגי' מברעת בהיפוף עיי"ש ולע"ד ברור בכוננת התשב"ץ כמ"ש דונדאי דאי ראיה ברורה היא ומה שהקשה עוד שם מלשון חכמים דאין השם מן המוכר דמשמע אבל לענגן מחיקה קנימא באיסורייהו ע"כ אשתמיטתי דברי הרשב"א על שבת בשם הירושלמי שהבאתי לעיל בתחילת דברי דלדבריו דר"י קאמר עיי"ש וגם אשתמיטתי המסכת סופרים שאביא לקמן דמפניך

בהאי פלוגתא דהיה נתפונן כו' ד"ה מותר למוחקן ומה שהקשה שם דא"כ לינקט הפריית' רבותא טפי דאפילו כתב בסתמא פסול דא"ל פדי לאשמעינן פח דהתיירא דאפילו בזה מהני העברת קולמוס לדברי ר"י דאדרבא לאשמעינן טפי פח דהתיירא דאפילו מסתמא מותר למוחקן ע"כ קושניתו יתבאר א"ה בדרה"ב על נכון.

ועוד הביא במרדכי פ' הקנמן בה"ק בשם ר"ת דאזנהרה למוחקן את השם הוא רק לאבד אבל לצורך תיקון לאו מוחקן היא וכן הביא הב"י בסימן רע"ו הנ"ל בשם הר"י אפסנדרוי בענין דאם הדביק אות של השם עיי"ש וכ"ש בנ"ד דנעשה מתחילתו בפסול י"ל דכ"ע מודה בזה כמ"ש הב"י עיי"ש וכן פתוב בהדיא בשלטי הגבורים פרק שבעות העדות בענין שמות שאינן נמחקים והביא שם כמה ראיות ברורות דמותר למחוק את השם לצורך תיקון פשמתפונן לתקן את"כ אותו השם עצמו שאף המחיקה תיקון עיי"ש הרי בהדיא דעת הב"י ותשובת התשב"ץ וסמ"ק והמרדכי"י ור"ת והר"י אפסנדרוי והשלטי הגבורים פולקם עומדים בשיטת הש"ך דמותר למחוק פנ"ל וא"כ מה שכתב הספר רשב"ץ הנ"ל שהש"ך יחיד הוא נגד הג' תשובת הנ"ל נהפוך הוא שהם פייחידים דמי נגד הפוסקים הנ"ל והכי נקטינן ובפרט לפי מה שפכר הוכחתי לעיל בדברי ר' ירמיה בגיטין הנ"ל ומדברי הש"ע שם ודו"ק.

שוב מצאתי במס' סופרים פרק ה' הלכה ג' ונ"ל הי' צריך לכתוב את השם ונתפונן לכתוב את יהודא ולא נתן בו דלת מוחקו וכותב את השם ר"י אמר מחזיר עליו את הקולמוס ומקדשו אמרו לו אין זה מן המוכח ע"ש הרי בהדיא דלד"ה מותר למוחקו ומהני מחיקה וכןראה דאשתמטי להשלישה תשובות הנ"ל הן מסכת' סופרים פי אלו ראו אותה לא הי' חולקים על דברי הש"ך ואף דלכאורה אין ראי' לנ"ד דיש לדחות דהתם דווקא בנתפונן לכתוב יהודא וכמבואר החילוק הלז בדרה"ב באופן ה"ב להכשיר בשנתפונן לאותיות השם מ"מ השתא קאמינא בשיטת המחבר והפוסקים דאם לא קידשו דפסול אף פשנתפונן לאותיות השם ועיקר ראית' מהי' נתפונן לכתוב יהודא וא"כ לדדהו צ"ל דאין חילוק וממילא מוכח דמותר למוחקו כו' והא דלא כתב המחבר סוף סימן רע"ו בצריף לכתוב יהודא ולא נתן בו דלת כ"א תקנת התלוי' הדלת מצאתי בזה בספר בני יונה שאביא לקמן בסוף התשובה שכתב שם משום דכל תקנת הש"ס הי' בתלוי' ולא הי' אפשר בזמנם בגרירה שהקלפים שלהם הי' דקים עיי"ש.

ועפ"ז מיושב נמי הגמרא דגיטין הנ"ל וק"ל: ועוד הביא שם בשם הגה"מ בשם הרא"מ רפ"ו דיסודי תורה אם כתב אותיות של השם ולא נתפונן אן בו דין קדושה וכן הביא שם המס' סופרים הנ"ל וכתב דבש"ס דילן לא הביא דברי חכמים שפחלקו על ר"י שאמרו למחוק את השם היינו משום דלא הביא כ"א פלוגתיהו בהעברת קולמוס לענין כתב העליון אי מקרי כתב ולא הוצרך לומר מה שיעשה עם השם אם מחוק או יסלק עיי"ש ובנדאי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיו כי מלאך ד' צבאות הוא הינצא מקובץ הנ"ל בנ"ד דנראה עיקר לדינא פדעת הש"ך דמותר למחוק שעפ"ז מותר פאן בנ"ד אף בהרבה שעות דלא פסלינן בדעבד משום מגומר פנ"ל כ"ז נראה לפי ע"ד להלכה ולא למעשה עד עת בא דברו: סליק הדרה"ב א.

דָּרָךְ הַב' דִּהְיָה כ"ז פְּתַבְתִּי לְשִׁיטַת הַמְחַבֵּר דְּכָל הַשְּׁמוֹת שְׂאִינָן נִמְחָקִים צָרִיף לְקַדְּשֵׁם
קוֹנְדֵם הַפְּתִיבָה וְשָׂאֵם לֹא עָשָׂה כֹּן דְּפָסוּל אֲבָל בַּנ"ד לֹא כֹן אֲנֹכִי עֲמָדִי וַיֵּשׁ לִי דָּרָךְ אַחֲרַת
לְהַתִּיר בְּלֹא שׁוּם תִּיקוּן וְאַדְרָבָה מְחִיקָה אֲסוּר כָּאֵן וְאַבְאָר בְּשָׁנֵי אֲנָפִין.

אֲנָפִין הָא' דִּהְיָה אִין כָּל חֲדָשׁ תַּחַת הַשְּׁמָשׁ וּכְבָר הִי לְעוֹלָמִים דְּעֵיקָר טְעוֹת סוֹפֵר כְּבָר
הִבִּיא ב"י רִישׁ סִימָן רַע"ו בְּשֵׁם קֶצֶת סוֹפְרִים שְׂאוּמְרִים כֹּן דָּאִין צָרִיף לְקַדְּשׁ רַק שֵׁם
הוּי' רַק דְּעֵיקָר הָרָא' לְסִתּוֹר דְּבִרְיָהּ הִבִּיא שֵׁם ב"י בְּשֵׁם הַר"י אֶפְסִנְדְּרִי שְׂמוּכַח כֹּן
מִירוּשְׁלָמִי דְּפָרָק אִין עוֹמְדִין דְּקֶאָמַר שֵׁם הִי כּוֹתֵב ב' וּג' שְׁמוֹת הָרִי זֶה מִפְּסִיק בִּינֵיהֶם
וְאִי אֲמַרְתָּ דָּאִין צָרִיף לְקַדְּשֵׁם רַק שֵׁם הוּי' בְּלִבְד אֲנָה מְצָאנּוּ ג' שְׁמוֹת שֶׁל הוּי' סְמוּכִים
וּכְבָר דְּחָה שֵׁם הַב"י דָּאִין מְשֵׁם רָאִי' דְּאֶפְשֵׁר לְפָרֵשׁ הִירוּשְׁלָמִי כְּמוֹ שְׁפִי' שֵׁם הַנְּיֻמָּקִי
יוֹסֵף כְּגוֹן שְׁהַנִּיחַ בִּירְעוּת שְׁמוֹת שְׁלֹא רְצָה לְקוֹתְבָם כְּדִי לְכַתּוֹב אַח"פ כְּכּוֹנְנָה וּקְדוּשָׁה
עֵי"ש וְסִימָן שֵׁם הַב"י מ"מ נִכּוֹן הַדְּבָר לְכַתּוֹב כָּל הַשְּׁמוֹת שְׂאִינָן נִמְחָקִים לְשִׁמּוֹן.

וְהִיָּה נִרְאָה מִלְשׁוֹן הַב"י דִּהוּא רַק חוּמְרָא לְכַתְּחִילָה וְשְׁבַדְעַבְד לֹא פָּסוּל וַא"כ לַפ"ז אִם
נִתִּיר כָּאֵן בְּמְחִיקָה הָנִי חוּמְרָא דְאַתִּי לִידֵי קוֹלָא וְכֹן כְּרָאָה בְּפִירוּשׁ דַּעַת הַנ"י מְדַפְּיֵרֵשׁ
כֹּן לְעִיל בְּהַף יְרוּשְׁלָמִי כְּגוֹן שְׁהַנִּיחַ מוּכַח דָּאִין צָרִיף לְקַדְּשׁ רַק שֵׁם הוּי' וְכֹן כְּתַב בְּפִירוּשׁ
לְעִיל עֵינָה בְּסִמּוּף אֲדַכְתֵּב שֵׁם הָרִי"ף הַטּוֹעָה בְּשֵׁם כְּתַב שֵׁם הַנְּיֻמָּקִי יוֹסֵף בְּשֵׁם כֹּן ד'
שְׁהִי לֹו לְכַתּוֹב וַא"כ ק"ו הוּא לְעַנְיָן קִידוּשׁ הַשֵּׁם דָּאִינוּ אֲלֵא בְּשֵׁם כֹּן ד' דְּהָא דִין תְּלוּי
חֲמוּר הוּא וְנוֹהֵג בְּכָל סְפָרֵי הַקּוֹדֶשׁ וְכְמוֹ שְׂמוּכִיחַ הַמְרַדְּכִי בַּהֲס"ת מִירוּשְׁלָמִי הִבִּיאוּ הַב"י
סִימָן רַע"ו הַנ"ל וְכֹן מוּכִיחַ הַרְדֵּךְ"ז בְּתַשׁוּבָה שְׂאָבִיא בְּסִמּוּף וַאֲפ"ה אִינוּ נוֹהֵג רַק בְּשֵׁם
כֹּן ד' כ"ש בְּקִידוּשׁ הַשֵּׁם שְׂאִינוּ אֲלֵא בַּס"ת כְּמוֹ שְׂמִבְּנֹאָר בְּמְרַדְּכִי הַנ"ל וּבְרַדְּכִי הַנ"ל
כ"ש דָּאִינוּ אֲלֵא בְּשֵׁם כֹּן ד' וְכֹן כְּתַב בְּפִירוּשׁ בְּתַשׁוּבַת רַדְּב"ז חֲלַק שְׁלִישִׁי סוּף שְׂאֵלָה
תַּרְמ"ז דְּמִבִּיא שֵׁם רֵא' מִירוּשְׁלָמִי דִּהַשֵּׁם הָאֲמוּר בְּתַלּוּיּוֹת הַשְּׁמוֹת הוּא הַשֵּׁם כֹּן ד' וְכֹן
לְעַנְיָן הִי כּוֹתֵב אֵת הַשֵּׁם אֶפְיָלוּ הַמְלֵךְ שׁוֹאֵל בְּשְׁלוּמוֹ לֹא יִשְׁכַּח וְהַקְּשָׁה שֵׁם ג"כ הָא
דְּתַנְיָא הִי כּוֹתֵב שְׁנַיִם אוֹ ג' שְׁמוֹת כְּאֶחָד וּמְפָרֵשׁ שֵׁם ג"כ כְּמוֹ שְׂפִירֵשׁ שֵׁם הַנְּיֻמָּקִי יוֹסֵף
דְּדָרָךְ הַסּוֹפְרִים שְׂמַנִּיחִים מְקִים הָאֲזַכְּרוֹת כְּדִי לְכַתּוֹב אוֹתָם לְשֵׁם קְדוּשַׁת הַשֵּׁם כְּכּוֹנְנָה
וּבְקְדוּשָׁה עֵי"ש הָרִי נִרְאָה בְּהַדְּנָ' דַּעַתּוֹ עַפ"י הִירוּשְׁלָמִי שְׂמַבִּיא שֵׁם שְׂאִין צָרִיף לְקַדְּשׁ
רַק שֵׁם הוּי' וַא"כ ע"כ עֵיקָר הַפִּירוּשׁ בְּהָאִי דְהִי כּוֹתֵב שְׁנַיִים וּג' שְׁמוֹת כְּמוֹ שְׁפִי' הוּא
וְהַנ"י דַּא"כ סְתָרִי דְבָרֵי הִירוּשְׁלָמִי אֶהְדְּדִי וְכֹן כְּתַב שֵׁם בְּשֵׁם הַמְּפָרֵשִׁים דְּבְשֵׁם כֹּן ד'
מִיָּרִי שְׁלֹא כְּאֶמַר דִּין זֶה אֲלֵא לְאֲזַכְּרוֹת לְבַד א"כ מְשַׁמַּע דְּסִתְּם אֲזַכְּרוֹת דְּאֲמַרִּינִין בְּגִמְרָא
אֲזַכְּרוֹת שְׁלוֹ לֹא פְתַבְתִּי לְשִׁמּוֹן הוּא רַק שֵׁם כֹּן ד' דְּלִיכָא רֵא' מְבוֹרְרַת לְהִקְפֹּה וְאַדְרָבָה
מוּכַח כֹּן מִהִירוּשְׁלָמִי שְׁהִבִּיא שֵׁם עֵי"ש וְאֵף דְּבִאָמַת אִינוּ מוּבָן רָאִיְתוּ שֵׁם מִירוּשְׁלָמִי
הַנ"ל דְּכַתֵּב שֵׁם וַז"ל וְהַשֵּׁם הָאֲמוּר הוּא שֵׁם כֹּן ד' אוֹתִיוֹת וְהִכִּי מְשַׁמַּע בִּירוּשְׁלָמִי פָּרַק
קָמָא דְּמַגִּילָה טְעָה וְהַשְּׁמִיט אֵת הַשֵּׁם אִיתַּ תַּנָּא תַּנִּי תוֹלָה אֵת הַשֵּׁם אִיתַּ תַּנָּא תַּנִּי מוּחַק
אֵת הַחוּל כּוֹתֵב אֵת הַשֵּׁם וְתוֹלָה אֵת הַחוּל ר' זְעִירָא בְּשֵׁם ר' תַּנְנָאֵל בְּשֵׁם רַב אֲמַר וְאִם
הִי כְּגוֹן אֲנִי ד' אֱלֹהֵיכֶם מוֹתֵר לָמָּה מְפַנִּי שְׁהֶם ג' תִּיבּוֹת אוֹ מְפַנִּי שְׁיֵשׁ בּוֹ חוּל מַה נְּפִיק
בִּינֵיהוֹן אֵל אֱלֹהֵי ד' אִי תִימָא מְפַנִּי שְׁהֶם ג' תִּיבּוֹת הִכָּא הֶם ג' תִּיבּוֹת אִי תִימָא מְפַנִּי שְׁיֵשׁ
בְּהֶם חוּל הָרִי אִין בּוֹ חוּל ע"כ וְאִי תִימָא דְשָׂאָר הַשְּׁמוֹת בְּכָלֵל וְהָרִי אֵל אֱלֹדִים ד' אִינָן
יְכוֹל לְתוֹלוֹת אֶפְי' לְמ"ד מְפַנִּי שְׁהֶם ג' תִּיבּוֹת א"ו לֹא נְאָמַר דִּין זֶה אֲלֵא לְאֲזַכְּרוֹת לְבַד
עכ"ל עֵי"ש וּדְבָרֵיו אִינוּ מוּבָן כְּלָל דְּלִמ"ד מְפַנִּי שְׂאִין בּוֹ ג' תִּיבּוֹת מוֹתֵר מְטַעַם דָּאִין

גנאי כ"כ לתלות כמו שם יחידי דנראה שהוא טפל ממה שבפנים כמו שכתב המרדכי בה"ק פ"ק הקומץ וא"כ מאי ראי' הוא דאין שאר השמות בכלל והוא תמי' מאוד אבל ונדאי פראה בעליל שיש שם איזה טעות סופר בדפוס ונראה לפע"ד לפרש ראיתו דלכאורה קשה על הירושלמי שאומר מה נפיק מביניהון אל אלהי' ד' ומביא ג' שמות דכתוב בנביאים ולמה לא הביא ג' שמות הכתוב בתורה כגון ד"ד אל כמו שהביא הב"י בסימן רע"ו ה"ל א"ו צ"ל פוננת הירושלמי דאף ל"ד דמותר מפני שהם ג' תיבות צריף להיות בהן שתי תיבות דאין בהם איסור תלוני' מצד עצמם ולהכי לא הביא השלושה שמות הכתוב בתורה דשם יש שני שמות הוי' דאסורים לתלות ולהכי אסור שם לתלות אף בג' תיבות ע"כ הביא השלשה שמות מתהילים ויש שם שני תיבות שאין בהם איסור תלוני' דאינן שמות הוי' כנ"ל ברור בכוננת הירושלמי.

ולפי זה מוכיח שפיר הרדב"ז דאי תימא ששאר שמות בכלל א"כ אפי' ל"ד מפני שהם ג' תיבות אסור דבכונן יש איסור תלוני' מכ"ש בשלושה שמות הכתוב בתורה כנ"ל ברור בכוננת הרדב"ז [שוב מצאתי בהדני' בשם הגאון ר' מרדכי בנעט בהגה"ת מרדכי שהביא שם בשם תשובת פ"י שמפרש פן בהדני' ונהגיתני] הוצא מזה עכ"פ יהי' איהו שיהי' הפירוש ברדב"ז מ"מ עכ"פ מוכח שם בירושלמי דעיקר הוא שם בן ד' לענין תלוני' וממילא כ"ש לענין קידוש השם כנ"ל וכמו שכתב שם הוא בעצמו וכן לענין הנה פותב כו' הוצא מכ"ז דנראה מפל ה"ל דדין קידוש השם אינו רק בשם הוי' ולא בשאר השמות ולא הארכתי בדרכים אלו כי נראה לפע"ד עיקר להתיר עפ"י אופן ה"ב לפי הדין אפילו בשם הוי' בגוונא דנ"ד סליק אופן ה"א.

אופן ה"ב דבר מן דין נראה בנ"ד להתיר דבאמת עיקר הדבר שצריף לקדש השם קודם הכתיבה ולא סגי כשכותב שם השם ב"ה בסתמא בקדושת הספר לא נמצא בפירוש רק בהרא"ש ובטור סימן ער"ה ולפע"ד הקצרה אשר אשתחנה מרחוק מול היכל דברי קדושים נראה דבאמת דמהגמרא נאלפסי והרמב"ם לא משמע פן פאשר אבאר דהנה מקור האי דינא נובע ממרדכי פ"ק התכלת הביאו הב"י בסימן רע"ד דהביא שם ראי' לזה מגמרא גיטין דהי' נתפנין לכתוב את השם כו' אלמא דבשם צריף לפרש לשם קדושת השם אע"פ שכותב לשם קדושת הספר דומי' דשאר הספר ע"כ והב"י דחה שם ראיתו דשאני ה"ם דנתפנין לכתוב יהודא שאינו פתוב בספר במקום ההיא הוי' ליה פאילו פנון בפירוש שלא לשם קדושת השם אבל לעולם סתמא מהני עיי"ש בב"י והט"ז הביא דברי הב"י ה"ל בסימן ער"ה וכתב שם וז"ל תמהני על פה קדוש יאמר פן שבונדאי ראי' ברורה הוא דאזפרות חמירי טפי ותוכן דבריו דהרי גם תיבת יהודא הוא מהספר וא"כ כשנתפנין לכתוב יהודא הרי פנון לקדושת ס"ת רק שלא פנון לקדושת השם אפי' הכי צריף העברת קולמוס כדי שיאמר בפירוש לשם קדושת השם משא"כ בשאר אותיות דכשר כה"ג פגון שהנה צריף לכתוב אמר ונתפנין לכתוב יאמר וטעה ודילג היו"ד עיי"ש עכ"ד בקיצור והנה אני בעני' לא יכולתי לירד לסוף דעת דבריו הקדושים דלכאורה דברי הב"י פנים וברורים דע"כ משם לא מוכח רק דצריף נכונן לאותיות השם דשם גרע טפי שפנון לאותיות יהודא אבל אם פנון לאותיות השם אף דלא נתפנין לקדשו י"ל דכשר וכן מצאתי בנקה"כ סימן רע"ו ס"ק א' שהשיב ג"כ על הטו"ז בזה וכתב על הב"י דונדאי פה קדוש יאמר פן ושפן עיקר עיי"ש שוב ראיתי בספר אשר חדשים מקרוב בא

בביאור מְרַדְכִי מֵהַגָּאוֹן ר' מְרַדְכִי בְּנֵעַט נִי' עַל דְּבָרֵי הַמְּרַדְכִי הַגָּ"ל שֶׁהֵבִיא שָׁם קִנְיָנִית הַבִּי' וְהֵבִיא שָׁם תִּירוֹץ הַט"ז וְתַמָּה עָלָיו ג"כ כְּדָבָרֵי וּבְבִיאור יוֹתֵר רָחֵב וְנ"ל וּדְבָרָיו צָרִיף תִּיקוֹן דְּנִיהוּ דְּמוּכָח דְּצָרִיף פְּנוּנָה בְּכַתִּיבַת הַשֵּׁם יוֹתֵר מִפְּתִיבַת ס"ת מ"מ י"ל דְּמִסְתַּמָּא מְהֵנִי דְּכִמּוֹ דְּמַהֲנִי סְתַמָּא דְּכַתִּיבַת ס"ת לַס"ת הַה"ד סְתַמָּא דְּכַתִּיבַת אוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם לְהַשֵּׁם לְכֹן אִם גַּתְּפוּנִין לְכַתִּיבַת אוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם אֶבֶל כָּאֵן דְּנִתְּפוּנִין לְכַתּוּב יְהוּדָא גְרַע טְפִי מִסְתַּמָּא דְּאוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם דְּהָרִי גַתְּפוּנִין לִיהוּדָא עַכ"ל וּדְפַח"ח וּשְׁפַתִּים יִנְשַׁק וְת"ל שְׁפַנוּנְתִי לְדַעַת הַגְּדוּלִים וּמָה שֶׁתִּירָץ שָׁם וְנ"ל בְּקִיצוֹר דַּע"פ פִּינּוֹן דְּמוּכָח דְּצָרִיף פְּנוּנָה בְּכַתִּיבַת הַשֵּׁם יוֹתֵר מִבְּגוּף הַס"ת מִמִּילָא תּוֹ לָא מְהֵנִי סְתַמָּא דְּהֵינּוּ בְּלֹא פְּנוּנָה כָּלֵל וְצָרִיף מִיָּהָ שִׁיכּוּנִין שְׁפוּתַב אוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם וּמִמִּילָא פִּינּוֹן דְּצָרִיף פְּנוּנָה פְּרָטִית לְאוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם מִמִּילָא צָרִיף לְהוֹצִיא הַפְּנוּנָה בְּפָה דְּהָרִי ס"ל כָּל הֵיכָא דְּלֹא מְהֵנִי סְתַמָּא דְּעֵלְמָא צָרִיף אֲמִירָה רַק לַפ"ז הָוִי סְגִי כְּשִׂאוֹמֵר רַק שְׁמִכּוּנִין לְאוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם וּמִמִּילָא סְתַמָּא לְשֵׁם הַשֵּׁם אַע"פ שְׂאִינוּ אוֹמֵר שְׁנִתְּפוּנִין לְכַתּוּב לְשֵׁם קְדוּשַׁת הַשֵּׁם וַא"כ עֵיקַר קִנְיָנִית הַבִּי' רַק עַל מָה שֶׁסִּיִּים הַמְּרַדְכִי דְּצָרִיף לוֹמֵר בְּפִירוּשׁ לְשֵׁם קְדוּשַׁת הַשֵּׁם אֶבֶל בְּעֵיקַר הַדְּבָר דְּצָרִיף פְּנוּנָה וְדַבּוּר שְׁמִכּוּנִין לְאוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם בְּזַה תִּירוֹץ הַט"ז שְׂרִיר וְקִיִּים עַכ"ל בְּקִיצוֹר בְּשִׁינוּי לְשׁוֹן קִצָּת.

וְהִנֵּה זֶה לֹא הִבְנִיתִי דְּלִשְׁיטַת הַט"ז יָפָה כְּתַב דַּס"ל מִסְבָּרָא דְּנִפְשֵׁיהּ דְּכָל הֵיכָא דְּלֹא מְהֵנִי סְתַמָּא דְּעֵלְמָא מִמִּילָא צָרִיף אֲמִירָה מְקוּדָם אֶבֶל בְּאַמְתָּ לֹא תִירָץ כְּלוּם עַל קִנְיָנִית הַבִּי' דְּמִבְּרִיָּתָא ע"כ לֹא מוּכָח מִיַּדִּי דְּצָרִיף פְּנוּנָה פְּרָטִית בְּפִירוּשׁ בְּמַחְשָׁבָה קוּדָם כְּתִיבַת הַשֵּׁם שְׁמִכּוּנִין שְׁפוּתַב אוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם רַק שְׂלֵא יְכוּנִין בְּהִיפּוּף דְּשֵׁם בְּבְרִיָּתָא גַתְּפוּנִין בְּפִירוּשׁ בְּשַׁעַת כְּתִיבָה לְאוֹתִיּוֹת יְהוּדָא ע"כ צָרִיף הַעֲבַרְתָּ קוּלְמוּס לְקַדְשׁוֹ לְכוּנִין לְאוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם בְּשַׁעַת כְּתִיבָה אֶבֶל כְּשִׁפוּתַב סְתַמָּא אוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם שְׂעִדַע שְׁהוּא שָׁם וּבְשַׁעַת כְּתִיבָה גַתְּפוּנִין לְכָל אוֹת וְאוֹת כְּשִׁפוּתַב מְהַשֵּׁם י"ל דְּלֹא צָרִיף פְּנוּנָה פְּרָטִית מְקוּדָם וּכ"ש דְּלֹא צָרִיף אֲמִירָה מְקוּדָם כְּתִיבָה וְאִף דְּלֹא גַתְּפוּנִין בְּפִירוּשׁ לְקַדְשׁוֹ י"ל דְּכָשֵׁר וְהֵבֵן פִּי סְבָרָא גְכוּנָה הוּא לַפַּע"ד וּמַכ"ש לְהָרָא"ש וְהַטּוֹר דְּבְאַמְתָּ סְגִי בְּמַחְשָׁבָה לְחוּד כַּמ"ש הַט"ז בַּסִּי' רַע"ו וְנ"ל דְּבְשַׁעַת כְּתִיבָה אֶסְקִי' חַד דְּרָגָא דְּהָאֲמִירָה דְּקוּדָם הַכְּתִיבָה הוּא כּוֹלֵל ג"כ קְדוּשַׁת הַשֵּׁם כּו' אֶלָּא דְּבְשַׁעַת כְּתִיבַת הַשֵּׁם צָרִיף עוֹד פְּנוּנָה ע"ש וְכֹן כְּתַב הַבֵּא"ט בְּסִימָן רַע"ד שְׁכֹן הוּא דַּעַת הַרְמַב"ם ע"ש וְכֹן עֵיקַר לְהַלְכָה כַּמ"ש בְּנִק"ה שֶׁהִבְאֵתִיו לְעֵיל וּכְמוֹ שֶׁכְּתַב בְּסִפְרֵי בְּנֵי יוֹנָה שְׂאֵבִיא לְקַמֵּן בְּסוּף הַתְּשׁוּבָה רַק לְדַבְרֵיהֶם צָרִיף מַחְשָׁבָה לְשֵׁם קְדוּשַׁת הַשֵּׁם וּלְפִי הַגָּ"ל י"ל דְּבְקְדוּשַׁת הַשֵּׁם אֶסְקִי' חַד דְּרָגָא רַק שְׂצָרִיף פְּנוּנָה לְאוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם אֶבֶל אֵין צָרִיף שׁוּם אֲמִירָה וַז"ב: וּבְאַמְתָּ פִּן מוּכָח מִפְּשָׁטָא דְּבְרִיָּתָא שָׁם כְּמוֹ שְׂדֵיִיק הַב"ח הֵבִיאוּ הַט"ז וְכֹן הַקֶּשֶׁה הַפ"י הִבְאֵתִיו לְעֵיל דְּמַדְנַקְט הַבְּרִיָּתָא דְּנִקָּא גַתְּפוּנִין לְכַתּוּב יְהוּדָה כּו' וּמָה שֶׁתִּירָץ הַט"ז שָׁם דַּקַּמ"ל רְבוּתָא לַר"י דְּאַפִּילוּ בְּהָא מְהֵנִי הַעֲבַרְתָּ קוּלְמוּס הוּא דְּחוּק מְאוּד מִב' טְעָמִים חֲדָא דַּע"כ צָרִיף לוֹמֵר הָא דְּלֹא נִקְט רְבוּתָא לְרַבְּנָן מְשׁוּם דְּכַח דְּהִתִּירָא עֲדִיף וּכְמוֹ שֶׁכְּתַב בְּנֵה"כ ס"ק א' שֶׁהִבְאֵתִיו לְעֵיל וַא"כ לְפִי"ז לְדַבְרֵי הַשֵּׁ"ף דְּהַשֵּׁם שְׁנִכְתַּב שְׂלֵא בְּכּוּנִיָּת קְדוּשָׁה מוֹתֵר לְמוּחְקוֹ וּלְפִי מָה דְּהִבְאֵתִיו לְעֵיל בְּדָרְךָ הָא דְּכֹן כְּתוּב בְּהַדְלָ' בַּמַּס' סוּפְרִים בְּגוּפָא דְּפְלוּגְתָא דְּהִיָּה גַתְּפוּנִין דַּלְד"ה מוֹתֵר לְמוּחְקוֹ וַא"כ אִם נִימָא דְּגַם בְּסְתַמָּא פְּסוּל הָוִי לִי לִינְקַט הַבְּרִיָּתָא רְבוּתָא טְפִי דְּגַם שְׁנִתְּפוּנִין לְאוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם דְּמוֹתֵר לְמוּחְקוֹ וְכֹן הַקֶּשֶׁה שָׁם הַפ"י לְדַבְרֵי הַשֵּׁ"ף וְהִיא יוֹתֵר פַּחַח דְּהִתִּירָא מְהֵאִי

דלעיל פּמבּוֹאָר בּסמוּךְ וְעוֹד דע"כ א"א לומר פּוֹן דְּהָא לְפִי מַה דְּמְבּוֹאָר לְעִיל בְּתַחֲלִיל
הַתְּשׁוּבָה דע"כ טעמא דר"י דְּמַהֲנֵי הַעֲבֵרַת קוֹלְמוֹס מִשׁוּם דס"ל דְּהֵיכ' דְּמַתְקֵן בְּכַתֵּב
הַעֲלִיּוֹן חֲשׁוֹב כְּתֵב הַעֲלִיּוֹן כְּתֵב א"כ לפ"ז כ"ש היכ' דְּנִתְפָּוּן לְכַתּוֹב יְהוּד' דְּמַתְקֵן טְפִי
דְּמַהֲנֵי הַעֲבֵר' קוֹלְמוֹס וְאַדְרָבָא הו"ל רְבוּתָא יוֹתֵר דְּאַפִּילוּ בְּסִתְמָא דְּלֹא מִתְקֵן כ"כ אפ"ה
מַהֲנֵי הַעֲבֵרַת קוֹלְמוֹס וְזֶה בְּרוּר וְנִכּוֹן וּמְוַכָּרָה לַע"ד דְּנִדְּאֵי אִי אֶפְשָׁר לְתַרְץ פְּדָבְרֵי הַט"ז
וּא"כ עֲמֻדָה קוֹשְׁיַת הַב"ח וְהַפ"י עַל הַבְּרִייתָא בְּמִקּוּמָהּ א"ו מְוַכָּרָה כַּהֲנ"ל: וּלְפ"ז לֹא
ק"מ וְכִמוֹ שֶׁכְּתֵב בְּאַמַּת בְּבִיאור מְרַדְכֵי מִהֲגָאוֹן הַנ"ל בְּעֲצָמוֹ לְתַרְץ עַל קוֹשְׁי' הַב"ח וְנ"ל
דְּקמ"ל דְּדוּקָא הָתֵם דַּע"ג דְּנִתְפָּוּן לְקַדְוֶשֶׁת ס"ת מ"מ פִּינּוֹן דְּלֹא נִתְפָּוּן לְאוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם
דְּפָסוּל אֲבָל בְּמִתְפָּוּן לְאוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם וְלֹא נִתְפָּוּן לְקַדְוֶשֶׁת י"ל דְּכָשָׁר דְּסִתְמָא דְּכַתִּיבַת
אוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם לְשֵׁם הַשֵּׁם אִם לֹא שֶׁפָּוּן לְהִקְפֹּד עֵי"ש וּז"ב וּמְוַכָּרָה לַענ"ד רַק שֶׁלְּדַעְתּוֹ
הִי צָרִיךְ לְזֶה עכ"פ אֲמִירָה וּלְפַע"ד לֹא צָרִיךְ כָּלֵל לֹא אֲמִירָה וְלֹא פְּנוּנָה פְּרִטִית קוֹדֵם
כְּתִיבָה שְׂרוּצָה לְכַתּוֹב אוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם וְלֹא פָּסוּל רַק כְּשֶׁפָּוּן בְּשַׁעַת כְּתִיבָה לְאוֹתִיּוֹת אַחֲרֵים
אוּ שְׁלֹא יָדַע שֶׁהוּא שֵׁם כָּלֵל דְּהוּי פְּאִילוּ פְּנוּן לְאוֹתִיּוֹת אַחֲרֵים דַּל"כ הִדְרָא קוֹשְׁיָא
לְדוּקָתָא לְאַשְׁמוּעֵינּוּ רְבוּתָא טְפִי דְּפָסוּל בְּלֹא אֲמִירָה שֶׁמְכּוֹנֵן לְאוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם אוּ בְּלֹא פְּנוּנָה
פְּרִטִית מְקוּדָם כַּנ"ל בְּרוּר וּמְוַכָּרָה לְפַע"ד לְזֶה: וּלְפ"ז גַּם מַה דְּאַמְרִינּוּ לְעִיל בְּגִמְרָא הַנ"ל
אַזְפְּרוּ שְׂבָה לֹא כְּתִבְתִּי לְשֵׁמֶן ע"כ ג"כ הַפְּנוּנָה עַל אֲנָפּוֹן הַבְּרִייתָא שֶׁטַּעַה וְנִתְפָּוּן
לְאוֹתִיּוֹת אַחֲרֵים אוּ שְׁלֹא יָדַע מִהַשְּׂמוֹת כָּלֵל כַּנ"ל וְזֶה דַּעַת הַר"ר אֶלְחָנָן בְּמְרַדְכֵי פָּרֵק
הַתְּכֵלֶת הַנ"ל דְּלְדַבְּרֵי א"צ פְּנוּנָה מְפֻרְשֶׁת כָּלֵל כִּנּוּ בְּשֶׁאֵר הַס"ת דְּהִקְשָׁה שֵׁם עָלִיו
הֲגָאוֹן הַנ"ל בְּבִיאור מְרַדְכֵי דַּא"כ אֲמַאי נָקֻט הַגְּמָרָא דְּוּקָא אַזְפְּרוּת וְלֹא שְׂאָר סְפָר
דְּלְדַבְּרֵי לִיכָּא לְמִימֵר כְּמוֹ שֶׁכְּתֵב הַמְרַדְכֵי דְּנָקֻט אַזְפְּרוּת מִשׁוּם דְּאִיכָּא לְמִימֵר דְּשַׁכַּח
הָאֲמִירָה בְּפִירוּשׁ שְׁכּוֹתֵב לְשֵׁמֶן מַה שְּׂאִין פֶּן בְּשֶׁאֵר ס"ת דְּכָשָׁר כַּה"ג עֵי"ש דְּלְדַבְּרֵי
הַר"ר אֶלְחָנָן ז"ל גַּם בְּאַזְפְּרוּת בְּעֵינֵן שְׁכּוֹתֵב בְּפִירוּשׁ שְׁלֹא לְשֵׁמֶן וּא"כ אַף בְּשֶׁאֵר הַס"ת
הַדִּין פֶּן עֵי"ש וְדַחַק מְאוּד הֲגָאוֹן הַנ"ל לְתַרְץ דְּבִשְׂאָר הַס"ת הוּי מַהֲנֵי הַעֲבֵרַת קוֹלְמוֹס
אַלִּיכָּא דְּכ"ע מִשְׂא"כ בְּשֵׁם דְּאִין מִן הַמְּוַכָּרָה עֵי"ש וּבְמַחֲלִיל כְּבוֹד תּוֹרָתוֹ א"א לְאַמְרֵם
כָּלֵל דְּכָבֵר נִתְבָּאָר לְעִיל דְּלְרַבְּנָן בְּכ"מ לֹא חֲשׁוֹב כְּתֵב ע"ג כְּתֵב אַף בְּגֻט א"ו מְוַכָּרָה דַּעַת
הַר"ר אֶלְחָנָן כַּהֲנ"ל דְּאַף דְּאִין צָרִי כָּלֵל פְּנוּנָה מְפֻרְשֶׁת קוֹדֵם הַכְּתִיבָה מ"מ וְנִדְּאֵי צָרִיךְ
שְׂיִכּוֹנֵן בְּשַׁעַת כְּתִיבָה לְאוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם וְלֹא לְאוֹתִיּוֹת אַחֲרֵים וּכְדַבְּרֵי הַבְּרִייתָא וְלְזֶה נָקֻט
דְּוּקָא הָאֲזְפְּרוּת דְּג"כ אִיגְרִי בְּאֲנָפּוֹן הַבְּרִייתָא שְׁטַע' וְלֹא פְּנוּן לְאוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם דְּבְּאַזְפְּרוּת
פָּסוּל מִשְׂא"כ בְּשֶׁאֵר הַסְּפָר דְּכָשָׁר כַּה"ג פִּינּוֹן דַּע"כ נִתְפָּוּן לְקַדְוֶשֶׁת ס"ת כְּמוֹ שֶׁכְּתֵב
הַט"ז וּז"ב בְּדַעַת הַר"ר אֶלְחָנָן: וְעוֹד מְבּוֹאָר בְּהַדְי' בְּתוֹס' בְּמִנְחוֹת בַּד"ה וְאַל יְמוּל דְּכַתְּבוּ
לְבַסּוּף עַל הָא דְּמַקְשָׁה שֵׁם קוֹשְׁי' הַמְרַדְכֵי הַנ"ל ל"ל וּקְשָׁרְתֵם וְתִירְצוּ שֵׁם א"נ בְּאַזְפְּרוּת
לְבַד בְּעֵינֵין כְּוִלֵי הָאִי מִשְׁמַע דְּבְּאַזְפְּרוּת סִתְמָא לָאוּ לְשֵׁמֶן וּבְעֵינֵין שְׂיִכּוֹנֵן לְשֵׁמֶן לְשֵׁם
אוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם לְקַדְוֶשֶׁת סְפָר אֲבָל לֹא נִזְכָּר שׁוּם רְמֵז דְּצָרִיךְ לְקַדְוֶשׁוֹ בְּפִירוּשׁ לְקַדְוֶשֶׁת
הַשֵּׁם עֵי"ש הַיּוֹצֵא מְכַל זֶה דְּמְוַכָּרָה מִגְּמָרָא הַנ"ל דְּלֹא חֲמוּר אַזְפְּרוּת מִשְׂאָר הַסְּפָר רַק
לְעַנְיָן זֶה דְּצָרִיךְ שְׂיִכּוֹנֵן בְּשַׁעַת כְּתִיבָה לְאוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם וְאַף דְּלֹא נִתְפָּוּן לְקַדְוֶשׁוֹ בְּפִירוּשׁ
דְּכָשָׁר וּמַעֲתָה נִחְזוֹר לְדַעַת הָרַב אֶלְפ"ס וְהַרְמַב"ם דְּמְוַכָּרָה מִדַּעְתּוֹ ג"כ דְּהִנְהָה בְּסוּף
הַלְכוֹת ס"ת לֹא הִבִּיא הַר"י רַק סִתְמָא דְּגִמְרָא דְּפָרֵק הַנִּזְדַּקִּין הָאִי דְּאַתְי' לְקַמֵּי דַּר' אֲמִי
וְאַמֵּר אַזְפְּרוּת שְׁבוּ אִין כְּתוּבִין לְשֵׁמֶן כּו' וְלֹא הַזְכִּיר כְּלוּם מַעֲנֵין הַפְּלוּגָתָא דַּהִי נִתְפָּוּן

שמשם עיקר ראי' הפוסקים שסוברים שצריך לקדשם בפיהם וגם לא הזכיר פלום הדין משאר הספר רק דשלטי הגבורי' פתב שם בשם סמ"ג דבשאר ספר צריה גם כן שיהיה לשם ספר תורה וקדושה וכן הרמב"ם פ"ק א' מה' תפילין הלכה ט"ו פתב שם וזה לשונו הפותב ס"ת תפילין ומזוזות ובשעת כתיבה לא היה לו פנונה וכתב האזכרה מן האזכרות שבהן שלא לשמן פסולין לפיכך הפותב את השם אפי' הלך ישראל שואל בשלומו לא ישיבנו עכ"ל הרי דגם הוא השמיט בגוף הדין שצריך לקדשו בפירוש או שצריך פנונה פרטית קודם הכתיבה רק אדרבא מלשונו שכתב וכתב האזכרות שלא לשמן נראה בפירוש פדעת הר"ר אלקנה במרדכי ה"ל דאינו פסול רק כשפיוון בפירוש שלא לשמן.

והנה ג"כ השמיט הדין בשאר הספר רק שם בהג"מ פתב דצריך לכתוב כל שאר הספר לשם קדושה וזה דבר תמוה על האלפ"ס והרמב"ם שהשמיטו כל זה והנה הא דהשמיטו האלפ"ס והרמב"ם דלא מהני העברת קולמוס דקיי"ל פרבנו י"ל דמנה ראיה למ"ש לעיל בתחיל' דברי בדרף הא' דטעמא דרבנו דלא חשוב פתב העליון וא"כ כבר פתבו בסתמ' בה' שבת שכתב ע"ג פתב פטור וממילא נשמע פאן בענין אזכרו' דכ"ש דלא מהני העברת קולמוס וז"ב אבל מדהשמיטו כל ה"ל נראה בפירוש דדעתם דבאמת בנדאי גם בכל הספר בענין לשמה ולא הנצרכו לכתבו דכ"ש הוא מדין עבוד שמבואר בדבריהם דבעי לשמה וכ"ש כתיבה דזה בזה תלי' כמו שמבואר כ"ז היטיב בספר התרומה הלכות ס"ת סי' ק"צ ע"ש וכן פתב בעל המאור בסופה דף ט' ומנכרח הוא מגמ' דגיטין פ"ק השולח דף מ"ו ע"ב דצריך שם הגמ' ארשב"ג וכי לא בעי כתיבה לשמה והא עבוד לשמה בעי ע"ש וז"ב רק דעיקר החילוק בין אזכרות לשאר הספר דבשאר הספר פיון דכתב ס"ת בקדושת ס"ת אף שכנון בשעת כתיבה לאותיות אחרים כגון יהודא לשם אחר דכשר דזה הוי ג"כ לשמה כמ"ש בספר התרומה בסי' ה"ל פיון דעכ"פ פתב בקדושת הספר משא"כ באזכרות כה"ג דפסול וזה פקרא שלא לשמה גבי אזכרות וזה נראה לי ברור פדעת האלפ"ס ה"ל שלא הביא רק סתמא דגמ' אזכרת שבו אין פתובין לשמן הכונה על אופן הכתיבה שאין פתובין לשם אותיות השם רק לשם יהודא וכדומה ולהכי לא הזכיר פלום מענין הקידוש בפירוש וז"ב ומכנון מאד בדברי הרמב"ם בלשונו ה"ל שהוא פ"ל לשון שכתב דבשעת כתיבה לא היה לו פנונה וכתב מן האזכרה שלא לשמן עכ"ל דהלא היה די באזכרו שכתב האזכרה שלא לשמן או לכתוב שבשעת כתיבת השם לא היה לו פנונה ועוד שפתח בדבריו שלא היה לו פנונה בשעת כתיבה משמע שפ"ל הספר לא היה לו פנונה ורק פתב סתמא וסיים בדבריו רק באזכרות שכתב שלא לשמן והדברים סתרי אהדדי באין מבין דבריו הקדושים א"ו פ"ה הוא המשך דבריו דלהכי לא פתב הרמב"ם רק שבשעת כתיבת השם לא היה לו פנונה פ"ה שלא תטעה שלא היה לו פנונה לקדש ובאמת כשר כה"ג פיון שעכ"פ פנון לאותיות השם פ"ל ולהכי לא פתב הרמב"ם רק שכתב האזכרות שלא לשמן פ"ה שלא תטעה שכתב בפירוש שלא לשמן פתב פ"ל לשם קדושת הספר ובאמת כה"ג פסול גם בשאר הספר פ"ל ע"כ פתב תחילה דבשעת כתיבה לא הי' לו פנונה פירש בשעת כתיבת הספר לא היה לו פנונה אבל משום זה לא היה פסליגין פיון דעכ"פ פתב סתם בקדושת הספר ע"כ פתב אח"כ שעי"ז שכתב שלא בכונה יצא לו הטעות וכתב אזכרה מן האזכרות שלא לשמן פירש שלא לשם אותיות השם רק לשם יהודה וכדומה וכדי להורות דמחמת שכתב שלא בכונה טעה

ונתפנין לאותיות אחרים דבזה חמיר אנפרות משאר הספר משא"כ אם נתפנין בשעת פתיבת השם לאותיות השם שינדע שהוא שם אף דלא נתפנין לקדשם בקדושה דכשר אף באנפרות וכן אם נתפנין בפירוש שלא לשמה פסול אף בשאר הספר וזה ברור ומכונן לדעתי בדעת הרמב"ם ע"פ האמת דאל"כ אין פירוש לדבריו ז"ל.

הינצא מהמקובץ הלז דמוכרח מגמרא ואלפסי ורמב"ם דכשפנין בשעת פתיבה שפותר אות ואות מאותו השם אף דלא נתפנין לקדשו דנדאי פשר בדעבד וזהו נקרא בדבריהם לשמן ודו"ק.

ואם פן ה"נ בנ"ד שאלתי להסופר ואמר כי שינדע מכל השמות דאינם נחקקים שהם שמות ושפנין בשעת פתיבה לכל אות ואות מאותיות השם רק דלא נתפנין לקדשו בפירוש קודם פתיבה כי הי' סבר דזה אינו צריך רק בשם הוי' דהוא חמור משאר שמות דנדאי פשר לפי הנ"ל ואין להקשות פנין דהסופר לא ידע שיש עיפוב בדבר לכונן לאותיות השם טפי משאר הספר האיך נאמין לו דילמא לא פנין ולא אדעת' דכל מילתא דלא רמי' עלי' דאינש לאו אדעת' כמו דאמרינן בכמה דוכתי' בשחיתות בשחט בספין פגום ולא ידע שהוא פגום ואח"כ אמר ששחט שלא במקום הפגימה דאינו נאמן מטעם דמילתא דלא רמי' עני' כו' ובהלכות פסח במחבת דאף דאמר שלא הנה בן יומו אמרינן דלאו אדעת' אבל ז"א דאמר לי בפירוש דאינו פותר שום תיבה עד שמוציא אותה קודם בפיה כמבואר בש"ע ומכונן לפירוש המלות כדי שלא יטעה ומכ"ש בהשמות שינדע עכ"פ שאינם נחקקים שזוכר בפירוש שמה מאוד זהיר בהם לכונן לאותיותיהם ולפירוש המלות שלא יטעה בהם ואמר לי דוגמא פגון שפכת אלמי האלקים זוכר' בפירוש שפנין שהוא אלמי על כל אלקים מכל זה נראה דנדאי רמי' עליך לכונן לאותיות השם וא"כ כפי הנ"ל בנדאי פשר הוא ויותר מזה פראה אף דעת הגהת מרדכי בבבאור מרדכי מהגאון הנ"ל דדעתו שצריך עכ"פ לומר בפירוש קודם פתיבת השם שפנין לאותיות השם מ"מ פשר בנ"ד דהרי הוציא התיבה בפיו קודם פתיבה וכונן לפירוש המלות ומה צריך עוד אמירה יותר וז"ב ובפרט בעיקר הדבר שהוא מלתא דרבנן דנדאי מן התורה אינו פסול אף באנפרה רק בפירוש שלא לשמן [שלא לשם אותיות השם וכמ"ש בחידושי רשב"ץ שהבאתי לעיל בחידושי גיטין דף כ' עיי"ש] וא"כ בדרבנן הלא אחר המקיל ובפרט שלא יהא צריך גניזה פמה ריעות דהוא גנאי גדול לס"ת כמבואר בכמה מקומות וא"ל פנין דנכשיר הס"ת לברוכי עליה א"כ שוב הוי מילתא דאורייתא פנין דכל הברכות הוא רק דרבנן וא"כ לא תקנו רק בספר פשר לפי דבריהם דבספר פסול הוי ברכה לבטלה לא מבעי' לדעת הפוסקים בא"ח סוף סי' רט"ו ס"ק ו' במ"א דגם ברכה לבטלה הוי רק לא תשא מדרבנן אלא אפי' לדעת הרמב"ם שם שהוא דאורייתא מ"מ הרי מבואר בשו"ת הרשב"א המנוחסת להרמב"ן שאלה רל"ט דגם בספר שונדאי פסול מותר לברך שאין הברכה תלויה בספר אם פשר אם פסול אלא על הקריאה בין בכשר בין בפסול עיי"ש וכן מבואר בש"ע בא"ח סימן קמ"ג סעיף ד' ברמ"א דבשעת הדחק מותר לברך על הספר הפסול דא"כ שוב הוי רק דרבנן ובדרבנן שמעינן להקל ובפרט בהצטרף ע"פ האופן הא' פנ"ל בנ"ד בשאר השמות דאין צריך לקדשם רק שם הוי ובאמת מצינו בגמרא בכמה דברים שחמור שם הויה משאר שמות לענין שם המפורש דאמרינן לא פשאני נכתב אני נקרא וכל ההוגה את השם באותיותיו כו' ובמקדש פשהיו

מזכירי פכתבו ה' אומרים בשכמל"ו ולא בשאר שמות ועוד בכמה דברים כמבואר בסוף הדף: עוד רגע אדבר ואל יחר בעיני אדוני אדברה אף הפעם הגם שאין לי עסק בנסתרות מ"מ במה שהרשיתי התבוננתי וראיתי בספר שיערי אורה שער א' בפתח דבריו ששם בו ד' הוא עיקר וכל שאר שמות הקדושים כולם פדמיון הענפים הנמשכים ממנו לכו משם אהי' וכן מבואר ביותר בשער החמישי שהשם המיוחד הנקרא ידו"ד הוא השורש והעיקר לכל שמותיו וכל השמות כולן בו נאחזין ע"ש ואף שהדברים הנ"ל עומדים ברומו של עולם בהדי כבשי דרחמנא ל"ל מ"מ לפי פשוטו הוא כמשמעו לפי זה נראה בנ"ד שהפוסקים דכיון שקידוש השם הוי' דהוא עיקר ממילא נתקדשו כל שאר השמות ודו"ק אף שאין מביאין ראיה מזה להלכה מ"מ לא נמנעתי מלקתבו להיות סניף לשאר הראות באופן הא' דלעיל.

אחר פתיי זה בא לידי ספר בני יונה מהגאון מוה' יונה לנד סופר בעהמ"ח ספר מעיל צדקה וראיתי שכתב בסי' רע"ו סעיף ב' בקיצור ארוך בענין פתיבת אנפרות ונ"ל נאפין' אם חישוב כן במחשבתו שכותב שם השם ב"ה לשם ס"ת סגי לאפוקי שלא יחשוב במחשבה אחרת או שיחשוב כאלו כותב שאר מלות התורה וידי עושים מלאכתם ולבו כל עמו כו' אבל כל שיודע שכותב שם השם ומכוון שכותב לשם הספר הוי' דעבד ויש מסופקים בזה אלא בעיניו שיוציא הפונה בשפתיו דוקא ע"ש וזה נראה בהדיא כמ"ש לעיל באופן הב' והיש מסופקין שהביא שם נראה שהוא פדעת הגאון בבואור מרדכי הנ"ל שהבאתי לעיל אבל כבר הוכחתי לעיל דאין צריך להוציא בפיו כלל רק פדעת הרא"ש דסגי במחשבה וכמ"ש הספר הלז בעצמו בפילפול ארוך ר' סימן רע"ו דעיקר פדעת הש"ך בנה"כ שהשיג על הט"ז דבעיניו דוקא שיערש בפיו אלא כלשון הרא"ש שפירש בהדיא דסגי במחשבה לכו בדעבד סגי במחשבה לחוד עכ"ד ע"ש.

עוד כתב בסמוך ונ"ל נמצא פסקן של דברים שלשה מדות בענין השמות שם הנכתב בסתם צריכין קידוש פה או מחשבה שיחשוב שכותב אחד מן השמות שאינם נמחקים והמה משמות ית"ש עכ"ל עיי"ש וכמו ממש בנ"ד ומהראוי לסמוך עליו בשעת הדחק בנ"ד.

סליק האופן הב'. והדרה הב'.

ואל יחר בעיני אדוני מה שפתי למעלה באופן הב' נגד הרא"ש וטהור ושכבר נפסק הלכתא בש"ע דבכל השמות אם לא קידושם מקודם הפתיכה דפסול ואיך אשא פני להרים ראשי נגדם שלכם הי' פתוח כפתחו של אולם וכבר אמרו אם הראשונים כבני אדם כו' ומי לבא להרהר ולחפש אחר דבריהם ובפרט פי צעיר אנכי לימים והם ישישים ואיך אפשר שיעינים להם ולא יראו מה שאני הקטן רואה הנה עדי בשחק סהדי במרומים שכאשר עלה זאת במחשבותי נרתעתי וכבר רציתי למשוך את ידי וחזרתי לאחורי כאלו לא אמרתי דבר אף שקניתי ספר אדרת אליהו שחיבר בעהמ"ח ספר משנת חסידים ויש שם בחלק שני ב' שאלות תשובות אחד בענין תפילין של ח"ה והב' בענין קריאה בס"ת עולים הרבה בענין אחד כמה פעמים אשר השני ענינים אלו כבר מבוארים בפוסקים הראשונים וכתב שם בתחלת התשובה הא' בפתח דבריו בשם תקוני' על פסוק משכיל על דבר ימצא טוב ונ"ל דזה רמז לנו דלא יבלו שפתותינו מלומר די בידעות הדבר

כפשוטו אלא צריכים אנו להשפיל עליו כי אז נמצא טוב טעם ודעת וכתב עוד שם ונ"ל וכמו כן אין לכו לעשות אכן תקומה מדין אחד המובא במפרשים או בפוסקים ונ"ל אם יש לאל ידונו לחפש אחריו במוצאו ומבואו כי מקום הניחו אבותינו להתגדר בו ושמה ינפה הוא מה שלא ראו הם ונ"ל כי פתר תורה מונח ועומד לכל ישראל כי אנשים אחים אנחנו ומפנין שהתורה מורשה לנו כל אחד המפיר חלקו נוטלו ואין אדם נוגע במוכן לחבירו ואל יאמר אדם צעיר אנכי לימים והם ישישים ואיך אפשר שענינים להם ולא יראו מה שאני הקטן רואה כו' עכ"ל עיי"ש שמאריה בענין זה שחייב כל אחד להשתדל ולטול חלקו הלאו לו בתורתנו הקדושה כדי שלא יצטרף לגלגל עיי"ש: עוד כתב בתחילת תשובה ה"ב בפתח דבריו ונ"ל בקיצור אף כי טוב מאוד לשמור ולעשות כל דברי הפוסק המפורסמים וניחא לן לעולם לדחות סברתנו מפני סברתם בדברים התלויים בסברא כו' אבל פשאנו מביאים תשובה לדבריהם מדברי רבותינו ונ"ל ובפרט מהש"ס כל מי שיש לו מוח בקדקדו יודה שקל מי שחנני ד' דעת בדברי רבותינו ונ"ל מחויב לחזור ולחפש אחר מוצא הדבר להוציא הדין לאמיתו ולא יתקע עצמו לדבר הליכות אחר הפוסקים ראשונים ואחרונים שנתפשטו בעולם שקבר מתו אשר הם חיים עדנם בעה"ב בסברי שהם דברי קבלה בדברי חז"ל דאינו פן אלא אף הם הנוצרכו להעמיד דבריהם על הש"ס אבל אם אתה החופש ימצא שאינו פן חינוך וחיסודא אנו עושים להם לסתור דבריהם בין לאסור בין להתיר ולהעמיד אותם על האמת וכן כתב שם בשם הרמב"ם באיגרתו.

עוד כתב שם בסוף התשובה שאין לדחוק לשנות הש"ס מפני הפללים מהפוסקים הראשונים כו' רק לקבל אמת ממי שאמרו כו' ולקיים ככל הכתוב בהש"ס וכפשוטו דדין הכי מוכח בלי דוחק ודוחקים עיי"ש בכל דבריו כי כל זה ודחקני להרים ידי בקו קולמסא בקו מגילתא לכתוב כל מה שת"ל נראה לפע"ד עפ"מ שהורוני מן השמים ויתנו עדיהן ויצדקו וביקשתי ממעכ"ת שיכתוב לי תשובת על כל ה"ב דרכים באיזו דרך ישכון אור אליבא דדינא בנ"ד הגם שלפע"ד נראה עיקר בנ"ד הדרך ה"ב מ"מ יש נ"מ גם בדרך ה"א דאם פנון לאותיות אחרים גם בכל השמות או שלא ידע מהשמות כלל שהם שמות דבזה נלע"ד דעת הש"ך אמת ויציב עפ"י הראיות הנ"ל דמותר למוחקם אף שכתב בקדושת ס"ת ושעפ"ז נראה לי דמהני מחיקה אף בהרבה שמות דמגומר בדעבד כשר פנ"ל: ואל יחר בעיני אדוני על אריכות דברים כי עדי בשחק שיש לי עוד חידושים על דרך הפלפול בענינים אלו ולא רציתי לכותבן שלא להטריח על מעכ"ת יותר מדאי רק שהכרח לא יגונה שלא כתבתי רק מה שנוגע לעיקר הדין.

והנה מחמת שקל דברי תשובה הנ"ל הנה אצל הרב דקהלתינו והשיב עלי במכתב בכמה דברים ובע"ה חזרתי והשבתי לו במכתב על כל דבריו בטוב טעם ודעת ומידי עיוני בו ראיתי שבכמה דברים קצרתי לפעמים בבאיור וא"א להעתיקם כל הדברים שלא להטריח על מעכ"ת יותר מדאי רק אעפ"כ בקצת דברים מההכרח להעתיק פה וגם לכתוב אח"כ משנלפע"ד שקל ה"ב דרכים עולים למקום אחד לדינא בכמה דינים מחולקים ע"כ ההכרח לא יגונה לבאר עוד בכמה דברים.

א' מ"ש לעיל בְּדָרָךְ ה"א בְּאִנְפֵי הָא' לְתַרְזֵן דְּלֵהֲכִי הַפְּסִיד הַסּוֹפֵר שְׁכָרוֹ דְּמַצֵּי הַלּוֹקָח לומר איני רצוני בס"ת פְּזוּתָא עיי"ש אין להקשות דיאמר הסופר תן לי עכ"פ שְׁכָר ס"ת מְנוּמְרָת וְאִם לֹא תִרְצֶה בִּסְ"ת פְּזוּתָא תֵּן לִי הַסְ"ת וְאִנִּי אֲשַׁלֵּם לָךְ בְּעֵד הַקְּלָף דְּזָה אֵינוֹ דְּהָרִי מְבוֹנָאָר בְּחו"מ סִימָן ש"ו ס"ג דְּאִנְפֵי שְׁשִׁינְיָה אֵין יָכוֹל לומר אֲתֵּן לָךְ דְּמֵי צְמֵרָךְ רַק נוֹתֵן לוֹ הִצִּיאָה אוֹ הִשְׁבַּח יְעוּ"ש וְא"כ גַּם כָּאֵן הָרִי אֵין לָךְ שְׁשִׁינְיָה גְּדוֹל מְזָה לְפִי דְּבָרֵי הַסּוֹפֵר שְׁצָרִיךְ לְהִיּוֹת הַסְ"ת מְנוּמְרָת וְגַם כָּאֵן נוֹתֵן לוֹ הִצִּיאָה אוֹ הִשְׁבַּח רַק הָא דְּאָמַר ר' אֲמִי בְּגַמ' נֶאֱמַן אֲתָהּ לְהַפְּסִיד שְׁכָרָךְ י"ל שְׁכָרוֹ מְשַׁלֵּם שְׁקָצַב לָךְ שְׁכָר ס"ת כְּשֶׁרָה וְרָאִיָה לְזָה הַפִּירוּשׁ מְדַכְתֵּב הַמְרָדְכִי הַבִּיאוּ רַמ"א סוֹף סִימָן רפ"א דְּצָרִיךְ לִיתֵּן לוֹ עַכ"פ שְׁכָר חֲנוּמֵשׁ וּבְנוּדָאֵי אִם הִצִּיאָה הוּא פְּחוּת וְנוּדָאֵי דְּגַם הַמְרָדְכִי מוֹדָה דְּאֵין צָרִיךְ לִיתֵּן לוֹ רַק הִצִּיאָה כְּדִין הַנְּ"ל בְּאִנְפֵי שְׁשִׁינְיָה וְא"ש הַכֹּל אֵף בְּלֹא דְּבָרֵי הַשְ"ף בִּיּו"ד שְׁהַבְּאֵתִי לְעֵיל וְא"כ הַפְּסִידָתְךָ שְׁכָרָךְ הַפִּירוּשׁ כְּנ"ל שְׁכָרָךְ שְׁקָצַב לָךְ וְעוֹד בְּלֹא"ה אֵינוֹ יָכוֹל לומר תֵּן לִי הַסְ"ת כְּנ"ל דֹּא"כ נִתְקַיְיַם מִחֲשַׁבְתּוֹ וְשָׂמָא כְּנוֹנְתּוֹ לומר כֵּן וְכִדִּי לְהַחֲזִיר מִהַמְקַח וְלֵהֲכִי בְּאֵמַת אֵינוֹ נֶאֱמַן עַל שְׁלֹא אָמַר בְּפַעַם רֵאשׁוֹן שְׁמַצָּאוֹ וְאֵיהוּ דְּאִפְסִיד אֲנִפְשִׁיָה בְּמָה דְּלֹא אָמַר בְּפַעַם הָרֵאשׁוֹן וְאֵז הָיָה נֶאֱמַן וְזָה בְּרוּר: וְמָה שְׁפַתְבָּתִּי בְּאִנְפֵי ה"א בְּדָרָךְ ה"ב לְפָרֵשׁ דְּבָרֵי הִירוּשְׁלָמִי וְכֵן מְצִאתִי בְּהַגְהַת מְרָדְכִי מִהַגְּאוֹן ר' מְרָדְכִי בְּנַעַט שְׁהִבִּיא שְׁמ בְּשֵׁם תְּשׁוּבַת פ"י לְפָרֵשׁ דְּבָרֵי הַסְ"ת דְּאִוסֵר לְתַלוּת אֵף בְּג' תִּיבוֹת רַק בְּיַשׁ שְׁנֵי שְׁמוֹת שְׂאִינֵן מִיְּנוּחָדִים וְכַתֵּב דְּהוֹכִיחַ כֵּן מִהִירוּשְׁלָמִי כְּנ"ל.

וְאֵין לומר דְּלֵהֲכִי הִבִּיא הִירוּשְׁלָמִי הַנ"מ מְנַבִּיאִים כְּדִי לְאֲשַׁמְעִינֵן גַּם בְּנַבִּיאִים אֲסוּר לְתַלוּת ז"א דַּמ"מ יֵשׁ כָּאֵן מְקוֹם לְטַעוֹת ג"כ כְּדְּבָרֵי הַפ"י וְלומר דְּשֵׁם בְּתוֹרָה אֲסוּר אֵף לְמ"ד מְפַנֵּי שְׁהֵם ג' תִּיבוֹת וְעיי"ז כְּבָא לְטַעוֹת דְּדִין תְּלִיּוֹ מוֹתֵר בְּשָׂאָר הַשְּׁמוֹת כְּנ"ל כְּדְּבָרֵי רַדְבָ"ז וְא"כ יוֹתֵר הו"ל לְהִירוּשְׁלָמִי לְהַבִּיא נ"מ מִהַתּוֹרָה כְּדִי לְאֲשַׁמְעִינֵן כַּח דְּהַתִּירָא דְּשֵׁם מוֹתֵר לְמ"ד מְפַנֵּי שְׁהֵם ג' תִּיבוֹת וּמְמִילָא בְּלֹא ג' תִּיבוֹת אֲסוּר כְּכֹל הַשְּׁמוֹת וְלִתְנֵי הָא בְּאִנְפֵי נְפִשֵׁי דְּאֲסוּר לְתַלוּת גַּם בְּנַבִּיאִים א"ו הָאֵמַת כְּדְּבָרֵי הַפ"י וְכַהֲרַדְבָ"ז דְּלֵהֲכִי הִבִּיא הַנ"מ מְנַבִּיאִים כְּדִי לְאֲשַׁמְעִינֵן בְּשִׁלְשֵׁתוֹן רְבוּתָא דְּבִישׁ שְׁנֵי שְׁמוֹת מִיְּנוּחָדִין אֲסוּר וּבְשָׂאָר שְׁמוֹת מוֹתֵר וּבְנַבִּיאִים ג"כ אֲסוּר וְמָה שְׁהַקְּשִׁיתִי לְעֵיל בְּאִנְפֵי הַב' עַל תִּירְזֵן הַט"ז דְּלִתְנֵי רְבוּתָא טְפִי דְּמוֹתֵר לְמַחֲזֵק אֵין לומר דְּאֵף דְּבִסְתְּמָא פְּסוּל מ"מ אֲסוּר לְמַחֲזֵק דְּהָרִי מְצִינוּ בְּהַדְ"ל לְכֹל הַפּוֹסְקִים דְּסוּבְּרִים דְּבִסְתְּמָא פְּסוּל מוֹתֵר לְמוּחְקוֹ כְּמוֹ שְׁהַבְּאֵת לְעֵיל בְּסוֹף דְּרָךְ ה"א בְּתְּשׁוּבַת הַרְשֵׁב"ץ וְסְמ"ק וּבְשֵׁם הַגַּה"א וּבְשִׁלְטֵי הַגְּבוּרִים וְאֵף דְּלְדַעְתִּי בְּאֵמַת מְסַתְּמָא אֲסוּר לְמַחֲזֵק כֵּינֵן דְּמֵן הַתּוֹרָה כְּשֶׁר וְכַמְבוֹנָאָר בְּסוֹף הַדָּף מ"מ הוּא רַק מַחְמַת סְפֵק [ע"פ דַּעַת הָרִי"ף וְהַרְמְב"ם כְּמַבְּנָאָר בְּסוֹף הַדָּף] אָבֵל אִם נֹאמַר דְּפְסוּל מְדִינֵי דְּגְמָרָא וְנוּדָאֵי יְהֵא מוֹתֵר לְמוּחְקוֹ וְעוֹד אִם נִימָא דְּבִסְתְּמָא אֲסוּר לְמַחֲזֵק א"כ מְמִילָא אֲסוּר ג"כ לְהַעֲבִיר בְּקוּלְמוֹס לְדְּבָרֵי ר"י דְּהָיָה כְּמוּחְקָה הַתְּחַתּוֹן כְּמוֹ שְׁמַבְּנָאָר לְעֵיל בְּדָרָךְ ה"א וְא"כ מָה מְקַשָּׁה הַט"ז א"ו לְדְּבָרֵי דְּפְסוּל מוֹתֵר לְמַחֲזֵק.

וּמ"ש לְחַלֵּק עוֹד בֵּין תִּיקוּן גְּדוֹל לְקַטָּן בֵּין סְתָם לְפִירֵשׁ לְדְּבָרֵי ר"י כֵּן מְצִאתִי בְּהַדְ"ל בְּחִידוּשֵׁי הַרְשֵׁב"ץ דְּבִסְתְּמָא כֵּינֵן דְּמוֹתֵר מֵן הַתּוֹרָה א"כ לֹא מְתַקֵּן מִיְּדֵי מְדְאוּרִיָּתָא י"ל דְּלֹא חֲשׁוּב כְּתֵב הָעֵלְיוֹן כְּתֵב מִשְׁא"כ בְּפִירֵשׁ וּק"ל.

ומה שהקשיתי על דברי הגהת מרדכי הנ"ל דמתרץ דעת הר"ר אלקחנן דאמאי נקט הגמרא דווקא אנפרות וכו' אין לומר דעת הר"ר אלקחנן כר' אח' בר יעקב דדחי לרב חסדא וסובר טעמא דרבנן משום מגומר דו"א תדא דדוחק לעמוד דברי הר"ר אלקחנן דלא פהלקתא ועוד דאף לדעת ר"א ב"י משום מגומר ובעיניו ואננהו א"כ ע"כ פסול גם בכל הספר דאננהו קאי אכל המצות כמו סנפה ולילב ואין לחלק בזה בין אנפרות לשאר הספר כמו שהוכחתי לעיל מתשובת ריב"ש וזה היא באמת דעת הט"ז דדניק מדנקט דווקא אנפרות דאנפרות חמור טפי עיי"ש ע"כ ונדאי אין לתרץ בדברי הביאור מרדכי רק עיקר כמו שפירשתי בדעת הר"ר אלקחנן דגם לדבריו יש חילוק בין השם לשאר הס"ת וכמו שפירש בנה"כ ואין להקשות דאם בדברי לא תירץ הר"א פלום אקושני' התוס' למה לי קרא בנכרי תיפוק לי' דסתמא שלא לשמה ונכרי אינו מכנין לשם השם.

גם למה לי לתירץ הלשון אנפרות שבו לא פתבתי לשמן דהוי כמו שפתבתי שלא לשמן תיפוק לי' דלדבריו הפנונה שלא פתבתי לשמן היינו בלא פנונה לשם השם ואם הי' אומר פתבתי שלא לשמן הוי משמע בפירש שלא לשמן דפסול דלק"מ גם שניהם דע"כ דעת הר"ר אלקחנן דסתמא לשמו קאי כמו שפתוב בהד"ל ולא פסול לדעתו רק אם פיוון בפירש בשאר הספר שלא לשם קדושת הספר או באנפרות בפירש שלא לשם אותיות השם רק לאותיות יהודא וכדומה ולפ"ז צריך לפרש שפיר הלשון כאלו אמר פתבתי שלא לשמן פירוש שלא לשם אותיות השם אבל הלשון לא פתבתי לשמן משמע אלא סתמא פתבן וכה"ג פשר לדעת הר"ר אלקחנן ובזה מתרץ שפיר על קושני' התוס' דצריך קרא להיכא דכתב סתמא וסתמא לשם אותיות השם דכשר אף שפאמת לדעתי כה"ג פסול ולא פשר רק כשפנון בפירש מחשבתו לשם אותיות השם וכמו שכתב בספר בני יונה שהבאתי לעיל דסתמא הוי כמלאכת קוף דפסול מ"מ דעת הר"א ע"כ דגם בכה"ג פשר ומהתימא על הגהת מרדכי מהגאון הנ"ל דהא"ף אפשר להיות בדבריו בדעת הר"א דאין חילוק כלל בין השם לשאר הספר ולא פסול לדעתו רק כשפיוון בפירש שפא לשם קדושת הספר דמה יענה בבריית' דהי' נתפיון דפסול אף שכתב בקדושת ספר כמו שכתב המרדכי שם א"ו ברור ונכון דעת הר"א כמ"ש דעת הש"ף בהנה"כ דגם דעת הר"א אם לא פנון לאותיות השם דוודאי פסול אף שכתב בקדושת הספר ובזה יש חילוק בין אנפרות לשאר הספר ושגגה יצאה מלפני השליט הגה"מ בזה ודו"ק.

הכ"ד בנו הד"ש ומצפה לתשובתו במהרה וכאשר יבא דבריו כבד אפכדנו ובזה אצא ואומר שלום ואחנה קידה לפניו ארצה שבע פעמים הק' אלעזר ניסן בלא"א הגאון מהו' משה נ"י האב"ד דק"ק אוהעל והגליל: מכן בנו של המחבר בענין גרם מחיקת השם הא דקי"ל אסור למחוק את השם אי שרי ע"י גרם מחיק' הנה בתשו' בית אפר' חיו"ד סי' ס"א העלה דגר' מחיק' שרי מהא דאיתא במס' שפת פ' כ"ב דף ק"כנעושין מחיצ' בכל הפלים ר"י אוסר בכלים חדשי' כו' וקא' בגמ' ורמי דרבנן אדרבנן ור"י אדר"י דתנ' הרי שהי' שם פתוב על בשרו ה"ז לא ירחץ נזמנה לו טבילה של מצוה כורף עליו גמי וטובל ר"י א' טובל פדרפו כו' ומשני ש"ה דכת' ואבדתם את שמם לא תעשו פן ל"ה אלקיכם הא גרמא שרי א"ה ה"כ כתי' לא תעשה מלאכה הא גרמ' שרי מתוף שאדם בהול כו' אתי' לכבו' אי הכי קשי' דרבנן ותסבא האי גמי ה"ד אי דמהדק הוי חציצה אי לא מהדק עיילי בי' מי' ופריף חציצה ת"ל משום דיו ומשני בלחה מ"מ קשי' לרבנן גמי ל"ל

אֵלָא ה"ט דְרַבְנָן דְסַבְרֵי אָסוּר לַעֲמוּד בְּפָנֵי הַשָּׁם עָרוֹם וְלִר"י מִפְּתַח יָדָי עֲלוֹנִי וְרַבְנָן סַבְרֵי דִילְמָא מִשְׁתַּלִּי וְשִׁקֵּל לִי וּמִסְקָנָא אִי אִיכָא גָמִי ה"נ אֵלָא דְפְלִיגִי אִי בְּעֵי לְאַהֲדוּרֵי אַגְמֵי דְרַבְנָן סַבְרֵי טְבִילָה בְּזַמְנָה לָאו מְצֻנָה וּמְהַדְרִינָן וְלִר"י מְצֻנָה וְלָא מְהַדְרִינָן הָרִי מְסִיק דְגָמֵי לְרַבְנָן לָאו מְשׁוּם אִיסוּר מְחִיקָה דְהָא לָא מְהַדְרֵן וְעֵינִילֵי בִי מִי אֵלָא מְשׁוּם שְׁלֵא לַעֲמוּד בְּפָנֵי ה' עָרוֹם וּבְלִיכָא גָמִי שְׂרֵי אִפִּי לְרַבְנָן אַע"ג דְסַבְרֵי טְבִילָה בְּזַמְנָה לָאו מְצֻנָה אַע"כ מְטַעַם דְגָרַם מְחִיקָה שְׂרֵי אֵלָא שְׁפַתְבּ וְרֵאִיתִי לְתַשְׁב"ץ סִי ב' שְׁמַבְנֵאָר בְּדַבְרֵי הָאִי דְגָרְמָא שְׂרֵי בְּמְחִיקָה הֵינְנוּ דְנִקְא בְּמַקּוּם שֶׁהוּא עוֹמֵד לְהַמְחִיק כְּגוֹן דְהִי הַשָּׁם פְּתוּב עַל בְּשָׂרוֹ וְהוּא ז"ל דְחָה אוֹתוֹ בְּשִׁתֵּי יָדָיִם דְלְדַבְרֵי מַה פְּרִיף דְר"י אֲדַר"י דְאָסַר גָּרַם כְּיָבוּי וּמְתִיר גָּרַם מְחִיקָה דִילְמָא שְׂאֵנִי הֵתֵם שְׁבִלָא"ה עוֹמֵד לְהַמְחִיק אַע"כ שְׂאֵיִן לְחַלֵּק בְּכַף וּבְכָל גְּוֹנֵי שְׂרֵי עַכ"ל.

וְלִי נִרְאָה לְהַעֲמִיד דְבָרֵי הַתְּשַׁב"ץ עַל מְכוּוֹן וְלָא מִיבְעֵיָא דְלִיכָא סְתִירָה מְשַׁמְעֵתִין אֵלָא אִפִּי סִינְעֵתָא גָמִי אִיכָא דְאִי לָא תִימָא הָכִי קְוִשְׁיָא קְוִשְׁיָא תוּס' ד"ה אִי הָכִי בִלָא"ה קִשִׁי דְרַבְנָן אֲדַרְבְּנָן וְתוֹ קִשְׁהָ קְוִשְׁיָא הֲגָאוֹן מֵהַר"ז בְּאַסְקוֹנוּיָן בִּס' סְדֵר לְמִשְׁנָה אַהָא דְמְסַקִּינָן בְּשַׁמְעֵתִין גָּרַם כְּיָבוּי וְגָרַם מְחִיקָה שְׂרֵי מְדַכְתִּיב לָא תַעֲשׂוּן הָא גְרַמָּא שְׂרֵי הָא גָבִי סִירוּס כְּמִי כְּתִיב וּבְאַרְצְכֶם לָא תַעֲשׂוּן וְאַפ"ה מְסַקִּינָן בְּשַׁבַּת דָּף ק"י דְאַפִּי לְשִׁתוֹת כּוּס שְׁל עַקְרִין אָסוּר מְדַאוּרֵיָתָא אַע"ג דְאֵינּוּ אֵלָא גְרַמָּא וְתוֹ הַקְשָׁה אַמ"ש הֶרַמְב"ם פ"ו מַה יְסוּה"ת הִנֵּה הַשָּׁם פְּתוּב בַּכ"מ אוּ בַכ"ז וְהַתִּירָה הַפְּלִי ה"ז לֹוֹקָה וְכֵן אִם הִנֵּה שָׁם פְּתוּב עַל בְּשָׂרוֹ ה"ז לָא יִרְחֵץ בְּזַמְנָה לּוֹ טְבִילָה ש"מ כּוּרְף עָלִיו גָּמִי כּוֹ דְצָרִיף לְהִבִּין מַה חִילּוּק בֵּין מַתוּף הַכְּפִי שְׁכ' עָלִיו הַשָּׁם דְלֹוֹקָה וּבֵין מְכַנִּס יָדוֹ עִם הַשָּׁם הַכְּתוּב עָלִיו לְמַקְנָה דְאֵינּוּ אֵלָא גְרַמָּא עִי שָׁם שְׁהֲאַרִיף בְּזָה וְנִלְחֵץ מְאוּד הֵן אֵמֶת כִּי לְדַעֲתִי אֵין זֶה קְוִשְׁיָא כָּלֵל דְהָרִי הֶרַשְׁפ"א הַקְשָׁה אַהָא דִיּוֹרֵד וְטוֹבֵל הָא הֵנִי כְּמַקְרַב אֶת כְּיָבוּי וְתִירָץ דְאַפְשָׁר שְׁלֵא יִמְחֵק וְהַבֵּית אֲפִרְיָ תִירָץ דְאַף שִׁיּוֹרֵד לְתוּף הַמַּיִם אֵינּוּ נִמְחֵק בְּאוֹתוֹ שְׁעָה רַק מְתַלְחֵלֵם וְהוֹלֵף לְהַמְחִיק וְכִינּוֹן שְׁעַכְשְׁיוֹ אֵינּוּ נִמְחֵק גְרַמָּא מְקָרִי עֵי"ש וְלִפִּי"ז הַחִילּוּק מוּכָן וְלָא קָרַב זֵא"ז דְבַמְתִּירָה כְּלִי מְתַכּוֹת הֵנִי קִרְבֵּי מְחִיקָה דְבַעוּד שֶׁהוּא בְּתוּף הָאֵשׁ נִיְתִירָה וְנִיְמַחֵק בְּנוֹדָאֵי ה"ז חֲשִׁיב מוֹחֵק בְּיָדָיִם אֲבָל בְּטְבִילָה אֵינּוּ נִמְחֵק מִיָּד אֵלָא גְרַמָּא וְכ"ל אֲבָל עַפ"י דְבָרֵי הַתְּשַׁב"ץ אִפִּי לּוֹ יְהֵא כְּדַבְרֵי דְהָא וְהָא גְרַמָּא אִפִּי"ה נִיחָא וְכִמוֹ שְׁיִתְבָּאֵר מִיְלְתָא בְּטַעֲמָא וּבְסַבְרָא זֹו יִתְוַרֵץ הַפֵּל וְהִיא דְהִנֵּה לְכַאוּרָה הֵנִי קְוִשְׁיָא לָן מַה פְּרִיף דְרַבְנָן אֲדַרְבְּנָן דְמַתִּירִין גָּרַם כְּיָבוּי וְאוּסְרִים גָּרַם מְחִיקָה הָא אִיכָא לְפִלוּגִי בִינֵיהוּ טוּבָא דְהָרִי בְתָשׁוּ פ"י חִיו"ד סִי ג' הַקְשָׁה אַהָא דַא' אֲמִירָה לְעַכּו"ם שְׁבוּת אֲבָל בִּלָא"ה שְׂרֵי הָא מְבֹאָר דַעַת רַש"י ב"מ דָּף צ' אַע"ג דְאֵין שְׁלִיחוֹת לְעַכּו"ם הֵינְנוּ לְקוֹלָא אֲבָל לְחוּמְרָא יֵשׁ שְׁלִיחוֹת לְעַכּו"ם א"כ בִּלָא"ה לִיְתַסֵּר אֲמִירָה לְעַכּו"ם מְטַעַם שְׁלִיחוֹת וְאַפִּי לְהַחֲלִיקִים דְאֵין שְׁלִיחוֹת לְעַכּו"ם אִפִּי חוּמְרָא אֲפִתִי קִשִׁי אַהָא דַאִי בַאו"ח סִי רַס"ג דִּישְׁרָאֵל שְׁקַבֵּל עָלִיו שְׁבַת רַשָׁאֵי לֹוֹמֵר לִישְׁרָאֵל חֲבִירוֹ שְׁלֵא קִיבֵל עָלִיו שְׁבַת לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה לִיְתַסֵּר מְטַעַם שְׁלִיחוֹת דְשְׁלוּחוֹ שְׁלֵא אָדָם כְּמוֹתוֹ: וְהֵנִי הָאֲחֵרוֹנִי ה"ה בִּס' בֵּית מֵאִיר וְיִשְׁנְעוּ יַעֲקֹב בַּא"ע סִי ה"א וְבַא"ח סִי רַס"ג הָעֵלּוֹ בְּזָה דְבָר נְכוֹן דְשְׁלִיחוֹת לָא שְׁיָיֵף אֵלָא בְּדָבָר שְׁהַתוֹרָה הַקְפִּיד' שְׁדָבָר זֶה לָא תַעֲשֶׂה כְּמוֹ סִירוּס וְחִסְיָמָה וְשָׂאֵר אָסוּרִין דְהַמְעַשֶׂה מִצ"ע מְתוּעָב מְשׁוּ"ה מַה לִי הוּא וּמַה לִי שְׁלוּחוֹ סו"ס נַעֲשֶׂה הִקְפֵּד רְצוֹן הַתוֹרָה וְהַתוֹרָה הַקְפִּיד' שְׁלֵא יִתְעַבֵּד הַמְעַשֶׂה אֲבָל בְּשַׁבַּת דְעֵיקָר רְצוֹן הַתוֹרָה הוּא לְמַעַן יָנוּחַ הָאָדָם מִמְלָאכָה

אָבֵל הַמְּלָאכָה בְּעֲצֻמוֹתָהּ אֵינָה כָּלֵל עֲבִירָה וּרְאֵי דְמָה"ת מוֹתֵר לְהַעֲמִיד קְדִירָה אֶצֶל הָאֵשׁ
בְּעַ"שׁ וַיִּתְבַּשֵּׁל בְּשֶׁבֶת וַעֲיָקָר אִיסוּר אַגוּף אָדָם רְמִי לְמַעַן יָנוּחַ נִמְצָא ל"ש בִּי שְׁלִיחוֹת
דְּנֵה דְשְׁלִיחוֹ כְּמוֹתוֹ מ"מ הָרִי הַיִּשְׂרָאֵל נָח וְשׁוֹבֵת מִמְּלָאכָה וְנִתְקַנְיִים רְצוֹן הַמְּקוֹם וְדַמְיָ
לְהָא דְכ' הָרִיטְבָ"א דְעַל מְצו' שְׁבִגּוּפוֹ ל"ש שְׁלִיחוֹת ע"כ אֵי לָאו אִיסוּר שְׁבוֹת בְּעַפּוֹ"ם
לֹא הָיִי אִיסוּר מִצַּד שְׁלִיחוֹת וּלְכַף מוֹתֵר בְּהָא דְסִי רַס"ג ע"י יִשְׂרָאֵל חֲבִירוֹ וְלָכֵן גְּבִי תְּסוּם
פִּי פְּרָתִי וְדָשׁ בָּהּ מִפְּרֵשׁ רַש"י דִּישָׁה שֶׁל עֲצֻמָּה דַּאֲל"כ אִיסוּר מִצַּד שְׁלִיחוֹת דְּבִשְׁאָר
אִיסוּרֵין הַתּוֹרָה הַקְּפִידָה שְׁלֵא יִתְעַבֵּד הַמַּעֲשֵׂה הָרִי שְׁלוּחוֹ כְּמוֹתוֹ עֵי"ש בְּאַרְנוֹכָה וּבִסְבָּרָא
זוֹ מְתוּרָץ הֵיטֵב שֵׁיטֵת רַש"י בְּחֻלּוּן קט"ז דְּשֶׁבֶת לֹא הָיִי בְּכֻלָּל ל"ת כֹּל תּוֹעֵבָה דְּהַמַּעֲשֵׂה
אֵינוֹ מְתוּעֵב מִצַּד עֲצֻמוֹתוֹ רַק מִחֻמַּת שְׁנַעֲשֵׂה ע"י אָדָם שְׁלֵא נָח מִמְּלָאכָה מִשֵּׁא"כ בְּב"ח
דְּהַתּוֹרָה הַקְּפִידָה שְׁלֵא יִתְעַרֵב בְּשָׂר בְּחֻלּוּן וְהַמַּעֲשֵׂה בְּעֲצֻמוֹת' מְתוּעֵב וְאִפִּי נִתְבַּשֵּׁל מֵאֲלִי
וּמִסּוֹלֵק קוֹשְׁיָ' תוּס' שָׁם מֵעַל רַש"י וְכ"כ בְּס' תו"ח בְּפִירוּשׁ עֵי"ש: וּלְפִי"ז סָרָה מֵהָר
קוֹשְׁיָ' דְרַבְּנָן אֲדַרְבְּנָן דִּישׁ חִלּוּק בִּינֵיהֶם דְּבִשְׁלָמָא לְעַנְיָן אִיסוּר מְחִיקָה הַתּוֹרָה הַקְּפִידָה
שְׁלֵא יִמְחַק הַשֵּׁם וְהַמַּעֲשֵׂה מִצ"ע מְתוּעֵב בְּעֵינֵי הַמְּקוֹם כִּי רְצוֹן הַתּוֹרָה שֶׁהַשֵּׁם הַנִּכְתָּב
יִתְקַנְיִים א"כ אִפִּי הֵיכִי שְׁאֵינוֹ מוֹחַק בִּידְיוֹ אֶלָּא בְּגִרְמָא דִּילָן' נִמְחַק ע"י שְׁמַתְלַחֵלֶת בְּמִי
סו"ס נַעֲשֵׂה הַיָּפֵף רְצוֹן הַתּוֹרָה שֶׁהַשֵּׁם הַנִּכְתָּב נִמְחַק לָכֵן אִפִּי גִרְמָא אִיסוּר מִשֵּׁא"כ גְּבִי
שֶׁבֶת דְּלֹא אָסְרָה הַתּוֹרָה מְלָאכָה אֶלָּא מִשׁוּם לְמַעַן יָנוּחַ שְׁפִיר סָבְרוּ רַבְּנָן גֵּרָם כִּיבּוּי
מוֹתֵר דְּבִשְׁעָה שְׁעוֹשֵׂה מְחִיצָה בְּהַפְּלִי שֶׁל מִי אֵינוֹ עוֹשֵׂה מְלָאכָה וְאִת"כ כְּשֶׁהַפְּלִים
מִתְבַּקְעִי וּמְכַבִּין הַדְּלִיקוֹת הַמְּלָאכָה נַעֲשִׂית מֵאֲלִי וְהָאָדָם כּוֹחַ וְשׁוֹבֵת מִמְּלָאכָה וְנִתְקַנְיִים
רְצוֹן הַתּוֹרָה מִשׁו"ה שְׁרִי וּלְק"מ קוֹשְׁיָ' הַגַּמ' לְכַאוּרָה אִף לְאַחַר הָעֵינִין הַדְּבָר נָכוֹן וְשְׁפִיר
פְּרִיף וּמִכָּאֵן אִיכָּא סִינְעֵטָא לְס' הַתְּשֵׁב"ץ דְּלְכַאוּרָה דְּבָרֵי הַתְּשֵׁב"ץ בְּלֹא"ה מְחֻסְרֵין
בִּיאוּר שְׁכ' דְּדְבָר הָעוֹמֵד לְמַחֲנוּק גִּרְמָא שְׁרִי וּבִידְיָ' אִיסוּר אֶבֶל בְּדָבָר שֶׁיִּכּוֹל לְהַתְקַנְיִים
גִּרְמָא נְמִי אִיסוּר א"כ ק' אִמַּאי בְּעוֹמֵד לְהַמְחַק גִּרְמָא שְׁרִי וּא"ל פִּינּוֹן דְּעוֹמֵד לְהַמְחַק ח"ו
כְּמַחֲנוּק דְּמִי א"כ אִמַּאי אִיסוּר לְמַחֲנוּק בִּידְיָ' אִף בִּיאוּר הַדְּבָרִים עַפְמ"ש דְּהֵיכִי דְּהַקְּפִידָה
הַתּוֹרָה שְׁלֵא יִתְעַבֵּד הַמַּעֲשֵׂה גִרְמָא אִיסוּר מִשֵּׁא"כ הֵיכִי שְׁלֵא הַקְּפִידָה תּוֹרָה עַל גּוּף
הַמַּעֲשֵׂה רַק עַל הָאָדָם שְׁלֵא יַעֲשֵׂה אִז גִּרְמָא שְׁרִי כַּמ"ש לְעַנְיָן שֶׁבֶת לְפִי"ז א"ש דְּכָאֵן
לְעַנְיָן מְחִיקָה וְדֹאֵי דְּהַתּוֹרָה הַקְּפִידָה שְׁלֵא יִמְחַק הַשֵּׁם ח"ו כְּדִי שִׁיתְקַנְיִים כְּדַכְּתִיב וְאִבְדַּתְּם
אֶת שְׁמֵם לֹא תַעֲשׂוּן כֹּן לְד' אֶלְקִיכֶם וְגו' לְהֵכִי אִפִּי בְּנִמְחַק ע"י גִּרְמָא נְמִי אִיסוּר דְּסו"ס
נִתְבַּטַּל רְצוֹן הַתּוֹרָה אִף זֶהוּ כְּשֶׁהַשֵּׁם כְּתוּב ע"ד שֶׁיִּכּוֹל לְהַתְקַנְיִים שְׁפִיר א' דְּהַתּוֹרָה
הַקְּפִידָה שְׁלֵא יִתְעַבֵּד מַעֲשֵׂה הַמְּחִיקָה אִפִּי מִמִּילָא אֶבֶל בְּעוֹמֵד ע"ד שֵׁא"י לְהַתְקַנְיִים כְּגוֹן
שְׁכְּתוּב עַל בְּשָׂרוֹ שְׁעוֹמֵד לְהַמְחַק מֵאֲלִי אֵינִן לּוֹמְרֵי דְּהַתּוֹרָה הַקְּפִידָה שְׁלֵא יִמְחַק וַיִּתְקַנְיִים
בְּעוֹלָם דְּזֵהוּ דְּבָר שְׁאֵי אֶפְשָׁר דְּבִלֹא"ה עוֹמֵד לְהַמְחַק וְאֵינִן מְקוֹם לּוֹמְרֵי רַק דְּהַתּוֹרָה אֶמְרָה
בְּכַה"ג שֶׁהָאָדָם לֹא יִמְחֹק בִּידְיָ' כ"ז שֶׁהוּא בְּעוֹלָם וְלִזְהָ יָפָה כְּתוּב הַתְּשֵׁב"ץ דְּהֵינּוּ דּוֹקָא
בְּמוֹחַק בִּידְיָ' רַק שְׁנִמְחַק מִמִּילָא לִיכָּא אִיסוּר עַל הָאָדָם וּלְהֵכִי יוֹרֵד וְטוֹבֵל דְּעֵטָה אֵינוֹ
נִמְחַק רַק מִתְלַחֵלֶת וְהוּלָף לְהַמְחַק וּא"ל הָא סו"ס נִתְבַּטַּל רְצוֹן הַמְּקוֹם שֶׁהַשֵּׁם נִמְחַק ז"א
אֶלָּא בְּעוֹמֵד ע"ד הַמְּתַקְנִים דְּלוּלֵי גִרְמָא דִּידְיָ' לֹא הֵיךְ נִמְחַק אֶבֶל בְּכְתוּב עַל בְּשָׂרוֹ דְּבִלֹא
גִּרְמָא דִּידְיָ' עוֹמֵד לְהַמְחַק וְלִיכָּא לְמִימַר שֶׁהַקְּפִידָה תּוֹרָה שִׁיְהֵי בְּעוֹלָם דְּזֵהוּ א"א רַק
הָאִיסוּר עַל גּוּף הָאָדָם שְׁלֵא יַעֲשֵׂה בִּידְיָ' מִשׁו"ה גִּרְמָא שְׁרִי וְהַדְּבָרִים בְּרוּרֵין בְּטַעֲמָן
בְּבִיאוּר דְּבָרֵי הַתְּשֵׁב"ץ בְּס"ד וּבְזֵה מְתוּרָץ הֵיטֵב קוֹשְׁיָ' הַגָּאוֹן בֵּית אֶפְרַיִם דְּמַאי פְּרִיף

דר"י אדר' יוסי הא בשבת אינו עומד לכבות וגרם אסור משא"כ בשם פתוב ע"ב דעומד להמחוק גרם שרי ולמ"ש לק"מ דעיקר ס' התשב"ץ דמשום שעומד להמחוק לא הקפידה תורה על המעשה בעצמותו רק על גוף האדם שלא יעשה בידו משו"ה גרמא שרי אבל בשבת דפשיטא שלא הקפידה תורה על המעשה רק על האדם שלא יעשה למען נוח א"כ פי היכי דגבי שם פתוב על בשרו שרי מה"ט גם גבי שבת לישתרי מה"ט אע"ג דאינו עומד לכבות בשבת בלא"ה האיסור רק על גוף האדם ותרנויהו דמי ונפיר פריף הגמ' דר"י אדר"י פמו דאסור במתניתן גבי שבת אע"ג דהאיסור רק על האדם כ"כ לענין שם פתוב על בשרו אע"ג שעומד למחוק ול"ש לומר שהקפידה תורה על גוף המעשה רק על האדם ראוי לאסור גרמא כמו בשבת וא"ש וע"ז משני דלעולם הכא גרמא שרי אבל בשבת אסור מטעם אדם בהול כו' אבל לענין טבילה גרם מותר מטעם שעומד להמחוק וכמו שביארנו: ובהכי מסולק קושלי' סדר למשנה מ"ש דגבי סירוס גרמא אסור ולמ"ש לק"מ דגבי סירוס דהקפידה תורה שלא יתעבד המעשה שלא ינשחחו כלי הולדה פי לא לתהו ברעה וגו' והדבר בעצמותו מתועב בעיני השי"ת ולולי גרמתו אינו עומד להסתיר לכן גרמא אסור דמה לי עושה בידו או גרמא סו"ס נעשה נגד רצון התורה להכי אפי' גרמא אסור.

ומעתה גם מה שהקשיתי לא קשי' ונפיר פריף דרבנן אדרבנן דליכא למימר משום דבשבת אין האיסור רק על האדם משו"ה גרמא שרי אבל במחיקה דהתורה הקפידה על גוף המעשה שלא יתעבד גרמא אסור דזה אינו דהרי הכא בשם פתוב על בשרו הוא עומד להמחוק ולא מצא הקפידה מקום לנוח על גוף המעשה רק על האדם וכמ"ש א"כ דמי לשבת ובזה א"ש הא דקאמר אי הכי קשי' דרבנן אדרבנן דאע"ג דקא' מתחילה ורמי דרבנן הי' מקום לתרץ לחלק בין שבת למחיקה מטעם דבשבת האיסור על האדם ובמחיקה האיסור גוף המעשה להכי גרמא אסור אף למאי דמשני אר"י דטעמיה משום דגרמא שרי' רק בשבת בת אסור מטעם אדם בהול כו' וקשלי' מ"ש דבכ"מ כמו בסירוס קי"ל גרמא אסור עכצ"ל דהכי שאני משום שעומד להמחוק להכי אין האיסור רק על האדם א"כ דמי לשבת דגרמא שרי מדאורייתא א"כ תו קשי' דרבנן אדרבנן וכדאמרו.

ובזה דברי רמב"ם נכונים ומוכנים דנוקא גבי שם פתוב על בשרו שאינו מתקיים ועומד להמחוק גרמא שרי אבל בכתוב על הפלי דעומד להתקיים גרמא אסור ולוקה ואף גם שהעליתי לעיל דבלא"ה לא קשי' דמתוך פלי הוי מוחק בידו מ"מ נ"מ בתירוץ זה לדינא דבכלי אפי' ע"י גרמא נמי לא וכיין דאין לנו ראיות מה"ש לדחות דברי התשב"ץ ואדרבא עשינו סמוכין לדבריו דלפי סברתו מתורץ הסוגי' לנכון א"כ מאן ספין לחלוק על דבריו ממילא קם דינא כהתשב"ץ דאם הי' שם פתוב על דבר העומד להתקיים אפי' גרם מחיקה נמי אסור כף נלע"ד נאום יקותיאל יהוד' ט"ב.

שאלה נג הנה מבואר בש"ע י"ד בדין השוכר בית בח"ל שפטור לקבוע מזוזה עד אחר שלשים יום וכתב האשל אברהם בשם הב"י שאם רוצה לקבוע מזוזה בתוך שלשים אף שיש סברא לברך דומיא דקטן אעפ"כ אין לסמוך למעשה ולא לברך וגם הר"ם חגיז הניח בצ"ע.

ועתה הנה אחת שאלתי מאדוני בהקונה בית או בונה מה דינו לפי מ"ש רש"י ז"ל במסכת
מנחות טעם על השוכר דפטור דשמא יחזור נראה דבבונה או בונה דליכא טעמא דחזרה
חייב תיכף לקבוע מזוזה אבל לפי הטעם שכתב הב"י בשם הר"ר מנחת דכ"ל זמן שלא
עבר שלשים יום הוי דירת עראי ולכך פטור י"ל הה"ד בבונה גם כן פטור מהאי טעמא
ונ"מ לענין ברכה.

תשובה על מעט קלף שלום אלף לכבוד אהו' הרבני המןפלג בתורה וביראה מהור"ר
נפתלי נ"י. הנה שאלתו שאלת חכם קבלתי והנה הרבה הי' לי לדבר בזה בעזה"י רק
שאין הזמן מספיק עמדי פעת לבא בארנפה הגם שמפאת העיוולא הנצרכתי בעזה"י
לבלות בזה זמן כ"כ מ"מ הפתיכה הי' צריף פילוי הזמן מה שאי אפשר פעת הן מחמת
טרדת התפקחות לצרכי עניים ואבינוים על חג הפסח הבע"ל והן מחמת טרדת המועד
ואפ"י המצות ומילי דציבור בכמה ענינים שונים כלם ישתרגו עליו על צנארי על כן פאתי
בקיצור אמרים לתורף הדין היות מ"ש בשם אש"ל אברהם אברהם לא ידענא כי אין בידי
הש"ע עם האש"ל אברהם רק פבר יש אצלי פלפול עצום בזה והעלתי דגם השוכר בית
יש לו לברך תיכף פשקובע מזוזה ואם כן ממיל' כש"כ וק"ו ב"ב של ק"ו בבונה או בונה
שפברך ומי' גם אם הוי אמרינו דבשוכר אינו מברך ודאי גם כן הוי אמרינו דקונה או
בונה חייב תיכף במזוזה פשידור בו ומברך דהא השוכר אמרו שפטור משמע אבל קונה
או בונה חייב דאם לא כן הול"ל רבותא טפי דהקונה פטור כל' ל' יום ואנא ידענא דכ"ש
השוכר שאין גוף הבית שלו או דהו"ל ל' למימר סתם הדר בבית כל שלשים יום פטור
ממזוזה והכל בכלל א"ו מדקתני השוכר ש"מ דוקא השוכר פטור וגם טעם הר"ר מנחת
לא שייך רק בשוכר דהא בלא"ה יש להבין דלמה להוי דירת עראי פינון שדעתו להשתקע
שמה רק דהכי פירוש דברי הר"ר מנחת דכ"כ דלא דר בזה שלשים יום לא סמכא דעת'י
דשוכר מסתמא שיהיה לו לדירת קבע דדלמא לא מתדר לי' וסובר דאם לא ייטב בעיניו
יפייס להמשפיר במה דיפייס ולכך הוי דירת עראי ממש פדברי רש"י ואין ביניהם
מחלוקת רק שינוי הלשון ומה שחסר זה גילה זה דהא פננת רש"י ג"כ ע"כ כף הוא דהא
קשה מה טעם הוא זה דפטור ממזוזה מצוה דאורייתא משום שמא יחזור בו ועוד מה
בכף דיחזור בו הא מזוזה חובת הדר הוא ואף אם יחזור בו אח"כ יצא מהבית מ"מ כ"כ
דדר בו ולא חזר בו למה לא יתחייב אע"כ צ"ל דה"פ משום דבתוך ל' עומד בספק שמא
יחזור בו לכך לא הוי עדיין דירת קבע רק עראי ופטור ממזוזה וזה פשוט וברור ובקנה
א' עולין וגם כן שמא יחזור לא שייך רק בשוכר פאשר הודה בזה גם כן מע' דנדאי
הקונה קנין עולמות חוקר ודורש היטב קודם שקונה ונזקה אין אדם טורח בסעודה
ומפסידה ובזה מיושב ג"כ מה שהקשה מע' דהול"ל עד שיקנה בקנין ששכירות קרקע
נקנה בו אבל מה שתיירץ מע' דה"ט שמא לא ידור בו הנה לשון רש"י לא משמע פדבריו
דהלשון שמא יחזור בו משמע חזרה דאל"כ הוי לרש"י לומר דלמא לא מתדר לי' או
שמא לא ידור בו ומיהו גם אם נימא כמו שתיירץ מע' ג"כ פראה לומר דלא שייך זה
בקונה או בונה מהסברא שפכתתי דמסתמא כל קונה קנין עולמות מסתמא חוקר ודורש
היטב אי מתדר לי' ובנדאי גומר בדעתו פשנכנס לדור בו אחר שקנה לדור בו לחלוטין
וכן בונה נדאי אין אדם עמל לריק ובנדאי גומר בדעתו כן וזה מוכרח דהשוכר דוקא
אמרו פטור וקבו דל לוסקיף עלה ועוד ראי' דהא הר"ר מנחת פתב דה"ה שואל בית דינו

פשוט וכן הוא בהגהת ש"ע בסי' רפ"ח וקלמה לא כתבו דה"ה קונה או בונה דינו פשוט
ועוד ראיה יותר גדולה דהא הב"י כתב על דברי מנחם שפתיב דדין שואל בית פדין השוכר
והכי משמע בגמ' עכ"ד וזה פשוט דכוננת הב"י הוא מדאמר שם בגמ' פ' התכלת דף מ"ד
ע"א על מימרא דר"י בטלית שאולה תנא נמי הכי כו' הרי דמדמה להדדי שאולה ושכירו'
וז"ב א"כ דון מינה ומינה פי היכי דהתם ודאי הלוקח חייב מיד פשלו בש וזה פשוט ואין
צריך לפנים כלל ומבואר בגמ' וכל הפוסקים א"כ ה"ה פאן ודאי הקונה חייב דאי פאן
גם הקונה פטור א"כ מאי תנא נמי הכי דמייתי הא לא דמי ציצית למזוזה דהא במזוזה
גם הקונה פטור ובציצית ודאי דהלוקח חייב א"ו ש"מ דדמי להדדי וכי היכי דשם הלוקח
והנותן לו במתנה או בירושה חייב ה"נ במזוזה חייב בכל ענין שגוף הבית שלו דאף
דבמתנה ובירושה לא שייך הטעם שפתיב דודאי חוקר ודורש קודם מ"מ הרי לא שייך
לומר כלל שפא יחזור בו.

וגם אם הוי אמרינו פשוט פדברי מע' דלמא לא מתדר ליה מ"מ מסתבר דלא שייך זה
בגוף הבית שלו דאז עושה בסתמא כל התפעלות שידור וזה ברור לדעתי פשמש בס"ד:
שאלה נד נשאלתי בהא דנתבאר בגמ' ופוסקים בנשרשו התבואות קודם לעומר דהעומר
מתירן כמה זמן צריך לזרע קודם לעומר שיהי' מוחזק לו דודאי נשרש קודם לעומר.

תשובה הנה התה"ד בתשובותיו סי' קצ"א כתב וז"ל דבעי שיזרעו פדי שישרשו קודם
יום הגוף דהיינו ג' ימים פדמוכח בהד"י בפ"ק מקום שנהגו גבי הא דתנ"י המנכש בשלש'
עשר וכו' עכ"ל ונהיאו הש"כ ביו"ד סי' רצ"ג ס"ק ב' עיי"ש הרי שני עמודי עולם אלו
הספימו דבגזרע ג' ימים קודם לעומר העומר מתירו אבל הוא תמוה מאוד דמפרק מקום
שנהגו אין ראי' דשם לר' יהודה קיימין פמבואר שם להד"י ור"י הוא דסובר דקליטה היא
בג' ימים פמבואר שם ובמסכת ר"ה דף יוד ע"ב וביבמות בפ' הערל דף פ"ג ע"א אבל
פליגי עלי' שם דהת"ק סובר שלשים לקליטה ור"י ור"ש סברי שתי שבתות ואפסיק
הילכת' ביבמות שם כר"י ור"ש בהרפ"ה ועיי"ש בהרא"ש ז"ל וכן פסק האלפסי שם
ביבמות וכן פסק הרמב"ם בפ"ט מהלכ' מעשר שני ונטע רבעי הלכה חית ובפרק שלישי
מהלכות שמיטה ויובל הלכה י"א וכן הוא הנכון דאמרי בי רב היינו משמ' דרב והלכתא
פרב באיסורי וכן פסקו כל הפוסקים וכן פסק בש"ע יו"ד סי' רצ"ד סעי' ה' לענין ערלה
א"כ צריך שתי שבתות קודם והיא תמוה גדולה מאוד על תה"ד והש"ף והנה לכאורה
רציתי לומר דדעתם לחלק בין נטיעת אילנות ובין זריעת תבואה וקצת משמע פן בהש"כ
סי' רצ"ד ס"ק ס' עיי"ש וכן משמע קצת בהרמב"ם פ"ט מהלכת מעשר שני ונטע רבעי
הלכה חית שכתב וז"ל וכמה היא הקליטה לכל האילנות וכו' עיי"ש מי' ז"א דהא הך
דמייתי הגמ' מסכ' פסחים בפ' מקום שנהגו דף ס"ג ע"א הוא ר"י דהרפ"ה ומייתי לי'
לענין תבואה וא"כ מה"ת לחלק דמר"י אין ראי' דלשיטתו אגיל דסובר גם באילנות פן
וע"ק הלא בפ"ק מקום שנהגו מבואר דדוקא במקום הטיט א"ר יהודה עיי"ש מי' י"ל
דהא לא קשי' די"ל דסברי פהתירוי' השני שם בתוס' בפ"ק מקום שנהגו בד"ה פל
הרפ"ה וכו' עיי"ש שכתבו דבאינו במקום הטיט האיסור הוא משום גזירה עיי"ש וזה
לא שייך רק בנעקרה בידו השיבולת ושותלה אבל לא בזרע וראי' לדבר דהתירוי' הנה
היא העיקר דלא מציינו כלל הא דבמקום הטיט במסכת ר"ה וביבמות פנ"ל אבל תמי'
הראשונה קאי אדוקת'.

והנה אחר כותבי פל הנ"ל נשאתי עיני וראיתי שהש"כ בעצמו בספרו נה"כ הניח דברי תה"ד הנ"ל בצ"ע וכן הגאון מהרי"ח סג"ל ז"ל בספרו דגול מרכבה הניח בצ"ע ולענ"ד נראה דט"ס יש בתה"ד דהיינו ג' ימים וצ"ל דהיינו י"ג ימים והשתא א"ש ג"כ הא דכתב התה"ד פדמוכח בהד"ל דקשה אם גרסינו ג' ימים הא היינו הך ואיך שייך לומר פדמוכח רק ראוי לומר דתנ"ל בהד"ל וע"ק דכתב פדמוכח בהד"ל גבי המנפש בי"ג והיה ראוי לומר דתנ"ל בהד"ל המנפש בי"ג דהא היינו הך ואף שיש ליישב זה ג"כ עפי' מ"ש לעיל הטעם דלא פעי במקום הטיט ודו"ק מ"מ ברור פשמש אצלי כמ"ש וכוונתו כה הוא דאינו רוצה להביא רא'י פמה ימים בעינו קודם יום הנה דהא אפסק הלכתא להד"ל בגמ' ס"פ הערל כר' יוסי בהרפכה וכבר מבואר הוא בכל הפוסקים ראשונים ואחרונים רק שהוא הביא רא'י דסגי בי"ג ימים קודם יום הנה דיום הנה עצמו הוא בכלל הי"ד דדין זה לא נתבאר לא במסכת ר"ה ולא ביבמות וי"ל דשתי שבתות קודם בעינו לכה פתב פדמוכח להד"ל גבי המנפש בי"ג ור"ל מפלפול הגמ' שם מהקוש' ומהתירוצי' מבואר דפשוט להו דיום הנה בכלל השלשה לר"י ה"נ לרשב"ג בכלל השתי שבתות וי"ל על שני פנים או דכוונתו י"ג שלמים קודם יום הנה דהיינו שיזרע מעט קודם התחלת יום ראשון מהי"ג וכתירוץ דרבינא דחד מקצת היום פכולו אמרינו תרי מקצת היום פכולו לא אמרינו ומ"מ קמ"ל התה"ד דבחד יום אמרינו עכ"פ מקצת היום פכולו דהא י"ל אף דבדיני התורה אמרינו מקצת היום פכולו מ"מ בדבר דתולה בטבע השרשה בעינו ימים שלמים קמ"ל או דכוונתו לפסוק דלא פרבינא ובזרע פראשון של הי"ג מייירי ומשום דרבא ור' ששת ור' אשי פולהו לא סברי פרבינא לא פסק פרבינא וזה נראה יותר נכון בעיני בדברי התה"ד אבל למעשה יש להחמיר הואיל וקבע הש"כ תירוץ רבינא לבסוף משמע קצת דהמסקנא ה"י הוא א"נ אם יום הנה הוא יום ט"ו לזריעה דהיינו שזרע קצת קודם התחלת י"ג ימים שקודם יום הנה אין בו משום חדש וזה ברור בס"ד ע"כ.

שאלה נה נשאלתי אם באנקי קי"רה דין מעות יש לו או דין שטרות יש לו לענן שבועה ודין שומרים ופדיון בכור כי הם שט"ח על הקיר"ה והשפתי פי מב"ק דף י"א ע"א שם בתוס' מבואר דבגזלן דכתיב אשר גזל ודרשינו פעין שגזל לא אמרינו ביה שנה פסוף פכסף וצריף להחזיר או הפלי או דמי' ע"כ ויש להבין למה הני דמי' יותר פעין שגזל משאר שנה פסוף דאינון פמי דמי שוים וע"כ צ"ל דבעד מעות יכול לקנות הפל לכה הני פעין שגזל דהרי יכול לקנות בהם פלי פמות שהיתה אבל שנה פסוף הרי לא יכול לקנות בהן רק צריף למפנר ולקנות בדמיהן וז"ב וא"כ לפי"ז באנקי קיר"ה וכדומה שייכול לקנות הפל בהן פמו בעד מעות הני פעין שגזל לענן זה וז"ב.

וא"כ ק"ו הדברים אם בענן פנה דאף מטלטלים לא הוינו גופן ממון לענן זה דמ"מ לא הוי פעין שגזל הווינו הנה באנקי גופן ממון מכש"כ לענן אונאה ושפירה ושבועה ופדיון בכור אדם דמטלטלים הוינו גופן ממון דנדאי הווינו הבאנקי הנ"ל גופן ממון פנ"ל ברור וכן הוא נכון מצד הסברא דכיון שייכול לקנות בהן הפל הווינו גופן ממון פנ"ל ברור לדעתי בס"ד.

שאלה נו ישראל אחד קנה פרה בשוק מנכרי ובשעת מו"מ אמר הישראל וקלא פרה זו זקניה הי' והשיב לו הנכרי האיף הי' זקונה והרי עדיין לא ילדה רק ג' וולדות והפרה הייתה חולקת ושוב מכרה ישראל זה לישראל אחר וילדה זכר ע"כ.

תשובה לענ"ד אין להחמיר בזה פנין שהרמב"ם והרמב"ן והרא"ש פסקו דסמכינו על חולקת אף דאנו חוששין לדעת ר"ת מ"מ פנין שבמדינתינו ל"ש פלל חולקת בלי לידה כבר פסק זקני הרמ"א במקום שלא נשמע שהפרה חולקת בלא ולד יש להתיר בפרות שחולבות אם העפוי"ם מסיח לפי תנאמו שלא להשביח מקחו ואומר שילדה עיין בהגהת זקני הרמ"א בסי' שי"ו סעיף ג' והנה ענין זה שצדע שלא אמר להשביח מקחו מבואר בדברי הט"ז שם ס"ק ד' עיי"ש הה"ד בנידון דידן דהנה חקרתי דאחר הולד הראשון הוא במעלה הימירה יותר מלאחר שלשה ולדות א"כ למה לו לומר עדיין לא ילדה רק שלשה ולדות הי' לו לומר עדיין לא ילדה רק וולד אחד א"ו דקושטא קאמר עיי"ש פל דברי הט"ז מראש עד סף ומוכן שפן היא ג"כ בנד"ד אף שבספר תפארת למשה חולק על הט"ז היינו לשטתו שהט"ז איירי בלא חולקת פלל כמ"ש שם ונ"ל דאין מסל"ת נאמן בדאורי' כמו שפסק המחבר והרמ"א בהג"ה שהצריף עוד דבר אחר לצרף ולהתיר עכ"ד והנה הצירוף הנ"ל הוא מה שהיא חולקת כמבואר בדברי זקני הרמ"א ואם הי' מפרש דברי הט"ז ג"כ בחולקת לא הוי מקשה על הט"ז מדברי הרמ"א ולא מידי וזה ברור שבעל תפארת למשה הבין פן בדברי הט"ז אבל במח"כ שגה בזה דנדאי הט"ז מיירי בחולקת דהא מבואר שהנכרי אמר שעגל זה ממנה ואם לא הייתה חולקת פלל הרי הי' כתפס בשקרו דזה לא שכיח שלא יהי' חולקת אחר הלידה וכן מבואר בלשון הט"ז שאמר והעגל עומדת אצלה אבל לא הניקה אותו עכ"ד משמעו שלא ראה שמניקה אותו דאז נדאי אמרינו דבנה הוא כמבואר בש"ע שם אבל חולקת הי' וזה ברור לדעתי פשמש בכוננתהט"ז ושרי לי מארי' לבעל תפארת לעשה שכתב על הט"ז שהתיר ספק בכור דהט"ז לא שגה בהוראה והוראתו בקדושה ומה שפקפק עוד בספר תפארת למשה על הט"ז והמציא דברים דחוקים שנוכל לומר דמה שאמר שזה ולד רביעי הוא להשביח מקחו עיי"ש כ"ל ברור דהיינו הפל לשטתו שסובר הי' דהט"ז איירי בלא חולקת דאז אף אם הוי סברינן דמהל"ת מהני באינו להשביח מקחו מ"מ אם רק עפ"י דוחק י"ל דלהשביח מקחו אמר פן נדאי דאין להתיר משום דאין להתיר רק בדבר ברור אבל בחולקת דבעי רק צירוף פל דהוא א"כ פנין דפשטא דמלת' פראה שאין מכונן להשביח מקחו אף דבדבר רחוקה י"ל דלהשביח מקחו אמר פן לא חיישינו לי' והוי צירוף וראי' נדבר זה מלבוש עטרת זהב בס' שי"ו שהעתיק דברי זקני הרמ"א דמתירין בחולקת אם העפוי"ם מסל"ת שלא להשביח מקחו אומר שילדה סומכין ע"ז להתיר וכתב הוא ז"ל ביחור ע"ז וזה לשונו כגון שקונין ממנו פרה חולקת מעוברת ב' או ב' חדשים והנכרי אומר קלא תראו שהיא מעוברת ואני מזהיר אתכם שפסמוף ללידתה אל תקרבו אלי' כי דרפה לבענט מאוד באותו זמן כי כן עשתה כבר פשילדה ברשותי אעפ"י שגם בזה יכול להיות דרף ערמה אומר פן ולהשביח מקחו מכונן ועלי' לבדו אין סומכין מ"מ פנין דחששה רחוקה היא מצרפין אל שני הטעמים להתירה עכ"ד הלבוש עטרת זהב הרי מבואר כמו שכתבתי א"כ הבעל תפארת למשה כפי מה שהבין הוא בדברי הט"ז דמיירי בלא חולקת יפה השיג אבל למ"ש דהט"ז מיירי בחולקת יפה הורה וכדין הורה דבזה לא

קיישינו לחשש רחוק א"כ בנידון דידן נמי כיון שחולקת ונראה פשטא דמלתא שאינו מכונן להשבית מקחו דאם הי' מכונן להשבית מקחו למה הי' לו לומר לא ילדה רק ג' וולדות הי' לו פומר לא ילדה רק פעם אחת והי' משבית מקחו טפי ובפרט כיון שאנו חוששין שלא ילדה אז פלל למה הי' לו לשקר ביתר שאת לגרע מקחו הי' די לו בשקר מועט לומר הלא לא ילדה רק פעם אחת והי' משבית מקחו טפי א"ו דקושטא קאמר ולענ"ד הן הן ממש דברי זקני הרמ"א והלבוש והט"ז דבכה"ג מצרפינו כן נראה לענ"ד ברור פשמש להלכה ולמעשה רק מחמת פחד חומר הענין חשש קדשים בחוץ אומר בתנאי מפורש שייספים עמי עוד אחד מגדולי המורים וגם מעלתו ונתתי עיני בכבוד חתני בעל נקדי הרב הגאון מהור"ר צבי הירש הפהן נ"י אב"ד דק"ק קרעסטאקה יצ"ו דלמטי עלי' שייבא מפשורא ובזה אצא ואומר שלו' נאום.

שאלה נז שלום שלום לכבוד הרב האי גאון וכו' מוה' משה האב"ד ור"מ ד"ק אנהל טרם אסלה לדבר תפילתי בקשתי שאל גרע בעיניו וכו'. נשאלתי נידון בכור שור שהובא לפני ונחתה אנו אחת מקצה העליון כמו שנים או שלשה אצבעות עד מקום שמתחלת להתקשות האנון ונסתפקתי אם היא בכלל נצרים האנון או לאו פי אולי בהאל' הרפה אפי' במקום שנתקשה אין בו כ"כ משום צרימת האנון או דילמא כל הדין דוקא בצרימת האנון מחמת שבהאל' הרפה הדרא פריא אבל בנחתה ממנה דנראה בעיני דלא הדרא פריא הוי ג"כ מום ואולי הוי מום מחמת שאנו אחת קטנה ואחת גדולה פי כפי הנראה מסוגית הש"ס הוי"ל מום הנעשה אח"כ יותר נחשב למום ממום הנולד עמו או דילמא גם המום הזה דוקא בהתנוף ולא בהאל' הרפה פי אחת קטנה ואחת גדולה אמרו רז"ל ולא אחת ארובה ואחת קצרה וכן נראה קצת דעת רש"י ז"ל לכאורה גבי אנון גדי שהיתה כפולה שפיר' רש"י ז"ל שתנוף העליון נכפל לתוכה ונראה וכו' וטעמא לא נתפרש לי וכו' ואם שבכה ג' הוי מום הלא נוכל לתת טעם טוב שזה היא בכלל אנון אחת קטנה ואחת גדולה וא"ל הלא דין זה שנוי מפורש במשנתינו פי בקל אפשר למצוא צריכות מפמה צדדים א"ו טעמא דרש"י ז"ל שפזה לא הוי מום מחמת שאחת קצרה ואחת ארובה ובנכפל תנוף העליון לתוכה אינה נראה קטנה כ"א קצרה מחברתה הגם שבקל נוכל לדחות ראיתי מרש"י ז"ל מ"ע כפשטא דמילתא נראה קצת דעת רש"י כן עוד יש בו מום שהפה אותו ערל אחד במקל או בעץ על הבוקא דאטמא וניתק ממקומו והיה צולע על יריכו כפי דברי היהודי זמן מה אף מחמת ששובת ממלאכה נתרפא והולך על ארבע פראוי וקצת ג"כ ניכר שהעצם הבולט קצת למעלה מן הפסלים פדרף כל הבהמות בולט ברגל אחד יותר מן הרגל השני המנופה ונסתפקתי אם הוא בכלל שחול פי היהודי הנ"ל אומר אם יעבוד עמו אינה עבודה מיד היה חוזר לצלעיתו והיה צולע כמקדם פי דוע היא לכל מי שיש לו עסקים מעבודת הבהמות שבהמה שיש לה חסרון פזה אינה ראוי עוד להעבודה ואולי היא בכלל פסול השנוי במשנתנו ודבר נחוצה הוא מלבד שאסור לשהות קדשים במומן נוסף על זה כפי הנראה אינו נוהג בו בקדושה פראוי והוא עליו לטורח ולמשא פי איש פשוט היא ויש לו ממנו טורח גדול ילמדינו רבינו הגאון כי איך להורות פי קצרי בענינים האלו וספר העט"ז שבו מבואר באר היטב אינו תחת ידי ואצל העמא דבר נקרא החסרון הנ"ל אינו קלויבקר וכו' דברי המתאבק בעפר רגליו הטוהרים הק' יהודה יודל אנדעסמאן האב"ד פה"ק ונהגליל.

תשובה מה ששאל בענין הבכור הנה מה שעלה על דעתו לומר בנחתה מן האלי' הוי מום דנראה בעין דלא הדרא ברי' עד פאן דבר'י הס מלהזכיר חלילה להתיר בכור עפ"י זה דאין שום מום באל' מתיר דהא פגם שיש בו חסרון היינו נחתה ובפירוש איתמר בברייתא דמס' בכורות ר"פ על אלו מומין דף ל"ז ע"ב הפגימה בין בידי אדם בין בידי שמים ופגימה אינה בלא חסרון כמו שפרש"י בהמשנה שם דף ל"ז ע"א וא"כ חסרון בידי אדם היינו נחתה וע"ז אמרינן שם אבל לא העור ר"ל אף חסרון בין בידי אדם בין בידי שמים אינו פוסל בהעור ומה שמבואר שם בהברייתא נכמה שיעור פגימה כדי חגירת צפון היינו דבמקום שפוסל החסרון אף שאין בו רק חגירת צפון אבל במקום שאין פוסל אף חסרון גדול וגם חסר לגמרי כל האליה אין פוסל דמעצם הדין אין שום חילוק בין פגימה כדי חגירת צפון לחסרון גדול וזה פשוט וברור ומ"ש מע"ל דזה דוקא בצרימת אונן אבל לא בנחתה ז"א דהיינו צורם היינו פוגם היינו נחתה דהא במס' בכורות פ"ק כל פסולי המוקדשין דף ל"ד ע"א בהמשנה הצורם אונן בכור פרש"י הצורם הפוגם ובר"פ על אלו מומין פי' הרמב"ם במשניות ונ"ל נפגמה ר"ל חסרה פגון שנתחתה ממנה מגוף הסחוס ולא מן הקצה העליון שהיא דומה לעור ונקרא בשם הסחוס עכ"ל הרי להדי' דנחתה אין פוסל באל' ופוגם היינו נחתה וצורם היינו פוגם וכן הוא להדי' ברמב"ם בחיבורו היד החזקה בהלכות פסולי המוקדשין פ"ז הלכה ב' ונ"ל אבל העור המוקף לסחוס האונן אין בו מום בין ניקב בין נפגם בין נסדק עכ"ל ונפגם היינו נחתה כמ"ש ור"ל דאין שום מום פוסל בהעור שהוא דאם הי' נחתה פוסל הי' לו לפרש דנחתה אף בעור פוסל ועוד דא"כ הוי יותר מתמשה באונן דהא העור הנ"ל פגון דאין דינו שנה לשאר האונן הנה ראוי למנות כפ"ע המום הפוסל בו והוי יותר מתמשים בכלל המומין הפוסלין באדם ובבהמה ואף דנקט בין ניקב ובין נפגם ובין נסדק פונתו וה"ה שום מום שאין פוסל שם פגון יבש וכפילה רק דנקט הכי משום דשם בהלכה ב' לא ביאר עדיין לפסול בהסחוס רק נפגם.

לכך לא נקט בהכשר דהעור רק נפגם והדומה לו פגון ניקב ונסדק אף שלא ביאר עדיין הפסול בהסחוס רק בהלכה שאחר זה דמ"מ ענין אחד הוא שייך לומר דבר והיפוכו משא"כ יבש וכפול דהוא כמו ענין אחר לגמרי לא הוי דבר דהיפוכו ואין שייך למחשב'י ואחר שביאר בהלכה שאח"כ דין יבש לא הי' רוצה להאריך ולומר עוד הפעם אבל לא בעור דסמך על המבין פגון דאין ניקב וחסר ונסדק פוסל גם יבש אין פוסל דמ"ש ובאמת איתא שם בהרמב"ם בכפול ובלבד שיש לו שני סחוסין ע"ש.

וענין בבית חדש לטור י"ד סי' ט' שכתב ג"כ ונראה דה"ה יבשה נמי דוקא בסחוס עכ"ל. ועוד ראי' דנפגם נחתה דהא לא מנה הרמב"ם נחתה כלל בכלל המומין באונן.

וז"ב וכן מבואר בטור ובש"ע י"ד סי' ט"ש דאף פדין דבעינן מום גלוי וניכר ואין מתירין רק בנראה לעינים החסרון שהוא יותר מחגירת צפון ענין בדו"פ שם ודו"ק מ"מ בעור אין פוסל: ומה שכתב מע"ל דנראה בעין דלא הדר' ברי' תמה אני איזה עין ראתה ותעידה נגד קבלת רז"ל שהם העידו בקבלתן דהדרא בריא ומי יודע איזה שמירה צריכה לנה מאור הקר ואיזה זמן וכדומה ובנדאי דהו אמת וקבלתו אמת דהיא במציאות האפשרי דהדר' בריא ועוד דילמא בדרו ליה סמא וחיית פדאיתא במס' חולין בפ' א"ט

דף נ"ד ע"א בגמ' לענין דמחוי ליה בגידא דנשי וקטנא או דמחוי ליה בכולא וקטלן דמ"מ לא הוי טריפה דאין פה אלא מה ששמו חכמים ואף דקא חזינו דקא מתה גמירי דאי בדרו ליה סמא חיי עכ"ל הגמ' ועיין בתוס' בפ' א"ט שם דף מ"ג ע"א בד"ה פלח פליותי ע"ש ונראה דהאי גמירי דאמר שם בגמ' ר"ל דמהקבלה שקלהם דאין טריפות רק מה ששמו חכמים מבואר דאי בדרו לה סמא חיי וז"ב לדעתיה דאם ה' קבלה פרטית בזה א"צ לומר וכי להוסיף על הטריפות יש אין לה אלא מה ששמו חכמים א"ו דהפירוש כמ"ש ודו"ק הה"נ בנד"ד אם ה' נתברר בודאי דלא הקרא בריא ה"א דמקבלת חכמינו מבואר דאי בדרו לה סמא חייית ר"ל נתבררפאת וחוזרת לקדמותה ההפך שביין חייא לחיית מבואר בגמ' מסכ' חולין דף ז' ע"ב לענין מכת פרידה לבינה ע"ש.

ומ"ש מעלתו ואולי הוא מום מחמת שאנו אחת קטנה ואחת גדולה עכ"ד תמה אני על מע"ל א"כ איך יפרנס מע"ל להמשנה דר"פ על אלו מומין דתנן אבל לא מן העור הלא בנחתה מן העור הוי כ' אונן אחת גדולה ואונן אחת קטנה ואף דדעת לנבון נקל דיוכל מע"ל לומר דהמשנה מיירי רק בפגימה קטנה דאין ניכר הגדלות והקטנות במראה ובאונן אחת גדולה ואחת קטנה תנו להדיא במשנה שם דף מ' ע"ב במראה אבל לא במדה מ"מ איך יפרנס מע"ל להא דהטור והש"ע דכתבו לדין בעינין שיהי' נראה לעינים שהוא יותר מחגירת הציפורן וכבר פי' בדו"פ דאין ר"ל שיהי' הפגימה נראה לעינים וממילא היא יותר מחגירת הציפורן ר"ל דחגירת הציפורן אינו ניכר רק בהרגשה רק דחידא מילתא הוא שיהי' נראה לעין שהוא יותר מגדי חגירת ציפורן דהיינו שהעין יראה להדיא שהפגימה הנ"ל היא יותר מחגירת ציפורן ע"כ ע"ש א"כ לפי"ז פינו שניכר לעין כ"כ הרי הקטנות מן השני נראה במראה ואיך אמר אבל לא מן העור הלא אף אם הוא מן העור הו"ל אונן אחת גדולה ואחת קטנה דפסול לדעת הטור ואף אם לא נפרש כפי הדו"פ מ"מ ניכר לעין בעינין לדין א"כ קשה כו' ואף שיש לדחוק ולנישב דאף שניכר לעין הפגימה מ"מ לא מקרי קטן במראה דמשום פגימה לא מקרי קטן וערוך אחד להם.

מלבד דזה דוחק דכינו שניכר החתך להדיא לעין רואה. הרי עין ראתה ותעידה דמכ"פ בכמות זה הנחתך הוי האונן הזה קטן יותר מחבירו מלבד זה קשה עוד אם נימא פן דבאלי' של אונן אין חתך פוסל רק אם הוא גדול ולא מעצמות החתך פוסל דחתך באלו' של אונן לא הוי מום רק משום אונן אחד גדול ואחד קטן פוסל.

א"כ לפ"ז אם נחתך גם מן השני ג"כ בכמות זה מן האלי' אף דאי אפשר לצמצם הרי שנינו במראה אבל לא במדה הרי ודאי פשיטה היא דשוב לא הוי אונן אחד גדול ואונן אחד קטן דתרי שניהם שוין א"כ מצינו פסול שחוזר להכשירו דבנחתך באונן א' מן האלי' הרי נפסלה וכשנחתך גם באונן השני הרי חוזר להיתירו.

ונהרי מבואר במס' יבמות דף ע"ו ע"א ובחולין דף מ"ח ע"א דנא מצינו פסול שחוזר להכשירו רק בכרות שפכה ניקב פסול נסתם פשר מפני שהוא מוליד אבל במקום אחר לא מצינו לכה קתני וזהו פסול וכו' ע"ש.

ואף דמשני שם בחולין לא למעוטי קרום שעלה מחמת מכה בריאה דאינו קרום ופרש"י אבל סתימת הדופן סתימ' מעליותא היא עכ"ל נראה דלא ממעט בכל מקום רק היכא

שְׁהֶסְבְּרָא נוֹתֵן דְּלָא יַחְזִיר לְהַכְשִׁירוֹ אֲבָל בְּמָקוֹם שֶׁהֶסְבְּרָא נוֹתֵנָת שְׂיַחְזִיר לְהַכְשִׁירוֹ לֹא מִמַּעַט.

וְכֵן בִּיבְמוֹת שֵׁם דְּאָמַר בְּגַמ' זֶהוּ לְמַעוּטֵי מְאִי לְמַעוּטֵי קְרוּם שְׁעֵלָה מִחֲמַת מִפְּהַ בְּרִיָּאָה דְּאִינְהּ קְרוּם פְּרַש"י מְשׁוּם דְּהִדְר מִפְּחִית ע"ש מִשְׁמַע ג"כ פְּנ"ל. א"כ לִפְי"ז לִק"מ דְּבַנְד"ד ג"כ הֶסְבְּרָא נוֹתֵנָת דְּחֻזְר לְהַכְשִׁירוֹ דְּכִינּוּן דְּשִׁנְיָהֶם שְׁוִין אִין פֶּאן מוּם.

מִי זֶה אִינוּ דְּד"ת עֲנִיָּה בְּמָקוֹם א' וְעֲשִׂיָּרָה בְּמ"א. וְהָרִי בְּחֻלִּין בְּדָף מ"ג ע"א שֵׁם בְּגַמ' קְרוּם שְׁעֵלָה מִחֲמַת מִפְּהַ בְּנִשְׁט אִינוּ קְרוּם פְּרַש"י שֵׁם וְנ"ל אִינוּ קְרוּם וְאִם נִיָּקָב וְנִסְתַּם אֲפִילוּ עֲלֵתָה בּוֹ סְתִימָה עֲבָה אִיכָה מִתְקַיִימָת כְּדָא מְרִינּוּ בִּיבְמוֹת וְכו', ע"ש דְּמִבְּנֹאֵר לְהִדְיָא דְּבִאָמַת דְּזֵהוּ פְּסוּל וְכו' בָּא לֹאמַר דְּשׁוּב אִין בְּמַצִּיאוֹת אֲשׁוּם מְקוֹם שְׂיִהִיָּה הֶסְבְּרָא נוֹתֵן דְּיַחְזִיר לְהַכְשִׁירוֹ רַק שֵׁם בְּכָרוֹת שְׁפָכָה פְּנ"ל וְהָא דְּבִדּוּן פֶּן וּבְחֻלְהוּלָת הֶסְבְּרָא נוֹתֵן דְּמוֹעִיל הֶסְתִּימָה זֶה אִינוּ בְּכַפֵּל הַמְיָעוּט דְּלָא הָוִי בְּכֻלָּל חוּזְר לְהַכְשִׁירוֹ דְּהָא סְתִימָא דְּמַעֲיָקְרָא הִיא וְלֹא הָוִי עֲלֵיהֶם שֵׁם פְּסוּל מְעוּלָם אֲבָל שְׁהֶסְבְּרָא וְהִטְעַם נוֹתֵן שְׂיַחְזִיר לְהַכְשִׁירוֹ זֶה אִינוּ בְּמַצִּיאוֹת בְּמָקוֹם אַחַר רַק בְּכָרוֹת שְׁפָכָה פְּנ"ל וְזֵה בְּרוּר כְּשֶׁמֶשׁ וְא"כ קֶשֶׁה בְּנְד"ד א"ו דְּגַם הַקְטָנוֹת וְהַגְדְּלוֹת אִינוּ פְּסוּל רַק בְּאֲנֻן וְלֹא בְּאֲלִי' וְאִף בְּלֹא נְחֻמָּה וְאִין שׁוּם פְּגִימָה בְּאֲחַד מֵהֶן רַק שְׁנִבְרָא כְּף אֲחַד גְּדוּל וְאֲחַד קָטָן הָוִי מוּם וְא"כ אִינוּ בְּמַצִּיאוֹת פְּסוּל שְׁחֻזְר לְהַכְשִׁירוֹ דְּאִם נְבָרָא אֲנֻן א' קְטָנָה מִחְבִּירוֹ וְאִת"כ חֲתָכוּ מִן הַשְּׁנִי שְׂיִהִיו שְׁנִיָּהֶם שְׁוִין וְדֹאִי לֹא יַעֲלָה עַל הַדְּעַת דְּיִתְכַפֵּשׁ דְּהָרִי גְּפַסֵּל מְשׁוּם נְחֻמָּה אִף בְּאֲנֻן א' אִף שְׂאִינוּ נִרְאָה בְּמִרְאָה הַחֲתָף כְּלָל גְּפַסֵּל מִן הַדִּין וְיִמָּה בְּכָף שְׂשִׁנְיָהֶם שְׁוִין וְאִין פֶּאן אֲנֻן א' גְּדוּל וְאֲנֻן א' קָטָן דְּהָרִי הַפְּסוּל מְשׁוּם נְחֻמָּה וְזֵה פְּשׁוּט וּבְרוּר דְּגַם אִם נְחֻמָּה מְגוּרָה הַסְּחוּס בְּשִׁנְיָה וּבְמִשׁוּר מְאוּד בְּאֲנֻן שְׂאִין שׁוּם פְּגִימָה נִרְגָּשׁ כִּינּוּ דְּיַדְעִינוּ בְּנֻדֵּאִי שְׁנֻחֻמָּה מְמַנָּה הָרִי הוּא פְּסוּל מִדִּין תּוֹרָה לְקַרְבֵּן דְּנְחֻמָּה מִטַּעַם חֶסֶר פּוֹסֵל וְהָרִי יַדְעִינוּ בְּנֻדֵּאִי שְׁחֶסֶר וְלֹא הִדְר בְּרִי' וְהָוִי חֶסְרוֹן לֹא יוּכַל לְהַמְנוֹת שְׂאִינוּ כְּשֶׁלֶם הַחֶסְרוֹן רַק שְׁנֻחֻמָּה בְּשִׁנְיָה בְּאֲנֻן דְּלֹא הָוִי פְּגִימָה אֲבָל חֶסֶר הָוִי וְהָא דְּאֲמַרִּינוּ כְּדִי חֲגִירַת הַצִּיפּוֹרָן הִינּוּ דְּלֹא יַדְעִינוּ מְשׁוּם חֶסְרוֹן רַק ע"י הַרְגָּשָׁת הַפְּגָם וְזֵה בְּרוּר כְּשֶׁמֶשׁ וּבְנֻדֵּאִי אִם נְחֻמָּה הָרִי נִיָּכַר שְׁנֻחֻמָּה אִף שְׂאִין בּוֹ פְּגָם דְּהָרִי לֹא הִדְר בְּרִי' לְכָף לֹא מְצִי לְמַחְשָׁב בְּהַמְשָׁנָה בְּמַסְכַּת זְבָחִים רִישׁ פֶּרֶק כָּל הַזְבָּחִים דָּף ע"א תְּמִימִים בְּבַעֲלֵי מוּמִים וְדו"ק: וְרֹאז' בְּרוּרָה לְדְבָרֵי דְּבְנֻחֻמָּה בְּשִׁנְיָה פְּסוּל אִף שְׂאִין בּוֹ שׁוּם פְּגָם דְּאִוִּילֵי יִתְעַקֵּשׁ הַמְתַּעַקֵּשׁ לֹאמַר דְּלֹא תִנּוּ חֶסֶר נְחֻמָּה בְּמַתְנִיתִין רַק נְפֻגְמָה וְחֻדָּא וְעוּד קְאָמִינָא חֻדָּא דַּע"כ"פ לֹא גְרַע מִנְסַדְקָה דְּתִנּוּ בְּמַתְנִי' דְּהָרִי גְּסַדְק מְמַנָּה דְּנֻדֵּאִי לֹא עֲדִיף אִם נִיָּטֵל צַד אֲחַד שֶׁל הַסְּדָק מְמַנָּה מְלֹא נִיָּטֵל כְּלָל רַק שְׁהִשְׁנִי צְדָדִים שֶׁל הַסְּדָק מְחֻנְפְּרִים בְּאֲנֻן וְזֵה בְּרוּר כְּשֶׁמֶשׁ וְעוּד מְהָא גּוֹפִיל' מוּכַח דְּאִם נִיָּמָא דְּכָשֶׁר בְּנְחֻמָּה בְּשִׁנְיָה כְּלִי שׁוּם פְּגוּמָה א"כ מְצִינוּ פְּסוּל שְׁחֻזְר לְהַכְשִׁירוֹ כְּגוֹן בְּנֻבְרָא בְּאֲנֻן אַחַת גְּדוּלָה וְאַחַת קְטָנָה אוּ בְּנְחֻמָּה מִן אֲנֻן אַחַת בְּשִׁנְיָה כְּלִי שׁוּם פְּגִימָה רַק דְּמַפְסֵל מְשׁוּם שְׁנַתְקַטְנָה אֲנֻן אַחַת וְאִת"כ חֲתָכוּ לְהַשְׁנִי נ"כ כְּמוֹ כֵּן דְּחֻזְר לְהַכְשִׁירוֹ וְכֵן בְּאֲנֻן אַחַת מְצִינוּ פְּסוּל שְׁחֻזְר לְהַכְשִׁירוֹ כְּגוֹן שְׁנַסְדְּק בְּהַסְּחוּס דְּהָוִי פְּסוּל וְאִת"כ נְחֻמָּה צַד אֲחַד שֶׁל הַסְּדָק בְּמִשׁוּר בְּאֲנֻן שְׂלֹא כְּשֶׁאֵר שׁוּם פְּגָם וְשׁוּם סְדָק רַק חֲתָף א"ו דְּבַכְה"ג פְּסוּל בְּנֻדֵּאִי.

ונחזור לעניינינו דלפי"ז דאין פסול דגדלות וקטנות באונן בהאלי' שוב לא משפחת בנה פסול שחוזר להכשירו אף בנברא ומכש"כ בנחתה דבנחתה באונן הרי פסול משום נחתה וחסר בלא הפסול דקטנות וגדלות א"כ מה יועיל מה שיחתכו באונן השני לענין הפסול דנחתה וחסר אדרב' הרי מוסיפין דיש פסול דנחתה וחסר גם בהאונן השני אבל אם הוי פסול דקטנות וגדלות בהאלי' דאין נחתה וחסר ופגימה פוסל בו א"כ מצינו שפיר פסול שחוזר להכשירו א"ו דאין בהאלי' משום גדלות וקטנות ואף דבמום עובר קיי"ל במסכת יומא דף פ"ד ע"א מום בם הוא דלא ירצו הא עבר מומו ירצו וכן הוא במסכ' נבחים דף ע"ז ע"ב ועיין שם בתוס' ד"ה הא עבר מום עיי"ש א"כ הוי פסול שחוזר להכשירו א"כ ה"נ בנד"ד באונן א' גדול וא' קטן י"ל דכשחתכו האונן השני הוי עבר מומו דשוב לא הוי אחד גדול וא' קטן: מי ז"א דאם פה תאמר דע"י העור הוי אונן א' גדול ואחד קטן וכשחתכו השני הוי עבר מומו ומתכשר א"כ לפי"ז אונן א' גדול וא' קטן ע"י שנחתה העור הוי מום עובר דלקה מתכשר בחתכו גם השני פמותו דעבר מומו ירצה א"כ הרי קיי"ל דעל מום עובר אין שוחטין הבכור בחוץ פדאיתא בהדני' בבכורות שם דף ל"ז ע"ב בגמ' עיי"ש ושם בדרף מ"א ע"א במשנה ובגמ' עיי"ש א"כ ממילא מוכח דאין שוחטין על אונן א' גדול וא' קטן ע"י שנחתה העור ואם תרצה לעמוד בדין זה דנשחט ע"פ מום דאונן א' גדול ואחד קטן ע"י שנחתה מהעור של האונן ע"כ צריף אפה לחלק ולומר דכי אמרינן דאין שוחטין על מום עובר היינו היכא דהדר לברייתו מעצמו אבל היכא דלא הדר לברייתו מעצמו שוחטין על מום זה אף דאם הוינן אינשי עבדין עובד' לחתה באונן השני הוי עובר מום זה מ"מ כ"כ דלא חתכו ואית' למום שוחטין או דנימא לחלק באופן אחר דאף אם נימא דאף מה דיכול להתרפא ע"י בני אדם לפעולות אדם לא הוי מום קבוע כמ"ש לעיל דאי בדרו לי' סמא וכו' מ"מ היינו דוקא כשנתרפא אותו המפה אבל כשלא נרפא פלל המפה רק ע"י שחוחתכו באבר השני הוי שנה אבל אותו המפה לא נרפא פלל לא הוי מום עובר כ"ז שלא ניתקו וכיון דאתית להכי אני עומד בסברתי שפיר דאין שום פסול חוזר להכשירו ואם תאמר כן הוי פסול שחוזר להכשירו על ידי החתיכה בהשני וממום עובר אין קוש' דשם לאו שם פסול עלי' פלל פיון דיוכל להתרפא וחוזר לברייתו משא"כ האי דשם פסול עלי' דאין חוזר לברייתו ונרפא פלל אם מתכשר ע"י פעולה שעושין באבר השני הוי פסול שחוזר להכשירו ואף שפתיבתי דמום עובר לאו שם פסול עלי' מ"מ נדחה לפי שעה מן המזבח ונדחה מקרי ולכה א"ש הסוג' דיומא דף ס"ד ע"א ובנבחים דף ע"ז ע"ב ודוק וא"ה בנד"ד לא הוי פסול שחוזר להכשירו פיון דקודם שנחתה בהשני ג"כ לאו שם פסול עלי' דהא בעור הדר ברי' ולא יהיה אונן א' גדול ואונן אחד קטן א"כ ע"כ צריף להודות דהוי רק מום עובר ואין שוחטין עלי' וז"ב: ועוד ראיה ברורה בל"ז דאין בהאלי' משום גדלות וקטנות דהא מה"ט גופא דאמרינן דלא פסל בו חתה וחסרון ופגימה משום דהדרא ברי' ויכול החסרון להתמלאות והפגימה א"כ מה"ט גופא לא מפסל משום אונן אחת קטן דהא אם תמלא החסרון ותחזור לקדמותה לא יה' קטן ג"כ וכל זה ברור כשמש' ולידע אינה סחוס ואינה עור עיין בש"ע סי' ט"ש ובט"ז ס"ק ד' וה' ובתה"ד בפסקים וכתבים סימן רמ"ד ובתשובת מהרי"ל סי' כ"ח והעיקר בתוי"ט במס' בכורות פ'ק נאו משנה א' בד"ה הסחוס ושם בד"ה אבל לא מן העור.

ואחר העיון מבואר דאין בידנו להתיר ע"י שום מים שפאונן רק אם היא בגדר האמצעי שבתנוף האונן בפנים אבל בכל המקיף לגדר האמצעי מבחוץ אין בידנו לפסול ע"י שום מום לפי הנראה מהרמב"ם והת"כ והיא העיקר.

ובל"ז פאונן אחת גדולה ואחת קטנה אף אם היא קטנה כל האונן עם הסחוס ועם הפל היא רח כפול אין בידנו להתיר להשחט במדינה להכניס עצמינו לספק פרת דשחוטי חוץ. דהא להרמב"ם לא הוי מום פלל כמ"ש הרמב"ם בפ"ב והל' איסורי מזבח.

ואף שזקני הרמ"א ו"ל בס"ס ט"ש כתב דהסומה על דברי הטור הבנויין על דעת הרא"ש לא הפסיד עכ"ל פוננתו רק פאנו מומין שמשעצם הדין הו מומין גם לדעת הרמב"ם רק שבזמה"ז שאין לנו מומחין אין דעתו להתיר עפ"י ג' בני הפנסת במומין אלו דלא הוויין לדעתו בכלל מומין מובהקין וגלויים לכל והרא"ש והטור מתירין גם בזה"ז עפ"י בני הפנסת דהויין לדעתם בכלל מומין מובהקין וגלויין לכל ע"ז כתב דהסומה על הרא"ש לא הפסיד דהא דאין מתירין בזה"ז אף שפרור לנו הדין היא מילתא דרבנן וקיי"ל בשל סופרים הלך אחר המקיל אבל בזה דמעיקר הדין לא הוי מום לדעת הרמב"ם מאן ספין ומאן רקיע להכריע דלא פהרמב"ם פאיסור דאורייתא ומכ"ש פאיסור פרת דשחוטי חוץ ואיסור אכילתן החמור ובפרט דכבר כתב הב"ח בסי' ש"ט דבגמרא משמע פפירושו של הרמב"ם מדרתופס בגמרא בהא דתנו אנו אחת גדולה וכו' עכ"ד א"כ עפ"י מום הנ"ל בעצמו אין להתיר פלל וממילא דכשל עוזר ונפל עזר.

מיהו אף לדעת הרא"ש דהוי מום מ"מ בהעור אינו מום רק בהסחוס כמ"ש. והוא פרוור בס"ד.

ומום האחר שכתב מע"ל. בדאי ירף שושמט מפורש במשנה ובגמ' והרמב"ם דהוי מום. והטור כתבו בזמה"ז להיות נשחט על ידו עפ"י ג' בני הפנסת אף זה נדאי צריך לידע בפירור גמור שושמט לגמרי ויצא ממקומו ולא שנתנדנד נדאי כל המומין קבועין הוא בענין אשר לא יוכל להרפא פמבואר בגמ' בכורות דף ל"ז ע"ב ודף מ"ז ע"א במשנה ובגמרא: וכן מבואר ברמב"ם פ"ג מהלכות בכורות והמפורשין בתורה הקדושה או במשנה וגמ' התורה שפכתב או שבע"פ מעיד דאינו מתרפא ובנד"ד שנתרפא נדאי מעיקרא לא נשמט רק אולי נתנדנד קצת או שהי' צולע רק מחמת פאב הפאה פאמרם ז"ל במסכתא חולין אימר שגרונו' נקטא ומה שכתב מע"ל שאומרים שבהמה כזה אינו ראוי עוד לעבוד' הנה מבין פותלי מכתבו נראה שפנון מע"ל להא דאיתא בגמ' דבכורות דף ל"ז ע"א ובטל ממלאכתו וז"א חדא דאינו רק קושית המקשן ולא קיימא במסקנא ועוד דאף לפי הה"א של המקשן.

היינו דנימא דלא הוי מום קבוע רק אם בטל ג"כ ממלאכתו. אבל אינו חוזר ונתרפא נדאי בעינו אבל אם המים נתרפא משום ביטול מלאכתו לא שרינו.

והשלישי דבטל ממלאכתו דאיתא שם בגמרא. לאו מלאכת עבודה היא רק האבר מפעולתו אשר נברא ליה כמו האונן שיהיה בטל משמיעה ע"ש א"כ בנד"ד הרי לא בטל הרגל ממלאכתו דהיינו הליכה דהא הולך פדרכו וזה פרוור: ומ"ש כת"ר וז"ל וכעת גם כן ניכר שהעצם הבולט קצת למעלה מן הפסלים פדרף כל הבהמות בולט פרגל א' יותר

מן הרגל השני המופה עכ"ל לא הבנתי דאדרבה אם היה המופה יוצא ממקומו ונדבק למעלה היה הוא בולט יותר מן השני דהרי הולך עליו בטוב.

א"כ בודאי נדבק היטב ואינו תולה למטה. ואם ט"ס היא במקתבו וצריך להיות רגל המופה בולט יותר פדרה בוקא דאטמא דשף.

מ"מ אינו מוכח מזה דיצאלגמרי ממקומו דודאי יצא לגמרי פולו מן הבוכנא דאיעכול גיבלי לא בעינן אבל יצא לגמרי בעינן וא"כ אין בזה משום שחול רק משום פסול אתינא עלי' והוא מום בפ"ע כמבואר במשנה ובגמרא בדרף מ"ם ע"א ובכרמב"ם ובטור הנה בזה אין לדין אלא מה שעיניו רואות דאם יראה מעלתו שהוא ודאי ממש כמו שמבואר בטור ענין מום זה דמבואר שם הלשון היטב ענין של המום זה ודאי כבר כתב זקני הרמ"א דהסומא על הטור הבנוי ע"פ הרא"ש להתיר גם בזמה"ז ע"פ ג' בני הפנסת לא הפסיד וכל זה ברור פשמש: שאלה נ"ח נשאלתי בא' שנודע לו שהוא אבל על אביו והוא בדרה ובביתו אינם יודעים מאומה אם מחונייב לשלוח שליח להודיע להם לאשתו וב"ב שלא יעסקו בפרקמטי' או לא והשבתי שאין צריך להודיע להם, דממ"נ דאם נימא פיון דבעה"ב הוא אבל חל איסור מלאכה על אשתו וב"ב א"ה הרי לא חמירי מהאבל עצמו דאם אינו יודע א"צ להודיע לו מש"ז שיאסר במלאכה וגדולה מזו שמענו דאם האשה הוא אבלה מותר לבעלה לשמש עמה כל זמן שלא נודע לה עיניו פיו"ד סי' שפ"ז בבל"י ואם האיסור הוא עליו פשיעשו אשתו וב"ב מלאכתו א"כ בשלוימא פשהו בביתו הוי פאלו ציום שיעשו בימי אבלו אבל כשאינו אצלם הרי לא ציום שיעשו בימי אבלו ואין פאן בית מיחוש דהא כל איסור מלאכה באבל נפקא לן מדכתיב והפכתי חגיכם לאבל מה חג אסור במלאכה אף אבל אסור במלאכה וא"כ לא עדיף מחג דהיכא דאינו מצוה לאותו המותר במלאכה מצד עצמו לעשות מלאכתו ועושה מלאכתו שלא בידיעתו ורצונו דודאי לא עבר ולא מידי ה"נ ל"ש ודו"ק: שאלה נ"ט נשאלתי על עני אחד שפל עיקר פרנסתו הוא שפיומ' דשוק שהוא יריד הגדול ולא הקבוע בכל שבוע רק שני פעמים בשנה או שלושה פעמים ואז משתפר במה שמוליך סחורתו ביום הקודם וביום השוק מוכל במקום השוק משקים וזה עיקר פרנסתו על כל שנה ועכשיו הוא אבל ובתוה ג' ימים וא"א ע"י אחרים נעשות בשום אופן: תשובה פיו"ד סימן ש"פ מבואר בהגהת זקני הרמ"א ז"ל בסעי' ה' דלאחר ג' יש להקל באפילו תוה גימל והוא הפסד מרובה דהיינו שיעשה האבל בעצמו בדבר האבד אם א"א ע"י אחרים עיין שם והנה מבואר בש"ע שם בסימן ב' סעיף נ"א דאם שירות או ספינות באו הוי דבר אבד ועיין בש"ע ס"ק זיין פיון דהוא דבר האבד מצוי רק עכשיו עי"ש והפסד מרובה הוא א"כ לכאורה שרי אבל הלא מבואר בש"כ שם בס"ק נ"א מ"מ יעשה בצנעה פן משמע בש"ס עכ"ד ובאמת פן מבואר בהדיא בגמ' מ"ק דף י"א ע"א ר"פ מי שהפך בדברי רשב"ג עיי"ש וטעם המקילין הוא רק משום דסמכו אדרשב"ג כמבואר בהרא"ש ז"ל ובב"י ז"ל רק מה דיש להסתפק הוא דאם מה דאתמר יעשה בצנעה הוא לעיכוב דאם אי אפשר לעשות בצנעה לא יעשה פלל אפילו הוא דבר אבד ואי אפשר לעשות ע"י אחרים או דילמא הוא רק לכתחילה דמחונייב לעשות בצנעה אבל אם א"א לעשות בצנעה כמו בנד"ד דהוא דבר של פרהסיא יעשה גם בפרהסיא פיון שאי אפשר לעשות ע"י אחרים והוא דבר אבד לכאורה רצייתי לומר דהיינו דברי רבי שמעון בן גמליאל שם בגמ' דאמר יותר ע"כ אמר רבי שמעון בן

גמליאל אם הנה ספר או בלן כו' דעל פי רש"י ז"ל דהיתר הוא משום דהוי צורך רבים
ואית ליה פסיקה קשה מאי יותר ע"כ דמשמע דיש במימרא זו דרשב"ג רבות' טפי מהא
דמימרא קמייתא ואמאי הלא הוי הטעם משום צורך רבים ובמימרא קמייתא לא הוי
צורך רבים לכה הנה ז"ל דלאו משום צורך רבים אתיגין עלי' רק משום דבר אבד וקא
דאמר ואין שם אמן אלא זה היינו דמש"ז א"א לעשות ע"י אחרים ואין פירוש דאין
בעיר ההוא אמן אחר דהוי צורך רבים רק דאין שם עמו אמן אחר שיתעסק בשבילו
אבל בעיר יש אמן או בלן ואין צורך רבים דיכולין לילך אל האחר והוי רבותא יותר
דאף דאין יכול לעשות בצנעה פיון דהוי מילתא דפרה' אפי' הכי מותר פיון דא"א בענין
אחר פן הנה פראה לכאורה אבל רש"י ותוספת וכל המפרשים לא פירשו פן רק משום
צורך רבים שריגין וצ"ל לדדהו דמפל מקום הוי יותר על פן בענין זה דהוי בפרהסיא
ודוק והלשון אין שם דייק פנותיהו דלפירושי הנ"ל ראוי לומר ואין עמו ודוק וסיוע
מצאתי לפירושים הא דהביא הב"י הברייתא באב"ל רבתי הרי שהיה ספר ובלן לרבים
והגיע זמן הרגל עושה מפני כבוד העם עיי"ש נמצא לפ"ז דשריגין מפני צורך העם אם
פן יש לדייק אפכ' דהא הוי דבר אבד דהא רגל הוי דבר אבד שפא לפרקים ואף על פי
כן לא שריגין רק מפני צורך רבים אבל בלא"ה לא שריגין פיון דהוא בפרהסיא אף דאי
אפשר בצנעה לזה אני אומר דמהא לאו ארי' פיון דאין שם אמן אלא הוא לא הוי דבר
אבד דהא יכרחו להמתין עליו עד שיעברו שבועה ימים אף שיהא אחר הרגל וראיה
ברורה דיש להתיר בשאי אפשר בצנעה מה שכתב הרא"ש ז"ל במ"ק ר"פ מי שהפך
ז"ל וקא דמתמירן באב"ל טפי מבחו"מ דבחו"מ בדרך האבד מותר ובאב"ל אסור לעצמו
והלא בחוה"מ אסמכוהו אקרא דאורייתא ובאב"ל אקרא דדברי קבלה צ"ל הטעם משום
דבאב"ל אפשר שיעשה ע"י אחרים במלאכה ומה"ט נמי פראה לי דהלכה פרבי שמעון
פן גמליאל דאמר דאי אין שם אמן אלא הוא שיעשה בצנעה ומכ"ש דחו"מ עכ"ד והנה
לפ"ז הלא בחו"מ קיימא לן בא"ח תקנ"ח סעיף ב' בהג"ה דאם אי אפשר לעשות רק
בפרהסיא הפל שרי בדרך האבד א"כ כש"כ וכ"ז ברור: סילק בעזרת השם חלק יו"ד
מפתחות לחלק או"ח ויו"ד חלק או"ח א נשאל לפרש מ"ש הרוקח בהקדמתו יוד פה פה
למד המדה הזאת תמיד בלבבך: ב מי שניעור פל הלילה אם יכרך בפוקר ברפת התורה:
ג מבאר בענין הפסק בפסוקי דזמרה אם דינן כמי ק"ש או לא: ד ש"ץ שנתקבל ואחר
כך חזר מעצמו והחזיר הכתב קבלה וכתוף כך יצא עליו ריבון מכבר ונגבה עדות שלא
בפניו מה דינו: ה אם מותר לטעום קודם תפילת שחרית אפי' טעימא בעלמא: ו בענין
הנ"ל עפ"י דברי האריז"ל: ז מי שלבוש בבגדי צמר אם פדאי הוא לירד לפני התיבה
בבגדים הנ"ל מחמת שיש בהן חשש פלאים או שילבש בגדים אחרים בעמדו בתפלה: ח
שנה שהאילנות לא הוציאו פלל פרח ביומי ניסן רק אחר כך אם חייבין לברך גם אח"כ
או לא: גם ע"ד מזוזה שגפסלה וקובעין אחרת אם חייבין לברך ברפת לקבוע מזוזה: ט
מי שישכר גוט מאדון אחד ויש לו פועלי עכו"ם וגם יש לו ערל אחד ממנה עליהם נקרא
הויף רעכטער איף יתנהג בשבת ויו"ט: י מאת ב"ב של המחבר ע"ד האנשי המשכימי
יום יום לביהמ"ד קודם אור היום האם מותר לומר לנכרי להדליק להם גרות בש"ק
קודם אור היום ואם למחות ביד הנוהגין היתר: יא האם מותר בשבת לטוח שומן על
הצלי בעודו פנגד המדורה האם יש בו חשש בישול או לאו ויישוב על המ"א בסי' שי"ח

שהשיג השואל: יב באחד שמכר יין לאדון וקבל המעות ומסר התפתחות של המרתף לערל אחד ואח"כ שלח האדון הנ"ל ליקח את היין ביו"ט ומסר הערל הנ"ל את המפתח לשלוחו של האדון האם יש איסור בדבר או לא: יג ע"ד שמתה אשה מעוברת ר"ל האם מותר לקרעה ולקח מענה הנולד או יש לקברה קודם שתלד האם יש ספנה בדבר או לא: יד באם לא נראת הלבנה עד ליל שיתסר האם מותר לקדש אז: טו מומר שמכר חמצו ע"י ווערטשאפטער שלו רק צנה שיתנה שיהא רשות למומר הנ"ל ליקח מחמצו כל מה שיצטרף בתוך הפסח למלאכתו כפי המכר שמכר ולאחר הפסח לקחו ישראלים שמרין מהמומר הנ"ל שעשה בפסח מתבואות הנ"ל מה דינו: טז יישוב למה שנמצא בסידור האר"י בבואור חמץ כי שאור שחמצו קשה בכפותכת וחמץ שיעורו בכזית דהוא כב"ש ובשבוש דשאור בכזית וחמץ בכפותכת: יז בחמץ שנתערב במשהו בפסח שמותר לאחר הפסח מה דינו בפסח הבא: יח שנה שלא נמצא חטים שיה' עכ"פ בנדאי ס' נגד החטים שצמחו רק אחר הביור בכל מה דאפשר מ"מ הי' עדיין בספק ובלבד זה הי' הרבה שנתרכו למעלה במקום שדרך לצמוח וגוף החטה קשה מה דינם: יט אם מותר לשמות קודם שיטול האתרוג: כ בנידון האתרוגי הקארפיערער: ובסופו פלפול מב"ב של המחבר בענין אתרוג של דמאי ושל מעש"ש בסופה ד' ל"ד: כא יישוב על הרמב"ם פ"ג מה' מגילה וננופה ה' י"ד ולקושני' לח"מ שם.

חלק יו"ד כב שוחט שהכשיר את הבמה והלה לו ואח"כ שמע הטבח קול קריעה בריאה וצעק אחר השו"ב ונזר ומיעף הסרכא והטרירי ואח"כ נתנודע הדבר והודה השו"ב אף השיב שבאמת לא הי' טרפה רק עשה פן להכעיס להטבח.

כג אם שחט וחתף כל הראש בב"א מה דינו. כד השגה על ס' אנהל ישראל בדין יותרת בדר' בין אנא לאומא והיא קטנה מארוכה ועבה וגדולה כט"ד.

כה פיצול מגפה על אונה עליונה של ימין בחצי' ולמטה מה דינו. כו בריאה שהי' סרכא יצאה מקצת' מתוך צמקה מקצתה ועברה ע"י מיעוץ ומישמוש כז ריאה שנפחה לבדקה ולא בצבצה ואח"כ נמצא בה נקב רוצה הבודק לומר דהנק' נעשה מחמת הנפיחה בחוןק: כח בריאה שהי' סרכא עברה ע"י מיעוץ והלכה מעל הריאה עד חתף שהי' בריאה על ידי הטבח ושם נפסקה וסתם השוחט את החתף בידי ונפח ולא בצבצה מה דינה.

כט באם נמצא בשיפולי האומה כעין כף כפופה או פשוטה וים בתוכו כמין קרום המהדק שני הקצוות ולפעמים היא בחלון מה דינה. ל חצר רחב שהי' בו הרבה צאן והי' לו מחיצה וזאב והרג א' מהן אם נאמני' עפוי"ם מכל"ת שהרגו תיכף ולא עשה כלל להנשארים.

לא עוף שקורי' אינדיק שבירידתו מעל הסולם נפל לארץ ונשמט רגל במקום הכשר האם יש בו דין נפילה גם אם אירע בבמה כה"ג מה דינה: